

בשורה גדולה ללומדי הדף היומי

"הדף היומי"

עם "אוצרות יהודים"
הפרש החדש, הבהיר והמדויק
בשפה ברורה ובלשון קצרה.

תורה, נביאים, כתובים,
משנה, שולחן ערוך,
עמוד הימי משנה ברורה
זוהר עם תרגום לשון הזוהר,
תהילים,
כתבי ברסלב.

פרויקט "תורה בשנה"
מהדורה מיוחדת
באותיות מאירות עיניים
מתנאים ללימוד גם בסינעה.

אוצרות יהודים

פרשת שופטים

כ"ו אב עד ב' אלול

אניציה יהודים

בתוספת "הכל הנצח", דבר יום ביומו מרביה"ק זי"ע

"אוצרות יהודים"
הביאור המיוחד שכבש בסערה
את לומדי הדף היומי

יד ושם לעבר ה', ה"ר נחמן בן שמואל ליאני, מנמתי בדרך מצורה
י"א כסלו תשס"ח

חוברת תתל"כ - שבת פרשת שופטים, כ"ז אב - ב' אלול תשפ"ו

אוצרות יהודים

גוטמבר 5 בני ברק 138948
03-6186699 ☎ 03-6186699
שלי 036186699X@gmail.com

להצטרפות - 03-6186699 ☎

ובעמדות "לנדרים פלטים"

ניתן להשיג באדי"ב:
Route 17M #515 Harriman, NY 10926
P: 845.476.8899 E: oitzzeyehidim@gmail.com

הֲדִינִי מִקֶּשֶׁד אֶת עַצְמִי

בְּלִמּוּדִי/בְּתַפְלָתִי

לְכָל הַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם שֶׁבְּדוֹרֵנוּ

וְלְכָל הַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָה

קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּוֶה

וּבִפְרֹט לְרֵבֵנוּ הַקְדוֹשׁ

צְדִיק יִסּוֹד עוֹלָם

נַחַל גִּבֵּעַ מְקוֹד חֲכָמָה

רֵבֵנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּיגָא

זְכוּתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ אָמֵן

פרשת שופטים

לפי ימים • כ"ו אב עד ב' אלול

הדף היומי עם פירוש אוצרות יהודים • נ"ך • משנה • שולחן ערוך • עמוד יומי משנה ברורה •
זוהר עם תרגום ללשון הזוהר • תהילים • כתבי ברסלב: ליקוטי מוהר"ן • ליקוטי הלכות • ספרי
רבינו על פי הסדר • ספר המידות • שמות הצדיקים • ליקוטי תפילות
פרשת השבוע ותיקון הכללי מופיעים בנפרד

נושאי הלימוד בחוברת ערוכים לפי ימות השבוע

בכל יום מרוכז חלק הלימוד השייך לאותו יום

הקש על היום הרצוי כדי לעבור אליו

יום שני

יום ראשון

יום רביעי

יום שלישי

יום שישי

יום חמישי

שבת קודש

לתיקון הכללי

לפרשת השבוע

ניווט בתוך החוברת

לחצו על הכפתורים למעבר מהיר בין הנושאים

חזרה לתוכן העניינים

לעמוד הקודם

לעמוד הבא

להצטרפות לקבלת החוברות

מעבר לארכיון החוברות

לחוברות מפרשות קודמות

דברים מז שפטים

יח שפטים ושטרים תתן לה בכל שערך אשר יהיה אלהיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק: יט לא תטה משפט לא תפיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: כ צדק צדק תרדה למען תחיה וירשת את הארץ אשר יהיה אלהיך נתן לך: כא לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח יהיה אלהיך אשר תעשה לך: כב ולא תקים לך מצבה אשר שנה יהיה אלהיך: כג

לך: כג ולא תקים לך קמא די סגי (כ"א: דרחיק) יי אלהיך:

רש"י

(יח) שופטים ושוטרים. שופטים דיינים הפוסקים את הדין: ושוטרים. הרודין את העם אחר מצותם שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עלי דין השופט: ככ שערך. בכל עיר ועיר: לשבטיך. מוסב על תתן לך. שופטים ושוטרים תתן לך לשבטיך בכל שערך אשר ה' אלהיך נתן לך: לשבטיך. מלמד שמושיבין דיינין לכל שבט ושבת ובכל עיר ועיר: ושפטו את העם וגו'. מנה דיינין מומחים וצדיקים לשפוט צדק: (יט) לא תטה משפט. כמשמעו: לא תכיר פנים. אף בשעת הטענות אזהרה לדיין שלא יהא רך לזה וקשה לזה אחד עומד ואחד יושב לפי שכשוראה שהדיין מכבד את חברו מסתמין טענותיו: ולא תקח שחד

אונקלוס

יח דינין ופרענין תמני לך בכל קרויך די יי אלהיך יתב לך לשבטיך וידנון ית עמא דין דקשוט: יט לא תצלי דין לא תשתמודע אפין ולא תקבל שחדא ארי שחדא מעור עיני סגימין ומקלקל פתגמין תריצין: כ קשטא קשטא תהי דריף בדיל דתחיי ותירת ית ארעא דיין אלהיך יתב לך: כא לא תצוב לך אשרת כל אילן בסטר מדקא דיין אלהיך די תעבד

דברים יז שפטים

יז א לא תזבח ליהוה אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום כל דבר רע פי תועבת יהוה אלהיך הוא: ב כי ימצא בקרבך באחד שעריך אשר יהיה אלהיך נתן לך איש או אשה אשר יעשה את הרע בעיני יהוה אלהיך לעבד בריתו: ג וילך ויעבד אלהים אחרים וישתחו להם ולשמש או לירח או לכל צבא השמים אשר לא צויתו: ד והגד לך ושמעת ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל: ה והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההוא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שעריך את האיש או את האשה וסקלתם באבנים

פתגמא כישא הדין לתרע בית דינך (כ"ה גרסת רש"י, ועיין "תורה תמימה": לקרן) ית גברא או ית אתמא ותרגמנא באבניא וימותון:

רש"י

לכנענים ואע"פ שהיתה אהובה לו בימי האבות עכשיו שנאה מאחר שעשאוהו אלו חק לעבודת כוכבים: (א) לא תזבח וגו' כל דבר רע. אזהרה למפגל בקדשים ע"י דבור רע. ועוד נדרשו בו שאר דרשות בשחיטת קדשים: (ב) לעבד בריתו. אשר כרת ה' אתכם שלא לעבד עבודת כוכבים: (ג) אשר

אונקלוס

יז א לא תכוס קדם יי אלהיך תור ואמר די יהי בה מומא כל מדעם ביש ארי מרחק קדם יי אלהיך הוא: ב ארי ושתבח בינך בחדא מקרויך דיין אלהיך יתב לך גבר או אתמא די יעבד ית דביש קדם יי אלהיך למעבר על קנמה: ג ואזל ופלח לטעות עממא וסגיד להון ולשמשא או לסיחרא או לכל חילי שמיא די לא פקדית: ד ויחיון לך ותשמע ותתבע יאות וקא קשטא בון פתגמא אתעבידת תועבתא קדא בישראל: ה ותפק ית גברא ההוא או ית אתמא ההיא די עבדו ית

לא צויתו לעבדם: (ד) נכון. מכוון העדות: (ה) והוצאת את האיש ההוא וגו' אל שעריך וגו'. המתרגם אל שעריך לתרע בית דינך טועה שכן שנינו אל שעריך זה שער שעבד בו או אינו אלא שער שדנדו בו נאמר שעריך למטה ונאמר שעריך למעלה מה שעריך האמור למעלה שער שעבד בו אף שעריך האמור

דברים יז שפטים

ומתו: ^ו על-פי | שנים עדים או שלשה עדים יומת המת לא יומת על-פי עד אחד: ^ז יד העדים תהיה-בו בראשנה להמיתו ויד כל-העם באחרנה ובערת הרע מקרבך: ^ח פ פ כי יפלא ממך דבר למשפט בין-דם | לדם בין-דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך וקמת ועלית אל-המקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו: ^ט ובאת אל-הכהנים הלויים ואל-השפט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט: ^י ועשית על-פי הדבר אשר יגידו לך מן-המקום ההוא אשר יבחר יהוה ושמת לעשות ככל אשר יורוך: ^{יא} על-פי התורה אשר יורוך ועל-פתגם די יחיון לך מן אתרא ההוא די יתרעי יי ותשר למעבד ככל די ילפנך:

רש"י

למטה שער שעבד בו ותרגומו לקרויך: (ו) שנים עדים או שלשה. אם מתקיימת עדות בשנים למה פרט לך שלשה להקיש שלשה לשנים מה שנים עדות אחת אף שלשה עדות אחת ואין נעשין זוממין עד שיוזמו כולם: (ח) כי יפלא. כל הפלאה לשון הבדלה ופרישה שהדבר נבדל ומכוסה ממך: בין דם לדם. בין דם טמא לדם טהור: בין דין לדין. בין דין זכאי לדין חייב: ובין נגע לנגע. בין נגע טמא לנגע טהור: דברי ריבות. שיהיו חכמי העיר חולקים בדבר זה מטמא וזה מטהר זה מחייב וזה מזהב: וקמת ועלית. מלמד שבית המקדש גבוה מכל המקומות: (ט) הכהנים הלויים. הכהנים שיצאו משבט לוי: וא"ל השופט אשר יהיה בימים ההם. אפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו אתה

אונקלוס

ועל מימר תדין סהדין או תלתא סהדין ותקטל דחייב קטול לא ותקטל על מימר סהדי קד: וידא דסהדיא תהי בה בקדמיא למקטלה וידא דכל-עמא בביתריא ותפלי עבד דביש מבינך: ח ארי יתקסי מנף פתגמא לדינא בין דמא לדמא בין דינא לדינא ובין מכחש סגירו למכתש סגירו פתגמי פלגת דינא בקרויך ותקום ותסק לאתרא די יתרעי יי אלקה בה: ט ותיתי לנת פתגמא לואי ולנת דינא די יהי פיומיא האגון ותתבע ויחיון לך ית פתגמא דדינא: י ותעבד על מימר

דברים יז שפטים

המשפט אשר-יאמרו לך תעשה לא תסור מן-הדבר אשר-יגידו לך ימין ושמאל: ^י והאיש אשר-יעשה בזון לבלתי שמע אל-הפה העמד לשרת שם את-יהוה אלהיך או אל-השפט ומת האיש ההוא ובערת הרע מישראל: ^י וכל-העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד: ^כ שני יי כי-תבא אל-הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך וירשתה וישבתה בה ואמרת אשימה עלי מלך ככל-הגוים אשר סביבתי: ^{כו} שום תשים עליך מלך אשר יבחר יהוה אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא-אחיד הוא: ^{כו} רק לא-ירבה-לו סוסים ולא-ישיב את-העם מצרימה למען הרבות סוס ויהוה אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד:

רש"י

צריך לשמוע לו אין לך אלא שופט שבימך: (יא) ימין ושמאל. אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין וכ"ש שאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל: (יג) וכל העם ישמעו. מכאן שממתינין לו עד

אונקלוס

יא על מימר אורייתא די ילפנך ועל דינא די ימרון לך פתגמא לא תסטי מן פתגמא די יחיון לך ימין ושמאל: יי וגבר די יעבד ברשע בדיל דלא לקבלא מן פתגמא דקאים לשמשא תמן קדם יי אלקה או מן דינא ויתקטל בקרא ההוא ותפלי עבד דביש מישראל: יי וכל-עמא ישמעון ויראו ולא ירשיעון עוד: יי ארי תעול לארעא דיי אלקה יחב לך ותירטה ותיתב בה ותימר אמי עלי מלכא ככל-עממא די בסחרני: טו מנא תמני עלך מלכא די יתרעי יי אלקה בה מגו אחיך תמני עלך מלכא לית לך רשו למנא עלך גבר נוכרי די לא אחורף הוא: טו לחוד לא יסגי לה סוסין ולא יתיב ית עמא למצרים בדיל לאסגא סוסין

הרגל וממיתין אותו ברגל: (כו) לא ירבה לו סוסים. אלא כדי מרכבתו שלא ישיב את העם מצרימה שהסוסים באים משם כמו שנאמר בשלמה ותעל ותצא מרכבה ממצרים כבש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה:

דברים יח שפטים

אונקלוס צד

י ולא ירבה-לו נשים ולא יסור לבבו
 וכסף וזהב לא ירבה-לו מאד: י ויהיה
 כשבתו על פסא ממלכתו וכתב לו
 את-משנה התורה הזאת על-ספר
 מלפני הכהנים הלויים: י והיתה עמו
 וקרא בו כל-ימי חייו למען ילמד
 ליראה את-יהוה אלהיו לשמר את-כל-
 דברי התורה הזאת ואת-החקים האלה
 לעשתם: ז לבלתי רום-לבבו מאחיו
 ולבלתי סור מן-המצוה ימין ושמאל
 למען יאריך ימים על-ממלכתו הוא
 ובניו בקרב ישראל: פ שיש יח א לא-
 יהיה לכהנים הלויים כל-שבט לוי חלק
 דלא יסטי מן תפקידתא ימינא ושמאלא בדיל דיורך יומין על מלכותה הוא ובנותיה
 בגו ישראל: יח א לא יהי לכהניא לואי כל-שבטא דלוי חולק ואחסנא עם ישראל

רש"י

(יז) ולא ירבה לו נשים. אלא י"ח שמצינו
 שהיו לו לדוד שש נשים ונאמר לו ואם מעט
 ואוסיפה לך כהנה וכהנה: וכסף וזהב א
 ירבה לו מאד. אלא כדי ליתן לאכסניא (ס"א
 לאכסניא: (יח) ויהי כשבתו. אם עשה כן כדאי
 הוא שתתקיים מלכותו: את משנה התורה.
 שתי ספרי תורות אחת שהיא מונחת בבית
 גגו ואתה שנכנסת ויוצאת עמו ואונקלוס
 תרגם פתשגן פתר משנה לשון שנון ודבור:
 (יט) דברי התורה. כמשמעו: (כ) ולבלתי סור
 מן המצוה. אפילו מצוה קלה של נביא: למען

דברים יח שפטים

אונקלוס צה

ונחלה עם-ישראל אשי יהוה ונחלתו
 יאכלון: ז ונחלה לא-יהיה-לו בקרב
 אחיו יהוה הוא נחלתו כאשר דבר-לו:
 פ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם
 מאת זבתי הזבח אם-שור אם-שה ונתן
 לפהו הזרע והלחיים והקבה: ז ראשית
 דגנך תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך
 תתן-לו: ה כי בו בחר יהוה אלהיך

רש"י

המקדש (ס"א הקדשים): ונחלתו. אלו קדשי הגבול
 תרומות ומעשרות אבל נחלה גמורה לא יהיה
 לו בקרב אחיו. ובספרי דרשו: (ז) ונחלה א
 יהיה לו. זו נחלת שאר: בקרב אחיו. זו נחלת
 חמשה. ואינו יודע מה הוא ונ"ל שארץ כנען
 שמעבר הירדן ואילך נקראת ארץ חמשה
 עממים ושל סיחון ועוג שני עממים אמורי
 וכנעני ונחלת שאר לרבות קיני וקניזי וקדמוני
 וכן דורש ב' מתנות שנאמרו לאהרן על כן
 לא היה ללוי וגו' להזכיר על קיני וקניזי
 וקדמוני. שוב נמצא בדברי רבינו קלונימוס
 הכי גרסינן בספרי: ונחלה א יהיה לו. אלו
 נחלת חמשה: בקרב אחיו. אלו נחלת שבעה.
 נחלת חמשה שבטים ונחלת שבעה שבטים
 ומתוך שמשוה ויהושע לא חלקו נחלה אלא
 לחמשה שבטים בלבד שכן משה הנחיל
 לראובן וגד וחצי שבט מנשה ויהושע הנחיל
 ליהודה ואפרים ולחצי שבט מנשה ושבעה
 האחרים נטלו מאליהן אחרי מות יהושע
 מתוך כך הזכיר חמשה לבד ושבעה לבד:
 כאשר דבר לו. בארצם לא תנחל וגו' אני
 חלקך: (ג) מאת העם. ולא מאת הכהנים: אם

קרפניא דני ואחסנתה
 ייקלון: ז ואחסנא לא
 יהי לה בגו אחוהי
 מתנן דיהב לה ז אנון
 אחסנתה קמא די
 מליל לה: ג דנין יהי
 דחזי לכהניא מן עמא
 מן נכסי נכסתא אם
 תור אם אמר ונתן
 לכהניא דרועא ולועא
 וקבתא: ז ריש עבורך
 חמרך ומשחך וריש
 גזא דצנך תתן-לה:

דברים יח שפטים

אונקלוס צו

מִכָּל־שְׁבִטִיד לַעֲמֹד לְשֵׁרֶת בְּשֵׁם־יְהוָה
הוא ובניו כָּל־הַיָּמִים: ס רביעי ו וְכִי־יָבֹא
הַלֹּוי מֵאֶחָד שְׁעָרֶיךָ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־
הוא גָּר שָׁם וּבָא בְּכָל־אֹתָּה נַפְשׁוֹ אֶל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה: ז וְשֵׁרֶת בְּשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵיו בְּכָל־אֲחִיו הַלְוִיִּם הַעֲמִידִים
שָׁם לִפְנֵי יְהוָה: ח חֶלֶק בְּחֶלֶק יֵאָכְלוּ
לֶבֶד מִמֶּכְרֵיו עַל־הָאֲבוֹת: ט כִּי אֲתָה
בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן
לָךְ לֹא־תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֵבֶת הַגּוֹיִם
הָהֵם: י לֹא־יִמָּצֵא בְּךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ־וּבִתּוֹ
בְּאֵשׁ קֶסֶם קֶסָמִים מְעֻנָּן וּמִנְחַשׁ
תִּילָף לְמַעַבְדַּת כְּטַעֲוֹת עַמִּימָא הָאֻנּוּן: יא לֹא יִשְׁתַּכַּח בְּךָ מַעֲבִיר וּבִרְתֻּמָּה בְּנוֹרָא קֶסֶם

רש"י

(ו) וכי יבא הלוי יכול בבן לוי ודאי הכתוב מדבר ת"ל ושרת יצאו לויים שאין ראויין לשירות: ובא בכל אות נפשו וגו': (ז) ושרת לימד על הכהן שבא ומקריב קרבנות נדבתו או חובתו ואפילו במשמר שאינו של ד"א עוד לימד על הכהנים הבאים לרגל שמקריבין במשמר ועובדין בקרבנות הבאות מחמת הרגל כגון מוספי הרגל ואע"פ שאין המשמר שלהם: (ח) חלק בחלק יאכלו מלמד שחולקין בעורות ובבשר שעירי חטאות יכול אף בדברים הבאים שלא מחמת הרגל כגון תמידים ומוספי שבת ונדריים ונדבות ת"ל לבד ממכריו על האבות חוץ ממה שמכרו האבות בימי דוד ושמואל שנקבעו המשמרות

דברים יח שפטים

אונקלוס צו

וּמִכָּשֶׁף: יב וְחֵבֶר חֵבֶר וְשֹׂאֵל אוֹב וַיְדַעְנִי
וְדַרְשׁ אֶל־הַמַּתִּים: יג כִּי־תוֹעֵבֶת יְהוָה
כָּל־עֲשֵׂה אֱלֹה וּבְגִלָּל הַתוֹעֵבֶת הָאֵלֶּה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ:
יד תָּמִיד תִּהְיֶה עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: חמישי
ה כִּי | הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲתָה יוֹרֵשׁ
אוֹתָם אֶל־מְעַנְנִים וְאֶל־קֶסָמִים יִשְׁמְעוּ
וְאֲתָה לֹא כֵן נָתַן לָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
ו וְנָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאֲחִיךָ כָּמֹנִי יָקִים לָךְ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן: ז כָּל
אֲשֶׁר־שָׁאֵלָת מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּחֹרֵב
בְּיוֹם הַקֹּהֵל לֵאמֹר לֹא אוֹסֵף לִשְׁמַע
אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֶת־הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה
הַזֹּאת לֹא־אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא אָמוּת:
ח וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ:

לא אחזי עוד ולא אמות: יב ואמר יי לי אוטיבו די מלילו:

רש"י

(יא) וחבר חבר שמצרך נחשים או עקרבנים או שאר חיות למקום אחד: ושואל אוֹב זה מכשפות ששמו פיתום ומדבר משחיו ומעלה את המת בבית השחי שלו: וידעני מכניס עצם חיה ששמה ידוע לתוך פיו ומדבר העצם ע"י מכשפות: ודורש אל המתים כגון המעלה בזכרותו והנשאל בגלגולת: (יב) כל עושה אלה עושה כל אלה לא נאמר אלא כל

עושה אלה אפילו אחת מהן: (יג) תמיד תהיה עם ה' אלהיך. התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו: (יד) לא כן נתן לך ה' אלהיך. לשמוע אל מעוננים ואל קוסמים שהרי השרה שכניה על הנביאים ואורים ותומים: (טו) מקרבך מאחריך כמוני. כמו שאני מקרבך מאחריך יקים

דברים יט שפטים

אונקלוס צח

יח נבִיא אָקִים לָהֶם מִקְרָב אַחִיהֶם כְּמוֹד וְנִתְּתִי דְבָרִי בְּפִי וּדְבַר אֱלֹהִים אֶת כָּל-אֲשֶׁר אֶצְוֶנּוּ: יט וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא-יִשְׁמַע אֶל-דְּבָרִי אֲשֶׁר יִדְבֵּר בְּשִׁמִּי אֲנִי אֲדַרֵּשׁ מֵעַמּוֹ: כ אֵךְ הִנְבִּיא אֲשֶׁר יִזְדׁ לְדַבֵּר דְּבַר בְּשִׁמִּי אֶת אֲשֶׁר לֹא-צִוִּיתִי לְדַבֵּר וְאֲשֶׁר יִדְבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת הִנְבִּיא הַהוּא: כא וְכִי תֹאמַר בְּלִבְכֶּךָ אֵיכָה נִדְּעַ אֶת-הַדְּבַר אֲשֶׁר לֹא-דִבְרוּ יְהוָה: כב אֲשֶׁר יִדְבֵּר הִנְבִּיא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא-יְהִי הַדְּבַר וְלֹא יָבֹא הוּא הַדְּבַר אֲשֶׁר לֹא-דִבְרוּ יְהוָה בְּזֶדוֹן דִּבְרוּ הִנְבִּיא לֹא תִגּוֹר מִמֶּנּוּ: ס יט א כִּי-יִכְרִית מְלָלָה יִי כְּרָשַׁע מְלָלָה נִבִּיא לֹא תִדְחַל מִנֶּה: יט א אֲרִי יִשְׁצִי יִי אֱלֹהֶךָ יִת עֲמִמָּא

רש"י

מושבים מבבלה עתה מהרה וירמיהו עומד וצווח על העמודים ועל הים ועל יתר הכלים שלא גלו עם יכניה בבבלה יובאו עם גלות צדיקיהו: (כב) אשר ידבר הנביא ויאמר דבר זה עתיד לבא עליכם ותראו שלא יבא הוא הדבר אשר לא דברו ה' והרוג אותו וא"ת זו במתנבא על העתידות הרי שבא ואמר עשו כך וכך ומפי הקב"ה אני אומר כבר נצטוו שאם בא להדיחך מאחת מכל המצות לא תשמע לו אא"כ מומחה הוא לך שהוא צדיק גמור כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב בכמה בשעת איסור הבמות כדי לגדור את ישראל

לך תחתיו וכן מנביא לנביא: (כ) אשר לא צויתיו לדבר. אבל צויתיו לחבירו: ואשר ידבר בשם אלהים אחרים. אפילו כוון את ההלכה לאסור את האסור ולהתיר את המותר: ומה בחנן שלשה מיתתן בידי אדם המתנבא מה שלא שמע ומה שלא נאמר לו ונאמר לחבירו והמתנבא בשם עבודת כוכבים אבל הכושב את נבואתו והעובר על דברי נביא והעובר על דברי עצמו מיתתן בידי שמים שנאמר אנכי אדרוש מעמו: (כא) וכי תאמר בלבבך. עתידין אתם לומר כשיבא הנביא בן עזר ומתנבא הנה כלי בית ה'

דברים יט שפטים

אונקלוס צמ

יח וְהָיָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶת-אַרְצֶם וִירִשְׁתָּם וּשְׁבַת בְּעָרֵיהֶם וּבְבִתְיֵיהֶם: כ שְׁלוֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ בְּתוֹךְ אֲרָצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ: ג תִּכְּנֶן לָךְ הַדֶּרֶךְ וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת-גְּבוּל אֲרָצְךָ אֲשֶׁר יִנְחִילֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לְנוֹס שָׁמָּה כָּל-רֹצֵחַ: ד וְהָיָה דְבַר הָרִצָּח אֲשֶׁר-יָנוֹס שָׁמָּה וְחִי אֲשֶׁר יִבֶּה אֶת-רַעְיוֹהוּ בְּבִלְי-דַעַת וְהוּא לֹא-שָׂנֵא לוֹ מִתְּמַל שְׁלֹשָׁם: ה וְאֲשֶׁר יָבֹא אֶת-רַעְיוֹהוּ בַּעַר לַחֲטָב עֵצִים וְנִדְּחָה יָדוֹ בַּגִּזְוֹן לִכְרֹת הָעֵץ וְנָשַׁל הַפְּרוֹזֵל מִן-הָעֵץ וּמִצָּא אֶת-רַעְיוֹהוּ וּמֵת הוּא יָנוֹס אֶל-אַחַת הָעָרִים-הָאֵלֶּה וְחִי: ו פֶּן-יִרְדֹּף גָּאֵל הַדָּם אַחֲרָי

רש"י

הכל לפי צורך שעה וסייג הפרצה לכך נאמר אליו תשמעון: לא תגור ממנו. לא תמנע עצמך מללמד עליו חובה ולא תירא ליענש עליו: (ג) תכין דרך. מקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים: ושילשת את גבול ארצך. שיהא מתחלת הגבול עד העיר הראשונה של עיר מקלט כשיעור מהלך שיש ממנה עד השנייה וכן משנייה לשלישית וכן מן השלישית עד הגבול השני של ארץ

ישראל: (ה) ונדחה ידו. כשכא להפיל הגרון על העץ ותרגומו ויתמריג ידיה לשון ונשמטה ידו להפיל מכת הגרון על העץ. כי שמטו הבקר ת"י ארי מרגוהי תוריא: ונשף הברזל מן העץ. יש מרבוחינו אומרים נשמט הברזל מקתו ויש מהם אומרים שישל הברזל לחתיכה מן העץ המתבקע והיא נתזה והרזו: (ו) פן ירדף גאל הדם. לכך אני אומר להכין לך דרך וערי מקלט רבים:

דברים יט שפטים

אונקלוס ק

הָרִיצָה כִּי יִחַם לָבָבוֹ וְהִשְׁיגוּ כִּי־יִרְבֶּה הַדֶּרֶךְ וְהִכְּהוּ נֶפֶשׁ וְלוֹ אֵין מִשְׁפַּט־מוֹת כִּי לֹא־שָׁנָא הוּא לוֹ מִתְמוֹל שְׁלֹשׁוֹם:
עַל־כֵּן אֲנִכִּי מִצֻּנָּה לֵאמֹר שְׁלֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ: ^ח וְאִם־יִרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתִּיךָ וְנָתַן לָךְ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר לָתֵת לְאַבְתִּיךָ: ^ט כִּי־תִשְׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשֹׂתָהּ אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצֻּנָּה הַיּוֹם לְאַהֲבָהּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְלַכֵּת בְּדַרְכֵּיו כָּל־הַיָּמִים וְיִסְפַּת לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה: ^י וְלֹא יִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי בִּקְרִיב אֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וְהָיָה עָלֶיךָ דָּמִים: ^{יא} וְכִי־יִהְיֶה אִישׁ שָׁנָא לַרְעֵהוּ וְאַרְבַּ לּוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכְּהוּ נֶפֶשׁ וּמָת וְנָס אֶל־אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה: ^{יב} וְשִׁלְחוּ זִקְנֵי עִירוֹ וּלְקַח גֹּבֵר סָגִי לְחִבְרָה וְיִקְמַן לָהּ וְיִקְוֶה נֶפֶשׁ וְיִמְוֹת וְיַעֲרֹק לְחֹדָד מִן הָרְיָא הָאֵלֶּיךָ: ^{יג} וְיִשְׁלַחוּן סָבִי קִרְתָּה וְיִדְבְּרוּן יְתָה מִתַּמָּן וְיִתְנִיחַן (ס"א) וְיִמְסְרוּן) יְתָה בִּיד

רש"י

(ח) ואם ירחיב. כאשר נשבע לתת לך ארץ קיני וקניזי וקדמוני: (ט) ויספת לך עוד שלש. הרי תשע. ג' שבעבר הירדן וג' שבארץ כנען וג' לע"ל: (יא) וכי יהיה איש שנא לרעהו. (יב) וישימו ויחזקו. כפי שפירשנו.

דברים יט שפטים

אונקלוס קא

אֶתוֹ מִשֶּׁם וְנָתַנוּ אֹתוֹ בְּיַד גָּאֵל הָדָם וּמָת: ^{יג} לֹא־תַחֲסוּס עֵינֶךָ עָלָיו וּבַעֲרַת דָּם־הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ: ^{יד} ס שִׁישִׁי לֹא תִסֵּיג גְּבוּל רַעַךְ אֲשֶׁר גְּבֻלוֹ רָאשָׁנִים בְּנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר תִּנְחַל בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ: ^{טו} ס לֹא־יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל־עוֹן וּלְכָל־חַטָּאת בְּכָל־חַטָּא אֲשֶׁר יַחַטָּא עַל־פִּי: ^{טז} שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל־פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר: ^{טז} כִּי־יָקוּם עַד־חֲמִס בְּאִישׁ לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה: ^{יז} וְעִמְדוֹ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְהוָה ^{יח} וְיִקְוֹמוּן תְּרִין גְּבָרִין דִּי לְהוֹן דִּינָא קָדָם יְיָ קָדָם כְּהִנָּא וְדִינָא דִּי יְהוֹן בְּיוֹמָא

רש"י

יהיה איש שנא לרעהו וגו' שהיה לו לכתוב וכי יקום איש וארבו לרעהו והכהו נפש: (יג) לא תחוסס עינך. שלא תאמר הראשון כבר נהרג למה אנו הורגים את זה ונמצאו שני ישראלים הרוגים: (יד) לא תסיג גבול. לשון נסוגו אחרו כשמחזיר סימן חלוקת הקרקע לאחר לתוך שדה חבירו למען הרחיב את שלו. והלא כבר נאמר לא תגזול מה תל לא תסיג למד על העוקר תחום חבירו שעובר בשני לארץ. יכול אף בחוץ לארץ תל בנחלתך אשר תנחל וגו' בארץ ישראל עובר בשני לארץ בחוץ לארץ אינו עובר אלא משום לא תגזול: (טז) עד אחד. זה בנה אב כל עד שבתורה שנים אלא אם כן פרט לך

דברים כ שפטים

אונקלוס קב

לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: ודרשו השפטים היטב והנה עד-שקר העד שקר ענה באחיו: ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבך: והנשואים ישמעו ויראו ולא יספו לעשות עוד כדבר הרע הזה בקרבך: ולא תחוס עינך נפש בנפש עין בעין שון בשון יד ביד רגל ברגל: כ כ פיתצא למלחמה על-איבך וראית סוס ורכב עם רב ממוך ידא רגלא חלף רגלא: כ א ארי תפוק לאגחא קרבא על פעלי דכבך ותחזי סוסון

רש"י

פני ה'. יהיה דומה להם כאילו עומדין לפני המקום שנאמר בקרב אלהים ישפוט: אשר יהיו בימים ההם. יתחבדו כשמואל בדורו צריך אתה לנהוג בו כבוד: (יח) ודרשו השופטים היטב. על פי המזמין אותם שבודקים וחוקרים. את הבאים להזיזם בדרישה וחקירה: והנה עד שקר. כ"מ שנאמר עד בשנים הכתוב מדבר: (יט) כאשר זמם. ולא כאשר עשה מכאן אמרו הרגו אין נהרגין: לעשות לאחיו. מה ת"ל לאחיו למד על זוממי בת כהן נשואה שאינם בשריפה אלא כמיתת הבורעל שהיא בחגן שנאמר היא באש תשרף היא ולא בועלה לכן נאמר כאן לאחיו כאשר זמם לעשות לאחיו ולא כאשר זמם לעשות לאחיו אבל בכל שאר מיתות השוה הכתוב אשה איש וזוממי אשה נהרגין כזוממי איש כגון שהעידה שהרגה

דברים כ שפטים

אונקלוס קב

לא תירא מהם פי-יהוה אלהיך עמך המעלה מארץ מצרים: והיה פקרבכם אל-המלחמה ונגש הכהן ודבר אל-העם: ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על-איביכם אל-יך לבבכם אל-תיראו ואל-תחפזו ואל-תערצו מפניהם: פי יהוה אלהיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם-איביכם להושיע אתכם: ודברו השטרים אל-העם לאמר מי-האיש אשר בנה בית-חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן-מקדמיהון: ארי יי אלהכון דמדבר קדמיכון לאגחא לכוז קרב עם פעלי דכביכון למפרק יתכון: ה וימללון סרכיא קדם עמא למימר קן גברא די כנא ביתא חדתא

רש"י

(ב) בקרבכם אל המלחמה. סמוך לצאתכם מן הספר מגבול ארצכם: ונגש הכהן. המשווח לכן והוא הנקרא משוח מלחמה: ודבר אל העם. בלשון הקודש: (ג) שמע ישראל. אפילו אין בכך זכות אלא קריאת שמע בלבד כדאי אתם שיושיע אתכם: על איביכם. אין אלו אחיכם שאם תפלו בידם אינם מרחמים עליכם אין זו כמלחמת יהודה עם ישראל שנאמר להלן ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבשו מן השלל וילבישום וינעילום ויאכילום וישקום ויסכום וינהלום בחמורים לכל כושל ויביאום יריחו עיר התמרים אצל אחיהם וישוכו שומרון אלא על איביכם אתם הולכים לפיכך התחזקו למלחמה: אל יך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו. ואף תערצו. ד' אזהרות כנגד ד' דברים שמלכי העובדי כוכבים עושין מגיפין בתריסיהם כדי להקישו זה לזה כדי להשמיע קול שיחפזו אלו שכנגדן וינסו ורומסים בסוסיהם ומצהילין אותם להשמיע קול שעטת פרסות סוסיהם וצווחין בקולם ותוקעין בשופרות ומיני משמיעי קול: אל יך לבבכם. מצהלת סוסים: אל תיראו. מהגפת התריסין: ואל תחפזו. מקול הקרנות: ואל תערצו. מקול הצווחה: (ד) כי ה' אלהיכם וגו'. הם באים בנצחונם של ב"ו ואתם באים בנצחונם של מקום פלשתים באו בנצחונם של גלית מה היה סופו נפל נפלו עמו: והולך עמכם. זה מחנה הארון: (ה) ולא חנכו. ולא דר בו חנוך לשון התחלה:

דברים כ שפטים

אונקלוס קד

יָמוֹת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִחַנְכֶנּוּ: וּמִי־
הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע פָּרִם וְלֹא חָלְלוּ יָלָד
וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־יָמוֹת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ
אַחֵר יַחְלִלְנֶנּוּ: וּמִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרֵשׁ
אִשָּׁה וְלֹא לָקַחָהּ יָלָד וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־
יָמוֹת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקְחֶנָּה:
ח וַיִּסְפּוּ הַשְּׂטָרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וַאֲמָרוּ
מִי־הָאִישׁ הַזֶּה וְרוֹךְ הַלֵּבֵב יָלָד וַיֵּשֶׁב
לְבֵיתוֹ וְלֹא יָמַס אֶת־לֵבֵב אַחִיו בְּלִבָּבוֹ:
ט וְהִי כִכְלַת הַשְּׂטָרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם
וּפָקְדוּ שְׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם: ס שְׂבִיעִי
י פִּי־תִקְרַב אֶל־עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ

ואיש אחר יחנכנו. ודבר של עגמת נפש הוא זה: (ו) ולא חללו. לא פדאו בשנה הרביעית שהפירות טעונין לאוכלן בירושלים או לחללן בדמים ולאכול הדמים בירושלים: (ז) פן ימות במלחמה. ישוב פן ימות שאם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות: (ח) ויספו השוטרים. למה נאמר כאן ויספו מוסיפין זה על דברי הכהן שהכהן מדבר ומשמיע מן שמע ישראל עד להושיע אתכם ומי האיש ושני ושלישי כהן מדבר ושוטר משמיע. וזה שוטר מדבר ושוטר משמיע: הירא ורך הלבב. רבי עקיבא אומר כמשמעו שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות

דברים כ שפטים

אונקלוס קה

וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם: י וְהִי אִם־שָׁלוֹם
תַּעֲנֶנָּה וּפְתַחְתָּהּ לָךְ וְהִי כָל־הָעָם
הַנִּמְצָא־בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַס וְעַבְדוּךָ:
יב וְאִם־לֹא תִשְׁלִים עִמָּךְ וַעֲשֵׂתָה עִמָּךְ
מִלְחָמָה וְצִרְתָּ עָלֶיהָ: יג וּנְתַנָּה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְהִכִּיתָ אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ
לְפִי־חָרְבּ: יד רַק הַנָּשִׁים וְהַטָּף וְהַבְּהֵמָה
וְכָל־אִשֶּׁר יִהְיֶה בְּעִיר כָּל־שָׁלָלָה תָּבֹז לָךְ
וְאָכַלְתָּ אֶת־שָׁלָל אִיבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָךְ: טו כֵּן תַעֲשֶׂה לְכָל־הָעָרִים
הָרַחֲקוֹת מִמָּךְ מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא־מַעְרִי
הַגּוֹיִם־הָאֵלֶּה הִנֵּה: טז רַק מַעְרֵי הָעַמִּים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה
לֹא תַחֲיֶה כָל־נִשְׁמָה: יז פִּי־הַחֲרָם
תַּחְרִימֶם הַחֲתִי וְהָאֲמָרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי

נִשְׁמָתָא: יח אֲרִי גַמְרָא תַגְמָרְוֹן חֲתָאִי וְאֲמָרָאִי כְּנַעֲנָאִי וּפְרָזָאִי וַיְבוֹסָאִי קָמָא

רש"י

שמופוש בענין כן תעשה לכל הערים הרחוקות וגו': (יא) כל העם הנמצא בה. אפילו אתה מוצא בה משבעה עממין שנצטוו להחרימם אתה רשאי לקיימם: (אם) ועבדך. עד שיקבלו עליהם מסיס ושעבוד: (יב) ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה. הכתוב מבשרך שאם לא תשלים

עמך סופה להלחם כך אם חניחנה ותלך: וצרת עליה. אף להרעיבה ולהצמיאה ולהמיתה מיתת תחלואים: (יג) ונתנה ה' אלהיך בידך. אם עשית כל האמור בענין סוף שה' נותנה בידך: (יד) והטף. אף טף של זכרים ומה אני מקיים והכית את כל זכורה בגדולים: (יז) כאשר צוך. לרבות את הגרגשי:

דברים כא שפטים

אונקלוס קו

החוי והיבוסים כאשר ענין יהיה אלהים:
 למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות
 ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם
 וחטאתם ליהוה אלהיכם: ס י פיתצור
 אל-עיר ימים רבים להלחם עליה
 לתפשה לא-תשחית את-עצה לנדה
 עליו גרון כי ממנו תאכל ואתו לא
 תכרת כי האדם עץ השדה לבא מפניך
 במצור: ד רק עץ אשר-תדע כי לא-עץ
 מאכל הוא אתו תשחית וכרת ובנית
 מצור על-העיר אשר-הוא עשה עמך
 מלחמה עד רדתה: פ כא * כי-ימצא
 חלל באדמה אשר יהיה אלהיך נתן לך
 לרשתה נפל בשדה לא נודע מי ההוא:
 ויצאו זקניך ושפטיך ומדדו אל-הערים
 אשר סביבת החלל: ג והיה העיר
 למירתה רמי בחקלא לא אתידע מאן קטלה: ד ופקדון

רש"י

(יח) למען אשר לא ילמדו. הא אם עשו תשובה ומתגירין אתה רשאי לקבלם: (יט) ימים. שנים: רבים. שלשה מכאן אמרו אין צרין על עיירות של עובדי כוכבים פחות משלשה ימים קודם לשבת ולמד שפותח בשלום ב' או ג' ימים וכן הוא אומר וישב דוד בצקלג ימים

דברים כא שפטים

אונקלוס קו

הקרבה אל-החלל ולקחו זקני העיר
 ההוא עגלת בקר לא-עבד בה
 אשר לא-משכה בעל: ה והורדו זקני
 העיר ההוא את-העגלה אל-נחל איתן
 אשר לא-יעבד בו ולא יזרע וערפו-שם
 את-העגלה בנחל: ו וגשו הכהנים בני
 לוי כי בם בחר יהוה אלהיך לשרתו
 ולברך בשם יהוה ועל-פיהם יהיה כל-
 ריב וכל-נגע: ז וכל זקני העיר ההוא
 הקרבים אל-החלל ירחצו את-ידיהם
 על-העגלה הערופה בנחל: מפטיר: ו ענו
 ואמרו ידינו לא שפכו את-הדם הזה
 ועינינו לא ראו: ח כפר לעמך ישראל
 אשר-פדית יהוה ואל-תתן דם נקי
 בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם:
 וייתבון וימירו דנא לא אשדו ית דמא הדין ועיננא לא תנא: ח כהנא וימרו
 כפר לעמך ישראל די פרקתא וי ולא תתן חובת דם זכי בגו עמך ישראל ויתכפר

רש"י

זקני. מיוחדים שבזקניך אלו סנהדרי גדולה: ו מדדו. ממקום שהחלל שוכב: אל הערים. אשר סביבות החלל. לכל צד לידע איזו קרובה: (ד) אל נחל איתן. קשה שלא נעבד: וערפו. קוצץ ערפה בקופיץ אמר הקב"ה תבא עגלה בת שנתה שלא עשתה פירות ותערץ

כִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן: ט פָּצְחוּ רִנָּה יַחְדָּו חֲרָבוֹת יְרוּשָׁלַם
כִּי־נָחַם יְהוָה עָמּוֹ גָּאֹל יְרוּשָׁלַם: י חֲשַׁף יְהוָה אֶת־זָרוּעַ קִדְשׁוֹ לְעֵינֵי
כָּל־הַגּוֹיִם וַיֵּרְאוּ כָּל־אֲפֹסִי־אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: יא סֹרֹר סֹרֹר צָאוּ מִשֵּׁם
טָמֵא אֶל־תִּגְעֻצוּ צָאוּ מִתּוֹכָהּ הִכְרֹו נִשְׁאִי כָּלִי יְהוָה: יב כִּי לֹא בַחֲפוּזוֹן תֵּצֵאוּ
וּבִמְנוּסָה לֹא תִלְכּוּן כִּי־הִלַּךְ לַפְנֵיכֶם יְהוָה וּמֵאֲסַפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

ט וְאַתָּה תִּבְעֹר הַדָּם הַנָּקִי מִקֶּרְבֶּךָ כִּי־
תַעֲשֶׂה הַיִּשָּׁר בְּעֵינֵי יְהוָה: ססס
דְּכַשֵּׁר קָדָם יי:

רש"י

מבשרם שמשעשו כן יכופר להם העון: (ט) שנתערפה העגלה הרי זה יהרג והוא הישר
ואתה תבער. מגיד שאם נמצא ההורג אחר בעיני ה': חסלת פרשת שופטים

הפטרת שופטים בישעיה פרק נא

יב אֲנִכִּי אֲנִכִּי הוּא מִנְחַמְכֶם מִי־אֶת וּתִירָאִי מֵאֲנוּשׁ יָמוּת וּמִכֶּן־אָדָם חָצִיר
יִנָּתָן: יג וְתִשְׁפָּח יְהוָה עֲשֹׂךְ נוֹטָה שָׁמַיִם וְיִסַּד אֶרֶץ וּתְפַחַד תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם
מִפְּנֵי חֶמֶת הַמִּצִּיק כְּאֲשֶׁר בּוֹגֵן לְהַשְׁחִית וְאִיה חֶמֶת הַמִּצִּיק: יד מִהֵר צַעֲה
לְהַפְתָּח וְלֹא־יָמוּת לִשְׁחַת וְלֹא יִחְסֹר לַחֲמוֹ: טו וְאֲנִכִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רַגַע הָיָם
וַיַּהֲמֹ גִלְיוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שָׁמוֹ: טז וְאֲשֶׁם דְּכָרִי בְּפִיךָ וּבִצְלִי יָדִי כְּסִיתִיךָ לְנוֹטַע
שָׁמַיִם וְלִיִּסַּד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי־אֶתָּה: יז הַתַּעֲוֹרְרִי הַתַּעֲוֹרְרִי קוֹמִי
יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר שְׁתִּית מִיַּד יְהוָה אֶת־כּוֹס חֶמְתּוֹ אֶת־קִבְעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה
שְׁתִּית מְצִית: יח אִין־מִנְהֵל לָהּ מִכָּל־בְּנֵי־יִלְדָה וְאִין מִחֲזִיק בִּילְדָה
מִכָּל־בְּנֵי־גְדֻלָּה: יט שְׁתִּים הִנֵּה קְרָאֲתִיךָ מִי נָגִיד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֹּׁבֵר וְהָרַעֵב
וְהַחֲרֹב מִי אֲנַחֲמֶךָ: כ בְּנִיךָ עָלְפוּ שָׁכְבוּ בְּרֹאשׁ כָּל־חַיּוֹצוֹת כְּתוּא מִכְמָר
הַמִּלְאִים חֶמֶת־יְהוָה גְּעַרְתָּ אֱלֹהֶיךָ: כא לָכֵן שְׁמַעֲיָנָא זֹאת עֲנִיה וּשְׁכַרְתָּ וְלֹא
מִיָּין: כב כֹּה־אָמַר אֲדֹנֶיךָ יְהוָה וְאֱלֹהֶיךָ יִרְיֵב עָמּוֹ הִנֵּה לְקַחְתִּי מִיָּדֶךָ אֶת־כּוֹס
הַתַּרְעֵלָה אֶת־קִבְעַת כּוֹס חֶמְתִּי לֹא־תוֹסִיפִי לִשְׁתוּתָהּ עוֹד: כג וּשְׁמַתִּיהָ
כִּיד־מוֹגִיךָ אֲשׁוּר־אֱמָרוֹ לְנִפְשֶׁךָ שְׁתִּי וְנַעֲבֹרָה וּתְשִׁימִי כְּאֶרֶץ גִּזְרִי וּבְחוּץ
לְעֵבְרִים: כד א עוֹרִי עוֹרִי לְבָשִׁי עוֹף צִיּוֹן לְבָשִׁי | בְּגָדִי תִפְאַרְתֶּךָ יְרוּשָׁלַם
עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי לֹא יוֹסִיף כְּבֹא־בֶךָ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא: כה הַתַּנְעֲרִי מַעֲפָר קוֹמִי
שְׁבִי יְרוּשָׁלַם הַתַּפְתָּחוּ (הַתַּפְתָּחוּ קרי) מוֹסְרִי צוּאֲרֶךָ שְׁבִיָּה בַת־צִיּוֹן: ג כִּי־כֹה
אָמַר יְהוָה חֲנֹם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכַסֶּף תִּגְאָלוּ: ד כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנֵי יְהוָה
מִצְרַיִם יִרְדֵּ־עַמִּי בְּרֹאשְׁנָה לְגוֹר שָׁם וְאֲשׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׂקוּ: ה וְעַתָּה
מִה־לִּי־פֶה נֹאֵם־יְהוָה כִּי־לִקַּח עַמִּי מִשְׁלֹן יְהִילִילוּ נֹאֵם־יְהוָה וְתָמִיד
כָּל־הַיּוֹם שְׁמִי מִנֶּאֱפֵן: ו לָכֵן יִדַּע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן בְּיוֹם הַהוּא כִּי־אֲנִי־הוּא
הַמְדַּבֵּר הַגָּבִי: ז מִה־נֵּאוּ עַל־הַהָרִים רִגְלֵי מִבְּשָׁר מִשְׁמִיעַ שְׁלוֹם מִבְּשָׁר טוֹב
מִשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אָמַר לְצִיּוֹן מִלֶּךָ אֱלֹהֶיךָ: ח קוֹל צִפְרֶיךָ נִשְׁאֹו קוֹל יַחְדָּו וְיִבְגּוּ

חזרה לתוכן העניינים

יום ראשון

לנצח עוד יום

ק"א ע"א ורבי שמעון פוטרי! וכדמפרש ואזיל.

והיונן בה: ורבי שמעון, מה נמשך?

אי יש בגידין בנותן טעם, הרי -

אי איסור חל על איסור - ליחייב נמי משום גיד!

אי אין איסור חל על איסור - ליחייב, מיהא,

משום איסור טומאה דקדים?

ואי אין בגידין בנותן טעם -

ליחייב, מיהא, משום גיד! שהרי אם אין בגידין

בנותן טעם אין כאן איסור טומאה, ואם כן יכול

לחול איסור גיד הנשה.

ומשנינן: אמר רבא: לעולם קסבר רבי שמעון אין

בגידין בנותן טעם, ולפיכך אין כאן איסור אכילת

בהמה טמאה. והא דלא מיחייב משום גיד הוא

מטעמא אחרינא, כי שאני התם, ביחס לגיד

הנשה, דאמר קרא "על כן לא יאכלו בני ישראל

את גיד הנשה", ודרשין: מי שגידו אסור ובשרו

מותר, הוא זה שאסור לאכול את גיד הנשה שלו,

יצתה זו, בהמה טמאה, שאם נאסר את גיד

הנשה שלו, הרי היא תהיה נכללת בכלל "מי

שגידו אסור ובשרו אסור". הילכך, לא חל עליה

איסור גיד הנשה כלל!

אמר רב יהודה אמר רב: האוכל גיד הנשה של

נבלה -

רבי מאיר מחייב שתים, משום נבלה ומשום גיד

הנשה.

וחכמים אומרים: אינו חייב אלא אחת, על

אכילת גיד הנשה, שחל בחיי הבהמה, והוא קודם

לאיסור נבלה שחל רק בשעה שמתה, וקא סברי

חכמים שאין איסור חל על איסור, בכהאי גוונא.

ומודים חכמים לרבי מאיר באוכל גיד הנשה של

עולה, שכיון שאיסור אכילת עולה הוא חמור,

הוא יכול לחול על איסור גיד הקל ממנו.

וכן מודים חכמים לרבי מאיר באוכל גיד הנשה

של שור הנסקל, שכיון שאיסורו של שור הנסקל

חמור מאיסור גיד, שכן שור הנסקל אסור אפילו

בהנאה, שחל איסור שור הנסקל על הגיד, ולכן

האוכל גיד הנשה של עולה או של שור הנסקל

חייב, גם אליבא דחכמים, שתים!

איסור נבלה הוא "איסור כולל" ביחס לחלותו על

גיד הנשה. כי בשעה שאנו באים לאסור את הגיד

באיסור הנוסף של נבלה אין נאסר הגיד כשלעצמו בלבד, אלא הוא כולל עמו את כל בשר הבהמה שנאסרה באכילה כשנתנבלה הבהמה.

באיסור כולל יש סברא לומר דמינו דחיל האיסור על הבשר, חיל נמי על הגיד. כיון שאין חלות האיסור הנוסף מתייחסת לדבר האסור בלבד אלא היא חלה גם על דבר היתר.

ואכן, יש תנאים, הסוברים שאין איסור חל על איסור, אך איסור כולל יש ביכולתו לחול על איסור אחר.

וכאן, מצינו שחכמים סוברים כי איסור נבלה, על אף שהוא "איסור כולל" אין הוא יכול לחול על איסור גיד הנשה.

אך מאידך, מודים חכמים שאם "האיסור הכולל" הוא גם "איסור חמור", ובגון הכא, שאיסור אכילת עולה או שור הנסקל הם גם "איסור כולל"

[בשעה שהוקדשה העולה או גנח השור, נאסר ביחד עם הגיד גם כל בשר הבהמה], וגם "איסור חמור" [שעלה ושור הנסקל אסורים אפילו בהנאה בעד שאיסור גיד הוא רק איסור אכילה]. שחל האיסור הכולל והחמור על איסור.

והשתא היונן בה: ומאן הוא האי תנא, אליבא דרבנן, דבאיסור כולל גרידא - איסור חל על

איסור לית ליה! ואילו איסור כולל באיסור חמור

- אית ליה, שיחול האיסור הכולל - החמור על

איסור!?

אמר רבא: רבי יוסי הגלילי הוא! שמצינו דלית

ליה איסור חל על איסור באיסור כולל קל, אך

לא מצינו דלית ליה דבאיסור חמור לא יחול

איסור על איסור, כשהוא גם כולל וגם חמור.

דתנן במסכת זבחים:

אדם טמא שאכל בשר קודש, בין שהיה אותו

בשר קודש טמא, ובין שהיה אותו בשר קודש

טהור - חייב האוכלו כרת אם אוכלו במויד,

וקרבן חטאת אם אכלו בשוגג.

רבי יוסי הגלילי אומר: אדם טמא שאכל את

בשר הקודש הטהור, רק הוא חייב כרת במויד

וחטאת בשוגג, ואילו אדם טמא שאכל את בשר

הקודש הטהור, פטור מכרת ומקרבן, לפי שלא

אכל אלא דבר קודש טמא!

אמרו לו חכמים לרבי יוסי הגלילי: הרי אף אדם טמא שאכל את בשר הקודש הטהור, כיון שנגע בו קודם שיאכלנו - טמאהו! ונמצא שחייבה התורה כרת וקרבן על אכילת בשר קודש טמא!

והיונן בה: הרי שפיר קא אמרי ליה רבנן לרבי יוסי הגלילי, דמוכח מהא דחייביה רחמנא כרת וקרבן על אכילת בשר קודש בטומאת הגוף דחייב אפילו על אכילת בשר טמא, שהרי כל האוכל בשר קודש מטמאהו קודם לאכילתו בנגיעה בו!

ואמר רבא: בנטמא הגוף ואחר כך נטמא בשר, כולי עלמא לא פליגי דחייב, לפי דאיסור כרת על אכילת בשר קודש בטומאת הגוף קדים לטומאת הבשר, דמדרי רבי יוסי דכיון שקדמה טומאת גופו לטומאת הבשר, וטומאת הגוף לא פקעה, הרי קדם איסור אכילת בשר קודש זה בטומאת הגוף לאיסור אכילת בשר קודש טמא.

כי פליגי בנטמא בשר, ונאסר משום לאו של אכילת בשר קודש טמא, שאין בו כרת, ואחר כך נטמא הגוף ונאסר באכילת בשר קודש משום טומאת הגוף.

רבנן אית להו איסור כולל, שיש בכוחו לחול על איסור אחר, ואמרי דמינו דמיחייב כשנטמא גופו אחתיכות טהורות של בשר קודש דעלמא, מיחייב נמי משום אכילה בטומאת הגוף, אחתיכה של בשר קודש טמאה, על אף שהיתה אסורה משכבר מחמת טומאתה של החתיכה.

ורבי יוסי הגלילי לית ליה "איסור כולל", דמינו דמתחייב אהאי מתחייב נמי אהאי, לא אמרינן!

והיונן בה לשיטת רבי יוסי הגלילי:

ורבי יוסי הגלילי, נהי דאיסור כולל לית ליה

שיחול על איסור אחר, אבל הכא, באיסור קל,

אמאי לא אמר - יבוא איסור חמור ויחול על איסור קל?

ומבארין: ומאי ניהו "איסור חמור" - טומאת

הגוף, שהרי אכילת בשר קודש בטומאת הגוף היא בכרת!

ומשנינן: אמר רב אשי: מאן לימא לך דטומאת

הגוף חמורה משום שהיא בכרת? דלמא טומאת

בשר חמורה הימנה, דלית לה לטומאת הבשר

טהרה במקוה!

עין משפט
יה מנייה

[illegible]

ק"א ע"ב ופרכינן: וכי רבי יוסי הגלילי לית ליה איסור כולל, שיש בכוחו לחול על איסור אחר?

והתנאי: היתה שבת ויום הכפורים. שגג, ועשה מלאכה באותה השבת שחל בה יום הכפורים, מניין שחייב חטאת על זה בעצמו ועל זה בעצמו, והיינו, שחייב להביא שתי חטאות נפרדות, האחת על חילול שבת, והשניה על חילול יום הכפורים, על אף שעשה רק מלאכה אחת? **תלמוד למור בשבת** - "שבת הוא לה!" ללמדך שאם יש באותה שבת איסור נוסף, יש לחייב על חילול השבת!

וכן נאמר ביום הכפורים "יום כפורים הוא", ללמדך שאם יהיה איסור נוסף באותו יום הכפורים, יתחייב על חילול יום הכפורים, **דברי רבי יוסי הגלילי**.

הילכך, אם חלו שבת ויום הכפורים באותו היום, הרי הוא חייב על כל אחד מהם, מהריבוי המיוחד שנאמר בכל אחד מהם.

רבי עקיבא אומר: אינו חייב אלא אחת! דכיון דאין איסור חל על איסור, אי אפשר לחייבו אלא חטאת אחת, על אף שאיסור שבת ואיסור יום הכפורים צריכים לחול בבת אחת, בכניסת היום!

והבי דייקנן מדברי רבי יוסי הגלילי: בשלמא אי אית ליה לרבי יוסי הגלילי באיסור כולל או איסור מוסיף שאיסור חל על איסור, שפיר איכא לחייב על שבת ויום הכפורים שתי חטאות. כי אם היתה אפשרות שיחול יום הכפורים על יום השבת בזה אחר זה, הוא היה מתחייב על עשיית מלאכה באותו היום שתי חטאות, משום שאיסור יום הכפורים חשיב "איסור כולל" כלפי איסור שבת, שכן הוא כולל איסורים נוספים שאינם נוהגים בשבת, שהרי יום הכפורים אסור גם באכילה ושתייה, מלבד איסור מלאכה.

וכן אם היתה אפשרות שתחול השבת על יום הכפורים בזה אחר זה, היה חייב שתי חטאות, משום ששבת חשיבא "איסור מוסיף" ביחס ליום הכפורים, שמוסיפה השבת עליו חוב סקילה, דאילו העושה מלאכה ביום הכפורים אינו חייב סקילה אלא כרת בלבד, והעושה מלאכה בשבת חייב סקילה.

הילכך, שפיר מייחייב שתיים על שבת ויום הכפורים כשחלו בבת אחת, שהרי בכוחם לחול זה על זה, מצד איסור כולל, או מצד איסור מוסיף.

אלא, אי אמרת אליבא דרבי יוסי הגלילי דבאיסור כולל ובאיסור מוסיף לא חיילי איסורי אחרני, אם כן כי אתו שבת ויום הכפורים ביום

אחד אמאי חיילי תרוייהו, דכיצד יחול איסור על איסור?

ומשנינן: שלח רבין משום רבי יוסי ברבי חנינא: כך דאי היא הצעה של המשנה, דהיינו כך אמנם נשנית, בתוספתא בכריתות, הברייתא האומרת שרבי יוסי הגלילי מחייב שתיים בעושה מלאכה אחת ביום הכפורים שחל בשבת. אבל משובשת היא - ואיפוך את דברי רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי, ואימא שרבי יוסי הגלילי הוא זה שמחייב רק אחת, ורבי עקיבא הוא המחייב שתיים.

ואמרין: שלח רב יצחק בר יעקב בר גוריו משום [בשם] דרבי יוחנן: לדברי רבי יוסי הגלילי, למאי דאפכן, דאוקימנא שהעושה מלאכה ביום הכפורים שחל בשבת מחייב חטא בלבד. הרי אם שגג בשבת, ששכח שיום זה הוא שבת, והויד

באיסור יום הכפורים, שידע שיום זה הוא יום הכפורים, רק אז הוא חייב קרבן חטאת.

אבל, אם הויד בשבת, שידע שהיום שבת, ושגג ביום הכפורים - פטור מקרבן חטאת כלל.

ומבארין: מאי טעמא פטור? אמר אבוי: קסבר רבי יוחנן שהחטאת היחידה שמחייב רבי יוסי הגלילי להביא היא רק על שבת ולא על יום הכפורים, ולכן כשהויד בשבת הרי הוא פטור מקרבן חטאת ואינו מביא חטאת על שגגת יום הכפורים.

וטעמו של דבר זה, לפי ששבת - קביעה וקיימא, ואין צורך בקידוש בית דין כדי שתחול קדושת השבת, ואילו את קדושת יום הכפורים - בי דינא המקדשים את החודש הוא דקא קבעי ליה, ולכן אין קדושת יום הכפורים יכולה לחול על קדושת שבת הקבועה ועומדת.

אמר ליה רבא לאבוי: סוף סוף, תרוייהו קדושות, של שבת ושל יום הכפורים, בהדי הדדי קאתו, ואין כאן קדושה שצריכה לחול על קדושה שכבר חלה, ואמאי לא יתחייב שתיים? אלא, בהכרח, שטעמו של רבי יוסי הגלילי הוא משום שאין איסור כולל ומוסיף חלים על איסורים, הילכך, גם בבת אחת לא יתכן שיתחייב משום שני איסורים אלא רק משום איסור אחד נואן אנו מגדירים מהו אותו איסור, אלא דאינו יכול להתחייב שתי חטאות על מלאכה אחת ביום זה, ולכן, אם הויד באחד מהם, בין בשבת ובין ביום הכפורים, ושגג בשני, מייחייב בחדא!

אלא, אמר רבא: הא דשלח רב יצחק דפטור על יום הכפורים, לא אליבא דרבי יוסי הגלילי אמר זאת. כי אם שעת שמדא הוה, שגורו העובדי כוכבים שלא לשמור את יום הכפורים, והיו חייבים לבטל את יום הכפורים באותה העת.

ולא איירי שחל יום הכפורים בשבת, אלא חל באמצע השבוע, אלא שכדי שלא תשתכח תורת יום הכפורים שלחו מתא, דיומא דכפורי דהא שתא לא יקיימוהו בזמנו, באמצע השבוע, אלא שבבא הוה, שיהנוג בשבת את הנהגות יום הכפורים, שלא בזמנו, כדי שיוזכרו מותרות יום הכפורים. והאויבים לא יבינו שעושים זכר ליום הכפורים כי בשבת היו נוהגים לנחם.

וכן כי אתא רבין, וכל נחוחי - אמרוהו כרבא! שנינו במשנה: אמר רבי יהודה: והלא מובן ויעקב נאסר גיד הנשה, ועדיין בהמה טמאה מותרת להן.

תניא: אמרו לו לרבי יהודה: וכי נאמר "על כן לא ואכלו בני יעקב את גיד הנשה" עד שתאמר שכבר בזמן שלא היו קראים אלא "בני יעקב" נאסרו בגיד הנשה?

והלא לא נאמר אלא "בני ישראל", ולא נקראו "בני ישראל" עד קבלת התורה בהר סיני?

אלא, מוכח שרק בסיני נאמר איסור גיד הנשה, אלא שנכתב בתורה במקומו, בפרשת האבקות יעקב והמלאך, לידע מאיזה טעם נאסר להם אכילת גיד הנשה! עד כאן לשון הברייתא.

מתבין רבא: הא כתיב "וישאו בני ישראל את יעקב אביהם", ומוכח מהאי קרא דגם לפני קבלת התורה בסיני נקראו "בני ישראל", ומאי קאמרו חכמים לרבי יהודה דלא נקראו "בני ישראל" עד סיני?

ומשנינן: באותה שעה שאירע המאבק עם המלאך עדיין לא נקראו בני ישראל, אלא רק לאחר זמן מרובה מאז שאירע אותו מעשה [נאסר גיד הנשה] ליעקב, ואמר לו יקרא שמך עד יעקב כי אם ישראל וגו'.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אם כן, מההיא שעתא דנקראו "בני ישראל" ליתסרי? ואמאי קאמרת שנאסרו רק בסיני משום שמאז נקראו "בני ישראל"? והא השתא קא מוכחינן מהאי קרא דנקראו "בני ישראל" עד לפני סיני? **אמר ליה רב אשי לרב אחא בריה דרבא:** וכי תורה פעמים נותנה? והרי ההיא שעתא דנגלה ה' ליעקב וקראו ישראל לאו שעת מעשה הווי, ולא שעת מתן תורה הווי, ואם כן לא יתכן שבשעה זאת יאסר גיד הנשה.

תנו רבנן: איסור אכילת אבר מן החי נוהג בבמה, חיה ועוף. בין טמאין ובין טהורין, דברי רבי יהודה ורבי אלעזר.

וחכמים אומרים: אינו נוהג אלא בטהורין! **אמר רבי יוחנן:** ושנינו, מקרא אחד דרשו! והוא דרבי "רק חזק בלתי אכול הדם. כי הדם הוא הנפש",

תהילים פרק כז

מט

קָהַל מִרְעִים וְעַם-רָשָׁעִים לֹא אֲשַׁבּ: אֶרְחֹץ בְּנִקְיוֹן כַּפִּי
וְאֶסְבֶּבָה אֶת-מִזְבִּיחַ יְהוָה: לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל תְּוֹדָה וְלִסְפֹּר
כָּל-נִפְלְאוֹתֶיךָ: יְהוָה אֱהַבְתִּי מְעֹן בֵּיתְךָ וּמָקוֹם מִשְׁכַּן
כְּבוֹדְךָ: אֶל-תֹּאסֹף עִם-חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעַם-אֲנָשִׁי דָמִים חַיִּי:
אֲשֶׁר-בִּידֵיהֶם זֶמָה וַיִּמְנַם מְלָאָה שָׁחַד: וְאֲנִי בַתְּמִי אֵלֶיךָ
פָּדֵנִי וְחַנּוּנִי: רַגְלִי עֲמֵדָה בְּמִישׁוֹר בְּמִקְהֵלִים אֲבָרְךָ יְהוָה:

כֹּז * לְדוֹד | יְהוָה | אֹרִי וַיִּשְׁעִי מִמֶּי אִירָא יְהוָה מְעֹן חַיִּי מִמֶּי
אֶפְחָד: בְּקָרֵב עָלַי | מִרְעִים לֶאֱכֹל אֶת-בִּשְׂרֵי צָרִי וְאִיבִי לִי
הֵמָּה כָּשְׁלוּ וּנְפְּלוּ: אֶס-תַּחֲנֶה עָלַי | מַחֲנֶה לֹא-יִירָא לְבִי
אֶס-תִּקּוֹם עָלַי מִלַּחְמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטָח: אַחַת | שְׁאַלְתִּי
מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שְׁבִתִּי בְּבֵית-יְהוָה כָּל-יְמֵי חַיִּי

רש"י

(ו) בְּנִקְיוֹן. שאין גול במצות שאני מקיים
לולב הגזול פסול: (ז) לִשְׁמֹעַ. כמו להשמיע:
כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ. זה הלל שיש בו לשעבר ויש
בו לגוג ויש בו לימות המשיח ויש בו לעתיד
לבא: (י) זֶמָה. כל זמה שבמקרא לשון
מחשבה יש לטובה ויש לרעה: (יב) רַגְלִי

מְעֹן. מדור: תאסף. ענין מיתס: (א) מְעֹן.
(ד) וְלִבְקֹר. וללוש כמו לא יבק (ויקרא י"ג):

(ו) אֶרְחֹץ. ר"ל בתחלה אנקא כפי מלכוד עון
ואחר זה אסובב מזבחך להקריב בה לה' כי לולא
הנקיון אין הקרבן מקובל ברצון: (ז) לִשְׁמֹעַ.
להשמיע לבני אדם בקול הוראה: (ח) אֱהַבְתִּי מְעֹן בֵּיתְךָ. לבוא בה ולהללך: (ט) עִם חַטָּאִים. כמיתת
החטאים ודומה להם בענין רע: (י) אֲשֶׁר בִּידֵיהֶם זֶמָה. ולזה ראויים הם למות בענין רע: (יא) וְאֲנִי.
אבל אני הלא בתומי אלך לזה פדני ממיתת החטאים: (יב) רַגְלִי. הלא רגלי עמדה בדרך הישר ובהקלה
רב אברך לה' ואינני כמוהם להיות דומה להם: (א) ה' אֹרִי. הלא ה' מאור לי בעת צרה אי"כ ממי
איירא: (ב) בְּקָרֵב. בעת קרבו רשעים לבוא עלי לאכול בשרי והמה לי לאויבים וברואי לא יחזרו
מדעתם אבל בעת ההיא עורני ה' והמה כשלו ונפלו ונמלטתי מידם: (ג) בֹּזֶאת. באמירה הוואת שאמרתי
והוא ה' אורי וישעי: (ד) שְׁבִתִּי. שאשב בבית ה' טוב לי: לַחֲזוֹת. לראות בנעימות תורת ה': וְלִבְקֹר.
לדרוש בהיכלו בדבר מצות ה':

תהילים פרק כז

נ

לַחֲזוֹת בְּנֶעֱם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלֹ: הַ כִּי יִצְפְּנִי | בִּסְפָּה (בִּסְפֹּה
קרי) בְּיוֹם רָעָה יִסְתִּירֵנִי בִּסְתֵר אֱהָלוּ בְּצוֹר יְרוּמָמִנִי: וְעַתָּה
יְרוֹם רֹאשִׁי עַל-אִיבֵי סְבִיבוֹתִי וְאוֹבַחָה בִּאֱהָלוּ זִבְחִי תְרוּעָה
אֲשִׁירָה וְאוֹמְרָה לַיהוָה: שְׁמַע-יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחַנּוּנִי וְעַנּוּנִי:
הַ לְךָ | אֲמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנֵי אֶת-פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ: * אֶל-
תִּסְתֵּר פָּנֶיךָ | מִמֶּנִּי אֶל-תֵּת בְּאֵף עֲבֹדְךָ עֲזַרְתִּי הֵיית
אֶל-תִּשְׁשֵׁנִי וְאֶל-תַּעֲזֹבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: * כִּי-אֲבִי וְאֲמִי עֲזָבוּנִי
וְיְהוָה יֹאסִפֵּנִי: * הֹרֵנִי יְהוָה דִּרְכְּךָ וְנַחֲנִי בְּאַרְחַ מִישׁוֹר לְמַעַן
שׁוֹרְרִי: * אֶל-תִּתֵּנִי בְּנַפֵּשׁ צָרִי כִּי קָמוּ-בִי עֲדֵי-שָׁקָר וַיַּפֵּחַ

רש"י

(ה) כִּי יִצְפְּנִי בִּסְפָּה. בטוח אני שיצפני בבית
מקדשו ושנינו בסדר עולם שהמקרא הזה
נאמר על יואש בן אחזיה שהסתירתו יהושבע
אחותו בבלית בית קרשי הקדשים, כענין
שנאמר (מלכים ב' י"א) ויהי אתה בית ה' מתחבא
שש שנים: בְּצוֹר יְרוּמָמִנִי. העמיד על סלע
רגלי: (ו) זִבְחִי תְרוּעָה. זבחים שאומר עליהם
שיר: (ח) לְךָ אֲמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנֵי. בשבילך
בשליחותיך אומר (ל') לבי בקשו כלכם
ישראל את פני ואני שומע לו, את פניך ה'

מְעֹדוֹת צִיּוֹן
(ו) תְרוּעָה. להל לומר בקול מרועת שמחה:
(ז) תִּשְׁשֵׁנִי. כמו מעזני ופסל הדבר צמלות שונות:
(יא) הֹרֵנִי. למנוח: שוררי. ענין הנטות וכן שִׁלְפוּ
שוררי (קטן י') ולזה לומר הַלְוִיִּם מְנַיִתִים עָלַי צִעֲן
רעה: (יב) בְּנַפֵּשׁ. נלעון כמו אס יש אס נפסס

במלחמה ולזה אבקש עתה ממך שראשי ירום על
אויבי מסביב שלא ילחמו עוד בי: וְאוֹבַחָה. ואז אובח זבחים וארוע בשמחה יותר מאלו ילחמו בי
ונצחתי אותם: (ז) קוֹלִי אֶקְרָא. קולי אשר אקרא: (ח) לְךָ. בשליחותך אומר לי לבי בקשו פני וכן
אעשה כי את פניך ה' אבקש: (ט) אֶל תֵּת. אל תטה את עבדך לנפול ביד האף הלא מעולם היית
עוזרת לזה גם עתה אל תטשני: (י) עֲזָבוּנִי. לא נתנו לי די מחסורי: יֹאסִפֵּנִי. אסף אותי אליו בתת לי
די מחסורי: (יא) לְמַעַן שׁוֹרְרִי. כי כשאכשל בדרכי ה' ואעש עליו ישמחו שוררי ויאמרו ידיהם רמה:

מצודות דוד

(ה) כִּי יִצְפְּנִי. ביום בוא האויב הסתירני בסוכתו
ולא יכלו לי: בְּצוֹר. היה מרומם אותי להתגבר
עליהם כאלו עמדתי על צור גבוה כי כן הדרך
שהעומד ממעל הוא מתחזק על העומד מתחת:
(ו) וְעַתָּה. כאומר הנה עכ"ז הייתי מוטרד
במלחמה ולזה אבקש עתה ממך שראשי ירום על
אויבי מסביב שלא ילחמו עוד בי: וְאוֹבַחָה. ואז אובח זבחים וארוע בשמחה יותר מאלו ילחמו בי
ונצחתי אותם: (ז) קוֹלִי אֶקְרָא. קולי אשר אקרא: (ח) לְךָ. בשליחותך אומר לי לבי בקשו פני וכן
אעשה כי את פניך ה' אבקש: (ט) אֶל תֵּת. אל תטה את עבדך לנפול ביד האף הלא מעולם היית
עוזרת לזה גם עתה אל תטשני: (י) עֲזָבוּנִי. לא נתנו לי די מחסורי: יֹאסִפֵּנִי. אסף אותי אליו בתת לי
די מחסורי: (יא) לְמַעַן שׁוֹרְרִי. כי כשאכשל בדרכי ה' ואעש עליו ישמחו שוררי ויאמרו ידיהם רמה:

תהילים פרק כח

נא

חֲמֹס׃ י לֹלֵא־הָאֲמִנֹתִי לְרֹאוֹת בְּטוֹב־יְהוָה בְּאָרֶץ חַיִּים׃
 י קוֹה אֶל־יְהוָה חֲזֹק וַיֵּאֱמֶן לִבִּי וְקוֹה אֶל־יְהוָה׃ כח * לְדוֹד
 אֱלֹהֵי יְהוָה | אֶקְרָא צוּרִי אֶל־תַּחֲרֹשׁ מִמֶּנִּי פֶן־תַּחֲשֶׁה מִמֶּנִּי
 וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי בּוֹר׃ ז שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנִי בְּשׁוּעֵי אֱלֹהֵי
 בְּנֵשָׁאֵי יָדַי אֶל־דְּבִיר קִדְשְׁךָ׃ ז אֶל־תִּמְשַׁכְּנִי עִם־רָשָׁעִים
 וְעִם־פְּעֻלֵי אֹזֶן דְּבָרֵי שְׁלוֹם עִם־רַעֲיֵיהֶם וְרָעָה בְּלִבָּבָם׃ י תֵּן
 לָהֶם כְּפַעֲלָם וְכָרַע מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֶׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם הִשָּׁב
 גְּמוּלָם לָהֶם׃ ה כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פַּעֲלֹת יְהוָה וְאֶל־מַעֲשֶׂה יָדָיו
 יִהְרָסוּ וְלֹא יִבְנֶה׃ י בְּרוּךְ יְהוָה כִּי שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנִי׃ י יְהוָה |
 עֲזָר וּמִגֹּנִי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנִעְזַרְתִּי וַיַּעֲלֵז לִבִּי וּבִמְשִׁירֵי אֲהוּדָנוּ׃

רש"י

לשון אחר לשון מוקש (סא"כ) (יג) לֹלֵא
 האמנתי וגו' אם לא שהאמנתי בהקב"ה כבר
 קמו בי אותם עדי שקר וכלוני, לולא נקוד
 עליו למדרש שדרשו רבותינו יודע אני
 שאתה נותן שכר לצדיקים לעולם הבא אבל

מצודות ציון

(בבלשתי כ"ג) : ויפח. ענין דבור הלא נהפכת רוח הפה :
 (יג) לֹלֵא. חס לל : בארץ חיים. זה העולם נקרא
 ארץ חיים : (יד) ויאמין. ענין כח וחזק : (א) צוּרִי.
 ראה לומר חזק : תחרש. ענין שמיקה כמו
 והמריש יעקב (ס"ג) וכונו עת למשול (קבל"ה) :
 (ב) בְּשׁוּעֵי צוּקֵי דְבִיר. הוא ציט קדשי הקדשים :
 (ז) ויעלזו. וישמח :

כשתחשה ממני אהיה נמשל עם יורדי בור : (ב) בְּנֵשָׁאֵי יָדַי. בעת התפלה : (א) אֶל תִּמְשַׁכְּנִי. להיות
 עמם ודומה להם בקבול הגמול : ורעה בְּלִבָּבָם. חושבים בלבבם לעשות רע : (ד) תֵּן לָהֶם. להרשעים
 הללו : (ה) כִּי לֹא יִבְנֶה. אינם נותנים לב להבין פעולת ה' שמשלם לרשע כרשעתו. יהרסו. ולזה יהרס
 אותם ולא יבנה עוד אותם לחזור לקדמותם : (ו) כִּי שְׁמַע. אשר שאלתי לבל אהיה עם הרשעים הללו
 בעת קבול הגמול : (ז) ויעלזו לִבִּי. בעבור העזרה : ובמְשִׁירֵי. אודה לו בשיר מן השירים שאמרת :

תהילים פרק כט

נב

יְהוָה עֲזָרְלָמוֹ וּבָמַעוֹז יִשְׁעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא׃ ז הוֹשִׁיעָה
 אֶת־עַמּוֹךְ וּבִרְךָ אֶת־נַחֲלֹתֶךָ וְרַעַם וְנִשְׁאֵם עַד־הָעוֹלָם׃
 כט * מִזְמוֹר לְדוֹד הָבו לִיהוָה בְּנֵי אֱלֹים הָבו לִיהוָה כְּבוֹד
 וְעֹז׃ ז הָבו לִיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוּוּ לִיהוָה בַּהֲדַר־תְּקֹדֶשׁ׃
 ז קוֹל יְהוָה עַל־הַמִּים אֶל־הַכְּבוֹד הָרָעִים יְהוָה עַל־מִים רַבִּים׃
 ד קוֹל־יְהוָה בְּפַת קוֹל יְהוָה בַּהֲדָר׃ ה קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים
 וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה אֶת־אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן׃ ו וַיִּרְקִידֵם כְּמו־עֵגֶל לְבָנוֹן
 וַיִּשְׂרִיזֵם כְּמוֹ בֶן־רֵאמִים׃ ז קוֹל־יְהוָה חֲצֹב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ ה קוֹל

רש"י

התלוין בו בעת שמעו יצועות משיחו הוא :
 (ט) ורעם. לשון מרעה : (א) הָבו לֵה. הכינו
 לה' והכינו לו אתם בני הארץ מכאן
 שאומרים אבות, ומנחם חבר הָבו לשון
 נתינה, אלים שרים (סא"כ) : הָבו לֵה כְבוֹד וְעֹז.
 מכאן שאומרים גבורות : (ב) כְּבוֹד שְׁמוֹ. זו
 קדושת השם ויש במזמור זה שמנה עשרה
 אזכרות וכנגדן תקנו י"ח ברכות : (ג) קוֹל ה'
 עַל הַמִּים. על ים סוף ירעם משמים ה' וגו'
 (ולעיל י"ח). הרעים. טורמינטאור"ש בלעז :
 (ד) קוֹל ה' בְּכַח. בשעת מתן תורה צמצם את

מצודות ציון

(א) הָבו. מנו כמו הנה את אשמי (בבלשתי כ"ט) ראה לומר
 מנו צפה ואמרו כמו ולא נמן תפלה (סא"כ) : אֱלֹהִים.
 חוקים כמו אֱלִי מואב (שמות כ"ח) : (ג) הָרָעִים. מלשון
 רעם ורעש : (ה) הַלְּבָנוֹן. שם יער בלזן ישראל :
 (ו) וַיִּרְקִידֵם. ענין קפיאה ודלוג : לְבָנוֹן וַיִּשְׂרִיזֵם.
 שמות הרים : בן רֵאמִים. ראש קטן וכן וכן יונה (קבל"ה)
 (א) הָבו. לכל תמימי דרך בכללם : וּבָמַעוֹז. וחזק
 יצועות של משיחו : (ט) נַחֲלֹתֶךָ. ישראל שלקחת
 לך נחלה : וְרַעַם. רעה אותם במרעה טוב וכן
 להם רוממות עד עולם : (א) בְּנֵי אֱלֹהִים. הם
 המלאכים : הָבו לֵה. חזר ומפרש מהו ואמר הָבו
 לה' כְּבוֹד וְעֹז ר"ל שבחנו ואמרו הכבוד והעוז
 המה לה' : (ב) כְּבוֹד שְׁמוֹ. הכבוד הראוי לשמו כי
 כל שמותיו מורים על כבודו : בַּהֲדָר. במקום שהוא מהודר בקדושה והוא כה"מ : (ג) קוֹל ה'. אז
 ישא קול ה' להחריד הנמשלים לנחל מים : הָרָעִים. ירעם בקול : ה' עַל מִים רַבִּים. ה' ירעם בקול
 על הנמשלים למים רבים וכפל הדבר פעמים ושלוש להתמדת הדבר : (ד) בְּכַח. ישאג בכח רב : בַּהֲדָר.
 בעבור להדר ולפאר את ישראל להיות להם למחסה : (ה) אֲרָזִים. הוא משל על אנשים גבורים וחזקים :
 (ו) וַיִּרְקִידֵם. בתנועת הרעדה : לְבָנוֹן וַיִּשְׂרִיזֵם. כפל המליצה מארזים : (ז) חֲצֹב לַהֲבוֹת אֵשׁ

מסכת	פרק ח	בבא מציעא	סא	מסכת	פרק ח	בבא מציעא	סב
------	-------	-----------	----	------	-------	-----------	----

פרק ח

א. השואל את הפרה ושאל בעליה עמה או שוכר בעליה עמה, שאל הבעלים או שוכרן, ולאחר כך שאל את הפרה, ומתה, פטור, שנאמר (שמות כב) אם בעליו עמו לא ישלם. אכל שאל את הפרה ואחר כך שאל את הבעלים או שוכרן, ומתה, חיב, שנאמר (שם) בעליו אין עמו שלם ושלם:

ב. השואל את הפרה, שאלה חצי היום ושוכרה חצי היום, שאלה

היום ושוכרה למחר, שוכר אחת ושאל אחת, ומתה, המשאיל אומר שאולה מתה, ביום שהיתה שאולה ונהלה אומר איני יודע, חיב. השוכר אומר שכורה מתה, ביום שהיתה שכורה מתה, בפעם שהיתה שכורה מתה, ונהלה אומר איני יודע, פטור. זה אומר שאולה וזה אומר שכורה, ישבע השוכר ששכורה מתה. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע, יחלקו:

רבינו עובדיה מברטנורה

פרק ח השואל את הפרה ושאל בעלה עמה. אם היו בעלים של פרה אצל השואל לעשות מלאכתו, בין שהיו שאולים אצלו או שכורים, בין באותה מלאכה של פרה בין לעשות מלאכה אחרת, אם מתה פטור: **שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם.** והכי משמע אם בעל השור עמו עם השואל, שהוא שואל או שכור לו לעשות מלאכתו בשעה שהשואל לו פרתו, לא ישלם: **אבל שאל את הפרה כו'.** אם היה עמו בשעת אונסים ולא היה עמו בשעת שאלה, חיב, דלא הוי שאלה בבעלים לאפטורי א"כ היה עמו בשעת שאלה: **שנאמר בעליו אין עמו שלם ושלם.** והכי אשמועינן קרא בעליו, אין עמו בשעת שאלה אע"פ שהיה עמו בשעת שבירה ומיתה שלם ושלם:

ב. המשאיל אומר שואלה מתה. ואתה חיב באונסיה: **איני יודע.** שמא שכורה מתה.

ופטור אני מן האונסים: **חיב.** הא מתניתין לא אפשר לאוקמה כמשמעה, דהא קיימא לן מנה לי בידך והלה אומר איני יודע ישבע שבועת היסט שאינו יודע ופטור. להכי

מסכת

פרק ח

בבא מציעא

סב

ג. השואל את הפרה, ושלחה לו ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוחו, או ביד בנו, ביד עבדו, פטור. אומר לו השואל שלחה לי ביד בני, ביד עבדי, ביד שלוחי, או ביד בנו, ביד עבדך, ביד שלוחך, או שאמר לו המשאיל, הריני משלחה לך ביד בני, ביד עבדי, ביד שלוחי, או ביד בנו, ביד עבדך, ביד שלוחך, ואמר לו השואל שלח, ושלחה ומתה, חיב. וכן בפעם שפחזירה:

רבינו עובדיה מברטנורה

בספק חולקים. ואינה הלכה. אלא הלכה המוציא מחבירו עליו הראיה, וישבע הנתבע שאינו יודע ופטור:

ג. ביד בנו. המשאיל שלחה לשואל ביד בנו ועבדו ושלוחו של משאיל: **או ביד בנו ועבדו ושלוחו של שואל.** פטור אם מתה בדרך. והאי שלוחו של שואל איכא דמוקי לה (בב"ק דף ק"ד) בשכירו ולקוטו שדר בביתו. אבל לא עשאו שליח בעדים. דאי איכא עדים דשליח שוייה, חיב השואל באונסיה משמסרה לו. ואיכא דאמרי אפילו עשאו שליח בעדים אינו מתחייב על ידו באונסים, דהכי קאמר ליה, אינש מהימנא הוא אי בעית לשדורי בידיה שדר: **אמר לו השואל שלחה לי וכו'.** ביד עבדך, חיב. האי עבדך בעבד עברי קאמר, דאילו עבד כנעני יד עבד כיד רבו והוי כאילו לא יצאת מרשות משאיל וכאילו המשאיל עצמו הולכיה לו ופטור השואל אם נאנסה בדרך: **וכן בשעה שפחזירה.** אם שלח השואל ביד בנו ועבדו או שלוחו או ביד בנו ועבדו ושלוחו של משאיל, לא יצאת מרשותו של שואל עד שתבא ליד המשאיל, ואם נאנסה בדרך,

ד. המחליף פרה בחמור וילדה, וכן המוכר שפחתו וילדה, זה אומר עד שלא מכרתי, וזה אומר משלקחתני, יחלקו. היו לו שני עבדים, אחד גדול ואחד קטן, וכן שתי שדות, אחת גדולה ואחת קטנה, חלוקם אומר גדולה לקחתי, ונהלה אומר איני יודע, וזה המוכר אומר קטן מכרתי, ונהלה אומר איני יודע, אין לו אלא קטן. זה אומר גדול וזה אומר קטן,

חיב. אמר לו המשאיל שלחה לי, או שאמר השואל הריני משלחה וכו', ואמר לו המשאיל שלח, ושלחה ונאנסה בדרך, פטור. ומתניתין דוקא כשחזירה בתוך ימי שאלתה שהוא חיב באונסיה. אבל אם החזירה לאחר ימי שאלתה, דין שומר שוכר יש לו והואיל ונהנה ממנה ולא דין שואל, ואם שלחה ביד בנו ועבדו או שלוחו. בין שלו בין של משאיל, ונאנסה בדרך, פטור:

ד. המוכר שפחתו וילדה. דעבד כנעני נקנה בכסף, וכשנתן המעות נקנית לו השפחה בכל מקום שהיא. ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעובר שלו, או לאחר שילדה והולד של בעלים. אבל פרה אינה נקנית בכסף אלא במשיכה, וכיון דמשך מידע ידע אי ילדה כבר אי לא ילדה, להכי איצטריך למתני המחליף, דעל ידי חליפין כיון שמשך האחד נקנה האחר בכל מקום שהוא, לפיכך אין ידוע אם ילדה אם לא ילדה: **יחלקו.** ומתניתין סומכוס היא, ולית הילכתא כוותיה: **זה אומר גדול זה אומר קטן.** זה אומר דמי עבד גדול וזה אומר דמי עבד קטן. דאילו עבד ממש, הא קיימא לן לעמוד הבא

ב. כשפא להתגזיר אומרים לו: מה ראית שפאת להתגזיר, אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דחופים סחופים (פ' אבודים וסחופים מן מדיע נסוקו אבידן (דמיה מן, טו) ומטורפים, ויסורים פאים עליהם. אם אמר: יודע אני ואיני פדאי להתחבר עמהם, מקבלין אותו מיד ^הומודיעים אותו עקרי הדת שהוא יהודי ה' ואסור עבודת כוכבים, ומאריכין עמו בדבר זה, ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות, ומודיעים אותו מקצת ענין של מצות, שאומרים לו: קדם שפאת למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש פרת, חללת שבת אי אתה חיב סקילה, ועקשו אכלת חלב אתה ענוש פרת, חללת שבת אתה חיב סקילה. ואין מרבין עליו ואין מנדקין עליו. וכשם שמודיעים אותו ענין של מצות פך מודיעים אותו שכן של מצות, ומודיעים אותו שבעשית מצות אלו יזכה לחיי העולם הבא, וישאין שום צדיק גמור אלא בעל החכמה שעושה מצות אלו ויודעם. ואומרים לו: הוי יודע שהעולם הבא אינו צפון אלא לצדיקים, והם ישראל וזה שתראה ישראל בצער בעולם הזה, טובה היא צפונה להם

שאננם יכולים לקבל רב טובה בעולם הזה פעובדי כוכבים, שפא ירום לפם ויתעו ויפסידו שכר עולם הבא, ואין הקב"ה מביא עליהם רב פרענות כדי שלא יאבדו, אלא כל העובדי כוכבים פלים והם עומדים. ומאריכין בדבר זה כדי לחבבן. אם קבל, מלין אותו מיד וממתנים לו עד שיתרפא רפואה שלמה ואחר כך מטבילין אותו טבילה הוגנת בלא חציצה. ויש אומרים שגילה שערוהו וישל צפרני ידיו ורגליו קדם טבילה (טור ורי"ף ורא"ש) ושלשה תלמידי חכמים (ג"י טור) עומדים על גביו, ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות פעם שניה, והוא עומד בפנים. ואם היתה אשה, נשים מושכות אותה בפנים עד צנארה, והדנינים מבחוץ, ומודיעין אותה מקצת מצות קלות וחמורות, והיא יושבת בפנים, ואחר כך טובלת בפניהם והם מחזירים פניהם ויוצאין, כדי שלא יראו אותה כשפתעלה מהמים, ויברך על הטבילה אחר שיעלה מן המים, ובין שטבל הרי הוא כישוראל ישאם חזר לסורו הרי הוא כישוראל מומר שאם קדש קדושו קדושוין.

ג. כל עניני הגר, בין להודיעו המצות לקבלם בין המילה בין

הטבילה, צריך שיהיו בג' הפשרים לדון, לוביום תוס' ורא"ש פ' החולץ. מיהו דוקא לכתחלה, אבל בדיעבד אם לא מל או טבל אלא בפני ב' (ואו קרובים) (הנחות מרדכי) ובלילה, אפילו לא טבל לשם גרות, אלא איש שטבל לקריו ואשה שטבלה לגדתה, הוי גר ומתגר בישראלית, חוץ מקבלת המצות שמעפכת אם אינה ביום ובשלשה. ולהרי"ף ^א ולהרמב"ם, אפילו בדיעבד שטבל או מל בפני שנים או בלילה, מעפכ, ואסור בישראלית, אבל אם נשא ישראלית והוליד ממנה בן, לא פסלינן ליה.

ד. הואיל וטבילת גר צריך בית דין של ג', אין מטבילין אותו בשבת ולא ביום טוב ולא בלילה. ואם טבל, שרי זה גר.

ה. המל את הגרים מברך: בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים, ואחר כך מברך: בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים, ולהשיף מהם דם ברית, שאלמלא דם ברית לא נתקמו שמים וארץ שנאמר: אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (דמיה לר, כח).

ו. נכרית שנתגזרה והיא מעברת, בנה אין צריך טבילה.

ז. עובד כוכבים קטן, אם יש לו אב יכול לגיר אותו. ואם אין לו אב, וקא להתגזיר או אמו מביאתו להתגזיר, בית דין מגזירין אותו, שזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו. בין קטן שגירו אביו בין שגירוהו בית דין, יכול למחות משגדיל ואין דינו כישוראל מומר אלא פעובד כוכבים.

ח. במה דברים אמורים, כשלא נהג מנהג יהדות משהגדיל, אבל נהג מנהג יהדות משהגדיל שוב אינו יכול למחות.

ט. עובד כוכבים שפא לחתוף ערלתו מפני מפה או מפני שחין שנולד לו בה, אסור לישוראל לחתכה, מפני שלא נתפון למצוה. לפיכך אם נתפון העובד כוכבים למילה, מצוה לישוראל למול אותו. ובמקום שמתר לרפאות העובד כוכבים, מתר בקל ענין (ג"י פ' נושאין על האנוסה) ועין לעיל סימן קנ"ח.

י. גוי או גזיה שפא ואמר: נתגזרתי

באר הגולה

יש בגמ': כ מימרא דר' חייא א"ר יוחנן וכו' שם ומעובד דההוא גר דאל' שהי כאן עד למחר וכו' שם דף כ"ו ע"ב: פ' שם בההוא עובדא: פ' כ"כ התוס' אהא דא"ר אסי מי לא טבלה לנדוהה שם דף מ"ה ע"ב. ג מימרא דריב"ל שם: פ' מימרא דרב אסי לדעיל: ע' שם בתוספות וכ"כ הרא"ש: פ' שם ביבמות: צ פ"א מהל' איסורי ביאה: ק ל' רמב"ם שם דין ו: ר' כר' יוסי בבב"י שם דף מ"ו ע"ב וס"ל דעיקר טעמא משום דאין דנין בשבת וגר משפט כתיב ביה אן וכן דנין בלילה: ש' שם וכן הכריע הרשב"א בטבילה בדיעבד כגמר דין דמאי: ת ברייתא שבת דף קל"ז ע"ב וכדעת הרמב"ם דמילת הגר מוטלת על כל ישראל: א טור לדעת בעל העיטור והרא"ש ורב יהודה גאון: ב מימרא דרבא דף ע"ח ע"א: ג מימרא דרב הונא כותבות דף י"א ע"א וכפי רש"י שם. (פ) אם קידש אשה אינה צריכה גט (מנחות): ד מימרא דרב יוסף שם וכפי התוספות בשם ר"י וכן כתב הרא"ש שם והר"ן: ה טור בשם הרמב"ם בסוף הלכות מילה מברייטא ישראל לעמוד הבא

באר הגולה

גדולות ואביו הרא"ש כרשב"א בברייטא שבת דף קל"ה ע"א וכן כתב הרמב"ם בפ"א מהל' מילה (ופ"ב מהל' עבדים): ג שם בשם אביו הרא"ש (ובשם גאון) וכ"כ התוס' ביבמות דף מ"ו ע"א: ד ברייתא שם: ה ל' הרמב"ם שם בפ' י"ד מאיסורי ביאה: ו ברייתא שם: ז ל' הרמב"ם שם: ח ברייתא שם: ט שם ע"ב:

פ. באר הגדולה

הַלְבוּת יום הכּפּוּרִים סִימָן תּרִיז תּרִיחַ

אם ילדה בשבעה בתשרי בערב אין מאכילין אותה ביום הכּפּוּרִים "אם לא אָמְרָה צְרִיכָה אָנִי, אָף על פי שלא שָׁלְמוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים עד יום כּפּוּר בְּעֶרְב, מִשּׁוּם דְּכִיּוֹן שֶׁנִּכְנָס יוֹם רִבְעִי לַלְדָתָהּ מִקְרִי לְאַחֵר שְׁלֹשָׁה:

תּרִיחַ דִּין חוֹלָה בְּיוֹם הַכּפּוּרִים. וְכו' י' סעיפים:

א. * חוֹלָה שֶׁצָּרִיף לְאָכֹל, אִם יֵשׁ שָׁם * רופא בָּקִי, אֶפְלוּ הוּא ⁶ עוֹבֵד כּוֹכְבִּים, בְּשֹׁאמֵר אִם לֹא יֹאכִילוּ אוֹתָהּ אֶפְשָׁר שֶׁיִּכְבֵּד עָלֶיהָ הַחֲלִי ⁷ וְיִסְתַּמֵּן, מֵאֲכִילִין אוֹתָהּ עַל פִּי, וְאֵין צָרִיף לומר שֶׁמָּא יָמוּת. יֶאֱפְלוּ אִם הַחוֹלָה אוֹמֵר אֵינִי צָרִיף, ⁸ שׁוֹמְעִים לְרופֵא. * וְיֵאָמַר הַחוֹלָה אוֹמֵר * צָרִיף אָנִי, אֶפְלוּ מֵאָה רופאים אוֹמְרִים אֵינִי צָרִיף, ⁹ שׁוֹמְעִים לַחוֹלָה: ב. * וְרופא אֶחָד אוֹמֵר צָרִיף * וְרופא אֶחָד אוֹמֵר אֵינִי צָרִיף, מֵאֲכִילִים אוֹתָהּ: הִגָּה וְהוּא הָדִין לְשִׁנּוּס נֶגֶד שְׁנִים, ¹⁰ וְאֶפְלוּ קָצֵת ¹¹ יוֹתֵר בְּקִיאִין מִקָּצֵתָן, כֵּן נִרְאָה לִי: ג. * וְיֵאָמַר הַחוֹלָה וְרופא אֶחָד עִמּוֹ אוֹמְרִים שֶׁאֵינִי צָרִיף * וְרופא אֶחָד אוֹמֵר צָרִיף, יֹא וְשֶׁהַחוֹלָה אֵינִי אוֹמֵר כְּלוֹם וְרופא אֶחָד אוֹמֵר צָרִיף וְשְׁנִים אוֹמְרִים אֵינִי צָרִיף, אֵין מֵאֲכִילִין אוֹתָהּ:

באר היטב

א. עובד. וכתב הרא"ש דעובד כוכבים או אשה נאמנים להכחיש ישראל: ג. ויסתמן. והוא הדין אפלו אינו אומר שיסתמן רק שאומר שאפשר שיכבד עליו החלי ונתנין לו, שאנו חוששין שמא יסתמן, אחרונים: ג. לחולה. אפלו הרופאים אומרים שהמאכל ייקרהו שומעין לחולה, ודב"ז חלק א סימן פו ובקנס הגדולה. ומזכירין לו

משנה ברורה

סוברין "הימים אלו בעצת לעת שצור אותם" ויש להקל למעשה, וכן מצאית ביטויים וקבץ דהמקל בספק נפשות לחשב השבעה ימים מצת לעת לא הפסיד: יד. אם לא אָמְרָה צְרִיכָה אָנִי. והיני כשחברותיה אומרות שאינה צריכה, ובכ"ל בסעיף קטן יא:

א. א. רופא בָּקִי. פרוש, בקי "באותו מקום. וצ"ל לעיל סימן שכן סעיף י' דהביא שם המחבר דעת יש מי שאומר דלא בעינן בקי, אלא כל אדם בתוקף בקי קצת לענין ספק נפשות (והיני באומר על כל פנים שמכין בחלי זה), וסמס הרמ"א שם, דיש אומרים זה דוקא ברופא ישראל, אבל בעכו"ם אינו נאמן עד שיהיה בקי, "והוא הדין הקא. ודע, דבדילולת לכלי עצמא מהימנין לנשים, דאנהו בקיאי בהו ודרכי משה: ג. ויסתמן. הוא הדין אפלו אינו אומר בהדיא שיסתמן, רק שאומר שאפשר שיכבד עליו החלי, ונתנין לו, ³ שאנו חוששין שמא יסתמן: ג. שומעים לרופא. דשמא הוא "נבעת ואינו מרגיש בחליו מחמת רב חילשא, ואפלו החולה בעצמו הוא רופא ממנה (פרי מגדים): ד. צריך אני. אפלו אם "הרופאים אומרים שהמאכל ייקרהו, שומעים לחולה: ה. שומעים לחולה. הינו, כשהחולה אומר שמרגיש בנפשו שצריך לאכל, שאם לא יאכל שמא יכבד עליו החלי, וכלכד שמוזכרין לו יתחלה שהיום הוא יום כפור, דשמא שכת, אבל אחר שהודיעהו שהיום יום כפור והוא שואל לאכל אין צריך לדרקק עליו יותר, דכל יודע מרת נפשו, ואחזקו אינשי בשיעור לא מחזקין. כתבו הפוסקים, אם החולה רוצה להתמיר אחר שצריך לכו, עליו נאמר אף את דמכם לנפשותיכם אדרש. עוד כתבו, "דבמקום מאכילין אותו אין צריך פירה על זה, דאנס דחמנא פטרה, כל שכן שלא היה רק כחצי שצור, וכפירה לא רק על השוגג:

ב. ו. רופא אֶחָד אוֹמֵר צָרִיף. ואפלו אם הוא עכו"ם או אשה, "נאמנים להכחיש הרופא שני ישראל שאומר אינו צריך, משום דספק נפשות להקל. ודוקא אם העכו"ם הוא בקי אבל כשאנו בקי "אינו נאמן להכחיש ישראל: ז. וְרופא אֶחָד אוֹמֵר אֵין צָרִיף. והחולה שותק או שאומר שאינו יודע, דאם גם החולה אומר שאין צריך לא היו שומעין לרופא האומר שצריך, וכדלקמה בסעיף ג: ח. ואפלו קצתן יותר בקיאים מקצתן. רוצה לומר, שאתן שנים שאמרו אינו צריך "הם יותר בקיאים ומפלגין בחקמה זו, אפלו הכי אין הולכין אחריהם להחמיר בספק נפשות, כיון שגם האחרים האומרים שצריך לאכל הם גם בן בקיאים בחקמה זו. וצ"ל במגן אברהם ובאליה רבה שדעתם להורות בהפוסקים שסוברין דכשהן שוין במגן הולכין אחר הבקיאין ומפלגין בחקמה זו יותר, דלא כהרמ"א, "אכן אם אותן האומרים שצריך הם מרבין, אזלינן בטר דידהו להקל אף שאינן חכמים ובקיאין כל כך:

ג. ז. וְאִם הַחוֹלָה וְרופא אֶחָד אוֹמְרִים שֶׁאֵינִי צָרִיף כו'. קא משמע לן כנה דמצרפינן דברי החולה לרופא, "ולא אמרינן כנה דנבעת הוא ואינו מרגיש במחלתו, ובכ"ל בסעיף קטן ג, כיון דגם רופא אֶחָד אוֹמֵר כמות: י. וְרופא אֶחָד אוֹמֵר צָרִיף וכו'. וְאִם הַחוֹלָה הוּא

שער

ז. חשבונות בני ציון החדשים: ב. ח. פוסקים: ט. לפי מה שכתב הרמ"א לעיל סימן שכן סעיף י' בהגיה: י. אפלו אם הישראל גם בן אינו בקי כמותו: יא. ואפלו אם הרבה יותר ממגן מאלו האומרים צריך, ואין הולכין בספק נפשות בטר רב דעות, ודלקמה בסעיף ד, ואף דהם גם בן אינם חכמים כל כך, בן באור האחרונים דברי הרמ"א: יב. אליה רבה, דכנה מקור דעת הרמב"ם דאזלינן בטר רב דעות וכן משמע גם בן ממגן אברהם: יג. פוסקים:

לח עמוד היומי: יום ו' ג' אלול תשעו * שב"כ כ' אלול תשסא * יום א' כו' אב תשפ"ו * יום ב' אב תשסא * יום ג' תמוז תשצ"ו * יום ד' ט' סיון תתא

פרשת וישלח

ספר הוזהר

פרשת וישלח

ספר הוזהר

פרשת וישלח

פרשת וישלח

רבי יהודה ורבי חזקיה הו' אָזְלִי בְּאַרְחָא, אָמַר רבי חזקיה לרבי יהודה, מַאי דְּכַתִּיב, (שמואל ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֲטֻרַת מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כֶּסֶף זָהָב וְאֶבֶן יָקָרָה וּתְהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד. וְתַנְיִן, שְׁקוּץ בְּגִי עֲמוֹן מַלְכָּם שְׁמִיָּה. וְדָא הוּא עֲטֻרַת מַלְכָּם. מַאי טַעְמָא וּתְהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד. וּמַאי טַעְמָא כְּתִיב שְׁקוּץ. דְּהָא בְּשָׂאָר טַעוֹן עֲמֻמְיָא עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב אֱלֹהֵי הָעַמִּים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֵל גָּבֵר, אֵל אַחֵר, וּבְהָאֵי אָמַר שְׁקוּץ חַד.

אָמַר לִיה, וּבְכָל טַעוֹן עֲמֻמְיָא עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הָכִי קָרָא לֹון קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּכְתִיב, (דברים כג) וּתְרָאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֵת גְּלוּלֵיהֶם. וְיִמָּה דְאָמַר וַיִּקַּח אֶת עֲטֻרַת מַלְכָּם,

תרגום לשון הווה

רבי יהודה ורבי חזקיה היו הולכים בדרך. אמר רבי חזקיה לרבי יהודה, מה זה שכתוב (שמואל ב-יב) ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו ומשקלה כסף זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד. ושנינו, שקוץ בגי עמון מלכם שמו, וזהו עטרת מלכם. מה הטעם ותהי על ראש דוד, ומה הטעם כתוב שקוץ, שְׁתִּירָי בְּשָׂאָר אֱלֹהֵי הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתוּב אֱלֹהֵי הָעַמִּים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֵל גָּבֵר, אֵל אַחֵר, וּבְזֶה אָמַר שְׁקוּץ אַחֵר.

אָמַר לו', וּבְכָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כִּי קָרָא לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרִיף הוּא, שְׁכַתוּב (דברים כג) וּתְרָאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֵת גְּלוּלֵיהֶם. וְיִמָּה שְׁאָמַר וַיִּקַּח אֶת עֲטֻרַת מַלְכָּם, שְׁהוּא מַלְכוּם – כִּי הוּא וּדְאִי. אֵלֵא אִתִּי הַגִּתִּי, עַד שֶׁלֹא הִתְגַּדֵּר, אִזְּ הוּא שִׁבַּר אֹתָהּ עֲטֻרַת שֶׁל אוֹתוֹ מַלְכוּם, אֹתָהּ

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הִסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַגָּבֵר – אֵלֹו שְׂאָר נָשִׁים שְׁהִי מְבִיאֹת בְּתוּכֹן כָּל עֲדִינְהוֹן, וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּתְּנוּ אֵל יַעֲקֹב אֶת כָּל אֱלֹהֵי הַגָּבֵר, אֵלֹו נָשִׁים וְכָל עֲדִינִים וְכָל עֲבוּדָה זָרָה שֶׁל זָהָב וְכֶסֶף. וַיִּטְמֹן אוֹתָם יַעֲקֹב, כִּי שֶׁלֹא יִהְיֶה מִצַּד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה כָּלָל.

בָּא רֹאֵה שֶׁיַּעֲקֹב אִישׁ שָׁלֵם בְּכָל הָיָה, וְהָיָה נִדְבֵק בַּקְדוּשׁ–בְּרֹדֶה–הוּא. מֵה כְּתוּב? וְנִקְוָמָה וְנַעֲשֶׂה בֵּית אֵל וְנַעֲשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לֵאל הַעֲנָה אִתִּי בְּיוֹם צִוִּיתִי וַיְהִי עֲמָדִי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכְּתִי. מִיָּד –

הָיָה, וְהָיָה מִתְדַבֵּק בֵּית בְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא. מֵה כְּתִיב, וְנִקְוָמָה וְנַעֲשֶׂה בֵּית אֵל וְנַעֲשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לֵאל הַעֲנָה אוֹתִי בְּיוֹם צִוִּיתִי וַיְהִי עֲמָדִי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכְּתִי, מִיָּד וַיִּתְּנוּ אֵל יַעֲקֹב. מִכָּאן דְּבָעִי כִּי נִשׁ לְשִׁבְחָא לְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּלְאֻדָּהּ לִיה עַל נִסִּין וְעַל טְבָאן דְּעִבְד עֲמִיָּה, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וַיְהִי עֲמָדִי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכְּתִי.

תָּא חֲזִי, בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב וְנִקְוָמָה וְנַעֲשֶׂה בֵּית אֵל וְגו', אַכִּילִל בְּגוּי בְּהִדְיָה. וּלְכַתֵּר כְּתִיב וְנַעֲשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ וְלֹא כְּתִיב וְנַעֲשֶׂה. דְּאִפִּיק לֹון מְקַלְלָא דָּא, מַאי טַעְמָא, בְּגוּי דְּעִלִּיה הָיָה מְלָה. יַעֲקֹב אַחֲקִין תְּפִלַּת עֲרֻכִּית, וְדָאִי. וְאִיהוּ עִבְד מִדְּבָחָא וְעִלִּיה הָיָה מְלָה, וּבְגוּי דְאִיהוּ עִבְר כָּל אֵינִין עֲקָתִין מִן יִמָּא דְעֶרֶק קָמִיָּה דְאֻחוּהָ. דְּכְתִיב

תרגום לשון הווה

להודות. מי שאוכל לחם בשלחן, הוא צריך לברך, ולא אחר שלא אכל דבר.

וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וְגו'. בָּא רֹאֵה, כְּתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ, וְלֹא כְּתוּב [בְּאֵלֹו הַמִּזְבֵּחוֹת] שֶׁהָעֵלָה עֲלֵיו נִסְכִּים וְעוֹלוֹת, אֵלֵא מִשּׁוּם שֶׁתָּקַן אוֹתָהּ דְּרָגָה הָרְאִיָּה לְהִתְמַקֵּן. מִזְבֵּחַ לֵה', לְתַקֵּן דְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה לְחִבְרָה בְּדֶרֶגָה עֲלִיוֹנָה, וְעַל זֶה וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ – זֶה דְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה. לֵה' – זֶה דְּרָגָה עֲלִיוֹנָה. וַיִּקְרָא לְמִקְדָּשׁ אֵל בֵּית אֵל – שֶׁם זֶה כְּשֶׁם הָעֲלִיֹון, מִשּׁוּם שֶׁשִּׁבְחָהּ אִידָהּ מִהָאֵם, אִזְּ כָאֵמָה בְּתָה וְהִכָּל אַחֵר.

כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלִיו הָאֱלֹהִים – מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא נִמְצָאִים אֵלֵא בְּשִׁכְנֵיהֶם, שְׁהִי שְׁבָעִים הִיוּ שְׁהֵם נִמְצָאִים תַּמִּיד עִם הַשְּׁכִינָה, וְשְׁבָעִים קִתְּדָאוֹת

דאינון לא אשתכחו אלא בשכינתא, דהא שבועין הוו דאינון משתכחי תדיר בהדי שכינתא, ושבעין מתדראי סחריניה דשכינתא. ועל דא כי שם נגלו אליו האלהים באתרא דא דאתגליא, דהא כתיב והנה יי נצב עליו:

ויעל מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו, רבי שמעון אמר, מכאן דאתעביד רתיכא קדישא בהדי אבכהן. ותא חזי, יעקב איהו רתיכא קדישא עלאה דקיימא לאנהרא לסיהרא, ואיהו רתיכא בלחודיו. הדא הוא דכתיב ויעל מעליו אלהים.

פתח ואמר, (דברים ט) כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כִּי אֱלֹהֵינוּ כָּל קְרָאנוּ אֵלָיו. תא חזי, כמה אינון חביבין ישראל קמי קדשא ברין הוא, דלית לה עם

ולישן בכל עמין עובדי עבודה זרה דעלמא דאית ליה אלהא דישמע לון, כמה דקדשא ברין הוא זמין לקבלא צלותהון ובעותהון דישאל בכל שעתא דאצטריך לון למשמע צלותא דאינון בעאן, בגין ההוא דרנא דלהון.

תא חזי, יעקב, קרי ליה קדשא ברין הוא, ישראל. דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. ויקרא את שמו, מאן ויקרא, דא שכינתא. כמה דאזא אמר ויקרא אל משה. ויאמר לו אלהים. לעיל אוקימנא ישראל דהא אשתלים בכלא כדקא יאות, וכדין אסתלק בדרגיה ואשתלים בשמא דא, ועל דא ויקרא את שמו ישראל והא אתמר.

רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי

תרגום לשון הוזהר

תפלות ובקשות של ישראל בכל שעה שהם צריכים להשמיע תפלה שהם רוצים בשביל אותה דרגה שלהם.

בא ראה, הקדוש ברין הוא קרא ליעקב ישראל, שכתוב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, ויקרא את שמו. מי ויקרא? זו שכינה, כמו שנאמר ויקרא אל משה. ויאמר לו אלהים, למעלה בארנו שהרי נשלם בכל כראי, ואז התעלה בדרגתו ונשלם בשם זה, ועל זה ויקרא את שמו ישראל, והרי נתבאר.

רבי אלעזר ורבי יוסי היו חולקים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, ודאי מה שאמרת שיעקב בחר האבות הוא, והוא אחוז לכל הצדדים, וקרא שמו ישראל, וכתוב לא יקרא שמך עוד

בארקא, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, ודאי הא דאמרת דיעקב שלימא דאבהן איהו, ואיהו אחיד לכל סטרין, וקרא שמיא ישראל, וכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. וכתיב ויקרא את שמו ישראל. אמאי אהדר קדשא ברין הוא וקרא ליה יעקב בכמה זמנין, וכלא קרון ליה יעקב כמלקדמין. אי הכי, מהו ולא יקרא שמך עוד יעקב.

אמר ליה, שפיר קא אמרת. פתח ואמר, (ישעיה ט"ב) כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה, האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי, כגבור יצא, גבור מיבעי ליה. כאיש מלחמות, איש מלחמות מיבעי ליה.

אלא הא אתמר יי בכל אתר רחמי איהו, ודאי (דף קנ"ג ע"א) קדשא ברין

הוא, יי שמיא איהו, דכתיב, (ישעיה ט"ב) אני יי הוא שמי, וחסמין דלזמנין אתקרי שמיא אלהים והוא דינא בכל אתר. אלא בזמנא דאסגיא ופאין בעלמא, יי שמיא ואתקרי בשמא דרחמי. ובזמנא דאסגיא חייבין בעלמא, אלהים שמיא ואתקרי בשמא דאלהים. כך בזמנא דיעקב לא הוה בין שנאין ולא הוה בארעא אחרא, קרי ליה ישראל. וכד הוה בין שנאין, או בארעא אחרא קרי ליה יעקב.

אמר ליה, עדיין לא אתיישבא מלה. דכתיב לא יקרא, והא אנן קרין ליה. ומאי דאמרת דכד הוה בין שנאין או בארעא אחרא קרי ליה יעקב. תא חזי, כתיב, (בראשית לו) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, והא לא הוה בארעא אחרא.

תרגום לשון הוזהר

נקרא שמו אלהים, והוא דין בכל מקום. אלא בזמן שמתרבים הצדיקים בעולם, ה' שמו, ונקרא בשם הרחמים. ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם, אלהים שמו, ונקרא בשם אלהים. כך בזמן שיעקב לא היה בין שונאים ולא היה בארץ אחרת, קרא לו ישראל. וכאשר היה בין שונאים או בארץ אחרת, קרא לו יעקב.

אמר לו, עדין לא התישב הדבר שכתוב לא יקרא, והרי אנו קוראים לו. ומה שאמרת שכשהיה בין שונאים או בארץ אחרת קרא לו יעקב – בא ראה, כתוב (בראשית לו) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, והרי לא היה בארץ אחרת?

לעמוד הבא

באמרתך לעבדך: ^{טו} יבאוני רחמיך ואחיה כִּי־תִוְרַתְךָ שִׁעֲשִׁיעַ: ^{טז} יִבְשׁוּ וְדִים כִּי־שָׁקַר עֲוֹנוֹנִי אֲנִי אֲשִׁים בִּפְקוּדֶיךָ: ^{טז} יִשׁוּבוּ לִי יִרְאִיךָ וְיִדְעוּ וְיִדְעִי עֲדִיתְךָ: ^{טז} יִהְיֶה לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לִמְעַן לֹא אֲבוֹשׁ:

כ ^{טז} כָּל־תִּהְיֶה לְחִשּׁוֹעַתְךָ נִפְשִׁי לְדַכְּרֶךָ יִחְלָתִי: ^{טז} כָּל־יִצְנִי לְאִמְרָתְךָ לֵאמֹר מִתִּי תִּתְחַמְנִי: ^{טז} כִּי־הֵייתִי כְנָאד בְּקִטְוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: ^{טז} כִּי־מִי־עֲבַדְךָ מִתִּי תַעֲשֶׂה כְרֹדְפִי מִשְׁפָּט: ^{טז} כִּי־יִחְלִי וְדִים יִשְׁחָתוּ אֲשֶׁר לֹא כְתוּרְתְךָ: ^{טז} כִּי־כִלְּמִצְוֹתֶיךָ אֲמוּנָה שָׁקַר וְרָפוֹנִי עֲזָנִי: ^{טז} כִּי־כָמַעַט כְּלוֹנִי בְּאֶרֶץ וְאֲנִי לֹא־עֲצוּבֹתִי פִקְדֶיךָ: ^{טז} כִּי־כִסְסֶךָ חֲנִי וְאֲשַׁמְרָה עֲדוֹת פִּיךָ:

כא ^{טז} לֵעֹלָם יִהְיֶה דְבָרְךָ נֶצֶד בְּשָׁמַיִם: ^{טז} לְדֹר וָדֹר אֲמוּנָתְךָ כּוֹנֶנֶת אֶרֶץ וּתְעֻמָּד: ^{טז} לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הִכַּל עֲבָדֶיךָ: ^{טז} לִי לִי־תִוְרַתְךָ שִׁעֲשִׁיעַ אֲזִי אֲבָדְתִּי בְּעֵינֵי: ^{טז} לֵעֹלָם לֹא־אֲשַׁבֵּחַ פְּקוּדֶיךָ כִּי כָם חֵייתִנִּי: ^{טז} לֹךְ־אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דִּרְשָׁתִּי: ^{טז} לִי קוֹו רְשָׁעִים לְאִבְדָּנִי עֲדִיתְךָ אֲתַבּוּנִי: ^{טז} לְכָל־תַּכְלֶה רְאִיתִי קֶץ רַחֲמֶה מִצְוֹתְךָ מֵאֹד:

כו לחודש

יום ראשון

מ ^{טז} מִי־אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ כִּי־הַיּוֹם הִיא שִׁיחִתִּי: ^{טז} מֵאִיבִי תִּתְחַמְנִי מִצְוֹתְךָ

כִּי לֵעֹלָם הִיא־לִי: ^{טז} מִכָּל־מַלְמְדִי הִשְׁכַּלְתִּי כִּי עֲדִיתְךָ שִׁיחִתִּי לִי: ^{טז} מִזִּקְנִים אֲתַבּוּנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ נִצְרָתִי: ^{טז} מִכָּל־אֶרֶץ רָע כָּל־אֲתִי רִגְלִי לִמְעַן אֲשַׁמְרֶךָ דְּבָרְךָ: ^{טז} מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא־סָרְתִּי כִּי־אֵתָה הוֹרַתִּי: ^{טז} מִי־נִמְלָצוּ לְחַכִּי אֲמַרְתָּ מִדְּבַשׁ לִפִּי: ^{טז} מִפִּקּוּדֶיךָ אֲתַבּוּנִי עַל־כֵּן שָׁנָאתִי | כָּל־אֶרֶץ שָׁקַר:

ג ^{טז} נִרְ־לִי־גִלִּי דְבָרְךָ וְאִזְכֹּר לְנִתְיָבְתִּי: ^{טז} נִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיָמָה לְשִׁמּוֹר מִשְׁפָּטִי עֲדֶךָ: ^{טז} נִשְׁבַּעְתִּי עַד־מָאֹד יִהְיֶה חֲנִי כְדִבְרְךָ: ^{טז} נִדְּבֹת פִּי רָצָה־נָא יִהְיֶה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי: ^{טז} נִפְשִׁי בְּכַפִּי תִמְדִּי וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: ^{טז} נִתְנִי רְשָׁעִים פֶּחַ לִי וּמִפְקוּדֶיךָ לֹא תַעֲשִׂיתִי: ^{טז} נִתְלִי נִתְלִי עֲדִיתְךָ לֵעֹלָם כִּי־שִׁשׁוֹן לִבִּי הִמָּה: ^{טז} נִתְלִי נִתְלִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לֵעֹלָם עֲקֹב:

ד ^{טז} סַעֲפִים שָׁנָאתִי וְתוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי: ^{טז} סִתְרִי וּמִגְנִי אֵתָה לְדַכְּרֶךָ יִחְלָתִי: ^{טז} סוֹרוֹ־מִמֶּנִּי מְרָעִים וְאֶצְרָה מִצְוֹת אֱלֹהִי: ^{טז} סִמְכֵנִי בְּאִמְרָתְךָ וְאֶחֱיָה וְאֶל־תִּבְשֵׁנִי מִשְׁכָּרִי: ^{טז} סִדְּנִי וְאֶשְׁעָה וְאֶשְׁעָה בְּחֻקֶּיךָ תִּמְדִּי: ^{טז} סִלִּית כָּל־שׁוֹגִים מִחֻקֶּיךָ כִּי־שָׁקַר תִּרְמִיתֵם: ^{טז} סִיט סִיטִים הִשְׁבַּח כִּי־רִשְׁעִי־אֶרֶץ לָכֵן אֶהְבֵּתִי עֲדִיתְךָ: ^{טז} סִמְרִי מִפְּחָדְךָ בְּשָׁרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יִרְאֵתִי:

ה ^{טז} עֲשִׂיתִי מִשְׁפָּט וְצֶדֶק כִּי־תִנְחַנְחֵנִי לַעֲשֹׂקִי: ^{טז} קָבַד עֲרֹב עֲבָדְךָ לְטוֹב אֶל־יַעֲשֵׁנִי וְדִים: ^{טז} קָבַד עֵינֵי כָל־יִשׁוּעַתְךָ וְלֹאֲמַנְתָּ עֲדֶךָ: ^{טז} קָבַד עֲשֶׂה עִם־עֲבָדְךָ כְּחִסְדְּךָ וְחֻקֶּיךָ לְמַדְנִי: ^{טז} קָבַד עֲבָדְךָ־אֲנִי הִכֵּנִי וְאֶדְעָה עֲדִיתְךָ: ^{טז} קָבַד עֵת לַעֲשׂוֹת לִי־הִנֵּה הִפְרוּ תוֹרַתְךָ: ^{טז} קָבַד עַל־כֵּן אֶהְבֵּתִי מִצְוֹתֶיךָ מִזֶּהֱבִי וּמִפֶּזֶ: ^{טז} קָבַד עַל־כֵּן | כָּל־פִּקּוּדֶיךָ כָּל־יִשְׁרָתִי כָּל־אֶרֶץ שָׁקַר שָׁנָאתִי:

ו ^{טז} קָבַד פְּלָאוֹת עֲדִיתְךָ עַל־כֵּן נִצְרָתִים נִפְשִׁי: ^{טז} קָבַד פֶּתַח דְּבָרֶיךָ לֵאמֹר מִכֵּן פְּתִיִים: ^{טז} קָבַד פִּי־פַעֲרָתִי וְאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יִאֲבָתִי: ^{טז} קָבַד פִּנְה־אֶלִּי וְחֲנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֶהְבִּי שִׁמְךָ: ^{טז} קָבַד פַּעֲמֵי הַכֹּן בְּאִמְרָתְךָ וְאֶל־תִּשְׁלֹט־כִּי כָל־אֲנֹן: ^{טז} קָבַד פִּדְנִי מִעֲשֶׂק אָדָם וְאֶשְׁמָרָה פִּקּוּדֶיךָ: ^{טז} קָבַד פִּדְנִי הָאֵר עֲבָדְךָ וְלִמְדִנִּי אֶת־חֻקֶּיךָ: ^{טז} קָבַד פִּלְגִי־מִיָּם יִרְדּוּ עֵינֵי עַל־לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרַתְךָ:

ז ^{טז} קָבַד צִדִּיק אֵתָה יִהְיֶה וְיִשְׁרֵךְ מִשְׁפָּטֶיךָ: ^{טז} קָבַד צוֹיֵת צֶדֶק עֲדִיתְךָ וְאִמּוּנָה מֵאֹד: ^{טז} קָבַד צִמְתָּנִי קִנְאָתִי כִּי־שָׁכַחְתִּי דְּבָרֶיךָ צָרִי: ^{טז} קָבַד צִרּוּפָה אִמְרָתְךָ מֵאֹד וְעֲבָדְךָ אֶהְבָּה: ^{טז} קָבַד צִעִיר אֲנִי וְנִבְזָה פִּקּוּדֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: ^{טז} קָבַד צִדְקָתְךָ צֶדֶק לֵעֹלָם וְתוֹרַתְךָ אֲמַת: ^{טז} קָבַד צִר־וּמִצְוֹת מִצְוֹתֶיךָ שִׁעֲשִׁיעַ:

^{טז} קָבַד צֶדֶק עֲדִיתְךָ לֵעֹלָם הִכֵּנִי וְאֶחֱיָה:

ח ^{טז} קָבַד קִרְאָתִי כָּל־לֵב עֲנִי יִהְיֶה חֻקֶּיךָ אֶצְרָה: ^{טז} קָבַד קִרְאָתֶיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמָרָה עֲדִיתְךָ: ^{טז} קָבַד קִרְאָתִי בְּנִשְׁפָּה וְאֶשְׁוָה לְדַכְּרֶךָ לְדַכְּרֶךָ יִחְלָתִי: ^{טז} קָבַד קִרְאָתִי עֵינֵי אֲשַׁמְרוֹת לְשִׁיחַ בְּאִמְרָתְךָ: ^{טז} קָבַד קוֹלִי שִׁמְעָה כְּחִסְדְּךָ יִהְיֶה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲנִי: ^{טז} קָבַד קָרְבִּי וְדָפִי וְזִמָּה מִתּוֹרַתְךָ רַחֲמֶיךָ: ^{טז} קָבַד קָרֹב אֵתָה יִהְיֶה וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֲמַת: ^{טז} קָבַד קָדֹם יִדְעִיתִי מִעֲדִיתְךָ כִּי לֵעֹלָם יִסְדָּתִי:

ט ^{טז} קָבַד רָאֵה־עֲנִי וְחִלָּצֵנִי כִּי־תוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: ^{טז} קָבַד רִיבָה רִיבִי וְגִלְגִּי לְאִמְרָתְךָ חֲנִי: ^{טז} קָבַד רַחֲמֶיךָ מְרַשְׁעִים יִשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ לֹא דָרְשׁוּ: ^{טז} קָבַד רַחֲמֶיךָ רַבִּים | יִהְיֶה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲנִי: ^{טז} קָבַד רַבִּים וְדָפִי וְצָרִי מִעֲדִיתְךָ לֹא נִטִּיתִי: ^{טז} קָבַד רְאִיתִי בְּגָדִים וְאֶת־קִטְטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמְרוּ: ^{טז} קָבַד רָאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אֶהְבֵּתִי יִהְיֶה כְּחִסְדְּךָ חֲנִי: ^{טז} קָבַד רֹאשְׁדְּכֶךָ אֲמַת וְלֵעֹלָם כָּל־מִשְׁפָּט עֲדֶךָ:

י ^{טז} קָבַד שָׁרִים וְרָפוֹנִי חֲנִי וְיִמְדְּכֶךָ פֶּתַח לִבִּי: ^{טז} קָבַד שֵׁשׁ אֲנִי עַל־אִמְרָתְךָ כְּמוֹצֵא שֶׁלֶל רָב: ^{טז} קָבַד שָׁקַר שָׁנָאתִי וְאֶתְעַבְּהָ תוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי: ^{טז} קָבַד שָׁבַע בְּיוֹם הַלִּלְתֶּיךָ עַל מִשְׁפָּטִי

צִדְקָךְ: קסח שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ
וְאֵין-לָמוּ מִכְשׁוֹל: קסו שְׁמִרְתִּי
לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצּוֹתֶיךָ עֲשִׂיתִי:
קסז שְׁמִרָה נִפְשִׁי עֲדַתְּךָ וְאַהֲבָם מֵאֵד:
קסח שְׁמִרְתִּי פְקוּדֶיךָ וְעֲדַתְּךָ כִּי כָל־
דְּרָכֵי נִגְדָּךְ:

תַּקְרִב וְנָתַן לִפְנֵי יְהוָה כְּדָרָךְ
הַבִּינִי: קַע תָּבֹא תַחֲמִית לִפְנֵי
כְּאֻמְרָתָךְ הַצִּילֵנִי: קַעא תַּבְעֵנָה שְׁפִתַי
תִּהְלֶה כִּי תִלְמְדֵנִי חֲקִיד: קַעב תַּעַן
לְשׁוֹנִי אִמְרָתָךְ כִּי כִלְמִצְתִּיךְ צָדֵק:
קַעג תַּהֲיִי־יָדְךָ לְעֻזִּי כִּי פְקוּדֶיךָ
בְּחֻמֵּי: קַעד תֵּאבְדִּי לִישׁוּעָתָךְ יְהוָה
אֲתוֹרָתָךְ שַׁעֲשָׁעִי: קַעה תַּחֲיִינִפְשִׁי
וּתְהַלֵּלְךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעֲזֹרֵנִי: קַעו תַּעֲלִיתִי
כִּשְׂה אֲבֹד בְּקָשׁ עֲבָדְךָ כִּי מִצְוִיָּתְךָ לֹא
שָׁכַחְתִּי:

ליום שבת

כז לחודש

יום שני

קב * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בְּצִרְתָּהּ
לִי קָרְאתִי וַיַּעֲנֵנִי : ב יְהוָה הַצִּילָה
בְּנַפְשִׁי מִשְׁפַּת־שָׁקֶר מִלְשׁוֹן רְמִיָּה :
ג מֵה־יִתְּנוֹ לָךְ וּמֵה־סִּיף לָךְ לְשׁוֹן
רְמִיָּה : ד הִצִּי גְבוּר שְׁנוֹנִים עִם גִּחְלִי
רְתָמִים : ה אֹזֶיחַ לִי כִי־בִרְתִּי מִשֹּׁר
שִׁכְנֹתִי עִם־אֲהָלֵי קֶדֶר : ו רַבַּת שִׁכְנָה־
לָהּ בְּנַפְשִׁי עִם שׁוֹמֵר שְׁלוֹם : ז אֲנִי־
שְׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר חֶמֶה לְמַלְחָמָה :

קבא * שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֲשָׁא עֲיִנֵי אֶל־
הַהָרִים מֵאֵין יְבֵא עֲזָרִי: א עֲזָרִי
מֵעַם יְהוָה עֲשֵׂה שְׁמִים יִצְרָךְ: ג אֶל־
יְתֹן לְמוֹט רִגְלֶךָ אֶל־נְוֹם שְׁמֶרְךָ:
ד הִנֵּה לֹא־נִגְוֹם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר
יִשְׂרָאֵל: ה יְהוָה שְׁמֶרְךָ יְהוָה צִלְךָ
עַל־יַד יְמִינֶךָ: ו יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־
יִכְפֹּה וַיֵּרָם בְּלִילָה: ז יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ
מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ: ח יְהוָה
יִשְׁמֹר־צִאתְךָ וּבואֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם:

קרב * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שְׁמַחְתִּי:
בְּאֲמָרִים לִי בֵּית יְהוָה גִּלְף:
בַּעֲמֻדֹת הָיוּ רִגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵיהָ
יְרוּשָׁלַם: ג יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר
שְׁחִבְרָה-לָהּ יַחֲדוּ: ד שְׁשָׁם עָלוּ
שִׁבְטִים שִׁבְטֵי־יִהּ עַדוֹת לְיִשְׂרָאֵל
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה: ה כִּי שָׁמָּה יֵשְׁבוּ
כַסָּאוֹת לְמִשְׁפַּט כַּסָּאוֹת לְבֵית דָּוִד:
ז שְׂאֵלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם יִשְׁלִי אֲבָהֶיךָ:
ח יְהִי־שְׁלוֹם בְּחִילֶךָ שְׁלוֹהָ
בְּאֲמֻנָתֶךָ: ט לְמַעַן אַחֲי וְרַעֲי
אֲדַבְּרָה-נָא שְׁלוֹם בָּךְ: ט לְמַעַן בֵּית־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לָךְ:

כָּבֹד * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶלֶיךָ נִשְׁאֲתִי
אֶת־עֵינַי הַיְשָׁבִי בַשָּׁמַיִם : ה' הִנֵּה
כְּעֵינַי עֹבְדִים אֶלֶיךָ אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינַי
שֹׁפְחָה אֶלֶיךָ גְּבוּרָתָה כֵּן עֵינָיו אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שִׁיחַנְנוּ : ח חֲנֹנוּ יְהוָה

חֲנֹנִי כִּי־רַב שָׁבַעְנִי כֹזֵב: דַּרְבַּת
שָׁבַעָה־לָּהּ נִפְשָׁנִי הַלְעַג הַשְׂאֲנָנִים
הַפֹּז לְאֹזְנִים לְגֹאֵי יוֹנִים:

קבד * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לִילֵי
 יְהוָה שְׁהִיָּה לָנוּ יֵאמֹר-אֲנִי
 יִשְׂרָאֵל: ב לִילֵי יְהוָה שְׁהִיָּה לָנוּ בְּקוֹם
 עֲלֵינוּ אֲדָם: ג אֲנִי חַיִּים בְּלַעֲנוּ
 בַּחֲרוֹת אָפֶם כֵּנוּ: ד אֲנִי הַמֵּים שִׁטְפוּנִי
 נָחֳלָה עָבַר עַל-נִפְשָׁנוּ: ה אֲנִי עָבַר
 עַל-נִפְשָׁנוּ הַמַּיִם הַיּוֹדוּנִים: ו בְּרוּךְ
 יְהוָה שְׁלֹא נִתְּנָנוּ טָרֶף לְשֹׁנֵיהֶם:
 ז נִפְשָׁנוּ כַּעֲפּוֹר נִמְלֹטָה מִפֶּחַ יוֹקָשִׁים
 הַפֶּחַ נִשְׁבֵּר וּאֲנַחְנוּ נִמְלֹטֵנוּ: ח עֲזָרוּ
 בָּשֵׁם יְהוָה עֲשֵׂה שְׂמִים וְאַרְצִי:

קָבַח * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַקְּטָנִים בַּיהוָה
בַּהֲרָצִיזִין לֹא-יָמוּט לְעוֹלָם
יֵשֵׁב: ב יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיְהִי
סָבִיב לַעֲמֹ מַעֲמָה וְעַד-עוֹלָם: ג כִּי
לֹא יָנוּחַ שֹׁכֵן הָרָשָׁע עַל גּוֹחַל
הַצִּדִּיקִים לְמַעַן לֹא-יִשְׁלַחוּ הַצִּדִּיקִים |
בַּעֲוֹלָתָהּ וַיִּיהָם: ד הִיטִיבָה יְהוָה
לְטוֹכִים וּלְיֹשְׁרִים בְּלוֹבָתָם: ה וְהַמַּטִּים
עָקְלָקְלוּתָם וּלְיֹכֵם יְהוָה אֶת-פַּעְלֵי
הָאוֹן שְׁלוֹם עַל-יִשְׂרָאֵל:

קָבוּ * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־
שִׁיבֶת צִיּוֹן הָיִינוּ בְּחֻלְמִים : ב אֲזִי
יִמְלֹא שְׂחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזִי
יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת
עִם־אֵלֶּה : ג הַגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ

הַיְינּוּ שְׁמַחִים: הַ שׁוֹבָה יְהוָה אֶת־
שְׁבוּתָנוּ שְׁבִיתָנוּ כְּאֶפְקִים בְּנֹגֵב:
הַ הַדָּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרֶנָּה יִקְצְרוּ:
וְהַלֹּד יִלָּךְ | וּבֹכָה נָשָׂא מִשֵּׁךְ הַחֹרֵץ
כֹּא־יָבוֹא בְּרֶנָּה נָשָׂא אֶלְמָתֶי:

קבוּז * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשֹׁמֵר
אִם-יִהְיֶה | לֹא-יִכְנֶה בֵּית שׁוֹאָה
עָמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ אִם-יִהְיֶה לֹא-יִשְׁמֶר-
עִיר שׁוֹאָה | שְׂקֵד שׁוֹמֵר: ב שׁוֹאָה לָכֵם |
מִשְׁקִימֵי לֵוִם מֵאֲחֵרֵי-שִׁבְת אֲכָלִי לֶחֶם
הַעֲצִיבִים בֶּן יִתָּן לְיָדִידוֹ שְׁנָא: ג הִנֵּה
נִחַלַת יִהְיֶה בָנִים שְׂכָר פְּרִי הַבָּטָן:
ד כְּחָצִים בְּדֵל-גְּבוּר בֶּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים:
ה אֲשֵׁרֵי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת-אֲשַׁפְתּוֹ
מֵהֶם לֹא-יִכְשׁוּ כִּי-יִדְּבֹרוּ אֶת-אֲוִיבִים
בַּשָּׁעַר:

קבַּח אֲשִׁיר הַמַּעֲלֹת אֲשִׁיר פֶּלִיאָא
 יְהוָה הַחַלֵּץ בְּדַרְכָּיו: בִּגְיַע
 בַּפִּיךָ כִּי תֹאכַל אֲשִׁירְךָ וטוֹב לָךְ:
 אֲשַׁתְּךָ | כִּגְפָן פְּרִיהַ בִּירְכָתִי בִיתְךָ
 בְּנִיךָ כַּשְׁתָּלִי זִיתִּים סָבִיב לְשִׁלְחֲנֶךָ:
 הַנָּה כִּי־כֵן יִבְרַךְ גְּבֹרַת יְהוָה:
 הַיִּבְרַכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב
 יְרוּשָׁלַם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וְרָאָה־בָנִים
 לְבָנֶיךָ שְׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

קָבַט אֲשִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צָרוּרִי
מִמְּעוּרִי וְאָמַר-נָא יִשְׂרָאֵל:
בִּרְבַּת צָרוּרִי מִמְּעוּרִי גַם לֹא-יִכְלוּ לִי:
גַּעַל-גִּבִּי חֲרָשׁוּ חֲרָשִׁים הָאֵרִיכוּ

לקוטי

תפלה לחבקוק יט

מוזר"ר

כו

תרגום. לשון תרגום הוא בחינת אשה משקלת (משל"ט), בחינת משכיל עלידי תרגמן (פסחים ק"ז), כי לשון תרגום יש בו טוב ורע; לפעמים הוא בחינת משכיל, ולפעמים הוא בחינת משבל. ואשת כסילות הזאת היא מפתח את האשה חכמה עלידי אשה משקלת, כי עקר התבונה הקלה אינו אלא עלידי לשון תרגום, בבחינת (דברים כ): ארמי אבד אבי, ובבחינת (במדבר כג): מן ארם יחני בלך; שהוא לשון תרגום, שהוא לשון ארמי, שדרך שם מתעוררים לינק מהקדשה, ועקר בניה ושלמות של לשון הקדש אינו אלא עלידי שמפילין הרע של התרגום ומעלין את הטוב שבתרגום ללשון הקדש, שעלידיה נשלם לשון הקדש, ולכן הארמי, שהוא ארמי אבד אבי הנ"ל, רצה לינק מהקדשה עלידי התרגום, ועלין קרא לו: יגר שהותא (בראשית לא), ויעקב היה מעלה את התרגום ללשון הקדש, ועלין קרא לו: גלעד, בלשון הקדש. וזה (שם כ): ויפל ה' אלקים תרדמה, מספר תרגום, כמובא (י), כי עלידי התרגום, עקר בניה של לשון הקדש. ועלידי שמעלין את הטוב שבתרגום ללשון הקדש ומפילין הרע שבו, נופלין כל השבעים לשון, בבחינת לשון נופל על לשון. וזה: ויפל - גוסרין: פה להם ולא ידברו (י), כי עלידי בחינת תרדמה, שהוא בחינת לשון תרגום, שעלידיה עקר בניה של חנה, שהוא בחינת לשון הקדש, עלידי שמעלין הטוב שבו ומפילין הרע שבו כנ"ל, עלידיה נופלין כל השבעים לשון בבחינת: פה להם ולא ידברו - ראשיתבות ויפל וכו' כנ"ל:

ויוסף, עלידי שהיה לו שלמות לשון הקדש, עלידיה היה יכול לפשר חלמיו, כי עקר החלום הוא בשנה, הינו בתרדמה, ושלמות לשון הקדש הוא עלידי תרדמה, שהוא בחינת תרגום כנ"ל, ועלין יוסף, שזכה לשלמות לשון הקדש, שעקר שלמותו עלידי תרדמה כנ"ל, עלין היה יודע לפשר חלמיו שבתרדמה. [כי זכה לברר את בחינת לשון התרגום, את בחינת התרדמה, דהינו להעלות הטוב שבו ללשון הקדש ולהפיל הרע שבו, שהיו בחינת שלמות לשון הקדש, עלידי לשון תרגום כנ"ל, ועלין היה יודע לפתר החלום שבשנה ותרדמה, שהוא בחינת תרגום, כי היה יודע לברר הטוב והאמת שיש בהחלום, שהוא בחינת תרדמה, בבחינת תרגום, כי הוא זכה לברר את לשון תרגום, שהיו עקר בחינת שלמות לשון הקדש עלידי התרגום שזכה לזה כנ"ל:]

ה וזה בחינת מקרה לילה (י), שהרחיקה, הינו הרחיק שטות, הינו השבעין לשון, עולה עלידי תרגום, עלידי תרדמה, עלידי שנה, ויוצג מלשון הקדש, מוחי הקדש, מברית קדש. כי מי שיש לו שלמות לשון הקדש, מקרר את חמימותו בלשון הקדש, בבחינת (תהלים לט): חם לבי בקרבי וכו', דברתי בלשוני שמקרה חמימותו בדבור של לשון הקדש, בבחינת: זאת הפעם עצם מעצמי, מכאן שנתקרה דעתו בחנה (בבית מ), אבל מי שאין לו שלמות לשון הקדש, אזי הרחיקה מקרר אותו במקרה לילה בשנה, בבחינת (דברים כה): אשר קרד בקרד - לשון קרירות.

וזה בחינת תקון הברית, שהוא בחינת רוח הקדש, בבחינת ולא קמה עוד רוח באיש (כמו שדרשו רבותיו ול יבחים קט), וזה: ויסגר בשר תחתיה (ברכות מא) - לא נצרכה אלא למקום התקנה, הינו התקן הדבור. וזה (שם): ויבן - עשהה כאוצר, שעקר עשייה ותקון של לשון הקדש תולה ביראת ה' היא אוצר (ישעיה לג), כמו שכתוב (קהלת יב): סוף דבר הכל נשמע, את האלקים ירא. וזה: כאוצר של חמים; הינו היראה הוא אוצר, שבו תלוי עשייה ותקון של חמה, עשירים ושתים אותיות של לשון הקדש (תקון כ), וזה בחינת (תהלים כ): אלקים דבר בקדשו - שדבור הקדש תולה באלקים ירא. ויוסף, עלידי שהיה לו שלמות לשון הקדש, כמו שכתוב (בראשית כח): כי פי המדבר אליכם - בלשון הקדש, עלין כתוב בו (שם מא): הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו, רוח אלקים הינו תקון הברית, בבחינת: ולא קמה עוד רוח באיש. כי בלשון הקדש תלוי תקון הברית, בבחינת: מאין שגאסר להם עריות, כי זה בלא זה אי אפשר להיות, הינו תקון הברית ושלמות לשון הקדש הם תלויים זה בזה. וזה (משל"ט): ורעה זונות יאבד הוץ, אל תקרי מהונק, אלא מגונק (י), שהוא בחינת לשון הקדש, כי מי שפוגם בברית, מאבד לשון הקדש. וזה (שם כ): כבד את ה' מהונק - כבד דיקא, כי בו תלוי בחינת כבוד, כי הפך הכבוד הם חרפות ובויונות, והם תולים במקום עריו, כמובא בתקונים (תקון נח): ולא יתבוששו - אין בשת אלא במקום עריו. עריון הוא פגם הברית, בבחינת ערלה, בחינת (בראשית יד): כי חרפה היא לנו. וזה: כבד - שהיא הפך של חרפות ובויונות, שהוא תולה בהונק, הינו בגונק, שהוא לשון הקדש כנ"ל. ויש יוסף עלישם שלמות לשון הקדש, שהוא תקון הברית, בבחינת (שם כ): אסף אלקים את חרפתו; כי בו תלוי כבוד, כי אין בשת אלא במקום עריו כנ"ל. ונחש, שהוא הרע הכולל הנ"ל, כשאין שלמות בלשון הקדש, אזי הוא חולק ושוטט על לשון הקדש בבחינת: נחש שלטנותה על בשרא, (י) הינו בחינת חנה הנ"ל, שהיא בשר מבשרו (י), בבחינות (יב ב): בשר קדש (ירמיה יא, טו, ובמבוא מורה הקדוש), וזה בחינת נחש שפתה לחיה והטיל בה זקמא (י), שהוא הרחיקה (י), הרחיק שטות, אשת כסילות (משל"ט), והולך ומפתח את הרחיקה הקדש, שהוא לשון הקדש, אשה חכמה (י), בבחינת חכמות נשים (משל"ט), ומטיל בה זקמא. וזה בחינת (בראשית ו): לפתח חטאת רובין, לפתח - הינו פתחי פיה (י) של לשון הקדש, שהחטאת הנה רובין לינק ממנו:

ד ודע, שאשת כסילות הזאת, שהוא כללות הרע של שבעים לשון, אי אפשר להם לינק מאשה חכמה, מלשון הקדש הנ"ל, אלא עלידי בחינת עין הדעת טוב ורע, שעלידי הוא מפתח את הלשון הקדש ומטיל בה זקמא. ועין הדעת, שיש בו שני בחות, שהן טוב ורע, הוא אמצעי בין לשון הקדש, שהוא אשה חכמה, שכלו טוב, ובין לשון של שבעין עממין, שכלו רע: ועין הדעת טוב ורע, זה לשון תרגום, שהוא אמצעי בין לשון הקדש ובין לשון של שבעין עממין. ולשון עממין, כשורצים לינק מלשון הקדש, אי אפשר להם לינק ממנו אלא עלידי לשון

(ג) עין משל"ט ב' חנה ברש"י שם, וכן חובא בבאר חובא א"ח סימן נג בשם הפוסקא, אמנם בפוסקא עצמה איחא משה שחקן, אם נתן קול קרב וכו' (ד) עין ויהי חזק נח"ס ע"א, פקדי רמב"ם ע"א (ה) בראשית ב' (י) שבת קמ"ו. (ז) ויהי חזק ל' א. (ח) שמואל ב' ד'. (ט) מביה (י) עין קלח לארז"ל פ' ואתחנן (יא) תהלים קט"ז, קלח. (יב) דברים כג.

ר

אֶרֶץ חַיִּים

נפילת אפים הלכה ר

לְקוּמֵי הַלְבוּת

מלישב בסכה, ואם ירצה לישב בצל - יעשה לו אהל של פשתן כדרך השרים, ולא סכה העשויה כדניו שסככה מפסלת גרן וקב דיקא, וכן בשאר המצות, ואין צריכין לחזר לסתור שטותים ושקרים ודברים בדויים כאלה, שהם הם עקר האפיקורסות והכפירות, שפופרים בתורת משה לגמרי, ומחפין השקר שלהם בשטותים כאלה, כאלו הם מתרצים את דברי משה רבנו, עליו השלום, ונותנים טעם לדבריו, טעמים מרים וסרוחים שכאלה, "אם יש טעם בריר חלמות" (אייב ו. ח), ושטותים כאלה. בפרט עתה שכבר זכינו לספרי הזהר הקדוש וכתבי האר"י ז"ל, שמבאר בהם שכל מצוה ומצוה מרמז לדברים גבוהים ועליונים מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית, כי הם חיינו וארץ ימינו בזה ובבא לעולמי עד ולנצח נצחים.

לעולמי עד ולנצח נצחים על-ידי חוטי הציצית שקונים אותו בעד 'גדול' אחר, ואנו נכללים על-ידי זה באור האין סוף, היש שמחה גדולה מזו?

פי זה כל אדם יכול להבין, שבעולם הזה אין שום שמחה בעולם, כי "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" (קהלת א, א), ואם יצבר כעפר כסף וזהב, סוף כל סוף מה יתרון לו בכל זה, "כי לא כמותו יקח הכל" (תהלים מט, יח), והכל יודעין שסוף אדם למות, וימינו בצל עובר (שם קמד, ד), ומי ישיש לו רק איזה רשימה בעלמא של שכל אמתי, אפלו נכרי, יכול להבין שאין שום שמחה בזה העולם כלל, כי "אחריתה שמחה תוגה" (משלי יד, א), ועל זה נאמר (קהלת ב, א): "ולשמחה מה זה עשה".

אין שום שמחה בזה העולם כלל

ועל-בן אלו המחקרים והכופרים - אין להם שום שמחה אמיתית כלל, והפרת פניהם ענתה בם שעל-פי רב הם מלאים עצבות וגון ואנחה, כי מהיכן יקבלו חיות ושמחה אמיתית, מאחר שפופרים בתורתו הקדושה ובעשית מצותיו יתברך, ובודים מלבם טעמים של הבל ושטות על עשית המצות הקדושים, ויחפאו על ה' ועל תורת משה דברים אשר לא כן, אשר בדו מלבם, כאלו, חס ושלום, כל טעמי המצות הקדושים הם נימוסיות, חס ושלום, בשביל תקון העולם, תקון המדינה, חס ושלום, אוי להם ואוי לנפשם! תפח רוחם ונשמתם, כי אין כפירה גדולה מזו.

הכופרים - אין להם שום שמחה אמיתית

וידבריהם הרעים והזרים והמטנפים - בודאי אין לשמח בשום מצוה, חס ושלום, מאחר שתכלית המצוה היא בשביל תקון זה העולם, ואם בגוף העשירות והממון ושאר חפצי העולם אין שום שמחה אמיתית, כי אחריתו מרה פלענה כנ"ל, מכל שפן איך ישמח בהמצוה שהיא רק בשביל קיום נימוס המדינה, חס ושלום, לפי דעתם הרעה והמשבשת, ואיך ישמח במצות סכה מאחר שאומר עליו טעם של שטות כזה שאז טוב לישב באור כזה, והוא בעצמו יודע שהשטות, כי על-פי פשוטו, בודאי אז טוב יותר לשבת בביתו

אין שמחו במצוות מאחר שנותנים להם טעמים של שטות

ואנו בני ישראל אשר השם יתברך הבדילנו ברחמי מן התועים והכופרים האלה שהם בודאי מן הערב רב, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו וכו', כמה וכמה יש לנו לשמח בכל עת, ובפרט כשאנו מגיעים לעשות איזה מצוה, אשר אנו זוכים ברגע קלה של עשית המצוה להיות נכללים בהשם יתברך באור האין סוף ברוך הוא, ואנו קונים לנו חיי עולם לעד ולנצח על-ידי כל מצוה ומצוה שרבים ככלם קלים לעשותם ונעימים מאד, כמו שכתוב (משלי ג, יז): "דרכיה דרכי נעים" וכו'. ואין להאריך בזה לאחינו בני ישראל מאמינים בני מאמינים, כי החכם יבין מדעתו, כמה יש לו לשמח בשעת עשית כל מצוה ומצוה! ודיקא על-ידי שמחת המצוה, על-ידי זה דיקא עקר עליית השכינה מהגלות, עד שזוכין להעלות כל העולמות למעלה למעלה, עד שמשיגין אור האין סוף בבחינות הנ"ל, כנ"ל.

וזה עקר בחינת פורים, שהוא בחינת עשית המצוה בשמחה, כי אז שמחים כל ישראל בשמחה גדולה מאד עד אין סוף ואין תכלית. כי המן זממת הנחש הוא בחינת עצבות כנ"ל, כי המן בגימטריא 'צו' עם הכולל, שהוא בחינת תקף הקלפות שבשעיה, כמבאר בפננות (פריעץ-חיים, שער עולם העשיה, פרק א),

החכם יבין מדעתו, כמה יש לו לשמח בשעת עשית כל מצוה

פורים הוא בחינת עשית המצוה בשמחה

אי אפשר להיות בשמחה כי אם על-ידי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא, שעושין עצמן כשטות ומשמחין את עצמן במלי דשטותא. כי מחמת ששבע האדם נמשך אחר העצבות מאד, כי כל אדם מלא יסורים ויגונות, פידוע לכל אחד ואחד, על-פן צריכין להכריח את עצמו בכל הכחות להיות בשמחה, ועקר השמחה אי אפשר להיות כי אם על-ידי מלי דשטותא, כמו ששמעתי מפיו ז"ל שאמר בזה הלשון: 'סע האט א פנים אז מע קען מער ניט פרייליך זיין נאר מיט נאריש מאכין זיך' (חיי מוה"ר סימן תקצג), וכן דבר עוד מזה כמה פעמים.

לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְאֵינִי בְּדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים (בְּלִקּוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן כ"ד) שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוּתָא דִּיקָא, שֶׁעוֹשִׂין עֲצָמָן כְּשִׁטּוּת וּמְשִׁמְחִין אֶת עֲצָמָן בְּמְלֵי דְשִׁטּוּתָא. כִּי מִחֲמַת שֶׁשָּׂבַע הָאָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הָעֲצָבוּת מְאֹד, כִּי כָל אָדָם מְלֵא יִסּוּרִים וַיְגוֹנוֹת, פִּידוּעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, עַל-פֶּן צָרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל הַכּוֹחוֹת לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְעָקֵר הַשִּׂמְחָה אֵי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוּתָא, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו ז"ל שֶׁאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: 'סֵעַ הָאֵט א פִּנִּים אַז מֵעַ קֵעֵן מֵעַר נִיט פֶּרִיילִיךְ זײַן נָאָר מִיט נָאָרִישׁ מֵאָכִין זִיךְ' (חיי מוה"ר סימן תקצג), וְכֵן דִּבֶּר עוֹד מִזֶּה כְּמָה פְּעָמִים.

כִּי אֵין צו אֵלָא עֲבוּדָה-וְרָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סנהדרין נ"ו:). הֵינָנו שֶׁעָקֵר בְּחִינַת 'צו' שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת צוּי הַמִּצְוֹת, הָעָקֵר הוּא בְּשִׁבִּיל לְהַכְנִיעַ הָעֲבוּדָה-וְרָה שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָמָן שֶׁעוֹלָה 'צו' עִם הַכּוֹלָל, שֶׁהוּא כּוֹפֵר בְּעֲשֵׂיַת הַמִּצְוֹת, וּבוּדָה עֲלֵיהֶם טַעֲמִים שֶׁל שָׂקָר.

וְעַל-כֵּן עָקֵר קִטְרוּגוֹ וְהַתְּגַרְתּוֹ הוּא בְּהַשְׁמָחָה שֶׁל הַמִּצְוֹת, כִּי אֵינוֹ מְנִיחַ לְשִׂמְחָה בְּשׁוּם מִצְוָה, מִחֲמַת שֶׁמִּכְנִס כְּפִירוֹת שֶׁהֵם טַעֲמִים שֶׁל שְׁטוּת בְּשִׁבִּיל עֲסָקָי עוֹלָם הֵזֶה, חֵס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה בּוֹדֵא אֵין לְשִׂמְחָה, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּשׁוּם מִצְוָה, כִּי בְּעוֹלָם הֵזֶה אֵין שׁוּם שִׂמְחָה כְּנ"ל. וּמִחֲמַת קִנְאָתוֹ שֶׁל הָמָן בְּמִרְדְּכִי וְיִשְׂרָאֵל שֶׁרָאָה שֶׁהֵם תּוֹקִים כָּל-כָּךְ בְּעֲשֵׂיַת מִצְוֹתֵיהֶם וְעוֹשִׂין אוֹתָם בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּבִמְסִירַת נַפְשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַנָּא בָּהֶם מְאֹד עַד שֶׁרָצָה לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם, חֵס וְשָׁלוֹם. וּמִחֲמַת שֶׁעָקֵר קִנְאָתָם הוּא בְּהַשְׁמָחָה שֶׁל הַמִּצְוֹת, כִּי עַל גּוֹף הַמִּצְוָה הֵם יְכוּלִּים לומר, חֵס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא נִימוּס חֵס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָר נִימוּסֵי הַעֲבוּרִים, חֵס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מֵאַחֲרֵי שְׂרֹאִים שִׁישְׂרָאֵל מוֹסְרִים נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת ה' בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּשִׁבִּיל עֲשֵׂיַת הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שְׂרָבִי עֲקִיבָא הוּא גַחֲזִין וְחִיִּיד בְּשַׁעַת שֶׁדָּנּוּ אוֹתוֹ לִפְנֵי טוֹרְנוֹסְרוּפוֹס הָרִשָּׁע יִמּוּחַ שָׁמוֹ, כְּמוֹכָא בְּמִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב מְשַׁלִּי (פֶּרֶק ט'), וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה בְּשֶׁאָר קְדוּשִׁים, וְכָל יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים שֶׁמַּחֲסִים בְּמִצְוֹתָם, וְכֵן מִתְקַנָּא הָמָן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַכּוֹפְרִים בִּיְתֵר. וְעַל-כֵּן בְּפִירוֹם, שֶׁאֵז נִכְנַע הָמָן-עַמְלָק שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכּוֹפְרִים הַנ"ל, אֵז עָקֵר הַמִּצְוָה הוּא שִׂמְחָה, כִּי זֶה עָקֵר הַכְּנָעָתוֹ, כְּנ"ל:

ה. וְזֶה בְּחִינַת גְּדֵל הַפְּלָגַת הַשִּׂמְחָה מְאֹד מְאֹד שְׁנוֹהֲגִים כָּל יִשְׂרָאֵל בְּפִירוֹם לְהַרְבוֹת אֹז בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְעוֹשִׂים אֹז כָּל מִינֵי צָחוּק וְשָׂחוּק בְּשִׁבִּיל לְהַרְבוֹת הַשִּׂמְחָה. כִּי עָקֵר מִצְוַת פּוֹרִים הוּא הַשִּׂמְחָה כְּנ"ל, וְעַל-כֵּן עוֹשִׂים כָּל מִינֵי שָׂחוּק וּמְלֵי דְשִׁטּוּתָא, וְעוֹשִׂים אֹז מַעֲשֵׂה שְׂכָרוֹת וְשִׁטּוֹת בְּשִׁבִּיל הַשִּׂמְחָה.

כִּי אֵינִי בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ז"ל בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת, כְּמָה אֲזַכָּרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ

עקר קטרונו והתגרותו הוא בחשמה של המצות

מנהג הצדיקים שחיו להם בדחנים ששמחו אותם

וְזֶהוּ הַעֲנֵן מֵה שֶׁהֵיוּ נוֹהֲגִין כָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמְּפָרְסָמִים שֶׁהֵיוּ בְּיָמֵינוּ שֶׁעַל-פִּי רַב הָיָה לָהֶם אֲנָשִׁים שֶׁהֵיוּ כְּמוֹ בְּדַחֲנִים, וְהָיוּ עוֹשִׂים לִפְנֵיהֶם כָּל מִינֵי צָחוּק וְשִׁטּוֹת כְּמִפְּרָסָם, וְהָכָל בְּשִׁבִּיל שִׂמְחָה. כִּי אֵין דְּבַר מִזִּיק לְעִבּוּדַת ה' כְּמוֹ הָעֲצָבוּת, כְּמוֹכָא בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, וּמִגְדֵּל מְרִירַת וְצוֹרַת הַגְּלוּת הַמֵּר הֵזֶה בְּגוֹף וְנַפְשׁ וּמִמּוֹן, אֵי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוּתָא דִּיקָא כְּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מְלֵי דְבְּרִיחוּתָא שֶׁהֵיוּ נוֹהֲגִים הַתַּנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים הַקְּדוּשִׁים קִדְּם הַלְמוּד (שַׁבָּת ל"ג), כְּדִי לְבֹא לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי מְלֵי דְבְּרִיחוּתָא שֶׁהֵם מְלֵי דְשִׁטּוּתָא דִּיקָא. וְזֶהוּ בְּחִינַת מֵה שֶׁכָּתוּב בְּזֶהֱרַת הַקְּדוּשׁ (וַיִּקְרָא דָּף מו'): 'שִׂרֵב הַמְּנוּנָא סָבָא הוּא מְסַדֵּר קָמִי חֲבֵרָא פֶּרְקָא דְּמְלֵי דְשִׁטּוּתָא', הֵינּוּ כְּנ"ל.

הגלות שהעצבות מתגברת על שמחת ישראל

כִּי עָקֵר גְּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא גְּלוּת הַשְּׂכִינָה, עָקֵר הַגְּלוּת הוּא מֵה שֶׁהָעֲצָבוּת, שֶׁהֵם הַסְּטָרָא אַחֲרָא וְהַקְּלָפוֹת, מִתְּגַבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶם מְנִיחִים אוֹתָם לְשִׂמְחָה בָּהּ וּבַתּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹכָא בְּהַתּוֹרָה 'אֲמַצְעוּתָא דְּעַלְמָא' הַנ"ל, שֶׁזֶּהוּ עָקֵר גְּלוּת הַשְּׂכִינָה שֶׁהוּא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעָקֵר גְּלוּתָהּ כִּשְׁהָעֲצָבוּת מִתְּגַבֵּר עָלֶיהָ, דְּהֵינּוּ עַל יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשָׁלוֹם, עֵצֵן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁעָקֵר גְּלוּת הַשְּׂכִינָה וּכְנִסָּתָא יִשְׂרָאֵל הִיא מֵה שֶׁהַשִּׂמְחָה הִיא בְּגְלוּת.

וְעַל-כֵּן עֲכָשׁוּ בְּגְלוּת שֶׁעָקֵר הַגְּלוּת הִיא שֶׁהַשִּׂמְחָה

גדל הפלגת השמחה שנוהגים כל ישראל בפורים

שיחות

שיחה פד

הר"ן

מח

שיחות

שיחה פו

הר"ן

מט

התחיל דבר הפחד לכנס בהדעת כלל, אמר-ן איך שוף להתפחד? אף באמת עקר הפחד של האדם הוא שיש דבר אצל האדם שאותו הדבר הוא מתפחד.

וכן בענין התאוות הוא גם-כן כך ממש, שאף-על-פי שהאדם יודע שהתאוה הזאת הוא שטות והכל, אף-על-פי-כן יש דבר אצל האדם שהוא מתאוה התאוה, אף-על-פי שהאדם יודע שהוא הכל גמור.

ועל-כן בודאי אם האדם יישב עצמו היטב היטב - בקל יוכל לסלק ממנו כל-הקראות והפחדים וכן כל-התאוות, מאחר שיודע שבאמת אינם כלום, רק שיש דבר אצלו שהוא מתירא ומתאוה, על-כן בקל יוכל לשבר ולסלק הכל. כי האדם הוא בעל-בחינה, ובקל יוכל להרגיל דעתו לסלק ממנו אותו הדבר שממנו באים כל-הפחדים שלו וכל-התאוות כנ"ל.

פד. "ואל תאמר שהשאלו והקבר בית-מנוס לו": כי בעולם-הזה, שיש להאדם טרדות ועל הפרנסה, יכול להיות שיעקץ וינשף אותו פרעוש - והוא לא ירגיש, מחמת שמחשבתו טרודה באיזה מחשבה של פרנסה וכיוצא; אבל שם בקבר, שאז אין להאדם שום טרדה ושום מחשבה אחרת, אז הוא שמע אפלו הרחישה וההלוקה של התולעים, איך הם רוחשים ובאים אליו, ומרגיש הצער

של כל-נשיכה ונשיכה, ואין שום דבר שטרידהו וימנעוהו מגדל צערו הקשה בחמא לצלן.

פד. אחד שאל אותו על-ענין נסיעה לאיזה מקום, אם יסע לשם. השיב לו: כשראה אדם נסיעה לפניו אין לו להתעקש למנע מזה, לישב בביתו דוקא, כי בכל מקום שאדם נסע לשם הוא מתקן שם איזה דבר; רק שיזהר להיות שמור מן-העברה חס ושלום, אבל כשהוא רק שמור מן העברה חס ושלום אזי כל-אדם מתקן בכל-מקום שהוא נסע לשם, אפלו איש פשוט לגמרי.

כי בכל מקום שהאדם בא לשם הוא עשה שם בודאי איזה דבר שבקדשה על-כל-פנים, כי מתפלל שם ואכל שם, ומבקר על-אכילתו לפניו ולאחריו וכיוצא בזה, כי בודאי איש ישראלי, אפלו הפחות שבפחותים, על-כל-פנים הוא עשה כמה דברים שבקדשה בכל-מקום אשר הוא שם; ועל-כן בודאי האדם מכרח מן השמים להיות שם באותו מקום דוקא, כדי שיתקן שם מה שהוא דוקא צריך לתקן שם.

על-כן הוא טובה לפניו מה שגזדמן לו נסיעה לשם, כי אולי היה מכרח לבוא לשם בשלשלאות של-ברזל, וכמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה על יעקב אבינו: "ראוי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של-ברזל,

אלא" וכו', כמו כן הוא בכל-אדם, שהוא טובה לפניו מה שגזדמן לו נסיעה לשם, כי בלא זה אולי היה מכרח לירד לשם בשלשלאות וכו' חס ושלום כנ"ל. וכל זה דבר עם איש פשוט לגמרי; כי אפלו איש פשוט לגמרי מישראל מתקן גם-כן בכל-מקום שהוא, ובלבד שיהא שמור וכו' כנ"ל

(וסוד זה מרמז ב"פירעין חיים" בשער קריאת שמע בכונות וקידת יציאת מצרים עין שם והבן).

פו. מה שאמרים על-החתנה מלתא דבדיחותא, ואמרים מקדם: 'עלא' - רמז שאשה עולה עמו ואינה יורדת עמו; וזה: 'עלא' - במלתא דבדיחותא, הינו עולה עמו לכל שמחה וטוב ותענוג, אבל אינה יורדת עמו.

מה שמכסין את-הפלה בדעק-טוף - כי הפלה רומזת לרחל, "עולימתא שפירתא דלית לה עינין"; גם רמז על-בחינת "קבוד אלקים הסתר דבר".

מה שמשליכין אופין - לרמז... (רמז). וזה שמשליכין על-החתן אופין, לרמז: "אל-אשר יהיה-שמה הרוח ללכת, שמה ילכו האופנים"; והחתן הוא בחינת רוח.

מה שנותנין כל-אחד מעות שקורין 'שבת' בשביל המרקדין - על-שם 'מלכי צבאות ידון וידון', הינו הם מרקדין, ויגות בית תחלק שלל", הם נותנין מעות 'שבת' בשביל המרקדין. החתנה היא בחינת סיני, כמו שכתוב:

"ביום חתנתו - זה מעמד הר סיני", ו'סיני' גימטריא 'סלם'; וכתוב: 'והנה מלאכי אלקים עלים ויורדים בו', הינו רקודין, שבשעת רקודין עולה ויורד, כי כן דרך רקודין, שעולה את-גופו ויורד את-גופו. ומה שקורין זאת המעות 'שבת', כי ראשי-תבות 'ונות בית תחלק שלל' - אותיות 'שבת'.

מה שהחתן דורש - כמו שאמר חכמינו זכרונם לברכה: "ביום חתנתו" - זה מעמד הר סיני, לרמז שהחתנה היא מעמד הר סיני, בשביל זה הוא דורש. ומה שנותנין לו מעות שקורין 'דרשה-גישאנק' - לרמז: 'עלית למרום שביט שכי', בשביל (סג): 'לקחת מתנות'; וזהו הדרשה-גישאנק שנותנין להחתן.

מה שהחתן דורש הדרשה היא מועלת לזווגים, כמו שכתוב: "וישכב במקום ההוא" - "יש כ"ב אותיות", הדרשה שהיא בכ"ב אותיות הם לזווג.

הפרסטיגים שעושים בשעת רקודין - זה בחינת: "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה"; כי גלות מצרים היה בשביל לברר ניצוצי קרי של אדם הראשון והחתנה היא תקון ויחוד הברית, שהיא בחינת "אנכי אעלה" גם-עלה.

מה שפוסקין את-הדרשה - זה בחינת שכרי לוחות.

השוכיין מלביש הקיטל להחתן - זה

רמז: "ויסוף ישית ידו על-עיניו"; כי יוסף הוא שושבין, וקוטל הוא בגד מתים.

מה שמהפכין את עצמן - זה בחינת: "ומשה עלה", "וירד ה' על-הר סיני"; שהתחתונים עלו למעלה ועליונים ירדו למטה.

פז. לפי בחינת הימים-נוראים, ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה. כי אמרי אינשי: "כל נער יש לו אשה נאה", והאתרוג הוא בחינת אשה, כמו שכתוב בזהר שהאתרוג הוא בחינת "כלך יפה רעיתי ומום אין בך", ובקמים-נוראים ישראל הם בבחינת נער, כי אזי הם בבחינת: "והנה נער בכה, מיד: 'ותחמל עליי'". כמו שכתוב בתקונים; ועל-כן ראוי שיהיה לישראל אתרוג נאה פנ"ל. ומי ששכח ביותר ונכנס ביותר בבחינת "נער בכה" - ראוי שיהיה לו אתרוג נאה ביותר פנ"ל.

כי זה שאמרים העולם שכל נער יש לו אשה נאה, זה יש להבין. כי עקר השכל הוא מהמח, והמח שאב מוח שבעצמות, שהוא נשקה על-ידי לחות ושמוננית הגוף, בבחינת "ומח עצמותיו ישקה"; כי על-ידי לחות ושמוננית הגוף נשקה המח שבעצמות, וזהו עקר קיום השכל, כי עקר קיום השכל על-ידי לחות ושמוננית הגוף כמובא במקום אחר. ועל-כן מי שהוא נער ואין שכלו

בשלמות, ונשארו מחו כנוס בעצמות, כי אין שאב מחו מוח שבעצמות, ומחמת זה אין שכלו בשלמות פנ"ל, נמצא שנשארו המח כנוס בעצמות; ועל-כן בת-זווגו שנקלקה מן-העצמות, כמו שנאמר: "ויקח אחת מצלעתיו" וכו', נמשך אליה רבוי המח שנשארו כנוס בעצמותיו אשר משם נלקחה פנ"ל, ועל-כן בת-זווגו נאה, כי עקר היפי על-ידי המח והחכמה, בבחינת: "חכמת אדם תאיר פניו", ועל-כן היא נאה, מחמת שנמשך אליה רבוי המח, כי היא עצם מעצמיו של זה שאין שכלו שלם ונשארו מחו כנוס בעצמותיו פנ"ל.

ובקדשה זה בחינת שנמשכין שרשי הדעת אל-האתרוג; ועין בכונות סוד אתרוג ולולב, עין שם (ולכאור קצת: כי עקר הכונה להמשיך אל-האתרוג, שהוא בחינת מלכות, המחין שבגוף, והינו תוסדים שבין קצוות, אך אי אפשר שיתנו הארה אל האתרוג כי אם על-ידי שפוקליו הארה משרשי המחין, והינו משרשי תוסדים שבדעת, שזה סוד הנענועים, עין שם; נמצא שער הארת האתרוג, בחינת מלכות, על-ידי שנתרבו וימאין בחינת המחין קצוות על-ידי שנמשך אליהם הארת המחין שבראש כפ"ל. וזה בחינת הנזיל, רק שם הוא נער מפוש, ונשארו מחו כנוס בעצמות ולא עלה למעלה אל המח כפ"ל, וכאן בקדשה הארת האתרוג על-ידי שנמשכין בכונה הארת המחין שבראש לתוך בחינת הגוף, ונתרבה ופאיר המחין שבגוף, ומשם נמשך המחין אל-האתרוג, והכו', עין שם היטב בפננות ומבין.

וזה בחינת סכה, בחינת: "כי נער ישראל ואהבהו" - אהבה זה בחינת ימין, בחינת חבוק יד ימין, בחינת סכה; וזה נעשה על-ידי בחינת "נער ישראל", בחינת "נער בכה" פנ"ל.

פח. הפיכת השלחן בשבת-הגדול מרמז כי עדין לא יצא הדבור מהגלות, עד פסח שאז יצא הדבור מהגלות, בחינת פה סח', כידוע שזה עקר בחינת יציאת מצרים, שיצא הדבור מהגלות. והשלחן הוא בחינת הדבור, בחינת: "וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'", "וידבר אלי" דיקא, כי עקר הפרנסה והאכילה, שהוא בחינת שלחן, הוא משם מבחינת דבור, בחינת: "כי על-כל-ממצא פי ה' יחיה האדם", וכשאין הדבור בגלות, אז השלחן שהוא בחינת דבור בבחינת פנים, בבחינת: "וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'", "לפני ה'" דיקא, בחינת פנים; ועל-כן בשבת-הגדול, שאז הוא קודם יציאת מצרים, אזי הוא בחינת הפיכת השלחן, שמרמזין שהדבור היה בגלות מצרים, עד שזכינו ליציאת מצרים בפסח, ואז יצא הדבור מן הגלות, בחינת פה סח' פנ"ל.

פח. דע, שיש חבילות חבילות של עבדות רחמנא לצלל. כי "עברה גוררת עברה" הינו כשאדם עובר עברה חס ושלום אזי עברה ראשונה גוררת אותו לעשות עבדות אחרות השכימים לה דיקא, וכן שנעשה עברה אחרת חס ושלום אזי גוררת גם-כן עבדות השכימים לה, כי כל-עברה ועברה גוררת עבדות השכימים לה ונגררין אחריה, אכל לא עבדות שאין

שכימים לה; וזה בחינת חבילות חבילות עבדות חס ושלום, כי עברה הראשונה עם-העבדות שנגררו אחריה, דהינו השכימים לה פנ"ל, הם בחינת חבילה אחת של עבדות, וכן עברה אחרת עם העבדות השכימים לה שנגררו אחריה הם חבילה אחרת וכו', עד שנעשו חס ושלום חבילות חבילות של עבדות רחמנא לצלל.

ומכל חבילה וחבילה נבראת פת אחת של מחבילים ומקטרגים, והמחבילים צעקים: הב לנא חיי, הב לנא מזוני; כי הוא הפעל-עברה, הינו שהוא הפעל של העברה, וצריך לתן להם חיי ומזוני. כי עברה הראשונה עשה בלי הכרח, וצריך בנדאי לתן לה מזונות, ואפלו העבדות האחרות השכימים לעברה הראשונה, שנגררו אחריה - צריך לתן להם גם-כן מזונות, ואף-על-פי שהיה כמו מכרח לעשותן, כי עברה הראשונה גררה אותן פנ"ל, אף-על-פי-כן צריך לתן להם מזונות, כי יש להם טענה: היה לה לעשות מצוה תכף אחר עברה הראשונה, והיתה המצוה מגנה עליו; על-כן צריך לתן לכלם מזונות וחסות.

והתקון הוא שילמד לעשות ולקיים השלש-עשרה מדות של רחמים וחסדים, דהינו שיהיה לו רחמנות ויכרה לעשות חסד, ויקים כל השלש-עשרה מדות של רחמים. כי על-ידי שמקיים השלש-עשרה מדות של

ספר בנדים המידות כו שמות הצדיקים

- לא. נח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש - ואל ילבין פני חברו ברבים.
- לב. כשחברך מבושש - תודה לדבריו.
- לג. המלבין פני חברו ברבים כאלו שופך דמים, ויורד לגיהנם ואינו עולה.
- לה. נח לו לאדם שיבוא על ספק אשת איש - ואל ילבין פני חברו ברבים, ואין לו חלק לעולם הבא.
- לו. אל תביש עם שאמתך בתורה ומצוות; אכל לבעל-עברה מתר לבישו ולהונו בדברים.
- לז. כל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה.
- לח. הכל נפרע ביד שליח חוץ מאונאה, ואין הפרגד ננעל בפניו.

בנדים

- א. בגדי אדם מרמזים על מדותיו של אדם.
- ב. מי שהולך יחף בידוע שהוא חוטא.
- ג. על-ידי עזות מצח נענש בבגדים. גם על-ידי שבעות.
- ד. מי שאינו נזהר להסתכל בערות אביו, לסוף שילכו בניו ערום ויחף.
- ה. מי שאכל קדם התפלה, הוא נענש בבגדים.
- ו. על-ידי גאון נענש בבגדים.
- ז. מי שמסית את חברו מדרך הטובה
- א. על-ידי ספורי מעשיות של צדיקים ממשיכין אור של משיח בעולם, ודוחה הרבה חשך וצרות מן העולם. גם זוכה לבגדים נאים.
- ב. הרגיל בקללה, על-ידי זה לא יהיה לו בגדים על שפת.
- ג. מי שמפסה תמיד את רגליו בלבושין נאים, למשל במנעלים יפים ביותר או במכנסים, על-ידי זה בא לגנבת הדעת.
- ד. המזלזל במצוות ציצת אינו זוכה לקבורה.
- ה. העשה בגדים לחברו יכול לשנות רצון חברו לכל מה שירצה, הן בגשמי הן ברוחני.

חלק שני

- א. על-ידי ספורי מעשיות של צדיקים ממשיכין אור של משיח בעולם, ודוחה הרבה חשך וצרות מן העולם. גם זוכה לבגדים נאים.
- ב. הרגיל בקללה, על-ידי זה לא יהיה לו בגדים על שפת.
- ג. מי שמפסה תמיד את רגליו בלבושין נאים, למשל במנעלים יפים ביותר או במכנסים, על-ידי זה בא לגנבת הדעת.
- ד. המזלזל במצוות ציצת אינו זוכה לקבורה.
- ה. העשה בגדים לחברו יכול לשנות רצון חברו לכל מה שירצה, הן בגשמי הן ברוחני.

שמות הצדיקים

דמא מעשרה הרוגי מלכות. אבא יהודה. ר' יהודה הבושש. יהודה איש כפר ברתומא. יהודה בן דוסתאי. ר' יהודה בן פטירי. ר' יהודה בן פתורה. ר' יהודה בן גודגדא. ר' יהודה בן גוריא. ר' יהודה בן פתירוש. ר' יהודה בן גדיש. יהודה איש כפר עכו. ר' יהודה בן אגרא. ר' יהודה בן פפוס. ר' יהודה בן גמליאל. ר' יהודה בן נחמיה. או נחמן. ר' יהודה הנחתום. ר' יהודה בן תימא. ר' יהודה בן שמוע. ר' יהודה הענתומי. ר' יודן צנתוריא. ר' יהודה בן יאיר. ר' יהודה בן יאיר. ר' יהודה בן אלעאי. ר' יהודה בן רועץ. ר' יהודה איש טיבעים. ר' יהודה הנשיא הוא רבי, הוא רבינו הקדוש. ר' יהודה נשיאה. ר' יהודה בן נקוסא. יהודה חייטא. ר' יהודה הגור. יהודה בן חייא. ר' יהודה בן לקיש, תנא ודוריתא. ר' יהודה בן מנסאי. ר' יהודה בן גרים. ר' יהודה איש הוצנא. ר' יהודה בן גדא. ר' יהודה בן גורן. ר' יהודה בן פדיה. ר' יודן ברבי. ר' יהודה בן חנינא. ר' יודן בר חנין. יהודה גרונרות. ר' יודן בר ברתמיה דרבי שמעון בר יוחאי. ר' יהודה בן ספרא. ר' יהודה בר מספרתא. רב יהודה הספר. רב יהודה סתם בר יחזקאל. רב יהודה בר אשי. רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת. רב יהודה בר זבדא. יהודה בן ישעיה הבושש. רב יהודה בר אבא. רב יהודה בר אידי. ר' יהודה

בר ליואי. ר' יהודה בן לוי. רב יהודה בר' שמעון. ר' יהודה בריה דר' שמעון בן פזי. ר' יהודה בן פזי. ר' יהודה קלוסטרבא. ר' יהודה בר נחמני. רב יהודה בר חביבא. רב יהודה בר אמי. יהודה בר אושעיה. רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא. רב יהודה אחוה דרב כהנא. ר' יהודה בר סימן. ר' יהודה בר טיטס. ר' יהודה בן סינגא. ר' יהודה בן זבינא. ר' יהודה בר בינא. ר' יהודה בן אחותו של ר' יוסי בר חנינא. ר' יהודה בר נתן. ר' יהודה בר' שמעאל. ר' יהודה בר שילא. רבי יהודה בר עזאל. מר יהודה. יהודה בר הונא. רב יהודה מדאיסקרתא. רב יהודה בר מרימר. רב יהודה מדפתי. ר' יהודה בר אשמיטא. רב יהודה בר אשמיטאי. ר' יהודה הגדוואה.

ר' יהודה בן שלום. ר' יודן בריה דרב יודן. ר' יהודה בן צרינה. רב יהודה מהגרוניא. יהודה בר מתתיה. ר' יהודה בן לקח. ר' יהודה מסורא. ר' יהודה בר קנא. ר' יודן בריה דר' חמא דכפר תחומין. ר' יהודה איש כפר גבורתא, (ואשרי לך ר' יהודה גבור חלל). רב יהודה ברב יצחק. ר' יהודה בר תורתא. רב יהודה בר מנשי. ר' יהודה בר' אלעזר. יהודה בן יעקב מבית גוברין. ר' יודן דכפר אימרי. ר' יהודה בן גמלא. ר' יהודה בר אשי. ר' יהודה בן בוני. ר' יהודה בר פון. ר' יהודה דסקנין.

לעמוד הבא

ליקוטי

תפילות נו

תפילות

רנה

ליקוטי

תפילות נו

תפילות

רנו

והשוקתי ונגעוועי חזק ואמיץ מאד
מאד לשוב אליך באמת, אבל נשתה
גבורתי ואין לאל ידי להתגבר על
תאוותי הרעות והמרות מאד, אשר
"כלו כנגון חיי ושנותי באנחה".
ואיני יודע להיכן אברח היכן אשמן,
מפני תאוותי הרעות ובלבול דעתי
העצום, והעצבות והמרה שחורה
שהתגברו כלם עלי יחד, לא יתנוני
השם רחמי.

אבי שבשמים רחם עלי, וראה עוני
ועמלי, ראה עוני ומרורי לענה ורוש,
"ראה יי כי צר לי מעי חממרו, נהפך
לפי בקרבי כי מרו כרית". ראה יי,
"כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב",
ספתה בענן לך מעבור תפלה. ספתה
באף ותדרפנו", רבונו של עולם, מלא
רחמים מלא חסדים רבים, "חננני יי
ראה עוני משונאי מרוממי משערי
מות". זכרני נא ברחונך הטוב, זכר נא
ברחמיך, אחרי מי אתה רודף, "אחרי
מי יצא מלך ישראל, אחרי כלב מת,
אחרי פרעוש אחר. העלה נדף תצרין,
ואת קש יבש תדרף".

רבוננו של עולם רבונו של עולם
רבונו של עולם, אין לי פה לדבר ולא
מצח להרים ראש, "כי אין מלה
בלשוני הן יי ידעת כלה, פי נשאתני
ותשליכני, יי ברחונך העצמת להררי
עז הסתר פניך הייתי גבהל, ענני יי
כי טוב חסדך כרב רחמיך פנה אלי,
ואל תסתר פניך מעבדך כי צר לי מהר

ענני, אליך יי אקרא ואל יי אתחנן,
מה בצע בדמי ברחמי אל שחת, היודך
עפר הניגד אמתך. שמע יי וחנני יי
היה עוזר לי", כי אין אני יודע שום
דרך איך לגלות עצם ההסתרה שבתוך
הסתרה הזאת, הפלולה מאלפים
ורבבות הסתרות, עד אשר איני יודע
איך להמלט מהם ואיך להציל נפשי
מפח יוקשים.

אבל ברחמיך הרבים חשבת מרחוק
להטיב אחרינו, והבטחתנו שעל ידי
עסק התורה הקדושה נזכה למצא
אותך תמיד בכל עת, אפלו באחרית
הימים האלה, בתקף ההסתרה שבתוך
הסתרה, כמו שכתוב: "ואנכי הסתר
אסתיר פני ביום ההוא" (ויקרא
השירה הזאת לפני לך, כי לא
תשכח מפי ורעו". על כן באתי לפניך
יי אלהי ואלהי אבותי, מלא רחמים
מלא חנינות, טוב ומטיב לכל,
המרחם על הבריות אשר רחמיך על
כל מעשיך, שתפוני ברחמיך הרבים
לעסק בתורתך הקדושה לשמה תמיד
יומם ולילה בקדושה ובטהרה גדולה,
באפן שאזכה על ידי עסק התורה
לגלות ההסתרה שבתוך הסתרה,
ולמצא אלהותך תמיד בכל עת ובכל
זמן ובכל מקום, ולא יהיה כח לשום
דבר ולשום ענין שבעולם להסתיר
מפני אלהותך והשגחתך ורוממותך
תבפרך. ותעזר לי ותושיעני לעסק
בהתורה הקדושה בפה מלא, להוציא

דברי תורה בפי בשלמות. ותתן לנו
כח לקרות אותך חי החיים על-ידי
התורה הקדושה אשר היא שמך, ועל
ידי זה נזכה לקבל ולהמשיך עלינו
חיים טובים וארוכים מאתך, כי אתה
חי החיים ואתה מחיה כל העולמות
מראש ועד סוף על ידי התורה
הקדושה, אשר היא שמך, כי היא
חינו וארץ ומינו. ותזכנו לקבל החיים
בהדרגה ובמדה, על-ידי המדות
והכלים הקדושים הנעשים על-ידי
הפרשיות והפסוקים והסדרים והתבות
והשעמים והנקודות והתגין והאותיות
של התורה הקדושה, ונזכה על ידם
לחיים טובים וארוכים ורחמים ושלוש
ודעת דקדושה.

רבוננו של עולם קרוב לקוראיו
באמת, וזכנו לקרא אותך באמת באפן
שמענו מהרה. ונקראך ומעננו, נעתיר
לך ותעתר לנו. חננו מאתך דעה בינה
והשכל, וזכנו להמשיך מאתך על ידי
עסק התורה הקדושה חיים טובים
ואריכות ימים ושנים, וחקמה ובינה
ודעת דקדושה, באפן שנזכה לדעת
שאתה נמצא תמיד בכל זמן ובכל
אדם ובכל מקום. ואפלו בתקף
ההסתרה שבתוך הסתרה גם שם אתה
נמצא. כי אתה בעצמך נסתר בתוך כל
ההסתרות שבעולם, ואפלו בהסתרה
שבתוך הסתרה ואפלו באלפי אלפים
ורבי רבבות הסתרות עד אין קץ, גם
שם אתה נמצא כי לית אתר פנוי מנך.

"ואתה מחיה את כלם", ובלעדיך אין
שום חיות לשום דבר שבעולם. ואפלו
כל הקלפות וכל השמאות שבעולם,
וכל הסטרים אחרנין, וכל ההסתרות
שבעולם המסתירים אלהותך, כלם
אין להם חיות וכח כי אם מה
שמקבלים ממך בעצמך תבפרך ונצח.
"ואתה מושל בכל, ומלכותך בכל
משלה". ובלעדיך אין פח לשום
הסתרה שבעולם להסתיר ולהעלים
אותך תבפרך. ותזכנו ברחמיך הרבים
לדעת כל זאת בידיעה שלמה באמת
ובאמונה, עד שאזכה על ידי זה
לגלות ההסתרה שבתוך ההסתרה,
ולהפכה לדעת, שיהיה נעשה מן כל
ההסתרות תורה הקדושה, ותתגלה
התורה הקדושה הנעלמת שם בתוך
תקף ההסתרה שבתוך הסתרה, ונזכה
להתגלות סתרי תורה להבין ולהשיג
רזין דאורייתא עד שנזכה לשמע קול
הקרוז הגדול של התורה הקדושה,
אשר היא שואגת וקוראת תמיד בקול
גדול ועצום מאד מאד, "בראש
הומיות תקרא, עד מתי פתים תאחבו
פתי", ובעיונינו הרבים אין אנו
שומעים קול הקרוז הזה.

על כן רחם עלינו למען שמך, וזכנו
לעסק בהתורה הקדושה בפה מלא
בקדושה גדולה, עד שנזכה לשמע קול
הקרוז הגדול של התורה הקדושה,
קול דברי "אלהים חיים ומלך עולם,
קול גדול ולא יסף", והתורה בעצמה

לעמוד הבא

חזרה לתוכן העניינים

יום שני

לנצח עוד יום

ק"ב ע"א ולא תאכל הנפש עם הבשר! ודרשין: לא תאכל ממנו בעוד

שהנפש בו, והיינו אבר מן החי. והכי איפלגו: רבי יהודה ורבי אלעזר סברי: כל שאתה מצווה על דמו - אתה מצווה על אבריו. והני טמאין נמי, הואיל ואתה מצווה על דמן שלא לאכלו, אתה מצווה נמי על אברין שלהן, שלא לאכלן בתורת אבר מן החי.

ורבנן סברי דהכי דרשין: "לא תאכל הנפש עם הבשר" אלא תאכל בשר לחודיה. כל שבשרו מותר - אתה מצווה על אבריו. וכל שאין בשרו מותר - אי אתה מצווה על אבריו!

והיונן בה: ורבי יהודה, למה ליה קרא לומר שנוהג איסור אבר מן החי גם בטמאין? ליתי איסור אבר מן החי, וליחול על איסור טומאה, דהא שמעינן ליה לרבי יהודה דאמר איסור חל על איסור כשהאיסור השני חמור בכך שכן איסורו נוהג בבני נח? ואיסור אבר מן החי הרי נאמר אף לבני נח!

ומשינינן: אין הכי נמי, דמשום הא לא איצטרך קרא, לפי שאיסור חל על איסור בכהאי גוונא, לרבי יהודה.

וכי איצטרך קרא - לרבי אלעזר, דלית ליה דאיסור חמור [וכגון איסור אבר מן החי שנוהג אפילו בבני נח] חל על איסור קל, ובכל זאת סבר כרבי יהודה דאיסור אבר מן החי חל על איסור אכילת בהמה טמאה.

תניא נמי הכי דפליגי רבי אלעזר וחכמים בדרשת הפסוק הזה.

דתניא: אבר מן החי נוהג בבהמה חיה ועוף, בין טמאה בין טהורה. שנאמר "רק חזק בלבתי אכול את הדם", והכי דרשין: כל שאתה מצווה על דמו שלא תאכלנו - אתה מצווה על אבריו. וכל שאי אתה מצווה על דמו, וכגון דגים וחגבים - אי אתה מצווה על אבריו, דברי רבי אלעזר.

וחכמים אומרים: אבר מן החי אינו נוהג אלא בטהורין בלבד, שנאמר "לא תאכל הנפש עם הבשר". אלא, אכול בשר לחודיה! והכי דרשין:

כל שבשרו מותר - אתה מצווה על אבריו, וכל שאין בשרו מותר - אין אתה מצווה על אבריו! רבי מאיר אומר: אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד, וכדמפרשין לה.

(סימן: שמואל שולא שימו) אומר רבה בר שמואל אומר רב חסדא, ואיתימא רב יוסף.

ואמרי לה: אומר רבה בר שולא אומר רב חסדא ואיתימא רב יוסף.

ואמרי לה: רבה בר שימי אומר רב חסדא, ואיתימא רב יוסף:

מאי טעמא דרבי מאיר דאמר אין נוהג אבר מן החי אלא בבהמה טהורה בלבד?

דריש הכי: אומר קרא "וזהבתי מבקר ומצאנך" ובתר הכי כתיב איסור אכילת אבר מן החי, ומשמע דאינו נוהג אלא במה דכתיב בקרא דלפניו.

אמר רב גידל אמר רב: מחלוקת חכמים ורבי יהודה ורבי מאיר במה נוהג איסור אכילת אבר

מן החי היא בישראל בלבד, אבל בבן נח - דברי הכל הרי הוא מוזהר על הטמאין כטהורין שלא לאכול אבר מן החי מהם, דכיון דקרינן ביה "בשר לחודיה אכול" בין בטהורה ובין בטמאה, דשניהם מותרים לו, קרינא ביה נמי "אבל, אבר מן החי לא תאכל!" תניא נמי הכי: אבר מן החי - בן נח מוזהר עליו על הטמאים כטהורים. וישראל אינו מוזהר אלא על הטהורים בלבד.

איכא דאמרי: אינו מוזהר אלא על הבהמה הטהורה, וכדברי רבי מאיר.

איכא דאמרי: אינו מוזהר אלא על כל הטהורים [כולל חיה ועוף] וכדברי רבנן.

אמר רב שיבוי: אף אנן נמי תנינא במסכת טהרות דבן נח מוזהר על אבר מן החי מן הטמאים.

דתנן: אכל אבר מן החי ממנה [מן העוף הטמא] אינו סופג ארבעים [כרבנן] ואין שחיטה מטהרתה.

דייק רב שיבוי: במאי איירי הא דקתני "ואין שחיטה מטהרתה"?

אולימא בישראל, פשיטא דאין שחיטה מטהרתה!?

אלא, לאו, בבני נח! מכלל דאסור בן נח באבר מן החי בטמאים.

והיינו, שכל זמן שהיא מפרסת אחר השחיטה, אסור לבן נח לאכול מדין אבר מן החי. שאין השחיטה מתרת לבן נח אלא המיתה בלבד.

אמנם, בטהורין שהשחיטה מתרת לישראל, ומותר להם לאכול אפילו בעודה מפרסת הרי היא מתירה גם לבני נח.

רבי מני בר פטוש רמי רישא דמתניתין, דקתני דבעוף טמא אין סופג את הארבעים, אסיפא דקתני דאין שחיטה מטהרתה.

ומשני: רישא בישראל וסיפא בבן נח ואליבא דרבנן.

אמר רב יהודה אמר רב: אבר מן החי צריך שיאכל ממנו כזית כדי שילקח עליו. שאפילו אבר שלם, אם הוא פחות מכזית, אינו לוקח עליו משום אבר מן החי!

מאי טעמא? משום ד"אכילה" כתיבה ביה, ואין אכילה בפחות מכזית.

מתבי רב עמרם: תנן: אכל אבר מן החי ממנה, מעוף טמא, אינו סופג את הארבעים, ואין שחיטה מטהרתה! ועל כרחך מיירי באכל שיעור שלוקין עליו, אילו הוא היה עוף טהור, שאם לא כן

פשיטא שפטור ממלקות. ואי סלקא דעתך בעינן כזית לאיסור אבר מן החי אמאי פטור ממלקות?

ותריצין: כדאמר רב נחמן לקמן "במשהו בשר תיפוק ליה דקאכל כזית מעוף טמא שיש בו לאו"

ומתריצין: כדאמר רב נחמן לקמן "במשהו בשר גדין ועצמות", הכא נמי מיירי באבר שיש עליו

משהו בשר וגידין ועצמות שהם משלימין לכזית. שמצד עוף טמא אינו לוקח עליו, כיון שאין בו

כזית בשר ואילו הגידין והעצמות אינם אסורים בעוף טמא. אבל מצד אבר מן החי יש ללקות

עליו אילו היה טהור, שאין צריך שיהא בו כזית מהבשר לבד, אלא כיון שהוא אבר שלם ויש בו

כזית חייבים עליו.

עין משפט
נר מצוה

(א) וְלֵעֵילָּא ק. (ב) טוהר
 ס"ח מ"ג, א (ג) וְלֵעֵילָּא
 הטמאה, (ד) וְלֵעֵילָּא וְאֵלֶּנּוּ
 שֶׁנֶּחֱמָה בְּנִשְׁמָה וְנִשְׁמָה
 בְּרִישׁ טוהר מִלֵּין ר' יוֹסֵף
 עֲלֵיהּ דר"מ וְכֵן הִרְגִּישׁ
 מִהִשָּׁא וְאֵלֶּיךָ יִתְּן לִי
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 דִּקְדָּמִי וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 הִרְגִּישׁ בְּנִשְׁמָה בְּרִישׁ
 טוהר (א) וְכֵן בְּנִשְׁמָה
 רִישׁ טוהר שֶׁכֵּן דִּלָּא
 הִיה גִּרָם דְּכֵרִי ר"מ אֵלֶּנּוּ
 סָתֵם מִלֵּין

[illegible]

ממטהיהם וליכא לאקומוא אלף בצבאר מן הדי אלמא נויס: רישא ניש
 ויש יסירא בנז וזמורו להו עד טענהא וישראל פסוקה ודפינא
 ומורא ויזא מנא מנא אב צבירי אבא בן נח: מורא: אב מן הדי
 מן הדי להימא דאמריי אבא אע"י דלין צו שיעור אלף ודאי י
 מנעון טמא: אבא אע"י דליוו אבא בנמאלין אב צבירי דכרמא
 וסוף ויזא ויזא אבא אבא אבא אבא אבא אבא אבא אבא אבא
 (ויקרא יח): **דלמא רב נתן** לקמן [ש"ב]: **במשא נש וגיין ועלמות**.
 ומשום אבא מחייב להכי פלגינא קרא לאבא מן הדי ובאר מן הדי

[illegible]

בשר: תא שמע דאמר רבא
(א) דדרי רבינו צבאן ל"ע
דמאי רומיא דהא גבי עוף
טהור צוודאי נוהג אכר מן
המי גם לישראל וע"כ צריך
לפרש כפירש"י ומאזא ליישב.

גיד הנשה פרק שביעי חולין

קב:

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא ספ"ט דע"ו],
(ב) [לקמן קג.], (ג) ז"ל
מקרי, (ד) [וע"ע תוס' ב"מ
קטו: ד"ה שנאמר ותוס'
מנחות נח. ד"ה אין], (ה) גי'
מהר"ם לר"ל,

תורה אור השלם

[illegible]

דבינו גרשום (המשך)

[illegible]

שהוא. משום אבר מן החי. אלמא לא בעינן ביה כחית:
וכוית. דנבנלה אכילה כתיבא וכל אכילה בכחית בר מאבר
 רבייה קרא וקפיד אלאר לחודיה: **טמאה בין בחייה בין**
כל שהוא. חייב דבריה היא ולא צריכה שיעור כדמתן באלו

כלל שהוא
בחייה בין
נמני במשהו
יצור שיש
עיוור ב"ר ש"
שנון ק"ר על
ל שכן חזקה
ואין לא פליגי
ונודעה וכו'

כית סוף מחייב לכל אדם מנצח מן
 ההלמחיים בעל כרת דבית שמו
 בשר הוא: ורבי אלעזר דברי עמי
 מחייב דקשר שלמה אין לך אבר
 מן האבר גדול מזה וצאכל לא צענה
 כרת: חתקס ואלס. אין אכל אכל
 אשור נכל וצאכלה לא צענה משום
 בריה וכות עינים: לא צענה עומד.
 לנחמה עומד העין: לא אבר ואבר
 שזה קרי אבר פני עמי וכל דא
 משום אבר מן החי צענה וכל דא
 ומיחו חדא הוא דלמחייב חדאס המראה
 היא: לאו אכלן שם עומד.
 שמשטס ואין אברם אס אבר אבר
 הפרישו אכל דכ"ע לא צענה לא צעין
 כרת קדמי קרי עין אבר ממנה היא
 ואל פליג רבי: בנאסן שם. אס
 דקמי שאלן זו כרת בשאלן חבו כרת
 בשל אלא משום ודעין ועומדת שלמחין
 למיחו: מי אילא עינין: קרי כחוס כל
 ק: דכחוס ליתא כחוס בשר. והוא
 גדול צעלחמ מאכרוזי אילא כרת
 בנאסן בשר ודעין ועומדת שלמחין
 דקמי עין אבר ממנה היא ואומדת
 דכמות עסקין ורבי קמי קמי שאלן זו
 כרת ומוקמינו ליתא כרת בשר:
 קליטא. קרי כחוס מלח: קליטא
 עין עמא הוא. אס דליכא אילא אס
 נכלה כחוסות ומיחו אשור כרת
 מיאס אילא דכריה היא ואומד רבי
 שמואל: קרי בנאסן וכן במחמתה בכל
 עמא: ענין קליטא. עין עין טהור
 שהוא כחוס ענין קליטא: אס
 אס מחוס כחוס קליטא: עין עין
 צעלחמ דלית ליה מחמתה אולחין אס
 עין לאולחין ענין עין: עמא חתקס.
 ואולחין דכריה: אס אולחין. אס
 אס

אבר צפור ב' חבא נמי במשהו בשר גידים וקצמות. וזין הכל זרין שיהא כזית ולא הוי כמשהו דסיפא דהוי צריה והוי משהו ממנו: **שואין** בו ביות ואכלו רבי פוטור. פ' צנוקטרס דקסטר דלזין אבר מן החי בשלימה ומיהו אי איכא כזית הוה מחייב דלא גרע

נבצר מן החי דלמחי בסיס דלא
נגממי שבו הוא וקסה לפירושו דלמגר
בסמך קולן דאזכר מן החי ובשר מן
הטורפה רבי יוחנן אמר חייב שמים
ורבי לקס אמר אינו חייב אלא אחת
ונמוקי על בבהמה אחת וטורפה עט
יציאת רובה וקסבר ר"ל דלאו לאזכרי
שומעיה ועל חייב אסור מן החי
לחייב אסור טרפה והנחת מ"מ
לחייב שמים משום שבו מן החי
והחייב דקלמו צדדי הדדי ויש לדמות
בנון שאלו צדדי הו כות שבו דלא
מייחייב משום שבו מן החי וסא דחייב
משום טרפה היינו כשלקק שבו
מטורפה אחת והכלים נפסדו דרוק
הוא ועוד דל"כ אמאי לא חייב עליו
אסור אכל מן החי כיון דליכא
מטורפה אלא חייב שיעור דכ"י בתנא
דירומא (דף ע"ג:) ופסק ג' דשעשוע
טורפות ונבלות שקלים ורשעים
אסור וטובי לא ר"ל בתפסד חייב
שיעור אלא חייב דלא חייב אסור
שעשוע אחת משום דמשעשוע ועומד
הוא מ"מ חייב לחייב מות וגרלה לפרס
כ"י היי דלאו לאזכרי שומעיה הכי מני
דלא לחתימא בשר עומדה אלא דקטע
האזכור נקט דלפ"ה מתיב עוד נראה
לדל"ה דלפניו למי' לאזכרי שומעיה
ומודה דלא לחתימא בשר עומדה בתיב
דלמגר ר' יוחנן בסמך קולן חלץ מן
החיה מן הטורפה בשר שלש וטובי לא
נגממי טרפה עט יציאת רובה ובהמה
לאזכרי שומעיה דלא חייב אסור טרפה
ולא זכר מן החי צדדי הדדי והשפא
דלמגר נקט טרפה בלאו טרפה איכא
זכר מן החי ובשר מן החי וחלץ
האזכור לא בבהמה בתיב לאו לחתימא
בכשר עומדה ולא חייב ועל שאל
אסורין: ובהשר בשרה טרפה הו
בשר מן החי: מתיב טרפה דריש
דמשמע שפירש ממקומו וקף על ג
דלמגרין לבשר שאלו חן ממחיתו
דלמגר ב' בהמה מהשקש (נמלי דף
סח:) כולו דריש מתיב: **אבר** אבר
מן החי ובשר מן החי ר"ל ויחזן חייב
שמים. ויבשר מן החי נזכר על גלו
שפירא.

[illegible]

ומן שזה עם זה: לר' יוחנן חייב שמים. דתרי לאוי איכא ואע"ג דבש
הוא וכיון דבחדא אכילה וחדא התראה וחד לאו הוא חדא הוא דמיחייב

ק"ב ע"ב תא שמע: דאמר רב: אבל צפור טהורה בחייה, שלא שחטה, חייב עליה בכל שהוא משום אבר מן החי. ואם אכלה במיתתה, לאחר שמתה, חייב עליה בכזית משום נבלה, שזה השעור לחיוב מלקות בנבלה. ואם אכל צפור טמאה, בין בחייה בין במיתתה, חייב עליה בכל שהוא משום עוף טמא. שהרי עוף שלם "בריה" הוא, ובריה אינה צריכה שיעור ולגבי איסור נבלה לא שייך לומר "בריה" כיון שבתחילת ברייתה לא היתה נבלה - רש"י.

וחיזין להדיא דרב סובר דאבר מן החי חייבין עליו בכל שהוא, וקשיא לרב יהודה דאמר משמיה דרב דצריך כזית?

ומתרגינן: הכא נמי הא דאמר רב "בחייה בכל שהוא" אין הכוונה שאין בה אלא כל שהוא, אלא במשנהו בשר! שהבשר לבד הוא כל שהוא, וגידין ועצמות משלימין אותו לכזית.

תא שמע: נטל צפור טהורה שאין בו כזית ואכלה, רבי פוטו משום אבר מן החי, דעוף שלם לא מיקרי "אבר"!

ורבי אלעזר ברבי שמעון מחייב.

אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: קל וחומר שיש לחייב על עוף שלם משום אבר מן החי. דאם על אבר ממנה חייב - על כולה כל שכן? חנקה ואכלה - דרבי הכל אינו חייב אלא בכזית!

שאינ כאן אלא איסור נבלה, ששיעורה בכזית. ומסקינן לקשיא: עד כאן לא פליגי רבי ורבי אלעזר דרבי שמעון בפחות מכזית אלא בעוף שלם. דמור רבי אלעזר ברבי שמעון סבר: בהמה (והוא הדין עוף) - לנתחה לאברים היא עומדת! כלומר, שגם בעודה חיה ושלמה יש על כל אבר שבה שם "אבר", הלכך חייב עליה משום אבר מן החי. ונאף שיש בעוף הרבה אברים, מכל מקום אינו חייב עליו אלא מלקות אחת שהרי חזא התראה היא. ומר רבי סבר: בהמה בחייה לאו לאברים עומדת ואין על אבריה שם "אבר" עד שיפריש ממנה את האבר, הלכך אינו חייב על עוף שלם משום אבר מן החי. אבל אם אכל אבר מהעוף - דכולי עלמא

מודו דמיהא לא בעינן כזית! וקשיא לרב יהודה אמר רב!

ומתרגינן: אמר רב נחמן: הא דקתני "צפור שאין בו כזית", היינו שאין בו כזית בשר לבד, אלא יש בו רק משהו בשר, וגידין ועצמות משלימין לכזית. שלענין אבר מן החי חשיב כיש בו כזית. ומקשינן: ומי איכא מידי, וכי יש עוף כזה דבכוליה לית ביה כזית בשר, כדאוקימנא להא ד"צפור שאין בו כזית", ובחד אבר ממנו אית ביה כזית שמורכב ממשוה בשר וגידין ועצמות! שהרי קתני בדברי רבי אלעזר ברבי שמעון "אם על אבר ממנה חייב" ועל כרחך שיש באותו אבר כזית במשנהו בשר וגידין ועצמות, ואם הוא כל כך קטן שבכולו אין בו כזית בשר לא יתכן שאבר אחד ממנו יהא בו כזית?

ומתרגינן: אמר רב שרביא: אין! בקלניתא! עוף כחוש מאד יתכן שיהיה כן.

ומקשינן: אימא סיפא דברייתא "חנקה ואכלה - דרבי הכל חיובו בכזית!" ואי מיירי בקלניתא, תיקשי, והא קלניתא עוף טמא הוא, ואם כן אף דמשום נבלה אינו חייב בפחות מכזית, אבל משום עוף טמא היה לו להתחייב בכל שהוא. דאמר רב: טמאה - בין בחייה בין במיתתה חיובה הוא במשנהו, משום שהיא בריה?

ומתרגינן: אלא, לאו בקלניתא ממש מיירי, אלא בעוף טהור שהוא כחוש כעין קלניתא.

אמר רבא: אם תמצא לומר דסבר רבי מחשבת אוכלין שמה מחשבה, שדבר שאין הדרך לאוכלו כך, בכל זאת אם חישב אדם לאוכלו היה מחשבה, וחל עליו שם "אכל"

- חושב על צפור לאוכלה אבר אבר בחייה ואכלה כולה בלא לנתחה לאברים, חייב עליו משום אבר מן החי. שהרי גילה בדעתו שעומדת לאברים, וחל על אברי הצפור שם "אבר".

אמר ליה אבוי: ומי איכא מידי דאילו אכול ליה אדם אחר שלא חשב על הצפור לאוכלה אבר אבר לא מוחיב, ואילו אכול ליה האי גברא מוחיב!

אמר ליה רבא: אכן! טעם יש בדבר שזה לפי מחשבתו! וזה לפי מחשבתו!

ואמר רב: אם תמצא לומר דסבר רבי אלעזר בר"ש: מחשבת אוכלין שמה מחשבה, חושב על הצפור לאוכלה רק כשהיא מתה, ואכלה חיה - פטור! דגילה בדעתו שאינה עומדת בחייה לאברים.

אמר ליה אבוי ומי איכא מידי דאילו אכול ליה אחר מוחיב, שהרי סתמא עומדת לאברים, ואכול ליה האי גברא פטור!

אמר ליה רבא: זה לפי מחשבתו וזה לפי מחשבתו!

אמר רבי יוחנן: הא דכתיב "לא תאכל הנפש עם הבשר" מקרא זה מדבר באבר מן החי! שהאבר נקרא נפש לפי שהוא דומה לנפש, שאינה חוזרת לאחר נטילתה, כך האבר אם יחתכו אותו לא ישוב עור. וכך ביאור הכתוב: לא תאכל האבר בעד הנפש עם הבשר שיש חיות באבר.

והא דכתיב "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" מקרא זה מדבר בבשר מן החי! שב"שדה" משמע שהבשר פירש ממקומו, ובבשר מן הטרפה, כפשוטו של מקרא.

ורבי שמעון בן לקיש אמר: "לא תאכל הנפש עם הבשר" - זה אבר מן החי ובשר מן החי! שכן הוא הביאור: לא תאכל הנפש, שהוא האבר, ולא תאכל הבשר כל זמן שהנפש היא עם הבשר.

"ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" - זה בשר מן הטרפה!

אכל אבר מן החי ובשר מן החי באכילה אחת - לרבי יוחנן חייב שתיים שעבר על שני לאוין שהרי משני מקראות הם למדים.

לר"ש בן לקיש אינו חייב אלא אחת שלא עבר אלא על לאו אחד שממקרא אחד הם למדים.

אכל בשר מן החי ובשר מן הטרפה - לר"ש בן לקיש חייב שתיים, ששני לאוין הם.

לרבי יוחנן אינו חייב אלא אחת, שלאו אחד הוא.

אכל אבר מן החי ובשר מן הטרפה לדברי הכל חייב שתיים, משמני מקראות הם למדים.

תהילים פרק 5

נג

יְהוָה יִחַל מִדְּבַר יִחַל יְהוָה מִדְּבַר קֹדֶשׁ: ^א קוֹל יְהוָה | יַחְלִל אֵילֹת וַיִּחְשֹׁף יַעֲרֹת וַיְהַיִּכְלוּ פִלּוֹ אָמַר כְּבוֹד: ^ב יְהוָה לִמְבוֹל יֵשֵׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: ^ג יְהוָה עָז לַעֲמֹו יִתֵּן יְהוָה | יִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בִּשְׁלוֹם: ^ד מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: ^ה אֲרוֹמַמְךָ יְהוָה כִּי דָלִיתָנִי וְלֹא־שִׁמַּחַת אִיבִי לִי: ^ו יְהוָה אֱלֹהֵי

רש"י

המשולים כעצי היער אשר כגובה ארזים גובהו: ובהיכלו: שיכנה: כולו אומר כבוד. הכל יקלסוהו שם ויאמרו: (ו) ה' צמחול יושב בגדולתו יחידי וגם עתה וישב ה' לבדו מלך לעולם, והאלילים כליל יחלוף, אבל לעמו יתן עוז וברכת שלום, ורבותינו דרשוהו במתן תורה שנתפחדו ונתבהלו האומות ובאו להם אצל בלעם ואמרו לו מה קול ההמון ששמענו שמה מבול הוא בא להביא לעולם אמר להם כבר נשבע שלא יביא מבול אלא קול ההמון ששמעתם, הקב"ה נותן תורה לעמו: (א) שיר חנוכת הבית. שיאמרוהו הלויים בחונכת הבית בימי שלמה: (ב) ארוממך ה' כי דליתני הגבחתני: ולא שמחת אויבי: כי כמו עלי שהיו אומרים אין לדוד חלק לעולם הבא, וכשראו שבשכילו

של עשרת הדברות יוצא בלהבות אש מפיו ונחקק על הלוחות כתבניות: (ח) יחיל מדבר. לשון חיל כילודה (ירמיה ו'): יחיל ה' מדבר קדש. הוא מדבר סיני כמו שאמרו רבותינו במסכת שבת ה' שמות נקראו לו מדבר סיני מדבר צין מדבר קדש מדבר קדמות מדבר פארן, מדבר קדש שנתקדשו ישראל עליו: (ט) קול ה' יחולל אילות. יפחיד ויחלל לעתיד את העכו"ם שהם עכשיו עומדים בחזק כאליות כענין שנאמר' (לעיל יח) משור' רגלי כאילו' א"ר פנחס כאילים אין כתיב כאן אלא כאילות כנקבות שרגלי הנקיבות עומדות ביושר יותר מן הזכרים, ל"א יחולל קריא"ה בלעז, כמו לפני גבעות חוללתי (סא"א): ויחשוף יערות. כמו מחשוף הלבן (בראשית ל') יקלף עצי היער כלומר יפשוט מכבודם

מצודות ציון

(א): (ז) חוצב. ענין מטיבה ותמוך כמו חצב עמודים שנצב (משלי ט'): (ח) יחיל. יחולל מלשון חיל וחללה: (ט) אילות. נקבות מאילים: ויחשוף. ענין גליי כמו מחשוף בלעז (משלי ט'): (י) צמחול. כמו צמחול: (יא) חנוכת. המחלה הדבר שעמיל לעמוד זה קרוי מונך בלשון המקרא: (ב) דליתני. רוממתי כמו דלו

מצודות דוד

שלחם על פני הארץ והם הברקים והמה יחרידו את העובדי גילולים: (ח) יחיל מדבר. ירעיד וישב מדבר: מדבר קדש. שהיא גדולה ורחבה: (ט) ויחשוף יערות. כי ישבו ויפיל כל עצי היערות וישארו א"כ היערות מגולים ופנוים מן האילנות והכל הוא דרך משל על מפלת אויבי ה': ובהיכלו. כל הבאים בבית המקדש יאמרו הנח עתה נראה כבודו: (י) ה' צמחול יושב. כמו בעת שהיה המבול יושב ה' לבדו כי הכל נשטף ונודע אז שהוא המושל בכל: וישב. רצה לומר כ"כ בימי המשיח יושב הוא לבדו למלך לעולם אוי כולם יכירו כי הוא בורא עולם: (יא) עוז. אז יתן ה' החזק לעמו ויברכם בשלום: (א) חנוכת הבית. המזמור הזה תקן לאמרו בעת חנוכת בית המקדש: (ב) דליתני. רוממתי במה ששלמה בני הבא מבית שבע בנה המקדש כי בזה ידעו הכל אשר מחלת לי על עון דבת שבע: אויבי. האומרים עדיין העון

תהילים פרק 5

נד

שׁוֹעֲתִי אֱלֹהִי וְתִרְפָּאֲנִי: ^א יְהוָה הֵעֲלִית מֶן־שָׁאוֹל נַפְשִׁי חַיִּיתָנִי מִיָּרֵדִי (מִיָּרֵדִי קרי) בּוֹר: ^ב זָמְרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדּוּ לִזְכוֹר קֹדְשׁוֹ: ^ג כִּי רָגַע בְּאֶפְסוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנִי בַּעֲרֵב יִלִּין בְּכִי וּלְבַקֵּר רִנָּה: ^ד וְאֲנִי אִמְרָתִי בִּשְׁלוֹי בַּל־אֶמוּט לְעוֹלָם: ^ה יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הָעֲמַדְתָּה לַהֲרִירִי עַז הַסִּתְרָת פִּנְיֶךָ הֵייתִי נִבְהַל: ^ו אֱלֹהִי יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנִי אֶתְחַנֵּן: ^ז מִה־בָּצַע בְּדַמִּי בִּרְדִּיתִי אֶל־שַׁחַת הַיּוֹדֶךָ עֹפֵר הַיִּגִּיד אֶמְתֶּךָ: ^ח שְׁמַע־יְהוָה וְחַנּוּנִי יְהוָה הִיָּה | עֹז לִי: ^ט הַפְּכֵת מִסַּפְדִּי לְמַחוּל לִי פִתְחַת שְׁקִי וְתֹאזְנִי שְׂמַחָה:

רש"י

נפתחו הדלתות לארון אז ידעו שמחל לו הקב"ה על אותו עון ונהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה: (ג) ותרפאני. היא סליחת עון כמו ושב ורפא לו (ישעיה ו'): (ד) מירידי בור. כמו מירידי לבור שלא ארד לגיהנם: (ה) זמרו וגו' חסידיו. על מה שעשה לי כי יכולים אתם לחסות בו שייטיב לכם ואפילו אתם שרוים בצער אל תיראו: (ו) כי רגע. קטן באפו: חיים ברצונו. וחיים ארוכים יש

מצודות ציון

עני למרוס (ישעיה י"ג): (י) מה בצע. מה מועלת ותמדה כמו ומה נצט (משלי ב'): (יב) צמחול. מלשון מולות וקוד: פתחת. ענין המלה הקשר כמו פתח למסרי (לקמן ק"י):

הזה שמור בידי: (ג) שועתי. התפללתי על העון הזה: ותרפאני. הוא מחילת העון שהיא רפואת הנפש וכן נאמר ושב ורפא לו (ישעיה ו'): (ד) העלית. הצלתני מן המיתה ע"י מחילת העון: מירידי. מירידיתי אל הבור כפל הדבר במ"ש: (ה) זמרו וגו'. בראותכם גודל חסדי ה': (ו) כי רגע. רק רגע חרה עלי באפו: חיים ברצונו. בעת נחרצה לי הבטיחני החיים. בערב. רצה לומר כן דרכו מעולם כאשר יחטא האדם וילין עמו בערב בכי מהפורענות הבא ובשוב מדרכו יתרצה לו מיד לבוקר ישלח עזרתו לשמחו: (ז) בשלוי. כשהייתי בשלוח אמרתי לעולם לא אנטה לפול: (ח) ברצונך. עתה רוצה אני אשר הכל ממך כשהיית מרוצה לי העמדתה להרירי ולגדולתי להיות בה העוז וכאשר הסתרת פניך ממני בעבור העון הייתי נבהל וחרד מהצרות הבאות: (י) מה בצע. מה תועלת כשישפך דמי: הודוך עפר. כשאדם שב להיות עפר וכי יודך אז וכי יגיד אמתך הלא טוב להחיותו ושב ורפא לו ואז יודה לך: (יב) הפכת. הלא רבות פעמים הפכת מספדי למחול אשר שמת על מתני בעבור האבל והצער הלא התרת אותו מעלי ואזרתני

מצודות דוד

הזה שמור בידי: (ג) שועתי. התפללתי על העון הזה: ותרפאני. הוא מחילת העון שהיא רפואת הנפש וכן נאמר ושב ורפא לו (ישעיה ו'): (ד) העלית. הצלתני מן המיתה ע"י מחילת העון: מירידי. מירידיתי אל הבור כפל הדבר במ"ש: (ה) זמרו וגו'. בראותכם גודל חסדי ה': (ו) כי רגע. רק רגע חרה עלי באפו: חיים ברצונו. בעת נחרצה לי הבטיחני החיים. בערב. רצה לומר כן דרכו מעולם כאשר יחטא האדם וילין עמו בערב בכי מהפורענות הבא ובשוב מדרכו יתרצה לו מיד לבוקר ישלח עזרתו לשמחו: (ז) בשלוי. כשהייתי בשלוח אמרתי לעולם לא אנטה לפול: (ח) ברצונך. עתה רוצה אני אשר הכל ממך כשהיית מרוצה לי העמדתה להרירי ולגדולתי להיות בה העוז וכאשר הסתרת פניך ממני בעבור העון הייתי נבהל וחרד מהצרות הבאות: (י) מה בצע. מה תועלת כשישפך דמי: הודוך עפר. כשאדם שב להיות עפר וכי יודך אז וכי יגיד אמתך הלא טוב להחיותו ושב ורפא לו ואז יודה לך: (יב) הפכת. הלא רבות פעמים הפכת מספדי למחול אשר שמת על מתני בעבור האבל והצער הלא התרת אותו מעלי ואזרתני

תהילים פרק לא

נה

לִמְעַן | יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד וְלֹא יֵדַם יְהוָה אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אוֹדְךָ:
 לא * לִמְנִיעַת מִזְמוֹר לְדָוִד: * בֶּן יְהוָה חֲסִיתִי אֶל־אֲבוֹשָׁה
 לְעוֹלָם בְּצַדִּיקְתָּךְ פִּלְטָנִי: * הִטָּה אֵלַי | אֲזַנְךָ מִהֲרָה הִצִּילָנִי
 הִיָּה לִי | לְצוֹר מַעֲזוֹ לְבֵית מַעֲוֹדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי: * כִּי־סִלַּעַי
 וּמִצּוֹדוֹתַי אֵתָה וּלְמַעַן שְׁמֹךְ תִּנְחַנֵּנִי וּתְנַהֲלֵנִי: * תּוֹצִיאֵנִי
 מִרֶשֶׁת זוֹ טַמְנֵנִי לִי כִּי אֵתָה מַעֲזִי: * בִּידְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְדִיתָה
 אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת: * שְׁנֵאתִי הַשְׁמֵרִים הַבְּלִי־שׁוֹא וְאֲנִי
 אֶל־יְהוָה בְּטַחַחְתִּי: * אֲגִלָּה וְאֶשְׁמַחָה בְּחֶסֶדְךָ אֲשֶׁר רָאִיתִי
 אֶת־עֲנִי יִדְעָתָ בְּצִרּוֹת נַפְשִׁי: * וְלֹא הִסְגַּרְתָּנִי בִיד־אוֹיֵב
 הָעֲמֻדָּת בְּמִרְחַב רְגִלִּי: * חֲנִנִי יְהוָה כִּי צָר לִי עָשִׂשָׁה בְּכַעַס
 עֵינַי נַפְשִׁי וּבְטָנִי: * כִּי כָלוּ בִיגֹן חַיִּי וּשְׁנוֹתַי בְּאִנְחָה כָּשָׁל

רש"י

הגמלים, ור"ד כל המזמור על מרדכי ואסתר
 והמן, בפסיקתא זוטא, ואני אמרתי בשלוי,
 אמר המן, אליך ה' אקרא, אמרה אסתר וכו'
 עד היה עוזר לי הפכת מספדי למחול לי,
 אמר מרדכי וכל ישראל: (ג) מצודות
 פלי"ישין בלע"ז: (ד) תנחני. מונאראש"מ
 בלע"ז כמו (שמות ל"ב) לך נחה את העם וגו':

מצודות ציון

(יג) כבוד. ה' הנשמה שהיא כבוד הגוף:
 (יד) ותנהלני. ומנהגני: (ז) השומרים. המלפס כמו
 ואני שמר את הדבר (בדלש"ת ל"ג): (ט) הסגרתי. ענין
 מסרתי כמו להסגיר לאדם (פסוק ח): (י) עששה. ענין

בשמחה לזה גם עתה חנני: (יג) למען יזמרך.
 ובעבור זה יזמר לך הנשמה ולא ישתוק מן הזמר
 ואורך לעולם: (ב) אל אבושה. לזה מהראוי שלא
 אבוש לעולם אף שאין בי זכות והצילני בצדקתך:
 (ג) הטה אלי. לשמוע תפלתי: לצור. דומה לסלע
 חזק ולבית מצודות והוא מבצר חזק: (ד) למען שמך. המורה על הרהמים: תנחני. בדרך ישירה:
 (ה) טמנני לי. הסתירו עלי שאפול בה: (ו) בידך. בפקדון אתן רוחי בידך ועליך לשמרו: פדיתנה. עבר
 במקום עתיד ור"ל הן ידעתי שתפדה אותי ממות כי אתה אל אמת להחזיר הפקדון: (ז) השומרים.
 המצפים לתשועת גלולים: (ח) אשר ראית. נתת לב לראות עניי וידעת צרות נפשי: (ט) ולא הסגרתי. לא
 מסרת אותי ביד האויב והעמדת רגלי במקום מרחב שלא אעמד: (י) עששה. בעבור כעס מתוגין

תהילים פרק לא

נו

בְּעוֹנִי כָחִי וְעַצְמִי עָשָׂשׁוּ: * מִכָּל־צַדִּיקִי הָיִיתִי חֶרְפָּה וּלְשׁוֹנִי |
 מֵאֹד וּפְתַח לִמִּידָעִי רָאִי בַחוּץ נִדְדוּ מִמֶּנִּי: * נִשְׁבַּחְתִּי כְּמֵת
 מִלֵּב הָיִיתִי כְּכֹלִי אֲבָד: * כִּי שָׁמַעְתִּי | דְּבַת רַבִּים מְגוֹר
 מִסָּבִיב בְּהוֹסֵדִם יַחַד עָלַי לִקְחַת נַפְשִׁי זִמְמוּ: * וְאֲנִי | עָלִיד
 בְּטַחַחְתִּי יְהוָה אֲמַרְתִּי אֱלֹהֵי אֲתָה: * בִּידְךָ עֲתַתִּי הִצִּילָנִי
 מִיד־אוֹיְבִי וּמִרְדְּפִי: * הָאִירָה פָּנֶיךָ עַל־עַבְדְּךָ הוֹשִׁיעֵנִי
 בְּחֶסֶדְךָ: * יְהוָה אֶל־אֲבוֹשָׁה כִּי קָרַאתִיךָ יִבְשׁוּ רַשָּׁעִים יִדְמוּ

רש"י

דבר, אין אותה מראה ברורה: (יא) ועצמי
 עששו. לשון רקב כאלו אכלם עש: (יב) מכל
 צוררי. מאת כל צוררי, הייתי חרפה לגדוף:
 ולשכנני. אני חרפה מאד ופחד למיודעי.
 אמישקטיישנ"ן. מתפחדים על קורותי:
 (יג) ככלי אובד. ההולך לאבד כל לשון
 אבידה אין הלשון נופל על בעל אבידה לומר
 הוא אבד אותה אלא האבידה אובדת ממנו

מצודות ציון

נליה וקענון וכן למטה ועליו עשו וקצו הוא מלשון
 עש יאכלם (ישעיה י'): שהוא המולעת האוכל הנגד
 ומפקדה: נפשי. הוא הנפש המתאווה:
 (יב) צמודעי. למכילי וואסי כמו ומודע לנינה מקרא
 (משל י'): (יד) דבת. ענין אמינת דבת הרע כמו ויצא
 את דבתם (בדלש"ת ל"ג): מגור. פחד כמו ויגר מואל (פסוק
 כ"ט): בהוסדם. ענין עלה שהיא כיסוד להניין: וזממו.

כד"א אשר תאבד ממנו (בדברים כ"ב) האובדת לא
 בקשם (יחזקאל ל"ד): (יד) דבת רבים. עצת
 רבים, דבת לשון דובב שפתי ישנים (שיר ו') וכן
 כל דבה שבמקרא פרלר"ץ בלע"ז: מגור
 מכניב. שמייראין ומפחדין אותי: בהוסדם.
 בהתעצם: וזממו. לשון מחשבה: (טז) בידך
 עתותי. עתים העוברים עלי על פיך הם
 ובגזרותיך: (יח) אל אבושה וגו'. אחרי
 מצודות דוד
 הצרות כאלו נקבחו עיני וגו': (יא) ביגון. בעבור
 היגון כלו ונשלמו ימי חיי וכן ושונתי באנחה
 וכפל הדבר במ"ש: בעוני. בעבור עוני כשל כוחי
 ונרבקו עצמי: (יב) מכל צוררי. מכל מה שעושים
 לי צוררי הייתי לחרפה להרואים כי בי מליענים
 עלי: ולשכנני. היודעים יותר ממה שעושים לי
 צוררי להם אני מאד לחרפה: ופחד צמודעי. אני
 לפחד להם כי בראותם צרתי יפחדו לנפשמ שלא
 יקרא להם כמקרי: רואי בחוץ. הרואים אותי בחוצות נדרו מפני והלכו להם כי כן דרך אדם לברוח
 מראות חלי קשה ודבר מגונה ונמאס: (יג) כמות מלבי. כמות הנשכח מהלב: ככלי. ר"ל ככלי כל
 שהוא אשר כשהוא נאבד אין אדם זוכרו: (יד) דבת רבים. דברי רע מרבים המפחדים אותי מסביב:
 בהוסדם. במה שהם מתיעצים עלי כולם יחד וחושבים לקחת נפשי ור"ל ובעבור שאני שומע כ"ז
 ואני כאלם לא יפתח פיו לזה אני שכוך בעיני כל כי חושבים שכלה תקותי: (טז) ואני. אבל אני אבטח
 בה' ולא אירא מהם: אלהי אמת. ותעזרני מהם: (טז) בידך עתותי. כל העיתות שעברו עלי בין
 העתים לטובה ובין העתים לרעה הלא המה בידך על פיך נעשו: הצילני מיד אויבי. כי הלא הכל
 בידך: (יז) האירה. הראה לי פנים מאירות והוא מדרך משל
 להנחה בין אדם לרעהו: (יח) כי קראתיך. לעמוד הבא

יִשְׁבַּע הַמוֹכֵר שֶׁהִקְטֵן מְכָר. זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, יִחְלְקוּ:

ד. הַמוֹכֵר זִיתָיו לְעַצִּים, וְעָשָׂה פָחוֹת מִרְבִּיעִית לְסָאָה, הָרִי אֵלָיו שֶׁל בַּעַל הַזִּיתִים. עָשָׂה רְבִיעִית לְסָאָה, זֶה אוֹמֵר זִיתִי גָדֹל, וְזֶה אוֹמֵר אֲרָצִי גָדֹלָה, יִחְלְקוּ. שְׁטָף נִהָר זִיתָיו וְנָתַנָּם לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵרוֹ, זֶה אוֹמֵר זִיתִי גָדֹל, וְזֶה אוֹמֵר אֲרָצִי גָדֹלָה, יִחְלְקוּ:

ו. הַמְשָׁכִיר בֵּית לַחֲבֵרוֹ בִּימֹת הַגִּשְׁמִים, אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאָו מִן הַחָג וְעַד הַפֶּסַח, בִּימֹת הַחֲמָה, שְׁלֹשִׁים יוֹם. וּבְכַרְפִּים, אֶחָד יָמֹת הַחֲמָה וְאֶחָד יָמֹת הַגִּשְׁמִים שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ. וּבַחֲנוּיֹת, אֶחָד עֲצֵרוֹת וְאֶחָד כַּרְפִּים, שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ. רִבֵּן שָׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, חֲנוּת שֶׁל נַחְתוּמִים וְשֶׁל צַבְעִים, שְׁלֹשׁ שָׁנִים:

ז. הַמְשָׁכִיר בֵּית לַחֲבֵרוֹ, הַמְשָׁכִיר

רבינו עובדיה מברנורה

שלש מי לא היה אכילנא:

ו. המשכיר בית לחבירו. סתם: בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח ובימות החמה שלשים יום. כלומר, אם בא להוציאו קודם הפסח צריך שיוודיעו שלשים יום מימות החמה, דהיינו מט"ו באלול שמשם שלשים יום עד החג שהוא התחלת ימות הגשמים. ואם לא הודיעו מט"ו באלול, אינו יכול להוציאו עד הפסח. וממילא שמעינן שהמשכיר בית סתם בימות החמה, צריך להודיעו שלשים יום קודם שיציאו: **ובכרכים**. שהכל נמשכים שם לגור והבתים אין מצויין לשכור, צריך להודיעו י"ב חודש קודם יציאתו, בין בימות החמה בין בימות הגשמים. וכשם שמשכיר צריך להודיע, כך שוכר צריך להודיע, בעיירות שלשים יום ובכרכים שנים עשר חודש. ואם לא הודיעו אינו יכול לצאת אלא נותן לו שכר: **של נחתומים ושל צבעים שלש שנים**. מפני שהקיפן מרובה לזמן ארוך. והלכה כרובן שמעון בן גמליאל:

ז. ובגג. שנועלין בו את הדלת ותוחכים

דאין נשבעין על העבדים. ועוד, מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו, ולא היה כאן מקום לשבועה:

ד. המוכר זיתיו לעצים. שיקרן אותן לשרפם, והשהה אותן בקרקע: **ועשו**. זיתים רעים שאין בסאה שלהם רביעית שמן: **הרי אלו של בעל הזיתים**. דבפחות מרביעית לא קפדי אינשי. ורביעית שאמרו, חוץ מן ההוצאה שהוא מוציא במסיקתן ובעצירתן. ומתניתין בשמכר זיתיו על מנת לקרן סתם. אבל אם אמר לו לקרן מיד, אפילו פחות מרביעית לבעל הקרקע. ואם אמר לקרן לכשתרצה, אפילו יותר מרביעית לבעל הזיתים: **וזה אומר ארצי גידלה יחלוקו**. בגמרא מוקי לה כגון ששטף נהר הזיתים עם גושיהן, דהיינו עם הקרקע שסביבותיהן שהן יכולים לחיות על ידו, ומפני כן הם פטורים מערלה. וכל שלש שנים הראשונות הוא דיחלוקו, דאע"ג דקרקע של זה מגדלן, מכל מקום אי לאו גושיהן לא הוי מצי אכיל מנייהו משום ערלה. אבל לאחר שלש שנים הכל לבעל הקרקע, דאמר ליה, אי אנא נטעי, לאחר

חייב גדלת, בגג, במנעול, ובכל דבר שמעשה אמן. אבל דבר שאינו מעשה אמן, השוכר עושהו. הגבל, של בעל הבית, ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הפירים בלבד:

ח. המשכיר בית לחברו לשנה, נתעברה השנה, נתעברה לשוכר. השכיר לו לחדשים, נתעברה השנה, נתעברה למשכיר. מעשה בצפורי באחד ששכר מרחץ מחברו בשנים עשר זהב לשנה, מדינר זהב לחדש, ובא מעשה לפגי רבן שמעון בן גמליאל ולפגי רבי יוסי, ואמרו יחלקו את חדש העבור:

ט. המשכיר בית לחברו ונפל, חייב להעמיד לו בית. היה קטן, לא יעשנו גדול, גדול, לא יעשנו קטן. אחד, לא יעשנו שנים, שנים, לא יעשנו אחד. לא יפחת מהחלונות ולא יוסיף עליהן, אלא מדעת שניהם:

פרק ט

א. המקבל שדה מחברו, מקום שנהגו לקצור, יקצר, לעקר, יעקר, לחרש אחרי, יחרש. הכל כמנהג המדינה. כשם שחולקין בתבואה, כך חולקין בפתן ובקש. כשם שחולקין ביין, כך חולקין בזמורות ובקנים. ושניהם מספקין את הקנים:

רבינו עובדיה מברנורה

ט. חייב להעמיד לו בית. [לימי שכירתו]: היה גדול לא יעשנו קטן וכו'. והוא דהראה לו בית ואמר לו בית כזה אני משכיר לך. אבל העמידו על הבית ואמר לו בית זה אני משכיר לך, ונפל, אינו חייב לבנותו. ואם אמר לו בית סתם, יעמיד לו מקום שיקרא בית, בין גדול בין קטן:

פרק ט המקבל שדה. באריסות, למחצה לשליש ולרביעי. או בחכירות, כך וכך כורין לשנה: **לחוש אחריו**. אחר הקצירה או העקירה, כדי להפוך שרשים של עשבים רעים שבה וימותו: **ובקנים**. המעמידים את הגפנים: **ושניהם מספקים את הקנים**. מה טעם אמר, מה טעם חולקים בקנים, לפי ששניהם מספקים את הקנים החדשים בכל שנה:

לעמוד הבא

בבית דינו של פלוני, פראוי, אינו נאמן לבוא בקהל עד שביא עדים. ואם ראינום נוהגין בדרך ישראל ועושים כל המצוות, הרי אלו בחזקת גרי צדק ואף על פי שאין שם עדים שמעידים בפני מי נתגירו. ואף על פי כן, אם באו להתערב בישראל אין משיאין אותם עד שביאו עדים או עד שישטבלו בפנינו, הואיל והחזקו עובדי כוכבים. אבל מי שבא ואמר שהוא עובד כוכבים ונתגיר בבית דין, נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. וכתב הרמב"ם במה דברים אמורים, בארץ ישראל ובאותן הימים, שחזקת הכל שם בחזקת ישראל, אבל בחוץ לארץ צריך להביא ראיה ואחר כך ישא ישראלית, שמעלה עשו ביוחסין.

יא. מי שהיה מחזק בישראל שאמר: נתגירתי ביני לבין עצמי, ויש לו בנים, אינו נאמן על הבנים אבל נאמן על עצמו לשויה נפשיה וחיבא דאסורא לאסר בבת ישראל עד שישטבל בפני בית דין.

באר הגולה

מל את הגר לשל גר וכו' דף כ"ז ע"ב: וברייתא יבמות דף מ"ז ע"א ותוכנים: ורמב"ם בפ"א מהא"ב דין ט' י' מההוא דקרו ליה בר ארמיאיתא וא"ר אסי מי לא טבלה לנדונה וכו' שם דף מ"ה ע"ב וכפי פירושו שמפרש להכשיר הבנים שכבר נולדו או להחזיקן בתורת גרים קאמר: שם ועיין מ"ש בסוף הסעיף: שם הואיל ולא היו יודעין שהיה עובד כוכבים מעיקרו והפה שאסר וכו' וכמ"ש התוספות בעובדא דההוא כותי פסחים דף י' סוף ע"ב: שם משום דההוא עובדא בא"י הוה והיו כולם ישראלים: שם ברייתא מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה וכו' יבמות דף מ"ז ע"א: א' לשון הרמב"ם שם בפ"א ממסקנת הגמרא שם דף כ"ד ע"ב וכפירוש התוספות: שם ציטונו לעיל בסעיף ב'.

סימן רסט אסור עריות בגרים, ודין לענין עדות וחליצה, וכו' י"א סעיפים א. דיין תורה שמתר לגר שישא אמו, או אחותו מאמו, שנתגירו. אבל חכמים אסרו דבר זה, כדי שלא יאמרו: באנו מקדשה חמורה לקדשה קלה. וכן גר שבא על אמו או אחותו, והיא בגיורתה, הרי זה כבא על ארמית.

ב. כיצד דין גרים בעריות של שאר בשר, אם היה נשוי כשהוא עובד כוכבים לאמו או לאחותו מאמו, ונתגירו, מפרישין אותם. ואם היה נשוי לשאר עריות, ונתגיר הוא ואשתו, אין מפרישין אותם.

ג. עובד כוכבים אסור בשאר האם אחר שנתגיר, מדברי סופרים, ומתיר בשאר האב, ואף על פי שיודע בנודאי שזה שארו מאביו, בגזן תאומים, שדבר ברור הוא שאביו של זה הוא אביו של זה, אף על פי כן לא גזרו על שאר אביו. לפיכך נושא הגר אשת אחיו מאביו, ואשת אחי אביו, ואשת אביו, ואשת

בנו, ואף על פי שנשאת לאחיו או לאחיה אביו או לבנו אחר שנתגירו. וכן אחות אמו מאביה, ואחותו מאביו, וכתו, שנתגירו, מתרות לו. ויש אוסרים באשת אביו (סוד בה"ג). אבל אינו נושא לא אחותו מאמו, ולא אחות אמו מאמה, ולא אשת אחיו מאמו, שנשאה אחיו מאמו אחר שנתגיר, אבל אם נשאה אחיו כשהיה עובד כוכבים, הרי זה מתרת לו.

ד. שני אחים תאומים שהיה הורגן שלא בקדשה ולדתן בקדשה, חכמים משום אשת אח, אבל לא חולצין ולא מבימין.

ה. הנושא גירת וכתה הגירת, כ' או שתי אחיות מן האם, יושב עם אחת מהן ומגרש השניה.

ו. לנשא גירת, ומתה, מתר לשא אמה או בתה, שלא גזרו אלא בחייה.

ז. מתר לאדם לשא שתי אחיות גיורות מן האב, שלא גזרו בשאר האב.

ח. השניות, כלן, לא גזרו עליהם

באר הגולה

ג שם וכרכ יצחק וכו' משמיה דרב וכו' וכחא דתנא טבל ועלה הרי הוא כישראל וכו' יבמות דף מ"ז ע"ב: עיין במ"ש לעיל בס' רס"ז סעיף ח' א' לשון הרמב"ם פ"ד מהלכות אישות מהא דאמר רבא לרב נחמן חזי מר וכו' יבמות דף כ"ב ע"א וכאיכא דאמרי דפליגי רב אחא בר יעקב אפילו באחין מן האם שם דף צ"ז ע"ב: שם וכרכ ששה שם ולחומרא וכלישנא קמא וכו"ע שם דף צ"ח ע"א והא דאמר שם ברוך כ"ב ע"א ומה ערוה גופה אי לאו שלא יאמרו וכו' על קרובי שמצד האם דוקא קאמר וכמו שפי' הח"מ שם והבי' וכן דעת הר"ף: ג שם ומהא דציטונו לעיל: ד מימרא דרבא שם דף צ"ח ע"א דאפקורי אפקריה רחמנא לזרע: ה שם וכמ"ש ה"ה שם דהא דמוקים לה שם בנסבה כשהוא כותי קאי אלא דמשמע אפילו אחיו מאמו וכן הסכים הרמב"ם והרשב"א: ו שם והא דאיתא שם ע"ב הך דאמור רבנן יקיים לתחתיה לא יכנס לא אמרו אליבא דרבי עקיבא כיון דלא מצינו להם שאר האב כלל: ז שם וכן הסכימו הרמב"ם והרשב"א שהרי הכותי מותר בבתו: ח שם מבריתא וגמרא שם ע"ב: שם ברייתא שם ע"ב: א' לשון הרמב"ם שם וכפי פירושו בברייתא שם דף צ"ח ע"ב: ב מדן גיורת וכתה וכן כתבו התוספות: שם: ח שם בברייתא וכו' עקיבא: ט רמב"ם שם לעמוד הבא

הַלְבוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים סִימָן תריח

ד. "אם שנים אומרים צריך, אפלו מאה אומרים אינו צריך, ואפלו החולה אומר עמהם שאינו צריך, מאכילים אותו" **מאחר ששנים אומרים צריך:** הגה והוא הדין ("אם החולה נרופא אחר עמו אומרים צריך, אף על פי שמאה רופאים אומרים אינו צריך מאכילין אותו (טור), ולא תלישין דהחולה אומר צריך משום דמאמין לרופא זה שאומר צריך (בית יוסף בשם מהרי"א): **ה.** "אם החולה אומר איני צריך" **והרופא מספק, מאכילין אותו, אבל אם הרופא אומר אינו צריך והחולה אומר איני יודע,** "אין מאכילין אותו: **ו.** "אם הרופא אומר שאינו מביט את החלי, הרי הוא כאדם דעלמא ואין דבריו מעלין ולא מורידין. הגה מיהו, אם נחלש הרבה עד שנראה לרב בני אדם שאצלו שהוא מסכן אם לא יאכל, "מאכילין אותו (אסור והתר האירוק): **ז.** "כשמאכילין את העבירות או את החולה "מאכילין אותם מעט מעט כדי שלא יצטרף לשעור, הלכך מאכילין אותו" **בשני שלישי ביצה בינונית,** "וישנה" **כדי אכילת ארבע ביצים.** והשתיה **בבדיקו בחולה עצמו כמה היא כדי שישלכנו לצד אחד ויראה * כמלא לגמיו:** **ח.** "וישקוהו פחות מאותו שעור, וישנה בין שתיה לשתיה **כדי שעור שתית רביעית.** * ואם אמדוהו שאין השעורים הללו מספיקים לו **או שהחולה אומר כן או שנסתפקו בדבר, מאכילים ומשקים אותו כל צרכו (מיד):**

ח שם במקרא.
א (הא דלעיל סעיף
א מירי דליקא רופא
בהדי דאמרן שפיר
לב יודע מרת נפשו בית
יוסף).
ט וירושלמי בשם רבי
יוחנן וכתבו הראש
והר"ן והרב המהיר.
י שם בשם הרמב"ן.
כ רבנו יונה.
ל הראש שם מהא
דבריות יב. מ ה"ן
ש. ט שם ט שם וכן
כתבו הראש שם
והטור.

שערי תשובה

ה. מספק. פרוש, שמכיר החלי אלא מספק אם יספיק, ט"ז: **ו. איני יודע.** דאינו יודע של חולה לאו כלום הוא, דרבן של חולים אינם יודעים ובקאים בחלי שלהם, כן כתב בית יוסף בשם רמב"ן. ונראה מזה אם החולה רופא ומכין, ממילא הוי אינו יודע שלו כאלו אמר רופא אחר, ט"ז: **ז. כף צדכו.** והב"ח כתב דנהגין שנותנין לפניו מאכל ואומרים לו יום כפור הוא ואם יאכל הרשות בקידו, וכן שיש לך סכנה תאכל כשעור ואם לאו תאכל תחלה פחות מכשעור, דאם לא יאמר לו

* כשמאכילין בו בשני שלישי ביצה בו, וכתב בנודע ביהודה קמא חדושי יורה דעה סימן לו וסימן לח שחכם אחד כתב לפולח בענין השעורין וחולק בקצת דברים על גדולי הראשונים, והגאון ז"ל הסביר לו פנים שדברי הראשונים חיים וקיימים וכתב לו תוכחת מגלה שלא יוסיף עוד לסתור דברי הקדמונים ולחלק עליהם, הלאה שנובה להבין דבריהם, ובמקום שהם חולקים נתן רשות להכריע, ביולדת אחר שלשה תוך שכעה. וט"ז כתב, ונראה לי צריך לומר לו, אם אתה יודע

באור הלכה

"הוא מפלג בחכמה יותר מאחרים, אוושישן לדבריו להאכילו אף שהם רבים נגדו, ט"ז אבל אם המפלג אומר אינו צריך ושנים שאין מפלגים אומרים צריך, הולכין אחר רב מנכן ומאכילים אותו:

ד. יא. מאחר ששנים וכו'. רוצה לומר, דתרי כמאה חשיבין, ולא אולין בחר רב דעות בספקת נפשות: **יב. אף על פי שמאה רופאים וכו'.** אפלו ט"ה בקאים ומפלגים יותר בחכמה מרופא זה, משום דהחולה מסתיו ולב יודע מרת נפשו:

יג. יד. והרופא מספק. פרוש, שמכיר החלי אלא מספק אם יספיק, דאי לא הוי הכי הוי כפנש דעלמא: **יד. מאכילין אותו.** דבדברי החולה אין מעלין רק בשאומר צריך אני וכו', וממילא מאכילין אותו מחמת דברי הרופא שמספק, דספקו הוא ספק נפשות ולהקל: **טו. אין מאכילין אותו.** דאינו יודע של חולה איננו מחמת בקיאות כדבריו של רופא, "רב חולים אינם יודעים ובקאים בחלי שלהם.

מתני אפלו כנגד מאה ולא העתקתי דבריו במשנה ברויה כי הרבה אחרונים ואלהי רבה ותר שלום ומה אפרים ומאמר מרדכי חולקין עליו:

ז * כשמאכילין את העבירות. הינו שהריחה מאכל ונשתנו פניה, וקדלעיל בסימן תריו סעיף ב, והוא הדין לכל אדם שהריח מאכל ונשתנו פניו, וכן ליולדת תוך שלשה כשאמרה איני צריכה לאכל, ואם לא אמרה איני צריכה מאכילין אותה כדרכו ואין צריך לחלק בפחות מכשעור, כן כתב בהנהגות הגאון ר' ברוך פרינקלי. והג"ח מחמיר בזה:

* **כמלא לגמיו.** עין לעיל בסימן תריב במשנה ברויה סעיף קטן כג וכד: **ח * ואם אמדוהו וכו'.** עין בתשובת בני ציון סימן לו, דבכל אכילה ואכילה אף אם החר לו לאכל פעם אחת יותר משעור, מכל מקום על אכילה השניה אם היה די לו בפחות משעור והוא יאכל כשעור חב ברת, לכן צריך לשער בכל אכילה ואכילה אם די לו בפחות, וקשה מאד לשער כן וצריך לזה ויירות ובקיאיות עין שם (פתיח חשוכה):

והיכא שהרופא "הוא מספק ואומר איני יודע, אף שהרופא אחר אומר אינו צריך, מאכילין אותו. ודעת הט"ז, דאם החולה בעצמו הוא רופא והוא מספק ואומר איני יודע, גם כן מאכילין אותו אפלו אם רופא אחר אומר אינו צריך ונאלה רבה מספק על זה, דאפשר שיאנו מכין על עצמו בעת מחלתו אף שהוא רופא, עין שם. ונראה דמלוי זה לפי מהות המחלה, אם הוא מחלה של חם שאין דעתו צלולה כל כך, בנדאי יש מקום לדברי האלהי רבה):

ו טו. מאכילין אותו. אף בלא רופאים, דספק נפשות הוא: **ז יו. מאכילין אותם מעט מעט.** מירי שדי להם בזה להשקט רעבונם וקדלעמן בסעיף ח: **יח. בשני שלישי וכו'.** הוא הדין יותר מעט, רק שלא יתא קרוב לביצה, דבזה יש חייב: **יט. וישנה.** רוצה לומר, אחר אכילתו, כדי שלא יצטרפו האכילות להדדי: **כ. כדי**

אכילת ארבעה ביצים. ואם קשה לו להמתין שעור זה, ימתין כדי שעור אכילת שלש ביצים, דלכמה פוסקים בשעור זה הוא גם כן הפסק ולא מצטרף להדדי [מגן אברהם]: **כא. יבדקו בחולה עצמו.** רוצה לומר, דלענין שתית מלא לגמיו צריך לשער בדירה ולא בדעלמא, קדלעיל בסימן תריב. וכתבו האחרונים, יש להחולה לבדק זה מערב יום כפור, דהינו שיכניס לתוך פיו משקין ויפליטם לתוך כלי, וכן ישער מערב יום כפור, ויביט על המורה שעות (וייגער) כמה מינוטין הוא שוהא בשעור אכילת ארבע ביצים, וכשעור הזה ישוהא ביום הכפורים בין אכילה לאכילה וכן בין שתיה לשתיה, וקדלעמן ונצח בתשובת חתם סופר חלק ו סימן טז שכתב שההפסק בין אכילה לאכילה יהיה כשעור תשעה מינוטין, שזה שעור כדי אכילת פסוס. ודע, שבין אכילה לשתיה אינו צריך לשהות כלל, וקדלעיל בסימן תריב דאכילה ושתיה אין מצטרפין:

ח כב. כדי אכילת ארבע ביצים. ולפחות ישנה כדי אכילת שלש ביצים: **כג. כדי שעור שתית רביעית.** דלכמה פוסקים בשעור זה הוי הפסק ולא יצטרפו להדדי, וקדלעיל בסימן תריב סעיף י, ועין שם במשנה ברויה: **כד. או שהחולה אומר כן.** וכתבו האחרונים דנהגין

שער הציין

שהחליט דאם שנים אומרים אינו צריך אין ספקו של אחד מוציא מיד שנים, ומצד עור שם. דהוא הדין בשנים מספקים נגד שנים ודאין שאומרים אינו צריך, אין דבריהם כלום, עין שם:

יד. טור בשם הרמב"ן והובא באחרונים: טו. שם כפור בשם הרמב"ן, והעתיקו בדמית השקל: ד טו. משה אפרים: ז י. רמב"ן: יח. משמעות הרמב"ן שחובא בבית יוסף, וכן משמע מהט"ז וכן כתב פרי מגדים. ועין במשה אפרים תרגום: ו דקות.

לוח עמוד היומי: ש"כ יד אלו תשעו * יום א אלול תשפא * יום ב כז אל תשפו * יום ג ב אל תשפא * יום ד ז תמוז תשצו * יום ה יד סיון תתא

אמר ליה, הא בקדמיתא אתמר, כמה דקודשא בריך הוא לזמנין אתקרי ?? וילזמנין אתקרי אלהים. הכי נמי לזמנין אקרי ישראל ולזמנין אקרי יעקב וכלל בדרגין ידיען. ומה דאתמר לא יקרא שמך עוד יעקב, לאתישבא בשמא דא.

אמר ליה, אי הכי, הא כתיב, (בראשית י) ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם. אמר ליה, התם כתיב והיה. ועל דא קיימא כההוא שמא. אבל הקא לא כתיב והיה, אלא כי אם ישראל יהיה שמך. ולא כתיב והיה שמך ישראל, ואפילו בזמנא חדא סגי ליה, כל שכן דלזמנין כך ולזמנין כך. וכד אתעשרו כנוי ככהני וליואי ואסתלקו בדרגין עלאין, בדין אתעשר בשמא דא תדיר.

עד דהו אולי, אמר ליה רבי יוסי לרבי אלעזר, הא אתמר דכד מיתת רחל נטלא ביתא מאן דאצטריך לאתתקנא בתריסר שבטין כדקא יאות. אמאי מיתת רחל מיד, אמר ליה, הא למחוי שכינתא מתעשרא כדקא יאות ולמחוי אם הבנים שמחה וביה שריא (לעילא) לנטלא ביתא ולאתתקנא. ועל דא בנזמין הוא תדיר במערב ולא בסטרא אחרא.

וביה שריא לאתתקנא בתריסר שבטין, וביה שריא מלכותא דרקינא לאשתמודעא בארעא. ורנא דא, בכל שירותא דאתא לאשתמודעא בקשיו איהו, ועל דא אית כה דינא דמותא ומתמן אתישבת.

הקא כד בעא לאתתקנא ולנטלא

תרגום לשון הוזהר

התעשר בשם זה תמיד.

עד שהיו הולכים, אמר לו רבי יוסי לרבי נתנאל, הרי נתבאר ששמותה רחל, נטלה הבית מי שצריך להתקן בשנים עשר שבטים כראוי. למה מזה רחל מיד? אמר לו, הרי להיות שכינה מתעשרת כראוי ולהיות אם הבנים שמחה, ובו שורה ולעילא של הבית ולהתקן. ועל זה בנזמין הוא תמיד במערב ולא בצד אחר.

ובו שורה להתקן בשנים עשר שבטים, ובו שורה מלכות הרקיע להודיע בארץ. וסוד זה, שכל התחלה שבאה להתמודע, היא בקשיות, ועל זה יש בה דין של מות ומשם מתישבת. כאן כשורצה להתתקן ולטל הבית, נעשה דין

ביתא אתעביד דינא ברחל ובתר כן אתתקנת לאתישבא. כד בעא לאשתמודעא מלכותא בארעא שריא בדינא. ולא אתישבת מלכותא בדוכתא כדקא יאות עד דאתער דינא כשאול לפום עובדוי, ולכתר אתישבת מלכותא ואתתקנת.

תא חזי, כל שירותא תקיף ולכתר נייחא. בראש השנה שירותא תקיף. דכל עלמא אתדן כל חד וחד לפום עובדוי, ולכתר נייחא סליחה וכפורי. בגין דשירותא איהו משמאלא ועל דא דינוי תקיפין, ולכתר אתער ימינא ועל דא הוי נייחא.

ולזמנא דאתי זמין קדשא בריך הוא לאתערא בנייחא על שאר עמין

תרגום לשון הוזהר

ברחל, ואחר כך התתקנה להתישב. כשרצה להודיע מלכות בארץ, שורה בדין, ולא מתישבת המלכות במקום כראוי עד שמתעורר דין כשאול לפי מעשיו, ואחר כך התישבה המלכות ונתקנה.

בא ראה, כל התחלה קשה ואחר כך נוחה. בראש השנה ההתחלה קשה, שכל העולם נדון כל אחד ואחד לפי מעשיו, ואחר כך נוחה, סליחה וכפורים. משום שהראשית היא משמאל, ועל זה דינוי קשים, ואחר כך מתעורר חזמין, ועל זה נעשית נוחה.

ולעיתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא להתעורר בשלוח על שאר עמים עובדי כוכבים ומזלות, ואחר כך יתחזק עליהם בדין קשה. והו שכתוב (ישעיה סב) ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה ריע אף יצריח על איביו ותגבר. ה' בתחלה, שהוא רחמים, ואחר כך

עובדי עבודת כוכבים ומזלות, ולכתר יתפקד עליהו בדינא קשיא. הךא הוא דכתיב, (ישעיה סב) ?? כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה ריע אף יצריח על אויביו ותגבר. ?? בקדמיתא דאיהו רחמי, ולכתר כגבור ולא גבור. ולכתר כאיש מלחמות ולא איש מלחמות. לכתר אתגלי תקפא עליהו ויתתקד לשיצאה לון, דכתיב ריע אף יצריח על אויביו ותגבר. וכתיב, (זכריה יד) ויצא ?? ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו כיום קרב. וכתיב, (ישעיה סג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו'.

ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא

שמו בן אוני ואביו קרא לו בנימן. רבי יהודה פתח ואמר, (נחום א) טוב יי למעוז ביום צרה וידע חסי בו. זכאה חולקיה דבר נש דאתתקף ביה בקדשא בריך הוא, בגין דתוקפא דקדשא בריך הוא איהו תקפא, ואוקמוה טוב יי, כמה דאתא אמר (תהלים קמח) טוב יי לכל. למעוז, דא הוא תקפא דאית ביה ישועות. דכתבי, (תהלים כח) ומעוז (דף קעד ע"ב) ישועות משיחו הוא. ביום צרה, ביומא דעקו דעקין שאר עמין לישראל.

תא חזי, מה כתיב (משלי כד) התרפית ביום צרה צר כחכה. מאי התרפית. מאן דאתרפי ידוי מקודשא בריך הוא דלא לאתתקפא ביה. והיך יתקף בר נש ביה בקדשא בריך הוא, יתקיף באורייתא. דכל מאן דאתתקף באורייתא, אתתקף באילנא דחיי. ככנכול יחב תקפא לכנסת ישראל

לאתתקפא. ואי הוא יתרפי מאורייתא, מה כתיב התרפית. אי איהו אתרפי מן אורייתא ביום צרה צר כחכה, ביומא דמיתי ליה עקו, ככנכול דחיק לה לשכינתא דאיהו חילא דעלמא.

דבר אחר צר כחכה, תא חזי, בשעתא דבר נש אתרפי מאורייתא ואזיל בארשא דלא כשרא, כמה כעלי דכבו זמנין ליה למיהוי ליה קטיגורין ביומא דעקו. ואפילו נשמתיה דבר נש דאיהו חילא ותוקפא דיליה איהו מארי דכבו לקבליה, דכתבי צר כחכה, בגין דאיהו צר לגביה. אמר רבי אבא בשעתא דבר נש אזיל בארחי דאורייתא וכל ארחוי מתתקנן כדקא יאות, כמה סניגורין קיימין עליה לאדכרא ליה לטב.

פתח ואמר, (אבות לב) אם יש עליו מלאך מליץ אחד אחד מני אלה להגיד

לאדם לשרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת מצאתי כפר. הני קראי אית לאסתכלא בהו, וכי לא אתגלי כללא קמי קדשא בריך הוא, דאיהו צריך למלאכא דיימא קמיה טב או כיש. אלא ודאי אצטריך. דכד אית ליה לבר נש סניגורין לאדכרא זכו ידיה קמיה, ולא אית ליה (לבר נש) קטיגורין, כדיו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת מצאתי כפר.

תא חזי, בהאי קרא תשכח בריא דמלה. כתיב אם יש עליו מלאך, אי לא כתיב יתיר יאות הוא. אכל מלאך מליץ אחד אחד מני אלה כתיב, ומאן איהו. דא הוא מלאך דממנא עמיה דבר נש בסטר שמאלא, דכתיב, (תהלים צא) ופל מצדך אלה, ודא הוא סטרא דשמאלא, דכתיב בתריה וירכבה מימין.

אכל אחד מני אלה, דא הוא יצר

תרגום לשון הוזהר

בן אדם הולך בדרך אמת, אותו יצר הרע הוא עבד לו כמו שנאמר, שכתוב (משלי יב) טוב נקלה ועבד לו, או הוא עולה ונעשה סגור, ואומר לפני הקדוש ברוך הוא זכות על האדם, ואז הקדוש ברוך הוא אומר, פדעוהו מרדת שחת. ועם כל זה לא חזר ריקס, משום שנותנים לו אחר לשלש עליו ולשל ממנו את נשמתו, משום שהקדים חסאי אותו האיש והוא כפר על זה. והו שכתוב מצאתי כפר, לפדות אותו.

דבר אחר מצאתי כפר – אותה זכות שאמרתי, היא עליו כפר לפדות אותו שלא ירד לגיהנם ולא ימות. ולכן צריך לאדם ללכת בדרך אמת כדי שיתיר לו הקטגור סגור. לעמוד הבא

תרגום לשון הוזהר

כמה כעלי ריב זמנים לו להיות לו קטגורים ביום צרה. ואפלו נשמת האדם, שהיא כח וחזק שלו, היא יריבה שלו כנגדו, שכתוב צר כחכה, משום שהוא צר אליו. אמר רבי אבא, בשעה שכן אדם הולך בדרך התורה וכל דרכי מתקנות כראוי, כמה סניגורים עומדים עליו להוכירו לטוב.

פתח ואמר, (אבות לב) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה להגיד לאדם לשרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת מצאתי כפר. בפסוקים הללו יש להתבונן, וכי לא גלוי הפל לפני הקדוש ברוך הוא שהוא צריך מלאך שיאמר לפניו טוב

בא ראה מה כתוב, (משלי כד) התרפית ביום צרה צר כחכה. מה זה התרפית? מי שמרפה ידיו מהקדוש ברוך הוא שלא להתחזק בו. ואיך יחזיק האדם בקדוש-ברוך-הוא? יחזיק בתורה. שכל מי שמחזיק בתורה, מחזיק בעץ החיים, ככנכול נותן חזק לכנסת ישראל להתחזק. ואם הוא יתרפה מהתורה מה כתוב? התרפית. אם הוא התרפה מן התורה – ביום צרה צר כחכה. ביום שתבא לו מצוקה, ככנכול יחזק את השכינה שהיא כחו של העולם. דבר אחר צר כחכה – בא ראה, בשעה שכן אדם מתרפה מן התורה והולך בדרך לא כשרה,

חגנו פי' רב שבענו כוז: ד רבת
שבעה-לה נפשנו הלעג השאננים
הבזז לאנשים לגאי יונים:
קבד * שיר המעלות לדוד לולי
יהוה שהיה לנו יאמר-נא

ישראל: ד לולי יהוה שהיה לנו בקום
עלינו אדם: ג אזי חיים בלעונו
בחרות אפם בנו: ד אזי המים שטפוננו
נחלה עבר על-נפשנו: ה אזי עבר
על-נפשנו המים הזדונים: ו ברוך
יהוה שלא נתננו טרף לשניהם:
ז נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים
הפח נשפור ואנחנו נמלטנו: ח עזרנו
בשם יהוה עשה שמים וארץ:
קבז * שיר המעלות הבטחים ביהוה
כהר-ציון לא-ימוט לעולם
ישב: ד ירושלם הרים סביב לה ויהוה
סביב לעמו מעתה ועד-עולם: ג כי
לא ינוח שבט הרשע על גורל
הצדיקים למען לא-ישלחו הצדיקים
בעולתה ידיהם: ד היטיבה יהוה
לטובים ולישרים בלבותם: ה והמטים
עקלקלותם ויליכם יהוה את-פעלי
האון שלום על-ישראל:

קבו * שיר המעלות בשוב יהוה את-
שיבת ציון ה'ינו בחלמים: ד אז
ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז
יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות
עם-אלה: ג הגדיל יהוה לעשות עמנו
חגנו פי' רב שבענו כוז: ד רבת
שבעה-לה נפשנו הלעג השאננים
הבזז לאנשים לגאי יונים:
קבד * שיר המעלות לדוד לולי
יהוה שהיה לנו יאמר-נא

ישראל: ד לולי יהוה שהיה לנו בקום
עלינו אדם: ג אזי חיים בלעונו
בחרות אפם בנו: ד אזי המים שטפוננו
נחלה עבר על-נפשנו: ה אזי עבר
על-נפשנו המים הזדונים: ו ברוך
יהוה שלא נתננו טרף לשניהם:
ז נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים
הפח נשפור ואנחנו נמלטנו: ח עזרנו
בשם יהוה עשה שמים וארץ:
קבז * שיר המעלות הבטחים ביהוה
כהר-ציון לא-ימוט לעולם
ישב: ד ירושלם הרים סביב לה ויהוה
סביב לעמו מעתה ועד-עולם: ג כי
לא ינוח שבט הרשע על גורל
הצדיקים למען לא-ישלחו הצדיקים
בעולתה ידיהם: ד היטיבה יהוה
לטובים ולישרים בלבותם: ה והמטים
עקלקלותם ויליכם יהוה את-פעלי
האון שלום על-ישראל:

קבא * שיר למעלות אשא עיני אל-
ההרים מאין יבא עזרי: ד עזרי
מעם יהוה עשה שמים וארץ: ג אל-
יתן למוט רגלך אל-גוים שמך:
ד הנה לא-גוים ולא יישן שומר
ישראל: ה יהוה שמך יהוה צלך
על-יד מינך: ו ימם השמש לא-
לפכה וירח בלילה: ז יהוה ישמך
מכל-רע ישמר את-נפשך: ח יהוה
ישמר-צאתך ובואך מעתה ועד-
עולם:

קבב * שיר המעלות לדוד שמחתי
באמרים לי בית יהוה גלך:
ג עמדות היו רגלנו בשערך
ירושלם: ג ירושלם הבנויה כעיר
שחברה-לה יחדו: ד ששם עלו
שבטים שבטי-יה עדות לישראל
להדות לשם יהוה: ה כי שמה יושבו
כסאות למשפט כסאות לבית דוד:
ו שאלו שלום ירושלם ישליו אהבך:
ז יהי-שלום בחילך שלוחה
בארמנותיך: ח למען אחי ורעי
אברה-נא שלום בך: ט למען בית-
יהוה אלהינו באקשה טוב לך:

קבג * שיר המעלות אלי-יהוה בצרתה
לי מראתי ויענני: ד יהוה הצילה
נפשי משפת-שקר מלשון רמיה:
ג מה-יתן לך ומה-יסיף לך לשון
רמיה: ד חצי גבור שוננים עם גחלי
רתמים: ה אוה-לי פי-גרתי משך
שכנתי עם-אהלי מדר: ו רבת שכנה
לה נפשי עם שונא שלום: ז אני-
שלום וכי אדבר רמה למלחמה:

קבד * שיר המעלות אליך נשאתי
את-עיני הישבי בשמים: ד הנה
כעני עבדים אל-יד אדוניהם כעני
שפחה אל-יד גבירתה בן עינינו אל-
יהוה אלהינו עד שיחננו: ג חננו יהוה

ליום שבת

יום שני

כו לחודש

קָלָב * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוּר־יְהוָה
לְדוֹד אֶת כָּל־עֲנוּתוֹ: ב אֲשֶׁר
נִשְׁפַּע לַיהוָה נִזְר לְאֹבִיר יַעֲקֹב: ג אִם־
אָבָא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־עֲרֹשׁ

קָלֵד * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַנֶּה | בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָה כָּל־עַבְדֵי יְהוָה

כח לחודש

קָדַח * הַלְלוּהָ | הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה
הַלְלוּ עֲבָדֵי יְהוָה: ב שְׁעָמִידִים
בְּבֵית יְהוָה בַּחֲצוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ:
ג הַלְלוּהָ כִּי־טוֹב יְהוָה וּמְרוֹ לְשֹׁמוֹ כִּי
נָעִים: ד כִּי־עֲלֵק בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל
לְסֻלָּתוֹ: ה כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל
יְהוָה וְאֶדְנִינוּ מִפֶּל־אֱלֹהִים: ו כֹּל
אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ
בַּמַּיִם וּכְל־תְּהוֹמוֹת: ז מַעַל נְשָׁאִים
מִקְצֵה הָאָרֶץ בָּרָקִים לְמַטֵּר עָשָׂה
מוֹבָא־רוּחַ מֵאֲצוּרֹתָיו: ח שֶׁהִכָּה
בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵאֲדָם עַד־בְּהֵמָה:
ט שָׁלַח | אוֹתוֹת וּמִפְתִּים בְּתוֹכֵי
מִצְרַיִם פִּרְעֹה וּבְכָל־עַבְדָּיו: י שֶׁהִכָּה
גוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים:
יא לְסִיחֹן | מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי וְלַעֲזַר מֶלֶךְ
הַבָּשָׁן וְלָזֶל מִמְּלָכוֹת כְּנָעַן: יב וַתֵּן
אֲרָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:
יג יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זַכְרְךָ לְדוֹר־
דוֹר: יד כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עַבְדָּיו
יִתְנַחֵם: טו עֲצַבִּי הַגּוֹיִם כִּסֵּף וְהַב
מַעֲשֵׂה יָדֵי אָדָם: טז פֶּה־לָהֶם וְלֹא
יִדְבְּרוּ עֵינֵיהֶם לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ: יז אֲנִים
לָהֶם וְלֹא יֵאָדְנוּ אֹף אִין־יִשְׁרׁוּחַ
בִּפְיֵיהֶם: יח כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם כֹּל

קָלוּ א הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לַעֲלֹם
 חֲסֵדוֹ: ב הוֹדוּ לְאַלְהֵי הָאֱלֹהִים
 כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: ג הוֹדוּ לְאַדְנֵי
 הָאֲדָמִים כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: ד לַעֲשֵׂה
 וּנְסֻאֹת גְּדֻלוֹת לְבָדָו כִּי לַעֲלֹם
 חֲסֵדוֹ: ה לַעֲשֵׂה הַשְׁמִים בְּתוֹכָהּ כִּי
 לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: ו לְרַקַּע הָאָרֶץ עַל־
 הַמַּיִם כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: ז לַעֲשֵׂה
 אוֹרִים גְּדֻלִּים כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: ח אֶת־
 הַשָּׁמֶשׁ לְמַשְׁלַת בַּיּוֹם כִּי לַעֲלֹם
 חֲסֵדוֹ: ט אֶת־הַיָּרֵחַ וְכּוֹכָבִים
 לְמַשְׁלוֹת בַּלַּיְלָה כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ:
 י לְמַכּוּ מַצָּרִים בְּכּוֹרֵיהֶם כִּי לַעֲלֹם
 חֲסֵדוֹ: יא וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי
 לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: יב בִּיד חֲזָקָה וּבְיוֹזֶעַ
 נְטוּיָה כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: יג לְגֹזֵר יַם־
 סוּף לְגֹזְרִים כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ:
 יד וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכּוֹ כִּי לַעֲלֹם
 חֲסֵדוֹ: טו וְנָעַר פְּרָעָה וַחֲלִילוֹ בֵּים־סוּף
 כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: טז לְמַלְיָהּ עֲמוֹ
 בַּמִּדְבָּר כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ: יז לְמַכּוּ
 מַלְכִּים גְּדֻלִּים כִּי לַעֲלֹם חֲסֵדוֹ:
 יח וַיַּהַג מַלְכִּים אֲדָרִים כִּי לַעֲלֹם
 חֲסֵדוֹ: יט לְסִיחוּן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי כִּי

לקונוי

הפלה לחבוק יט

מוזרר

לשון־הקדש, שהוא בחינת שבירת ובטול תאות נאוף, בן נתגדל ונתעורר ב'ח' שבמעשה בראשית, שהם האותיות שיש בכל דבר ודבר שבועלים, בנזכר לעיל (ז):

ז ומי שיכול להתעורר התנוצצות האותיות שבכל מעשה בראשית שיש בכל דבר, אזי אכילתו ושתיתו וכל תענוגיו אינו אלא מהתנוצצות האותיות שבאכילה ושתיה, בבחינת (ח' ז): ויאכל וישת וייטב לבו. וייטב לבו, הינו בחינת התנוצצות האותיות של ל"ב [שלשים ושנים] אלפים שבמעשה בראשית, שיש בכל דבר. וזהו: וייטב לבו, אין טוב אלא אור, כמו שכתוב (בראשית א): וירא אלפים את האור כי טוב, וזהו: ויאכל וישת וייטב לבו - שהיתה אכילתו ושתיתו מהארת והתנוצצות האותיות של ל"ב אלפים שבסעדרתו שאוכל. וזה: וייטב לבו - זה ברכת־המזון (וזר וקהל ירח, וזר רות פ' ה), שהיתה אכילתו ושתיתו מהתנוצצות האותיות שיש בהאכילה ושתיה, שהיו בחינת ברכות המזון, כי המזון נתברך עלידי שלמות לשון־הקדש, עלידי שמעוררין ומאזרין את האותיות שיש בכל דבר, ומשם צריכין שתיה עקר האכילה ושתיה ושאר התענוגים בנ"ל:

ח וכל חכם פשוט [פראש, שהוא חכם לבד, אף־על־פי שאינו צדיק] יכול לידע האותיות שבו נקרא הדבר הזה שאוכל, כי מי שיודע הכח של מתיקות ומרירות, חריפות ומליחות, שזה מרפך וזה מקשה, זה מגדיל וזה מקטין, זה מכוץ וזה מרחיב, ויודע התחלקות האותיות, שנתלקין לשלש אמות אמ"ש ושבע בפולות ושנים־עשר פשוטות, ויודע האותיות השייכים לכל ספירה וספירה, ויודע ב'ח של כל ספירה, שזה רך וזה קשה וכו', אזי, עלידי שפועם איזה דבר או רואה איזה דבר, הוא יודע ומבין הצרופי אותיות שבו נקרא זה הדבר. כי כל דבר נשתנה בטעמו וריחו ותמנתו - הכל לפי צרופי אותיות של לשון־הקדש, ששקל הקדוש־ברוך־הוא בחבכתו וברצונו הפשוט, כך וכך אותיות שייבא בהם דבר זה, וכך וכך אותיות שייבא בהם דבר זה. וזה בחינות חסרות ויתרות ונקודות שיש בהתורה, שהכל לפי המשקל, שגורעין ומוסיפין לפי המשקל, שצריך לגרע לפעמים או להוסיף לפעמים איזה אות או נקדה כדי לכוון המשקל של ב'ח ה' - הכל לפי חבכתו ורצונו, כי בן חיבה חבכתו ורצונו יתברך, שישקל כך וכך אותיות ונקודות, ויבא בב'ח הזה ואותיות ונקודות אלו הדבר הזה, כדי שיהיה לו טעם הזה וריח הזה ותמונה הזאת. וכן שקל כך וכך אותיות ונקודות אחרות, וקרא בהם דבר אחר, כדי שיהיה לו ב'ח וריח וטעם ותמונה אחרת כפי אותן האותיות; וכן בכל דבר שבועלים. ומי שהוא חכם לבד יכול להבין כל זאת בחבכתו, שידע האותיות שיש בכל דבר בנ"ל, אבל שיגיש ויתענג רק מהצרופי אותיות, בבחינת: ויאכל וישת בנ"ל, זה אי אפשר כי אם למי שהביא שלמות בלשון־הקדש, והביא התנוצצות חדש בלשון־הקדש של כל דבר, הינו בהאותיות שיש בכל דבר, זה יכול לקים: ויאכל וישת, בנ"ל.

בדרך־הא בחינת (משל פ'): בן דרך אשה מנאפת - שהיה־הקדש הולך דרך התרגום, שהוא בחינת נגה, ויוצא מן החשמל הנ"ל: ואלישע היה יורש מאליהו רוח־הקדש, ועלידיה היה מקבל ממנו שלמות לשון־הקדש, בבחינת (מלכים ב'): ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. פי שנים, הינו לשון־הקדש, כי שנים מקרא ואחד תרגום (ברכות ח'); עלידיה כתיב (שם ו'): איש קדוש עובר עלינו תמיד - שלא ראתה קרי על סדינו (ברכות י'), כי עלידי שלמות לשון־הקדש נצולין ממקרה לילה בנ"ל, כי עלידי שלמות לשון־הקדש וזכין לתקון הברית בנ"ל, כי עקר שלמות לשון־הקדש הוא עלידי תרגום, שהוא בחינת תדרמה ושנה, דהינו עלידי שמכרין את בחינת התרגום, בחינת התדרמה בנ"ל, ועל־כן אז נצולין ממקרה לילה שבתדרמה בנ"ל. וזה שבשך דוד (תהלים קכ): ראש מסבי, עמל שפתימו יכסמו. ראש מסבי הוא בחינת (יחזקאל א): נגה לו סביב, שהוא ראש המסבבין את הקדשה. עמל שפתימו יכסמו - העמל והרע שבו יתבטל. ועל שאר לשונות העמים, שהם בחינת מדרה של שבעין בוכבין הנ"ל: ומוטו עליהם גחלים, כי מהאש יצאו והאש תאכלם (יחזקאל טו), הינו, כי בחינת נגה, שהוא בחינת תרגום, צריכין שיתברר, שיפיל הרע שבו, והטוב שבו יתברר ויעלה, ויהיה נכלל בתוך הקדשה, הינו בלשון־הקדש, שהיו בחינת שלמות לשון־הקדש עלידי לשון־תרגום בנ"ל. ושאר לשונות העמים, שהם בחינת רע גמור, צריכין לכלותם לגמרי בבחינת: ומוטו עליהם גחלים וכו' בנ"ל:

וזה בחינת שלהובא דאשא היזרת בערב־שבת על ראש הקלפות, שלא יכלו בנגה לינן מהקדשה. פראש, כי בערב־שבת, בבניית שבת, נכלל נגה פקדשה, ואז רוצין גם שאר הקלפות הטמאות לגמרי לעלות אל הקדשה, ואז יורד שלהובא דאשא על ראשם, ונופלים למטה, שזהו סוד בנות רחיצת מים חמין בערב־שבת, כמבאר בפגות, וזהו בחינת הנ"ל, שצריכין לברר הטוב שבתרגום, שהוא בחינת נגה, שיהיה נכלל בלשון־הקדש; ושאר לשונות העכו"ם, שהם בחינת רע גמור, צריכין להפילם ולבטלם לגמרי, הינו בנ"ל:

ו ובשמעלה הטוב שבתרגום ומשלים את הלשון־הקדש, שבו נקרא העולם, עלידיה נתעוררין ונתגדלן הכח של האותיות של לשון־הקדש, שיש בכל דבר שבועלים. כי כל דבר, יש בו כמה צרופי אותיות שבו נקרא זה הדבר, ועלידי שלמות לשון־הקדש עלידי לשון תרגום, עלידיה נתעוררין ונתגדלן הכח של אלו האותיות שיש בכל דבר ודבר. וזה (במדבר ד'): ועתה יגדל נא ב'ח אדני באשר דברת לאמר. לאמר - דא גלוי עריות (בשאריל סנהדרין טו), הינו בחינת המדרה של שבעין בוכבין הנ"ל, שהוא בחינת תאות נאוף, שנתבטל עלידי הדבור של לשון־הקדש בנ"ל. וזהו: באשר דברת לאמר - הינו כפי הדבור של לשון־הקדש, שעלידי נאסר עריות ונתבטל תאות נאוף בנ"ל, כמזכיר יגדל ב'ח ה'. כי כפי השלמות, שמשלים את הדבור של

רא

אֶרֶץ חַיִּים

נפילת אפים הלכה ר

לְקוּמֵי הַלְבוּת

שְׁזָכֵנוּ לְהֶאֱמִין בַּה' וּבִמְשָׁה עֲבָדוֹ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וְכו', כִּי מְקוֹר נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּכַחֲנִית שְׁמִיחָה שֶׁהִיא הַשְׂכִּינָה, שֶׁהִיא שְׁמִיחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁשֵּׁם שֶׁרָשׁ נִשְׁמַתָּנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מו, א): "הַעֲמִסִּים מִנִּי בְּטֶן הַנְּשָׂאִים מִנִּי רַחֵם", שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם חֵלֶק מִהַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא הַשְׁמִיחָה, כְּנ"ל:

נִפְלָה לְמִטָּה בַּגְּלוּת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַשְׁמִיחָה שֶׁל הָעֶבְרִיִּים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים הַהוֹלְכִים בְּשִׁרְיוֹת לָבָם, אֲשֶׁר בְּאֵמֶת הֵם רְחוּקִים מִשְׁמִיחָה אֱמֵתִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי יז, כא): "יֵלֵד כְּסִיל לְתוֹגָה לוֹ", "כִּי כָּל יָמָיו כְּעַס וּמִכְאוּבוֹת" וְכו' (קהלת ב, כב), כִּי הַסְטָרָא אֲחֵרָא נִקְרָאת 'יְגוֹן וְאַנְחָה', כִּידוּעַ. אֵף כָּל הַשְׁמִיחָה שֶׁיֵּשׁ אֲצִלָּם, נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת גְּלוּת הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא שְׁמִיחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא עֲכָשׁוֹ בַּגְּלוּת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ נִיצוּצֵי הַשְׁמִיחָה שֶׁנִּפְלְ אֲצִלָּם בַּגְּלוּת, וּמִשָּׁם כָּל שְׁמִיחָתָם לְפִי שְׁעָה. וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמָר: "וּלְשִׁמְחָה מָה זֶה עֲשֵׂה", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ב, ב): "לְשִׁחוּק אֲמַרְתִּי מֵהוֹלֵל וּלְשִׁמְחָה מָה זֶה עֲשֵׂה", "לְשִׁחוּק אֲמַרְתִּי מֵהוֹלֵל" - לְשׁוֹן מַעֲרָב, הֵינּוּ שֶׁכָּל הַשְׁמִיחָה שְׂאִינָה לְשָׁמַיִם הִיא נִמְשָׁכֶת רַק מִתַּעֲרֻבוֹת נִיצוּצֵי הַשְׁמִיחָה שֶׁנִּפְלָה עַל-יְדֵי גְלוּת הַשְׂכִּינָה וְנִתְעַרְבָה בִּינֵיהֶם, וְהֵם מֵהַפְּכִים וּמְמִירִים רַע בְּטוֹב וְלֹקָחִים הַשְׁמִיחָה שֶׁבָּאָה מִמָּקוֹם עֲלִיוֹן מְאֹד, וּשְׁמִיחִים עֹמֶה בְּדַבְּרֵי תַּאוּת רַעוּת שְׁלֵהֶם, אֲשֶׁר בְּאֵמֶת הֵם יְגוֹן וְאַנְחָה וּמְרִים מְמוֹת, וְעַל-כֵּן בְּרֹדָא "וּלְשִׁמְחָה כְּזֹאת מָה זֶה עֲשֵׂה", כִּי אֲחֵרִיתָהּ יְגוֹן וְאַנְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי יד, א): "וְאַחֲרִיתָהּ שְׁמִיחָה תוֹגָה".

וְעַל-כֵּן מִחֲמַת שֶׁעֲכָשׁוֹ הַשְׁמִיחָה בַּגְּלוּת הִיא מְלֻבֶּשֶׁת בְּמִלִּין דְּעֻלָּא שֶׁהֵם מִלִּין דְּשִׁטּוּתָא, עַל-כֵּן מִי שְׂרֹוּעָה לְבֹא לְשִׁמְחָה, לְשִׁמְחָה בְּקִדְשָׁת יְהוּדוּתוֹ בְּמָה שְׁזָכָה לְהִיּוֹת מְזֻרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשֵׂנִי גוֹי, אִי אֲפָשָׁר לְבֹא לְשִׁמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מְלִי דְּשִׁטּוּתָא דִּיקָא, כִּי לְשָׁם נִפְלָה הַשְׁמִיחָה מִחֲמַת גְּלוּת הַשְׂכִּינָה, שֶׁהִיא שְׁמִיחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנ"ל. וְעַל-כֵּן אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי כְּשֶׁמִּשְׁמַח אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי מְלִי דְּשִׁטּוּתָא, אִזִּי נֶעֱשֶׂה מְזֶה תְּקוּן גָּדוֹל, בְּחִינַת עֲלִית נִיצוּצֵי הַשְׂכִּינָה מִגְּלוּתָהּ, כִּי מַעֲלָה נִיצוּצֵי הַשְׁמִיחָה מִן הַגְּלוּת, מֵאֲחֵר שֶׁהוּא בָּא לְשִׁמְחָה עַל-יְדֵי מְלִי דְּשִׁטּוּתָא אֱלוֹ, כִּי תִּכְף כְּשֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי הוּא בְּשִׁמְחָה, תִּכְף חֲזָרָה וְעֲלָתָהּ הַשְׁמִיחָה לְמִקוּמָה וְשִׁרְשָׁה שֶׁהִיא אֲצִל יִשְׂרָאֵל שֶׁשֵּׁם שֶׁרָשׁ הַשְׁמִיחָה הָאֱמֵתִית, כִּי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם לְשִׁמְחָה כָּל יְמֵיהֶם בְּכָל מִינֵי שְׁמִיחָה בְּלִי קֶץ וְסוֹף, מֵאֲחֵר

בגלג גליות
השמיחה אי
אפשר לשמח
כי אם על ידי
מלי
דשטותא

מלחמת דוד
בסטרא
אחרת לשבר
העצבות
ולזכות
לשמחה

ו. וְזֶה בְּחִינַת (תהלים לד, א): "לְדוֹד בְּשִׁנּוּתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיַּגִּדְשֶׁהוּ וַיִּלְךְ". כִּי דוֹד הַמֶּלֶךְ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקִדְשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׂכִּינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דּוֹד מְשִׁיחַ, כִּידוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִיחָה כְּנ"ל. וְעַקֵּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל דוֹד עִם הַסְטָרָא אֲחֵרָא וְהַקְּלָפוֹת הֵיךְ רַק לְשִׁבְרֵי הָעֲצָבוֹת וְלִזְכוּת לְשִׁמְחָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת עֲשֵׂה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהִמְשִׁיךְ דוֹד בְּעוֹלָם עַל-יְדֵי סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלֹל מִכָּל הָעֲשֵׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִיחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם צב, ד): "עֲלֵי עֲשׂוֹר וְעֲלֵי נָבֵל וְכו' כִּי שְׁמִיחָתִי ה' בַּפִּעֲלֶךָ" וְכו', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבְנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּלִקוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן כד), וְכֵן מְבָאֵר בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ (מִשְׁפָּטִים דף קז.) שֶׁדוֹד הַמֶּלֶךְ, עַל-יְדֵי הַשְׁלוֹם הוּא בְּדָחָא דְּמִלְכָּא, שֶׁאֲפִלּוּ בַּעַת שֶׁהַתּוֹדָה עַל חֲטָאוֹ בְּשִׁבְרִית לֵב לֹא עוֹב אֶת דְּרָכֵי בְּדִיחָתוֹ, כְּמִבְּאֵר שֵׁם בְּזֵהר, עֵינִ שֵׁם, כִּי דוֹד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקִדְשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא שְׁמִיחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנ"ל.

בשוד ראה
שהשמיחה
בגלות צוה
עצמו כשטות

וְעַל-כֵּן בַּעַת שֶׁבָּא דוֹד בִּיד הַפְּלִשְׁתִּים בַּגְּלוּת וְתַפְסוּ אוֹתוֹ וְהִבִּיאֻהוּ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וְרָצוּ לְנַקֵּם בוֹ, וְרָאָה דוֹד שֶׁאִי אֲפָשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְלַצֵּאת מֵהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִיחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקֵר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אֲחֵרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת כְּנ"ל, אֲבָל בַּעַת תִּקְףֵהּ הַגְּלוּת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין בְּמִרְיַת הַשְּׁעָבוֹד וְאִינֵם מְנִיחִים לְשִׁמְחָה, וְאִם כֵּן מֵאַיִן יְבֹא עֲרֻנּוֹ? כִּי אִי אֲפָשָׁר לְהַמְלִיט מֵהַסְטָרָא אֲחֵרָא כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁמִיחָה, וּלְשִׁמְחָה אִי אֲפָשָׁר לְזַכּוֹת מִחֲמַת תִּקְףֵהּ הַתְּגַבְּרוּתָם בַּגְּלוּת כְּנ"ל, עַל-כֵּן דוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיָּה שְׁמִיחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּפְלָה בַּגְּלוּת בִּיד הַסְטָרָא אֲחֵרָא שֶׁהֵם הַפְּלִשְׁתִּים, חָנַן ה' אוֹתוֹ בַּעֲצָה הַזֹּאת שֶׁעֲשֵׂה עַצְמוֹ כְּשׁוֹטָה מִמֶּשׁ, וְעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה שְׁטוּת וְשִׁעוּן מִמֶּשׁ,

הוא מהעדר הידיעה והסתרתו, שנמשך מחמת רבוי אור שגורם שבירת כלים, שזהו מחמת שאינם כוללים הידיעה והעדר הידיעה יחד, ונכאשר באר עוד מזה לקמן (באות ט') בעזרת השם יתברך. ועל כן בפורים או צריכין להשתכר עד שיבואו לידי שמחה פזת, עד שיזכר לבחינת 'תכלית הידיעה' הנ"ל, ששם נכלל הדיעה והמעכב יחד, שהם הידיעה והעדר הידיעה שניהם נכללין יחד, בבחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע', ושם נתבטל כל הרע לגמרי כנ"ל. וזהו בחינת עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי - כי שם אין שיף לומר טוב ורע, כי שם כלו אחד כלו טוב, וכנ"ל:

ארבע פרשיות הן הכונה לנאמנות ניסן

ה. וזהו בחינת ארבע פרשיות: פרשת שקלים ופרשת זכור ופרשת פרה ופרשת החדש, שקורין באדר סמוך לפורים מלפניו ומלאחריו, שכל זה הוא הכנה לגאולת וישועת ישראל שנזכרה בניסן, שבו נגאלו וכו' צתידין להגאל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה יא.). כי עקר גאולת ישראל מן הגלות הוא על-ידי השמחה, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו", כמו שמבאר לעיל בהתורה הנ"ל, הינו על-ידי עשית המצוה בשמחה, שעל-ידיה עולה השכינה מהגלות וכו' כנ"ל, עד שזוכין להשיג אור האין סוף וכו', כנ"ל.

מצות שקלים - עלית ניצוצות הקדושים מן הקלפות

וזהו בחינת פרשת שקלים. כי מצות שקלים היא בשביל הקרבנות וקטרת שעל-ידיה עקר עלית ניצוצות הקדושים מן הקלפות, ועל-כן נאמר בקרבנות וקטרת - שמחה, כמו שכתוב בקרבנות (דברים יב, ז): "ושמחתם בכל משלח ידכם", ושמחת בכל הטוב אתה וביתך" (שם כו, יא), וכיוצא בזה בפסוקים הרבה. וכן בקטרת נאמר (משלי כו, ט): "קטרת ישמח לב", וכמו שכתוב בהתורה הנ"ל. ועל-כן היו הלויים מנציחים בשיר על הדוכן בשעת הקרבנות, פי שיר ומרה הוא בחינת שמחה, פי על-ידי הקרבנות וקטרת עולין כל ניצוצות הקדושה מן הקלפות, והעקר על-ידי השמחה שנמשכת על-ידי הקרבנות וקטרת, פי עקר עלית הקדושה מן הקלפות הוא על-ידי השמחה כנ"ל.

והוריד יררו על זקנו, ויתור על דלתות השער" וכו' (שמואל א כא, יד), ועל-ידיה נמלט מידם, פי על-ידי מלי דשטותא דיקא באים לתוף שמחה, שעל-ידיה נצולין מהם, פי עקר ההתגברות עליהם הוא על-ידי שמחה, ואי אפשר בגלות לשמח כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל.

שמחת פורים שיעשוין כל מיני שחוק

וזהו בחינת שמחת פורים שעושין אז כל מיני שחוק ומלי דשטותא בשביל שמחה, פי עקר השמחה הוא על-ידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל:

מצלת ועינו השכרות והשמחה של פורים

ז. וזהו בחינת (מגלה ז'): חייב אנש לבסומי בפוריאי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי - כי בפורים אז עקר הכנעת והמת הנפש שהוא העצבות, בחינת "בעצבון תאכלנה" כנ"ל, וצריכין אז להעלות השמחה מעמקי הקלפות, בבחינת 'מי יימר' הנ"ל, עד שנזכר על-ידי השמחה להשיג בחינת התשעה היכלין הנ"ל, שעל-ידם משיגין אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', שזהו בחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע' כנ"ל. ועל-כן חייב אנש לבסומי, דהינו להשתכר בפורים בשביל שמחה, כמו שכתוב (תהלים קד, טו): "ויין ישמח לבב אנוש", וצריכין להגדיל השמחה עד שיזכר על-ידי השכרות והשמחה של פורים לבוא לבחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע', שזהו בחינת 'עד דלא ידע' וכו'.

עד דלא ידע - תכלית הידיעה אשר לא נדע

כי עקר אחיזת הטוב והרע, שזהו בחינת ברוך מרדכי וארור המן, עקר אחיזתו הוא מעץ הדעת טוב ורע, שעקרו נמשך מבחינת (משלי טו, כח): "נרנן מפריד אלוף", דהינו שמפריד בחינת הפתר שהוא בחינת 'אלף', בחינת 'פלא', שהוא המסדר והמניח את המניחין שהוא המעכב את המניחין מרדיפתו, שעקר השגת הידיעה הוא על-ידיה דיקא, בבחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע', שבחינת 'לא נדע' הוא עקר תכלית הידיעה, ומי שזוכה לזה אז נכלל הידיעה והעדר הידיעה יחד שהם בחינת הדיעה והמעכב שבאמת שניהם אחד בשורשם, ועל-ידיה עקר תכלית הידיעה. ואז נתבטל הרע לגמרי, פי עקר אחיזת הרע

רחמים, על-ידי-זה הוא מעורר למעלה השלש-עשרה מדות העליונים של רחמים, ועל-ידי-זה נכנעין ועוקרין המחבלים שנעשו על-ידי העברות, בכחינת: "אל מלך יושב על-כסא רחמים וכו'", מוחל עונות עמו, מעביר ראשון ראשון", הינו שעל-ידי השלש-עשרה מדות של רחמים מעביר הקדוש-ברוך-הוא עברות הראשונים שבכל חבילה וחבילה, ואי שאר העונות שבחבילה שבים אל-השם יתברך, והוא יתברך נתן להם חיות. וזה בחינת: "אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו", "דרכיך" זה בחינת השלש-עשרה מדות, כמו שכתוב: "הודעני נא את-דרכך" - והראה לו הקדוש-ברוך-הוא השלש-עשרה מדות; הינו בשלומדים לעשות השלש-עשרה מדות, אי: "וחטאים אליך ישובו", הינו שהעברות שבחבילה שבים אל-השם יתברך.

אך מאין הקדוש-ברוך-הוא נתן להם חיות? דע, כי יש פסטר-אחרא בחינת ראשון לראשונים, דהינו בחינת אדם שנקרא ראשון, כמו שכתוב: "ויצא הראשון אדמוני", והוא בחינת ראשון לראשונים, דהינו שהוא ראשון להעברות הראשונים הנ"ל, כי כלם נמשכים ובאים על-ידו; כי באמת לפי גדל קדשת ישראל אין ראוי להם כלל

לעשות עברות חס ושלום, רק מחמת תקף הגלות, שסובלים מהאמות על-ידי מסים וארגוניות, מחמת-זה באים לעברות חס ושלום; נמצא שכל העברות נמשכים על-ידי אדם, על-ידי שאנו מסורים בגלות אצל, והוא בחינת ראשון לראשונים פנ"ל, ועל-פן הקדוש-ברוך-הוא נתן העונות עליו, ונמשך להם חיות ממנו. וזה בחינת: "תנה-עון על עונם", הינו שהקדוש-ברוך-הוא נתן העונות של ישראל עליו, ונמשך להם חיות ממנו.

וכל זה נעשה על-ידי הרחמנות, שעל-ידי-זה מעוררין השלש-עשרה מדות של רחמים פנ"ל. אבל הענינים, שאין להם מדת רחמנות מפני שהם בחינת תקפא דדינא, בחינת שמעון שנאמר בו: "אחלקם בנעקב ואפיצם בישראל" - שהם מחזירין על-הפתחים, ושמעון הוא בחינת גבורות ודינים פמבא, וכמו שאנו רואין בחוש שהם אכזרים מאד, כי אין להם מדת רחמנות מחמת שהם בחינת תקפא דדינא, בחינת: "ואין מרחמים בדין"; ומאחר שאין להם רחמנות, דהינו בחינת השלש-עשרה מדות של רחמים, ואין יכולין לעורר השלש-עשרה מדות העליונים, על-פן צריכין לבקש מהשם יתברך רחמים, דהינו שצריכין לבקש ולתגן לפני השם יתברך שירחם מעצמו יתברך עם השלש-עשרה מדות שלו, ויעורר

ברחמיו מעצמו השלש-עשרה מדות של רחמים, ויעביר ראשון ראשון.

וזה בחינת: "אל-תזכר-לנו עונות ראשונים, מהר יקדמונו רחמיה פי דלוננו מאד", הינו שאנו מבקשים מהשם יתברך לכל יזכר לנו עונות הראשונים שבכל חבילה וחבילה של עונות פנ"ל, דהינו שיעביר ראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה פנ"ל, בחינת "מעביר ראשון ראשון" וכו' פנ"ל, שעל-ידי-זה ממלא בטלין ונסתלקין כל שאר העונות שבכל חבילה וחבילה פנ"ל; אך לזה היינו צריכים לקים כל השלש-עשרה מדות של רחמים, כדי לעורר על-ידי-זה שלש-עשרה מדות רחמים העליונים שעל-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא מעביר ראשון ראשון וכו' פנ"ל, ועל-זה אנו מבקשין: "מהר יקדמונו רחמיה", רחמיה דנקא, "כי דלוננו מאד", הינו כי אנחנו דלים ואביונים מאד ואין לנו מדת הרחמנות פנ"ל, ואין לנו כח שאנחנו נזכה לעורר השלש-עשרה מדות של רחמים, על-פן אנו פושטים פנינו לפני יתברך ומתחננים אליו שיעורר בעצמו השלש-עשרה מדות של רחמים, כי אנו אין לנו כח לעוררם, "כי דלוננו מאד" וכו' פנ"ל. וזהו: "מהר יקדמונו רחמיה" דנקא, מעצמך, "כי דלוננו מאד" וכו' פנ"ל; ועל-ידי-זה: "אל-תזכר-לנו עונות ראשונים",

בחינת "מעביר ראשון ראשון" וכו' פנ"ל.

צ. דע, שכל אדם קדם השנה הוא ראה כל-הנשמות של המתים של קרובים שלו, או אותן שהם משרשו; כמו שקדם המיתה רואין הנשמות הנ"ל פידוע, כמו כן קדם השנה, שהוא אחד מששים במיתה, רואין אותם גם-כן. רק מחמת שהראיה היא בהעברה בעלמא מאד, כי קדם המיתה ממש איז יש גם-כן חלוקים, שאדם גדול ואיש פשוט ראה הנשמות הנ"ל קדם מותו בראיה גמורה, אך סתם בגי-אדם אפילו קדם מותם אינם ראים אותן הנשמות רק בהעברה בעלמא, כמו שעובר זריחה והתנוצצות בעלמא לפני העינים; וקדם השנה, שהיא רק אחד מששים במיתה, איז גם הראיה הנ"ל של הנשמות הנ"ל הוא רק אחד מששים מהתנוצצות הנ"ל. ועל-פן אינו נרגש בחוש הראות כלל ראיה הנ"ל, ואין אדם יודע מזה, מחמת שהוא התנוצצות מעט מאד, אחד מששים מהתנוצצות הנ"ל; אבל באמת הכל רואין קדם השנה פנ"ל.

צא. סגלה להתמדה, שיוזקה להיות מתמיד בלמודו, הוא להתזהר לכלי לדבר על-שום איש ישראל. כמו כשהפלה היא יפה איז האהבה בשלמות, אבל כשיש להפלה איזה חסרון ומום איז בודאי אין האהבה

בשלמות; כמו כן התורה נקראת פלה, כמו שכתוב: "תורה צוה לנו משה מורשה", ודרשו רבותינו זכרונם לברכה: "אל תקרי 'מורשה' אלא 'מאורסה'", וכל אחד מישראל יש לו אות בתורה, כי ששים רבוא אותיות התורה כנגד ששים רבוא נשמות ישראל, וכשיש חסרון באחד מישראל - נמצא שיש חסרון בתורה, ששם שרש נשמות ישראל פנ"ל, ועל-כן בודאי אי אפשר לאהב את-התורה בשלמות. אבל כשיהיה מלדבר על-שום ישראל, ולכלי למצא שום חסרון בשום ישראל - נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום, ואזי בודאי יאהב את-התורה מאד; ואזי יתמיד בלמוד התורה מגדל הזהבה פנ"ל.

וזהו: "תורת ה' תמימה", הינו כשתורת ה' היא תמימה, בלי שום חסרון ומום, דהינו כשנזהרין לכלי לדבר ולכלי למצא שום חסרון בשום ישראל, שהוא אות מהתורה, נמצא שאז תורת ה' תמימה, בלי שום חסרון ומום - אזי היא "משיבת נפש", כי אז דיקא זוכין לאהבת התורה ומרגישין טעם מתיקות התורה שמשיבה את-הנפש, מאחר שאין בה שום חסרון פנ"ל; ואז זוכין להתמדה פנ"ל.

צב. כשבאה נשמה לעולם, אזי אותה הפעלה של אותה הנשמה מתחלת להתעלות, כגון אם הנשמה

של חכם - אזי החכמה מתחלת לעלות, ועולה למעלה למעלה מיום הולדו עד-יום הסתלקותו, וכן אם היא נשמה של מלכות - אזי תכסיסי מלחמה ועסקי המלכות מתעלין; ולפי מהות החכמה, איזה חכמה שהיא - אותה החכמה מתעלית בעת שבא הנשמה להעולם, וכן לפי מהות המלכות, אם הוא מלכות הרשעה או מלכות טובה. הכלל: אותה הפעלה של אותה הנשמה מתחלת להתעלות מיום ביאת אותה הנשמה לעולם.

ויש בימי חייו של האדם ימי עליה, וימי עמידה, וימי ירידה, כגון אם ימי חייו שבעים שנה או מאה שנה, אזי שליש ימיו הם ימי עליה, ושלש ימי עמידה, ושלש ימי ירידה, דהינו ששלש ימיו עולה מעלה מעלה עם כל הכחות, ושלש ימיו הוא עומד, ואחר-כך שליש ימי ירידה; וימי עמידה הוא במלוואה, שאז כל הכחות בשלמותן ובמלוואן.

והוא בחינת נגוד הלכנה; כי הלכנה בשעת המולד היא קטנה, ואחר-כך עולה ונגדלת עד שבאה נגד השמש, ואזי היא בחינת עמידה, ואחר-כך יורדת ונקטנת. וסגלת הלכנה היא לחלוותה, ועל-כן היום מצת מולד הלכנה מתחיל לעלות ולהגביה עצמו למעלה למעלה, ואחר-כך בסוף החודש נפל ויורד ונקטן.

ודע, שהדבורים שמדברים בדינים, כל

מה שהעולם הם רבים יותר - הדבורים נמתקים ביותר. וזה בחינת של ה"הינו דאמרי אינשי", שהם דבורים של גוים, ואחר-כך, כשבאו בתוך ישראל שנדברו ביניהם, על-ידיה נמתקו ונעשו מהם דברים עליונים. וזה בחינת מי הים, שהם מלוחים ואי אפשר לשותתם, וכשהלכים דרך הרים של חול - על-ידיה נמתקים, כי החול ממתיק המים, ואזי ראויין לשתיה (ולא באר יתיר).

צב. דע, שיש אור שהוא מאיר באלף עולמות, וזה האור אין אדם פשוט יכול לקבל מחמת גדלו; וצריך לזה חכם גדול שיוכל לחלק אלפים למאות, דהינו שיוכל לחלק האור הגדול לחלקים קטנים כדי שיוכלו הקטנים במעלה לקבלו מעט מעט. כמו למשל כשאחד אמר פשט או חלוק גדול מאד, ומחמת זה אין יכולין לקבל ממנו, מחמת גדלו, כי חצי פשט אי אפשר לקבל, כי אם פלה, אבל כשמחלקין הפשט והחלוק לחלקים ועננים, אזי יכולין להבין כל ענין וענין בפני עצמו; כך יש אור שהוא מאיר באלף עולמות, והוא השנה אחת, דהינו שאי אפשר להשיג אותו אלא כלו, אבל לא במקצת, כי הוא אור אחד פשוט. אך תלמיד-חכם שהוא נקם ונוטר - הוא יכול לחלק אלפים למאות, דהינו לחלק האור

גדול לחלקים כדי שיוכלו לקבלו פנ"ל.

וענין זה, שתלמיד-חכם שהוא נקם ונוטר יכול לחלק אלפים למאות, הוא מפרש, כמו שכתוב: "ושנה בדבר מפריד אלוף", ופרש רש"י דהינו נקם ונוטר, ששנה בדבר שעשה לו חברו, על-ידיה הוא מפריד אלופו של-עולם, כן פרש רש"י; אבל תלמיד-חכם צריך דיקא להיות נקם ונוטר, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "כל תלמיד-חכם שאינו נקם ונוטר" וכו'; אך פרוש הפסוק הוא פנ"ל, שתלמיד-חכם שהוא נקם ונוטר יכול לחלק אלפים למאות, וזהו: "ושנה בדבר" - הינו נקם ונוטר, "מפריד אלוף" - הינו שהוא מפריד ומחלק אלפים למאות פנ"ל.

וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "אם ראית תלמיד-חכם שהוא נקם ונוטר - חגרוהו על-מתניו, לסוף שתהנה מתלמודו", כי על-ידי שהוא נקם ונוטר, על-ידיה יכול לחלק אלפים למאות, דהינו לחלק אור גדול לחלקים, ועל-ידיה יכולין להנות מתלמודו ולקבל ממנו, כי בלי זה אי אפשר לקבל מחמת גדל האור פנ"ל.

אבל השכל והטעם של ענין זה, מפני מה מי שהוא נקם ונוטר יכול לחלק אלפים למאות וכו' - זה עמק עמק וכו'. ודע, מי שידע זאת - הוא יכול

ר' יודן בר שקלי. ר' יודן בן טרפון.
ר' יודן כפודקנא. ר' יודן איש צידין.
ר' יודן בר חלפנא. ר' יודן בר פילא.
ר' יודן גליינא. ר' יודן מרינא. ר' יודן
מגדליינא. ר' יודן דמן גלילא. ר' יודן
בר אייבן. ר' יודן אבוי דר' מתניה. ר'
יודן בר נחמיה. ר' יודן.

ר' יהושע בן פרחיה. רב יהושע בן
בתינא. ר' יהושע סתם, הוא בן
חנניה. ר' יהושע בר ממל. ר' יהושע
בן הורקנוס. ר' יהושע בן פתר ראש.
ר' יהושע בן גמלא. ר' יהושע בן
מתנא. ר' יהושע בן דמא. ר' יהושע
בן קפוסאי. ר' יהושע הגרסי. ר'
יהושע בן זירוז, בן חמיו של רבי
מאיר. ר' יהושע בר עקיבא. ר' יהושע
בן קרחא. (יש אומרים שנתם אחד). ר'
בן לוי. ר' יהושע בן לוי בר' שלום.
ר' יהושע הדומי. ר' יהושע בן
אלישע. ר' יהושע בן איר. ר' יהושע
עוזא. ר' יהושע דסקנין. ר' יהושע
בריה דר' תנחום בר חינא דכפר חנן.
ר' יהושע בר אבא. ר' יהושע בר
אידי. ר' יהושע בריה דרב אידי. ר'
יהושע הכהן בר' נחמיה. ר' יהושע
בר גיזורה. ר' יהושע אונגא. ר'
יהושע בר אביון. ר' יהושע בריה דר'
טימי. ר' יהושע בן פתוס. ר' יהושע
בר זידל. רב יהושע בר אבירים. ר'
יהושע בריה דר' פנגדי. ר' יהושע בן
פדיה. ר' יהושע בר אבא אושענא
איש-טרינא. ר' יהושע הלוי בר שלום.

ר' יוד. רב יוחני. מר יוחני. מר יוחנא
בריה דרב חנא בר אדא. מר יוחנא
בריה דרב חנא בר בינא.

יוחנן כהן גדול. יוחנן בן נרבאי. ר'
יוחנן בן בתינא. ר' יוחנן בן זפאי. ר'
יוחנן בן הורקנית. ר' יוחנן בן נורי.
ר' יוחנן בן בג בג. ר' יוחנן בן ברוקא.
ר' יוחנן בן גודגדא. ר' יוחנן בן
ישוע בן חמיו של ר' עקיבא. יוחנן בן
משלם. ר' יוחנן הסנדלר. ר' יוחנן בן
מתנא. ר' יוחנן בן דהבאי. ר' יוחנן
הנזוף. ר' יוחנן בר פנחס. ר' יוחנן בר
יאשיה. ר' יוחנן איש בקעת בית
חורקן. ר' יוחנן. ר' יוחנן מלחשף. ר'
יוחנן המפוחי. ר' יוחנן בן ארזא. ר'
יוחנן בר ברכיה. ר' יוחנן דיפן. ר'
יוחנן בר אבין. ר' יוחנן בר חנינא. ר'
יוחנן בן אלעזר. ר' יוחנן קסקסא.
ר' יוחנן חקוקא. ר' יוחנן בר רבינא.
ר' יוחנן אחוי דרב ספרא. ר' יוחנן
ספרא דגופתא. ר' יוחנן בן מרינא. ר'
יוחנן בן שאול. ר' יוחנן בר שילא. ר'
יוחנן בר שאונה. ר' יוחנן בן קצרתא.
ר' יוחנן דציפורין. ר' יוחנן בן
מולדא. ר' יוחנן בן פזי. ר' יוחנן בר'
יוסי. ר' יוחנן בן יהושע. ר' יוחנן בן
תורמא. ר' יוחנן בן עכמאי. ר' יוחנן

לחברו; גם אין אדם מקלימו.
על-ידי בטחון אדם נצול מדאגה.
על-ידי בטחון יזכה לידע שמות
הקדש.
מי שאין לו מדת הבטחון ישמר את
עצמו שלא לביש שום אדם, גם
יזהר להתפלל בכונת הלב.
מי שיש לו בטחון לא תקצרו
ימיו.
מי שאין לו בטחון יקום קדם אור
הבקר ויאמר פקשות בקול רם.
על-ידי שתיקה יזכה לבטחון.
על-ידי זהירות מלתן תקיעת פה
יזכה למדת הבטחון; גם על-ידי
שלא יתחבר עם רשעים.
על-ידי חנפה נאבד הבטחון.
מי הירדן הם סגלה לבטחון.
על-ידי הבטחון האדם נתקרב
להשם יתברך.
מי שבוטח בעכו"ם - דילה
דילהון.

חלק שני

א. כשעשה אדם איזהו דבר באמונה,
ונכשל באיזה מקשול - יבטח
שהקדוש-ברוך-הוא יצילו;
והקדוש-ברוך-הוא הזמין לו את
המקשול כדי שיעשה דרך כבושה
לבניו בזאת המקשול, שינצלו
ממנו.
ב. מי שנשמר מהרהורי עבודה-זרה
וזכה בכל פעם לבטחון עד שאינו
דואג מה יאכל למחר, והוא

א. כשאדם לובש לבוש של אביו, על-
ידיה נקל לו לילך במדותיו של
אביו.
ב. "ליכו ליחמו ב'לחמי ו'שתו" -
ראשי-תבות 'לולב'; "ביין" עם
האותיות - גימטריא ראשי-תבות
של 'אתרוג ה'דס ע'רבה;
"מסקתי" - זו בחינת סבות. על-ידי
מצות נטילת ארבעה מינים, ועל-
ידי ספה - אדם זוכה לאכילה
ושתייה ומלבושים, וגם לחיות
הנשמה; על-ידי ספה זוכה
למלבושים, בחינת "בשומי ענן
לבשו"; על-ידי ערבי-נחל זוכה
לשתייה; על-ידי הדס זוכה לחיות
הנשמה; ועל-ידי לולב ואתרוג
זוכה לאכילה, כי יש בהם פרי
שהם מיני מאכל.

בטחון

א. מי שיש לו בטחון - אין לו שום
פחד.
ב. על-ידי בטחון בא שלום.
ג. בטחון בא על-ידי יראת-שמים.
ד. על-ידי אמונה ובא לבטחון.
ה. מי שאין לו בטחון הוא דובר
שקרים.
ו. על-ידי שקרים אינו יכול לבטח
באמת.
ז. מי שבטוח בהשם יתברך הקדוש-
ברוך-הוא מצילו מכל צרות ובפרט
מהריגה.
ח. על-ידי בטחון אין אדם צריך

תוכיח אותנו בתוכחת מגלה מאהבה מסתרת, כמו שכתוב: "פיה פתחה בַּחֲכָמָה וְתוֹרַת חֵסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ". עד שנוקה על ידי זה לשוב אליך באמת, חיש קל מהרה, ותקרבנו לעבודתך, ותחזירנו בתשובה שלמה לפניך, ותעזרנו ותושיענו ותזכנו לגלות ולהעלות צרופי אותיות התורה הקדושה מתוך ההסתרות ולחזור ולהפכם אל הקדשה, ולהשיכם על מקומם ומכונם הראשון, ולצרפם בצרופים דקדשה, עד שיתגלה על ידם חדושי תורה אמתיים נפלאים ונוראים. ותגלה לנו סתרי אוריתא, נפלאות ונסתרות שבתורתך הקדושה, אשר צפנת וגזזת ליראיך. ונוקה לידע ולהבדיל בין אסור ומתיר בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור, ובין פשוט לפסול. ותעזרנו להפריש עצמנו מן הרע והאסור לגמרי, ולדבק עצמנו אל הקדשה באמת ובאמונה שלמה, לסור מרע ולעשות הטוב בעיניך תמיד כרצונך הטוב באמת, ותזכנו לדעת שלם דקדשה עד שנוקה לקטש עצמנו ולקטש גם אחרים בתשובה שלמה לפניך באמת, שנוקה על ידי עסקנו בתורה הקדושה לעזור גם אחרים בתשובה שלמה אפילו הרחוקים מאתנו מאד, להוציאם מאפלה לאורה מחשך לאור מחל לקדש.

ותעזרנו שנוקה להמשיך חיים

ואריכות ימים ושנים לתוך המלכות שלנו, שיש לנו לכל אחד ואחד איזה חלק בבחינת מלכות, באהגליא ובאחפסגא. ולא נשתמש עם המלכות שלנו לצורך עצמנו כלל, ולא תהיה המלכות אצלנו פעבד, רק נזכה שתהיה המלכות אצלנו בן חורין. ולא נשתמש עם המלוכה והממשלה שלנו שיש לכל אחד ואחד, כי אם לשמך ולעבודתך לבד באמת. ותחננו מאתך שכל ודעת דקדשה, שנוקה לידע איך להזהיר ולהוכיח את כל האנשים שהם תחת ממשלתנו, הן בגיני ובנחיתנו ואנשי ביתינו, הן אחינו ורעינו ושאר אנשים הסרים למשמעתנו, כלם נזכה להוכיחם ולהזהירם בתורת יי, שישובו אל יי באמת, ולא ילכו אחרי שרירות לבם הרע, רק יסתכלו על עצמם, ויחוסו על נפשם, לדבק עצמם בדרך תורת יי תמיד, לסור מרע ולעשות טוב, ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל. ותשמרנו ותצילנו ותגן בעדנו שלא יזיק לנו חס ושלום המלכות והממשלה שלנו, רק נזכה להמשיך חיים טובים וארוכים לתוך המלכות, ונזכה להשיב ולהחזיר כל המלוכה והממשלה להשם יתברך, לכלי להשתמש עם המלכות לצרכינו כלל, כי אם לשמך לבד באמת, כמו שכתוב: "והיתה ליי המלוכה".

ובכן תרחם עלינו ברחמיך הרבים,

ותצילנו מתאנות ממון. ותעזרנו לשבר תאנות הנגידות והעשירות, ולא נחמוד ולא נתאנה כלל לאסף הון, בעולם שאינו שלנו. רק נזכה שכל תאונתנו ותשוקתנו וכספנו ועסקנו יהיה רק בהתורה הקדושה, לקנות חכמה ודעת שלם דקדשה, ולהתדבק במצותיך הקדושים ותזכנו לתקן בחיינו כל הפגמים שפגמנו לפניך על ידי תאנות ממון. ונזכה להוציא כל ניצוצות הקדושים שבלעה הקלפה פגונותינו הרבים על ידי תאונתנו הרעות ובפרט על ידי תאנות ממון. ויקים מהרה מקרא שכתוב: "חיל בלע ויקאנו מבטנו יורישנו אל".

ונזכה להכניע ולשבר ולבטל ולמחות ולבלות ולעקר קלפת המן עצמלק מן העולם, שהוא תאנות ממון, ולהוציא כל חיות הקדשה ממנו ולהשיב ולהחזיר כל הניצוצות הקדושים וכל חיות הקדשה לשרשם העליון שבקדשה, ולחזור ולעשות מהם תורה קדושה. ונזכה להמשיך עלינו תמיד קדשת מרדכי היהודי ואסתר המלכה.

ותעזרנו ותזכנו לגלות ולהאיר כל הגונון עלאין שיש בכסף וזהב ונחשת בקדשה ובטהרה גדולה כרצונך הטוב, ותחמל עלינו ברחמיך הרבים, ותשפיע עלינו מדת הרחמנות באמת. ונזכה לרחם על הבריות ולהרבות בצדקה, ואתה תרחם עלינו מן השמים, ותמשיך לנו פרנסה ושפע

טובה וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום ודעת שלם דקדשה וכל טוב. ותבטל המחלקת מן העולם. ותעביר כל מיני שנאה וקנאה וקנטור ומריבות מכל עמך בית ישראל לעולם. ותמשיך רחמנות ושלום בעולם, שיהיה שלום גדול באמת בין כל עמך בית ישראל ובכל העולם כלו. וכל באי עולם פלם ירחמו זה על זה באהבה גדולה וברחמים גדולים באמת. ותתן לנו פרנסה טובה מן השמים, וכשם שכלפלת את עמך ישראל במדבר ארבעים שנה, ונתת להם מן לאכל וכל דבר לא חסרו, כי הספקת להם כל צרכם, כן תחמל עלינו בחסדיך, ותשפיע לנו פרנסה טובה מן השמים, ותתן לנו כל מחסורנו בלי שום גיעה וטרחא וטרדא כלל, באופן שנוקה לעשות רצונך ולשמור חקיך ומשפטיך ולעסוק בתורתך תמיד יומם ולילה בלי שום בטול כלל. כי כל ימי חיינו הבל וימינו כצל עובר ואם לא עכשו אימתי.

ועזרנו וזכנו והושיענו שנוקה לטהר ולקדש עצמנו בכל עת על ידי טבילת מקוה, ונזכה להמשיך עלינו טהרה וקדשה גדולה על ידי טבילת המקוה, לטהר עצמנו מכל הטמאות מכל החטאים והעוונות והפשעים, שהטאנו ושעונו ושפשענו לפניך מנעורינו עד היום הזה, ולהמשיך

חזרה לתוכן העניינים

יום שלישי

לנצח עוד יום

ק"ג ע"א ורמיננהו: דאמרו: אבל אבר מן החי מן בהמה הטרפה - רבי יוחנן אמר: חייב שנים, ורבי שמעון בן לקיש אמר: אינו חייב אלא אחת.

בשלמא לרבי יוחנן, ניוחא דחייב שתיים, דעבר אשני לאיין, של אבר מן החי ושל טרפה. אלא לרבי שמעון בן לקיש, קשיא למה אינו חייב אלא אחת, שהרי אמרו דדברי הכל חייב שנים על אבר מן החי וטרפה?

ומתצינן: אמר רב יוסף: לא קשיא! כאן, בבהמה אחת, שהיא טרפה, ואכל ממנה אבר בעודה חיה. כאן, בשתי בהמות, שאכל אבר מן החי מו, ומהשניה, שהיא טרפה, אבל בשר.

בשתי בהמות - מוחיב שנים לכולי עלמא, כדאמון לעיל.

בבהמה אחת - פליגי רבי יוחנן ור"ש בן לקיש וכדמפרש ואזיל.

ומבארין: בבהמה אחת במאי פליגי? למה לא מחיב ר"ש בן לקיש אלא אחת והלא שני לאויין הן?

אמר אביי: כגון שנטרפה עם יציאת רובה. שבאותו רגע שנולדה ויצא רובה ממעי אמה, נעשתה טרפה.

ובהא פליגי: מר, רבי יוחנן סבר: בהמה בחייה **לאברים עומדת**, ואיסור אבר מן החי חל מיד עם הולדה. הלכך, **איסור טרפה ואיסור אבר מן החי בהדי הדדי קאתו**, ולכן חייב שנים.

ומר, ר"ש בן לקיש סבר: בהמה בחייה לאו **לאברים עומדת**, ואיסור אבר מן החי לא חל על הבהמה אלא כשמפריש ממנה אבר, ואז כבר טרפה היא מקודם, ולא אתי איסור אבר חייל. **אויסור טרפה**, שאין איסור חל על איסור. הלכך, אינו חייב אלא אחת, על טרפה, שחל בראשונה. ואיבעית אימא: דכולי עלמא סברי בהמה בחייה לאו **לאברים עומדת**, ואיסור טרפה קדים. ובמיתוי איסור אבר ומיחל **אויסור טרפה** [באם חל איסור אבר מן החי על האבר, כשמפרישו מהבהמה, על איסור טרפה] קא מיפלגי:

מר, רבי יוחנן, סבר: איסור אבר חייל ואיסור טרפה הואיל ואיסור אבר מן החי חמור, שכן נוהג בבני נח.

ומר, רשב"ל, סבר: לא אתי איסור אבר חייל **אויסור טרפה**.

איבעית אימא: דכולי עלמא סברי בהמה בחייה **לאברים עומדת**, ואיסור אבר מן החי חל בשעת לידה. וכגון שנטרפה לאחר מכאן. ובמיתוי איסור טרפה **וחייל איסור אבר קא מיפלגי:** מר, רבי יוחנן, סבר: אתי **וחייל**. דסבירא ליה איסור חל על איסור. **ומר רשב"ל סבר:** לא אתי **וחייל**. שאין איסור חל על איסור.

רבא אמר: בהכי מיירי פלוגתייהו: כגון שתלש ממנה אבר, וטרפה בו! שעל ידי תלישת האבר נעשת בה הבהמה טרפה. **מר, רבי יוחנן, סבר:** בהמה בחייה לאו **לאברים עומדת**, ואיסור אבר מן החי אף הוא חל עם תלישת האבר. הלכך,

איסור אבר ואיסור טרפה בהדי הדדי קאתו, וומר, רשב"ל, סבר: בהמה בחייה **לאברים עומדת** הלכך איסור אבר מן החי חל בשעת לידה, ולא אתי איסור טרפה **וחייל איסור אבר**. ולכן אינו חייב אלא על איסור אבר מן החי, שהיה קודם.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: **אכל חלב מן החי מן הטרפה**, וכגון שתלש חלב מבהמה טרפה, בעודה חיה - **חייב שנים!** וכדמפרש ואזיל.

אמר ליה רבי אמי לרבי חייא בר אבא: **ולויא מר דחייב שלש:** על חלב, ועל אבר מן החי, ועל טרפה? שהרי אני אומר משמו של רבי יוחנן שחייב שלש?

איתמר נמי: אמר רבי אבהו, אמר רבי יוחנן: **אכל חלב מן החי מן הטרפה חייב שלש!** והיונן בה: **במאי קמפלגי?** מה סברת האומר דאינו חייב אלא שתיים.

ומתצינן: כגון שנטרפה עם יציאת רובה בשעת לידה. ובהא פליגי: **מאן דאמר שלש קסבר:** בהמה בחייה **לאברים עומדת**, דאיסור חלב נשחל

רק בשעת לידה ולא כשהולד במעי אמו. ואיסור אבר ואיסור טרפה בהדי הדדי קאתו. שכולן חלין בשעת לידה.

מאן דאמר שנים, קסבר: בהמה בחייה לאו **לאברים עומדת**, ואיסור חלב ואיסור טרפה איכא, שהם חלין בשעת לידה, אבל איסור אבר חל רק בשעה שמפריש את החלב מהבהמה, הלכך לא אתי **וחייל**, ואינו לוקה עליו. ואיבעית אימא: דכולי עלמא סברי בהמה בחייה לאו **לאברים עומדת**. ובמיתוי איסור אבר **וחייל איסור חלב** ו**אויסור טרפה**, שקדמו משעת לידה, קא מיפלגי!

מר סבר: אתי **וחייל**. דאיסור חל על איסור, הלכך חייב שלש. **ומר סבר:** לא אתי **וחייל** ולכן אינו חייב אלא שנים.

ואיבעית אימא: דכולי עלמא סברי בהמה בחייה **לאברים עומדת** ואיסור אבר מן החי ואיסור חלב חלים בשעת לידה, וכגון שנטרפה לאחר מכאן. ובמיתוי איסור טרפה ומיחל **אויסור אבר קא מיפלגי!** שעל איסור חלב לבד ודאי שחל איסור טרפה, כדלקמן. אבל על איסור אבר מן החי נחלקו אם חל איסור טרפה. **דמר סבר:** אתי **וחייל**, **מודי דהוה אחלב** שחל עליו איסור טרפה, והוא הדין שעל אבר מן החי חל איסור טרפה.

דאמר מר: נאמר בתורה "וחלב נבלה וחלב טרפה..." ואכל לא תאכלהו", וקשיא לן למה צריכה התורה לאסור חלב נבלה וטרפה, כשאפילו חלב כשרה אסור? אלא, **התורה אמרה יבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב! ויבא איסור טרפה ויחול על איסור חלב!** דהאי "ואכל לא תאכלהו" בא ללמד על איסור נבלה וטרפה שיחולו על איסור חלב שקדם להם, דלא תימא אין איסור חל על איסור. וכיון שאיסור טרפה חל על איסור חלב וגם על איסור אבר מן החי נמצא שחייב שלש.

ואידך, מאן דאמר חייב רק שתיים, אמר:

גיד הנשה פרק שביעי חולין

מסורת הש"ס

ה) [לעיל קב:], ז) [לעיל לו].
זכאים ע., ג) [ז"ל דחייל],
ד) [ז"ל דכשטולדה],
ה) [דברים יד, ו] [ז"ל בעי.
מהר"ם].

הגהות מהר"ב
רנשבורג

א] תום' ד"ה מר סבר ר' יוחנן וכו' אע"ג דליקור מוסיף הוא דאקור לבני נח. נ"ב עי' שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' קכ"ג דף קכ"ב ע"א ודבריו דפס"ח וש"י:

מוסף רש"י

יבא איסור נבלה כו'
 ויבא איסור טרפה
 ויחול על איסור חלב.
 כלומר האי ואכל
 תחלבוהו לא ל' צריך, דהא
 כתיב כל חלב וכל דם לא
 תאכל, ומאוס ודמגננה או
 טרפה מן מזי ליה איסור
 חלב, וימאי אצטרך, אלא
 הנהגה אמרה דהייב משום
 שני לאין, ויחול על חלב
 ומשום לאו דטרפה, דלא
 תימא אין איסור חל על
 איסור (ועיי' דף...)
 תאמר אין איסור נבילה
 וטרפה חלין על איסור
 חלב שקדם לטולם (ובחיים)

הדרין עלך גיד הנשה

[illegible]

המורה ר' יוחנן אמר
בן לקיש אמר אינו
אלא ר' יוחנן ניהא אלא
אמר רב יוסף לא
כאן בשתי בהמות
שנים בבמה אחת
מאי פליגי אמר אביי

ת רובה מ"ם⁶ בהמה
ואיסור טרפה ואיסור
ומ"ם בהמה בחייה
לא אתי איסור אבר
איבעית אימא דכ"ע
ברים עומדת ובמותי
טור טרפה קא מיפלגי
דחייל ואיסור טרפה
דאבר חייל ואיסור
דכ"ע בהמה בחייה

ששופרה לאחר מכן
 שולח אישור כבר לא
 יויל ואמר כבר לא אתי
 שתלש ממנה אבר
 מה בחייה * לאברים
 מרפה מרפה בהיה
 הנמה בחייה לאברים
 מרפה חייל אישור
 בא אמר ר' יוחנן אכל
 חייב שמים אמר שלש
 ש שאני שנים שלש
 בכו א"ר יוחנן * אכל
 הפה חיית שלש במאי
 עים * חיית רובה מ"ד
 עים לאברים עובת
 ר' אישור מרפה בהיה
 עס קשר בתמה בחייה
 ואישור חלב ואישור
 רב לא אתי חייל וא
 ה בחייה לאו לאברים
 אבר וחיל אישור
 מופלגי מר כבר
 אתי חייל וא בעית
 הנמה בחייה לאברים
 לאחר מכאן ובמית
 יאמר כבר מופלגי
 יו יהות חלם דאמר
 נא אישור נבלה יחול
 אישור מרפה חיול על
 פה הו * דחייב דתות
 מכלל

וחייל על איסור טרפה א"ס
כיון דלאו לאיצרים עומדת
וי"ל כגון שחלש ממנה אצט
וחייל לאיסור חלב חייל גמיר

אכול לא תאכלוהו ז'משום נזבלה אזהרניו ואשמועינן דיחול על איסור חלב ואף על גב דאיסור חלב קדים משנולדה. וה"נ אע"ג דאיכא איסור אברים צדדי איסור חלב אתי איסור טרפה וחייל עליה: מחללו

האי מיגו אלל דוקא איסור טרפה דגלי קרא חייל ולא איסור אבר
וחמן איסור אבר חייל ואיסור טרפה א"כ היכי משכחת לה דלא
יניחת רובה נטרפה ואיסור אבר שצא לזסוף גהי דחייל אר

חיייה לאברים עומדת ואיסור אבר
דדי קא אתו. משמע דאי לאו לאברים
לא אחי איסור אבר וחייל עלה א' שע"ג
בני נח ומימא דצפרק ג' דשבעות

(דף כה:) וצ"ל במרחל ליומא (דף עג:) גבי שבעה שלא אוכל נבלות וטרפות קאמר רבי יוחנן בכולל דברים המותרים עם הדברים האסורים אלתא אית ליה איסור כולל וא"כ כ"ש איסור מוסף בדמוכה צפרק ארבעה אחין (יבמות דף לב:) וי"ל אף על גב שפירש רבי יוחנן מתניתין דהתם בכולל לדידיה לא ק"ל הכי:

וּמִן סֵבֶר לֹא לְאִנְיָרִים עֹמֶדֶת וְלֹא
אֶתִּי אִיסוּר אִבֵּר וְחִיִּל אִיסוּר
מִדֶּפֶה. וְהָיָה כִּמְאֵן סָ"ל הִי כִרְצִי
לְעֹזֵר דְּאִמֵּר לְעִיל (דף קב.) כִּל
שֶׁאִבֵּר מִזֵּוֹב הִל דְּמִי אִבֵּר מִזֵּוֹב הִל

[illegible]

הדרדי קאתו. פי' הקונטרס דעשנולדה
 חל איסור חלב דהא חלב שליל מותר
 מכל צהמה תאכלו וקשה דהא א"ר
 יוחנן צפ' צהמה המקשה (לעיל דף עה).
 תלש חלב בן ט' חי חלבו כחלב צהמה
 א"כ איסור חלב קדים וי"ל דמ"מ
 איסור טרפה ואכר חיי"י אאיסור

חַבֵּל דָּקִיל שׂוֹמֵר מִכְּלָו וּבִדֵּי הָאֵדֶר
קִמְחוּ לוֹ לֵב יָקוּן אֶל מֵשׁוֹם טוֹרֶפֶה אֲדָר
אֲחֵרֵי קָדֶם דְּבִקְדָּשׁ שֶׁ שִׁמְשִׁי (בְּרִיאוֹת
דף קצ"ג) אֲמָרְיִן בְּדִקְדָּשִׁים יִסְרוֹר חַל
עַל יִסְרוֹר דְּמִיחַ לֵב חֲזַל ה' לִצְרוֹת
אֲמָרְיִן בְּדִקְדָּשִׁים קִטְס לִמְעֵילֵי אֲדָר
יִסְרוֹר מִמֶּנּוּ וְחִילֵי אֲחֵסְרוֹר חֲזַל
וּפְרִיץ לִמֵּד אֶף בְּקִדְשֵׁי אֶרֶץ יִסְרוֹר
עַל יִסְרוֹר לֵב חֲזַל וְחִילֵי ה' חֲזַל
גִּיּוֹלֵת חֲזַל וְקִבְרֵי הַחַיִּימוּן שֶׁן
קִדְשׁוֹן וּבִדֵּי אֲדָרִי קִלְחוּ אֲחֵסְרוֹר חֲזַל
אֲכַחֵי לִרְבִּי יוֹחֵן אֶל יִסְרוֹר חֲזַל
קִדְשׁוֹ חֲזַל צִמֵּי אֲמִו וְהִלֵּא מִשִּׁי
דְּמִיחַ נֶקֶט טַחֵם חֲזַל וּבִדֵּי אֲדָרִי
לֵאמֹר לֵחוֹם אֲדָרִי דְּמִיחֵי חֲזַל וְהִלֵּא אֲדָרִי
דְּתַשִּׁי אֲדָרִי חֲדָרְמִי וְגַם אֲדָרִי אֲחֵסְרוֹר
דְּבַחְמֵי הוּא לֵאמֹר צִמֵּי חֲזַל אֲדָרִי
חֲדָרְמִי צִנְיִן קִלְחוּ מִשִּׁי יִחַל אֲדָרִי
דְּטוֹרֵסוֹ חֲזַל אֲדָרִי דְּרִיחֵי אֲחֵסְרוֹר חֲזַל
קִדְמֵי שְׂמִרְפֵּי שֶׁ יִצֵּא אֲדָרִי רֹבֵה
חֲזַל הָדִין עֲרֵפֶה צִמֵּי אֲחֵם לֵאמֹר
מִיחִיבִי שִׁמֵּי אֲדָרִי עֲרֵפֶה עַד שִׁיֵּלֵךְ כִּמֵּי
חֲזַל חֲזַל אֲחֵם חֲזַל לִפְסוּיִן דְּמִשִּׁי כִּמֵּי
לֵאחֲרֵי יִצֵּא רֹבֵה וְיִחַם לִרְבֵּא דְּאֲמֹר
עַל כִּינֹר חֲשֵׁלֵם מִשִּׁי אֲדָרִי וְהִסְפִּיק
שֶׁן וְלֵאמֹר חֲשֵׁלֵם עֲרֵפֶה דְּתַשִּׁי אֲדָרִי
דְּרִיחֵי אֲחֵסְרוֹר מִשִּׁמֵּעַ דֵּאֵם עֲרֵפֶה קִדְשׁ

שמתנה החצר נח חתי חיסור חצר
יורי משכחת לה שלם הכא לר' יוחנן
יוין חיסור חצר חל על חיסור טרפה
טרפה זו דמיגו דלתי חיסור טרפה
חיסור חצר עליו ומ"ד תשים לית ליה
על דכ"ע לאו דאברים עומדת ולרבי
נח דמי וכן הטרפה ו"ל כגון שעם
ל' דחמייר דבכרת לא חיייל:

חלקו

דְּבִירוֹ גִּרְשׁוֹם

מיתביי אכל אבר מן החי
מן הטריפה. כלומר אמר
לעיל אכל אבר מן החי
ובשר מן הטריפה דברי
הכל חייב ששים והוא הכא
[ס' לר"ל] דאינו חייב
אלא אחת: ובמיתביי איסור
אבר מיתל אבר מן הטריפה.
כלומר בהא קא מפילגי ר'
יוחנן וירש לקיש אי אתי
איסור דחילל איסור
טריפה ר' יוחנן סבר דא
איסור אבר וכו': אבל חלב
מן החי מן הטריפה חייב
ששים כר'. בדעיקין למימר
קמן: דחלב הותר מכללו.
כלומר אחי:

ק"ג ע"ב אחלב הוא דחיל, משום דהותר איסור חלב מכללו. שהרי בחיה אינו נהג. וכיון דהוא איסור קל חל עליו איסור נבלה וטרפה. אבל על איסור אבר מן החי, ולא הותר מכללו, לא חל איסור נבלה, וטרפה. הלכך, חלב זה שתלשו מן החי, שיש עליו גם איסור אבר מן החי, לא חל עליו איסור טרפה, ואינו לוקה אלא שתיים, משום חלב ואבר מן החי.

כי אחא רב דימי אמר: בעא מיניה רבי שמעון בן לקיש מבחוץ קודם שיתנו לתוך פיו, ולא אכל את שני החצאים בבת אחת, אלא בזה אחר זה - מהו? האם חייב כמו בכל האיסורים שבתורה, שהאכילות מצטרפות לכזית כל עוד הם בכדי אכילת פרס, או דלמא איסור אבר מן החי הוא שונה, כיון שהוא חידוש, שגם הגידים והעצמות מצטרפות לשיעור כזית, מה שאין כן בכל האיסורים שלא חייבים אלא רק על הבשר, ואין לך בו אלא חידוש, ולכן דוקא אם אכלו בבת אחת הוא חייב?

אמר ליה רבי יוחנן לר"ש בן לקיש: פטור! שוב שאלו ר"ש בן לקיש: הכניס כזית שלם לתוך פיו וחלקו מבפנים, שבלעו לחצאין - מהו?

אמר ליה רבי יוחנן: חייב!
כי אחא רבין אמר: חלקו מבחוץ פטור. מבפנים - רבי יוחנן אמר: חייב. וריש לקיש אמר: פטור. וסברת מחלוקתם: רבי יוחנן אמר חייב: שהרי נהנה גרונו בכזית שלם קודם שבלעו. וריש לקיש אמר פטור: משום דשיעור אכילה, דהיינו כזית שלם, במעו בעיניו! כשהוא יורד לתוך מעיו, ולוכא! שהרי קודם לכן נתחלק. והוינן בה: אלא לרבי שמעון בן לקיש - היכי משכחת לה דמחייב על אבר מן החי? שהרי אי אפשר לבלעו כזית שלם ללא לעיסה? ומתרגינן: אמר רב כהנא: בגרומיתא זעירתא! עצם קטן שעל כף הידך שיש בו רק מעט בשר, וגיד ועצם משלימים לשיעור כזית. והדרך לבלוע אותו שלם בלי לעיסה.
ורבי אלעזר אמר: אפילו חלקו מבחוץ נמי חייב

כיון שאינו צריך אלא לקרב את שני החצאים זה לזה הרי מחוסר קריבה - לא כמחוסר מעשה דמו!

אמר רבי שמעון בן לקיש: "כזית" שאמרו בכל איסורי אכילה שבתורה, צריך שיהיה באוכל שהוא בולע כזית חוץ משל בין השניים! שמה שנשאר בין השניים אינו מצטרף לכזית.
ורבי יוחנן אמר: אף אם הכזית אינו אלא עם מה שנשאר בין השניים הרי הוא נחשב לכזית.
אמר רב פפא: בשל בין השניים דכולי עלמא לא פליגי שאינו מצטרף לכזית, שהרי אין לו שום הנאה ממנו. כי פליגי בין החנוכיים. במה שנשאר דבוק לחיך, שהגרין נהנה ממנו. מר רבי יוחנן סבר: מצטרף הוא לכזית שהרי נהנה גרונו בכזית. ומר ריש לקיש סבר: אינו מצטרף, דשיעור אכילה - במעו בעיניו!

אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: אכל חצי זית והקיא, וחזר ואכל חצי זית אחר - חייב!

מאי טעמא?
שהרי נהנה גרונו בכזית! שנהנה מטעם של שני חצאי זית. [אבל הנאת מעיו אין כאן, שהנאת מעיים היינו כאשר בטנו מלאה בכזית, וכאן לא היה כזית בבטנו אף פעם, שכשבלע את החצי השני כבר יצא החצי הראשון. מה שאין כן הנאת גרון היינו טעמה, והרי הוא טעם שני חצאי זיתים].

בעא רבי אלעזר מרבי אסי: אכל חצי זית והקיא, וחזר ואכלו, מהו?
הוינן בה: מאי קמבעיא ליה? אי נימא דמסתפקא ליה: אי אוכל שבלעו הוא עיכול, שאין עליו עוד שם אוכל אלא פירשא בעלמא הוא, וממילא אין כאן אלא אכילת חצי זית, אי לא הוא עיכול?

אם כן, ותבעי ליה כזית שאכלו והקיא וחזר ואכלו, אם חייב שתי מלקיות או אחת בלבד, כיון דהוי עיכול?
אלא תאמר, דפשיטא ליה דלא הוי עיכול. והספק הוא: אי בתר הנאת גרונו אזלינן והרי נהנה פעמיים מחצי זית, דהיינו, הנאת זית שלם, וחייב.

אי בתר מעו אזלינן ולא נהנה אלא מחצי זית. אכתי תקשי ותפשוט ליה מדרבי אסי דבתר גרונו אזלינן. ואם כן, אין הבדל אם אכל חצי זית אחר או שאכל שוב אותו החצי?

ומתרגינן: רבי אסי גמריה אינקר ליה! שכח מה שמעו מרבי יוחנן [ביתר עם רבי אלעזר] שאפילו חזר ואכל אותו חצי זית חייב. שהרי אמר משמיה דרבי יוחנן דוקא באכל חצי זית אחר. ואתא רבי אלעזר לאדכוריה להוכיחו שרבי יוחנן אמר אפילו באותו חצי זית, ומשום כבודו אמר לו בלשון שאלה. והכי קאמר ליה: למה לי חצי זית אחר? לימא מר בדיריה, באותו החצי, דאיכא למשמע מינה תרתי חידושים. דשמעינן מיניה דלא הוי עיכול, ושמעינן מיניה דהרי נהנה גרונו בכזית. אישתק רבי אסי ולא אמר ליה ולא מידי לרבי אלעזר. אמר ליה רבי אלעזר: מופת הדור! גדול הדור. וכי לא זימנן סגיאין פעמים רבות, אמרת קמיה דרבי יוחנן שאפילו באותו חצי זית חייב ואמר לך שודאי כדברייך הוא, שהרי נהנה גרונו בכזית, ולא הוי עיכול!

הדרן עלך פרק גיד הנשה

פרק כל הבשר

שלש פעמים נאמר בתורה "לא תבשל גדי בחלב אמר", כדי ללמדנו שלשה איסורים של בשר בחלב. אחד לאיסור אכילה, אחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בישול של בשר וחלב יחדו. ועל אף שנאמר "לא תבשל גדי", וגיד הוא בהמה, בכל זאת -

מתניתין:

כל הבשר, בין של בהמה ובין של חיה ועוף, אסור לבשל אותו בחלב [ולקמן נחלקו אם איסור בישול היה ועוף בחלב הוא מהתורה או מדרבנן].

חוץ מבשר דגים וחגבים, שאין איסור כלל לבשלו בחלב.

וכל הבשר אסור להעלות אותו יחד עם הגבינה על השולחן, חוץ מבשר דגים וחגבים.

תהילים פרק לא

נז

לִשְׁאוֹל: יֵאָדָּם תִּאֲלַמְנָה שְׁפָתַי שֶׁקֶר הַדְּבָרוֹת עַל-צִדִּיק עֲתָק
בְּגִאוֹה וְבוֹז: כִּי מִה רַב טוֹבֶכָה אֲשֶׁר-צִפְנָתָה לִירֵאִיךָ פַעֲלָתָה
לְחֹסִים בְּךָ נִגְדַּר בְּנֵי אָדָם: כִּי תִסְתִּירֵם בְּסֶתֶר פְּנִיךָ מִרְכְּסֵי
אִישׁ תִּצְפֶּנֶם בְּסֶפֶה מִרִּיב לְשָׁנוֹת: כִּי בְרוּךְ יְהוָה כִּי-הִפְלִיא
חֲסִדּוֹ לִי בַעִיר מִצּוֹר: כִּי וְאֲנִי אֲמַרְתִּי בַּחֲפוּזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד
עֵינֶיךָ אֲכֹן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנִי בְּשׁוֹעֵי אֱלֹהִים: כִּי אֶהְיֶה
אֶת-יְהוָה כִּלְכִּיל חֲסִידָיו אֲמוֹנִים נִצֵּר יְהוָה וּמִשְׁלָם עַל-יָתֵר

רש"י

שקראתיך אין נאה שאבוש: ידמו לְשִׁאוֹל. ישתתקו ויאלמו למות: (יט) הדבורות עַל צִדִּיק עֲתָק. שאומרות לשאול עלי דוד מבקש רעתך: עֲתָק. סרה דבר שאינו כמו ויעתק משם (בראשית י"ב), ודונש תתר אותו לשון דבר גדול וקשה כמו עתקו וגם גברו חיל (איוב כ"א), הון עתק (משלי ח'), ולמכסה עתיק (ישעיה כ"ג) (סא"א): (כ) מִה רַב טוֹבֶכָה. ידעתי לעולם הבא יש שחר טוב ליראיך ומכל מקום בעולם הזה שהרשעים מקיפים אותם אני מתפלל עליהם שתסתירים בסתר פניך: (כא) מִרְכְּסֵי אִישׁ. מחבורי רשעים המתקשרים יחד להרע להם: (כב) בַּעִיר מִצּוֹר. בקעילה, כשאמר שאול עלי

מצודות ציון

מסנן: (יח) ידמו. יכרמו כמו אל מדמו צעונה (יחזקאל כ'): (יט) תִּאֲלַמְנָה. מל' אלס: עֲתָק. חוק וקשה כמו ידעו עתק (לשון יד'). ובוז. וזיוון: (כא) מִרְכְּסֵי. ענין גחכות וכן והלככים לנקטם (ישעיה מ'): (כב) בַּחֲפוּזִי. מל' מפוזן ונהלם: נִגְרַזְתִּי. מל' גרזן ור"ל נכרתי כדבר

בסתר הבאה מפניך להיות נסתרים מגבהות כל איש רשע. מריב. מהמריבה הבא מהלשונות: (כג) כִּי הִפְלִיא. אשר גם לי עשה חסד נפלא לחזק אותי כאלו הייתי בעיר מבצר: (כג) בַּחֲפוּזִי. כשהייתי נחפז לברוח מפני שאול כמ"ש ויהי דוד נחפז (ש"א כ"ג) אז אמרתי נכרתי מנגד עיניך כי היה קרוב מאוד להמסר ביד שאול: אֲכֹן שָׁמַעְתָּ. כי נוצלתי גם אז מידו: (כד) אֶהְיֶה. לזה אהבו את ה' כי הוא שומר אנשי אמונים: עַל יָתֵר. על יתרון הגאות של עושי הגאווה:

תהילים פרק לב

נח

עֲשֵׂה גִאוֹה: כִּי חֲזָקוֹ וַיֹּאמֶן לְבַבְכֶּם כֹּל-הַמִּיחִלִּים לִיהוָה: לֵב * לְדֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי-פֶשַׁע בְּסוּי חֲטָאָה: אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחְשַׁב יְהוָה לוֹ עוֹן וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: כִּי הִחֲרַשְׁתִּי בְּלוֹ עֲצָמִי בְּשִׁאֲגָתִי כֹל-הַיּוֹם: כִּי | יוֹמָם וְלַיְלָה | תִּכְבַּד עָלַי יָדְךָ נִהַפֵּךְ לִשְׂדֵי בַּחֲרַבְנִי קִיץ סִלָּה: הֵחֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא-כִסִּיתִי אֲמַרְתִּי אֹדֶה עָלַי פֶשַׁעִי לִיהוָה וְאַתָּה נִשְׂאָתָה עוֹן חֲטָאתִי סִלָּה: וְעַל-זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל-חָסִיד | אֱלֹהִים לַעֲת מִצָּא

רש"י

מורא ירך וגזרותיך: נהפך לִשְׂדֵי. לחלוח שלי, וכן לשד השמן (במדבר י"א), לחלוח שמן כך פירשו דונש, ומנחם חבר לשון שרידה כמו משד עניים (לעיל י"ב), רשעים זו שדוני (לעיל י"ז): בַּחֲרַבְנִי קִיץ. עד שייבש בחורב הקיץ מפני דאגת כובד ירך שהייתי דואג על חטאתי ולפיכך: (ה) חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ. תמיד ולשון הווה הוא. כי אמרתי טוב שאודה עלי פשעי לה' ועתה כשהודיתי ואמרתי לנתן הנביא חטאתי (שמואל ב' י"ב) נשאת עון חטאתי כענין שנאמר (שם) גם ה' העביר חטאתך וגו': (ו) לַעֲת מִצָּא. בהמצאך לקבל תפלתו ומה היא זאת רק לשטף מים רבים אשר לא יגיעו

מצודות דוד

הנכרת נגחן: (א) נִשְׁוִי. ענין ממילה כמו כל משא עון (ספ"ט י"ח): (ב) בְּלוֹ. נקצק: (ד) לִשְׂדֵי. ענין לתלומים כמו לשד השמן (במדבר י"ב): בַּחֲרַבְנִי. מל' מורב ויושע חטאו למען לא יזכר כי בודאי עשה תשובה הגונה: (ג) לֹא יִחְשַׁב. העון שעשע לא יחשוב לו ה' בחשבון מעשיו כי נמחל לו על ידי התשובה: וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. וזהו כשאין במחשבתו רמיה שאין עושה תשובה לרמות הבריות כי אם בלב שלם: (ג) כִּי הִחֲרַשְׁתִּי. ועל שגדול כל כך בה התשובה לזה כאשר החרשתי ועמדתי בשתיקה להתכונן במעשי אז הייתי דואג על עונותי עד שבלו עצמי ועסקתי בשאגתי כל היום: (ד) כִּי וְגו'. ר"ל כי פחדתי פן יומם ולילה תכבד עלי מכת ירך והלחלוחית שבי יהיה נחפך ליושב כאלו היה לעולם בחורב הקיץ: (ה) חֲטָאתִי. לזאת אודיע חטאתי ולא אכחש בה כי אמרתי כשאודה עלי פשעי ואתחרט אז תמחול עליהם לעולם כי לא יזכרו עוד: (ו) עַל זֹאת. האמור

תהילים פרק 55

נב

רַק לְשֹׁטֵף מִים רַבִּים אֱלֹוִי לֹא יַגִּיעוּ: אֵתָּה | סִתַּר לִי מִצָּר
תִּצְרֵנִי רִנִּי פֶלֶט תְּסֻבְּבֵנִי סִלָּה: אֲשַׁכִּילֶךָ | וְאוֹרֶךְ בְּדַרְדְּרֵי
תִלְךָ אִיעֶצֶה עֲלֶיךָ עֵינַי: אֶל־תִּהְיֶה | כְּסוּס בִּפְרֵד אֵין הָבִין
בְּמִתַּג וּרְסֵן עֲדִיו לְבָלוֹם בַּל קָרֹב אֵלֶיךָ: רַבִּים מְכַאֲבִים
לְרָשָׁע וְהַבֹּטֵחַ בִּיהוָה חֶסֶד יִסּוּבְּבֵנּוּ: שְׂמִחוּ בִיהוָה וּגִילוּ
צַדִּיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל: לֵאמֹר רִנְנוּ צַדִּיקִים בִּיהוָה

רש"י

אליו שלא יפול ביד האומות שהם כמים שוטפים וכן מצנינו שהתפלל דוד על זאת ואמר נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפולה (שפואל ב כ"ד): (ז) אֵתָּה סִתַּר לִי להסתר בצלך מפני פחד אויב: תצנני כמו תשמרני: רִנִּי פֶלֶט רנה של הצלה. תסובבני לשון הוה הוא סבבתי תמיד רני פלט וכן אמרת לי אשכילך ואורך דרך ללכת: (ח) אִיעֶצֶה ארמונו לך בעיני רמו מה תעשה, איעצה לשון קריצת עין כמו עוצם עיניו

מצודות ציון

המוס: קִין. הם ימי המסה: (ח) וְאוֹרֶךְ. ואלמך: אִיעֶצֶה. מל' עשה: (ט) בְּמִתַּג וּרְסֵן. שמות כלי נחל ההוס נפי ההמה להוליס ע"י ולקטטה: עֲדִיו. פיו כמו המשניע נטול עדין (קמן ק"ט): אֲשַׁכִּילֶךָ. ענין חסימת וקנינת הפה ונדר"ל מי שזולע עמנו נשעת מריצה (שפ"ן פ"ט): (א) נִאֻדָּה. מלשון נלה ויפה: לעולם תסבב אותי ברנה של הצלה ר"ל כשתבוא עלי צרה למרק העון ותלך לה ותבוא שוב ותחזור ותלך לה ואז בכל פעם שתלך ארנן רנה של הצלה וכאלו אהיה מסובב בהם לעולם: (ח) אֲשַׁכִּילֶךָ. אתן שכל בלבך ואלמך אשר בדרך הזה תלך: אִיעֶצֶה. אתן לך עצה בדבר אשר ראיתי בעיני בעצמי כי גם אנכי חטאתי ושכתי לה' וכזה התפללתי והנה הועילה תפילתי: (ט) כְּסוּס בִּפְרֵד. אטומי לב כמות: (א) אֲשַׁכִּילֶךָ. אשר כשמשקשים אותו במתג ורסן אז מהצורך לבלום פי לבל יקרב אליך לנשוך כי אין לו חלק בבניה לדעת שלקשטו משימין בו ולא להכאיבו ואמר שאתה לא תהיה כן ויבין תבין שהיוסורים הבאים המה למרק העון ולא תבעט בהם: (י) רַבִּים וְגו'. כי הרשע המכבע ביסורים הנה באים עליו רבים מכאובים אבל הבוטח בה' ומשכיל לדעת שהמה לטובתו כי בהם ימורק העון ואינו מכבע בהם החסד מה' מסבבו כי יסירם ממנו ויהי נקי מעון: (יא) שְׂמִחוּ בַּה'. בהחמד הבא ממנו:

תהילים פרק 55

נב

לִישָׁרִים נִאֻדָּה תִּהְיֶה: הוֹדִוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנִבְל עֲשׂוֹר
זָמְרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חֲדָשׁ הִטִּיבוּ נֶגֶן בְּתִרְעָה: כִּי־יִשָּׁר
דְּבַר־יְהוָה וְכָל־מַעֲשָׂהוּ בִּאֱמוּנָה: אֲהַב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מִלֵּאָה הָאָרֶץ: בְּדִבְרֵי יְהוָה שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו
כָּל־צִבְאָם: פֶּנֶס פִּנָּד מִי הַיָּם נִתַּן בַּאֲצֵרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירָאוּ
מִיְּהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יִגְדֹּר כָּל־יֹשְׁבֵי תִבְלָה: כִּי הוּא אָמַר
וַיְהִי הוּא־צִוָּה וַעֲמָד: יְהוָה הִפִּיר עֶצֶת גּוֹיִם הִנֵּיא מַחֲשָׁבוֹת
עַמִּים: עֶצֶת יְהוָה לְעוֹלָם תִּעֲמָד מַחֲשָׁבוֹת לְבֹו לְדֹר וָדֹר:
כִּי־אֲשָׁרִי הִגִּיו אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיו הָעַם | בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ:
יִמְשְׁמִים הַבֵּית יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם: מִמִּכּוֹן
שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּית אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הֵיכָן יִחַד לִבָּם הַמִּבִּין

רש"י

אליו, בלימה בלשון משנה לשון מסגר, פיו בלום רגליו מבוכלמות (במסכת בבב"ר), ומנחם חבר לבלום וכן על בלימ' (אויב כ"ו) לשון תוכן (סא"א): (ב) בְּנִבְל עֲשׂוֹר. של עשר מיני נעימה: (ז) כִּנָּד. לשון גובה, וכן תרגום אונקלוס נצבו

מצודות ציון

(ב) בְּנִבְל עֲשׂוֹר. כמו ועשור וסא' כלי זמר נעלה עשר נימין: (ז) כִּנָּד. כנדר הכנור כמו קמו נד אסד (יחפ"ג): תְּהוֹמוֹת. כן יקרא רנני המים: (ח) יִגְדֹּר. יפסדו: (י) הָאָרֶץ. הלא מענין נטול ומנעם כמו יניא אומה והסר (במדבר ז'): (יד) מִכּוֹן. מל' הכנה: אסף מי ים אוקינוס להיות כמו נד וצבור גובה מן הארץ ולא תרד למטה כדרך המים: נִתַּן. כלא את התהומות באוצרות לבל יצאו לשטוף הארץ: (ט) וַיְהִי. כאשר אמר כן היה: וַעֲמָד. כן יעמוד עד עולם: (יא) אֲשַׁכִּילֶךָ תַעֲמֹד. ואין מי לבטל עצתו: אֲדֹר וְדֹר. תחקים בכל ימי הדורות: (כ) אֲשָׁרִי הִגִּיו. אשרי להגיו: הָעַם. מלת אשרי משמשת לשנים כאלו אמר אשרי העם שה' בחר לנחלה לו: (ג) מִמִּכּוֹן. מהשמים המכון לשבתו וכפל הדבר במש' (טו) הֵיכָן. ולפי שהוא הוא היצור לבס' יחד זה כזה איש לא נעדר אף לעמוד הבא

ב. המקבל שדה מחברו, והיא בית השלחין או בית האילן, יבש המעץ ונקצץ האילן, אינו מנפה לו מן חפורו. אם אמר לו חכר לי שדה בית השלחין זה או שדה בית האילן זה, יבש המעץ ונקצץ האילן, מנפה לו מן חפורו:

ג. המקבל שדה מחברו והובירה, שמיין אותה פמה ראויה לעשות ונותן לו, שפך כותב לו, אם אוכיר ולא אעביר, אשלם במיטבא:

ד. המקבל שדה מחברו ולא רצה לנפש, ואמר לו מה אכפת לך, הואיל ואני נותן לך חפורך, אין

שומעין לו, מפני שיכול לומר לו, למחר אתה יוצא ממנה, ומעלה לפני עשבים:

ה. המקבל שדה מחברו ולא עשה, אם יש בה כדי להעמיד פרי, חייב לטפל בה. אמר רבי יהודה, מה קצבה בפרי. אלא אם יש בה כדי נפילה:

ו. המקבל שדה מחברו ואכלה חגב או נשדפה, אם מפת מדינה היא, מנפה לו מן חפורו, אם אינו מפת מדינה, אינו מנפה לו מן חפורו. רבי יהודה אומר, אם קבלה הימנו כמעות, בין כך ובין כך אינו מנפה

רבינו עובדיה מברטנורה

ב. בית השלחין. קרקע יבשה שאין די לה מי גשמים: או בית האילן. ובשביל האילן היא חביבה על האריס, נוטל חלק בפירות בלא טורח: יבש המעין. שבה. שממנו משקין אותה: מן חפורו. אם קבלה בחכירות כך וכך כורין לשנה. דמעיכרא לא גלי דעתיה דמשום מעין או אילן טפי לה בחכירותיה: חכור לי בית השלחין זו. גלי דעתיה דבשביל שהיא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו:

ה. המקבל שדה מחברו. למחצה לשליש ולרביע כאריס: ולא עשתה. תבואה אלא מעט. ובא לו האריס לנמנע מלהתעסק בה עוד, שאין בה כדי טרחו: אם יש בה כדי לעשות מתבואתה כרי. שיש בו כדי לכסות הרחת שזורים בה התבואה, והוא קרוב לסאתים. חייב לטפל בה בעל כרחו: מה קצבה בכרי. אין קצבה זו ראויה שתהיה שדה גדולה בשיעור כרי ושרה קטנה בשיעור כרי. ואינה דומה טיפולה של שדה גדולה לטיפולה של שדה קטנה: אלא אם יש בו כדי נפילה. כלומר כשיעור מה שזרע בה, חייב לטפל בה. ואין הלכה כרבי יהודה:

ו. המקבל שדה. בחכירות כך וכך כורין: מכת מדינה. שאכל חגב, או נשתדפו רוב שדות של אותה מדינה או אותה בקעה: אינו מנפה. דאמר לו מזלך גרם: בין כך ובין כך.

לו מחפורו:

ז. המקבל שדה מחברו בעשה כור חטים לשנה ולקתה, נותן לו מתוקה. היו חטיה נפות, לא יאמר לו הריני לוקח מן השיק, אלא נותן לו מתוקה:

ח. המקבל שדה מחברו לזרעה שעורים, לא יזרעה חטים, חטים, יזרעה שעורים. רבן שמעון בן גמליאל אוסר. תבואה, לא יזרעה קטנית, קטנית, יזרעה תבואה. רבן שמעון בן גמליאל אוסר:

רבינו עובדיה מברטנורה

יער הוא, וקוצצים ענפיו לקורות הבנין, והם חוזרים וגדלים, ופחות משבע שנים אינן נעשות קורות. הלכך קבלה לפחות משבע שנים לא יקוצ קורות שבה, דלא אדעתא דקורות נחית, דבשנים מועטות אינם חוזרים לקורות. אבל קבלה לשבע שנים, שנה ראשונה זורעה פשתן וקוצץ שקמה שבה:

יא. שכיר יום גובה כל הלילה. שלאחריו, שנאמר (ויקרא י"ט) לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. ואי אפשר לומר שבשכיר לילה מדבר, שהרי אין שכירות משתלמת אלא בסופה, דכתיב (שם כ"ה) כשכיר שנה בשנה, ודרשינן מינה (בבא מציעא ס"ה ע"א) שכירות של שנה זו משתלמת בתחילת שנה אחרת. אלמא לא משתעבד ליה לשכיר יום עד שקיעת החמה. וכי כתיב לא תבא על כרחך בשכיר לילה תוקמיה, שנשתעבד לו לבוקר משתלמת שכירותו. וכן לא תלין נמי לא תוקמיה בשכיר לילה, דהא לא משתעבד ליה עד הבוקר: שכיר שעות גובה כל היום

כתוב בצד הפנימי שְׁקִלְפִי הַבָּשָׂר.
הגה: וקלפים שלגו הם יותר מבתרים מגויל,
וכותבין עליהם לכתחלה לצד בשר. ואין כותבין
עקשו על הגויל (ר"י מינץ סי' ס"ו). ואם שנה וכתב
על קלפים שלגו במקום שער, פסול (אור ורוע
הלכות תפלין). מיהו יש מקלין בזה (טור ועוד פוסקים
עין בית יוסף).

ד. ככתב מקצתו על הגויל ומקצתו
על הקלף, פסול. אבל אם עשה
חציו גויל וחציו עקבים, אף על פי
שאניח מקצה מן המכתב, בשר. ועין
לקמן סימן ר"ץ.

ה. ספר תורה צריך שרטוט. ל' ואם
כתבו ב' בלא שרטוט, פסול. ולא
ישרטט בעופרת וכיוצא בו, שצובע.

ו. ספר תורה צריך שיתכתבו בדיו
העשוי מעשן השמנים שריו במי
עפצים. ולכתחלה טוב להזהר שלא לעשות
הדיו כי אם מדברים הבאים מן העץ (וכן משמע
בהר"פ' תרומה דף ע"ב ע"א). ו' ואם כתבו במי
עפצא ונקנתו, בשר. אבל לא
בשאר מיני צבעונים, כגון האדם
והחיה וכיוצא בהם, שאם כתב אפלו
אות אחת בשאר מיני צבעונים ז' או

בהמה, חיה ועוף הטמאים; י' ולא
על עור דג, אפלו טהור. י' אבל
כותבין על עור בהמה, חיה י' ועוף
הטהורים, ואפלו עור נבלות וטרפות
שלחן. י' וצריך שיהיו העורות מעבדין
על ידי ישראל לשם ספר תורה,
י' שאמר בתחלת העבוד בשמישים
אותם לתוך הסיד: עורות אלו אני
מעבד לשם ספר תורה. הגה: ואם מעבדן
עובד כוכבים, יסיע הישראל מעט (טור בשם ר"ב),
בתחלה כשנותנו לסיד, ואמר שהוא עושה לשם
קדשת ספר תורה (בית יוסף). ויסמן אותן עורות
שלא יחליפן העובד כוכבים, ולא חשיבין אחר
קר שמה החליפן העובד כוכבים ויחף סימניו
אחריו (הגהות מינוני פרק א' מהל' ספר תורה). ועין
בארח חיים סימן ל"ב.

ב. צריך שיהיו מעבדים בעפצא או
בסיד וכיוצא בו, מדברים
שמכניצים העור ומחזיקין אותו (רמב"ם
ספ"א מהל' ספר תורה ד"ו).

ג. כותבין ספר תורה על הגויל,
והוא העור שלא נחלק, וכותבין
בו במקום שער. ואם כתב ספר
תורה על הקלף, בשר, והוא שיהיה

באר הגולה

בשם אביו הראש"ש וכ"כ רבינו ירוחם בשם הגאונים פי' שהיה יותר מצוה מלכתוב ספר תורה ולהניחו בבית הכנסת לקרות
ברבים אבל לכתוב ס"ת לקרות בו הוא ובניו פשיטא דגם האידנא והו עיקר המצוה: א ברייתא שבת דף ק"ח ע"א: ב שם
בעיא דמר בריה דרבינא וכו' ולא נפשטא: ג שם בברייתא: ד מימרא דרב הונא שם: ה כההוא דאחא לקמיה דרבי אבא
א"ל ס"ת וכו' גטין דף נ"ד ע"ב הסכתה הפוסקים: ו טור בשם אביו הראש"ש בהס"ת ז' משנה מגילה דף י"ז ע"א ודומפרש
בברייתא דף י"ט ע"א: ח שם בתוס' וכ"כ הטור בשם ר"ח: ט ברייתא שבת דף ע"ט ע"א וכדעת הר"ן שמצוה מן המובחר
בגדול ואין מחזיקין לכתחלה אלא בגויל ושכ"כ ר"ח: י שם בברייתא פי' עור הנחלק לשנים חלק חצינו לצד חצינו לצד חצינו
קלף והחלק הפנימי לצד הבשר נקרא ודכוסטוט: י' (פי' מפני שהוא נגד ומתוקן מבי' הצדדן והם יותר נאי' וקלים:
כ טור בשם הירושלמי פ"ק דמגיל' וכתבוהו הר"ף והראש"ש בהלכות ס"ת: פירוש של עור צבי ושאר חיה: ח' מימרא
דרב אסי מגילה דף ט"ז ע"ב וכפירוש רש"י וכו' הרמב"ם בפ"ו מהלכות ס"ת והביאו הטור: ט טור בשם ר"י בפירו'
מסכת סופרים ושי"פ: ט ברייתא שבת דף ק"ג ע"ב: ט' רמב"ם בפ"א מהלכות תפלין: ט שם וכ"כ הראש"ש: ט שם ושההלכה
לעמוד הבא

האם מעידים זה לזה; דג' שנתגיר,
קקטן שגולד דמי.
יא. י' לענין דין, ג' פשר לדון דיני
ממונות, והוא שתהא אמו
מישראל. אבל אם אין אמו
מישראל, פסול לדון את ישראל,
אבל לחברו ג' דן. ולחליצה, פסול,
אפלו לחליצת גרים, עד שיהא אביו
ואמו מישראל.

הלכות ספר תורה

זה שם ותוס' פ"ק דב"ב ואגדה שם). ועין באלו הדינים
בא"ח סימן קנ"ג. שכן לו סופר לכתב לו ספר
תורה, או שקנאו והוא היה מטעה והגיה, הרי
זה כאלו כתבו (בית יוסף בשם נ"י). אבל לקחו קר
ולא הגיה בו דבר, הרי כחוטף מקצה מן השוק
(טור בשם ריב"ל פרק הקומץ). ואינו יוצא בזה.

ב. האדנא, מקצה לכתב חמשי
תורה ומשנה וגמרא ופרושיהן,
ולא ימכרם אם לא ללמד תורה
ולשא אשה.

סימן רעא העור שנתכתבה ע"יו
וישרוטתה, ודין הדיו, וכו' ז' סעיפים
א. אין כותבין ספר תורה על עור

בגרים. לפיכך מתר הגר לשא אם
אמו. ונושא אדם גירת ואם אמה,
או בת בת בטה, וכן בשאר השניות.
ז. ג' שנתגיר ואשתו עמו,
צריכים לפרש זה מזה ג' חדשים,
להבחין בין זרע שנוצר בקדשה
לזרע שנוצר שלא בקדשה. ואם אינו
רוצה לקדמה, אין צריכה גט אלא יוצאה ממנו
בלא גט (נ"פ' נושאין על הגטוסה).

י. וולענין עדות, אפלו אחים מן

סימן ער שכן מצות כתיבת ספר
תורה, וכו' ב' סעיפים

א. מצות עשה על כל איש
מישראל לכתב לו ספר תורה.
ואפלו הניחו לו אבותיו ספר תורה,
מקצה לכתב משלו. י' ואינו רשאי
למכרו, אפלו יש לו הרבה ספרי
תורה. י' ואפלו אין לו מה יאכל י' רק על ידי
הדחק (הגהות מינוני פ"ו) י' ואפלו למכר ישן
כדי לקנות חדש, אסור. י' אבל ללמד
תורה או לשא אשה, מתר למכר
י' אם אין לו דבר אחר למכר. הגה:
והוא הדיו לצדן פדיון שבויים, מתר למכרו (גם

באר הגולה

וכרבי עקיבא וכמ"ל לעיל: ג בעיא ונפשטא שם דף כ"ב ע"א: ד בריי' יבמות דף מ"ב ע"א: ע לשון הטור מממרא
דאמימר יבמות דף כ"ב ע"א ומשמע דרב נחמן שם כי שמע להא דאמימר שתיק ואודי ליה ולא חיישין לאחלוף בישראל
דאין מקבלין עדות אלא בבית דין והם בקיאי בדבר: פ שם מממרא דרבא שם דף ק"ב ע"ב וכמ"ל תוס' שם דף מ"ה
ע"ב וכ"כ הראש"ש שם בפסקיו והר"ף בפ"ק דמגיל' והרמב"ם בפ"א מהל' סנהדרין: ז מימרא דרבא סנהדרין דף כ"א
ע"ב (ורמב"ם רפ"ו מהל' ס"ת) וליף לה שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ופי' כיון דק"ל דאין כותבים התורה
פרשיות דתורה חתומה ניתנה גטין דף ס' ע"א אלא היינו לומר שיכתבו כל התורה עד שירת האוינו שהוא גמר של תורה:
ח ברייתא מגילה דף כ"ז ע"א: ט טור וחספות וכרשי"ג ברייתא שם: ד ד"ע וכו' מתורין מה שהקשיב הגהה מיימוני
והביאו הב"י: ח בעיא שם ולא נפשטא: ו מימרא דרבי יוחנן שם: ז טור וכ"כ הרמב"ם בפ"ו מהלכות ס"ת ושי"פ: ח טור

הַלְבוּת יוֹם הַכַּפּוּרִים סִמָּן תְּרִיחַ תְּרִיט

פא. באר הגזירה

ט. "מי שֶׁאֶחָזוּ בִּ"ב בְּלָמוּס, וְהוּא חָלִי שֶׁבָּא מִחֶמֶת רָעוֹב, וְסִמָּנוּ, שְׂעִינֵי כְּהוֹת וְאִינוּ יָכוֹל לְרֹאוֹת מַאֲכִילִין אוֹתוֹ יֵצֵד שְׂאִירֵי עֵינָיו." * ואם אין שם מאכל של הטר, מאכילין אותו מאכל אסור. ואם יש כאן שני מיני אסורים אחד חמור מחבירו, מאכילין אותו הקל תחלה: הגה אם צריך לבשר ויש כאן בהמה שצריך לשחטה ובשר נבלה מוכנת, יצין לעיל סימן שכת סעיף יד: י. "בִּחְזוּלָה שֶׁאֵכָל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים וְנִתְיָשֵׁב דַּעְתּוֹ בַּעֲנֵן שֶׁיִּכּוֹל לְכַרֵּךְ, צָרִיךְ לְהוֹזִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים בְּכֻרַת הַמִּזְוֵן, בִּשְׁאוֹמֵר יֵעָלָה וְיִבָּא בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם:

תריט סדר ליל יום הכפורים. וכו' ו' סעיפים:

א. "לִיל יוֹם הַכַּפּוּרִים נוֹהֲגִים שְׂאוֹמֵר שְׁלִיחַ צָבוֹר בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעַת הַקֹּהֵל אֲנוּ מִתְרִינ' לְהַתְפַּלֵּל עִם הָעֲבָרָנִים." * וְנוֹהֲגִים שְׂאוֹמֵר כָּל נִדְרֵי וְכו',

א טור בשם מנהג אשכנזי ושאר פוסקים מהא דרבי שבעון חסידא. ב לדעת רבנו הם והביאו השור וביט יוסף הנפח שמחירי על יוסף מנהג הספרדים.

שערי תשובה

עין שם. וצין בית אפרים על טרפות בקנטרס התשובות שם בחבתי בשעור רביעית של תורה ושעור אגודל והבאתי שם דברי הצ"ח בפסחים: * ואם אין שם מאכל של הטר. קחב בגודל ביהודה סימן לו על מה שכתב הקנן אברקם סימן תריח סעיף קטן ט להקשות על הרמב"ם וכתב לישיב דמירי בחל, דזה אינו, אלא דאם אפשר לתקן צריך לעשר אפילו שכתב אפילו בירקות, עין שם: * העברניים. עין באר היטב. וצין בשערי כנסת הגדולה שכתב ששמע ממנה"ש סבא דיל שניה אומר את העברניים, והכונה שמתירין אותם מעברנותו כדי להתפלל עמקם, ונסתא זו נכונה וכן אני נהוג לומר. והב"ח כתב שאין לומר, אנו, רק בשיבתי של משה מתירין ואין נוהגין כן, וצין באילנה רבה שהנהגה שבישיבה הם מסביבים אתנו על התהרה, ודלא (בהנחה אברקם) (נכס"ח) שהביא דברי הב"ח על נסחא שלטנ, עין שם. ולפי זה גם מה שכתב הס"ז דלית צבור לחודה מועיל, נראה שגם זה אינו, משום דאלו השלישה הם המתירים על דעת המקום ועל דעת הקהל רוצה לומר בהסכמתם, אבל לא בחזרת שלוחות להמיר וגם נראה שאין מועיל שלוחות ליחיד בכהאי גוונא וקצת: * ונוהגים שאומר כ" נדרי כו'. וכתב בשאלת יצבן סימן קמה שהנחה של הקדמונים הוא לומר די נדרך דקאי על העבר, ולרבוה תם דקאי על

באר היטב

אלא יום כפור היום: יסבר שמן הדין אסור לו לאכל ויבא עצמו לידי סכנה, עין שם. ובילדלת מהימנין לנשים דאנהו בקיאי בהו, מגן אברקם. מניקה שיש לה ליל חולה ומסכן ואינו רוצה לינק כי אם ממנה ואם מתענית סבב היא לילד, אינה מתענית אפילו ביום הכפורים, תשובת דבר שמואל סימן קז: ט. יצ"ח ויבא. ואם חל בשבת אומר רצה, כנסת הגדולה. וס"ז כתב שלא להזכיר יצלה ויבא, עין שם, והמקם אברקם העלה דאין להקל, ועל כל פנים אין צריך לקדש ויש לחוש לכרחה לבטלה, עין שם: * ש"ח צבור. ועכשיו אומר הגדול לבד, וצריך לצרף עוד שנים עם הגדול ושהיום עמו עד אחר ברכו. וצין ט"ז: * העברניים. והם העובדים על גזרות ותרומות הקהל, מתירין להם כדי שייכלו להתפלל, דכל תענית צבור שבו שם מופשעי ישראל אינו תענית. ונוהגים לומר זה שלש פעמים:

מועיל שלוחות ליחיד בכהאי גוונא וקצת: * ונוהגים שאומר כ" נדרי כו'. וכתב בשאלת יצבן סימן קמה שהנחה של הקדמונים הוא לומר די נדרך דקאי על העבר, ולרבוה תם דקאי על

משנה ברוכה

שנותנין לפני מאכל ואומרים לו, יום כפור היום, ואם אתה חושש שיהיה לך סכנה אם לא תאכל כשעור בכת אחת אכל בכת אחת, ואם לאו, תאכל מעט מעט פחות מקשעור. וכתבו האחרונים דצריך כל מורה להיות דינים אלו שגורים בפיו מבשר יום הכפורים, כי יוכל להיות דבשהיות מעט יש בו סכנת נפשות. ואם הוא שאלה שהמורה צריך לעין הדין, ויש שם אחר בקי שיוצא להשיב מיד, אין חולקים בזה כבוד להרב. וצין עוד מדינים אלו בהלכות שבת סימן שכת וסימן של, כי אין בין יום הכפורים לשבת אלא שזה ודנו בסקילה וזה ודנו בענש ברת: * ברת. בלמוס. וקצת למוטע דיד יזה, וקשמואיתו חזונו, בידוע שנתרפא. ואיתא בגמרא, דעקר הסימן שהאירו עיניו, משיוצא להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע: כו. עד שייאירו עיניו. משמע מלשון זה דבזה אין צריך לצמצם לתן לו פחות פחות משעור, וכנ"ל, דיוכל לבא על ידי השהיה לסכנה: כו. עין צ"ח סימן שכת סעיף יד. דמבאר שם דכיון שהוא צריך לאכל לאלתר והנבלה מוכנת, מוטב להאכילו נבלות: י. כת. חז"ה שאכל ביום הכפורים. וכן יש לנהג לנצרים שאוכלים ביום הכפורים וכן היולדת שאינה מתענה (ומשה אפרים): כט. שאומר יצ"ח ויבא. השעם, כיון דבהתרא אכל הוי לה יום הכפורים כמו לדין שאר יום טוב, * ואם חל בשבת אומר רצה והחליצנו. כ" ויש שמקלין בזה שאפילו יצלה ויבא אין צריך לומר, שלא

שער הציון

א. א. אחרונים: כ. א. פרי מגדים ותי אדם: א. אחרונים: ב. אפילו שליח צבור, כן פוסק בשערי תשובה: ג. פרי מגדים: ד. ד. בא לומר שאין לנו להקל בקדשים פושעי ישראל שלא יהיו בכלל תעניתו ותפלתו, והיו, כי שם שמים מתעלה ומתקדש בשעה שהרשעים חוזרים בתשובה ויוצאים להתאחד ולהתנהג כמצוה הציוקים (תרישין): ה. פוסקים:

ט. ט. וישי: * כ. אחרונים: כא. ט"ז, וגם הקנן אברקם מצד מעקר הדין, כן, אלא שכתב שפיל מקום יש לפסח כהטור ולא להקל. והנה הקנן אברקם הביא בשם שפיל הלקט שפוסר כן, ובמאמר פורכי הביא בשם ארנות חיים שפוסר כן. אכן כיון דהוא רק בקשה בעלמא יצלה ויבא וכן רצה ואין בזה חשש ברכה לבטלה, יוכל לומר, מה שאין כן קדוש, כמו שכתבנו לקמן: ככ. קמן אברקם, וכן סתם במשה אפרים ותי אדם. וצין בחידושי ר' עקיבא

לוח עמוד היומי: יום א טו אלול תשעו ♦ יום ב כז אלול תשפא ♦ יום ג אב תשצא ♦ יום ד ח תמוז תשצו ♦ יום ו טו סיון תתא

קשוט ובגין דיהא ליה ההוא קטיגורא, סגיגורא.

בגוונא דא ישראל ביומא דכפורי, דיהבי ליה שעיר ואתעסיקו בהדיה. עד דאתהדר עבד להו וסליק וסחיד סהדותא קמי קדשא ברין הוא, ואתעביד להו סגיגורא. ועל דא אמר שלמה, (משלי כח) אם רעב שנאף האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים. ועל האי יצר הרע אתמר.

ובגין דא ביום צרה, כד בר נש אתרפי מאורייתא, פככיול דחיק ליה קדשא ברין הוא בהדיה דההוא יצר הרע דאיהו אתעביד קטיגורא. צר כחכה. צר כח כ"ה, בגין דאתקרב קמיה לקטרגא ואתחלש חילא.

תא חזי, טוב יי למעוז ביום צרה, מאי ביום צרה. דא יעקב כד אתא עליה עשו לקטרגא ליה. ויודע חוסי בו, כד אתא עליה עקו דדינה. ותא

חזי, לית מקטרגא אשתפח עליה דבר נש אלא בזמנא דסכנה.

ותא חזי, בגין דיעקב אחר נדריה דנדיר קמי קדשא ברין הוא, אתמקף דינא על ידא דמקטרגא דקטריג עליה דיעקב, (דף קעז ע"א) וכעא דינא בשעתא דסכנה דהות רחל בה. אמר קמיה קדשא ברין הוא, והא יעקב נדר נדריה ולא שלים, והא איהו תקיף מפלא בעותרא ובכנין בכל מה דאצטריך. ולא שלים נדריה דנדר קמף ולא נסכת עונשא מניה.

מיד ותלך רחל ותקש בלדתה. מאי ותקש. דאתקשי דינא לעילא גבי מלאך המות. ואתענש יעקב בהאי מאי טעמא, בגין דכתיב (משלי כב) ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד. ועל דא מיתת רחל ואתמסר דינא על ידא דמלאך המות.

תרגום לשון הווהר

חזי בו, כשבא עלי צרת דינה. ובא וראה, אין המקטרג נמצא על האדם אלא בשעת סכנה. ובא וראה, משום שיעקב אחר נדרו שנדר לפני הקדוש ברוך הוא, התחזק הדיו על ידי המקטרג שקטרג על יעקב, ורצה דין בשעת הסכנה שהיתה בה ברחל. אמר לפני הקדוש ברוך הוא, והרי יעקב נדר נדרו ולא שלם, והריהו חזק מהכל בעשר ובכנים ובכל מה שאצריך, ולא שלם נדרו שנדר לפניך, ולא לקחת ממנו ענש?

מיד – ותלך רחל ותקש בלדתה. מה זה ותקש? יעקב בזה, מה הטעם? משום שכתוב (משלי כב) ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד,

ותא חזי, בשעתא דאתא עשו, מה עבד. וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים. מאי טעמא, בגין דרחל עלה דרחל, דלא יסתכל ההוא רשע בשפירו דילה ולא יקטרג ליה עלה.

תו מה כתיב, ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחווין ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו, נשין מקמי גוברין. אכל ברחל מה כתיב ואחר נגש יוסף ורחל, ויוסף מקמי אמיה ואיהו חפא עלה, ועל דא כתיב, (בראשית מט) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. דאסגי גופיה וחסא על אמיה. עלי עין, עלי עינא דההוא רשע.

והכא אתענשת על ידא דיצר הרע דקטרג בשעתא דסכנה, ואתענש

תרגום לשון הווהר

ועל זה מתה רחל ונמסר הדיו על ידי מלאך המות.

ובא וראה, בשעה שבא עשו, מה עשה? וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים. מה הטעם? משום שפחד על רחל שלא יסתכל אותו רשע בנפיה ולא יקטרג לו עליה.

עוד מה כתוב? ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחווין ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו. נשים מלפני גברים. אכל ברחל מה כתוב? ואחר נגש יוסף ורחל, יוסף מלפני אמו, והוא כסה עליה, ועל זה כתוב (בראשית מט) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, שהגדיל גופו וכסה על אמו. עלי עין – עלי עין של אותו רשע.

וכאן נענשה על ידי היצר הרע שקטרג בשעת

יעקב על נדרא דלא שלים, ודא קשיא ליה ליעקב מפל עקו דעברו עליה. ומנלן דבגיניה דיעקב הנה, דכתיב, (בראשית מח) מתה עלי רחל. עלי ודאי, על דאחרית נדרי.

רבי יוסי אמר, כתיב, (משלי כז) קללת חנם לא תבא. ואוקמוה לו כו"ו, דאי קללת צדיקא היא, אפילו דלא אתפון בה, כיון דנפקא מפומיה נטל לה ההוא יצר הרע וקטרג בה בשעתא דסכנה.

יעקב אמר, (בראשית לא) עם אשר תמצא את אליהו לא יחיה. ואף על גב דאיהו לא הוה ידע, נטיל לה לההיא מלה ההוא שטן דאשתפח גביהו תדיר בכני נשא. ועל דא תנינן, לעולם לא יפתח בר נש פומיה לשטנא, בגין דנטיל ההיא

הסכנה, ונענש יעקב על נדר שלא שלם, וזה קשה ליעקב מפל הצרות שעברו עלי. ומנלן לנו שמשום יעקב זה היה? שכתוב (סח מח) מתה עלי רחל, עלי ודאי, על שאחרתי נדרי.

רבי יוסי אמר, כתוב (משלי כז) קללת חנם לא תבא, ובארוהו לו כו"ו. שאם קללת צדיק היא, אפילו שלא התפון בה, כיון שיצאה מפיו נטל אותה אותו יצר הרע וקטרג בה בשעת הסכנה.

יעקב אמר (בראשית לא) עם אשר תמצא את אליהו לא יחיה. ואף על גב שהוא לא היה יודע, נטל אותו דבר אותו שטן שנמצא תמיד אצל בני אדם. ועל זה שנינו, לעולם לא יפתח אדם פיו לשטן, משום שנטל אותו הדבור ומקטרג בו למעלה ולמטה, כל שכן מלה של חכם או מלה של צדיק, ועל שני אלה נענשה רחל.

מלה וקטרג בה לעילא ותתא. כל שפון מלה דחכם או מלה דצדיקא, ועל תרין אלין אתענשת רחל:

ויהי בצאת נפשה פי מתה. אמר רבי אבא וכי כיון דאמר ויהי בצאת נפשה לא ידענא כי מתה. אלא אצטריך בגין דלא אהדרת לגופא יתיר, ומיתת רחל מיתת גופא, בגין דאית בני נשא דנפקי נשמתיהו ואהדרן לאתריהו ופמה דאת אמר,

ויתשב נפשו (שמואל א' ל) ויתשב נפשו (לפניו בקרא רוחו. ובדפוס ירושלים איתא גם בזה"ק ותשב רוחו אליו) אלו, (בראשית מב) ויצא לבם, (שיר השירים ה) נפשי יצאה בדברו. (מלכים א' יז) לא נותרה בו נשמה. אבל האי נפקת נשמתה ולא אתהדרת לאתרה ומיתת רחל.

ותקרא שמו בן אוני. דקשיו דדינא דאתגור עליה. ויעקב אהדר ליה

וקשיר ליה לימינא, בגין דמצרב אצטריך לקשרא ליה לימינא, ואף על גב דאיהו בן אוני סטרא דדינא קשיא, בן ימין איהו, דהא בימינא אתקשרת. ואתקשרת בארשא כמה דאתמר. האי אתגליא מיתתה וקבורתה, אבל לאה לא אתגליא מיתתה וקבורתה. ואף על גב דהגי ארבע אמרן רזא אית לון והא אוקמוה:

ויצב יעקב מצבה על קבורתה, אמר רבי יוסי, מאי טעמא. בגין דלא אתפסיא אתרה עד יומא דזמין קדשא כריו הוא לאחזיאי מתיא. כמה דאתמר עד היום, עד ההוא יומא ממש.

רבי יהודה אמר, עד יומא דתהדר שכינתא בגלותהו דישאל בההוא

תרגום לשון הוזהר

לאה לא התגלתה מיתתה וקבורתה, ואף על גב דארבע האהדות הללו סוד יש להם, ובאורו. ויצב יעקב מצבה על קבורתה. אמר רבי יוסי, מה הטעם? משום שלא התבסס מקומה עד היום שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות מתים, כמו שצאמר עד היום, עד אותו יום ממש.

רבי יהודה אמר, עד יום שתחול שכינה מגלות ישראל באותו מקום, כמו שצאמר (דברים לא) ויש תקוה לאחרייתך נאם ה' וישבו בנים לגבולם. וזו שבועה שנשבע לה הקדוש ברוך הוא, ועתידים ישראל כשישובו מהגלות לעמד על אותה קבורת רחל ולבכות שם, כמו שהיא בכתה על גלות ישראל, ועל זה כתוב (שם) בבכי יבאו ובתחנונים אויבילם וגו'. וכתבו (שם) כי יש שרר לפעלתך. ובאותה שעה עתידה רחל, שהיא

אתר, כמה דאת אמר, (דברים לא) ויש תקוה לאחרייתך נאם ה' וישבו בנים לגבולם. וזא אומאה דאומי לה קדשא כריו הוא. וזמין ישראל פד תובו מן גלותא, לקיימא על ההיא קבורה דרחל ולמכפי תמן. כמה דאיהי בכאת על גלותהו דישאל. ועל דא כתיב, (דברים לא) בבכי יבאו ובתחנונים אויבילם וגו'. וכתבי, (דברים לא) כי יש שרר לפעולתך. ובההיא (דף קע"ב) שעתא זמנית רחל דאיהי בארשא למחדי בהו בישראל ועם שכינתא ואוקמוה חברייא:

ויהי בשכן ישראל בארץ ההיא וילך ראובן וישכב את בלהה פלגש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר. רבי אלעזר אמר, ויהי בשכן ישראל בארץ ההיא, דהא לאה ורחל מיתו, ונטלא ביתא מאן דנטיל

וכי סלקא דעתך דראובן אזיל וישכב בהדה דבלהה. אלא, כל יומא

תרגום לשון הוזהר

יעקב לא נמצא בווג זכר ונקבה, לא שורה שכינה בגלוי בבית, ועל זה עמדה שכינה במשכן בלהה. וכא ראובן, משום שראה שבלהה ישה מקום אמו, הלך ובלבל המטה, ועל שעמדה שכינה עליה כותב בו וישכב את בלהה. רבי יוסא אמר, שישן על אותה מטה ולא חשש לכבוד השכינה, ומשום כך לא נפגם מחשבונו השבטים, וכא הפסוק ויעשה חשבון. משום כך כותב בכור יעקב ראובן, והפסוק עשה אותו ראש לכל השבטים.

רבי יהודה פתח ואמר, (הנ"ל ע"ד) כי ישרים דרכי ה' וגו' – כל דרכי הקדוש ברוך הוא כלם ישרים לעמוד הבא

86, 110,

לעולם חסדו: ^א וילעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו: ^{בא} ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו: ^{בב} נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו: ^{בג} שבשפלטנו וזכר לנו כי לעולם חסדו: ^{בד} ויפנקנו מצרינו כי לעולם חסדו: ^{בה} נתן לחם לכל-בשר כי לעולם חסדו: ^{בו} הודו לאל השמים כי לעולם חסדו:

קלז ^א על נהרות ^א בכל שם ישבנו גספכינו בנזכרנו את-ציון: ^ב על-ערבים בתוכה תלינו כנזתינו: ^ג כי שם שאלנו שובינו דברי-שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון: ^ד איך נשיר את-שיר-יהוה על אדמת נגר: ^ה אם-אשכחך ירושלם תשכח מימי: ^ו תדבק-לשוני ^ז לחכי אם-לא אזכרכי אם-לא אעלה את-ירושלם על ראש שמחתי: ^ז וזכר יהוה ^ח לבני אדם את יום ירושלם האמרים ערו ^ט עד היסוד בה: ^ה בת-בכל השודרה אשרי שישלם-לך את-גמולך שגמלת לנו: ^ט אשרי ^י שיאחו ונפץ את-עלליך אל-הסלע:

קלח ^א לדוד ^א אודך בכל-לבי נגד אלהים אומרך: ^ב אשתחיה אל-היכל קדשך ואודה את-שםך על-חסדך ועל-אמתך ביהגבלת על-כל-שםך אמרתך: ^ג ביום קראתי ותענני תרחבי בנפשי עז: ^ד יודוך יהוה

כל-מלכי-ארץ כי שמעו אמרי-פיד: ^ה וישירו בדרכי יהוה בייגדול כבוד יהוה: ^ו כיינם יהוה ושל וראה וגבה ממרחק ידע: ^ז אם-אלך ^ח בקרב צרה תחיני על אף איכי תשלח ידך ותושיעני מינך: ^ה יהוה יגמר פעדי יהוה חסדך לעולם מעשי ידך אל-תרף:

קלט ^א למנצח לדוד מזמור יהוה חקרתני ותדע: ^ב אתה ידעת שבתי וקומי בנתי לרעי מרחוק: ^ג ארחי ורבעי זרית וכל-דרכי הסכנתה: ^ד כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת כלה: ^ה אחור וקדם צרתני ותשת עלי פפכה: ^ו פלאה פליאה דעת ממני נשגבה לא-אוכל לה: ^ז אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח: ^ח אם-אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנו: ^ט אשא כנפי-שחור אשכנה באחרית ים: ^י גם-שם ידך תנחני ותאחזני מינך: ^{יא} ואמר אך-חשך ישפוני ולילה ממך ולילה ^{יב} גם-חשך לא-יחשיך ממך ולילה ביום יאיר פחשיכה באורה: ^{יג} כי אתה קנית כליתי תסבני בבטן אמי: ^{יד} אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד: ^{טו} לא-נכחד עצמי ממך אשר-עשיתי בסתר רגמתי בתחתיות ארץ: ^{טז} גלמי ראו

עיניך ועל-ספרך כלם יכתבו ימים יאירו ולא ולו אחד בהם: ^ה ולי מה-יקרו רעיד אל מה עצמו ראשיהם: ^ה אספרם מחול ירבון הקיצתי ועודי עמך: ^ט אם-תקטל אלוה ^א רשע ואנשי דמים סורו מני: ^ב אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך: ^{בא} הלא-משנאיך יהוה ^א אשגא וכתקוממיך אתקוטט: ^{בב} תכלית שגאה שגאתים לאויבים היו לי: ^{בג} חקרני אל ודע לבבי בחנני ודע שרעפי: ^{בד} וראה אם-דרך-עצב בי ונחני בדרך עולם:

כס לחדש **יום רביעי**

קמ ^א למנצח מזמור לדוד: ^ב חלצני יהוה מאדם רע מאיש חמסים תנצרני: ^ג אשר חשבו רעות בלב פלי-יום יגורו מלחמות: ^ד שגנו לשונם כמו-נחש חמת עקשוב תחת שפתיו סלה: ^ה שמעני יהוה ^א מידי רשע מאיש חמסים תנצרני אשר חשבו לדחות פעמי: ^ב טמנו-גאים ^א פח לי וחבלים פרושו רשת ליד-מעגל מקשים שתולי סלה: ^ז אמרתי ליהוה אלי אתה האזינה יהוה קול תחנוני: ^ח יהוה קרי אלהים אדני עז ישועתי סותה לראשי ביום נשק: ^ט אל-תתן יהוה מאוני רשע זממו אל-תפק ידומו סלה: ^י ראש מסבי צמל שפתיומו ^{יב} ויפסו יפסומו ^{יא} יפשו יפוטו

עליהם גחלים באש יפלם במהמות בליקומו: ^ב איש לשון בלי-נפון בארץ איש-חמס רע יצודנו למדחפת: ^ג ידעת ידעתי כי-יעשה יהוה דין עני משפט אבנים: ^ד אך צדיקים יודו לשמך ישובו ישרים את-פניך:

קמא ^א מזמור לדוד יהוה קראתני חושה לי האזינה קולי בקראי-לך: ^ב תפון תפילתי קטרת לפניך משאת פפי מנחת-ערב: ^ג שיתה יהוה שמרה לפי נצרה על-דל שפתי: ^ד אל-תט-לבי ^א לדבר ^א רע להתעולל עללות ^א ברשע את-אישים פעלי-און וכל-אלהם במנעמיהם: ^ה יהלמני צדיק ^א חסד ויוכיחני שמן ראש אליני ראשי כיעוד ותפילתי ברעותיהם: ^ב נשמו כיד-סלע שפטיהם ושמעו אמרי כי נעמו: ^ג כמו פלח ובקע בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול: ^ה כי אליך ^א יהוה קרי אלהים אדני עיני בכה חסיתי אל-תער נפשי: ^ט שמרני מידי פח יקשו לי ומקשות פעלי און: ^י יפלו במכמרי רשעים יחד אנכי עד-אעבור:

קמב ^א משקיל לדוד בהיותו במערה תפלה: ^ב קולי אל-יהוה אועק קולי אל-יהוה אתחנן: ^ג אשפך לפני שיחי צרתי לפני אגיד: ^ד בהתעטף עלי ^א רוחי ואתה ידעת נתיבתי בארח-

לקונוי

תפלה לחבקוק יט

מוזר"ן

כו

וקדם שהיה הלשון הקדש בשלמות: לא הוי משגיחין אפין באפין - עדן לא היה בחינת פנים בפנים, כי אי אפשר לזכות לבחינת פנים מאירות הנ"ל, שהם בחינת פנים בפנים, כי אם עלידי בחינת מתקלא, שהוא בחינת שלמות לשון הקדש בנ"ל, כי עקר בחינת פנים בפנים הוא עלידי: דבר ה' עמכם בנ"ל וזה: עד לא הוי מתקלא, הינו בחינת לשון הקדש, שעקר שלמותו עלידי תרגום, שהוא נגה, הנקרא תקלא, כידוע:

וזהו החלק בין השומע מפי הרב או מפי התלמיד או מפי הספר. כי הצדיקים הם גבורי כח עושי דברו (תהלים ap), שהם עושים ובונים הדבור של הקדוש ברוך הוא, הינו הלשון הקדש שבו נברא העולם, בבחינות: נמלה בגשמותיהם של צדיקים וברא את העולם (כ"ד פ"ה), כי עלידי השעשועים שראה הקדוש ברוך הוא שיקבל ממשמותיהם של צדיקים, עלידיה: בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם (תהלים ab); הינו שעשועה הדבור של לשון הקדש, שבו נברא העולם. כי הצדיקים הם בבחינת עושי דברו, שהם עושים הדבור של הקדוש ברוך הוא, שדבר וברא את העולם; וכל זה היתה קדם הבריאה. גם עכשו, בשרוצים הצדיקים לשמע איהו דבור מהקדוש ברוך הוא, הם עושים תחלה את הדבור ובונים אותו, הינו עלידי מעשיהם הטובים וזכים לשמע דבורים מהקדוש ברוך הוא. נמצא, שאלו הדבורים נהוו ונבנו עלידים.

וזה בחינת (תהלים ap): עשי דברו לשמע בקול דברו - בשרוצים לשמע דבור מהקדוש ברוך הוא, הם עושים תחלה את הדבור, בבחינת: עשי דברו, בנ"ל, ואחר כך שומעים אותו הדבור מהקדוש ברוך הוא, בבחינת: לשמע בקול דברו; כי בזה הדבור הקדוש ברוך הוא מדבר עמם:

ושלמות הדבור של לשון הקדש תליא ביראה, בבחינת: עשהא באוצר, בנ"ל. ויראה תליא באדין (תקין ע), נמצא, בשהצדיק שומע הדבור של תורה מפי הקדוש ברוך הוא, יש להדבור שלמות, כי הדבור תליא ביראה, והוא שומע הדבור בבחינת: לשמע בקול דברו. נמצא, מי ששומע מפיו בעצמו, מקבל דבור לשון הקדש בשלמות, הינו ביראה, כי זה הלשון הקדש יש לו שלמות מחמת בחינת: לשמע בקול דברו, כי שלמות הדבור תליא ביראה, והיראה תליא באדין בנ"ל; אבל מי ששומע מפי אחר, הוא רחוק מזה השלמות, כי כבר ירד מפרדתו:

וזה: ה', שמעתי שמעך יראתי - בשהשמיעה מפי הצדיק בעצמו, שהוא שומע מפי, בבחינת: עשי דברו לשמע בקול דברו. וזה: שמעך - שהוא שומע מפי, הינו מפי הקדוש ברוך הוא בעצמו, או: יראתי - כי עקר היראה תליא באדין, ואי יש שלמות ללשון הקדש הנה בנ"ל. וזה: ה' פעלך בקרב שנים תיהו. תיהו - פרש רש"י: עוררהו, הינו שנתעורר פעלך, הינו כח מעשה בראשית נתעורר בקרב שנים. אל תקרי: בקרב שנים, אלא: בקרב שנים (בשרד"ל מוסר מס), שנים מקרא, דהינו לשון הקדש. עלידי לשון הקדש בשלמות, הנשלם עלידי היראה ותליא באדין, נתעורר ונתנוצץ כח מעשה בראשית, שנברא עלידי לשון הקדש.

פרוש, כי עלידי חכמה לבד יכולין לידע האותיות שיש בכל דבר, בשודעין כל הנ"ל. דהינו, למשל, בשרואה דבר שמעמו מתוך, וידע שמתיקות - בחו לרבה, וידע מאיה ספירה נמשך זה הכח של המתיקות והרפוד, כגון מספירת חסד, וידע איהו אות מעשרים ושתים אותיות שך לספירת חסד - או ידע שאותו האות מלבש בדבר הזה, וכן ביצא בזה בכל הדברים שבעולם וכו"ל. אבל אף על פי שהוא חכם גדול בלבה, שידע כל זאת בברור, שידע האותיות שיש בכל דבר (שצדיקין לזה להיות כפי גדול מאד בכל חכמת האמת, שהוא חכמת הקבלה, ובכל חכמת הטבע והיסודות, כמובן למשכיל, שאי אפשר לידע כל זאת, כי אם חכם גדול מאד בקבלה ובשאר חכמות), אף על פי כן יכול להיות, שאכילתו ושתיתו ותענוגיו יהיו עדן מוגף הדבר, ולא מהתנוצצות האותיות, כי לזכות שיהיה כל תענוגיו רק מהאותיות שבכל דבר, זה אי אפשר כי אם בשזוכה לשלמות לשון הקדש, דהינו בשזוכה לשבר תאות המשגל לגמרי ולהשלים את הלשון הקדש, עד שהביא התנוצצות חדש בלשון הקדש, דהינו בהאותיות שיש בכל דבר. זה הצדיק שאוחז בזה, הוא דיקא זוכה לזה, שאינו מרגיש שום תענוג משום דבר: אכילה ושתיה ושאר התענוגים שבעולם, כי אם מהתנוצצות האותיות שיש בכל דבר. אשרי לו!

וזה בחינת (תהלים b): ומציון יסעךך - שיהיה סעדתך, הינו האכילה ושתיה וכל התענוגים, מציון וסימן האותיות, המצוינים ומסמנים בכל דבר, כי תפעם ותרם והתמונה הוא ציון וסימן על האותיות שיש בדבר הזה. וזה: ישלח עורך מקדש. עורך זה בחינת (בראשית b): אנעשה לו עזר; בחינת הזה, הינו לשון הקדש בנ"ל. וזה: מקדש - בחינת לשון הקדש. וזה: ישלח עורך מקדש - סופר תבות חשך, הינו בחינת תרגום, שהוא בחינת תרגום, שעקר שלמות לשון הקדש עלידי התרגום בנ"ל; וכשיש לו שלמות הנה, עלידיה: ומציון יסעךך בנ"ל:

מ ומי שאוחז במדרגה זו: ומציון יסעךך, מזה מאיר לבו, כי שם הלב הוא עלידי שמקבל ונזון משופרא דשופרא (ח), מל"ב אלקים של מעשה בראשית, שהם בחינת האותיות שיש בכל דבר, שכלם נמשכין מבחינת ל"ב אלקים של מעשה בראשית. ועלידי התנוצצות האור, שמקבל הלב מל"ב אלקים הנ"ל, עלידיה מתנוצץ פניו באור הנה בבחינת (פסלס מ): לב שמה ייטב פנים. וכשפניו מאירות הודגכות הנה, אי יוכל האחר לראות פניו בפנים הנה כמו במראה, ולהתחרט ולשוב בתשובה בנ"ל:

וזה בחינת (דברים ח): פנים בפנים דבר ה' עמכם; הינו עלידי שיש עמכם דבור ה', הינו שלמות לשון הקדש, עלידיה מתנוצץ הפנים ומאירות בלבה, עד שייכל להתראות פנים בפנים:

וזה: עד לא הוי מתקלא - הינו שלמות לשון הקדש, הנקרא מתקלא על שם ששקל הקדוש ברוך הוא ברוצנו האותיות בנ"ל, בבחינת (אבות כח): לעשות לרוח משקל, ששקל הקדוש ברוך הוא קד וקד אותיות לכל דבר ודבר, כדי שיהיה לו טעם וריח ותמונה הוואת כפי רצונו בנ"ל:

רב

ארת חיים

נפילת אפים הלכה ר

לקוטי הלבבות

נתינת
חשקלים
מקלה ויצווי
הקדשה כמו
עשית
המצות
בשמחה

ה' (משלי כא, ל), וכמו שפירש (ירמיה ח, ט): "הנה בדבר
ה' מאסו ורחמנו מה להם", כי השם יתברך לית
מחשבה תפסא ביה כלל, ואי אפשר לידע מאלקותו
יתברך כי אם על-ידי מעשים טובים, הינו על-ידי
עשית המצוה בשמחה, שעל-ידיה דיקא זוכה לעלות
למעלה מעלה, עד שזוכה להשיג אור אין סוף בבחינת
'מטי ולא מטי', בבחינת התשעה היכלין הנ"ל, שזה
עקר השגת אלקות, אשרי הזוכה לזה!

וזהו בחינת שקלים שמחבים לתן בכל שנה בשביל
קרבת צבור וקטרת, שהם בחינת שמחה פנ"ל,
כדי להעלות על-ידיה כל ניצוצי הקדשה מגלות
הקלפות. ועל-ידיה עולין למעלה עד שזוכין לברכת
השכל, עד שמתקנין המסדר והמישב את המחין
שהוא בחינת הכתר, שעל-ידיה דיקא זוכין על-ידי
הרדיפה והמעכב של המסדר והמישב הנ"ל להשיג
אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', ואז נעשין
התשעה היכלין דלאו אנון נהורין וכו', כמבאר היטב
בהתורה הנ"ל, עין שם היטב. וכל זה זוכין על-ידי
עשית המצות בשמחה דיקא שהוא בחינת קרבת
וקטרת פנ"ל, שזהו בחינת שקלים שמהם נעשו
קרבת וקטרת, פנ"ל.

וזה בחינת (שמות לה, כו): "בקע לגלגלת", 'לגלגלת'
דיקא, כי 'גלגלתא דא כתר', כי עקר התקון הוא
לזכות לתקן המסדר והמישב את המחין שהוא בחינת
'כתר', גלגלתא, שעל-ידיה עקר השגת בחינת תשעה
היכלין הנ"ל, פמוכן בהתורה הנ"ל.

למשו
המסדר
והמישב את
בחינת 'כתר'

ט. וזהו (שם ל, יג): כי תשא את ראש בני ישראל
לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו וכו', ולא
יהיה בהם נגף בפקד אתם, זה יתנו וכו', מחצית
השקל בשקל הקדש וכו', מחצית השקל תרומה לה'.
ומבאר בפרוש רש"י ובדברי רבותינו ז"ל (ברכות סב):
שהמגפה תוכל לשלט, חס ושלום, על-ידי המנין,
על-כן צותה התורה שיתן כל אחד מחצית השקל
כדי שלא יהיה בהם נגף, כמבאר בפסוק גופיה. כי
עקר אחיות סטרא דמותא, חס ושלום, נמשכת
מבחינת מנין, שהוא בחינת (קהלת ז, כט): "בקשו
חשבנות רבים", שנמשך על-ידי פגם עין הדעת טוב
ורע, שאז נגזר מיתה על העולם. כי עקר פגם עין
הדעת טוב ורע הוא בחינת "בקשו חשבנות רבים",
שהוא בחינת פגם כל החוקרים הנכנסין בבקורות
וקשיות למעלה משכלם, עד שבאים על-ידיה
לכפירות גדולות ולאפיקורסות גמורה.

עקר אחיות
הסטרא
אחרא הוא
מבחינת מנין

כי באמת "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד

השגת
המחין
ועכוב
הרדיפה
בחינת כתר

ועקר תכלית שלמות התקון שזוכין על-ידי עשית
המצוה בשמחה, הוא מה שזוכין על-ידיה
לתקן את בחינת המסדר והמישב את המחין, שהוא
בחינת 'כתר' שהוא גבוה מן הכל. ואף-על-פי שזאת
הבחינה הוא כמו מונע ומעכב, כי הוא מעכב את
המחין מרדיפתו להשיג אור האין סוף, אף-על-פי-כן
באמת, אדרבא! זהו עקר תכלית שלמות תקון המחין,
ואי אפשר להשיג שום השגה אמיתית כי אם
על-ידיה דיקא, דהינו על-ידי תקון המסדר והמישב
שהוא בחינת 'כתר', שהוא כמו מעכב את המחין
מרדיפתו, וכמבאר בהתורה הנ"ל.

את הכתר
הזה אין
להשיג כי אם
על ידי מצות
מעשיות

וזה הכתר שהוא בחינת המעכב המסדר והמישב את
המחין פנ"ל, זה אי אפשר להשיג כי אם על-ידי
עשית מצות מעשיות דיקא, דהינו על-ידי עשית
המצות בשמחה פנ"ל. כי עקר תכלית שלמות השמחה
הוא שם, בבחינת 'כתר', בבחינת (ישעיה לה, י): "ושמחת
עולם על ראשם", "על ראשם" דיקא, זה בחינת
'כתר', גלגלתא, שהוא בחינת "על ראשם" פנ"ל, כי
הכתר הוא על הראש, כי הוא למעלה מהראש והמחין,
כי הוא המסדר והמישב את המחין, ושם עקר
השמחה, בחינת: "ושמחת עולם על ראשם", "על
ראשם" דיקא פנ"ל. והעקר כשזאת השמחה עולה
מעולם העשיה דיקא, דהינו כשזוכין לעשות מצות
בשמחה, שאז דיקא זוכין לבחינת 'כתר' הנ"ל שהוא
המסדר והמישב, שעל-ידיה דיקא נעשין תשעה
היכלין הנ"ל, שעל-ידיה דיקא משיגין אור האין
סוף בבחינת 'מטי ולא מטי' וכו' פנ"ל.

החלוק שפיו
אדם למלאך
הוא בבחינת
השגת הפתר

כי עקר שלמות זכות הצדיק שזוכה על-ידי מעשיו הטובים, הוא כשזוכה לבחינת 'פתר', שהוא גבוה מן הכל, שהוא בחינת המסדר והמישב הנ"ל, שעל-ידי זה עקר השגת אלקות, דהיינו השגת אור אין סוף וכו' כנ"ל. וזהו החלוק שבין אדם למלאך, שהאדם הצדיק הוא גבוה הרבה מן המלאך, כמוכא (סנהדרין צג), ועקר החלוק הוא בבחינת השגת הפתר הנ"ל, כי לבחינת השגת הפתר הנ"ל אין זוכין כי אם על-ידי מעשה התחתונים דיקא, בעבודת ובמעשים טובים דיקא, ובשביל זה נברא האדם בזה העולם השפל "לעבדה ולשמרה" (בראשית ב, טו) - 'בפקודין דעשה ולא תעשה' (והר בראשית כו), כדי לזכות לבחינת הפתר הנ"ל שהוא תכלית שלמות האדם, כי על-ידי זה עקר השגת אלקות כנ"ל.

כי השם יתברך ברוך-הוא מרומם ומנשא למעלה מכל המחשבות מאד מאד, כי לית מחשבה תפיסא בה כלל, ואין שום נוצר ונברא ונעשה ונאצל למטה ולמעלה למעלה שיוכלו להשיגו, כי ה' עליון נוף מאד, נעלה על כל ההשגות של כל דרי מעלה ומטה, וכל ברואי מעלה ומטה כלם ירעדו ויפחדו מאימת שמו הגדול, ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו בזכרם אימת שמו וזכרו הגדול והנורא יתברך ויתעלה לנצח, וכמו שאנו אומרים בברכת קריאת שמע: 'וכלם עושים באימה וביראה רצון קונם וכו' והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאים לעמת שרפים' וכו', וכמבאר בפסוקים רבים ובדברי רבותינו ז"ל. וכל ברואי מעלה ומטה הכל רועשין ובווערים ומתלהבים ורודפים מחשבתם להשיג השגת אלקותו יתברך. אבל אי אפשר להשיג השגת אלקותו יתברך כי אם בבחינת 'מטי ולא מטי' כנ"ל, וזה אי אפשר להשיג בתכלית השלמות כי אם על-ידי העבודה של מעשה התחתונים דיקא. כי עקר מניעת ההשגה הוא מחמת רבוי אור שאי אפשר לקבל, כידוע, ועקר הכלים וההיכלות לקבל האור בהדרגה ובמדה, בבחינת 'מטי ולא מטי', הם נעשין על-ידי תקון הפתר דיקא שהוא המסדר והמישב את המחין, שהוא

רוממות
השם וחסדו
במטי ולא
מטי על ידי
המחוות

כמו מעכב ומונע את המחין מרדיפתם, שעל-ידי זה עקר ההשגה כנ"ל. וזה אין זוכין כי אם על-ידי מצות מעשיות דיקא, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת פח): 'בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע וירדו ששים רבוא מלאכים ונתנו שני כתרים על ראשם וכו', שנאמר: "ושמחת עולם על ראשם", נמצא, שעל-ידי קבלת התורה, בחינת נעשה ונשמע, זכו לבחינת 'פתר', שעל-ידי זה עקר ההשגה.

כי זה העולם העשיה הוא תכלית הגשמיים, והוא עקר מסך המבדיל בפני השגת אלקותו יתברך, אבל כשזוכין לעבר את ה' בזה העולם העשיה ולעשות מצות מעשיות בשמחה, אזי זה עקר התקון, כי זוכה על-ידי המצות מעשיות בשמחה, שמכרך ומתקן ומעלה את בחינת העשיה שהוא תכלית המסך המבדיל, הוא מעלה אותו לבחינת 'פתר', ואז נתהפך ונעשה מבחינת העשיה, מבחינת מסך המבדיל, נעשה ממנו בחינת 'פתר', שהוא גם כן בחינת המבדיל ברוחניות עליון, כי הפתר פרוס בין הנאצלים לבין המאציל, כמו שכתוב בהתורה הנ"ל, כי הפתר הוא כמו מונע ומעכב את המחין מרדיפתם להשיג אור האין סוף, אבל זה המניעה והמעכב הוא עקר התכלית שלמות התקון כנ"ל, כי אי אפשר להשיג השגת אור אין סוף כי אם על-ידי זה דיקא, נמצא, שמבחינת עשיה גשמיים שהוא עקר המניעה והמעכב והמסך המבדיל והמונע מהשגת אלקותו יתברך, כשזוכה לטהר ולקדש את העשיה על-ידי עשיית המצות בשמחה, אזי מזה דיקא עקר התקון, כי עולה על-ידי זה למעלה למעלה, עד שנעשה על-ידי זה דיקא בחינת 'פתר' שהוא גם כן בחינת מונע ומעכב, שזה המונע והמעכב הוא עקר תכלית שלמות התקון כנ"ל.

על-ידי
המצות
מעשיות
בשמחה,
מעלה את
הפסוק
המבדיל
לבחינת פתר

וזה בחינת 'סוף מעשה במחשבה תחלה' (בפירוש לכה ודוי), כי 'סוף מעשה' שהוא תכלית גשמיים העשיה, הוא 'במחשבה תחלה' שהוא בחינת 'פתר' שהוא בחינת תחלת המחשבה, כי הפתר הוא שרש כל המחין, שהם המחשבות, כידוע. וזה עקר התכלית

עקר התכלית
כשזוכין
להשלים
פנות
הבריאה
לחצלות סוף
הפעשה
לתחלת
המחשבה

להחיות מתים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "עתידיים צדיקים להחיות מתים", ויודע מה הוא מת; כי על-ידי שמחלק אֱלֹפִים למאות וממשיך האֱלֹפִים לתוך המאות כנ"ל, על-ידי-זה נעשה מ'מות' 'מאות', על-ידי שנגנסו האֱלֹפִים לתוכם.

ומי שאינו יודע זאת - אינו יודע מפני-מה הוא עכשו בשמחה; ואינו יודע היחוד של "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ואינו יודע מה זו ציקי קדרה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "משל לבת-מלך שהריחה ציקי קדרה, תאמר - יש לה גנאי, לא תאמר - יש לה צער"; ואינו יודע מה זו 'ח'ש' מ'חשם' ל'; ואינו יודע מה זו נגה, כמו שכתוב: "ונגה לו סביב"; ואינו יודע מהו מעשה-מרובה; ואינו יודע מהו ברית; ואינו יודע מפני-מה חולקין עליו.

ומשיח יודע כל-הענין הזה בשלמות; אבל הצדיקים אינם יודעים אלא כשעושין מאלפים מאות. ואלו הצדיקים שהם נקמין ונוטרים, שיכולים לעשות מאלפים מאות, הם חגורה למשיח; כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "אם ראיית תלמיד-חכם שהוא נקם ונוטר פנחש - חגורוה על-מתניו", הינו בחינת חגורה למשיח שנאמר בו: "היה צדק אזור מתניו", (ספר יחזקאל) "ויהיו צדיקני סחור סחור ליה", הינו בחינת "מתון

מתון", דהינו מאות, הינו מי שכול לחלק אֱלֹפִים למאות הם חגורה למשיח כנ"ל; ואלו הצדיקים מחיין את-הצדיקים הקטנים.

צד. דע, כשיש שלום בעיר, הוא מפני שאין בר-דעת בעיר הזאת; כי "אם אין דעת - הבדלה מנין", אבל כשיש בר-דעת בעיר - אזי יש הבדלה, דהינו שיש אנשים שנוטים להבר-דעת ודבקים בו, ויש אנשים שחולקים עליו.

צד. דע, שהשם שנותנין לו לאדם הוא לפי הפעלה שיש לו לאדם לעשות בעולם; ויש אחד שעשה הפעלה שלו בחצי שנים שיש לו, וצריך לקרא לו שם אחר, דהינו שם חדש.

כי השם שנותנין לאדם הוא לאחר מותו לבושין שלו; כי השם הוא בחינת לבושין, כמו שכתוב: "אני ה' הוא שמי וקבודי" וכו', "קבודי" זה בחינת לבושין, כי "רבי יוחנן קרא למאנה מכבודתא".

כי הקדוש-ברוך-הוא נקרא 'הוי"ה' כי בשם הוי"ה נתהיה כל-העולמות, אבל למעלה מכל-העולמות - אין לו שם, כי למעלה מכל-העולמות אי אפשר להשיג אותו. וזהו: "כי-הגדלת על-כל-שםך אמרתך", "אמרתך" זו הפעלה, כי במאמר נברא העולם, דהינו הפעלה; הינו לפי

הפעלות של הקדוש-ברוך-הוא למעלה מכל-העולמות - הוא גדול מכל-השמות שיש לו יתברך, כי למעלה מכל-העולמות אין לו שם כלל, וזהו: "כי-הגדלת על-כל-שםך אמרתך".

וזהו שכתוב לעתיד לבוא: "ורא כל-העמים צדקך וכו', וקרא לך שם חדש", כי האמות יהיו ראים הפעלה שיהיה לישראל, ויקראו להם שם חדש; כמו כן יש אחד שעשה הפעלה שלו לפי השם שיש לו בחצי שניו, ועשה אחר-כך פעלות חדשות, וצריך לקרא לו שם חדש, ויש בזה סודות גדולים ונוראים מאד מאד.

וזהו שקורין לחולה שם אחר, כי השם שיש לו מקדם כבר עשה הפעלה שלו כפי אותו השם שהיה לו, והיה ראוי לו למות, לפיכך קוראין לו שם אחר, שיהיה לו פעלה אחרת, ויוכל להיות עוד כמה שנים על-ידי שקוראין לו שם אחר כדי לעשות הפעלה כפי אותו השם.

ועל-כן משה רבנו עליו השלום היה לו כמה שמות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי בכל-פעם עשה הפעלה שלו כבר לפי השם, והיה צריך בכל-פעם שם אחר לעשות פעלות אחרות כנ"ל.

צו. ראוי לאדם להרגיל את-עצמו להיות בעולם-הבא, דהינו להיות

מפרש מתאוות, כמו בעולם-הבא שאין בו לא אכילה ולא שתיה ושום תאוה מתאוות הבהמיות הפלות ונפסדות של העולם-הזה; וכמו שאנו רואין החולה, מחמת שהוא סמוך קצת לעולם-הבא על-כן הוא מואס באכילה ושתיה ומשגל, ואין לו שום תאוה, אדרבא, כל-התאוות קצים ומאוסים עליו, מחמת שהוא סמוך לעולם-הבא שאין בו אכילה ושתיה וכו' - כן יש לאדם להרגיל עצמו בעודו בחיים חייתו ובכריאתו שיהיה יכול להתנהג בלא תאוות, כמו בעולם-הבא.

ובנודאי אם היה נזכר בטוב זכרון מתענוגי העולם-הבא - בנודאי לא היה יכול לסבל כלל חיות ותענוגי העולם-הזה; עד שבשביל זה מעלה גדולה השקחה, אף שהיא מדה לא טובה, עם-כל-זאת היא מעלה, שעל-ידיה אפשר לאדם להיות בעולם הזה. כי אם היה נזכר מתענוגי העולם-הבא - כי יש מלאך גדול מאד שיש לו אֵלף ראשים, וכל ראש יש לו אֵלף לשונות, וכל לשון יש לו אֵלף קולות, וכל קול יש לו אֵלף גוונים, וקשה-מלאך הזה עומד לשורר - בנודאי דפה ונעים מאד אשר אין להצריך ולשער כלל; ועמה יזכר האדם עצמו פחיתות ושלמות ערכו נגד-זה, ואף יוכל לסבל חייו, בנודאי ימאס עצמו בחייו עד שיגיע בלא

עתו. וכן אם היה זוכר פחיתותו, בפרט כמו כמה אנשים שהם מלכלכים ומתעבים מאד בעונות, בודאי אם לא היה שקחה כלל - לא היה אפשר לו להרים עצמו כלל לעבודת השם ותפלה. ומחמת כל זה השקחה הוא מעלה מצד זה; אבל האדם ראוי לזכר עצמו לכל יאבד עולמו חס ושלום.

וחכמינו זכרונם לברכה אמרו שעתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות וכו', וישער בדתו גדלת עולם אחד, וכמה וכמה פתים יש בו, וכמה וכמה חצרות ומבואות וכמה וכמה עירות ומדינות, וגדל שטח של כל-עולם, וכמה וכמה כוכבים ומזלות עד-אין מספר וגלגלים נפלאים ונוראים שיש בכל-עולם ועולם, כי כל אלו יש בעולם אחד מהעולמות; ומעמה ש"י עולמות שיש לכל צדיק - מה יקרה גדלתו וישעשעיו ותענוגיו עד-אין להעריף ולשער.

והנה הש"י עולמות שיש להצדיק הוא בונה אותם ממחלקת. כי כל דברי המחלקת שכל אחד מדבר הם בחינת אבנים, כי האותיות נקראים אבנים, כמובא בספר יצירה: "שתי אבנים בונות" וכו'; והם בחינת: "חלקי אבנים", כי האבנים הבאים על-ידי דבריהם של המחלקת הם מחלקים ואין להם חבור. והצדיק

נוטל אלו האבנים ומחבר אותם ובונה מהם פתים, כי הוא עשה שלום ביניהם ומחברם ומסדרם יחד זה על-זה עד שבונה מהם בית, וזה בחינת שלום-בית, שעשה מחלקי האבנים הנ"ל בחינת שלום-בית; ומחמתם נעשה עיר, עד שנעשה מהם עולם מלא, וכן ש"י עולמות. וזה בחינת: "להנחיל אהבי יש" (אהבי דקא, בחינת אהבה ושלום, כי על-ידי השלום והאהבה שעשה בין החלקי אבנים נעשו הש"י עולמות כפ"ל). וזה מה שאמרה אביגיל לדוד בעת שחלק עליו נבל ודבר עליו סרה פנאמר שם, אמרה לו: ועמה ידעתי כי-בית יעשה-לך ה', הנה על-ידי זה המחלקת נעשה לך ה' בית מהאבנים הנ"ל כפ"ל.

כי הצדיק מטה כלפי חסד ודן את-כל-החולקים עליו לכף זכות, שבונתם לשם שמים; כי לא היה העולם וכול לסבל אור של הצדיק, שאורו גדול מאד להעולם לסבלו, וגם מחמת שיש כמה דינים וקטרוגים גדולים על-הצדיק הגדול האמת, על-כן הם חולקים עליו וכוזה הם משתיקים הדינים והקטרוגים.

כמו שאנו ראים כשיש דין קשה על אדם אחד, ואחד לובש קנאה ואמר: אני אלף ואנכם ממנו ואעשה בו דין - על-ידי-זה הוא משתיק ממנו שאר הפעלי-דין שמקטרוגים, שלא היה אפשר לו לסבל דיניהם, נמצא שנה שהולך לנקם ממנו עשה לו טובה

גדולה מאד, כי בודאי טוב ונח לו לסבל דינו של זה האחד, שזה אפשר לו לסבלו, מלסבל דיניהם חס ושלום שלא היה אפשר לסבלו; וכמו שמצינו אצל פינחס במעשה זמרי, כי לולא פינחס היו ישראל חס ושלום חזקין בלזה חס ושלום, אך מחמת שישא פינחס וקנא קנאת ה', על-ידי-זה נשחק הדין מעל ישראל, כמו שכתוב: "בקנאו את-קנאתי בתוכם ולא כליתי" וכו'; בן זה שחולק על-הצדיק ואמר אני אעשה לו ואראה לו גבורתי ונקמתי ממנו - על-ידי-זה הוא משתיק ממנו שאר הדינים כפ"ל; וגם עשה לו טובה, כי כשהצדיק צריך לילך מדרגה לדרגה, אזי מנסים אותו אם יש לו כח לעמד בהיכל המלך, והיכל המלך הוא בחינת פה של הצדיק שנקרא 'היכל' שהוא בגימטריא 'אדני', שהוא בחינת פה, כמו שכתוב: "מלכות - פה", וזה שהצדיק חולק עליו הוא נסיון לזה הצדיק שעליו המחלקת אם יש לו כח לעמד בהיכל המלך, בפה של הצדיק החולק עליו, ועל-ידי-זה מעלין אותו מדרגה לדרגה יותר עליונה, נמצא שעשה לו טובה.

צו. על-ידי בשורות טובות וכולין לומר תהלים.

צח. אמירת תהלים מעלה גדולה, כאלו אמרם דוד המלך בעצמו; כי הוא אמרם ברוח-הקדש, והרוח-

הקדש מנח בתוך התבות, וכשאמרם הוא מעורר ברוח פיו את הרוח-הקדש, עד שנחשב כאלו אמרם דוד המלך עליו השלום בעצמו.

והוא מסגל מאד לרפאות החולה, להיות לו בטחון רק על-השם ותפלה, שעל-ידי אמירת תהלים יושעו ה'. והבטחון הוא בחינת משענת, כמו שהאדם נשען על-המטה - בן הוא נשען על-הבטחון, שבוטח שישעו ה', כמו שאמר דוד: "ויחי ה' למשען לי"; ועל-כן על-ידי-זה נתרפא החולה, כמו שכתוב: "אם-יקום והתהלך בחוץ על-משענתו ונקה". וזה בחינת: "ונצא חטור מגוע וישי" הנאמר על משיח שהוא דוד, בחינת: "רוח אפינו משיח ה'". וזה בחינת: "עתידין צדיקים שיהיו מתים" - על-ידי המשענת, בחינת: "ויאיש משענתו בידו", בחינת "ונתת המשענת על-פני הנער". עד כאן (כל זה לא נכתב בשלמות, וחסר הרב, רק מה שנתפס במח קצת נכתב, ורבי נשקח).

חרף הוא בחינת עבור, וקנין הוא בחינת לדה; ואז דבר עמנו שיחה נפלאה, ונשפח הרב. ומה שאני זוכר עדן הוא מה שדבר אז מענין הקנין שהיה אז ממשמש ובא, כי שיחה זו היתה אז בימי ניסן קדם פסח, בעת שהיה הברית-מילה של בנו שלמה אפרים וזכרוננו לברכה ביום שלישי למילה; ודבר אז שבחרף כל-העשבים וכל-הצמחים כלם מתים, כי בטל

במדרגה "ברוך ה' יום יום", וְעַל־
יְדִיזָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוא לא הביט
אֶן וְלֹא רָאָה עֵמֶל בּוֹ, וְכָל הַנוֹגֵעַ
בּוֹ - כָּאֵלּוּ נִוָּגַע בְּבַת-עֵינָיו.

בשורה

- א. מי שהוא רגיל לומר בשורות טובות, הוא נחלש מבחינת אליו.
ב. אל תבשר בשורה רעה, כי מחמת בשורה רעה מתו כמה נפשות.
ג. העשה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות, והקדוש-ברוך-הוא גוזר - והוא מבטל.
ד. המבשר בשורות רעות נפל למחין דקטנות.

חלק שני

- א. מי שהוא רגיל לבשר בשורות טובות, על-ידי-זה לא יבאבו לו רגליו.

ברכה

חלק שני

- א. המתברך צריך לתן להמברך איזה מתנה.
ב. אל תהי ברכה גוי קלה בעיניך.
ג. מי שמקרב את הרחוקים לעבודת השם ויתברך, הנרכות מסוירים בידו.

בכיה

חלק שני

- א. מי שאין יכול לכבות - וסתכל על

- הרקיע, כי הוא גרם בכיה למים.
ב. הבכיה מבטל ההנהיג זנות.
ג. סגלה לחלי הצואר: שכיבה על הרבן הבית-המקדש.

אות ג

גאווה

- א. אין משיח בא עד שיכלה גאווה מן העולם.
ב. על-ידי גאווה בא לידי תאונה משפכ-זכור; גם בא לידי פסע; גם לפעמים אין אשה מתעברת מחמת שהיא מקשטת והיא בעלת-גאווה.
ג. על-ידי גאווה בא רעב לעולם.
ד. על-ידי גאווה בא לשכרות, והוא הדין להפך.
ה. על-ידי גאווה בא לפחד.
ו. סגלה לבטל גאווה: לתן צדקה.
ז. מי שנוהג רבנות בעל-ביתם בגאווה, הקדוש-ברוך-הוא מעורר עליו שונאים.
ח. מי שלבו רם עליו ידע שהשעה מצלחת עליו.
ט. מי שמושיע לעניים, יש בו כח בהסתכלותו על בעלי-גאווה להשפיל אותם.
י. מי שהולך בשוק ונפל, בידוע שהוא גדלן.
יא. סגלה לבטל גאווה: שישתתף בצרתן של ישראל.
יב. עני שהרשע רודף אותו, תדע שהעני הוא בעל-גאווה.
יג. על-ידי גאווה נפל מאמונתו.

ענותיותא.

ר' יונה אבנה דר' מני. ר' יונה בר תחליפא. ר' יונה בוצריא. יונתן בן עזיאל. ר' יונתן בן בתירא. יונתן בן הרפינס. ר' יונתן בן חרשא איש גנוסר. ר' יונתן בן משלם. ר' יונתן בן אבטולמוס. ר' יונתן בן יוסי. ר' יונתן בן יוסף. ר' יונתן. ר' יונתן חברו של ר' אביתר. ר' יונתן בן שאול. ר' יונתן בן עכמאי. ר' יונתן בן אלעזר. ר' יונתן בן יוסי בן לקונא. ר' יונתן בן עמרם. ר' יונתן בר הילא. ר' יונתן בן חלי. ר' יונתן דבית גוברין. ר' יונתן בר' חגי. ר' יונתן קיפא. יונתן איש קבורה. ר' יונתן ספרא דגופתא. ר' יונתן בר יצחק בר אחא. יונתן הקיטוני.

ר' יוסטא. ר' יוסטא בן יהודה. ר' יוסטא חברא. ר' יוסטא בר מתון. ר' יוסטא בר סימון. ר' יוסטא בר שונם. יוסטא חזיטא.

יוסי בן יעזר איש צרידה. יוסי בן יוחנן איש ירושלים. ר' יוסי הכהן. ר' יוסי הגלילי. יוסי בן חוני. ר' יוסי בן קיסמא. ר' יוסי בן דורמסקית. ר' יוסי בן החוטף אפרתי. ר' יוסי סתם, הוא בן ר' חלפתא. ר' יוסי בן משלם. ר' יוסי בר' יהודה. ר' יוסי בר' יהודה איש כפר הכבלי. ר' יוסי בן דולגאי. ר' יוסי בן שלום. ר' יוסי בן כיפר. ר' יוסי בן פרידה. ר' יוסי בן פרטא. ר' יוסי בן תדאי איש טבריה. ר' יוסי

דפקיעין. ר' יוסי בן יעקב איש כפר אונז. ר' יוסי בן יעקב. ר' יוסי דכפר חנן. ר' יוסי בר' אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי. ר' יוסי בר' שמעון בן לקונא. ר' יוסי הארוך. ר' יוסי בן זמרא. ר' יוסי בן פטרוס. יוסי מעונאה. ר' יוסי בן פזי. ר' יוסי בר יאסין. ר' יוסי בן שאול. ר' יוסי בן נהוראי. ר' יוסי בן קצרתא. ר' יוסי בן יוסי. ר' יוסי בר אסין. ר' יוסי בר אלקים. ר' יוסי ממלחיא. ר' יוסי בן יהושע. ר' יוסי בר חנינא (ב"ח). ר' יוסי גלילאה. ר' יוסי ציידנא. ר' יוסי דמן יוקרת. ר' יוסי בר אבין. ר' יוסי בן זבידא. ר' יוסי בר' בון. ר' יוסי בר ביבי. ר' יוסי איש הוצל. ר' יוסי בר אבא. ר' יוסי בר אבהו. ר' יוסי בר זמנא. ר' יוסי בר אשין. ר' יוסי איש צייתור. ר' יוסי בן עקבא. ר' יוסי מברקתיה. ר' יוסי מנהר בול. ר' יוסי דמן קסרי. ר' יוסי המבוס. ר' יוסי הכהן. ר' יוסי איש כפר גופתא. ר' יוסי בר חנן. ר' יוסי בן חנניה. ר' יוסי בר נתן. ר' יוסי מדא. ר' יוסי בריה דר' תנחום דכפר אגון. ר' יוסי דרומיא. יוסי בן מנשא. ר' יוסי בן גזירא. ר' יוסי בר אלעאי. ר' יוסי בר רב חוני. רב יוסי רישא. ר' יוסי בן אלישע. ר' יוסי בר חמא. ר' יוסי דכפר דן. ר' יוסי בר סימון. יוסי בן סימאי. ר' ייסא שפזיה. אבא יוסי התורתי. אבא יוסי חלי קופרי איש טבעון.

עלינו קדשה גדולה על ידי המקנה הקדושה. ותשפיע עלינו על ידי זה דעת גדול ורחמים רבים. ותמן לנו כח ותעזרנו שנוזה להמתיק על ידי טבילת המקנה כל הדינים שבעולם, מעלינו ומעל ורעינו ומעל כל עמך בית ישראל, ולבטל כל הצרות וכל הגזרות רעות על ידי זה. ותושיע לנו תמיד על ידי טבילת המקנה הקדושה והנוראה מאד, ויקים מקרא שכתוב: "מקנה ישראל יי מושיעו בעת צרה".

ותזכנו להמשיך עלינו קדשת המקנה של חג השבועות הקדוש שהוא זמן מתן תורתנו, שאז נתקרב ישראל אליך וזכו לקבל את התורה הקדושה על ידי טבילת המקנה, ונזכה כלנו בחג השבועות לטבול עצמנו במקנה העליונה, במקנה של שער החמשים של הקדשה, שהוא רחמים גדולים ורבים, וחסד עליון ודעת גדול מאד. ותעזרנו שנוזה להמשיך עלינו קדשת המקנה הזאת בכל השנה כלה. ונזכה לטהר ולקדש עצמנו תמיד, ולצאת מהרה מחמשים שערי טמאה, ולכנס בתוך החמשים שערי קדשה. ויקים בנו מהרה מקרא שכתוב: "וירקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מפל טמאותיכם ומכל גלוליתכם אטהר אתכם".

ותזכנו להמשיך עלינו קדשת המקנה של חג השבועות הקדוש שהוא זמן מתן תורתנו, שאז נתקרב ישראל אליך וזכו לקבל את התורה הקדושה על ידי טבילת המקנה, ונזכה כלנו בחג השבועות לטבול עצמנו במקנה העליונה, במקנה של שער החמשים של הקדשה, שהוא רחמים גדולים ורבים, וחסד עליון ודעת גדול מאד. ותעזרנו שנוזה להמשיך עלינו קדשת המקנה הזאת בכל השנה כלה. ונזכה לטהר ולקדש עצמנו תמיד, ולצאת מהרה מחמשים שערי טמאה, ולכנס בתוך החמשים שערי קדשה. ויקים בנו מהרה מקרא שכתוב: "וירקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מפל טמאותיכם ומכל גלוליתכם אטהר אתכם".

ותחמל עלי, ותצילני מעצבון ידים, ותבטל ממני כל מיני עצבות ודאגות ומרה שחורה, ובפרט עצבות ודאגות מטרת הפרנסה תסיר ותבטל ממני ברחמיך הרבים, כי בעוונותי הרבים מעצם הפכדות והעצבות והמרה שחורה אשר התגברה על לבי על ידי תאוות הרעות, ונוסף לזה על וטרדת הפרנסה, על ידי כל זה נטמטם רוח לבבי, עד אשר רוח הדפק שבלבבי אינו יכול לילך תנועה מסדרת בכל האברים כראוי. ומחמת זה ידי ואברי כבדים מאד. ומעצם הפכדות נחלש רוח הדפק יותר, וכן חוזרת חלילה. עד אשר מעצם הפכדות והחלישות ואטם הלב מגדל העצבות כמעט שתצא נפשי חס ושלום, "כי כפשע ביני ובין המות".

רבוננו של עולם אתה ידעת את כל זה. אתה ידעת את לבבי המר והנמרה, מרירות לבבי עד גבהי שמים

יגיע, עד אשר "כשל כח הסבל, אוי לי אמי כי לדתני". אוי לי על נפשי, אוי ומר לי מאד, אוי ואבוי, אוי ואבוי, אהה יי, אי שמים הפגינו בעדי. מלא רחמים חמל עלי, כי איני יודע כלל איך להתחיל ולדבר. כי איכבה אפצה פה ואיך אשא עין, ואיך יוכל עבד אדני זה לדבר עם אדוני זה, כי "אמנה, חטאתי ליי אלהי ישראל". חטאתי עויתי פשעתי, והרע בעיניך עשיתי. "כחמץ לשנים וכעשן לעינים", בן עשיתי לי, כרוצח נפשות בן הייתי על נפשי, ולא חסתי עלי כלל. אוי על הימים אשר עברו עלי. אבי אב הרחמן, אבי אב החסד, אבי צורי פודי וגואלי, יוצרי ועושי ובוראי, אלהי מלפי וקדושי אשר אתה חושב להיטיב אחריתי, למדני והורני עצה ותחבולה שאזכה לקימה, באפן שאזכה לתשובה שלמה לפניך באמת, ולא אשוב עוד לכסלה לעולם. כי איני יודע שום תחבולה, כי אם לבקש אותך שתרחם עלי, ותעזר לי, ותכף את יצרי להשתעבד לך באמת.

זכני ברחמיך הרבים לאנחה אמתית מעמק לבבי באמת, באפן שאזכה על ידי אגחתי לשוב להחיות ולהכרות את הרוח הדפק הקדשה שבלבבי, וישוב הרוח הדפק וילך וינשב בכל האברים כסדר ובפרט ביהדים, עד אשר יתתקנו ויטהרו ידי על ידי זה. ואזכה מהרה לתמן פגם הידים, את כל מה

שפגמתי בידי מנעורי עד היום הזה, עד אשר אזכה להרים ולשא ידי ליי, "אל עליון קנה שמים וארץ". ואזכה לקים מקרא שכתוב: "נשא לבבנו אל פפים אל אל בשמים". ותזכני להיות בשמחה תמיד, ולא יבא עלי שום עצבות ומרה שחורה כלל, ואזכה לקדשה וטהרה באמת, ולעלות בכל פעם מדרגא לדרגא בקדשה גדולה, עד אשר אזכה בכח הצדיקי אמת, לקבל דבורים מן השמים. ואזכה לידע ולהבין ולהשיג את המחלקת הקדשה לדעת אשר באמת אין זה מחלקת כלל, רק אהבה ואהבה ורעות ושלום גדול ועצום מאד, כי אלו ואלו דברי אלקים חיים. ותודיעני את דרכיך, ותזכני להתקרב ולהתדבק ביותר להצדיקים אמתים שהלכה כמותם בכל מקום.

אבינו מלכנו אתה יודע שאי אפשר לי לפרש שיחתי לפניך בשלמות בשום אפן. אתה יודע את כל אשר אבדתי עד הנה בעוונותי הרבים. מלא רחמים אמר לצרותי די, חמל עלי בחמלתך הגדולה, זכני נא לתשובה שלמה לפניך מהרה, ותן לי פרנסתי מאתך קדם שאצטרך, והצילני מחובות והלואות.

רבוננו של עולם הצילני מעצבון ידים, הצילני נא מטרת הפרנסה. נחמנו נא בזכות הצדיקים אמתים, ותביא לנו את משיח צדקנו. ויקים לעמוד הבא

חזרה לתוכן העניינים

יום רביעי

לנצח עוד יום

ק"ד ע"א

אדם הנודר נדר דעתו לידור לפי לשון בני אדם. הילכך, אדם הנודר שלא יאכל מן הבשר, הרי הוא אסור בכל מיני הבשר, בין בשר בהמה ובין בשר חיה ועוף, שכן דרך בני אדם לקרוא "בשר" גם לבשר חיה ועוף. אך הוא מותר בבשר דגים וחגבים, לפי שאין דרך בני אדם לקרוא להם "בשר".

גמרא:

סברה הגמרא, כי זה שנאמר במשנה "כל הבשר אסור לבשל בחלב", הוא איסור דאורייתא. ואם כן, יהיה מוכח, הא עוף - אסור מדאורייתא לבשלו בחלב. ואמרין: כמאן סוברת המשנה?

דלא כרבי עקיבא!

דאי רבי עקיבא, האמר: איסור בישול בשר חיה ועוף בחלב - אינו מן התורה, לפי שבשר עוף אינו קרוי "בשר".

אך תמיהה הגמרא: אימא סיפא: הנודר "מן הבשר", מותר בבשר דגים וחגבים! ויש לנו לדייק מכאן: הא בשר עוף - אסור למי שנודר שלא לאכול "מן הבשר". ומשום שבנדרים הולכים אחר לשון בני אדם, הקוראים גם לבשר עוף "בשר".

דין זה אתאן לרבי עקיבא דוקא, דאמר לענין לשון נדרים: כל מילי הנאמרים לשליח ואינם מפורשים [שאינם כלולים בלשון של המשלח מן הסתם], אך גם אינם יוצאים מן המובן של לשונם, והנהוג הוא דמומליך עליה שליח, ושואל את המשלח האם גם ענין זה כלול בדבריו - לשון שכזאת, "בר מינייה" היא בנדרים.

והיינו, שלגבי הלכות נדרים, נכללים בלשון הנודר גם אותם דברים שאינם מפורשים לגמרי בלשון של הנודר, אך במקרה של שליח, השליח מברר האם גם הם כלולים בלשון של המשלח. וכגון הכא, שאם אומר אדם לשלוחו קנה לי "בשר", אינו נשמע לשליח מסתם הלשון שהוא שולחו לקנות אפילו בשר עוף, אלא השליח נמלך בבעל הבית לדעת האם כוונתו לכלול בלשון גם בשר עוף. ולכן, הנודר מן הבשר הרי הוא

נאסר גם בבשר עוף, כיון שאילו היה לשון "בשר" נאמר לשליח, היה השליח נמלך על עוף, ומוכח מזה שבשר העוף "בר מינייה" של "בשר". כי אילו לא היה בשר העוף נחשב כלל ממין הבשר, לא היה השליח נוקק להמלך במשלח האם כוונתו גם לבשר עוף.

דתנאי: הנודר "מן הירק" - מותר בדילועין. ורבי עקיבא אסור בדילועין.

אמרו לו חכמים לרבי עקיבא: והלא כאשר אומר אדם לשלוחו "קח לנו ירק", והוא אינו מוצא לקנות אלא דילועין, אין הוא מביא דילועין, אלא הרי הוא חוזר ואומר למשלח "לא מצאתי אלא דילועין", ונמלך במשלח אם הוא רוצה דילועין. ומוכח שאין הדילועין בכלל הירק בלשון האנשים. כי אם היו נכללים הדילועין בלשון ירק לא היה בא השליח להמלך, אלא היה קונה מבלי לשאול את המשלח.

אמר להן רבי עקיבא: כן הדבר, אכן נמלך השליח במשלח אם לקנות דילועין במקום הירק. אך מזה עצמו יש לי ראייה שדילועין הן "בר מינייה" דירק, וגם הם נכללים בלשונם, כי כלום אומר השליח, כשלא מצא ירק - "לא מצאתי אלא קטניות"?

שהרי אילו לא היה מוצא ירק אלא קטניות היה אומר "לא מצאתי ירק" ותו לא, כי אין זה מענינו של השליח להציע למשלחו דברים אחרים.

אלא, מוכח מכאן שדילועין בכלל לשון "ירק" הן, אלא שאינם מפורשים לגמרי, ומשום כך חוזר השליח להמלך אם לקנותם כשאינו מוצא ירק. ולכן, הנודר מן הירק אסור אף בדילועין. אבל, ואין קטניות בכלל ירק, שלפיכך אין השליח חוזר ונמלך אם לקנותה, ולכן הנודר בירק מותר בקטניות.

והשטא תיקשי, אם כן, רישא שכתוב כל הבשר, כולל בשר חיה ועוף, אסור לבשלו מן התורה בחלב, רבנן היא, שהרי רבי עקיבא סבר שבשר חיה ועוף אינו אסור מן התורה בחלב. ואילו סיפא, שכתוב הנודר מן הבשר מותר רק בדגים וחגבים, ולא בבשר עוף, רבי עקיבא היא, שחולק על חכמים וסובר שהנודר מבשר אסור גם בבשר עוף, כי כל דבר שנמלך עליו השליח נחשב מאותו מין לענין נדר.

אמר רב יוסף: משנתנו - רבי היא, ונסיב לה אליבא דתנאי. והיינו, שסתם רבי את המשנה ולא הזכיר בה מחלוקת תנאים, משום שסבר כתנא האחד בענין הראשון, וכמו התנא האחר בענין השני. הילכך סתם רבי את המשנה והכריע בכל ענין לפי דעתו.

בנדרים - סבר לה רבי כרבי עקיבא, דאף על גב שצריך השליח להמלך במשלחו, ואין הענין מפורש בדברי הנודר, בכל זאת הרי זה בכלל נדרו, שהרי אילו לא היה נכלל כלל בלשון הזה לא היה השליח שואל אם לקנותו.

בבשר בחלב - סבר לה כרבנן, שגם בשר חיה ועוף אסור לבשל בחלב מן התורה.

רב אשי אמר: כולה, המשנה כולה רבי עקיבא היא.

והכי קאמר: כל הבשר אסור לבשל בחלב, אך אין האיסור שווה בכל בשר. אלא,

מהן שאסור לבשל מדברי תורה, והיינו בשר בהמה.

ומהן שאיסור בישולן בחלב הוא רק מדברי סופרים, שהם בשר חיה ובשר עוף.

חוץ מבשר דגים וחגבים שאינם אסורים לבשל בחלב - לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים.

שנינו במשנה: ואסור להעלות עם הגבינה על השולחן כל בשר חוץ מבשר דגים וחגבים.

אמר רב יוסף: שמע מינה מזה שאסור להעלות בשר עוף עם גבינה על השולחן, לא כמו רב אשי, שהעמיד את המשנה כרבי עקיבא שסובר בשר עוף בחלב אסור רק מדברי סופרים. אלא סובר התנא של המשנה שבשר עוף בחלב איסור דאורייתא הוא.

דאי סלקא דעתך איסור דרבנן הוא, אם כן, אכילה גופה של בשר עוף בחלב גזירה מדברי סופרים היא מחשש אכילת בשר בהמה.

וכי אנן נגזר גזירה לגזירה, ונאסור אפילו העלאה של בשר עוף עם הגבינה על השולחן אטו אכילה, שאינה אסורה אלא מדרבנן!?

ומנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה -

דתנן: חובת הפרשת חלה מן העיסה אינה נוהגת אלא בארץ, ושם היא אסורה באכילה לזרים מהתורה כמו תרומה, ולומדים זאת מ"וכל זר לא יאכל קודש".

קד.

רבינו גרשום

(ח) לקמן דף קיג.

גליון הש"ס

גמ' אמר ר"י רבי היא.
מגילה דף ט ע"ב וש"נ:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה חלת וכו'
מנהר ואמנון ולפנים
פל' ומיתא ועד נמחק:
(ב) בא"ד בטומאה דקרי
דטומאה היולא מגופו
היא שרי ר' יוסי:
(ג) בא"ד ככל הש"ס שהיה
קריר להפריש שני:

מוסף רש"י

[illegible]

כל הבשר פרק שמיני חולין

קד:

ע"ז משפט
נר מצוה

ז א מיי פ"ה מהלכות
בבזרים הל' יב טוש"ע
י"ד ס' שכב:
ח ב ג מיי פ"ט מהל'
מאכלות אסורות הל' כ
סמג לארין קמא טוש"ע
י"ד ס' פה סעיף א:
ט ד ה מיי שס הל' כו
סמג לארין קמא
טוש"ע י"ד ס' פט סעיף
ב:

בינו גרשום

[illegible]

(א) גראה דז"ל שוף וגבינה
נאכלין באפיקורן כו' כדמפרש
לקמן וכו'.

[illegible]

מתקין לה רב ששת. (לא אבאי
קא פריך אלול ארבי יוסף
חציבו פריך כדפי' בקונטרס:
רבי יוסף היינו ת"ק. אבאי
לא פריך באיניו מ"ק דהכי
קאמר דבר זה ממלוות ב"ש וז"ל
ואין זה סתמא ואח"כ ממלוות בד"ש
במקום ציט הלל אינו משנה ט'
עוף ונבנה אי בשר ונבנה לא.
מינה דהכי פריך נבנה

ואחר צבר ואחר צבר ואחר צבר ואחר צבר
ידים ובלא קינות הפס אצל שחר שחר
דמחר במקור אלל לאו אגבינה תח
נקט נני חרף בנה תחלה ובדימה
אספור לאכול גבינה היינו בלא גטילה
גלה אכיל עד סעודה אחריתו יינו
לפרפור לענין גטילה דים אין חילול
צבר כלל ואפילו אחר שם ואמר ד
דאורייתא ולא קיימאן ולא ימי וכו'
גמלו לקמן (דף קמ"ב). דבמקומו
להעמידה ב"ש' דלמחי השם עולה
שם משום דשכיח והוא דים אין
מפני

שניה נותנה לכהן טמא אפילו
ולא דמיא לחלה שניה בסמוכין
בברחוקים אי איכא כהן קטן או
למה שניה כלל והיא קלה ביותר

יאכלת עם הור על השלחן וניתנת לכל
 כהן ישרצה אמר ליה אבי בשלמא
 אשמועינן חלת חוצה לארץ בארץ דאיכא
 למינור משום חלת הארץ דאורייתא ולא
 גזרין איכא לשמוע מינה אלא חול' משום
 דליכא למינור אלא אבל הכא אי שרית ליה
 לאסוקי עוף וגבינה אתי לאסוקי בשר
 וגבינה ומיכל בשר בחלב דאורייתא מתקף
 לה כש ששת סוף ב"ה צונן בצונא רותח
 אמר אבי גזירה שמא יעלה באילפס רותח
 סוף סוף כלי שני הוא וכלי שני אינו מבשל
 אלא גזירה שמא יעלה באילפס ראשון;
מתני' ה'עוף עולה עם הגבינה על
 השולחן ואכל דברי ב"ש ובל"ה אומרים
 לא עולה ולא נאכל א"ר יוסי זו מקולי
 ב"ש ומחומרי ב"ה יבאיה שולחן אמרו
 בשולחן שאוכל עליו אבל בשולחן שסודר
 עליו את התבשיל נותן זה בידו זה ואינו
 חושש: **גמ'** רבי יוסי היינו ת"ק וכ"ת
 איכלה גופא איכא בנייניה דקאמר ת"ק
 בהעלאה קא מפלגי נאכליה לא פלגי
 ואמר ליה רבי יוסי איכלה גופא מקולי
 בית שמאי ומחומרי ב"ה והתנאי דרבי יוסי
 אומר ששה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה
 זו אחת מהן עוף עולה עם הגבינה על
 השולחן ואינו נאכל נאנו ב"ש ובה"א לא
 עולה ולא נאכל אלא ה'הא קמשמע לן מאן
 תנא קמא רבי יוסי יכל האומר דבר בשם
 אומר מביא אברהם לעולם שנאמר ויחאמר
 אסתר למלך בשרה מרדכי תנא אגרא
 דרבי אבא עוף וגבינה נאכלין באפקורין הוא
 תני ליה וזהו אמר לה יכלא נשילת ידך
 ובלא קינוח הפה דר יצחק בריה דרב
 משרשיא איקלע לבי דר אשי אייתו ליה
 גבינה אכל אייתו ליה בשרא אכל ולא משא
 ידיה אמרי ליה הא תנאי אגרא תמיה דרבי
 אבא עוף וגבינה נאכלין באפקורין עוף
 וגבינה אין בשר וגבינה לא אמר להו
 יהי מילי בליליא אבל ביממא לא חזינא
 תניא בית שמאי אומרים מקנה ובית הלל
 אומרים מרית אמאי אמר מרית ומאי מרית

אִלּוּמִיָּה
דלדאר בסקומן פון לומר דהכי פריך דבריהם דלדאר משמע
ציי געוילע וקוועט דהפי ויכיר דמי א שבר חתלה אפילו געט
ה' אלהי דלנקט הכה שבר וגביעה לא דק חלה גביעה ורשה
ונקט שור חתלה דלדקוועט שרי חתלה נאלכ באפיקורן ורשה
אפילו געט געניילע וקוועט שור חתלה מותר חלול ב
ג' צון שבר חתלה געביעה חתלה ונציין דווקא טי דלפירש
מני אגרא שור וגביעה נאלכין באפיקורן דמשמע שור חתלה
נא קשה דבריהם דלחולל חתמן א כרבי שור גבילע א חתלה
רבי שור גבילע וי א חוללן שור חתלה וי חרש א
ואווי נאלכ וימיו אשכחן נמי רבי אלעזר בר' דלוק דמניין
נמי נא חתמל געלי א שור אקור דלדקוועט חתמן דלא
צו עמחא דלדקוועט שמוס שדור וי דרביס דביים באשכחן דלא

וען דילמא שקיל זר מינייה ואכיל דהא אכילה
משום גזירת אכילת חלת הארץ: לכל דבר
אין משמרה בטורה מה שאין כן בחלת
וגנת לכהנים למחזיקים בתורה ה' מחזיקים

[illegible]

פֶּסַח שָׁבַר חֶלְבֵּל דְּלוֹרִיִּימָא דְּמִי
 מִשְׁחָחַל לֵב גּוֹרִימָא לְגִירָא דְּהָא הֶעֱלָא
 דְּרִבְנָן מִשּׁוּם אֶלְיָא וְאֶלְיָא גּוֹפֵה
 דְּרִבְנָן קֶלֶב סָחָף סָחָף זִנְיָן וְזִנְיָן
 וְאֶפְרַיִם אֶכְלָה לֵב מִי מִדְּרִי לֵבֵל אִיסוֹר
 לְדוֹרִיִּימָא דְּרִבְנָן בִּישׁוֹל אֶסְרָה מוֹרָה:
 גּוֹרִימָא שְׁחָף יִלְלֵם. מִכָּר בְּהִמָּע
 הַגְּבִינָה מִשְׁחָף יִלְלֵם רִבְחָה דְּרִי: בִּישׁוֹל:
 מִרְבָּנָא וְאִינוּ וְאִינוּ. מִכָּר הַגְּבִינָה:
 אִרְיָ יוֹסֵי דְּרִי. בְּנָמִי פִּרְיָ
 הִיטֵי מִכָּר קֶמַח: שְׁבוּלִין שְׁבוּלֵי עֵץ
 לְחִירִי דְּמִשְׁחָחַל מִכָּר: אִרְיָ דְּרִי אִמִּי
 לֵאמֹתִי וְהָא עֵץ וְהָא: גְּבִילִי דְּרִי אִמִּי
 וְאִמִּי וְדִרְבִּי כו'. יִשְׁחָחַל הִרְכָּה
 שְׁחָחַל שְׁחָחַל שְׁחָחַל לֵב מִי מִדְּרִי לֵב
 מִכָּרִימָא בִּישׁוֹל מִכָּרִימָא בִּישׁוֹל
 מִכָּרִימָא: כֵּל הַסֹּהֵר דְּבִישׁ בְּנָם אִמִּי
 וְהִסְתָּה שֶׁכֶּל וְהָא הִרְכָּה שֶׁכֶּל מִכָּרִימָא
 וְחֹר הִסְתָּה מִכָּרִימָא: אִרְיָ. דְּרִי הַסֹּהֵר
 שְׁחָחַל מִכָּר בִּישׁוֹל דְּמִכָּרִימָא: הָא עֵץ
 קֶלֶבֶל פִּרְיָה מִכָּרִימָא: וְהָא אִמִּי
 לֵב. וְהָא פִּרְיָה מִכָּרִימָא: דְּרִי מִכָּרִימָא
 אִרְיָ: בִּישׁוֹל קִינֹת סֶפֶס. שְׁחָחַל
 וְהָא אִמִּי וְהָא אִין דְּרִי לִישׁוֹל דְּרִי
 וְהָא. אִמִּי בְּנָם דְּרִי מִכָּרִימָא קִינֹת
 דְּרִימִלֵּן שְׁחָחַל יִשְׁחָחַל דְּרִימִלֵּן
 הַרְבֵּל מִכָּרִימָא: מִכָּר קֶמַח חֲוִיָּן.
 דִּים רִיקִיּוֹת שְׁחָחַל דְּבִישׁ בְּנָם
 מִכָּרִימָא

ש"ך ובינה נאכלין באשכורין בלי נטילת
נטילה וקיומה לא סגי עד סעודה אחרת
לא ואבד דמוריך בביריתא ש"ך מחלה
מפרסו סוף הלכות עדולות דלאכזב
ש"ך אף בלא נטילה וקיומה ומר עובדא
קשה מאי פריך בלא אכזב יתכן וילי
ק"ו והטעם להו' נאכלין בלי נטילה
לילאא ממוס דקב"ר ש"ך ש"ך חבל
ש"ך תכלתא ש"ך נכסל ונאכלו זה א"ס זה
א"ס ליה למיתני מר זבדי ש"ך ודומק
ב' בתוספתא כ"ש א' נמי כ"ר' ונקט
ש"ך וכו' ליה למיתני מר זבדי ש"ך וכו'
יבסי:

איזימא

מסורת הש"ס

(א) [נקמן קו:] (ב) שבת
ג. עדות פ"ה מ"ב,
(ג) [ל"ה והמקן:] (ד) [עדיות
פ"ה מ"ב:] (ה) [דוגמתו
בשבת קכג:] (ו) [מגילה טו.
לזכות פ"ו מ"ו [מדה יט:]
(ז) [מסדרין כ"ג:] (ח) [וע"פ
תוס' במד' כז: סד"ה וכו'
זוה"א] (ט) [מכירות לו:]
(י) [ע"י מבר"מ שהאר"ן
בד"א]

תורה אור השלם

1. וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמַרְדֳּכַי
וַיֵּגַד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ
בְּשֵׁם מַרְדֳּכַי:

אסתר ב כב

הגהות מהר"ב
רנשבורג

א) רש"י ד"ה בשלמא אי
וכו' איכא למשמע מינה
למחנ' נמי וכו' כל"ל:
ב) תוס' ד"ה ר"י וכו' לא
פריך הייט פ"ק. נ"ב הייט
משנה דלעיל:

מוסף רש"י

העורף עולה עם הגבינה
על השלחן. שאוכל עליו
מיותר להיות בשר העוף
לאלל הבצית, דקסברי צית
בשמי בשר עוף בחבל לאו
דאורייתא, ולא גורי העללה
אצטו אכילה, ואינו נאכל.
עמו (מרח יג.)

4 (1996) 103–112.

ק"ד ע"ב ואילו חלת חוצה לארץ, שתיקנה חכמים כגזירה מחמת חלת ארץ ישראל, הרי היא נאכלת לכהן בשעה שהוא יושב עם הזר, ומניחים אותה על השולחן ולא חוששים שמוא יאכלנה הזר.

וכן הקילו חכמים בחלת חוצה לארץ שהיא ניתנת לכל כהן שירצה הבעלים ליתנה, ואפילו לכהן עם הארץ שאין משרמה בטהרה, מה שאין כן חלת הארץ, שאינה ניתנת אלא לכהנים השומרים על הלכותיה, שכתוב בספר דברי הימים שיש לתת את מתנות הכהונה רק לכהנים "המחזיקים בתורת ה'".

ומוכיח מזה שלא גזרו חכמים שלא להעלות את חלת חוץ לארץ על השולחן בשעה שזר יושב ליד הכהן, ולא חששו שמוא יבוא לאוכלו כמו שחששו בבשר עם הגבינה שאין לגזור גזירה לגזירה.

שהרי אכילת חלת חוץ לארץ לזרים אינה אסורה אלא מגזירה דרבנן, ולכן לא גזרו עליה שלא להעלותה על השולחן בשעה שהכהן אוכלה עם זר.

ודחינן: אמר ליה אבוי לרב יוסף: בשלמא אי אשמועינן המשנה במסכת חלה כי חלת חוצה לארץ הנמצאת בארץ [שהביאה מחוץ לארץ] מותרת להעלותה עם הזר, זו הוכחה טובה.

כיון דאיכא למיגזר עליה שלא להעלותה על השולחן משום חלת הארץ שאיסורה דאורייתא הוא, ולא גזרינן שלא להעלות חלת חוץ לארץ משום שמוא יבוא להעלות חלת הארץ, אם כן, איכא למשמע מינה שלא גזרו העלאת במקום שאיסור האכילה עצמו הוא גזירה, מחמת שאין גזירים גזירה לגזירה.

אלא, עכשיו שלא אמר התנא של המשנה במסכת חלה בענין שהובאה "חלת חוצה לארץ" לארץ, אלא העמידה בחלת חוץ לארץ הנמצאת בחוץ לארץ, אפשר לומר שזה שהתירו העלאת חלת חוץ לארץ בחוצה לארץ, משום דליכא למיגזר הוא! כי אין לחשוש בחוצה לארץ שיכשל באיסור דאורייתא, שהרי אין בחוצה לארץ חלה האסור מהתורה.

אבל הכא, לענין איסור בשר בחלב, אי שרית ליה לאסוקי לשולחן עוף וגבינה - אתי לאסוקי גם בשר בהמה וגבינה, ומיכל בשר בחלב - איסור דאורייתא הוא. ולכן, אף שאין לנו לגזור העלאת עוף עם גבינה מחשש אכילתו עם גבינה, הרי יש לנו לגזור את העלאתו מחשש העלאת בשר בהמה וגבינה, שאיסור אכילתם הוא מהתורה.

מתקן לה רב ששת: איך אתה יכול לומר שגזרים בהעלאת עוף וגבינה מחשש איסור דאורייתא של העלאת ואכילת בשר בהמה וגבינה? והרי סוף סוף גם אם יעלו בשר בהמה וגבינה יחד על השולחן לא יעברו על איסור מדאורייתא, כי עירובן צונן בצונן הוא, שאינו

אסור אלא מדרבנן [שרק דרך ביטול נאסר מהתורה]. אמר אבוי: הגזירה היתה שמוא יעלה את בשר בהמה עם הגבינה בידה באילפס רותח, שזה ביטול. ואבתי איכא למיפרך: סוף סוף גם אילפס רותח כלי שני הוא, וכלי שני אינו מביטול? ומשנינן: אלא, גזירה שמוא יעלה באילפס ראשון.

מתניתין:

העוף עולה עם הגבינה על השולחן. [כיון שאיסור אכילת בשר עוף עם החלב הוא רק מדרבנן, לא גזרים שלא להעלות את העוף עם הגבינה על שולחן]. אבל, ואינו נאכל עם הגבינה, דברי בית שמוא.

ובית הלל אומרים: בשר עוף לא עולה, ולא נאכל עם הגבינה. שסוברים בית הלל שגזרים שמוא יעלה בשר בהמה עם הגבינה בכלי ראשון רותח שזה איסור דאורייתא.

אמר רבי יוסי: משנה זו היא מקולי בית שמוא ומחומרי בית הלל. [משאף על פי שבדרך כלל בית הלל יותר מקילים מבית שמוא, במשנה זו הלכו בית שמוא לקולא ובית הלל לחומרא. ובגמרא מקשה שרבי יוסי אמר כמו תנא קמא, ומה הוא בא להשמיענן].

באיזה שולחן אמרו שאסור להעלות בשר עם הגבינה?

בשולחן שאוכל עליו, שהואיל וממשמשות בו הידים חוששים שמוא יבא להניח את הבשר על גבי הגבינה או להיפך, ולאכלם בידה.

אבל, בשולחן ססודר, שמסדרים עליו את התבשיל [אבל לא אוכלים עליו], נותן זה בצד זה - בשר בצד גבינה, ואינו חושש שמוא יערבם בידה.

גמרא:

והיונן בה: דברי רבי יוסי היינו דברי תנא קמא, ומה בא רבי יוסי להשמיענן?

וכי תמא, אכילה גופה של בשר עוף עם הגבינה איכא בינייהו, בין תנא קמא לרבי יוסי.

דקאמר תנא קמא שבהעלאת של בשר עם גבינה קא מיפליג בית שמוא ובית הלל, אבל באכילה לא פליגי, ולדברי שניהם אסור לאכול עוף עם גבינה.

ואמר ליה רבי יוסי לתנא קמא, שאכילה גופה היא מקולי בית שמוא ומחומרי בית הלל, שביטול שמוא סוברים שמותר אפילו לאכול בשר עוף עם הגבינה.

לא יתכן לומר כן!

כי והתנן במסכת עריות: רבי יוסי אומר: ששה דברים נוספים ישנם שהם מקולי בית שמוא ומחומרי בית הלל. וזו אחת מהן -

עוף עולה עם הגבינה על השולחן, ואינו נאכל בידה, דברי בית שמוא.

ובית הלל אומרים: העוף לא עולה על השולחן, ולא נאכל עם הגבינה.

ומוכח, שאפילו רבי יוסי סובר שגם לפי בית שמוא אסור לאכול עוף עם גבינה.

ומשנינן: אלא, הא קמשמע לן התנא של המשנה בהביאו את דברי רבי יוסי - מאי הוא תנא קמא של משנתנו? רבי יוסי הוא!

וזה שהוצרך התנא לומר לנו מיהו התנא קמא של המשנה, הוא משום שכלל בדינו ש"כל האומר דבר בשם אומרו - מביא גאולה לעולם". שנאמר במגילת אסתר "ותאמר אסתר למלך בשם מורדכי". ובזכות ספור זה של אסתר בשם מורדכי נתגלגלה הגאולה לבני ישראל.

וכיון שהתנא לא הזכיר ברישא מיהו התנא קמא, חזר והזכיר אחר כך, שרבי יוסי הוא התנא קמא. תנא אגרא, חמוה חמיו דרבי אבא: עוף וגבינה - נאכלין באפיקורן, ודינין, שאינו צריך להיות נוהר בהן, אלא הרי הם נאכלים "דרך הפקר" [אפיקורין], וכדמפרש ואזיל.

הוא - אגרא, חמיו של רבי אבא - תני לה. כך הוא קיבלה לאותה מימרא, כשהיא סדרה בלשון הזה, מרוב. והוא מסביר עצמו אמר לה, שפירש את ענין "אפיקורן" כך, שכוונת רבו היתה לומר, שמי שאוכל גבינה ועוף, יכול הוא לאוכלם בלא נטילת ידים, ובלא קינוח הפה. שאינו צריך לקנח פיו ולרחוץ ידיו בין אכילת עוף לגבינה.

אבל, בין אכילת בשר בהמה לאכילת גבינה צריך הוא לקנח פיו, כדי שלא ידבק כלום מן האוכל הראשון שאכל בחניכיו.

רבי יצחק בריה דרב משרשיא איקלע הודמן לבי רב אשי. איתו הביאו ליה גבינה, אבל. איתו הביאו ליה בשר - בשר בהמה, אבל. ולא משא ידיו, ולא נטל את ידיו בין אכילת הגבינה לאכילת הבשר.

אמרו ליה, אמרו לו, לרב יצחק, והא תנאי אגרא חמוה דרבי אבא: עוף וגבינה נאכלין באפיקורן - בלי נטילת ידים ביניהם, ומשמע, שעוף וגבינה - אין, דוקא הם נאכלים בלי נטילת ידים ביניהם, אבל בשר בהמה וגבינה - לא. שאינם נאכלים בלי נטילת ידים ביניהם?!

אמר להו רב יצחק בריה דרב משרשיא: הני מילי שבשר בהמה אינו נאכל אחר גבינה או להיפך בלי נטילת ידים - בלילא! דוקא בלילה, שאינו יכול לראות אם ידיו נקיות, ושמוא דבוק בהם משהו. אבל ביממא - הא חזינא! שאפשר לו לראות אם ידיו נקיות, ובאשר הידים נקיות לא צריך ליטול ידיו בין אכילת בשר לגבינה.

תנאי: בית שמוא אומרים: מקנח אדם בין אכילת גבינה לבשר. ובית הלל אומרים: מדיח! וכדמפרש ואזיל.

ומבארין: מאי "מקנח" ומאי "מדיח" שאמרו בית שמוא ובית הלל?

תהילים פרק לד

סא

אֶל-כָּל-מַעֲשֵׂיהֶם: ^אאֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשֵׁעַ בְּרַב-חַיִּל גְּפוֹר לֹא-
יַנְצֵל בְּרַב-כֹּחַ: ^בשֶׁקֶר הַסּוֹס לַתְּשׁוּעָה וּבְרַב חַיִּל לֹא יִמְלֹט:
^גהִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל-יְרֵאָיו לְמִיחָלִים לְחַסְדּוֹ: ^דלְהַצִּיל מִמּוֹת
נַפְשָׁם וּלְחַיֹּתָם בִּרְעֵב: ^הנַפְשֵׁנוּ חֲפֹתָה לִיהוָה עֲזָרְנוּ וּמִגִּנּוּ
הוּא: ^ופִּירְבוּ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בִשֵּׁם קִדְשׁוֹ בִּטְחָנוּ: ^זיְהי-
חֲסִדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יַחְלֵנוּ לָךְ: ^חלְדוֹד בִּשְׁנוֹתָו
אֶת-טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּגְרָשְׁהוּ וַיִּלֶּךְ: ^טאֲבָרְכָה אֶת-יְהוָה
בְּכָל-עַתַּת תָּמִיד תִּהְלֶתוּ בְּפִי: ^יבִיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ
עֲנוּם וַיִּשְׁמְחוּ: ^{יא}גִּדְּלוּ לִיהוָה אֹתִי וְגִרּוּמָמָה שְׁמוֹ יַחְדּוּ:

רש"י

היוצר יחד לבם, ודרשו מכאן שכולן נסקרין
בסקירה אחת: (א) בשנותו את טעמו כענין
שנאמר (ש"א כ"א) ויתן על דלתות השער וגו'
וישנה את טעמו בעיניהם ששנה דברו וטעמו
ועשה עצמו שוטה והוריד רירו על זקנו
(סא"א): ^אפני אבימלך. כך כל מלכי פלשתים
נקראים וכל מלכי מצרים פרעה ואע"פ

מצודות ציון

השגחה. מל' השגחה נהמנוגות רכ: (זו) חיל' לנאות
עם: (יז) חיל' ענינו כח ואמנות: (כ) חכמה. קומה:
(א) טעמו. ענין דבור החכמה כמו וטעם וקנים יקח
(לוי יז): אבימלך. זה אכיש ונקרא אבימלך כי הוא עס
כולל לכל מלכי פלשתים כמו ששם פרעה כולל לכל מלכי

חיל' עם רוב כחו לא ימלט נפשו: (יח) עין ח'. השגחה ח' הוא על יראיו אשר יקרו לחסדו:
(יט) לחיצול. ואף אם הטבע יגדו: ברעב. בהיות רעב בעולם: (כ) נפשנו. ולזה תחכם נפשנו אל ח'
כי הוא מעולם עורו לנו: בישועתו ישמח לבנו כי בו בטחנו ודרכו להושיע להבטוחים
בו: (כב) כאשר. כפי התקון כן יהיה החסד: (א) בשנותו. בעת ששינה את דברו לדבר מבלי חכמה:
לפני אבימלך. שהיה ירא ממנו לבל יכנו נפש כמ"ש (בש"א) ולזה דבר הוללות וסכלות לחשוב שאין
הוא דוד: ויגרשהו. ועי"ז צוה אבימלך לגרשו והלך לדרכו וניצול מידו: (ג) בור'. בתשועת ח' תתהלל
נפשי וכאשר ישמעו ענוים ישועתי ישמחו גם המה: (ד) גדלו. ספרו גדולתו עמי: יחדו. ואני אתם:

תהילים פרק לד

סב

ה דַּרְשֵׁתִי אֶת-יְהוָה וְעֲנֵנִי וּמִכָּל-מַגּוּרֹתַי הַצִּילֵנִי: ^אהַבִּיטוּ
אֵלַי וְנַהֲרוּ וּפְנִיָּהֶם אֶל-יַחְפְּרוּ: ^בזֶה עֲנִי קְרָא וַיְהוָה שָׁמַע
וּמִכָּל-צָרוֹתַי הוֹשִׁיעֵנִי: ^גחֲנָה מִלֵּאד-יְהוָה סָבִיב לִירְאָיו
וַיַּחְלֹצֵם: ^דטַעְמוּ וּרְאוּ כִּי-טוֹב יְהוָה אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר יַחֲסֶה-בּוֹ:
^היֵרְאוּ אֶת-יְהוָה קִדְשׁוֹ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: ^וכַּפִּירִים רָשׁוּ
וְרַעְבוּ וּדְרָשׁוּ יְהוָה לֹא-יַחֲסְרוּ כָּל-טוֹב: ^זלְכוּ-בָנִים שְׁמְעוּ-לִי
יֵרֵאתָ יְהוָה אֲלֻמּוֹדְכֶם: ^חמִי-הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים אֲהֵב יָמִים
לְרֵאוֹת טוֹב: ^טנָצַר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדִּבֶּר מִרְמָה:
^יסוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה-טוֹב בִּקְשׁ שְׁלוֹם וְרִדְפָהוּ: ^{יא}עֲנִי יְהוָה
אֶל-צַדִּיקִים וְאֲזַנּוֹ אֶל-שׁוֹעֲתָם: ^{יב}פָּנֵי יְהוָה בַּעֲשֵׂי רַע לְהַכְרִית
מֵאֶרֶץ זָכָרם: ^{יג}צַּעְקוּ וַיְהוָה שָׁמַע וּמִכָּל-צָרוֹתָם הַצִּילָם:

רש"י

נפלאות שעשה לי מתוך מהללי יבינו אותם
וישמחו: (ה) מגורותי. לשון פחד כמו ויגר
מואב, (במדבר כ"ב): (ו) הביטו אלי. כל אותם
שהביטו אליהם מתוך צרתם: ונהרו. האירו
פניהם. יחפרו. יתביישו כמו (ישעיה כ"ד) וחפרה
הלכנה וכבושה החמה: (ז) טעמו וראו כי טוב
ח'. טעמו דברו: (י) יראו. יהיו יראים לשון

מצודות ציון

מזכיר: (ה) מגורותי. פחד: (ו) ונהרו. ענין הארה
כמו ואל חופע עליו נהרה (דפ"ס): (ז) יחפרו. ענין כלמיה:
(ט) טעמו. כן יקרא ידעם השכל וזמניתו כמו טעמה
כי טוב סמרה (משלי ל"א): (י) יראו. פחדו: (יא) רשו. מלשון רש ועני: (יב) לבו. הוא ענין ל' זכח כמו ועמה
לכו ונהרגוהו (בדל"ט ל"ז) והלא הוא נא אליהם: (יז) פני. ענין כעם הוא וכן אמר את פני (ויקרא כ) וזהו לפי
מזכיר: (טז) בקש שו"ם. בקשתך יהיה לעשות שלום בין איש לאחיו: ורדפיהו. ר"ל מאד תהיה
מתור אחר השלום: (יח) צעקו וד'. אבל כאשר יצעקו בתפלה וישוכו לה' אז ישמע להם ויצילם

מצודות דוד

(ו) הביטו אלי. בלכות בו: ונהרו. ויבוא אליהם
הארה ותשועה: אל יחפרו. כי השואל מה ואין
נותנים לו יחפר ויכלם: (ז) זה עני קרא. כשזה
הקורא הוא עני מוכנע אז ח' שומעו:
(ח) ויחלצם. יוציאם בשליחותו של מקום:
(יא) כפירים. ר"ל גדולים ועשירים: (יג) החפץ
חיים. חיי עוה"ב: אהב ימים. ר"ל אוהב ימי
העולם להרבות במעש"ט לראות בטוב האמיתי

תהילים פרק לא

סג

יֵשׁ קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת־דִּפְאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ: כ רְעוֹת צָדִיק וּמַפְלִים יַצִּילֵנוּ יְהוָה: כא שְׁמֵר כָּל־עֲצָמוֹתַי אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבְּרָה: כב תַּמּוֹתֶת רָשָׁע רַעְה וּשְׁנְאֵי צָדִיק יֵאֻשְׁמוּ: כג פֹּדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עַבְדּוֹ וְלֹא יֵאֻשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ: כד לְדוֹד א רִיבָה יְהוָה אֶת־יָרִיבִי לֹחֵם אֶת־לִחְמִי: כה הַחֹזֶק מִגֵּן וַעֲנֶה וְקוֹמָה בַּעֲזָרְתִּי: כו וְהָרַק חֲנִית וּסָגֵר לִקְרֹאת רִדְפֵי אֲמֹר לְנַפְשִׁי יִשְׁעָתָךְ אֲנִי: כז יִבְשׁוּ וַיִּפְלְמוּ מִבִּקְשֵׁי נַפְשִׁי וַיִּסְגּוּ אַחֹר וַיַּחֲפְרוּ חֲשָׁבֵי רַעְתִּי: כח יִהְיוּ כַּמּוֹץ לִפְנֵי־רוּחַ וּמִלֵּאֵךְ יְהוָה דִּחָה: כט יִהְיֶה־דִרְפָּם חֲשָׁךְ וַחֲלָקְלָקָת וּמִלֵּאֵךְ יְהוָה רִדְפָם:

רש"י

(כ) רבות רעות צדיק. הרבה רעות ופחדים באות עליו ומכלם נצול: (כא) שומר. הקב"ה כל עצמותיו: (כב) תמותת רשע רע. תמותת את הרשע הרעה שהוא עושה: תמותת. תמית: (כג) לא יאשמו. לא יתחרטו לאמר אשמונו שחסינו כך ריפונטירונט בלע"ז: (כד) ריבה ה' את יריבי. עשה מריבה עם אותם שעושים מריבה עמי: להם. לשון מלחמה וכן

מצודות ציון

שנהפנים נראה הכנס: (יט) דכאי. ענין כמות ונשכר: (כא) מהנהג. מסן: (כד) יאשמו. מל' שמהו וכן עדרי האלן נאשמו (יט כד): (א) לחם. מל' מלחמה: (ב) מגן וצנה. שמות כלי מלחמה להגן: (ג) והרק. ענין מלחמה הדבר ממערה כמו ותרק ארץ (יחזקאל כ'): (ד) יסוגו אחור. יחזרו אחור וכן לא נסוג אחור (לקמן מ'): חושבי. מל' מחשבה: (ה) כמון. היא פסולת המנוסה: (ו) והלקלקות. מל' חלק:

מצודות דוד

מצרותם: (יט) לנשברי לב. המכניע עצמו ושב ממעשיו: (כ) רבות רעות. ואף אם יבוא על הצדיק רעות רבות אין תוחלתו נאבדה כי מכולם יצילנו ה': (כב) תמותת וגו'. הרעה שהרשע עושה היא תמית אותו ר"ל העון עצמו מקטרג עליו: (כג) פודה. בגמול שכר המעש"ט פודהו מן הצרה: (א) את יריבי. עם המריבים עמדי תריב אותה בעבורי: (ב) החזק. אחוז בידך מגן וגו' והוא דרך משל מלשון הנוהג באדם: (ג) וסגור. התיצב בדרך וסגור לקראתם לבל ידורו אחרי: (ד) יבשו. כאשר לא יוכלו לי: (ה) יהיו כמון. יהיו נעים ונדים ממקום למקום כמון הנד מפני הרוח: (ו) יהי דרכם חושך. לבל יראו להשמר והיה דרכם חלק וימעדו גלגל בעת ינוסו כשידרפם המלאך והוא משל לומר שיהיו נלכדים בצרות ולא יוכלו

תהילים פרק לא

סד

י כִּי־חֲנַם טַמְנוּ־לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם חֲנָם חֲפְרוּ לְנַפְשִׁי: ה תְּבוֹאֶהוּ שׂוֹאָה לֹא יָדַע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־טָמַן תִּלְכְּדוּ בְּשׂוֹאָה יַפְלֶבְהָ: ו נַפְשִׁי תִּגִּיל בִּיהוָה תִּשְׂשֵׁשׁ בִּישׁוּעָתוֹ: ז כָּל עֲצָמוֹתַי יְהוָה מִי כַּמּוֹךְ מַצִּיל עָנִי מַחֲזֵק מַמְנוּ וְעָנִי וְאֲבוֹן מַגִּילוֹ: ח יְקוֹמוּן עָדֵי חֲמָס אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי יִשְׁאֲלוּנִי: ט יִשְׁלֹמוּנִי רַעַה תַּחַת טוֹבָה שְׂכֹל לְנַפְשִׁי: י וְאֲנִי בַּחֲלוּתָם לְבוּשִׁי שָׁק עֲנִיתִי בְּצוּם נַפְשִׁי וְתַפְלָתִי עַל־חִיקִי תִשׁוּב: יא פָּרַע כְּאֶחָ־לִי הִתְהַלַּכְתִּי כְּאֶבֶל־אֵם קָדֵר שַׁחַתִּי: יב וּבְצִלְעִי שָׁמְחוּ וְנִאֲסַפּוּ

רש"י

כ"ג לכן יהיה דרכם להם כחלקלקות באפלה ידחו ויפלו בה: (ז) חפרו לנפשי. שוחה ליפול בה: (ח) שואה. חשך ברואינה בלע"ז: ורשתו אשר טמן. כן דרך לשון הרשת ולכסותו בקש או בעפר כדי שלא ירגיש בה העובר עליה עד שנלכד בה: (ט) נפשי תגיל. כשאראה במפלתי: (י) כל עצמותי. יקלטוך על כך כי עתה: (יא) יקומו. עלי תמיד עדי חמס וגו': (יב) ותפלתי על חיקי תשוב. כלומר

מצודות ציון

(ז) שחת. נזק: רשתם. כמו ורשעם וסוף פס יקום: (ח) שואה. חושך כמו אמש שואה (יחזקאל כ'): (יב) שכול. ענין מיתה: (יד) קודר. ענין חושך כמו שמש וירם קדור (יחזקאל כ'): שחותי. ענין שמה וכפיסה: (יב) ובצילעי. ענין חגור ופסם כמו וסוף כולע (מלכים

מצודות דוד

להנצל: (ז) חנם. על לא חמס בכפי: לנפשי. כמו לגופי וכן ברזל באה נפשו (לקמן ק"ה): (ח) תבואה. תבוא עליו חשך שלא ידע להזהר: אשר טמן. כי הן הדרך להטמין ולכסות הרשת לבל יראה נראה להשמר ממנו: תלכדו. את הפורש אותה: בשואה. בעבור החושך הבא עליו לא יראוהו ויפול בה: (ט) בה. בעזרת ה': (י) מי כמך. מי מושיע כמך: מחזק ממנו. מן האויב החזק ממנו: מגוללו. ממי שרוצה לגלו: (יא) יקומו. עדי רשע קמים להעיד כי ושואלים ומבקשים ממני להחזיר דבר אשר לא ידעתי מעולם ולא בא לידי: (יב) תחת. במקום הטובה שעשיתי להם: שכול לנפשי. חפצים להביא עלי את המיתה: (יג) בחצותי. כשהיו חולים היה לבושי שק והייתי מענה נפשי בצום בעבורם. ותפלתי. ר"ל פן יאמרו שכ"ז היה למען יכבד עוד החולי עליהם לזה אמר ותפלתי מה שהתפללתי עליהם תשוב אל חיקי ויקוים בי: (יד) כרע. התהלכתי כפוף ומעונה באלו יהיו רעי ואחי: כאבלי אם. כאם המתאבלת על בנה כי הלכתי בקדרות שחוח: (טו) ובצילעי. ר"ל בחליי כי אז לעמוד הבא

היום. שכיר שפת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע, יצא ביום, גובה כל היום, יצא בלילה, גובה כל הלילה וכל היום:

יב. אחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום (דברים כד) ביומו תתן שכרו, ויש בו משום (ויקרא יט) לא תלין פעלת שכיר אתה עד בקר. אימתי בזמן שתבעו, לא תבעו, אינו עובר עליו. המתהו אצל חנוני או אצל שלחני, אינו עובר עליו. שכיר, בזמנו נשבע ונוטל, עבר זמנו אינו נשבע

ונוטל. אם יש עדים שתבעו בזמנו, הרי זה נשבע ונוטל. גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו, ואין בו משום לא תלין פעלת שכיר אתה עד בקר:

יג. המלוה את חברו, לא ימשכנו אלא בבית דין, ולא יכנס לביתו לטל משכנו, שגאמר (דברים כד) בחוץ תעמד. היו לו שני כלים, נוטל אחד ומניח אחד, ומחזיר את הפר בלילה ואת המחרשה ביום. ואם מת, אינו מחזיר ליוורשו. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף

רבינו עובדיה מברטנורא

וכל הלילה. הכי קאמר, שכיר שעות דיום גובה כל היום, שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה: שכיר שבוע. שמיטה: יצא ביום. שכלתה שכירותו לבוקר או ביום, גובה כל היום. וכיון ששקעה חמה עובר עליו: יצא בלילה. שכלתה שכירותו בלילה: גובה כל הלילה וכל היום. דכיון דמשכה פעולתו משתחשך הוי ליה שכיר לילה, ואינו עובר עליו בבוקר עד למחרת בשקיעת החמה:

יב. אחד שכר בהמה ואחד שכר כלים. דכתיב לא תלין פעולת שכיר אתה, כל שפעולתו אתה, ואפילו בהמה וכלים: לא תבעו אינו עובר עליו. דכתיב אתה, לדעתך שלא מדעתו: המחמה. נתקו מאצלו והעמידו אצל חנוני ואמר לו תן לפועל זה בדינך פירות ואני אשלם, או אמר לשלחני תן לו בדינך מעות: אינו עובר עליו. דכתיב אתה, ולא שהמחהו אצל חנוני: שכיר בזמנו נשבע ונוטל. משום דבעל הבית טרוד בפועלו ולפעמים סבור שנתן והוא לא נתן, שקלוה לשבועה מבעל הבית ושדויה אשכיר:

לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום, ומשלשים יום ולהלן מוכרן בבית דין. אלמנה, בין שהיא עניה בין שהיא עשירה, אין ממשכנן אותה, שגאמר (שם) ולא תחבל בגד אלמנה. החובל את הרחים, עובר בלא תעשה, וחיב משום שני כלים, שגאמר (שם) לא יחבל רחים ורכב. ולא רחים ורכב בלבד אמרו, אלא כל דבר שעושין בו אכל נפש, שגאמר (שם) כי נפש הוא חבל:

רבינו עובדיה מברטנורא

עד שלשים יום. זמן בית דין. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: בין שהיא עניה בין שהיא עשירה וכו'. משום דאיכא למאן דאמר, עניה הוא דאין ממשכנן, שמתוך שאתה צריך להחזיר לה והיא נכנסת ויוצאת אצלה, אתה משיאה שם רע בשכנותיה, אבל עשירה דליכא למימר הכי, אימא ממשכנן, קמשמע לן האי תנא דלא, דכתיב לא תחבול בגד אלמנה, אחד עניה ואחד עשירה במשמע: משום שני כלים. העליונה רכב. והתחתונה רחים:

פרק י הבית והעליה של שנים. הבית של אחד, ועלייה של אחר: שניהם חולקים. לפי שאין ניכר אלו אבנים של עליון ואלו אבנים של תחתון: ורואים אלו אבנים הראויות להשתבר. שאם נחבט הבית מיסודו ונפל תחתיו, יש לדעת שהתחתונות נשברו. ואם עליונו של כותל נפל להלן ממנו הרבה, העליונות נשברו, שנפלו ממקום גבוה, והתחתונות שלמות שנפלו ממקום נמוך.

ב. הבית והעליה. המשכיר לחבירו עלייה שעל גבי ביתו ואמר לו עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך, ונפחתה העלייה ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, דהשתא אם בא זה להשתמש בעלייה צריך שישתמש חציו למעלה וחציו למטה: ואין בעל הבית רוצה לתקן. העלייה: הרי בעל העליה יורד ודר למטה. לגמרי. דהא שעבר ביתא לעמוד הבא

בזהב, פסול. הגה: וכן אסור לכתב שום שם מספר עשרים וארבע ספרים, שלא כדיו (ר' ירום) בשם אבן ירחי. ויש אומרים דלא בעינו דיו רק בספר תורה (במקדכי ה"ק).

ז. ספר תורה צריך לכתבו בעימן. יש אומרים שיש לכתב בקלמוס של קנה ולא בנצצה (מקדכי פ"ק דגטין).

סימן ערב דין רחב הדפין, וכו' ד' סעיפים

א. אין עושין ספר תורה לא ארכו יתר על הקפו, ולא הקפו יתר על ארכו. פרוש, וכן שיהא חוט המקור יריעות כל הספר לאחר שיתפר ויגלל, ארץ כשעור ארכו (סור). וכמה הוא ארכו, בגויל, שישה טפחים שהם כ"ד אצבעות ברחב אגדל של יד. ובקלף, או פחות או יותר, והוא שיהא ארכו כהקפו. וכן אם עשה בגויל (פחות משישה טפחים, ומעט הכתב, או יתר על שישה והרחיב בכתב, עד שיהיה ארכו כהקפו. הרי זה כמצוה. והעמוד שבתוך הספר, יש אומרים דמצורף להקף (סור בשם הרא"ש).

ב. ארץ כל שיטה שלשים אותיות, כדי לכתב למשפחותיכם ג', פעמים. ולא תהיה קצרה מזה, כדי שלא יהא הדף נראה כאגרת. ולא ארכה יותר על זה, כדי שלא יהיו

עיניו משוטטות בכתב (ל' רמב"ם פ"ו מהלכות ספר תורה ד"ד).

ג. אין עושין יריעה פחות מג' דפין, ולא יותר על ח'. נדמנה לו יריעה בת ט' דפין, לא יחלקנה בענין שהיו ג' דפין באחת ושישה בשניה, אלא שיהיו ד' באחת וחמשה בשניה. במה דברים אמורים, בכל היריעות שבספר, חוץ מבאחרונה. אבל בסוף הספר, אפלו פסוק אחד עושין אותו דף לבדו ותופרים אותו עם שאר יריעות.

ד. ילשיגמור את התורה, צריך שיגמור באמצע שיטה שבסוף הדף. ואם נשאר מן הדף שיטין הרבה, מקצר ועולה ועושה אותיות ארכות משה למעלה, כדי שתחזיק תבה אחת ד' וה' שיטין (סור). ומתחיל מתחלת השיטה שבסוף הדף, ולא יגמור את השיטה, ומתבונן עד שיהיה לעיני כל ישראל (דברים לו, יב) באמצע שיטה שבסוף הדף.

סימן רנא שיעור הגליון, ורוח בין שיטה לשיטה ובין דף לדף, וכו' ו' סעיפים

א. שיעור הגליון למטה, ד'

באר הגולה

למשה מסיני מיעשה אותם: א מבריי' שם בשבת ואזכורת דנקט ה"ה אותיות אחרות אלא משום דסד"א שלרוב מעלת ראיות ליכתב בזהב קמ"ל וכן משמע במס' סופרים פ"ק כ"ע שם: ק הגהמ"י בפ"ב בשם סמ"ק כדן החפלין בא"ח סי' ל"ב סעיף ה' וצייניתו שם: טעמו משום גזירת חק תוכות וכתבו האחרונים שאין נוהגין כן: א ברייתא ב"ב דף י"ד ע"א: ב לשון הרמב"ם בריש פ"ט מהל' ס"ט מתשובת רבי בבריי' שם ופירש רש"י שם בכתב בינוני: פ' שבסוף הספר כי הספר היה נגלל מסופר לתחלתו: ג ברייתא מנחות דף ל' ע"א: ד שם ברייתא: ה שם: ו לשון הרמב"ם בפ"ו מהלכות

אצבעות בגודל. ולמעלה, ג'. ובין כל דף ודף, שנים. לפיכך צריך להניח בתחלת כל יריעה וסופה ברחב אצבע, ויכדי תפירה, ונמצא כשתופר היריעות ביחד יהיה בין כל דף ודף בכל הספר רחב שתי אצבעות. ובין שיטה לשיטה, כמלא רחב שיטה. ובין כל חמש וחמש, ד' שיטין פנויות בלא כתב, ויתחיל החמש מתחלת שיטה חמישית. ויניח בתחלתו ובסופו כדי לגלל על העמוד, ועוד שתי אצבעות שישארו בין העמוד והדף.

ב. לא ימעט הכתב מפני רוח שלמשה ולמעלה, ולא מפני רוח שבין פרשה לפרשה.

אלא שתי אותיות, לא יכתבנה חוץ לדף. הגה: ואפלו אם ב' אותיות הם מתבה גדולה ונראים כמו תבה בפני עצמה, לא יכתבם על הגליון (בית יוסף בשם מקדכי שכ"ב בשם סמ"ק).

ד. נדמנה לו תבה בת עשר אותיות, או פחות או יותר, ולא נשאר מהשיטה כדי לכתב את פלה בתוך הדף, אם יכול לכתב חצייה בתוך הדף וחצייה חוץ לדף, כותב. ואם לאו, מניח המקום פנוי ומתחיל מתחלת השיטה.

ה. כל אלו הדברים אינם אלא למצוה מן המבחר, ואם שנה כשר.

ו. ישכח לכתב את השם כלו, תולה אותו בין השיטות. אבל מקצת השם בשיטה ומקצתו תלוי, פסול. ובשאר תבות, אם שכח, פותב מקצת התבה בשיטה ומקצתה למעלה. הגה: יש סופרים מדקדקים לכתב (אותיות) ב"ה שם"ו בראש העמודים, וכן קצת מדקדקים לכתב בראש כל עמוד ו' וקורין אותו ווי העמודים, ואין לדקדק בכל זה, ואפלו המדקדק יתיר שלא ימעט או ירחיב הכתב לפעמים משום זה (הגהות מקינוי פ"ו), כי כל דברים אלו אין להם שרש על מה שייסמכו (בית יוסף).

באר הגולה

ס"ט דין ו' מנסקת הגמרא שם: א לשון הטור מברייאת מנחות דף ל' ע"א: ב טור וכן כתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות ס"ט וכו' ורוחב הגודל בכל השיעורין שבתורה הוא אצבע הבינוני שהוא רחב ו' שיעורי בינוניות זו בצד זו ברוחק והן באורך שתי שיעורות ברוח: ג שם ושם: ד שם בברייאת: ה ברייתא ב"ב דף י"ג ע"ב: ו שם וכדמוק רב אשי בס"ט פועשים לה עמוד מכאן ועמוד מכאן ונגללת לאמצעותו ונתיא כותיה שם דף י"ד ע"א: ז שם בברייאת מנחות דף ל' ע"א: ח שם: ט טור ומכאן הכ"מ שהוא סכרא: י טור מקדכי אכיו הרא"ש בה' ס"ה: כ שם בבריי' ומנחות ע"ב: ל טור בשם הרמב"ם בפ"ו מהלכות ס"ט וכו' בכ"מ שם שהוא סכרא רבינו: מ הרמב"ם שם: נ לעמוד הבא

הַלְבוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים מִיָּמֵן תֵּרִיט

א. ואחר כך אומר 'שהחינו' גבלא כוס: הגה ואחר כך מתפללים ערבית. ונוהגים לומר כל נדרי 'בעודו' יום, ומשך בנגונים 'עד הלילה. ואומרים אותו שלש פעמים, וכל פעם מגביה קולו יותר מכראשונה (מהיריל). וכן אומר השליח צבור שלש פעמים ונסלח לכל עדת וגו', והקהל אומרים שלש פעמים, ויאמר ה' סלחתי כדברך (מנהגים). ואל יטעה אדם ממנהג העיר 'אפלו בנגונים או בפיוטים שאומרים שם (מהיריל):

ב. יבליל יום הכפורים ומחרתו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד 'בקול רם: ג. "האם חל בשבת, אומרים ויכלו וברכה אחת מעין שבע וחותם מקדש השבת" ואינו מזכיר של יום הכפורים. (ואין אומרים אבינו מלכנו בשבת, אבל שאר הסליחות והתחנונות אומר כמו בחל) (רבי'ש סימן תקיב ומנהגים):

ד. "צריך להעמיד אחד לימין שליח צבור ואחד לשמאלו: ה. ייש' שעומדים על רגליהם כל היום "וכל הלילה: ו. "נוהגים "ללון בבית הכנסת ולומר 'שירות ותשבחות כל

ג ערובין מ. ד טור בשם מנהג אשכנז על פי מדרש רבה פרשת ואחחר: ה' מירא דרבא שבה כו. ו טור על פי פירוק רבי אליעזר וכן כמת הנהגות מימוני בשם מירא: ז טור על פי מדרש שהביא בסמ"ק חו. ח שם מירא: יקדרי ירושלמי וקא ט.

שערי תשובה

העמיד צריך לשנות ולומר דגנר או דגרי העיר "חזק" והלילה כדגש, וכן בכלם ונשתבע כו, וכתב שלח דלברי רבנו תם הוא נוהג בשמי הלשונות, ובפולין הנפס דגנרא ודגרי דאשתבעא ודנשתבע דאספרא ודיסר כו' מיום כפורים שעבר כו' ומיום כפור זה כו' לצאת ידי הכל כו', עין שם. ונראה שהיחיד יכול לומר כן בלשון כפי עצמו אבל השליח צבור צבור אין לו לשנות מנפס הנדפס ומרגל כפי כל: א"ס חו. עין לבוש ומגן אברהם בשמן חו. חו. חו. ומכל מקום שפיר אומרים ותתן לנו באהבה את יום השבת כו' כן במקרא בלבוש וכן כתב בדגול מרובה. ועין לעיל סימן תשפב:

ג. שהחינו. ונכון לאמרה בלשון עם השליח צבור ויסימה קדם השליח צבור שיאמר אמן: ד. יום. משום דרומה להפדת נדרים שאין מסירין בשבת ויום טוב, ולכן צריך לומר מבעוד יום, ב"ח. והקהל אומרים כל נדרי עם השליח צבור בלשון, דאין תנאי השליח צבור מועיל לצבור, דכתיב משה, לבוש. ומנהג פשוט הוא להשתטף בטלית מבעוד יום ומכריז עליה, וכן כתב הארי"ל. ואם נתעטף בלילה אין לברך עליה. ועין ספר התפלות ועין יד אהרן. והבאר היטב אשר לפני לא דק בזה עין שם: ה. שעומדים. הינו בשעת תפלת ערבית, אבל מי שעומד כל הלילה לא יוכל להתפלל בכונה כיום, כנסת הגדולה. ויזהר שלא ישהו נקביהם, ואם נחלשו יכולים לסמוך על שם דבר, מהיריל. דכתיב משה. וטעם העמידה, להיות דגמת המלאכים, ולכן הנשים לא יעמדו, מטה משה. ומי שעומד פעם אחת ודעתו לעשות כן כל ימיו צריך התרה: ו. שירות. ומי שצריך רגע יאמר על כל פנים ארבעה מזמורים שבתהלים קדם שישכב כי הם מסמלים שלא יבא לידי קרי, שבהם שיר תבות וארבעה מזמורים יעלה למגן קרי. וטוב שלא יעטף בקרים וקסותו המחממין, ועל כל פנים לא יכסה רגליו, שליה. והשון בבית הכנסת יישן בעצמך או בבית הכנסת של נשים, והשון בבית הכנסת

משנה ברוכה

התנאי, ונוהגין אנו כרבנו תם, ולפי זה צריך לומר, די נדרינא ודמשתבעא, לשון עתיד. והמגן אברהם מסיק דאפלו לדעת רבנו תם גם כן יכול לומר בתבה אחת דנדרינא, דלשון זה גם להבא משמע. והקהל יאמרו עם השליח צבור בלשון, דאין תנאי השליח צבור מועיל לצבור: ג. ואחר כך אומר שהחינו וגם הצבור יאמרו כל אחד בלשון. וטוב שמקורו לסים הברכה שמכרך לעצמו, כדי ששכסוים השליח צבור הברכה יאמרו אמן. ומכל מקום יש להשליח צבור להזהר 'שיקרא להוציא הצבור, מי מהם שירצה לצאת בכרכחו: ד. בלא כוס. דכיון דמכרך שהחינו, "אפלו אם הוא עדין מבעוד יום, קבל לה עולה קדשת יום הכפורים ואסור למשתי, ואי יתיב לחינוק, אחי למסרך לשחות ביום הכפורים אפלו כשיציר לשנת שלש עשרה. יתעטף בטלית מבעוד יום כדי לברך, משום דבלילה אין מכריזין אפלו על כסות המיזד ליום. ועין לעיל סימן יח, סעיף קטן ו' במשנה ברוכה: ה. בעודו יום. אף על גב דאנו סוכרין כרבנו תם ומתנין על להבא שלא יחולו, וכל מקום דמי קצת להפדת נדרים שאין מסירין בשבת ויום טוב, והוא הדין יום הכפורים: ו. עד הלילה. כדי להתפלל 'ערבית בלילה. ואם עדין לא הגיע זמן קריאת שמע, יאמרו איזה מזמורי תהלים קדם ערבית: ז. אפלו בנגונים. כי על ידי זה מכלכל דעת הקהל. "אין אומרים באהבה קדם מקרא קדש, ובמקומות שנוהגין לומר באהבה מקרא קדש אין לשנות. "ואם חל בשבת אין אומרים אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו, דכיון שהוא יום תענית אין כל כך רצון במנוחתנו, אבל אומרים והנחילנו ד' אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך ויגונו בו וכו', ויסם כי אתה סלחן וכו', ולא לומר ודברך אמת וקם לעד:

ב. ח. בקול רם. דהוא שירת המלאכים, וביום הכפורים גם ישרא' דומין למלאכים:

ג. ט. אם חל בשבת וכו'. ובתפלה אומר ותתן לנו ד' אלהינו "באהבה את יום השבת הזה ואת יום צום הכפורים הזה: י. וברכה אחת מעין שבע. וצריך לומר "יפה, המלך הקדוש שאין כמוהו: יא. ואינו מזכיר של יום הכפורים. "דברכה זו אינו בא בשביל יום הכפורים, דהלא אם חל יום הכפורים ביום לא אין צריך לומר בה ברכה אחת מעין שבע:

ד. יב. צריך להעמיד וכו'. כדרך שמצינו אצל משה רבנו עליו השלום, שאהרן וחור תמכו בידיו. "ועכשיו המנהג שעומדים אצל החזן עד אחר ברכו, ואם חל בשבת שאומרים מזמור שיר ליום השבת קדם ברכו, יכולים לתדור למקומם בתחלת אמירת מזמור:

ה. יג. וכל הלילה. הינו "בשעת הפלה בלילה, דאם לא כן לא יוכלו להתפלל ביום כי יתנמנום וישלם העמידה, להיות דגמת המלאכים. "ונשים לא יעמדו. ואף האנשים "דשאין לשען ולסמוך על איזה דבר אם נחלשו, כ"ג גם יזהרו בעצמם מה שכל אדם מחזיק לזהר, שלא ישהו נקביהם ויעברו על כל תשקצו:

ו. יד. ילון בבית הכנסת. ולבוש כתב, מוטב לילך לישון בביתו, כי מי שעומד בלילה יישן ביום ואינו אומר בכונה, ואי משום שמירת הנרות, ויכרו שומר. כתב בשל"ח, קדם שיישן יאמר ארבעה מזמורים הראשונים שבתהלים, שהם שמירה לקרי ונהניו לבד הקריאת שמע שקורין בכל יום. טוב שלא יעטף בקרים וקסותו המחממין, ועל כל פנים לא יכסה רגליו:

שער היינו

ו. אחרונים: ז. משה אפרים. וכתב עוד שם, דיש לתקור לנשים שנוהגות לומר שהחינו בשעת הלילה הנרות בבית, שלא יאמרו שנית ברכת שהחינו בבית הכנסת אלא ישימנו מלשית צבור ויגעו אמן: ח. פוסקים: ט. מגן אברהם: י. מגן אברהם: יא. מגן אברהם: יב. משה אפרים: יג. מגן אברהם ושאר אחרונים: יד. דגול מרובה ושאר אחרונים: טו. אחרונים: טז. לבוש. ואף בדתפלת נעילה יום הכפורים בשבת מזמירין של שבת אף שאם לא היה יום הכפורים לא היה אומרים אותו בשבת. שאני תתם שהיום הוא שנתחבת בארבע תפלות. מה שאין כן קדש שאפלו בשבת אינה חובה בערבית אלא משום סנה: ד. יו. מגן אברהם ומשה אפרים: ה. יח. בית יוסף. והנינו, כל זמן

לוח עמוד הדימי: יום ב טו אלול תשעו ♦ יום ג כג אלול תשפא ♦ יום ד כט אלול תשפו ♦ יום ה טו אלול תשצו ♦ ש"כ טו סיון תתא

קדושא בריך הוא כלהו ישרים וארחוי קשט, ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין על מה אינון קיימין. ועל דא וצדיקים גלכו כם, בגין דאינון ידעין ארחוי קדושא בריך הוא ומשתדלי באורייתא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, איהו ידע ואזיל בהו ולא סטי לימינא ולשמאלא.

ופושעים יכשלו כם, אלין אינון חייבין דלא משתדלי באורייתא, ולא מסתכלן בארחוי קדושא בריך הוא ולא ידעין לאן אורחי אזלין. ובגין דלא ידעי לאסתכלא ולא משתדלי באורייתא, אינון פשלי בהו באינון ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

תא חזי, כל בר נש דאשתדל באורייתא, בד נפיק מהאי עלמא

נשמתיא סלקא באינון ארחין ושבילין ^(דאינון באורייתא) דאורייתא. ואינון ארחין ושבילין דאורייתא ידעין אינון, ואינון ידעין ארחוי דאורייתא בהאי עלמא נהכון בהו כההוא עלמא בד יפקון מהאי עלמא.

ואי לא אשתדלו באורייתא בהאי עלמא ולא ידעין ארחין ושבילין, בד יפקון מהאי עלמא לא נדעון למיהן באינון ארחין ושבילין וכשלין בהון. דגין יתך בארחין אחרוני דלאו אינון ארחין דאורייתא, ויתעורו ליה בכמה דינין ואתענש בהו.

ומאן דאשתדל באורייתא מה כתיב, ^(משלי ו) בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחה. בשכבך בקברא,

תרגום פסוק הוזהר

שידעין דרכי התורה בעולם הנה גלכו כם באותו עולם, כשיצאו מן העולם הזה.

ואם לא השתדלו בתורה בעולם הנה ולא יודעים דרכים ושבילים, כשיצאו מן העולם הנה לא ידעו ללכת באותם דרכים ושבילים, ונכשלים בהם. ואז ילך בדרכים אחרות שאינן דרכי התורה, ויתעוררו אליו בכמה דינים ויענש בהם.

ומי שמשתדל בתורה מה כתוב? ^(משלי ו) בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחה. בשכבך - בקבר, התורה תשמר עליך מדין אותה העולם. והקיצות - כשהקדוש ברוך הוא יעורר רוחות ונשמות להחיות מתים, אז היא תשיחה, היא תהיה סגור על הגוף בשביל שיקומו אותם גופים שהשתדלו בתורה כראוי, ואלה הם שיקומו בתחלה לחיי עולם, כמו

אורייתא תשמר עליך מדינא דההוא עלמא. והקיצות, בד קדשא בריך הוא יתער רוחין ונשמותין לאחייא מתייא כדין היא תשיחה, היא תהא סגורא על גופא, בגין דיקומון אינון גופין דאשתדלו באורייתא כדקא יאות. ואלין אינון דיקומון בקדמיתא לחיי עלמא, כמה דאת אמר, ^(דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו'. ואלין אינון לחיי עולם, בגין דאתעסקו בחיי עולם דאיהי אורייתא.

ותא חזי, כל אינון דאשתדלו באורייתא, ההוא גופא יתקיים ואורייתא תגין עליה. מאי טעמא, בגין דבההיא שעתא יתער קדשא בריך הוא חד רוחא דכליל מארבע רוחין, וההוא רוחא דכליל מארבע רוחין, אזדמן לכל אינון

תרגום פסוק הוזהר

ברוך הוא על ידי יחזקאל אותם המתים, אותו ^(זמן העתיד) רוח, אף על גב שהיה מארבע רוחות, לא ירד לקינם בקיום, אלא להראות שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות מתים באותה צורה ולקיים בקיום ברות שנכללה בצורה זו.

ואף על גב שחזרו העצמות באותה שעה כמו שהיה, הקדוש ברוך הוא רצה להראות לכל העולם שהוא עתיד להחיות מתים ^(מה כתוב?) ^(ישעיה כב) יחיו מתיו גבלי יקומו, על זה אותה רוח שעתידה לרדת בהם צדיקים ^(ס"א) ועל זה אותה רוח שעתידה לרדת בהם צדיקים מה כתוב? מארבע רוחות באי הרוח, רוח שכללה בארבע, משום שהקדוש ברוך הוא עתיד לקיים אותם קיום שלם בעולם כראוי, ואותם

מה כתיב מארבע רוחות באי היום, הנהא דאתכלילת בארבע, בגין דקדשא ברין הוא זמין לקיימא להו קיימא שליט בעלמא כדקא יאות. ואינון דאשתדלו באורייתא בהאי עלמא, היא קיימא עליה דבר נש ואתעבידת סגיוגורא קמי דקדשא ברין הוא.

רבי שמעון אמר, כל אינון מלין דאורייתא וכל ההיא אורייתא דאשתדל בה בר נש בהאי עלמא, אינון מלין וההיא אורייתא קיימא קמי קדשא ברין הוא ואמרת קמיה והיא ארימת קלין ולא אשתפכת. ולההוא זמנא איהי תשיח ותימא כפום דאתדבק בר נש ואשתדל בהאי עלמא, ועל דא אינון יקומו קיימא שליט לחיי עלמא כדקאמרן. ובגין כך (והשע"ד) כי ישרים דרכי יי וצדיקים יכלו כם ופושעים יפשלו כם.

רבי חייא פתח ואמר, (שמואל א ב) ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשו בניו לכל ישראל ואת אשר ישקבן את הנשים הצבאות פתח אהל מועד. וכי סלקא דעתך דכהני יי דיעבדון עבידתא דא. והא מקדמת דנא אתמר ופרישת אורייתא ההוא חובא דלהון דכתיב, (שמואל א ב) כי נאצו האנשים את מנחת יי. וכתיב ומשפט הכהנים מאת העם כל איש זבח זבח וגו'. וכתיב גם בטרם יקטרון את החלב ובא נצר הכהן ואמר לאיש הזבח תנה בשר לצלות לכהן וגו'. וכתיב ואמר לו כי עתה תתן ואם לא לקחתי בחזקה. ועל דא ותחי חטאת הנערים גדלה מאד וגו'. וכל דא לא הו' נטלין אלא מאינון חולקין דהו' להו לכהני למיכל מגיה, ועל דהנה קליל קרבנא

בעינייהו אתענשו. והכא אמר את אשר ישקבן את הנשים הצבאות. אלא חס ושלום דהו' עבדו עבירה דא, כל שכן באתרא קדישא ההוא, דלא יקומו כל ישראל ויקטלון להון. אלא בגין דהו' מעפכי לון לאעלא למקדשא, ומחאן בידהון דלא לאעלא למעלי צלותא עד דקורבנא אתעבידו בגין דאינון לא מייתין קרבנין למיטל חולקא מנייהו, ובגין כך מעפכין לון. ובגין כך אינון נשים הו' כעאן מנייהו לאעלא תמן. ועל דא כתיב את אשר ישקבן את הנשים, דמעפכי לון כדקאמרן.

כגוונא דא וישקב את בלהה. חס ושלום דאיהו שכב עמה, אלא בגין דעכב לה לשמשא באבוי שמושא

דמאנה, ודא הוא בלבולא דערסא. ועבד לקביל שכינתא עבידתא דא, דבכל אתר דשמושא דמאנה אשתפח, שכינתא שריא על ההוא אתר ואשתפח תמן. ומאן דגרים לעפכא שמושא דמאנה גרים דיסתלק שכינתא מעלמא. ועל דא כתיב (בראשית מט) כי עליית משכבי אביך אז חללת יצועי עליה. ובגין דא כתיב, וישקב את בלהה פלגש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר. בלהה הו' במנינא ולא גרע מזכותא דלהון כלום.

רבי אלעזר אמר, מאי טעמא כדקמיתא ישראל ולבתר יעקב. דכתיב, וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר. אלא כד אתא ראוברן ובלבל ההוא ערסא אמר ומה

תרגום לשון הוזהר

אלא חס וחלילה שהיו עושים עברה זו, כל שכן באותו מקום קדוש, שלא יקומו כל ישראל ויהרגו אותם. אלא משום שהיו מעפכים אותם להכנס למקדש ומזמים בידיהם שלא להכנס להתפלל תפלה עד שהקרבנות נעשו, משום שהן לא מביאות קרבנות לטל חלק מהם, ומשום כך מעפכים אותם, ומשום כך אותן נשים היו מבקשות מהם להכנס לשם, ועל זה כתוב את אשר ישקבן את הנשים, שמעפכים אותן כמו שאמרנו.

כמו זה וישקב את בלהה. חס ושלום שהוא שכב עמה, אלא משום שעכב אותה לשמש עם אביו שמוש של מנה, וזה הוא בלבול המטה, ועשה כנגד השכינה המעשה הזה. שבכל מקום ששמוש מנה נמצא, שכינה שורה על אותו מקום ונמצאת שם, ומי שגורם לעכב שמוש של מנה, גורם שתסתלק שכינה מן העולם, ועל זה כתוב (בראשית מט) כי עליית משכבי אביך אז חללת יצועי עליה. ומשום זה כתוב וישקב את בלהה פלגש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר. כלם היו במנין, ולא נגרעה מזכות שלהם כלום.

רבי אלעזר אמר, מה הטעם בתחלה ישראל ואחר כך יעקב, שכתוב וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר? אלא כשבא ראוברן ובלבל אותה מטה, אמר: ומה שנים עשר שבטים היו לאבא בעולם ולא יותר, ועכשו רוצה להוליד בנים, אולי אנו פגומים שהוא רוצה להוליד אחרים כמו מקדם. מיד בלבב אותה מטה והתעכב אותו שמוש כאלו עשה קלון לשכינה לעמוד הבא

תרגום לשון הוזהר

ואת אשר ישקבן את הנשים הצבאות פתח אהל מועד. וכי יעלה על דעתך שכהני ה' יעשו מעשה זה, והרי מקדם לקח נאמר ופרשה תורה אותו החטא שלהם, שכתוב (שם) כי נאצו האנשים את מנחת ה', וכתוב ומשפט הכהנים מאת העם כל איש זבח זבח וגו', וכתוב גם בטרם יקטרון את החלב ובא נצר הכהן ואמר לאיש הזבח תנה בשר לצלות לכהן וגו'. וכתוב ואמר לו כי עתה תתן ואם לא לקחתי בחזקה, ועל זה ותחי חטאת הנערים גדלה מאד וגו', וכל זה לא היו נוטלים אלא מאותם חלקים שהיו לכהנים לאכל מהם, ועל שהיה הקרבן קליל בעיניהם נענשו, וכאן אמר את אשר ישקבן את הנשים הצבאות?

שהשתדלו בתורה בעולם הזה, היא עומדת על האדם ונעשית סגיוגורא לפני הקדוש ברוך הוא. רבי שמעון אמר, כל אותם דברי תורה וכל אותה תורה שהשתדל בה האדם בעולם הזה, אותם דברים ואותה תורה עומדים לפני הקדוש ברוך הוא, ואומרת לפניו, והיא מרימה קולות ולא שוככת, ולא אותה זמן היא תשיח ותאמר כפי שהתדבק בה האדם והשתדל בה בעולם הזה, ועל זה הם יקומו בקיום שלם לחיי עולם, כמו שאמרנו, ומשום כך (והשע"ד) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים יכלו כם ופושעים יפשלו כם. רבי חייא פתח ואמר, (שמואל א ב) ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשו בניו לכל ישראל

לעולם חסדו: ^א וילעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו: ^{בא} ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו: ^{בב} נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו: ^{בג} שבשפלטנו וזכר לנו כי לעולם חסדו: ^{בד} ויפנקנו מצרינו כי לעולם חסדו: ^{בה} נתן לחם לכל-בשר כי לעולם חסדו: ^{בו} הודו לאל השמים כי לעולם חסדו:

קלז ^א על נהרות ^א ככל שם ישבנו גספכינו בנזכרנו את-ציון: ^ב על-ערבים בתוכה תלינו כנזתינו: ^ג כי שם שאלנו שובינו דבר-שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון: ^ד איך נשיר את-שיר-יהוה על אדמת נגר: ^ה אם-אשכחך ירושלם תשכח מימי: ^ו תדבק-לשוני ^ז לחכי אם-לא אזכרכי אם-לא אעלה את-ירושלם על ראש שמחתי: ^ז וזכר יהוה ^ח לבני אדם את יום ירושלם האמרים ערו ^ח עד היסוד בה: ^ה בת-ככל השודרה אשרי שישלם-לך את-גמולך שגמלת לנו: ^ט אשרי ^י שיאחז ונפץ את-עלליו אל-הסלע:

קלח ^א לדוד ^א אודך בכל-לבי נגד אלהים אומרך: ^ב אשתחיה אל-היכל קדשך ואודה את-שםך על-חסדך ועל-אמתך ביהגבלת על-כל-שםך אמרתך: ^ג ביום קראתי ותענני תרחבי בנפשי עז: ^ד יודוך יהוה

כל-מלכי-ארץ כי שמעו אמרי-פיד: ^ה וישירו בדרכי יהוה בייגדול כבוד יהוה: ^ו כיינם יהוה ושל וראה וגבה ממרחק ידע: ^ז אם-אלך ^ח בקרב צרה תחיני על אף איכי תשלח ידך ותושיעני מיגף: ^ה יהוה יגמר פעדי יהוה חסדך לעולם מעשי ידך אל-תרף:

קלט ^א למנצח לדוד מזמור יהוה חקרתני ותדע: ^ב אתה ידעת שבתי וקומי בנחמה לרעי מרחוק: ^ג ארחי ורבעי זרית וכל-דרכי הסכנתה: ^ד כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת כלה: ^ה אחור וקדם צרתני ותשת עלי פפכה: ^ו פלאה פליאה דעת ממני נשגבה לא-אוכל לה: ^ז אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח: ^ח אם-אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנו: ^ט אשא כנפי-שחור אשכנה באחרית ים: ^י גם-שם ידך תנחני ותאחזני מיגף: ^{יא} ואמר אך-חשך ישפוני ולילה אור בעדני: ^{יב} גם-חשך לא-יחשיך ממך ולילה ביום יאיר כחשיכה באורה: ^{יג} כי אתה קנית כליתי תסבני בבטן אמי: ^{יד} אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד: ^{טו} לא-נכחד עצמי ממך אשר-עשיתי בסתר רגמתי בתחתיות ארץ: ^{טז} גלמי ראוי

עיניך ועל-ספרך כלם יכתבו ימים יאירו ולא ולו אחד בהם: ^ה ולי מה-יקרו רעיד אל מה עצמו ראשיהם: ^ה אספרם מחול ירבון הקיצתי ועודי עמך: ^ט אם-תקטל אלוה ^א רשע ואנשי דמים סורו מני: ^ב אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך: ^{בא} הלא-משנאיך יהוה ^א אשגא וכתקוממיך אתקוטט: ^{בב} תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי: ^{בג} חקרני אל ודע לבבי בחנני ודע שרעפי: ^{בד} וראה אם-דרך-עצב בי ונחני בדרך עולם:

כס לחדש **יום רביעי**

קמ ^א למנצח מזמור לדוד: ^ב חלצני יהוה מאדם רע מאיש חמסים תנצרני: ^ג אשר חשבו רעות בלב פלי-יום גורו מלחמות: ^ד שגנו לשונם כמו-נחש חמת עקשוב תחת שפתיו סלה: ^ה שמעני יהוה ^א מידי רשע מאיש חמסים תנצרני אשר חשבו לדחות פעמי: ^ב טמנו-גאים ^א פח לי וחבלים פרושו רשת ליד-מעגל מקשים שתולי סלה: ^ז אמרתי ליהוה אלי אתה האזינה יהוה קול תחנוני: ^ח יהוה קרי אלהים ^א אדני עז ישועתי סותה לראשי ביום נשק: ^ט אל-תתן יהוה מאוני רשע זממו אל-תפק ידומו סלה: ^י ראש מסבי צמל שפתיומו ^{יב} ויפסו ^{יג} יפסומו ^{יד} יפסומו

עליהם גחלים באש יפלה במהמות בליקומו: ^ב איש לשון בלי-נפון בארץ איש-חמס רע יצודנו למדחפת: ^ג ידעת ידעתי כי-יעשה יהוה דין עני משפט אבנים: ^ד אך צדיקים יודו לשמך ישובו ישרים את-פניך:

קמא ^א מזמור לדוד יהוה קראתני חושה לי האזינה קולי בקראי-לך: ^ב תכון תפילתי קטרת לפניך משאת פפי מנחת-ערב: ^ג שיתה יהוה שמרה לפי נצרה על-דל שפתי: ^ד אל-תט-לבי ^א לדבר ^ב רע להתעולל עללות ^א ברשע את-אישים פעלי-און וכל-אלהם במנעמיהם: ^ה יהלמני צדיק ^א חסד ויוכיחני שמן ראש אלי-יני ראשי כיעוד ותפילתי ברעותיהם: ^ב נשמו כיד-סלע שפטיהם ושמעו אמרי כי נעמו: ^ג כמו פלח ובקע בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול: ^ה כי אליך ^א יהוה קרי אלהים ^ב אדני עיני בכה חסיתי אל-תער נפשי: ^ט שמרני מידי פח יקשו לי ומקשות פעלי און: ^י יפלו במכמרי רשעים יחד אנכי עד-אעבור:

קמב ^א משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה: ^ב קולי אל-יהוה אועק קולי אל-יהוה אתחנן: ^ג אשפך לפני שיחי צרתי לפני אגיד: ^ד בהתעטף עלי ^א רוחי ואתה ידעת נתיבתי באר-

ל לחודש

יום חמישי

ישמיד: כא תהלת יהוה ידבר פי ויכרך
כל־בשר שם קדשו לעולם ועד:

קמו * הללויה הללי נפשי את־יהוה:
ב תהללה יהוה בחיי וזמרה
לאלהי בעוזי: ג אל־תבטחו בנדיבים
בבן־אדם | שאין לו תשועה: ד תצא
רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא אברו
עשתונתיו: ה אשרי שאל יעקב בעזרו
שברו על־יהוה אלהיו: ו עשה |
שמים וארץ את־הים ואת־כל־אשר־
בם השמר אמת לעולם: ז עשה
משפט | לעשוקים נתן לחם לרעבים
יהוה מתיר אסורים: ח יהוה | פלח
עולים יהוה זקק כפופים יהוה אהב
צדיקים: ט יהוה | שמר את־גרים יתום
ואלמנה יעודד ודרך רשעים יענת:
י ימלך יהוה | לעולם אלתיו ציון לדר
ודר הללויה:

קמוז * הללויה | כי־טוב זמרה
אלהינו כי־נעים נאנה תהלה:
ב בונה ירושלם יהוה נדחי ישראל
יבנס: ג הרופא לשבורי לב ומחפש
לעצבותם: ד מונה מספר לזוכבים
לכלם שמות יקרא: ה גדול אדונינו
ורב־גח לתבונתו אין מספר: ו מעודד
עניים יהוה משפיל רשעים עדי־ארץ:
ז ענו ליהוה בתורה זמרו לאלהינו
בכנור: ח המקפה שמים | בעבים
המכין לארץ מטר המצמים הרים

קמוז * תהלה לוד ארוממן אלוהי
המלך ואברהם שמו לעולם
ועד: ב בכל־יום אברך ואהלה
שמו לעולם ועד: ג גדול יהוה
ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר: ד דור
לדור ישבח מעשיו וגבורתיו יגידו:
ה הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך
אשיחה: ו ועזו נוראתיך יאמרו
וגדולתך אספרנה: ז זכר רב־
טובך יביעו וצדקתך ירגו: ח חנון
ורחום יהוה ארך אפים וגדל־חסד:
ט טוב־יהוה לכל ורחמי על־כל־
מעשיו: י יודוך יהוה כל־מעשיו
וחסידיו יברככה: יא כבוד מלכותך
יאמרו וגבורתך ידברו: יב להודיע |
לבני האדם גבורתו וכבוד הדר
מלכותו: יג מלכותך מלכות כל־
עלמים וממשלתך בכל־דור ודר:
יד סומך יהוה לכל־הנפלים וזקף
לכל־הכפופים: טו עיני־כל אלוה
ישברו ואתה נותן־להם את־אכלם
בעתו: טז פותח את־ידיך ומשפיע
לכל־חי רצון: יז צדיק יהוה בכל־
דרכיו וחסיד בכל־מעשיו: יח קרוב
יהוה לכל־קראיו לכל אשר יקראהו
באמת: יט רצון־יראיו יעשה ואת־
שועתם ישמע ויושיעם: כ שומר יהוה
את־כל־אהביו ואת כל־הרשעים

יב ובחסדך תצמית איבי והאבדת כל־
צרי נפשי כי אני עבדך:

קמד * לוד | ברוך יהוה | צורי
המלמד ידי לקרב אצבעותי
למלחמה: ב חסדי ומצודתי משגבי
ומפלטי לי מגני וכו חסיתי הרודד
עמי תחתי: ג יהוה מה־אדם ותדעהו
בן־אנוש ותחשבהו: ד אדם להכל
דמה ימיו כצל עובר: ה יהוה הט־
שמיך ותד גע בהרים ויעשנו:
ו ברק ברק ותפיעם שלח חציו
ותהמם: ז שלח ידך ממרום פצני
והצילני ממים רבים מיד בני נגר:
ח אשר פיהם דבר־שוא וימינם ימין
שקר: ט אלהים שיר חדש אשרה לך
בגבל עשור וזמרה־לך: י הנותן
תשועה למלכים הפוצה את־דוד
עבדו מחרב רעה: יא פצני והצילני
מיד בני־נגר אשר פיהם דבר־שוא
וימינם ימין שקר: יב אשר בנינו |
בנטעים מגדלים בנעוריהם בנותינו
כוזות מחשבות תכנית היכל: יג מזונו
מלאים מפיקים מזן אל זן צאוננו
מאליפות מרובות בחוצותינו:
יד אלופינו מסבלים אין־פרץ ואין
יוצאת ואין צוהה ברחבתינו: טו אשרי
העם שפכה לו אשרי העם שיהוה
אלהיו:

זו אהלך טמנו פח לי: ה הביט ימין |
וראה ואין־לי מכיר אבד מנוס ממני
אין דורש לנפשי: ו זעמתי אלוה
אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ
החיים: ז הקשיכה | אל־רונתי כי־
דלותי מאד הצילני מרדפי כי אמצו
ממני: ח הוציאה ממסגר | נפשי
להודות את־שמוכי בי יתרו צדיקים
כי תגמל עלי:

קמוג * מזמור לוד יהוה | שמע
תפילתי האזינה אל־תחנוני
באמתך ענני בצדקתך: ב ואל־תבוא
במשפט את־עבדך כי לא־יצדק לפניך
כל־חי: ג כי רדף אויב | נפשי דפא
לארץ חיתי הושבני במחשפים כמתי
עולם: ד ותתעטף עלי רוחי בתוכי
ישתומם לפי: ה זכרתי ימים | מקדם
הגיתי בכל־פעלך במעשה ידיך
אשוחח: ו פרשתי ידי אלוך נפשי |
בארץ־ציופה לך סלה: ז מהר ענני |
יהוה כלתה רוחי אל־תסתר פניך
ממני ונמשלתי עם־יודי בור:
ח השמיעני בבקר | חסדך כי־בך
בטחתי הודיעני דרך־זו אלוך כי־אלוה
נשאתי נפשי: ט הצילני מאיבי | יהוה
אלוה כסתי: י למדני | לעשות רצונך
כי־אתה אלוהי רוחך טובה תנחני
בארץ מישור: יא למען־שמוך יהוה
תחגי בצדקתך | תוציא מצרה נפשי:

לקומי

תפלה לחבקוק יט

מוזח"ר

מחסר תקון כנ"ל, שהשיבו שם: כל דבר צריך תקון: התרמסין צריכין לבשל וכו', אף האדם צריך תקון וכו', עין שם. הינו כנ"ל, שהשם יתברך ברא כל הברואה בשביל האדם הבעל-בחינה, שהוא דיקא ויתקן כל הדברים עלידי ברור הטוב שבנין הדעת, שעלידיהו משלים ומתקן כל הדברים שבטולם, ועליכן צריכין לתקן תקון המילה, בחינת תקון הברית, בזה העולם דיקא, שהוא בחינת שלמות לשון-הקדש עלידי תרגום דיקא, שהלשון-הקדש הבא מלמעלה, אין לו שלמות בשבא מלמעלה כי אם עלידי שאנחנו משלימין אותו, עלידי שמכריזין הטוב שבתרגום, שאז דיקא נשלם הלשון-הקדש כנ"ל:

וזהו: חש"מ"ל - חש מל, בחינת מילה, ו"מל" גימטריא שבעים, בחינות מדורה של שבעין בוכבין ה"ל, שנתמלל ונתחד ונתפטר עלידי מצות מילה, שהוא בחינת תקון הברית כנ"ל. עין בכונות והבן:

ולתעלות הטוב מן התרגום הוא עלידי תקון השגות, שצריך לתקן כל מה שחטא בשוגג, והבן (כו):

ומי שיש לו שלמות לשון-הקדש, יודע לפשר חלמין שבתרדמה כמו יוסף, כמבאר שם, כי החלומות הם כפי המאכלים שאוכל, כמובא, כי בכל דבר יש אותיות כנ"ל, וכשזוכב וישן, עולים האדם מהמאכלים שאכל ועולים להמת, ונצטרפין האותיות שיש בהם, ומזה נעשה החלום. נמצא, בשאדם אוכל, אם היה אוכל הפך השני קדם הראשון, היה מתראה לו חלום אחר, כי בכל דבר יש אותיות אחרים, ואלו היה אוכל זה הפך תחלה, היו נצטרפין האותיות בצרופים אחרים, והיה מתראה לו חלום אחר. ומי שיש לו שלמות לשון-הקדש, הוא יודע האותיות שיש בכל דבר כנ"ל, עליכן הוא יכול לפשר חלמין כנ"ל. והבן היטב, איד עתה מבאר היטב ענין פתרון חלומות עלידי שלמות לשון-הקדש, עלידי מה שכתב שם אחר-כך, שעלידי שלמות לשון-הקדש מאירין התנוצצות האותיות שיש בכל דבר, כי עלידי התנוצצות האותיות שיש בכל המאכלים, שמהם החלומות, עלידיהו הצדיק בחינת יוסף יודע לפשר חלמין שבתרדמה כנ"ל:

(זה מצאנו מזה המאמר מכתביר רבנו ז"ל בעצמו):

ישלח עורך מקדש וכו'. גדל יקר הערך מלשון-הקדש, שבו נבאר העולם, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה: לזאת יקרא אשה, כי מאיש - לשון נופל על לשון, מכאן שנבאר העולם בלשון-הקדש. כי האשה הוא בחינת לשון-הקדש, שבה נבאר העולם, וזהו: חיה, לשון דבור, כמו שכתוב: ולולה ללילה וזהו דעת. וזה בחינת: לזאת יקרא אשה, כי הדבור נקרא זאת, כמו שכתוב: וזאת אשר דבר להם אביהם. ועלידי לשון-הקדש רומקנו מכל הלשונות, וזה בחינת: לשון נופל על לשון, כל הלשונות נופלים עלידי לשון-הקדש, ואין... (עד כאן קצאט):

[פרקא תנינא דספרא דצניעותא מבאר לעיל בהתורה: אמר אל הבהנים, סימן ב.]

וזה שפרש רש"י: תפלה לחבקוק על שגינות - בתרגומו, שעקר שלמות לשון-הקדש - עלידי התרגום כנ"ל. וזה: על שגינות - כי שגינות הוא בחינת תרגום, כי תרגום הוא בחינת עין הדעת טוב ורע, שמערכ טוב ורע, וכן הוא השוגג, שיש בו גספן טוב ורע, שהמעשה הוא רע וכונתו טוב:

(השקמות השכיבים לתורה הואת):

ובין לומר בספר לשמוע מפי החכם יש חלוק גדול ביותר, כי ספר הוא רק לזכרון, כמו שכתוב (שמות י'): כתב זאת וזכרון בספר, וזכרון הוא כפח המדמה, כי גם בחמה יש לה זכרון, כמו שאנו רואים, שגם בחמה זוכרת שבמקום זה נשבה בלב, והיא בורחת משם, ועליכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: דברים שבעלפה, אי אתה רשאי לאמרם בכתב (נשיין ס), ויש דברים בגו, כי באמת זה המקרא: כתב זאת וזכרון בספר ה"ל, נאמר על תורה שבכתב, שצריכין דיקא לכתבה. (כל זה שמעתי מפיו הקדוש בעת שכתבתי לפניו תורה ה"ל, ולא באר ענין זה היטב):

וזה סוד מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פסדרין לח'): אדם הראשון משוד בערלתו היה; אדם הראשון בלשון ארמית ספר, והבן מאד. כי עלידי לשון ארמית, שהוא לשון תרגום, משכה וינקה הערלה, שהוא רע הכולל, מלשון-הקדש, מברית קדש כנ"ל. עין שם היטב:

כי עקר פגם הברית, שהוא רע הכולל, בחינת לשונות העמים, וינקתם עלידי לשון תרגום, שהוא בחינת נגה, שעלידיהו הם עולים לינח מלשון-הקדש, מברית-קדש כנ"ל, כי עקר המתקלא והנפסין והבחינה הוא בבחינת נגה, שהוא בחינת תרגום, כי נגה נקרא תקלא כנ"ל. וזהו: אדם הראשון משוד בערלתו היה; אדם הראשון בלשון ארמית ספר, כי הא בזה תליא, כי עקר פגם הברית, בחינת משוד בערלתו, נמשך עלידי לשון ארמית, שהוא לשון תרגום, בשאין מעלין אותו ללשון-הקדש כנ"ל:

עשי דברו לשמע בקול דברו - שהצדיק עושה הדבור וכו' כנ"ל. וכשהלשון-הקדש בא מלמעלה, עדן הוא חסר תקון, כי עדן צריך להעלות הטוב מן התרגום. וזהו סוד בנות מילה, כמו שמוכא במדרש (בראשית פ' יא) שאלת המינין על מצות מילה: איד יבא הקדוש-ברוך-הוא דבר המחסר תקון. איד הוא על בונה זו, הינו כנ"ל, שהלשון-הקדש, שהוא בחינת תקון הברית הבא מלמעלה, הוא עדן חסר תקון, ועקר תקונו למטה, בזה העולם, עלידי שאנו מעלין הטוב שבתרגום ומשלימין את הלשון-הקדש, כי עקר התקון של כל הדברים נשלם למטה בזה העולם דיקא, שהוא בחינת שלמות לשון-הקדש עלידי תרגום, שאף-על-פי שהלשון-הקדש בא מלמעלה, אף-על-פירכן אין לו שלמות כי אם עלידי לשון תרגום, שהוא בחינת עין הדעת טוב ורע, דהינו עלידי שמכריזין הטוב שבתרגום, הטוב שבנין הדעת, שעלידיהו דיקא נשלם הלשון-הקדש. וזהו בחינת מה שמוכא שם במדרש התרוץ על שאלת המינין ה"ל בענין מצות מילה, איד יבא הקדוש-ברוך-הוא

(טו) עין תהלים ו' שנין לוד ופי' התרגום תרגומא דאדיתא לוד וכו'.

רג

אֶרֶץ חַיִּים

נפילת אפים הלכה ר

לְקוּמֵי הַלְבוּת

מִדְרָגָא לְדְרָגָא בְּהַמְשָׁךְ הַזֶּמֶן, אָבֵל בְּלִיל פֶּסַח יוֹרְדִין כָּל הַמַּחֲנִין בְּרָגַע אַחַת. וְעַל־יְדִיָּה הִיָּה תַקְרָה הַנֶּס וְהַגָּאֵלָה הַנִּפְלְאָה שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם.

וְהַתְקוּן כְּשׁוֹכֵינ׳ לְהַשְׁלִים כְּנֶגֶת הַבְּרִיאָה לְהַעֲלוֹת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה לְתַחֲלַת הַמַּחֲשָׁבָה, הֵינּוּ שְׁמַגְשָׁמִיּוֹת הַעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא בַּחֲנִינִת ׳סוֹף מַעֲשֶׂה׳, מִזֶּה דִּיקָא יָזְכוּ לְהַשְׁיֵג ׳תַּחֲלַת הַמַּחֲשָׁבָה׳ שֶׁהוּא בַּחֲנִינִת ׳כְּתָר׳, שְׁנַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי תַקְוָן הַעֲשִׂיָּה דִּיקָא, דִּהְיִינוּ עַל־יְדֵי עֲשִׂיַת הַמַּעֲשִׂיּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת דִּיקָא כְּנ״ל, שְׁעַל־יְדִיָּה עָקַר הַשְׁגַּת אֱלֻקוֹת כְּנ״ל.

בְּשִׁבּוּעוֹת
מִקְבָּלִין גַּם
אוֹר הַכְּתָר
בְּאוֹר הַכְּתָר

אָבֵל אָף־עַל־פִּיכֶן בְּבַחֲנִינָה הָאֲחֶרֶת הַהֶאָרָה שֶׁל שְׁבִיּוּעוֹת גְּדוּלָּה יוֹתֵר מִפֶּסַח, כִּי בְּשִׁבּוּעוֹת מִקְבָּלִין גַּם אוֹר הַכְּתָר בְּאוֹר הַכְּתָר, עַל־יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּלִילָה שְׁנַעֲוִירִין כָּל הַלֵּילָה, שְׁעַל־יְדִיָּה מִקְבָּלִין הַמַּחֲנִין כְּסֹדֵר בְּהִדְרָגָה, עַד שׁוֹכֵינ׳ בְּאוֹר הַכְּתָר לְבַחֲנִינִת ׳כְּתָר׳ שֶׁהוּא בַּחֲנִינִת הַהֶאָרָה שֶׁל שִׁבְתּוֹ בַּעֲצוּמוֹ, אָבֵל בְּלִיל פֶּסַח אָף־עַל־פִּי שְׁמַקְבָּלִין כָּל הַמַּחֲנִין בְּבַחֲנִינִת, שְׂדַת הַבְּחִינָה אֵין נִמָּצֵא אֶפְלוּ בְּשִׁבְתּוֹ וְשִׁבּוּעוֹת, אָבֵל אָף־עַל־פִּיכֶן אֵין זֹכֵינ׳ לְבַחֲנִינִת ׳כְּתָר׳, כָּל זֶה מִבְּאֵר בְּכּוֹנוֹת שֶׁל פֶּסַח.

וְעַל־כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז״ל (וּרְשִׁלְמִי שֶׁבֶת פָּרָק ו׳, הַלְכָה ט״): עֲתִידִין צְדִיקִים שִׁיְהִיָּה מַחֲצָתָן לַפָּנִים מִמֶּלֶאכֵי הַשָּׁרָת, שְׁנֶאֱמַר (בְּמִדְבָר כג׳, כג׳): ״כַּעַת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל מַה פֶּעַל אַל״ - ׳מַחֲצָתָן׳ דִּיקָא, שֶׁהוּא בַּחֲנִינִת ׳כְּתָר׳, שֶׁהוּא בַּחֲנִינִת מַחֲצָה, כִּי הוּא פְּרוּס בֵּין הַנְּאֻצִּים לְבֵין הַמְּאֻצִּים כְּנ״ל, וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁגִּיג הַשְׁגַּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ עַל־יְדִיָּה דִּיקָא, וּבְזֶה הִיָּה גְבוּהִים מִן הַמֶּלֶאכִים, כִּי הַמֶּלֶאכִים הֵם ׳עוֹמְדִים׳, וְלֹא עֲמָדוֹ בְּנִסְיוֹן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַמְּגֻשֵׁם, עַל־כֵּן אֵין זֹכֵינ׳ לְבַחֲנִינִת ׳כְּתָר׳ כְּנ״ל, וְעַל־כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשְׁיֵג אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ כְּמוֹ הַצְדִּיקִים, כִּי לֹא יוּכְלוּ לְקַבֵּל רַבּוּי הָאוֹר, מַחֲמַת שְׁאִין לָהֶם כְּלִים וּמַחֲצוֹת בְּדַעְתָּם לַעֲכָב הַהֲשָׁגָה אֲצִלָּם. וְעַל־כֵּן נִקְרְאוּ ׳שְׂרָפִים׳, כִּי הֵם נִשְׂרָפִים וְנִתְלַחֲבִים מֵאוֹר הַשְׁגָּתָם הַעֲצוּמָה, מַחֲמַת שְׁאִין לָהֶם מַחֲצוֹת לַעֲכָב, מַחֲמַת שְׁאִין לָהֶם מַצּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וְכוּ׳ כְּנ״ל. [נַעֲזֵן בְּהַתּוֹרָה ׳וַיְהִי מִקֵּץ - כִּי מִרְחֻמָּם יִגְהָם׳ וְכוּ׳ בְּלֻקוּטֵי תַנִּינָא סִימָן ז׳, שֶׁם מִבְּאֵר גַּם כֵּן זֶה הַמֶּאֱמָר ׳עֲתִידִין צְדִיקִים שִׁיְהִיָּה מַחֲצָתָן׳ וְכוּ׳, שְׁמַחֲצָתָן הוּא בַּחֲנִינִת ׳כְּתָר׳, וְעַיִן עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר (הַלְבוּת נִזְקִי שְׁכָנִים הַלְכָה ג׳ אֹת ח״), וְהֵבֵן הַיֵּטֵב].

חֲמִילָאִים
הֵם
׳עוֹמְדִים׳,
וְלֹא עֲמָדוֹ
בְּנִסְיוֹן שֶׁל זֶה
הָעוֹלָם - אֵין
זֹכֵינ׳ לְבַחֲנִינִת
׳כְּתָר׳

בְּפֶסַח חוּמָא
בַּחֲנִינִת
אֲתַעֲרִיטָא
דְּלַעֲלֵא קֶדָם
אֲתַעֲרִיטָא
דְּלַתָּא

הֵינּוּ כִּי בְּפֶסַח הוּא בַּחֲנִינִת אֲתַעֲרִיטָא דְּלַעֲלֵא קֶדָם אֲתַעֲרִיטָא דְּלַתָּא, כִּי אֵז הוּא עֲדִין קֶדָם קְבִלַת הַתּוֹרָה, וְעַל־כֵּן בְּאֵמַת עֲדִין לֹא הִיָּה יִשְׂרָאֵל רְאוּיִין לְהַגָּאֵל, אֲלֹא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּלְגַּע עַל הַקֶּץ, כְּמוֹכָא (פְּסִיקְטָא רַבְתִּי פְּרָשָׁה טו״), שְׁבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא ׳פֶּסַח׳, לְשׁוֹן דְּלוּג וְקַפִּיצָה, שְׁפֶסַח וְדִלְגַּע עַל הַקֶּץ, כִּי עֲדִין לֹא זָכוּ לְמַעֲשִׂים טוֹבִים שִׁיְהִי רְאוּיִים לְגַאֲלָה, כִּי עֲדִין לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּדִוְרָא (תַּקְוִי זֶה֩ר קְמוּ): ׳וּבְגִלוֹתָא קְדָמָהּ דְּנִפְקוּ בְּלֹא אוֹרִיתָא כְּעִבְדָּא דְּבִרְח מְרַבּוּנִיָּה׳ וְכוּ׳ (וּבְגִלוֹת הָרֵאשׁוֹנָה שְׁנֵאָזוּ בְּלִי תּוֹרָה כְּמוֹ עֶבֶד שְׂבוּרָם מֵאֲדוּנָא). וְעַל־כֵּן מַחֲמַת שֶׁהַגָּאֵלָה הִיָּתָה בְּלִי מַעֲשֶׂה הַתַּחֲתוּנִים וְקַעֲלֵי אֲתַעֲרִיטָא דְּלַעֲלֵא, אָף־עַל־פִּי שֶׁהָאִיר הַשֶּׁם־יִתְבַּרֵּךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה גְּדוּלָּה מְאֹד מְאֹד בְּחִסְדּוֹ הַגְּדוֹל שְׁעַל־יְדִיָּה הִיָּתָה הַגָּאֲלָה, כְּמִבְּאֵר בְּכּוֹנוֹת, אָבֵל אָף־עַל־פִּיכֶן אֵי אֶפְשָׁר לְתַקְוָן אֶת בַּחֲנִינִת הַכְּתָר שֶׁהוּא הַמְסֹדֵר וְהַמְיָשֵׁב אֶת הַמַּחֲנִין, שֶׁהוּא בַּחֲנִינִת הַמַּעֲכָב אֶת הַמַּחֲנִין מִרְדִּיפְתָּם וְכוּ׳, שְׁזֶה אֵי אֶפְשָׁר לְתַקְוָן כִּי אִם עַל־יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחֲתוּנִים דִּיקָא, עַל־יְדֵי עֲשִׂיַת הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּשִׁמְחָה, כְּנ״ל.

י. וְזֶהוּ הַחֲלוּק שְׁבִין פֶּסַח לְשִׁבּוּעוֹת, וּבִשְׁבִיל זֶה בְּפֶסַח אֲסוּר הַחֲמִץ בְּכָל יְרָאָה וְכָל יִמְצָא׳ בְּאֲסוּר חֲמוּר מְאֹד בְּאֲסוּר כְּרַת, וּבִשְׁבִיּוּעוֹת צְרִיכִין לְהִבָּיֵא שְׁתֵּי הַלָּחִם מִחֲמֵץ דִּיקָא. כִּי אֵיתָא בְּפָרִי עֵץ חַיִּים בְּכּוֹנוֹת שֶׁל פֶּסַח (פָּרָק א׳), שְׁבִפֶּסַח יוֹרְדַת הָאָרָה גְּדוּלָּה מִן הַשָּׁמַיִם, הָאָרֶת מַחֲנִין גְּדוּלִּים מְאֹד מְאֹד שִׁיּוּרִים בְּלִיל פֶּסַח בְּפַעַם אַחַת שְׁלֹא בְּהִדְרָגָה וְשְׁלֹא כְּסֹדֵר, כִּי יוֹרְדִין כָּל הַמַּחֲנִין בְּפַעַם אַחַת וְכוּ׳, מַה שְׁאִין נִמָּצֵא כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה וְאֶפְלוּ בְּשִׁבְתּוֹ וְשִׁבּוּעוֹת, כִּי תַמִּיד צְרִיכִין לְקַבֵּל הָאָרֶת הַמַּחֲנִין בְּהִדְרָגָה וְכְּסֹדֵר

בְּלִיל פֶּסַח
יוֹרְדִין כָּל
הַמַּחֲנִין בְּרָגַע
אַחַת

שְׂרֵשׁ הַחֲמֵץ
הוּא מִבְּחִינִת
חֲמוּץ מִפְּחוֹ

וְעַל־כֵּן אֲסוּר הַחֲמֵץ אֲזַ בְּאֲסוּר חֲמוּר מְאֹד. כִּי חֲמֵץ הוּא עַל־יְדֵי אַחוּר הַזֶּמֶן, כְּנֶאֱרָא בְּחוּשׁ, שְׁעָקֵר חֲמוּץ הָעֶסֶה עַל־יְדֵי הַשְׁהִיָּה, שְׁכִשְׁמִשְׁהִין אֶת הָעֶסֶה אֵינָה זְמַן הִיא בְּאֵה לִידֵי חֲמוּץ. וְשִׁרְשׁ הַחֲמֵץ הוּא מִבְּחִינִת חֲמוּץ הַמַּחֲ. כִּי הַלָּחִם שֶׁל חֲמִשָּׁת מִיָּנִים

אי אפטר
לתקון הפתר
כי אם על-ידי
מעשה
התחתונים

זוֹכָה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּשִׁמְחָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת כְּרָאוּי, דְּהֵינּוּ לְשׁוֹבֵר אֶת הַיָּצֵר הָרַע וּלְכַשֵּׁל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַעֲכוּבִים מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַד שִׁיזְכֶּה לַעֲבוֹדָה תָּמִיד כְּרָאוּי, כָּל זְמַן שֶׁאֵין זֹכֶה לָזֶה, עֲדִין לֹא זָכָה לַתְּקוּן אֶת בַּחֲיִנַת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַכַּח הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב הַנִּלְ.

שְׁהוּא עֶקֶר אֲכִילַת הָאָדָם וּמִזוֹנוֹ הוּא בַּחֲיִנַת דַּעַת, כִּי עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה נִמְשָׁכִין הַמַּחֲזִין כִּידוּעַ, וְכִמּוֹ שִׁכְתוּב (שִׁיר-הַשִּׁירִים ה, א) : "אֲכָלוּ רַעִים", שֶׁהֵם 'תְּרִין רַעִין דְּלֹא מִתְּפָרְשִׁין' (וְהַרְוֵהוּ ד, ד), שֶׁהֵם חֲכָמָה וּבִינָה שֶׁהֵם הַמַּחֲזִין שְׁנֵימִשְׁכִּין כִּפִּי הָאֲכִילָה שֶׁהוּא חַיִּית הָאָדָם, כִּי עֶקֶר הַחַיִּית הוּא הַדַּעַת וְהַמַּחֲזִין, כִּמּוֹ שִׁכְתוּב (קֹהֶלֶת י, יב) : "הַחֲכָמָה תַּחֲיָה", וְכִמְבָּאֵר בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ וְ"ל בְּכָמָה מְקוֹמוֹת (סִימָנִים יז, לוֹ וְעוֹד), שֶׁהֵמָּה וְהַדַּעַת כִּפִּי הָאֲכִילָה.

עקר המזון
וחיות האדם
בחינת מחין

וְעֶקֶר הָאֲכִילָה הוּא הַלֶּחֶם שֶׁהוּא סוּעֵד לִכְב אָנוּשׁ, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁת מִינֵי דָגָן שֶׁמְבָרְכִין עֲלֵיהֶם הַמוֹצֵיא וּבִרְכַּת הַמִּזוֹן, שֶׁהֵם עֶקֶר הַמִּזוֹן וְחַיִּית הָאָדָם, דְּהֵינּוּ בַּחֲיִנַת מַחֲזִין וְדַעַת שֶׁזָּהוּ עֶקֶר הַחַיִּית כִּנְ"ל. וְעַל-כֵּן הֵם חֲמִשָּׁת מִינֵי דָגָן, בַּחֲיִנַת הָאֵל הַדַּעַת, וְכִמְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִינָן ג). וְאֵלּוּ הַחֲמִשָּׁת מִינֵי דָגָן שֶׁהֵם בַּחֲיִנַת דַּעַת, הֵם בָּאִים לִידֵי חֲמוּץ עַל-יְדֵי שְׁהִיָּה וְהַמְתָּנָה, וְאֵז עֶקֶר תְּקוּן אֲכִילָתָם כִּנְרָאָה בְּחוּשׁ.

וְשִׁרְשׁ הַחֲמִץ בְּקִדְשָׁה עֲלִיזָה הוּא מִשְׁתַּלְשֵׁל מִבַּחֲנִית הַכַּח הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב אֶת הַמַּחֲזִין, שֶׁהוּא בַּחֲנִית 'כֶּתֶר', שֶׁהוּא בַּחֲנִית הַמְתָּנָה, בַּחֲנִית (אֵי"ב לו, ב) : "כֶּתֶר לִי זַעִיר" וְכו', כִּי כִשְׁאֲחָד שׂוֹאֵל אֶת חֲבֵרוֹ אֵיזָה דְּבָר, הוּא אוֹמֵר לוֹ : 'הִמָּתֵן עַד שְׁאֲתִישָׁב', שֶׁזָּהוּ בַּחֲנִית 'כֶּתֶר' שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה כִּנְ"ל, כִּמְבָאֵר כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה הַנִּל (בְּאוֹת ד). וְעֶקֶר תְּקוּן הַדַּעַת וְהַמַּחֲזִין הִיא עַל-יְדֵי בַּחֲנִינָה זֹאת, שֶׁהוּא הַכַּח הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב, בַּחֲנִית 'כֶּתֶר' כִּנְ"ל. וּמִשָּׁם שִׁרְשׁ הַחֲמִץ בְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַמְתָּנָה וְשְׁהִיָּה, שֶׁזָּהוּ בַּחֲנִית הַכַּח הַמְּסֻדָּר הַנִּל שֶׁהוּא בַּחֲנִית הַמְתָּנָה, בַּחֲנִית 'כֶּתֶר', דְּהֵינּוּ בַּחֲנִית הַמָּתֵן עַד שְׁאֲתִישָׁב וְכִנְ"ל.

שרש החמץ
בקדשה
עליזה
משתלשל
מבחינת הכח
המסודר
והמישב את
המחין

וְכִשְׁזוֹכִין לַתְּקוּן אֶת הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב בְּקִדְשָׁה כְּרָאוּי עַל-יְדֵי שִׁמְכָבְלִין הָאֶרֶת הַכֶּתֶר, אֲזִי עֶקֶר תְּקוּן הַמַּחֲזִין עַל-יְדֵי-זֶה, עַד שִׁכּוֹלִין לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְבַחֲנִית תַּשְׁעָה הִיכְלִין הַנִּל שֶׁהֵם בַּחֲנִית אוֹרוֹת הַצַּחֲצָחוֹת, שֶׁעַל-יָדָם מְשִׁיגִין אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְשִׁיגִין אוֹר הָאֵין סוּף בְּבַחֲנִית 'מָטִי וְלֹא מָטִי' כִּנְ"ל.

אורות
הצחצחות,
שעל-ידם
משיגין אותו
יתברר

אֲבָל זֶה הַכֶּתֶר אֵי אֲפֹשֶׁר לַתְּקוּן כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דִּיקָא וְכִנְ"ל, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם

צריך לסמוך
על אמונה
לכדי, לילך
בעקבות
הצדיקים
האמתיים

וְכִי זְמַן שֶׁאֵינוֹ מִתְּקַן אֶת כַּח הַמְּסֻדָּר הַזֶּה, אֵינוֹ רִשְׁאֵי לִכְנֹס לְשׁוֹם הַשְּׁגָה וְלֹא לְשׁוֹם חֲקִירָה בִּידְעֵיתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי עֲלָיו נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כב, י) : "וְכָל זֶר לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ", רַק צָרִיךְ לְסַמֵּךְ עַל אֲמוּנָה לְבַד, לִילֵךְ בְּעַקְבוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּם בְּעַקְבוֹת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֵם זְכוֹ לָזֶה עַל-יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאֵנוּ מַחֲזִיבִים לִילֵךְ בְּדִרְכֵיהֶם בְּאֲמוּנָה לְבַד בְּלִי שׁוֹם חֲקִירָה כָּלִל. וְמִי שֶׁמְקַדֵּם, חֵס וְשָׁלוֹם, חֲכִמְתּוֹ לִירְאָת חֲטָאוֹ וְחֲכִמְתּוֹ מִרְבָּה מִמַּעֲשָׂיו, מִכָּל שֶׁפֶן וְכָל שֶׁפֶן כִּשְׁאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים וְיִרְאָת חֲטָא כָּלִל, חֵס וְשָׁלוֹם, וְרוֹצֵה לְהִתְחַכֵּם בְּחֲכָמַת יָדִיעַת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְדִרְכּוֹ הַנִּפְלְאִים, הוּא מְקַלְקֵל וּפּוֹגֵם הַרְבֵּה, וְרָאוּי לוֹ שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם, כִּי בּוֹדֵאֵי יִפֹּל בְּאֵין סוּמָךְ בְּכַפִּירוֹת וְאִפְיקוֹרְסוֹת גְּדוֹל וְעֶקֶר עֲצֻמוֹ מַשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְעֲלָיו נֶאֱמַר (שְׁעִיָּה מז, י) : "חֲכִמְתָּךְ וְדַעַתְךָ הִיא שׁוֹכְבַתְךָ", כִּי מֵאַחֵר שְׁלֹא זָכָה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְלֹא תְּקוּן עֲדִין הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב, עַל-כֵּן אֵין לוֹ שׁוֹם כָּלִי לְקַבֵּל אֶת הַדַּעַת דְּקִדְשָׁה, וּבּוֹדֵאֵי יִקְלַקֵּל הַרְבֵּה עַל-יְדֵי דַּעַת וְחֲכִמְתּוֹ, כִּי כִנְס בְּמַפְלָא מְנַנּוֹ, כִּי הֵכֵל מַפְלָא וְרָחוֹק מְנַנּוֹ, וְכָל הַהֲשָׁגוֹת הֵם כִּנְגֻדוֹ בַּחֲנִית מִה לְמַעְלָה מִה לְמַטָּה וְכו', מֵאַחֵר שְׁלֹא תְּקוּן עֲדִין כָּלִי הַמַּחֲזִין, שֶׁעֶקֶר תְּקוּנָם נִמְשָׁךְ מִבַּחֲנִית הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בַּחֲנִית הַכַּח הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב הַנִּל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ תְּקוּן כָּל הַמַּחֲזִין, כִּי הַכֶּתֶר הוּא שִׁרְשׁ תְּקוּן כָּל הַמַּחֲזִין.

עקר התקון
הוא על-ידי
תקון הפתר

וְזֶה בַּחֲנִינָה מִה שִׁכְתוּב בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ לַעֲנִין תְּקוּן בַּחֲנִינַת שְׁבִירַת פְּלִים וּמִיתַת הַמְּלָכִים (נִשְׂא קִלְה) : כָּל רִישָׁא דַּעְמָא דְּלֹא אֲתַתְּקוּן בְּקִדְמִיתָא לִית עֲמָא מִתְּתַקְנָא' וְכו', (כִּל רֵאשׁ עִם שְׁלֹא מִתְּקוּן עֲצֻמוֹ בְּהַתְחַלָּה, הָעִם לֹא יִכּוֹל לְהַתְּקוּן, עֵינ שֵׁם, שֶׁעֶקֶר הַתְּקוּן הוּא עַל-יְדֵי תְּקוּן הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה עֵתִיק, שֶׁהוּא רֵאשׁ כָּל הַמַּחֲזִין וְהַמְּדוּת וְכו'. וְזֶה הַכֶּתֶר אֵין זוֹכִין לַתְּקוּן כִּי אִם עַל-יְדֵי מַעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹנִים דִּיקָא כִּנְ"ל.

כחם בחרף והם אז בבחינת מיתה, וקשבא הק"ן - כלם נתעוררים וחיים, ואז טוב ויפה מאד כשיוצאים לשו"ת בשדה, "שיחה זו תפלה" ותחינה ותשוקה וגעגועים להשם יתברך, ואז כל שי"ת ושי"ת השדה המתחילים לחיות ולצמח אז, כלם נכספים ונכללים בתוך שיחתו ותפלתו. והאריך אז בשיחה נפלאה בענין זה ועוד בשאר ענינים.

צמ. כשאחד מדבר עם חברו ביראת-שמים נעשה אור-ישר ואור-חור; ולפעמים מקדים האור-חור קדם האור-ישר, כשהמקבל יש לו מח קטן ואין יכול לקבל דברי חברו, כי אז קדם שמקבל חברו ממנו, שזהו בחינת אור-ישר, קדם לזה מקבל הוא מחברו, ואזי האור-חור קדם לאור-ישר.

כי כשמדברין עם חברו ביראת-שמים, אף שאין חברו מקבל ממנו, אף-על-פי-כן הוא מקבל התעוררות מחברו, כי על-ידי ההפאה, שייצאו הדבורים מפיו לחברו, על-ידי-זה חוזר האור אליו (וזהו בחינת אור-חור ממש המובא בכתבים, ע"ז שם), כמו מי שמכה בכתל, שחוזר הדבר אליו - כמו כן כשמדבר לחברו, אף-על-פי שאין חברו מקבל ממנו, אף-על-פי-כן הוא בעצמו יכול להתעורר מהם על-ידי ההפאה, שייצאו הדברים לגבי חברו והכו בו

וחזרו אליו. ועל-כן אם היה מדבר אלו הדברים בינו לבין-עצמו - יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל, ועל-ידי שדברים לחברו - נתעורר מהם אף שחברו לא נתעורר, כי חזרו אליו על-ידי בחינת ההפאה כנ"ל (וזהו בחינת אור-חור שהוא על-ידי בחינת הפאה כמבאר בכתבים, ותבוא)

ק. שמעתי בשם רבנו זכרוננו לברכה מפי: "ותתפשהו בכגדו" - שהפעל דבר והספרא-אתרא תופסת את-האדם בכגדו, דהינו שמטריד אותו בטרדת בגדיו ומלבושיו, כי טרדת הצטרפות מלבושים ובגדים של אדם הם מבלבלין מאד את-האדם ומנועים אותו על-ידי-זה מעבודת השם יתברך, וזהו: "ותתפשהו בכגדו".

אף מי שהוא בעל-נפש ולבו חזק בה' אינו משגיח גם על-זה, אף-על-פי שאין לו בגד ללבש, אף-על-פי-כן אינו מטריד עצמו בזה ואינו רוצה להניח עצמו לבלבל עצמו בזה. וזהו: "וינח בגדו אצלו וינס" וכו', שמניח בגדו ומלבושו ונס ובורח מהם, ואינו משגיח כלל על-זה, רק עשה את-שלו בעבודת ה' כפי מה שיכול.

קא. כבר מבאר כמה פעמים שאין צריכין שום חקמות בעבודות הבורא יתברך, רק תמימות ופשטות ואמונה. ואמר שפשטות הוא גבה מן

הכל; כי השם יתברך ברוך-הוא הוא בודאי גבה מן הכל, והוא יתברך הוא פשוט בתכלית הפשטות.

קב. שמעתי בשמו על-פסוק: "לא-הביט און ביעקב ולא-ראה עמל בישראל, ה' אלקיו עמו ותרוצת מלך בוי", אבל שכחתי הענין; אף זאת אני זוכר, מה שפרש סוף הפסוק: "ותרוצת מלך בוי": "ותרוצת" - לשון שבירה, כמו שכתוב: "תרעם בשבט ברזל"; הינו כשמשברין את-הכפירות, אזי: "מלך בוי", הינו שמוציאין את-המלך יתברך גם בתוך הכפירות עצמן, כי גם בהכפירות בעצמן מלבש חיותו יתברך.

גם אמר שהמחקרים - גם חיייהם אינם חיים כלל אפלו בעולם-הזה; כי תהי כשיש להם איזה דבר שאינו כרצונם, מכל-שכן כשיש להם איזה צרה, אזי אין להם למי לפנות, מאחר שתולין בטבע חס ושלום רחמנא לצלן, ואין להם כמה להחיות את-עצמן כלל. אבל איש אמונות, המאמין בה' - חיייו טובים מאד; כי אפלו כשעובר עליו חס ושלום איזה צרה רחמנא לצלן, אזי הוא גם-כן יכול להחיות את-עצמו בהשם יתברך, כי בוטח בה' כי הכל לטובה: או שעל-ידי יסורין אלו ינכו לו מעונותיו, או שעל-ידי-זה יזכה לאיזה טובה גדולה בפסוק וכיזא בזה, כי פננת השם יתברך היא בודאי לטובה. על-כן איש אמונות

הוא חי חיים טובים תמיד, וטוב לו בעולם-הזה ובעולם-הבא; אבל המחקרים אין להם שום חיות, לא בעולם-הזה ולא בעולם-הבא.

וזה מבאר מאד למי שבקי בהם, כי הם מלאים יסורים תמיד כנראה בחוש, כי אי אפשר שיתנהג להם כרצונם, ומאחר שהם בוחרים רק בעולם-הזה, והעולם-הזה הוא פלו מלא יסורים ויגונות רחמנא לצלן, על-כן בכל-עת ובכל-שעה יש להם צער ויגונות ודאגות מעניני העולם-הזה שאין מתנהג להם כרצונם, וכל-ימיהם כעס ומאכזבות. כי אי אפשר שיתנהג להאדם בעולם-הזה שום דבר שיהיה הכל כרצונו, ומאחר שאין מסתכלין על התכלית האמתי והנצחי, רק על תאוות עולם-הזה - על-כן בודאי הם מלאים יסורים תמיד כנ"ל; וגם כשבאין עליהם היסורים והדאגות והיגונות, אין להם כמה להחיות את-עצמן כנ"ל.

אבל איש פשר, מאחר שמאמין בהאמת ועקר תקותו הוא לעולם-הבא, על-כן חיייו טובים מאד, כי כל מה שעובר עליו הוא מאמין שהכל לטובה, כדי להזכירו שישב מעונותיו או בשביל פפרה על-עונותיו, כדי שיזכה לחיי עולם-הבא, לטוב הנצחי וכיזא בזה.

ואפלו היסורין שיש לאיש פשר מחמת הצער של החרטה כשנודמן לו

שיחות קב הר"ן סב שיחות קב הר"ן סב שיחות קב הר"ן סב

איזה פגם או איזה עברה חס ושלום, אפלו אם חס ושלום עבר עברה ממש רחמנא לצלן, אחר-כך פשוטה להתחרט עליו, אף-על-פי שיש לו צער גדול מאד ויסורים גדולים על-שפא לידי מכשול או לידי עברה רחמנא לצלן, רחמנא לשזכן, אף-על-פי-כן גם אלו היסורים אינם יסורין כלל; כי זה הצער והיסורין שיש לו על-שעבר עברה חס ושלום, אלו היסורין הם מוסיפים חיים להאדם, בכחינת: "יראת ה' תוסיף ימים".

ותדע כלל זה, כי כל היראות וכל היסורים שיש לאדם הם מקצרים ומכילים ימי חייו, ועל-כן אלו הקלי-עולם העוסקים בחקירות חיים אינם חיים כלל, כי היסורים והדאגות שלהם מכילים חיים פנ"ל; אבל כל היראות וכל היסורין שיש לאדם מחמת יראת ה' - הם מוסיפים ימים וחיים, בכחינת: "יראת ה' תוסיף ימים", וגם אלו היסורין שיש לאדם מחמת שעבר איזה פגם או עברה חס ושלום ומתחרט על-זה ויש לו צער גדול מזה, אלו היסורים הם בחינת: "יראת ה' תוסיף ימים", כי היסורין שלו הם מחמת שמתירא מהשם יתברך, הן מחמת רוממותו יתברך או מחמת יראת הענש, ואיך שהוא על-כל-פנים הוא בכלל יראת ה', כי הכל מיראתו יתברך, ועל-כן היא מוספת ימים פנ"ל.

גם מי שהוא איש אמונה התשובה שלו היא יותר קלה, כי התשובה צריכה להיות תשובת-המשקל, דהינו שקפי התענוג שהיה לו מהעברה - בן יהיה לו ממש צער ויסורין; ומאחר שיש לו אמונה, על-כן לא היה תענוגו בשלמות בשעת העברה חס ושלום רחמנא לצלן, כי היה מערב ביגון, כי ידע כי-מרה תהיה באחרונה, כי יהיה לו ענש קשה ומר רחמנא לצלן, רק שלא היה יכול להתגבר על-תאוותו, על-כן תשובתו קלה יותר, כי אין צריך לסבל יסורי התשובה כל-כך, מאחר שגם בשעת העברה לא היה תענוגו בשלמות פנ"ל. אבל המחקרים, שאין להם אמונה, תשובתם בבה יותר, כי לא היה להם יסורים כל-כך בשעת העברה; כי התשובה צריכה להיות תשובת-המשקל פנ"ל.

ועין בספר 'שני לוחות הברית' במסכת שבועות, שם מבאר ביותר גדל עצם האסור להסתפל בספרי המחקרים; והביא שם שמי שמסתפל באלו הספרים אין לו חלק לעולם-הבא, והביא שם בשם פמה גדולי הקדמונים שהפליגו בעצם אסור זה שקמור מכל עברות שבתורה, וכן מבאר בכמה ספרים קדושים.

קב. טוב יותר להיות "פתי נאמין לכל-דבר", דהינו להאמין אפלו בשטותים ושקרים - כדי להאמין גם

בהאמת, מלהיות חכם - ולכפר בכל חס ושלום, דהינו לכפר בשטותים ושקרים, ועל-ידי-זה נעשה הכל ליצנות אצלו, וכופר גם בהאמת חס ושלום. "ומוטב שאקרא שוטה כל-ימי - ואל אהיה רשע שעה אחת לפני המקום".

קד. "אם פגע בד מנוול זה - משכחו לבית-המדרש". כי לפעמים הוא (הנו מבעל-דבר) מתפלל מתוך האדם, ואזי האדם כמו בית-הכנסת ואחד מתפלל בתוכו, וכן בלמוד, לפעמים האדם הוא כמו בית-המדרש ואחד לומד בתוכו; אף אף-על-פי-כן למוד בזה טוב יותר מתפלה בזה, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה: "אם אכן הוא - נמוח, אם ברזל הוא - מתפוצץ". וזהו: "אם פגע בד מנוול זה", 'פגיעה' - לשון תפלה כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, הינו כשהמנוול מתפלל מתוך, ואתה רק כמו בית-הכנסת - "משכחו לבית-המדרש", כי טוב יותר שיהיה נעשה בחינת בית-המדרש כי הלמוד טוב יותר פנ"ל.

קה. "ואשר פח בהם לעמד בהיכל המלך" - כי יש למעלה היכל המלך, ולמטה היכל המלך הוא הדבור, כי "היכל דא אדוני", "אדני שפתי תפתח"; וצריך שיהיה לו פח לעמוד בהיכל המלך, בפה הצדיק וכו' (הינו כשהצדיק חולק עליו ומדבר עליו, וזהו לא פח לעמוד).

קו. אמונה בחינת אור, כמו שכתוב: "ואמונתך בלילות". ואמונה שהיא על-פי חכמה בחקמות התורה, ומשיג את ה' ועל-ידי זה יש לו אמונה, הגם שהוא טוב, עם-כל-זאת עקר אמונה הוא שיהא מאמין בהשם יתברך בלא אות ומופת וחקמה; וזה הוא עקר אמונה בשלמות וביחנות אור, כמו שכתוב: "ואמונתך בלילות" פנ"ל.

ו'יש חכם שהוא חכם אפלו בחקמות התורה - ואין לו אמונה בה'. ואלו החכמים שאין להם אמונה נקראים 'בעלי-ראות'; כי חכמה אמיתית, דהינו עם אמונה, נקרא ראיה, כמו שכתוב: "ולפי ראה חכמה" וכו', ולעומת זה החכמים שאין להם אמונה נקראים בעלי-ראות, וכמו שפרש רש"י: שיש להם שרץ במחם, (הינו שיש להם טמאה וכפיה במחם).

וצריכין להרחיק מאנשים אלו שהם בחינת בעלי-ראות אפלו משכונתם, כי ההכל-פיהם מזיק לאדם קשר שיפל לתאות-נאוף; כי זונג דקדשה הוא על-ידי בחינת דעת, כמו שכתוב: "וידע אדם", ואלו הבעלי-ראות, שדעתם מקלקל ופגום ויש להם שרץ במחם, על-כן זונגם נאחו בקלפה, ועל-כן הם נאפים. (כי נאפו תלוי בעינים); כי חכמת אמת, שהיא בחינת ראיה פנ"ל, בחינת עינים, על-אלו החכמים נאמר: "ברית ברת לעיני" וכו', אבל הבעלי-ראות הם נאפים, וזה שדרישו לעמוד הבא

י. על-ידי גאווה נסגר הלב ועיני האדם מלהביט בפלאות [בפעולות] השם יתברך ליראה מלפניו.
 טו. אין להתגאות בהשגות גדולות או במעשים טובים, כי הכל על-ידי הצדיק שבודד, והוא אצל הצדיק כעט אצל סופר.
 טז. אכילה ושתיה מביא לגאווה.
 יז. תקון לגאווה: שיתענה.
 יח. סגולה לגאווה: שיתפכל על השמים.
 יט. מבחילין את האדם בפלומות כדי להסיר ממנו גאווה שקרועה, שהיא מכסה ממנו, שאינו מכיר בה.
 כ. כל המתנייהר - חכמתו ונבואתו מסתלקת.
 כא. דל גאווה - אין הדעת סובלו; גם הוא בעצמו מתחרט לאחר זמן, ונבזה בעיני עצמו.
 כב. אי אפשר לנאה להשפיל דעתו; וכא לידי שקחה.
 כג. יהיר - בעל-מום הוא.
 כד. לפי צדק הענין יש החר בדבר, לעשות דבר הנראה כאלו מתגאה.
 כה. מי שיש בו גסות, לסוף נכשל באשת איש; והוא כעבד עבודה-זרה, וכאלו כופר בעקר, וכאלו בא על עריות כלם, וכאלו בנה במה, ומתמעט מחשיבותו ואיגו, וראוי לגדעו באשרה; גם אין עפרו ננערת ושכינה מלל עליו.
 טו. הכובע של צדיק - סגולה להסיר הגאווה.
 כו. על-ידי אמונה יהיה לך כח לשבר

את עצמך מגאווה, ותמשל על מדה גאווה.
 כז. בעל-גאווה - מחשבותיו אין מצליחין.
 כט. כשנודע לך עברה בלי דעת - בודאי יש לך גאווה, ובוז מראין לך שצדין אין אתה צדיק.
 ל. כשבא לך איזה גדלות, תדאג מפרעניות.
 לא. עני שהוא שפל-רוח, אף-על-פי שאינו נתן צדקה - הוא טוב מעשיר בעל-גאווה, אף-על-פי שנתן צדקה.
 לב. כשנפל לך גדלות, תצטר לנפיד דמות אביר.
 לג. גאווה הוא סימן על שבר חס ושלום.
 לד. גאווה בא על-ידי שלא תקנה חטאות נעורים.
 לה. מי שיינו מחמיץ, בידוע שהוא בעל-גאווה.
 לו. מי שיש לו גאווה מדורו אינו מתקנים.
 לז. מי שיש בו גאווה אין אני והוא יכולין לדור בעולם; ואפלו רוח קמעא עוברתו, ואין תפלתו נשמעת, ואין לו רפואה, וכא לידי עניות של תורה, ואשתו מבזה אותו.
 לח. מי שמלביש את עצמו במלבוש של תלמיד-חכם, והוא אינו תלמיד-חכם - אין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש-ברוך-הוא.

אבא יוסי בן חנן איש ירושלים. אבא יוסי בן יוחנן איש גוזה. אבא יוסי המחזיר. אבא יוסי החורם. אבא יוסי החורני. אבא יוסי בן אבאי. אבא יוסי בן דוסקאי.
 יוסף אחיו של ישמעאל בן קמחית כהן גדול. יוסף בן אילים מצפורי כהן גדול. יוסף קטנתא. יוסף חפני. יוסף בן סימאי. רב יוסף צירונא. יוסף בן פפסס. יוסף מוקיר שבי. יוסף בר ר' יהושע בן לוי. רב יוסף בריה דרב מנשא מדויל. רב יוסף בר אמי. רב יוסף בר חנינא. רב יוסף בר נחוניא. יוסף בר חונאי. יוסף בר חנין. רב יוסף בר מניומי. רב יוסף בר אבדימי. רב יוסף בר חבי. יוסף בר רבה בר בר חנא. ר' יוסף בן אבין. ר' יוסף בר זבידא. יוסף הכהן. רב יוסף בר' אילעאי. רב יוסף סתם, בן ר' חייא. רב יוסף בר אבא. רב יוסף בר חמא. רב יוסף בריה דרבא. ר' יוסף בר' שמעיה. רב יוסף בריה דרב סלא חסידא. רב יוסף בריה דרב שמואל. רב יוסף מבי חתום. רב יוסף בר דוסאי. אבא יוסף הפנאי. אבא יוסף בר חנן. יוסתאי בר מתון.
 יועזר איש צרידה. יועזר איש הבידה. רב יחזקאל. רב יחזקאל. ר' יילי בר יימר בר שלמנא. רב יימר מדיפתא. רב יימר בר שזבי. רב יימר בר חשווי. רב יימר סבא. רב יימר בריה דרב הלל.

ר' ינאי הקדמון. ר' ינאי רבה. ר' ינאי בר בריה דרב ינאי סבא. ר' ינאי זעירא. ר' ינאי בר שמעון ברבי. ר' ינאי חמוי דר' אמי. ר' ינאי בר אמי הכהן. ר' ינאי בר ישמעאל. ר' ינאי קפורקא. ר' ינאי בר נחמני. ר' ינאי בר אחיה דר' חייא בר אבא. ר' ינאי בר שמואל בר ינאי. רב ינטה בר חנינא. יעבץ בן ר' יהודה הנשיא. ר' יעבץ.
 ר' יעקב בן בתו של אלישע. ר' יעקב בן קורשאי. ר' יעקב סתם שבמשנה. ר' יעקב סתם דגמרא. ר' יעקב בר חנינא. ר' יעקב איש כפר חנניה. ר' יעקב דכפר חנן. ר' יעקב בר אחא. ר' יעקב אחיה דרב אחא בר יעקב. ר' יעקב בר ברתיה דרב אחא בר יעקב. ר' יעקב בר אחא בר אידי. ר' יעקב בר אבא. ר' יעקב בר רב אידי. רב יעקב בר פת יעקב. רב יעקב בר אידי בר אושיעיא. רב יעקב בר אדא. ר' יעקב בר אדא בר עתליה. ר' יעקב בר יעקב. ר' יעקב בריה דבת שמואל. ר' יעקב בר גיורי. ר' יעקב גבולאה. ר' יעקב בר נחמני. ר' יעקב איש כפר נבוריא. ר' יעקב בר זבדי. ר' יעקב בר תחליפא. ר' יעקב מאפרתים. ר' יעקב הדיקא. ר' יעקב בר' ינאי. ר' יעקב מנהר פקוד. ר' יעקב דרומאה. ר' יעקב ארמנייא. ר' יעקב בר אביןא. ר' יעקב בר' בון. ר' יעקב בר חמא. ר' יעקב בר נפליטי. ר' יעקב בר אסי. ר' יעקב בר יוסי. ר' יעקב בר דאסי. רב

מקרא שכתוב: "זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו", עזרנו עזרנו חגנו חגנו, פנה אלינו והושיענו ואל תסתר פניך ממנו, "פנה אלי וחגני תנה עזך לעבדך והושיעה לכן אמתך. עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו, כי אתה יי עזרתי ונחמתי", אמן ואמן.

תפילה נז

מיוסד על תורה נ"ו בליקוטי מוה"ר

"יי אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן", כי ברחמיך הרבים בחרת בנו מכל העמים, ורוממתנו מכל הלשונות וקדשנו במצותיך, וקרבתנו מלכנו לעבודתך, ותמן לנו יי אלהינו את תורתך הקדושה, תורה שבכתב ותורה שבעל-פה, וצוית עלינו להאמין בצדיקיך וחכמיך האמתיים, ולהתקרב אליהם ולהתדבק בהם ולקיים דברייהם, ככל היצא מפיהם בעשה, כמו שכתוב: "לא תסור מן הדבר אשר נגידו לך ימין ושמאל".

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, שתטע ותקבע אמונתך הקדושה בלבנו ובלב כל עמך בית ישראל. ותזכנו לאמונת חכמים בתכלית השלמות באמת לאמתו. ונזכה להאמין באמת בחכמים אמתיים דקדושה, ולהתקרב אליהם ולהתאבק בעפר רגליהם, ולשחות

בצמא את דבריהם, ולילך בכל הדרך אשר יורו אותנו. ולא נסור מדבריהם ימין ושמאל. ותצילני מהתנגדות שלא ימצא בי ובזרעי ובכל זרע עמך בית ישראל, שום צד התנגדות לשום חכם אמתי דקדושה. ולא נגד שום אדם כשר שבעולם. מכל שכן שלא אזול בהם חס ושלום. רק אזכה לקיים דברי הצדיקים והחכמים אמתיים, ולאחז בדרךיהם ולהאמין בהם באמונה שלמה באמת. וכל מה שפגמתי באמונת חכמים מנעורי עד היום הזה, וזלזלתי בכבודם, ועל ידי זה פגמתי בכלליות תורתך הקדושה אשר בלה נמסרה ביד החכמים אמתיים לדקדושה לכל הפציה. ועל-ידי זה פגמתי בהמלאכים הקדושים הנבחרים בדבר יי, על ידי אותיות התורה הקדושה, ועברתי על לאו דלא תסור, והסרתי כח הידים מן המלאכים הקדושים, שהם יד ימין ויד שמאל, אשר על ידם היו המלאכים מקבלים השפע מלמעלה, והיו משפיעים לכל העשבים ולכל הדברים שבעולם. ועל ידי פגם אמונת חכמים נסתלקו ידי המלאכים, עד אשר אין להם כח לקבל ולהשפיע, ועל ידי זה אי אפשר לקבל רפואה. וגרמנו חס ושלום מכה אשר לא כתובה בתורה, מכה שאין לה רפואה.

אנא יי ברחמיך הרבים תמחל ותסלח ותכפר לי ולכל עמך בית ישראל על

כל הפגמים האלה שפגמנו באמונת חכמים הקדושים, כי אתה יודע את תעלומות לבנו כי לא במרד ובמעל פגמנו בך, כי אם מחמת עכירת דעתנו ומעוט ידיעתנו.

אנא יי זכנו מעתה ברחמיך לתקן כל זה, באופן שנוזכה מעתה לאמונת חכמים בתכלית השלמות באמת כרצונך הטוב, כי אתה יודע יי אלהינו, גדל חלישותנו בעת הזאת, ואין לנו שום סמיכה כי אם על החכמים והצדיקים האמתיים, על כן זכנו להאמין בכל החכמים והצדיקים והפשוטים אמתיים, ולכלי לדבר שום דבור נגד כבודם חס ושלום, ולכלי לבזות שום בר ישראל שבעולם. חוס וחגנו וחמל נא עלינו, ונצר לשוננו מרע ושפתנו מדבר מרמה, ועזרנו והושיענו שנוזכה להקים את האמונה הנפולה, ונזכה לתקן אמונת חכמים בשלמות באמת. ועל ידי זה תחזיר ותמן כח הידים להמלאכים הקדושים לקבל ולהשפיע לכל העשבים ולכל הדברים שבעולם. ותשלח מהרה רפואה שלמה לכל מפותינו בגוף ונפש בגשמיות ורוחניות. רפאנו יי וגרפא הושיענו ונגשעה כי תהלתנו אמת.

ובכן מעזרני ברחמיך הרבים, שאזכה להתקדש בקדשתך העליונה, ותגעיני מהרה לקדושה ופרישות באמת. ואזכה לאחז בדרךכי אבותינו

הקדושים, לדור נדרים ולקיימם מיד, בשביל רצונך הטוב, כדי לזכות על ידי הנדרים לקדושה ופרישות באמת. ואזכה לעלות למקום הנדר שהוא פליאות חכמה. ועל ידי זה מעזרני להפיר מעלת וקדשת החכמים האמתיים, עד שאזכה לאמונת חכמים בשלמות. ועל ידי זה תזכני לעלות ולהכלל באור האבות, ויתנוצצו בי אור האבות אברהם יצחק ויעקב.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעזרני ותושיעני ותזכני לענג שבת בשלמות באמת. ואזכה לקבל שבת בקדושה גדולה ובשמחה וששון וחדוה רבה ועצומה, ולהתענג על יי בשבת קדש בכל מיני ענג, ולהרבות בסעדת שבת בכל מיני מעדנים בקדושה ובחדוה גדולה. ולא יהיה אצלי שום קפדא על הוצאות שבתות וימים טובים, "תעזר לפני שולחן נגד צררי, דשנת בשמן ראשי פוסי ריזה", ותחנני מאתך ברחמיך הרבים, ותעזרני ותושיעני ותזכני מהרה לאכילה דקדושה, שיהיה אכילתי תמיד בקדושה גדולה, בבחינת ענג שבת. ועל ידי זה אזכה ברחמיך להכניע ולהשפיל ולשבר ולבטל כל השונאים והאויבים "להשפית אויב ומתנעם", וכל הקמים עלינו לרעה כלם יכרעו ויפלו, ותפר עצתם ותקלקל מחשבתם מהרה. ותזכני לדעת באמת איך להתנהג בעניני לעמוד הבא

חזרה לתוכן העניינים

יום חמישי

לנצח עוד יום

ק"ה ע"א אילויא, בית שמאי אומרים מקנה את פיו, ולא בעי מדיח.

לשטוף את פיו במים, ומשום שסוברים שקנוה הפה עדיף מהדחת הפה. ובית הלל אומרים מדיח את פיו במים, ולא בעי מקנה, כיון ששטף את פיו.

לא יתכן לומר כן, כי: אלא הא דאמר רבי זורא: אין קינוח פה מועיל להיתר לאכול בשר אחר גבינה, אלא אם כן קנחו בפת, שרק אכילת פת בין גבינה לבשר מועילה לנקות את הפה משיירי הגבינה.

כמאן אמר רבי זורא שקנוה הפת מועיל - האם אמר זאת בבית שמאי ולא כפי ההלכה? שהרי לפי בית הלל רק שטיפת הפה מועילה ולא מועיל קינוח.

ומבארין: אלא כך צריך לומר: בית שמאי אומרים מקנה את פיו ומספיק בכך, ולא בעי מדיח. שאינו צריך לשטוף את פיו. ובית הלל אומרים שלא מספיק קינוח הפה אלא צריך אף מדיח. שצריך גם שטיפת פיו בנוסף לקינוח. ועל זה אמר רבי זורא, שבין לבית שמאי ובין לבית הלל, קינוח הוא דוקא על ידי פת.

ודחינן: אם כן, הוי ליה דין זה מקולי בית שמאי ומוחמרי בית הלל. שלבית שמאי מספיק קנוח, ולבית הלל צריך הודחה וקינוח, ולתנניה במסכת עדיות גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל. שבמסכת עדיות, נשנו כל המקומות שהלכו בית שמאי לקולא ובית הלל לחומרא. ומוזה שלא נשנה דין זה שם, משמע שאין זה הביאור בדברי בית שמאי ובית הלל.

ומבארין: אלא כך צריך לומר: בית שמאי אומרים: מקנה את פיו והוא הדין למדיח, שצריך את שניהם גם קינוח וגם שטיפה.

ובית הלל אומרים: מדיח את פיו והוא הדין למקנה, וגם לדבריהם צריך את שניהם, אלא - מר - בית שמאי - אמר חזא. וכונתו היתה לשתי הדברים ומר בית הלל - אמר חזא, וכונתו היתה לשתי הדברים וכל אחד אמר את דבריו בנפרד, ולא פליגי. שאין זו מחלוקת בין בית שמאי לבית הלל, ושניהם סוברים שצריך קינוח והדחה בין אכילת גבינה לאכילת בשר.

גופא, אמר רבי זורא: אין קינוח הפה מועיל אלא בפת, בלעיסת הפת.

והני מילי שמועיל בדחיט, בפת העשויה מחיטה. אבל, בדשערי, לא! שבפת העשויה משעורים אין קינוח, מחמת שהוא מתפורר בתוך הפה ואינו יכול לקנח ולנקות את שיירי האוכל שהיו קודם בפה.

ודחיט, ובפת חיטים, נמי לא אמרין שמועיל קינוח, אלא בקריא, בפת קרה, אבל בחממא, בפת חמה, לא מועיל לקנח, משום שמשטר שטרי! כיון שהוא מתרכן נדבק הוא בפה ונשארים שיירים ומנו בתוך הפה ואינו מנקא.

והני מילי - שמועיל קינוח בפת חיטים קרה ברכיכא, בפת רכה. אבל באקושא, בפת קשה ביותר לא מועיל. כיון שהפת קשה מתפורר הוא כמו פת ששירים ואינו יכול לקנח את הפה. והלכתא - בכל מילי הוי קינוח, לבר חוץ מקמחא

קמח, תמרי תמרים, וירקא וירקות. משום שהם רכים, ונרדקים הם בחניכיים בסמוך לשניים, ולכן הם אינם מנקים את השיירים של האוכל

הקודם.

בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן: כמה זמן יששה בין אכילת בשר לאכילת גבינה?

אמר ליה רבי יוחנן: ולא כלום! שיכול הוא לאכול גבינה מיד אחר אכילת בשר, ואינו צריך שהיה של הפסק זמן ביניהם.

ופרכין: איני, והא אמר רב חסדא: אכל בשר - אסור לאכול גבינה מיד אחריו משום שהבשר מוציא שומן ומושרק הוא טעם זמן ארוך בתוך הפה.

אבל אכל גבינה - מותר לאכול אחריה בשר בלי שהיה זמן [ובלבד שקנה וידיח פיו].

ומשינין: אלא, זו היתה שאלתו. כמה יששה בין אכילת גבינה לאכילת בשר.

ועל כך אמר ליה רבי יוחנן: ולא כלום! שאינו צריך שהיה זמן בין אכילת גבינה לבשר.

גופא, אמר רב חסדא: אכל בשר - אסור לאכול גבינה מיד אחר כך. אבל גבינה - מותר לאכול בשר.

אמר ליה רב אחא בר יוסף לרב חסדא: בשר שנשאר בין השניים - מהו? האם נחשב הוא כבשר, ואסור לאכול עמו גבינה עד שישירו מבין השניים, או שכבר אינו נקרא בשר?

קרי עליה רב חסדא את הפסוק "הבשר עורנו בין שניהם", ומשמע שהפסוק קורא לבשר שנשאר בין השניים בשם בשר. ולכן אסור לאכול גבינה כל עוד הוא נמצא בין השניים.

אמר מר עוקבא: אנא, להא מילתא של המנעות לאכול גבינה לאחר בשר, הריני נחשב כמו חלא בר חמרא, כחומץ בן יין, לגבי אבא.

דאילו אבא, כי הוה אכל בשרא האידנא, כשאבא היה אוכל בשר בשעה מסוימת ביום, לא הוה אכל גבינה - עד למחר, כי השתא עד למחרת בשעה זו. עד שעבר פרק זמן של מעט

לעת מומן אכילת הבשר. ואילו אנא, נוהג שרק בהא סעודתא שאכלתי בשר, הוא דלא אכילנא גבינה. אבל לסעודתא אחרתא, לאחר פרק זמן של סעודה אחרת - אכילנא, אוכל אני גבינה.

ונחלקי הראשונים אם צריך שש שעות בין אכילת בשר לאכילת גבינה, או שמספיק בסלקו השולחן ובברכת המזון.

אמר שמואל: אנא, להא מלתא כדמפרש - חלא בר חמרא כחומץ בן יין לגבי אבא. דאילו אבא

הוה סייר היה בודק נכסיה את נכסיו וקרקעו תרי זמני ביומא פעמיים ביום. ואנא, ואני לא סייטנא איני בודקם אלא רק חדא זימנא, פעם אחת ביום.

שמואל הולך לטעמיה, דאמר שמואל: מאן דסייר נכסיה כל יומא כל הבודק נכסיו כל יום - משכח אסתורא! מוצא סלע כלומר, מרויח כסף, מפני שמתקן בהם את הצריך תיקון.

אביי, הוה סייר נכסיה כל יומא ויומא. יומא חד, נבב, באריסיה פגש את האריס שעבד שדונוי, דרדי פתכא דאופי, כשהוא נושא משא של עצים בכונה לגונבם.

אמר ליה אביי, הני עצים - להיכא אתה מוליכם? אמר ליה האריס, לבי מרו להביא את העצים לכבודי!

אמר ליה אביי לאריסו: כבר קדמוך רבנן! שאמרו שיהיה אדם רואה ובודק את נכסיו בכל יום, ואני על ידי שקיימתי את דבריהם הצלתי את נכסי.

רב אסי הוה סייר נכסיה כל יומא. בודק את נכסיו כל יום.

אמר: היכא נינהו היכן הם כל הני אסתורי דמר שמואל? היכן הם אותם סלעים שאמר שמואל, שמוצא אותם אדם המסייר את נכסיו כל יום? ומהי התועלת שישנה בסיור בנכסים כל יום.

יומא חד, כשסייר בנכסיו חזא צינורא דברקא בארעיה. ראה את המים יוצאים חוץ לגדותיהם ובאין לשטוף את אדמותיו דרך פרצה שבשפת אמת המים. שקליה לגלמיה, לקח את בגדו, כרכיה, אותביה בגוה ושם אותו בתוך הפירצה כדי למנוע את חדירת המים. רמא קלא, הרים את קולו, וצעק.

אתו אינשו באו אנשים, סכרוה וסתמו את הפירצה.

ואז אמר רב אסי: אשכחתינהו מצאתי לכולהו איסתרי את כל הסלעים דמר שמואל. שאמר כל המסייר בנכסיו כל יום מוצא רווח.

כיון שדברנו ברחיצת ידים באמצע הסעודה, מבאר הגמרא דיני נטילת ידים הקשורים לסעודה.

מים ראשונים: אלו הם המים שנטול בהם אדם את ידיו קודם שאוכל פת, או דבר שטיבולו במשקע.

מים אמצעיים: אלו הם מים שנטולים בהם את הידים בין אכילת תבשיל לתבשיל אחר, באמצע הסעודה.

מים אחרונים: אלו הם המים שנטול בהם אדם את ידיו בסוף הסעודה.

אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיין: מים ראשונים - מצוה! שמצוה לשמוע לדברי חכמים שתקנו ליטול מים ראשונים. [ולקמן מפרש מדוע תקנו].

ומים אחרונים - חובה! שזה חמור ממצוה. [ולקמן מפרש מדוע הם חובה].

מיתבי: מים ראשונים ואחרונים - חובה. ואמצעיים, שנטולים בין תבשיל לתבשיל - רשות! ומשמע שגם מים ראשונים הם חובה, וקשה על רב אידי בר אבין שאמר שמים ראשונים הם מצוה ולא חובה.

ומשינין: זה נכון שמים ראשונים הם מצוה. וזה שקרא להם התנא חובה? הטעם שמצוה של המים הראשונים לגבי מים אמצעיים שהם רשות - חובה קרי לה התנא! שהחשיבות של מצוה כלפי רשות, זה כחובה כלפי רשות.

גופא: מים ראשונים ואחרונים חובה, אמצעיים רשות.

מים ראשונים - נוטלין בין בכלי לתוך כלי שיקבל את המים, בין על גבי קרקע.

אבל מים אחרונים - אין נוטלין אלא בכלי לתוך כלי.

ואמרי לה, ויש אומרים שאין נוטלין אותם על גבי קרקע. [ולקמן מבארין שרש רעה שורה על מים אחרונים כשהם על גבי קרקע].

ומבארין: מאי בינייהו בין אלו שתי הלשונות, והלא לדברי שניהם אין נוטלין על גבי קרקע? ומשינין: איכא בינייהו - קינסא. אם נתן עצים וקסמים, ועליהם נטל את המים האחרונים. למאן

דאמר שצריך כלי, אין אלו נחשבים ככלי ואסור ליטול מים אחרונים עליהם. אבל למאן דאמר שאין נוטלים על גבי קרקע, זה בסדר, כיון שהוא

כל הבשר פרק שמיני חולין

קה:

בב א מ״י פ״ו מהל' ברכות הלכה טו
טו״ש״ע א״ח ס׳ קפא
סעיף ג וע״ש:
בב ב מ״י שס טו״ש״ע
א״ח ס׳ קס סעיף
:ו

בג ג מיי פֿעט מהל' מאכלות אסורות הל' כו ופֿעט מהלכות זכרות הלכה ג] סמך לאזין קמא טושי"ע ארז"ח סי קעג סעקיף א וי"ד סי פט סיג: **בד** ד מיי פֿו מהל' זכרות הל' טו ועי"ש זכר"מ סמך עשין טו טוש"ע א"ח סי קפא סעקיף ד: **בה** ה טוש"ע א"ח סי קפ סעקיף ד:

נרשום

סולדת בהן. כלומר אלא
שאין היד נכזית בהן אבל
היד נכזית בהן אסור:
כי קורטא בכורא. כלומר
בקרטיין של מלח בשלשים
סאין: שמא יארע דבר
לחלה המעודה כלומר

שנאמן יקדו בשעה נקט
בכסא בדיה או מאכל
או משק ישפכו ויארע
לקללה בסעודה: דקשי
לרוע צדא. שטפל מאות
תחיל: ולא אמרן אלא חזק
כלומר אלא
לדבר ולא לישקל איש
מידי מפתורא כי נקט
איניש כסא וייתיב אחא:
אמות. אלא:
שחורגה לילול חזק לר'
אמאות מן השלחן ואי עבד
קטשה לרוע צדא: למאן
לדבר נקט מפתורא: האי

דכנשי נישוורא. כלומר
האי דמיכנשי פירורין
מתחת השלחן: משום
מנקרותא. כלומר שררצה
לנקר ביתו: א"ל מר. זהו
רבה: הוה קא אכיל נהמא
(איכלא) [איכלין]. כלומר
בני עשבים: אפקה
להוהא גברא מביתיה.

כלומר לעניות: חזריאל
אֶשְׁקֹמָא בִּלְעָז' לְכַרְסִי.
קֶדְרֹן בִּלְעָז' יִשְׁטוּ
יִכּוּל לְהַזְנוֹת יַעַר וְהוּ
קֶדְרֹן בִּלְעָז' מִנְּפֻחָה
קֶשִׁי לְרִישָׁא. כְּלוּמַר לַחֲלוּ
שֶׁל רֹאשׁ: מִדְּחֵה קֶשִׁי
לְעִנְיָנָתָא. כְּלוּמַר מִדְּחֵה
בִּידֹו קֶשִׁי לְעִנְיָנָתָא:
שִׁכְרָא מִעֵבֶר לִיה. כְּלוּמַר
לִישֵׁת שִׁכְרָא אַחֲרֵיו
יִרְפָּא: מִדְּחֵה קֶשִׁי
לְיוֹמָא דְּשִׁתִּי אֲפִסִּי
מִמְּשִׁכְרָא יִישֵׁת מִיָּא
בְּחֵינִי יִרְפָּא: דְּמִסִּי לִית
לִי חֲמִישָׁא. וְכִדְּחֵה קֶשִׁי

דעני אורחה למבשתי
מיא: מכישא דאסר
צגאה. כלומר מאתו
קישור שקשר בעל הניגה
למכור: אמרה מלתא
אסרה לארבא. כלומר
אמרה מלתא דכשפיים לא
קשר לכו כיה. על בגד
שלך: תותי מרובא. צינור:
מגמשום שפיכן. כלומר
ששפון הצינור צמי עליו:
הנהנו שקולאי. בני אדם
ששפאן משאות: בעי
לואיתפוחי תותי מרובא.
ואתו אור דשיתן. כלומר

ל שנו אלא בין תבשיל לתבשיל
בשניהם של צמר או שניהם של
לגבינה שלפניו חובה אבל לגבינה של א
ידים אסור לאכול עד סעודה אחרת
לאכול גבינה ואין נראה לר"ת דבין

התחלה לגביהם משמע תבטל מחלה
והדמיון נראה להם יסוד פני אור
בדבר
המקדור לכל מה שחור לאכול גבינה
המקדור לכל מה שחור לאכול גבינה
ועוד בין תבטל תבטל בשמים של
הבשר או גבינה להם זה יליון
המקדור ומוכר ירד דבש תבטל תבטל
היינו בין תבטל דבש תבטל של
גבינה דבש ליון חלב הבשר והגבינה
גבינה וילד אכל עם אף החמור
המקדור חובה ליון דיו בימים ואין
המקדור שות אכל בין תבטל דבש
הגבינה חובה גבינה גבינה ויתכן
המקדור זה חף לבדו האסורין לאכול
גבינה אחר שכן לאותה סעודה שפי
גבינה וקדור:

קזנה

דלא מישו מיא בתראי על
שיראי רוח עקה עליה ואמא
מפתורא כי נקיש אגיינז כס
אמור לי מר משום דקשי ל
אבל משקל ואהדורי לית
אבל תוך ארבע אמות ל
לספורתא אבל מדי דלא
קפיד אפילו אמיתרי וכו
אבי מריש הוה אמיא האי
ר' מיושם דקשי לעניינא
דלא הוה יכיר ליה דקא וז
איכל אמר השתא דקא נ
יכלי שדניהו להנרא שמעי
אמר אבי מריש הוה אמי
לי מר משום דקשי

קשׂיא לרישא מרחייה דקשׂ
 כרסם דהמרא שיכירא דר
 יאמר אינש בטר עניא
 דלא אכלי ירקא מכשׂא
 לי מר משום דקשי ל
 קאולי בארסא אמרה דהו
 אמרה מלתא אסרתה לארע
 איעבד לבו ירקא מכשׂא
 דלא אכלי לבו ירקא דנפ
 דהו דלא אכלי ירקא דנפ
 דקשה לרשׁו תפא ואמר
 מרחייה משום שופכי
 דהו דרו תברתא דהמרא
 לתא לקמיה דמר בר רב א
 ליה אמאי תעביד הכי א
 אמר ליה את ברוכתא ד
 ליה שלים אמר ליה השתת
 ליה זימנא כי מטא זימנא
 כומנך מינר ליה ״כל מילי
 למשקל אמר דרמשכינן
 דהו עיד מפומא דהצנצ
 רים הרעים ההוא בר שירד
 יאתא אמרו ליה אמאי
 יאתא אמרו ליה אמאי

המים: מים רעים. פעמים ששטה מ

5. אומר רבינו שמואל דמיירי גבינה אבל בין תבשיל של בשר חריו לא קאמר דאפילו בנטילת כדאמר לעיל אבל בשר אסור

סולדת בהן ואיכא
נוטלין בהן ואיכא
אחרונים אינו נוטלין
בחמין לא אמר רב
רבי ינאי אלא שנו א
אבל אי הוי סולד
דראשונים אף על
מותר אמצעיין רשו
שנו אלא בין תבש
תבשיל לגביה חומ
בריה דרבנן היא
אחרונים חובה שמלו
את העניים אמר אב
בכורא אמר ליה
לרב אשי לך מלח
מלח

מבעיא אמר אביי כ
ארעא משום זוזמא
אביי מריש הוה אמר
א למשתן שמא יארגע
וזה צדרא ולא אמר א
לן בה ולא אמר א
ית לן בה ולא אמר
נרנא לסעודתא לית לן
דכניש ג' ג' נשוראא מש
ההוא גברא דהוה מהדר
חור אנשורא טובא ו
פל בידאי כתר דאכיל
דקאמר ויו דאפקיה
נה האי דלא שתי א
לכרסן מישתיה מש

וא לענינות מאי תק
שכרא מיא דמא לר
אולא ענינות ואמר
דאסר גינאה משום
נשפא "רב חסדא ור
היהא מרונהא ארתב
בא אינהו מילת
לכו בחספא ולא ק
דאסר גינאה ואמר
אתכא" משום מאיסור
רי מרש הוא אמנא
לי מר משום דכתיב
ענו איתפוחי אותבוהי
שי אפיק שיפורי שמת
מבר ליה חובי אעביד
שכרי רבים מאי בע
אנני ליקבע על כע
איעכב כי אתא אמר
די ציירי וחתים וכיל
מיד דהפקרא ואמר
משום צינרא אמר
הוה בי בר פפא אול לא
נכתב אמר להו עד דח

הן של חזו תקנתן: דהוה צי ר

סולדת. נכוית. אם היד סולדת
אויבא דמסני לה אסיפא. לא
דזנק דאסר לאחרונים שרי
חכמים על כל אכילתך אכול

סולדת בהן אין
מתני לה אסיפא
אלא בענינו אבל
צחק בר יוסף אמר
שהרי סולדת בהן
מכלל
בהן גוטלין
שהרי סולדת בהן
אמר רב נחמן ז"ל
החבשיל אבל בין
מה רב יהודה
פניו אמר מים
סדומית יש שמשמא
ובשחבכ כי קורטא
אחא בריה דרבא
מאי אמר ליה לא

ש' הוה אמינא האי
מר לי *מר דמשום
האי דלא שקול מיד
קלקלה בעידי
דשקול ולא מהדר
חזין לארבע אמות
אלא מירי דצרצר
מר בר רב אשי
לסעודתא ואמר
מנקודתא אמר לי
עליה שרא דענייתא
חד כרך *ליפתא
אייתי מרא עקרינהו
הוא גברא מביתיה
משום מאיסותא
לסרס מינפס כיה

היה לשקיעה שקועי
לילה תתקמא והיינו
מריש הוה אמנא
רמזיהו כרעבתנותא
ה בר רב חונא הוה
התייכו לא אוהבהו
שרויה אמרה להו
לכו כינה אמנייכו
י מריש הוה אמנא
אמר לי מר משום
אמר דלא יתבי תותי
מזיקין נהוו שקולאי
תותי מרובא פקעה
אתא לקמיה אמר
בי אוהביה באונאי
את הוא רשעת
וימנא ואפרע קעב
ה אמאי לא אתית
מני לית לן רשותא
י מריש הוה אמנא
מר משום ארכא
מיא מנורא איקעב
מים הרעים אדרכי

פפא. שהיה משמשו: עד דחלפ

תהן בזהו ונשחטו מתורת מים:
שנו לאחרונים בחמין לא: מכלל כו'.
ולאחרונים: שמה מדומים יש. ואמרו
לח וכו' דנגע במלח כי הדך יהיב יד
אעיינן מסמא להו ולפיכך דריך

[illegible]

לנכדו ונכדו לירי עניו: אוכל
על עשבים צבאשר: נפל לירי.
שאל יונתן ללוקט הפירורר מנין
העשבים ויהי למדכר רגלים ואכלטו
בכך: שמעיה: הוא גצרל ההוא
אמר: וקצמור וי: צבאשר: מבייה:
הרלימא: עד ממקום נמחמא: אופיא:
אמן מבייה: לנכרס: ירכין הבצין
החוטם: מדוי: בירו לנדין:
לשקעיש שקוע: צחוק המשקע עד
צכלה מאליו: לנכרס: דמחרא:
שכלה נחמא: אופיא: דמחרא:
שכרה: שכלה לשחמא שכר:
דשכרה: שכלה נחמא אופיא:
דשכרה: לשחמא מוא: שכר עניא:
הוא על שכלה הר: נל אלא מיש לשחמא:
מבייה: שכלה מוא: שחין מואליח:
סוס או כרישן מחארה: שארדין: וכריש

[illegible]

ז"י מ"ס הרעים. ששמו המזיקין מהן:

(א) עירובין ז': ע"ט.
(ב) [ג"ל דרכ חייא],
(ג) [הייט רנה בר נחמי]
עין רש"י שבת כג.,
(ד) [רסחסי קיא: א], [ג"ל]
רפחא כ"א ע"ג, (ו) [ג"ל]
כב. וש"נ, (ז) שבת פא.,
(ח) [ג"ל יסנה של ע"י]
מחלל, (ט) [ג"ל חס],
תענית ח': ד"ה [חל],
(י) [ג"ל ברכות מ.], (כ) [ג"ל]
תרוס וכלו ע"ג, [ג"ל]
(ל) [ג"ל חסכסות],
(מ) [ג"ל חסכסות].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איבלי על
עשבים. וכן גיטין דף סח
ע"ב חילפא דימא ויכלא:

לעזי רש"י

אישטורדישן. עילפון,
הלם, מבוכה.
אישקומ"א. קצף.

מוסף רצ"י

[illegible]

רבינו גרשום (המשך)

אתה עשית שינוי בדמקוס
רבים הוקתה: האי דשרי
מאי מפומא דחצבא,
כלומר כשאדם רוצה
לשתות ושוֹפֵן מעט מים
תחלה קודם שישתה:
משום ציבונאתא, כלומר
כשאנו ששומכין מים
בתחלה אמרתי משום
ציבי דאית ביה כמאי
עוּשִׂין כן: משום דאיכא
מים הרעים, כלומר דשרי
עליהו רוח רעה:

נוטל על גבי עצים אין זה נחשב שהוא נוטל על גבי קרקע.

מים ראשונים - נוטלין בהם בין בחמין אם הם חמים, בין בצונן בין אם הם קרים.

מים אחרונים - אין נוטלין אלא בצונן, במים

קרים, מפני שמים חמין מפעפעין מרככים את הידים, ואין מעבירין את הזוהמא שנדבקה בהם בשעת האוכל, אלא אדרבה מבליעים הם את הזוהמא בידים.

שנינו בברייתא: מים ראשונים נוטלין בין בחמין

בין בצונן.

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי ינאי: לא שנו שנוטלים מים ראשונים אלא בחמים שאין היד סולדת נכזית בהן.

ק"ה ע"ב

אבל מים שהיד סולדת בהן אין נוטלין בהן, שבטלו ונשתנו

מתורת מים.

ואיכא דמתני לה לדברי רב יצחק בר יוסף אסיפא, מים אחרונים אין נוטלין אלא בצונן אבל בחמין לא.

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי ינאי: לא שנו שאין נוטלין מים אחרונים במים חמים, אלא בחמים שהיד סולדת בהן, אבל מים חמים שאין היד סולדת בהן, נוטלין בהן מים אחרונים.

וכיון שאמרתו לעיל שמים ראשונים נוטלים בין בחמים בין בצונן, ואחרונים אין נוטלים אלא

בצונן, וביאר רב יצחק בר יוסף שחמים שאין נוטלים בהם מים אחרונים היינו מים שהיד סולדת בהם. מכלל - משמע דמים ראשונים אף על פי שהיד סולדת בהן מותר ליטול בהם. שנינו לעיל: מים אמצעיים רשות.

אמר רב נחמן: לא שנו שהם רשות, **אלא בין תבשיל לתבשיל** ויש מפרשים שמדובר בשניהם של

בשר, או שניהם של חלב. ויש מפרשים בין תבשיל בשר לתבשיל גבינה. כיון שאין בשר או גבינה בעין לא החמירו לחייבם בנטילת ידיים.

אבל בין תבשיל לגבינה, חובה ליטול ידיו. ויש מפרשים בין תבשיל בשר לתבשיל גבינה שאכל לפניו. ויש

מפרשים בין תבשיל בשר לגבינה בעין, כיון שהגבינה בעין חייבו אותו בנטילת ידיים.

אמר רב יהודה בריה דרבי חייא: מפני מה אמרו מים אחרונים חובה? שמלח סדומית יש שמסמא את העיניים. כיון שאמרו חכמים במסכת ברכות

"על כל אכילתך אכול מלח", חוששים שמא אחר שנגע במלח, ישים את ידיו על עיניו ויתעוור.

ולכן אמרו חכמים ליטול מים אחרונים כדי להעביר את המלח מעל ידיו.

אמר אביי: ומשתכח ונמצא אותו מלח סדומית **כי קורטא בכורא.** והיינו, שמצוי מלח סדומית

המסמא את העיניים בשעור קטן ביותר בתוך

המלח הרגיל. הדיינו, קורט מלח סדומית נמצא בתוך כור מלח.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: כל מלחא מאי? מדד מלח האם גם הוא חייב ליטול את ידי מחשש של מלח סדומית.

אמר ליה רב אשי: לא מבועיא! בודאי שגם הוא חייב ליטול ידיו.

אמר אביי: מריש מתחילה הוא אמינא, האי דלא משו שאין נוטלים מיא בתראי, מים אחרונים על ארעא, על הקרקע, הוא משום זוהמא, שריחם רע ומוזהמים הם.

אמר לי מר, רבה בר נחמני, שאין זה הטעם, אלא **משום דשריאי,** דשורה רוח רעה עליהו כאשר נוטלים אותם על גבי קרקע, וזה סכנה למי שיעבור עליהם אחר - כך.

ואמר אביי: מריש הוא אמינא, האי דלא שקיל, והיינו, זה שאמרו שלא יקח אדם מידי שום דבר מפתורא מהשלחן כי נקט איניש כסא למשתי כאשר אדם אחר שותה, הטעם - שמה יארע דבר קלקלה בסעודה, ויכעס אותו אדם השותה. כי שמה הוא חפץ באותו הדבר שנטלו מהשלחן ויכעס על זה ויכול הוא לבא לידי סכנה שיחנק מחמת הכעס.

אמר לי מר, רבה בר נחמני, שאין זה הטעם, אלא **משום דקשי לרוח צרדא,** לתמהון ולכאב ראש. ולא אמרן שלא יטול מן השלחן, אלא דשקיל, כאשר הוא נוטלו, ולא מהדר, שאינו מחזירו לשלחן. אבל משקל, ליטול ואהדורו, ולהחזיר - לית לן בה, אין לחוש לכך.

ולא אמרן, שלא יטול אלא כאשר הוא נוטלו חוץ לארבע אמות של השלחן, אבל אם הוא נוטלו ואינו מציאו מתוך ארבע אמות - לית לן בה. ולא אמרן שלא יטול, אלא מידי דצריך שצריך הוא לסעודתא. אבל מידי דלא צריך לסעודתא לית לן בה.

מר בר רב אשי קפיד שלא ליטול מעל השולחן בשעה שעומד שם אדם ושותה אפילו אסיתא שלא יקחו את המכש, ובוכנא העלי של המכש דהבלי שבהם כותשים את התבלינים, מידי, אותם דצריכי לסעודתא.

ואמר אביי: מריש בתחילה הוא אמינא האי דכנשי שמטאטאים נשוראא את פירווי האוכל מן הבית, הוא משום מנקירותא משום נקיון הבית.

אמר לי מר רבה בר נחמני - משום דקשי לענינותא לדידי עניות. הווא גברא, דהוה מהדר עליה שרא דעניותא, השר הממונה על העניות דף אחריו ללכודו ולהביאו לידי עניות, ולא הוה יכול ליה ולא יכל ללכודו, משום דקא שהיה זהיר אותו אדם אנשורא טובא. שתמיד היה מקפיד לטאטא את פירווי האוכל ששאר.

יומא חד כרן ואכל אותו האיש ריפתא פת איבילי במקום עשבים. אמר השר הממונה על העניות: השתא ודאי נפל בידאי עכשיו בודאי יפול אותו האיש ביד כי הוא לא יוכל ללקוט את הפירוויים מבין העשבים והם יהיו למדרס רגלם של בני אדם, ובאותה שעה אכלדנו.

במר אחרי דאביל שאכל אותו האיש, איתיה מרא הביא מעדר, עקרינהו ליביל ועקר את העשבים,

ושדינהו וורקם לנהרא יחד עם הפירוויים שביניהם.

שמעיה אותו האיש לשר של העניות דקאמר, ווי אוי לי דאפקיה הווא גברא מביתיה! שאותו האיש הוציאני ממקום מנוחתי ואיני יכול לשלוט בו.

ואמר אביי: מריש הווא אמינא, האי דלא שתי אופיא קצף, שעל פני המשקה, הטעם הוא משום מאיסותא.

אמר לי מר, רבה בר נחמני, דהטעם הוא משום דקשי לכרסם, לנולת ולהצטננות, וכדמפרש ואזיל.

משותיה - השותה אותו קשה הדבר לכרסם לנולת. מונפת ביה - הנושף בו, קשיא לרישא, מביא הדבר לחולי הראש.

מדיחיה - הדוחה את הקצף בידיו, קשיא קשה הדבר לענינותא.

מאי תקנתיה של הקצף שלא יזק? לשקעיה שקעיה! לשקעו בתוך המשקה, עד שיכילה מאליו.

לכרסם דחמרא, לנולת שבאה מחמת הקצף של היין - רפואתו היא לשתות שיכרא שכר.

לכרסם דשיכרא שבאה מחמת שתיית הקצף של השכר - רפואתו היא מיא, לשתות מים. לכרסם דמיא שבא מחמת שתית קצף המים - לית ליה תקנתא.

והיינו דאמרנו איניש בתר עניא אחר העני שאין לו אלא מים לשתות, אזלא עניותא העניות רודפת אותו. ונכמו כן כאן לעני שאין לו לשתות אלא מים, ונכפו מהקצף של המים, אין לו תרפה למכוחו.

ואמר אביי: מריש, הווא אמינא, האי דלא אכלי מה שלא אוכלים ויקא שום או כרישין מכושא מתוך אגודה דאסר, שאגד וקשר גינאה, מוכר הירקות, הטעם - משום דמיחווי כרעבתנותא! שגראת הדבר כרעבתנות, שאינו יכול להמתין עד שיתירו את האגודה.

אמר לי מר, רבה בר נחמני, לא זהו הטעם אלא **משום דקשי לכשפסא** שדוראא אותו יכול לעשות לו כשפים. והנהדר בזה אין הכשפים יכולים לחלו עליה.

רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי בארבא בספינה. אמרה להו ההיא מטרוניתא, אשה נכבדה: **אותבן בהדיכו** הושיבני ואסע עמכם בספינה. לא אותבוה, לא הסכימו לצרפה עמהם. אמרה מילתא לחש של כישוף, אסרתה לארבא ואסרה את הספינה שלא תוכל לזוז ממקומה. אמרו אינהו, רב חסדא ורבה בר רב הונא, מילתא שגם הם היו בקיאים בכשפים ונעשו את זה כדי להציל את עצמם. שריוה.

אמרה להו: מאי איבעדי לבו? אין הכשפים שולטים עליכם שאתם נוהרים מדברים המביאים לידי שליטת הכשף, דלא מקנא לבו שאין אתם מקנחים בבית הכסא בחספא בחרס, ולא קטיל לבו כינה אמנויכו ואין אתם הורגים כינה על גביכם, ולא אכול לבו ואינכם אוכלים ויקא מכושא מאגודה דאסר שאגד גינאה מוכר הירקות.

ואמר אביי: מריש, הווא אמינא, האי דלא אכלי מה שלא אוכלים ויקא ונפל אתבא, על השלחן, הטעם משום מאיסותא.

אמר לי מר, רבה בר נחמני, שהטעם הוא משום דקשה לריח הפה שאחר כך פיו מדיף ריח רע.

ואמר אביי: מריש הווא אמינא, האי דלא ויהבי מה שלא יושבים תוהי מרזיבא מתחת למרוב המקלח מים מן הגג, הטעם משום "שופכים", שמה ירדו עליו מים מאוסים מן הגג.

אמר לי מר, רבה בר נחמני, שהטעם הוא משום דשכיחו שם מזיקין.

הנהו שקולאי, סבלים, דהוו דרי חביתא דחמרא, שסחבו חבית של יין. בעו לאיתפוחי חפשו מקום לנוח. אותבוה, הניחו את החבית תוהי מרזיבא מתחת למרוב. פקעה - נשברה החבית על ידי המזיק ששהיה שם.

אתו הסבלים לקמיה דמר בר רב אשי, אפיק שיפורי הוציא ותקע בשופר שמתיה, ונידה את המזיק.

אתא לקמיה, המזיק.

אמר ליה מר בר רב אשי למזיק: אמאי תעבידי הכי?

אמר ליה: וכי הויכי אעבידי? מה יכלתי לעשות? כי אותביה באונאי הלא הם שמו את החבית באוני, כשהייתי יושן שם.

אמר ליה מר בר רב אשי למזיק: את, בדוכתי דשכיחי ריבם מריש בעתי? במקום שמצויים רבים אין זה מקומך. את הוא דשניתי! אתה הוא זה ששינית מקומך, ובאת והזקת במקום שנמצאים רבים.

זיל שלום! לך ושלם את הנוק שעשית. **אמר ליה** המזיק למר בר רב אשי: **השתא נמי** עכשיו גם כן ליקבע לי מר זימנא, ואפרע. קבע לי זמן שאוכל לשלם את דמי החבית.

קבע ליה מר בר רב אשי זימנא לתשלום הנוק. כי מציא זימנא כשהגיע מותו התשלום, איעכב התאחר המזיק ולא שלם את חובו.

כי אתא, אמר ליה מר בר רב אשי: אמאי לא אתית באת בזמנך שקבעתי לך?

אמר ליה המזיק: כל מידי דצייר קשור, וחתים וחתום, וכיול ומודד, ומני שספור אותו - לית לן רשותא אין לנו רשות למישקל מיניה לקחת ממנו, עד דמשכחינן שאנו מוצאים מידי דהפקרא דבר הפקר ואותו אנתנו יכולים לקחת. ולכן עד עכשיו לא מצאתי דבר הפקר שממנו אוכל לשלם את חובי.

ואמר אביי: מריש, הווא אמינא, האי דשדי הטעם ששופך השותה מיא מים לפני שהוא מתחיל לשתות מפומא דחצבא מפי הכד לארץ, הטעם משום ציבתא מפני הקיסמים והקשים שצפים על פני המים, ולכן שופכים תחילה קצת מים כדי שהם יצאו מהכד.

אמר לי מר - רבה בר נחמני, שהטעם הוא משום דאיכא מים הרעים שפעמים ששהה מהם שד, ותקנתם היא שפיכת מקצתם לפני תחילת השתייה.

ההוא בר שידא שד דהוה משמש בר בי פפא. אזל הלך אותו שד לאתווי מיא מנהרא להביא מים מן הנהר. איעכב השתהה אותו שד קודם ששאב את המים.

כי אתא כאשר הוא חזר אמרו ליה, אמאי איעכבת מדוע התעכבת בשאיבת המים זמן רב? אמר להו אותו השד: חביתי עד דחלפי מים הרעים, שיחלפו המים ששתו מהם המזיקים.

תהילים פרק לא

סה

נֶאֱסַפוּ עָלַי נָכִים וְלֹא יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא־דָמוּ: ^ז בַּחֲנָפִי לַעֲגִי
מַעֲוָה חָרַק עָלַי שְׁנִימוֹ: ^ח אֲדֹנָי כִּמָּה תִּרְאֶה הַשִּׁיבָה נַפְשִׁי
מִשְׁאִיָּהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי: ^ט אֲוֹדֶךָ בִּקְהַל רַב בְּעַם עֲצֻמֹּם
אֶהְלֶלְךָ: ^י אֶל־יִשְׁמַחוּ־לִי אֲבִי שֶׁקֶר שְׂנְאֵי חָנָם יִקְרְצוּ־עֵינַי:
^{יא} כִּי לֹא שָׁלוֹם יִדְבְּרוּ וְעַל רִגְעִי־אַרְצָן דְּבָרִי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּ:
^{יב} וִירְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הָאֵחַ | הָאֵחַ רְאֵתָה עֵינֵינוּ:

רש"י

לפניך לראות כל אלה: משואיהם. מחשך
שלהם: מכפירים יחידתי. מוסב על השיבה
נפשי השיבה מכפירים יחידתי, (יחידתי נשמתי
סא"א): (יב) אויבי שקר. ששונאין אותי על דבר
שקר שמעידין עלי מה שלא עלה במחשבתי
מעולם אל ישמחו במפלתי: שונאי. ששונאי
אותי אל יקרצו עלי עין וללעוג בעיניהם על
מפלתי: יקרצו. צינאט"ט בלע"ז: (כ) ע"י רגעי
ארץ. על דכאי ארץ, וכן רוגע הים (ירמיה ל"א)
עורי רגע (אויב ז'), וכן פירש דונש: (כא) האח
האח. לשון שמחה מהחלל בתאות לבו מרוב

מצודות דוד

ילאה האדם לעמוד על רגליו ביושר כ"א כחגר
ופסח. נכים. אף המוכים ברגליהם נאספו עלי
ור"ל כולם נאספו איש לא נעדר: וְלֹא יָדַעְתִּי. על
מה נאספו הלא לא הרעותי אחד מהם: קָרְעוּ.
והמה פותחים פיהם בשחוק ואינם יכולים
להתאפק ולשתוק מן השחוק: (ז) בַּחֲנָפִי. המה
יתחברו עם החונפים הלועגים ומתולוצצים בבני
אדם ובעבור מתן החררה שמקבלים ממי שרוצה
בוה וכל אחד מהם חרק עלי שניו דרך כעס
וקצף: (י) כִּמָּה תִּרְאֶה. עד מתי תראה בעיני ולא
תושיע: הַשִּׁיבָה. הצל נפשי מחשכת הצרות אשר
יביאום עלי: (יח) אֲוֹדֶךָ. ואז אודך בקהל רב:

(יט) אויבי שקר. אויבים לי בחנם: יקרצו עין. מלת אל משמשת בשתים כאלו אמר אל יקרצו עין
בדרך לעג: (כ) כִּי לֹא שָׁלוֹם יִדְבְּרוּ. כל דבריהם כריב ומצה: וְעַל רִגְעִי אַרְצָן. על הנסתרים מפניהם
בבקעי ארץ יחשבו מרמה: (כא) וִירְחִיבוּ. בשחוק רב: רִאֵתָה עֵינֵינוּ. מה שחפצנו לראות:

תהילים פרק לו

סו

כֹּה רִאִיתָה יְהוָה אֶל־תַּחֲרֹשׁ אֲדֹנָי אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי: ^ב הָעִירָה
וְהִקְיָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהִי וְאֲדֹנָי לְרִיבִי: ^ג שָׁפַטְנִי כְּצִדְקָה יְהוָה
אֱלֹהִי וְאֶל־יִשְׁמַחוּ־לִי: ^ד אֶל־יֹאמְרוּ בִלְבָם הָאֵחַ נִפְשָׁנוּ
אֶל־יֹאמְרוּ בִלְעֵנוּהוּ: ^ה יִבְשׁוּ וִיחַפְּרוּ | יִחְדּוּ שִׁמְחֵי רַעְתִּי
יִלְבְּשׁוּ־בִשְׂת וְכִלְמָה הַמַּגְדִּילִים עָלַי: ^ו יִרְנּוּ וִישְׁמַחוּ חַפְצֵי
צִדְקִי וִיֹאמְרוּ תִמִּיד יִגְדֵּל יְהוָה הַחֲפֵץ שָׁלוֹם עַבְדּוֹ: ^ז וְלִשְׁוֹנֵי
תִּהְיֶה צִדְקָה כֹּל־הַיּוֹם תִּהְלָתֶךָ: ^ח לֹא לְמַנְצָח לְעַבְד־יְהוָה
לְדוֹד: ^ט נֶאֱסַפְשַׁע לְרֹשַׁע בִּקְרֹב לְבִי אֵין־פֶּחַד אֱלֹהִים לִנְגַד
עֵינָיו: ^י כִּי־הִחְלִיק אֱלֹוֵי בְּעֵינָיו לְמַצָּא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא: ^{יא} דְּבָרֵי־פִי
אֶן וּמִרְמָה חֲדָל לְהַשְׁכִּיל לְהִיטִיב: ^{יב} אֶן | יַחֲשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ

רש"י

שמחת' שרואים תאותם מתקיימת: פחד אלהים לנגד עיניו ובקרב לבי כאדם
(כג) העירה והקיצה. פמליא של מעל' לשפוט
משפטי מאויבי: (ב) נאם פשע ארשע בקרב
לבי וגו'. הרי זה מקרא מסורס יש בקרב לבי
שהפשע הוא יצר הרע אומר לרשע שלא יהא

מצודות ציון

שמחה הוא וכן אמנה לור על יושלים האם (יחזקאל כ"ו):
(כו) המגדילים. מל' גדול: (כח) תהנה. מדבר:
(ב) נאם. ענין מאמר הוא כמו נאם האלון ה' (ישעיה
6): פשע. יל"ה נקרא פשע כמו שנקרא טעמת
וכמ"ס לפתח טעמת רוכן (נחלשים ד'): (ד) אֶן. עמל

שמחי רעתי. השמחים בבוא עלי הרעה: המגדילים ע"י. המתגאים ומחזיקים עצמם לגדולים למולי:
(כו) חפצי צדקי. החפצים שאמצא צדקה מה: ויאמרו תמיד. ככל עת יאמרו יגדל כבוד ה' החפץ
בשלוש עברו: (כח) צדקה. הצדקה שעשית לי: כל היום. אספר תהלתך: (ב) נאם פשע וגו'. ר"ל
חושב אני בקרב לבי שהיצה"ר מסית ואומר לרשע אין מי בעולם שיהיה פחד אלהים לנגד עיניו כי
אין המקום משגיח בעולם השפל לזה עשה מה שלבך חפץ: (ג) כי החליק. כי נפתרו מחליק ומפיה
לו הדבר הזה בעיניו וכל כוונתו למצוא בו עון להשניאו בעיני המקום כי אינו דורש שלום אליו:
(ד) דברי פי. והרשע ניסח לו ובפיו ידבר און ומרמה ומונע עצמו להשכיל בדבר ולחקור על האמת
ולחטיב דרכו: (ה) ע"י משכבו. בעת אשר יפנה מן הטרודות: יתיצב. עם כי מתחלה הוא נצב בדרך

תהילים פרק לו

סז

יִתְּנָה עַל-דָּרְךָ לֹא-טוֹב רָע לֹא יִמָּאֵס׃ וַיְהִי בַּהֲשָׁמִים
חֲסִדְךָ אֲמוֹנֶתְךָ עַד-שָׁחִקִים׃ וְצִדְקָתְךָ אֶל-מִשְׁפָּטֶיךָ
תִּהְיֶה רַבָּה אֲדָם וּבִהְמָה תוֹשִׁיעַ יְהוָה׃ הַמִּי יִקָּר חֲסִדְךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל פִּנְפִּיךָ יַחֲסִיוּ׃ זֶה יִרְוֶן מִדְּשֵׁן בֵּיתְךָ
וְנָחַל עֲדֻנְיָךָ תִּשְׁקֶם׃ פִּי-עֲמֹד מִקּוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה-אוֹר׃
יִמְשֹׁךְ חֲסִדְךָ לִידְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי-לֵב׃ יֵלֵךְ אֶל-תְּבוּאֵי
רֶגֶל גְּאוּה וְיִדְ-רָשָׁעִים אֶל-תִּגְדָּנִי׃ שֶׁם נִפְלו פְעָלֵי אֱוֹן דָּחוּ

רש"י

מעשיו: (ה) יתניב על דרך לא טוב הקב"ה נתן לפניך דרך הטוב ודרך המות והוא בוחר לו דרך לא טוב: (ו) ה' בהשמים חסדך בשביל רשעים הללו אתה מסלק חסד מן התחתונים ומגביה אמונתך עד שחקי' לסלקה מבני אדם: (ז) צדקתך יקרה מן הבריות כהררי אל בשביל מעשי הרשעים ומשפטך באים לעול' עד תהום רבה, ד"א צדקתך כהררי אל מי שאתה רוצה לעשות צדקה עמו אתה מגביהו ומתקפו כהררי אל,

מצודות ציון

ושקר: (ו) בהשמים ר"ל עד השמים וכן נלא יוכלו יגעו כלפניהם: (ז) ר"ל עד לא יוכלו: (ח) כהררי אל ה' הוזה להגדיל דבר מה סומכו למלת אל וכן וענפיה אחי אל (לקמן פ'): רבה גדולה: (ט) יריון מל' ריה שבעה: מדרש: ענין שומן: (י) מקור מעין הנובע: (יג) נפלו כמו יפלו ענר נמוק עמיד:

המשפטים שאתה עושה להרשעים רבו כמו תהום רבה ובכל תשגיח לשלם כפי הגמול: אדם ובהמה אתה ה' תושיע האדם ואף הבהמה כי על הכל תשגיח: (ח) מה יקר מה מאד יקר וחשוב החסד שאתה עושה: יחסיון כי בחסדך תהיה להם למחסה: (ט) יריון ישבעו מהטוב הבא להם מן השמים: ונחל ומימי נחל היוצא מהעדר תשקה אותם והוא מדרג משל לרוב השפע: (י) כי עמך בידך היא מקור החיים לתת לטוב בעיניך: באורך בהאורה הבא ממך בה לבד נראה הארה ר"ל מיוחדת וטובה היא מכל אור: (יא) לידעך להודיעם אותך להאמין בך: (יב) אל תבואני אל תבוא אלי רגל אנשי גאווה להצר לי והרשעים לא יגדודו אותי ממקומי ביד חזקה: (יג) שם נפלו מקום אשר יבואו להצר

תהילים פרק לו

סח

וְלֹא-יָכֹלוּ קוֹם׃ לוּ אֶל-תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֶל-תִּקְנָא
בְּעֵשִׂי עוֹלָה׃ בְּכִי בַחֲצִיר מִהֲרָה יִמְלוּ וּכְיִרְק דָּשָׁא יִבּוֹלוּ׃
בְּטַח בִּיהוָה וַעֲשֵׂה-טוֹב שִׁכְן-אַרְץ וְרַעַה אֲמוֹנָה׃ דַּהֲתַעֲנַג
עַל-יְהוָה וַיִּתֶּן-לָךְ מִשְׁאֵלֶת לִבְךָ׃ הַגּוֹל עַל-יְהוָה דִּרְכְּךָ וּבְטַח
עָלֶיךָ וְהוּא יַעֲשֶׂה׃ וְהוֹצֵא כְאוֹר צִדְקָךָ וּמִשְׁפָּטְךָ כְּצִהְרִים׃
דוֹם לִיהוָה וְהִתְחַלֵּל לוֹ אֶל-תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דִּרְכּוֹ בְּאִישׁ

רש"י

אל תבוא עמי רגל הרשעים הללו בעת קבול שכר להיות חלקם עם הצדיקים, (ול' חלק אהלא פירו' אהא בלע"ז סא"א) ויד רשעים אל תגדני ממקומי בבואי לירש משנה חלקי וחלקו (של רשע) בטובה כענין שנאמר (ישעיה ס"א) לכן בארצם משנה יירשו ואז שם נפלו פועלי און שם יבינו במפלתם ושם דוחו ולא יכלו קום: (א) אל תתחר במרעים מוכיח את ישראל הוא שלא יתחרו בהצלחת המרעים לעשות כמעשיה' כמו (יחזקאל י"ב) ואיך תתחרה את הסוסים לרוץ במרוצתם, האטיר בלע"ז: אל תקנא בעושי עוֹלָה לעשות עולה כמותם: (ב) ימלו שרונט טראנקייץ בלע"ז, לי

מצודות ציון

(א) תתחר. ענין הדמוע והסערב כמו ואיך תמחרה את הסוסים (יחזקאל י"ב), נמרעים. נרעעים: (ב) ימלו. ענין כימה כמו כי אמילס (לקמן פס'): יבולון. מלשון נלים וקטון: (ג) כציהרים. מלשון נלס ונלס ונלס עת מעולת השמש כחלי השמים: (ד) דום קום כמו לללס דומי נפסי (לקמן פס'): והתחולל. מלשון מוללס

לזאת אל תתערב עמהם אלא בטח בה' ועשה הטוב ואז תשכון בארץ לאורך ימים: ורעה אמונה תהיה רעה וניזון מאמונה שהאמנת בה' ולא עשית כמעשה הרשעים לגזול ולעשוק: (ד) והתענג על ה' תהיה מעונג בתפנוקים על משנתה' והוא יתן לך מה שישאל לכן ר"ל יספיק לך מחסורך אף בדבר התפנוקים: (ה) גול על ה' גלגל צרכך על ה' ובטח עליו והוא יעשה צרכך: (ו) והוציא צדקך יראה כאור כי תקבל גמול: ומשפטך. מה שהלכת בדרך משפט-כציהרים: (ז) דום-ה' קוה לה' ותוחיל לו ולך בתמימות ואל תתערב עם הרשע המצלח ובאיש העושה מחשבת רשע לאסוף הון: לעמוד הבא

רבי יוסי אומר, התחתון נותן את התקרה, והעליון את המעזיבה:

ג. הבית והעליה של שנים שנפלו, אומר בעל העליה לבעל הבית לבנות, והוא אינו רוצה לבנות הרי בעל העליה בונה את הבית ודר בתוכו עד שיתן לו את יציאותיו. רבי יהודה אומר, אף זה דר בתוך של חברו צריך להעלות לו שָׂכָר, אלא בעל העליה בונה את הבית ואת העליה ומקרה את העליה, ויושב בבית עד שיתן לו את יציאותיו:

ד. וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע,

וגנה אחת על גביו, ונפחת, הרי בעל הגנה יורד וזורע למטה עד שיצשה לבית בדו כפיין. הכתל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו, פטור מלשלם. נתנו לו זמן לקץ את האילן ולקסתר את הכתל, ונפלו בתוך הזמן, פטור, לאחר הזמן, חייב:

ה. מי שהיה כתלו סמוך לגנת חברו ונפל, [ואמר לו פנה אבניך], ואמר לו הגיעוך, אין שומעין לו, משקבל עליו אומר לו הילך את יציאותיך ואני אטל את שלי, אין שומעין לו. השוכר את

רבינו עובדיה מברטנורה

מקום זה נהנה, שאלולי בית זה לא היה לו מקום לדור שם. וקסבר זה נהנה וזה אינו חסר, חייב: אלא בונה את הכל, ומקרה את העליה. למעלה וכל הצריך לה: ויושב בבית. התחתון, דהוי ליה זה לא נהנה, שהרי עלייתו מוכנת לו לדור בה, וזה לא חסר, דהא לא הוה בני לה ולא חזיא ליה:

ד. בית הבד. בית לעצור זיתים: וגנה אחת על גביו. ובית הבד של אחד וגינה של אחר: ונפחת. בארבעה טפחים על ארבעה טפחים ואינו ראוי לזרוע ככתחילה: כיפין. תקרה עשויה בעגול כמין קשת ועליה יתן בעל הגנה עפר וזורע: פטור מלשלם. דמאי הוה ליה למיעבד, אנוס הוא: נתנו לו זמן. בית דין, שלשים יום לסתור ולקדן:

ז. ונפל. לתוך גינת חברו: הגיעוך. זכה בהן ופנה אותן לעצמך: אין שומעין לו. אם אין זה רוצה אין קונה אותן, וחייב הלה

הפועל לעשות עמו בתכין ובקש, ואמר לו תן לי שָׂכָר, ואמר לו טל מה שעשית בשָׂכָרְךָ, אין שומעין לו, משקבל עליו ואמר לו הילך שָׂכָרְךָ ואני אטל את שלי, אין שומעין לו. המוציא זבל לרשות הרבים, המוציא מוציא והמזבל מזבל. אין שורין טיט ברשות הרבים, ואין לוכדים לבנים. אכל גובלין טיט ברשות הרבים, אכל לבנים. הבונה ברשות הרבים, המביא אבנים מביא והבונה בונה. ואם הזיק, משלם מה שהזיק. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף מתקן

רבינו עובדיה מברטנורה

הגובה, שזו גבוה מזו: של עליון. שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יונק: של תחתון. שעל אורו היא מונחת: מאחר ששניהם יכולים למחות. שלא יהא ירק זה כאן. עליון ליטול עפרו, ותחתון למלאות גינתו: רואין מהיכן ירק זה חי. ממקום שהוא יונק וגדל. ולו ינתן: כל שעליון יכול לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו. כדקאמר רבי מאיר. הואיל ומעפרו הוא חי: והשאר של תחתון. דעליון גופיה אפקורי מפקיר ליה לגבי דתחתון. שגנאי הוא לו ליטול רשות ליכנס לתוך של חברו וללקח. והלכה כרבי שמעון:

נשלמה מסכת בבא מציעא

סימן רעד **שְׁצִירֵיךְ לִכְתֹּב אוֹתָהּ לְשִׁמּוֹה, וְדִין תַּקֵּן הָאוֹתוֹת וְזִיוֶינָהּ, וְכו' ז' סעיפים**

א. * צִירֵיךְ שִׁיאֲמַר הַסּוֹפֵר כְּשִׁיתְחִיל לכתב: ספר זה אני כותב לשם קדשת ספר תורה. ומספיק לכל הספר.

ב. * צִירֵיךְ שִׁיהִי לִפְנֵי ספר אחר, שִׁיעֲתִיק מִמֶּנּוּ, שֶׁאֲסוּר לכתב אות אחת שלא מן הקטב. * וְצִירֵיךְ שִׁיקְרָא כֹל תִּבְה בִּפְנֵי קֹדֶם שִׁיקְתִּבְנָהּ.

ג. * יִכְתֹּב כְּתִיבָה נֶאֱחַ וּמִישֵׁרָת, * תִּמְחָה, * וְאֵם כְּתֹב אֶלֶף לְמַד בְּיָדְךָ, כִּזָּה, * אֵינוֹ כָּשֵׁר.

ד. * צִירֵיךְ שֶׁכֹּל אוֹת תִּהְיֶה מְקַפֶּת גּוֹיֵל מֵאַרְבַּע רוֹחוֹתֶיהָ, שֶׁלֹּא תִדְבֵּק אוֹת בַּחֲבֵרָתָהּ, * אֵלֹא יִהְיֶה בִּינֵיהֶם כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה. וְלֹא יִהְיֶה מִפְּרִדּוֹת הֶרְבֵּה זֶה מִזֶּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיֶה אַחַת אַחֶת נִרְאִית כְּשִׁתִּים. וְיִהְיֶה

בֵּין הַפְּסוּקִים, כֹּל שֶׁאֵין בּוֹ שְׁעוֹר פְּרָשָׁה, כְּשֶׁרָה (וְשִׁבוֹת ר"ב"ש). וְסָפֵר תוֹרָה שֶׁעָרַב בּוֹ הָאוֹתוֹת, כְּמוֹ בְּגֵט, אֵינָה פְּסוּלָה. אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן (שֶׁם סִימָן קמ"ו).

ה. * צִירֵיךְ שֶׁלֹּא תִפְסֵל צוֹרֶת שׁוֹם אוֹת עַד שֶׁאֵינָה נִקְרָאת אוֹ דוֹמָה לְאוֹת אַחֶרֶת, בֵּין בְּעֵקֶר הַכְּתִיבָהּ, בֵּין בְּקִרְעוֹ, בֵּין בְּנִקְבָּהּ שֶׁנִּקְבָּה בָּהּ, בֵּין בְּטִשְׁטוּשׁ. וְיִכּוֹל לִטֵּל דִּין מִן אוֹת הַקְּתוּב כְּשֶׁצִּירֵיךְ לְדִין (וְהַזֶּה מִיִּמֵּינוּ פ"ב) אוֹ שֶׁרוֹצֶה לְגַלֵּל הַסֵּפֶר (וְהָרִא"ש כָּלָל ג').

ו. * צִירֵיךְ לִזְהֹר בְּתַקֵּן הָאוֹתוֹת וּבְזִיוֶינָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּחֱבָאָר בְּאַרְךָ בְּהַלְבוֹת תַּפְלִין סִימָן ל"ב וְסִימָן ל"ו.

ז. * סֵפֶר הַמִּנְקֵד, פְּסוּל. * וְאֶפְלוּ הַסִּירוֹ מִמֶּנּוּ הַנִּקּוֹד. * וְכֵן סֵפֶר שֵׁשׁ בּוֹ פְּסוּקִים פְּסוּקִים, פְּסוּל. הֵנָּה: וְדוֹקָא שֶׁעָשָׂה הַפֶּסֶק בְּדִין. אֲבָל אִם הֵינִי אֵייר

באר הגולה

שם בברייתא וכו' יוסי וכו' שוריי שם: בהגהמ"י פ"ו כתב דס"ת העשויה ב"ה שמו' בראשי העמודים נ"ל דפסול שהיה פרישת יהודה אתה יודוך אחיך פתוח: וכו' וכן מה שהגנו סופרי' בורים להתחיל כל עמוד ברי"ו וכו' נראה שיש איסור גמור בדבר וכו' והמדרכי בסוף ה"ק כתב בשם הר"מ ד"ל מה שהגנו הסופרים לכתוב ווי העמודים וכו' אי אישר חילי אבטלגיה (וכו'): א הרא"ש בהס"ת אמה שכתב שם בשם רבי' ברוך שנסתפק אי סגי מחשבה לפי שמיצני פיגול דכתיב ביה לא חיטב ובעיני דבוי ותורמי' נטלה בלא דבוי רק במחשבה וכו' וסיים שם אמנם בשעת האזכורת צריך שיחשוב לשם קדושת השם כדאמרין בגיטין דף נ"ד ע"ב כל ס"ת שאין כל האזכרות שבו כתובין לשמן אינו שוה כלום: לע"ד שבידעו במחשב' לבדה סגי שהיה הרמב"ם וסמ"ג כתבו דפיגול הוי במחשבה בלא דבור וגם הראב"ד לא השיגו בזה וכו' הסמ"ג שצריך לכתבו לשמו מדאמרין בגיטין דף מ"ה ע"ב רשב"ג עיבוד לשמן בעי כתיבה וכו': ב מימרא דרבי יוחנן מגילה דף י"ח ע"ב ומנחות דף ל"ב ע"ב: ב סמ"ג מביייתא ב"ב דף ט"ו ע"א הקב"ה אומר ומשה אומר וכו' הרמב"ם בהלכות ס"ת וכו' פ: ד ברייתא שבת דף ק"ג ע"ב: ה ברייתא שם דף ק"ג ע"ב אף על גב דכתבתם גבי תפילין וכו' וכו' לפיכך פסלים מניניה: ו הרא"ש בתשובה כלל מ"ז: ז מימרא רבי יהודה אמר רב כל אות שאין גויל מקפה מר' וחותיה פסולה מנחות דף כ"ט ע"א וכו' הרמב"ם בפ"י מהס"ת האריך הרשב"א בזה בתשוב': ח ברי' שם דף ל' ע"א: ט רמב"ם ספ"ח מהס"ת וכתב שנרא' כשתים ליתונק שאינו רגיל מעובדא דלקמן: י מעובדא דההוא דיאפסק ליה ו דויהא וכו' וא"ל זיל אייתי ינוקא שם דף כ"ט ע"ב ומהא דניקב וכו' של ח' שם ע"א: ב הגהה מיימוני פ"י בשם מ"ס ובתשובות להרמב"ן נהן הטעם משום דאין לנו אלא כנתינתו מסיני: ז ובינו ירוחם:

בֵּין הַפְּסוּקִים, כֹּל שֶׁאֵין בּוֹ שְׁעוֹר פְּרָשָׁה, כְּשֶׁרָה (וְשִׁבוֹת ר"ב"ש). וְסָפֵר תוֹרָה שֶׁעָרַב בּוֹ הָאוֹתוֹת, כְּמוֹ בְּגֵט, אֵינָה פְּסוּלָה. אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן (שֶׁם סִימָן קמ"ו).

סימן ערה **צוֹרֶת פְּרָשָׁה פְּתוּחָה וּסְתוּמָה וְצוֹרֶת הַשִּׁירָה, וְכו' ו' סעיפים**

א. * פְּרָשָׁה פְּתוּחָה שֶׁעֲשָׂאָה סְתוּמָה, אוֹ סְתוּמָה שֶׁעֲשָׂאָה פְּתוּחָה, יִגְנוּ. הֵנָּה: וְשֶׁ אֲמָרִים דְּמַתֵּר לְתַקְנָהּ, כְּמוֹ בְּשָׂאָר טְעִיּוֹת (וְהָרִא"ש וְהַרְשֵׁב"א וְר"ב"ש). וְכֵן נִהְיָ הַסּוֹפְרִים לְתַקְנָהּ, אִם אֲפָשֶׁר לוֹ לַמְּחֹק שֶׁלֹּא יִפְגַּע בְּשֵׁם, כִּי אֵין לוֹ לַחֲתֹךְ הַשֵּׁם וְלַעֲשׂוֹת נִקְבִים בְּצִירָעָה (וְהָרִא"ש כָּלָל ג').

ב. בְּצוֹרֶת פְּתוּחָה וְצוֹרֶת סְתוּמָה יֵשׁ מַחֲלָקֶת בֵּין הַרְמַבְּ"ם וְהָרִא"ש, * וְיִרָא שְׁמִים יֵצֵא אֶת פֶּלֶם וְיַעֲשֶׂה בְּעֵינָיו שֶׁבְּפִרְשָׁה פְּתוּחָה יִסֵּם פְּרָשָׁה שְׁלֹפְנִיָּה בְּאֲמָצֵעַ שִׁטָּה, וְיִשְׁתַּיֵּר בְּסוֹפָה חֶלֶק כְּדֵי תִשַּׁע אוֹתוֹת, וְיִתְחִיל לכתב בְּרִאשׁ שִׁטָּה שִׁתְּחִתִּיה. וּבְפִרְשָׁה סְתוּמָה, תְּמִיד יִסֵּם פְּרָשָׁה שְׁלֹפְנִיָּה בְּתַחֲלַת שִׁטָּה וְיִנִּיחַ חֶלֶק כְּדֵי תִשַּׁע אוֹתוֹת, וְיִתְחִיל לכתב בְּסוֹף אוֹתָהּ שִׁטָּה עֲצֻמָּה, וְלֹא יִשְׁנֶה לַעֲשׂוֹת צוּרָה אַחֶרֶת לֹא לְפִתּוּחָה וְלֹא לְסְתוּמָה, וּבִהְיֵי הוּא כָּשֵׁר בֵּין לְהַרְמַבְּ"ם בֵּין לְהָרִא"ש. הֵנָּה: וְאֵם לֹא

באר הגולה

ה' הריב"ם בתשובותיו ושכן כ' הרשב"א: א ברי' שבת דף ק"ג ע"ב ומשמע דלית להו תקנה כדעת הרמב"ם בפ"ח מהס"ת ומטעם שכתב הרא"ש שתיקונום רחוק והביאו הטור: ב ב"י ושכן מצא בבאיור אחד למהר"י בן חביב בשם סופר א' מומחה ע"פ הרב הגדול החסיד הרב רבי יצחק קאפנטון ז"ל: ג ברייתא שבת דף ק"ג ע"ב וכדעת הרמב"ם בפ"ח דפסול ואין לו תקן, כמ"ש בריש הסי': ד טור (*) פירי' אריח חצי לבנה: ה ל' הרמב"ם פ"ח מהלכות ספר תורה מפסכת סופרים: ו טור בשם אביו הרא"ש בשם מסכת סופרים: ז רמב"ם שם פ"ז ועיין בא"ח בסי' קמ"ג סעי' ד' בהג"ה ודין לעמוד הבא

פב. באר הנוֹדָה

הַלְבָּבוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים סִימָן תְּרִיט תֵּרַכ תֵּרַכָּה

הַלְבָּלוּ: הגה וטוב לישן ^ירחוק מן הָאָרֶץ (מדרכי). ^יומי שאֵינוֹ רוֹצֶה לומר תִּשְׁבָּחוֹת וְשִׁירוֹת בְּלִילָה לא יִישֵׁן שָׁם (מהרי"ו).
וְהַחֲנֻמִּים הַמִּתְפַּלְלִים כָּל הַיּוֹם לֹא יַעֲזוּר כָּל הַלֵּילָה, כִּי מֵאֲבִדִין קוֹלָם כְּשֵׁאִיֵּם יֵשֵׁנִים (מהר"ל):

תֵּרַכ מִנְהֵג יָפֵה לְקַצֵּר בְּתַפְלַת שַׁחֲרִית. וְבוֹ סֵעִף אֶחָד:

א. *טוב *לְקַצֵּר בְּפִיּוּטִים וּבִסְלִיחוֹת שַׁחֲרִית כְּדִי לְמַהֵר, בְּעֵנֶן שִׁתְּפַלֵּל מוֹסֵף קֶדֶם שִׁבְעַ שְׁעוֹת: א טור וְהַחֲזוֹת מִיָּמִינוּ.

תֵּרַכ אֶסְדֵּר קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּמִילָה בְּיוֹם כַּפּוּר. וְבוֹ ו' סֵעִפִּים:

א. מוֹצִיאִין שְׁנֵי סַפְרִים, *בְּרֵאשׁוֹן *קוֹרִים שֶׁשֶׁה בְּפִרְשַׁת ^באַחֲרֵי מוֹת עַד וַיַּעַשׂ בְּאֶשֶׁר צִוָּה ה', *וְאִם חָל בְּשֶׁבַע ^גקוֹרִים שְׁבָעָה, ^דוּמִפְטִיר קוֹרֵא בְּשֵׁנִי בְּפִינָחָם וּבְעֶשְׂרִי לַחֲדָשׁ וּמִפְטִיר בִּישְׁעִיהָ וְאָמַר סִלּוֹ סִלּוֹ פָּנּוּ דָרָךְ עַד כִּי פִי ה' דָּבַר: ב. ^המִילָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, מְלִין ^ובֵּין יוֹצֵר לְמוֹסֵף אַחֵר קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְלֹאֲחֵר הַמִּילָה אוֹמְרִים אֲשֶׁרִי. (וְהַמְנַהֵג לְמֹל ^זאֲחֵר אֲשֶׁרִי) (מִנְהוּגִים). ^חוְאִם הוּא "בְּמִקּוֹם שְׁצִירָף לְצֵאת מִבֵּית הַכִּנְסָה, אִין מְלִין ^טעַד אַחֵר חֲזוֹת סֵפֶר תּוֹרָה,

בְּאֵר הַיֵּטֵב

עָנְשׁוּ גְדוֹל, מִצֵּאתִי. יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁחַל בְּשַׁבָּת אִין מִקְבְּלִין שְׁבַת, אֲכַל מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבַת וְשִׁי לְאָמְרוֹ, שִׁירֵי כִנְסַת הַגְּדוֹלָה:

א. לְקַצֵּר. וְכֵתֵב בְּהַחֲזוֹת מִיָּמִינוּ שֶׁאֵם הוּא סוֹף שֶׁשֶׁ יִדְלְגוּ אֲבִינוּ מִלְכָּנוּ, עֵין מִגֵּן אֲבִרְהָם. וְחִיתִּי כִּל יַחֲדִי לומר לַפְּחוֹת עֲשֶׂרָה וְדוּרִים, אֲרִבְכָּה בְּאֲרִבְכָּה תַּפְלוֹת וְאֲרִבְכָּה בְּחֲזוֹת הַשְּׁלִיחַ צָבוֹר וְשִׁתִּי פְעָמִים אֶחָד בְּמִנְחָה וְאַחַת בְּמַעֲרִיב, כִּנְגֵד עֶשֶׂר פְּעָמִים שֶׁהִיא מוֹכִיר כֶּהֱנִי גְדוֹל אֵת הַשֶּׁם:

א. אַחֲרֵי מוֹת. וְהַמְצַטֵּר עַל מִיתַת בְּנֵי אֶהֱיָן וּמוֹרִיד דְּמָעוֹת עֲלֵיהֶם בְּיוֹם כַּפּוּר מוֹחֲלִין לוֹ עֲזוּתָיו, וּבְנֵי אִין מִתִּים בְּחַיִּי, וְהוּא וְהָאֶרֶץ וְיָלִי. וּמִצְוָה לְלַמֵּד בְּיוֹם כַּפּוּר מִשְׁנוֹת יוֹמָא, גַּם לְלַמֵּד בְּסוֹף יוֹמָא הַמְּאֻמְרִים הַמְּדַבְּרִים בְּמַעֲלוֹת הַתְּשׁוּבָה, עֵין שִׁלְיָה. וְאִין לְתַלְמִיד חֶכֶם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וְלִהְיוֹת מִלְּהַתְּפִל הַתַּפְלוֹת וְהַסְלִיחוֹת וּבִקְשׁוֹת עִם הַצָּבוֹר, שִׁירֵי כִנְסַת הַגְּדוֹלָה: **ב. וּמִפְטִיר.** בְּהַפְטָרָה אִין אוֹמְרִים מְלַךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ רַק וְדָכָךְ אֶמֶת וְקִיָּם לְעַד בְּרוּךְ אַתָּה ה' וְגו', וְדָכִי מִשֶּׁה וְאַחֲרוּנִים: **ג. מִיָּלָה.** וְאוֹמְרִים זְכוֹר בְּרִית, וְאִם חָל בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים יוֹם לִבְשָׁה עֵין סוֹף סִימָן תַּחֲפַד:

וְאִם חָל בְּשַׁבָּת כו'. וְעֵין בְּסִימָן רַבֵּל שֶׁאִין מוֹסִיפִין מִשּׁוֹם דְּרֵאשִׁי הַפְּרִשּׁוֹת מַצִּינִים מַעֲנֵן כַּפָּרָה כו', עֵין שָׁם, וְהִבְיָא בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעֵין בְּשִׁירֵי אֲפִרְסִי שֶׁעַד י' סֵעִף י' וְכַתְּבִיתִּי שְׁעִירִים שָׁם:

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

טו. רַחוּק מִן הָאָרֶץ. פֶּן יָבֵא לִידֵי הַפְּחָה: **טז. וְיָמִי שֶׁאֵינוֹ וְכו'.** וְטַעַם הַתֵּרַ הַשֶּׁנֶּה הוּא מִשּׁוֹם שֶׁלֵּן שָׁם לְצַרֵּךְ מַצְוָה, לִכֵּן מִתֵּר לִישֵׁן וְהַגְּדָלָה. עֵין שָׁם. טוֹב לְלַמֵּד בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים מִשְׁנוֹת מִסְכָּת יוֹמָא, גַּם לְלַמֵּד הַמְּאֻמְרִים מִסוֹף יוֹמָא הַמְּדַבְּרִים מַעֲנֵן הַתְּשׁוּבָה. וְאִין לְתַלְמִיד חֶכֶם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וְלִהְיוֹת מִלּוֹמֵר הַתַּפְלוֹת וְהַסְלִיחוֹת עִם הַצָּבוֹר (וְאַחֲרוּנִים):

א. א. טוֹב לְקַצֵּר. וְאִם הוּא סוֹף שֶׁשֶׁ יִדְלְגוּ אֲבִינוּ מִלְכָּנוּ, כִּי אִם יֵאָחֲזוּ עַד שֶׁשֶׁה בְּשִׁבְעִית כְּכֹר הַגִּיעַ זְמַן הַמְּנַחָה: **ב. קֶדֶם שִׁבְעַ שְׁעוֹת.** לְכַתְּחֵלָה רֵאשִׁי ^אלְהוֹת זְהִיר לְהַתְּחִיל תַּפְלַת מוֹסֵף קֶדֶם שֶׁשֶׁ שְׁעוֹת

וּמִחֲצָה עַל הַיּוֹם, לְפִי שֶׁבִּשְׁשׁ וּמִחֲצָה הוּא זְמַן תַּפְלַת מִנְחָה גְדוֹלָה, שֶׁהִיא תְּדִירָה יוֹתֵר מִתַּפְלַת מוֹסֵף. וּמִכָּל מִקּוֹם בְּדִיעֵבֵד אִם אֲרַע שְׁנֵתָאֲחֵר תַּפְלַת מוֹסֵף עַד חֲצִי שְׁבַע אוֹ אַחַר שְׁבַע, יֵשׁ לְהַתְּפַלֵּל מוֹסֵף קֶדֶם וְאַחֵר כִּךְ מִנְחָה, אִם לֹא שֶׁכֶּבֶר הַגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קִטְנָה. וְצִירָךְ כִּל יַחֲדִי לומר לְעֶשְׂרָה וְדוּרִים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים לַפְּחוֹת, אֲרִבְכָּה בְּאֲרִבְכָּה תַּפְלוֹת וְאֲרִבְכָּה בְּחֲזוֹת הַשְּׁלִיחַ צָבוֹר, וְשִׁתִּי פְעָמִים, אַחֵר בְּמִנְחָה וְאַחֵר בְּמַעֲרִיב כִּנְגֵד עֶשֶׂר פְּעָמִים שֶׁהִיא כֶּהֱנִי גְדוֹל מוֹכִיר אֵת הַשֶּׁם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים:

א. א. קוֹרִין שֶׁשֶׁה. מִפְּנֵי שֶׁקִּדְּשׁוּ יוֹתֵר מִשְׁאֵר יוֹם טוֹב, שֶׁאֲסוּר כָּל

שֶׁנֶּר הַחֲזוֹן

א. א. מִגֵּן אֲבִרְהָם וְשִׁאֵר אֲחֲרוּנִים: **ב. מִשֶּׁה אֲפִרְסִי.** וְעֵין סִימָן רַפּוֹ: **ג. וְהִיא שְׁאוֹמֵר מַעֲרִיב עוֹד פְּעַם אֶחָד בְּתוֹךְ סְלִיחוֹת לֹא חֲשִׁיב, דְּלֹא חֲשִׁיב אֲלֵא מִה שְׁאוֹמְרִים בְּתוֹךְ תַּפְלָה:** **א. א. פֶּן מִשְׁמַע לְעִיל סִימָן רַבֵּל סֵעִף א' בְּהַגְּדָלָה: ב. ב. וְכַתְּבִיתִּי בְּכֹה כְּתִיב שֶׁאִין אוֹמְרִים יוֹם לִבְשָׁה, דְּהֵינּוּ כְּמוֹ הַלֵּל, עֵין שָׁם. וּבְתִשְׁבַּת שׁוֹאֵל וּמְשִׁיב מִיָּד חֲלָק ב' סִימָן קֵנָה כְּתִיב הַמְּאֻמְרִים:**

לוח עמוד הדימוי: יום ג יז אלול תשעו ♦ יום ד כד אלול תשפא ♦ יום ה ל אב תשפז ♦ יום ו אב תשצא ♦ שב"ק יא תמוז תשצו ♦ יום א יז סיון תתא

תריסר שבטין הוו ליה לאבא לקיימא בעלמא ולא יתיר, והשתא בעי לאולדא בגין דילמא אגן פגימין דאיהו בעי לאולדא אחרין במלקדמין. מיד בלבל ההוא ערסא, ואתעבב ההוא שמושא. כאילו עבד קלנא לגבי שכינתא דשריא על ההוא ערסא. ועל דא כתיב וישמע ישראל דהא בשמא דא אסתלק גו תריסר דאתפסין דאינון תריסר נהרי אפרסמונא דכנא.

ויהיו בני יעקב שנים עשר, אליו תריסר שבטין דשכינתא אתתקנת בהו. ומאן אינון, אליו דאורייתא אהדרת ועבד לון חושבנא (דרה קצו ע"ב) במלקדמין. בלהו קדישין, בלהו אתחזין לגבי שכינתא לאסתפלא בקדושה דמאריהון. דאילו עבד ההוא עובדא לא ייתי ראובן במנינא.

ועם כל דא אתענש דאתנטיל בכורתיה מגיה ואתיהיב ליוסף כמה

דאת אמר, (דברי הימים א ה) ובגני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור ובחללו יצועי אביו נתנה בכרתו (לכני) ליוסף. תא חזי, (דניאל ב) להוא שמה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא, די כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין, וכל מה דאיהו עבד כלא איהו בחכמתא עלאה.

תא חזי, כמה גרים עובדא דבר נש, דהא כל מאי (מאן) דאיהו עבד, כלא אתרשים וקיימא קמי דקודשא ברין הוא. דהא יעקב בשעתא דעאל לגבה דלאה, כל ההוא לילא רעותיה ולביה היה ברחל, דחשיב דרחל איהי. ומההוא שמושא וטפה קדמא ומההוא רעותא אתעברת לאה ואוקמיה. דהא אלמלא דיעקב לא ידע לא אסתלק בחושבנא. ועל דא לא אסתלק בשמא ידיעא אלא שמה סתם ראובן.

תרגום לשון הוזהר

ישראל כי הוא הבכור ובחללו יצועי אביו נתנה בכרתו (לכני) ליוסף.

בא ראה, (דניאל ב) שיהיה שם האל מברך מן העולם ועד העולם. שכל מעשיו אמת ודרכיו דין, וכל מה שהוא עושה, הכל הוא בחכמה עליונה.

בא ראה כמה גורם מעשה אדם, שהיה כל מי שהוא עושה, נרשם ועומד לפני הקדוש ברוך הוא. שהיה יעקב, בשעה שנכנס ללאה, כל אותו הלילה היה רצונו ולבו ברחל, שחשב שהיא רחל, ומאותו שמוש וטפה ראשונה ומאותו

ועם כל דא אהדר עובדא לאתריה, כמה דההוא רעותא קדמא אתעבדת ברחל, ההוא רעותא אתהדרת בה. דהא בכורתיה אהדרת ליוסף בוכרא ברחל, אתר דרעותא הות ברחל וכלא סליק באתריה. בגין דכל עובדיו דקדשא ברוך הוא כלאו קשוט וזכו.

רבי חזקיה אשכחיה יומא חד לרבי יוסי דהיה משתמיט ספסינא גו קטרי דנורא והיה סליק קטורא דתנא לעילא. אמר ליה, אלו קטורא דתנא דקרבנא דהיה סליק על גבי מדבחא הנה סליק תדיר כי האי גונא, לא שריא רוגזא בעלמא וישראל לא אתגלי מעל ארעא.

תרגום לשון הוזהר

המדבר בכתמרות עשן מקטרת מר ולבונה מכל אבקת ריכל. מי זאת עלה? בא ראה, בזמן שהיו ישראל הולכים במדבר, השכינה הלכה לפניהם, והם הלכו אתריה, שכתוב (שמות יג) ה' הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם וגו'. ולכן כתוב (וישח ב) כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר וגו'.

ושכינתה היתה הולכת וכל ענני הכבוד עמה. וכשהיתה שכינה נוסעת, היו נוסעים, ככתוב (במדבר ט) ולפי העלות הענן מעל האהל ואחרי כן יסע בני ישראל וגו'. וכשהיה עולה, אותו ענן עולה עד למעלה, וכל בני העולם רואים ושואלים ואומרים, מי זאת עלה מן המדבר כתימרות עשן.

פתח רבי יוסי ואמר, (שיר ג) מי זאת עלה מן

האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל וגו'. וכד איהי סלקא ההוא עננא סלקא עד לעילא, וכל בני עלמא חמאן ושאלי ואמרי, מי זאת עולה מן המדבר פתימרות עשן.

ההוא עננא דשכינתא אתחזיא עשן, מאי טעמא איהי עשן. בגין דנורא דאדליק אברהם ויצחק בריה הנה אחיד בה ולא אעדי מינה. וכד אתאחדת ההוא נורא בגווה הנה סליק עננא (ב"א תננא).

ועם כל דא, מקשרת מר ולבונה. מאי מקשרת, מתקשרא בתרין סטרין אחרין, עננא דאברהם לימינא, עננא דיצחק לשמאלא. מפל אבקת רוכל, דא יעקב.

דבר אחר דא יוסף הצדיק, בגין דארונא דיוסף הנה אזיל לגביה, אמאי רוכל, בגין דהנה רכיל לאחוי

תרגום לשון הוזהר

אותו ענן של השכינה שגרה עשן. מה הטעם היה עשן? משום שהאש שהדליקו אברהם ויצחק בנו היתה אחוזה בה ולא וזה ממנה, ובאשר נאחזה אותה האש בתוכה, היתה עולה ענן נ"א עשן.

ועם כל זה, מקשרת מר ולבונה. מה זה מקשרת? מתקשרת בשני צדדים אחרים, ענן של אברהם לימין, ענן של יצחק לשמאל. מכל אבקת רוכל - זה יעקב.

דבר אחר - זה יוסף הצדיק, משום שארוננו של יוסף היה הולך אליו. למה רוכל? משום שהיה רכיל את אחיו לאביו. דבר אחר למה רוכל - אלא מה חנני זה שצוירות עצי בשמים ואבקות עלים מריחים כלם בידו - כך גם יוסף, הוא

קדעי דתננא דמדבכא אדליק (דף קצו ע"א) בוצינא דאתחזיא לאדלקא, וכל אנפין נהירין ובוצינן דלקין.

ומימא דאתחריב בי מקדשא לית לך ימא ויומא דלית ביה זעימו ורונגא. כמה דאת אמר, (תהלים ז) ואל וועם בכל יום, ואתפרש חדוה מעילא ומתתא. וישראל אזלין בגלותא ואינון ברשו דטעון אחרין. וכדין אתקיים קרא דכתיב, (דברים כח) ועברת שם אלהים אחרים.

וכל דא למה, בגין דכתיב, (דברים כח) תחת אשר לא עברת את יי אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. מאי מרוב כל. הכא מרוב כל, והתם בחסר כל.

עד דיתער קדשא בריך הוא ויפרוק לון מביני עממינא, כמה דאת אמר, (דברים ז) ושב יי אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מפל העמים

תרגום לשון הוזהר

את שבותך ורחמך ושב וקבצך מפל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה. וכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.

ואלה תלדות עשו הוא אדום. בא ראה, בחיי יצחק לא נמנו בני עשו כמו שנמנו בני יעקב, שהרי עד שלא מת יצחק הם נמנו, אבל בעשו מה כתוב? ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו וזון ושבוע ימים ויקברו אתו עשו ויעקב בניו. אחריו מה כתוב? ואלה תלדות עשו הוא אדום. מה הטעם? משום שאינו בחלקו ובירשתו ובגורלו, אלא יעקב ובניו.

ולכן יעקב ובניו הם חלקו של הקדוש ברוך הוא לעמוד הבא

ל לחודש

יום חמישי

ישמיד: כא תהלת יהוה ידבר פי ויכרך
כל־בשר שם קדשו לעולם ועד:

קמו * הללויה הללי נפשי את־יהוה:
ב תהללה יהוה בתי וזמרה
לאלהי בעוזי: ג אל־תבטחו בנדיבכם
בכ־אדם | שאין לו תשועה: ד תצא
רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא אברו
עשתגתיו: ה אשרי שאל יעקב בעזרו
שברו על־יהוה אלהיו: ו עשה |
שמים וארץ את־הים ואת־כל־אשר־
בם השמר אמת לעולם: ז עשה
משפט | לעשוקים נתן לחם לרעבים
יהוה מתיר אסורים: ח יהוה | פלח
עולים יהוה זקק כפופים יהוה אהב
צדיקים: ט יהוה | שמר את־גרים יתום
ואלמנה יעודד ודרך רשעים יענת:
י ימלך יהוה | לעולם אלתיו ציון לדר
ודר הללויה:

קמוז * הללויה | כי־טוב זמרה
אלהינו כי־נעים נאנה תהלה:
ב בונה ירושלם יהוה נדחי ישראל
יבנס: ג הרופא לשבורי לב ומחפש
לעצבותם: ד מונה מספר לזוכבים
לכלם שמות יקרא: ה גדול אדונינו
ורב־גח לתבונתו אין מספר: ו מעודד
עניים יהוה משפיל רשעים עדי־ארץ:
ז ענו ליהוה בתודה זמרו לאלהינו
בכבוד: ח המקסה שמים | בעבים
המכין לארץ מטר המצמים הרים

קמוז * תהלה לוד ארוממן אלוהי
המלך ואברהם שמו לעולם
ועד: ב כל־יום אברך ואהלה
שמו לעולם ועד: ג גדול יהוה
ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר: ד דור
לדור ישבח מעשיו וגבורתיו יגידו:
ה הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך
אשיחה: ו ועזוז נוראתיך יאמרו
וגדולתך אספרנה: ז זכר רב־
טובך יביעו וצדקתך ירגנו: ח חנון
ורחום יהוה ארך אפים וגדל־חסד:
ט טוב־יהוה לכל ורחמי על־כל־
מעשיו: י יודוך יהוה כל־מעשיו
וחסידיו יברככה: יא כבוד מלכותך
יאמרו וגבורתך ידברו: יב להודיע |
לבני האדם גבורתו וכבוד הדר
מלכותו: יג מלכותך מלכות כל־
עלמים וממשלתך בכל־דור ודר:
יד סמוך יהוה לכל־הנפלים וזקף
לכל־הכפופים: טו עיני־כל אלוה
ישברו ואתה נותן־להם את־אכלם
בעתו: טז פותח את־ידיך ומשפיע
לכל־חי רצון: יז צדיק יהוה בכל־
דרכיו וחסיד בכל־מעשיו: יח קרוב
יהוה לכל־קראיו לכל אשר יקראהו
באמת: יט רצון־יראיו יעשה ואת־
שועתם ישמע ויושיעם: כ שומר יהוה
את־כל־אהביו ואת כל־הרשעים

יב ובחסדך תצמית איבי והאבדת כל־
צורי נפשי כי אני עבדך:

קמוד * לוד | ברוך יהוה | צורי
המלמד ידי לקרב אצבעותי
למלחמה: ב חסדי ומצודתי משגבי
ומפלטי לי מגני וכו חסיתי הרודד
עמי תחתי: ג יהוה מה־אדם ותדעהו
בן־אנוש ותחשבהו: ד אדם להכל
דמה ימיו כצל עובר: ה יהוה הט־
שמיך ותד גע בהרים ויעשנו:
ו ברק ברק ותפיעם שלח חציו
ותהמם: ז שלח ידך ממרום פצני
והצילני ממים רבים מיד בני נגר:
ח אשר פיהם דבר־שוא וימינם ימין
שקר: ט אלהים שיר חדש אשרה לך
בגבל עשור וזמרה־לך: י הנותן
תשועה למלכים הפוצה את־דוד
עבדו מחרב רעה: יא פצני והצילני
מיד בני־נגר אשר פיהם דבר־שוא
וימינם ימין שקר: יב אשר בנינו |
בנטעים מגדלים בנעוריהם בנותינו
כוזות מחשבות תכנית היכל: יג מזונינו
מלאים מפיקים מזן אל זן צאוננו
מאליפות מרפכות בחוצותינו:
יד אלופינו מסבלים אין־פרץ ואין
יוצאת ואין צוהה ברחבתינו: טו אשרי
העם שפכה לו אשרי העם שיהוה
אלהיו:

נו אהלך טמנו פח לי: ה הביט ימין |
וראה ואין־לי מכיר אבד מנוס ממני
אין דורש לנפשי: ו זעקתי אליך יהוה
אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ
החיים: ז הקשיבה | אל־רונתי כי־
דלותי מאד הצילני מרדפי כי אמצו
ממני: ח הוציאה ממסגר | נפשי
להודות את־שמוך בי יתרו צדיקים
כי תגמל עלי:

קמוג * מזמור לוד יהוה | שמע
תפילתי האזינה אל־תחנוני
באמתך ענני בצדקתך: ב ואל־תבוא
במשפט את־עבדך כי לא־יצדק לפניך
כל־חי: ג כי רדף אויב | נפשי דבא
לארץ חיתי הושבני במחשפים כמתי
עולם: ד ותתעטף עלי רוחי בתוכי
ישתומם לפי: ה זכרתי ימים | מלדם
הגיתי בכל־פעלך במעשה ידיך
אשוחח: ו פרשתי ידי אלך נפשי |
בארץ־ציופה לך סלה: ז מהר ענני |
יהוה כלתה רוחי אל־תסתר פניך
ממני ונמשלתי עם־יודי בור:
ח השמיעני בבקר | חסדך כי־בך
בטחתי הודיעני דרך־נו אלך כי־אליך
נשאתי נפשי: ט הצילני מאיבי | יהוה
אליך כסתי: י למדני | לעשות רצונך
כי־אתה אלוהי רוחך טובה תנחני
בארץ מישור: יא למען־שמוך יהוה
תחגי בצדקתך | תוציא מצרה נפשי:

חציר: ^ט גותן לבהמה לחמה לבני
ערב אשר יקראו: ^י לא בגבורת הסוס
יחפץ לא בשוקי האיש ירצה:
^{יא} ורצה יהוה את־יראיו את־המיתלים
לחסדו: ^{יב} שבתו ירושלם את־יהוה
הללי אלהיו ציון: ^{יג} כי־חזק בריחי
שעריה ביה בניה בקרבו: ^{יד} השם־
גבורה שלום חלב חטים ישיבוע:
^{טו} השלח אמרתו ארץ עד־מהרה ירוץ
דברו: ^{טז} הנתן שלג בצמר כפור באפר
יפור: ^{יז} משליו קרחו כפתים לפני
קרתו מי יעמד: ^{יח} ישלח דברו וימסם
ישב ורוחו יזל־מים: ^{יט} מגיד דברו
דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו
לישראל: ^כ לא עשה כן לכל־גוי
ומשפטים בל־ידעום הללויה:

קמח * הללויה | הללו את־יהוה מן־
השמים הללוהו במרומים:
^ב הללוהו כל־מלאכיו הללוהו כל־צבאו
צבאיו: ^ג הללוהו שמש וירח הללוהו
כל־כוכבי אור: ^ד הללוהו שמי
השמים ותמים אשר | מעל השמים:
^ה יתללו את־שם יהוה כי הוא צנה
ונבראו: ^ו ויעמידם לעד לעולם חק־
נתן ולא יעבור: ^ז הללו את־יהוה
מן־הארץ תנינים וכל־תהמות: ^ח אש
וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה
דברו: ^ט ההרים וכל־גבעות עץ פרי
וכל־ארוזים: ^י החיה וכל־בהמה ורמש

וצפור כנף: ^{יא} מלכי־ארץ וכל־לאמים
שרים וכל־שפטי ארץ: ^{יב} בחורים
וגם־בתולות זקנים עם־נערים:
^{יג} יתללו | את־שם יהוה בייגשגב שמו
לברו יהודי על־ארץ ושמים: ^{יד} וגם
קרן | לעמו תהלל לכל־חסידיהו לבני
ישראל עם קרבו הללויה:

קמט * הללויה | שירו ליהוה שיר
חדש תהללו בקהל חסידים:
^ב ישמח ישראל בעשוי בני־ציון יגילו
במלכם: ^ג יתללו שמו במחול בתה
וכנור וזמרו־לו: ^ד כ־ירוצה יהוה
בעמו יפאר עננים בישועה: ^ה יעלזו
חסידים בכבוד ורננו על־משכבותם:
^ו רוממות אל בגרוגם וחרב פסיות
בידם: ^ז לעשות גקמה בגוים תוכחות
בלאמים: ^ח לאסר מלכיהם בזקים
ונקבדיהם בכבלי ברזל: ^ט לעשות
בהם | משפט כתוב הדר הוא לכל־
חסידיהו הללויה:

קנ * הללויה | הללו־אל בקדשו
הללוהו ברקיע עזו: ^ב הללוהו
בגבורתיו הללוהו קרב גדלו:
^ג הללוהו בתקע שופר הללוהו בגבל
וכנור: ^ד הללוהו בתה ומחול הללוהו
במנים ועגב: ^ה הללוהו בצלצלי־שמע
הללוהו בצלצלי תרועה: ^ו כל הגשמה
תהלל יה הללויה:

כל הגשמה תהלל יה הללויה:
מי יתן מציון ישועת ישראל. בשוב
יהוה שבות עמו, נגל יעקב ישמח
ישראל: ותשועת צדיקים מיהוה.
מעוזם בעת צרה: ויעזרם יהוה
ויפלטם. יפלטם מרשעים ויושיעם כי
חסו בו:

סכום הפסוקים של תהלים אלים וחמש מאות ועשרים
ושבעה. א"א כז"ך סימן. וחציו ופתוחו בפיהם. וסדרי
תשעה עשר וממוריו מאה וחמישים

בקשה אחר אמירת תהלים

בחול אומר:

יהי רצון מלפניך, יהוה אלהינו
ואלהי אבותינו בזכות ספר
ראשון, שני, שלישי, רביעי, חמישי
שבתהלים שקראנו לפניך שהוא כנגד
ספר בראשית, שמות, ויקרא, במדבר,
דברים (אם אמר כל ספר התהלים, אומר: בזכות
חמשה ספרי תהלים המכונים כנגד
חמשה חמשי תורה) ובזכות מזמוריו
ובזכות פסוקיו ובזכות תבותיו ובזכות
שמותיהם הקדושים והטהורים
היוצאים ממנו, שתכפר לנו על כל
חטאתינו, ותסלח לנו על כל פשעינו
שחטאנו ושעונו ושפשענו לפניך.
ותחזירנו בתשובה שלמה לפניך.
ותדריכנו לעבודתך. ותפתח לבנו
בתלמוד תורתך. ותשלח רפואה
שלמה לכל חולי עמך, ולחולה

(פכ"פ) ותקרא לשבויים דרור,
ולאסורים פקח קוח ולכל הלכי
דרכים ועוברי ימים ונהרות מעמך
ישראל, תצילם מכל צער ונזק,
ותגיעם למחוז חפצם לחיים ולשלום.
ותפקוד לכל חשוכי בנים בורע של
קנא לעבודתך וליראתך. ומעברות
של עמך בית ישראל, תצילן שלא
תפלגנה ולדותיהן. והיושבות על
המשבר, ברחמיך הרבים תצילן מכל
רע. ועל המניקות תשפיע שלא יחסר
חלב מדיהן. ואל ימשל אספרה
ושדין ורוחין ולילין וכל פגזין
ומרעין בישינ ככל ילדי עמך בית
ישראל, ותגדלם לתורתך ללמוד
תורה לשמה, ותצילם מעין הרע
ומדבר וממגפה ומשטן ומיצר הרע.
ותבטל מעלינו ומכל עמך בית
ישראל ככל מקום שהם, כל גזרות
קשות ורעות. ותטה לב המלכות
עלינו לטובה ותגור עלינו גזרות
טובות, ותשלח ברכה והצלחה בכל
מעשה ידינו. והכן פרנסתנו מידך
הרחבה והמלאה. ולא יצטרכו עמך
בית ישראל זה לזה ולא לעם אחר,
ותן לכל איש ואיש די פרנסתו, ולכל
גויה וגויה די מחסורה. ותמהר
ותחיש לגאלנו, ותבנה בית מקדשנו
ותפארתנו. ובזכות שלש עשרה

ספר ליום ראשון ראשון
א לחודש **יום שישי**

פֶּן-יֵאָנֵף | וְתֵאָבְדוּ דָרְךְ פִּי-יִבְעַר
כַּמְעֻט אַפּוֹ אֲשֶׁרִי כַל-חֹסִי כּוֹ:

ג א מְזֻמּוֹר לְדָוִד בְּכִרְחוֹ מִפְּנֵי |
אֲבָשְׁלוֹם בְּנֹ: ב יְהוָה מְהִירָבּוֹ צָרִי
רַבִּים קָמִים עָלַי: ג רַבִּים אֲמָרִים
לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לֹא בָאֱלֹהִים סֵלָה:
ד וְאַתָּה יְהוָה מִגֵּן בַּעֲדִי כְבוֹדִי וּמִרִים
רֹאשִׁי: ה קוֹלִי אֶל-יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי
מִהָר קָדְשׁוֹ סֵלָה: ו אֲנִי שִׁכְבָּתִי
וַאֲשַׁנָּה הַקִּיצוֹתִי כִי יְהוָה יִסְמְכֵנִי:
ז לֹא-אֵירָא מִרַכְבוֹת עִם אֲשֶׁר סָבִיב
שְׁתוֹ עָלַי: ח קוֹמָה יְהוָה | הוֹשִׁיעֵנִי
אֱלֹהִי כִי-הִכַּתִּי אֶת-כָּל-אֹיְבֵי לִחֵי שְׁנֵי
רָשָׁעִים שְׁבַרְתָּ: ט לִיהוָה הִישׁוּעָה עַל-
עַמּוֹ בִּרְכָתְךָ סֵלָה:

ד א לְמִנְצָח בְּגִינּוֹת מְזֻמּוֹר לְדָוִד:
ב בִּקְרָאִי עֲנֵנִי | אֱלֹהִי צִדְקִי בַּצָּר
הֲרַחֲבָה לִי חֲנּוּי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי: ג בְּנִי
אִישׁ עַד-מָה כְבוֹדִי לְכַלְמָה תַּאֲהָבוֹן
רִיק תִּבְקָשׁוּ כִּזְב סֵלָה: ד וְדַעוּ כִּי-
הַפִּלָּה יְהוָה חֲסִיד לֹא יְהוָה לְשִׁמְעַ
בִּקְרָאִי אֵלָיו: ה רְגֹזוּ וְאֶל-תַּחֲטְאוּ
אֲמָרוּ בְּלִבְכֶּם עַל-מִשְׁכַּבְכֶּם וְדַמּוּ
סֵלָה: ו זָכְחוּ זִכְרִי-צָדֵק וּבִטְחוּ אֶל-
יְהוָה: ז רַבִּים אֲמָרִים מִיִּירָאֲנוּ טוֹב
נִסָּה-עָלֵינוּ אֹר פִּנְיָה יְהוָה: ח נִתְמַה
שְׁמִתָּה בְּלִבִּי מַעַת דִּגְגָם וְתִירוּשָׁם
רְבוּ: ט בְּשָׁלוֹם יַחֲדוּ אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן
כִּי-אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לִכְטַח תוֹשִׁיבֵנִי:

א א אֲשֶׁר־יֵהְיֶה אֲשֶׁר | לֹא הִלֵּף
בַּעֲצַת רָשָׁעִים וּבְדִרְךָ חֲטָאִים לֹא
עָמַד וּבְמוֹשֶׁב לָצִים לֹא יָשָׁב: ב כִּי אִם
בְּתוֹרַת יְהוָה חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה
יוֹמָם וְלַיְלָה: ג וְהִזָּה כַּעַץ שְׁתוּל עַל-
פִּלְגֵי מַיִם אֲשֶׁר פָּרִיו | יִתֵּן בְּעֵתוֹ
וְעִלְהוּ לֹא-יָבוֹל וְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה
יַצְלִיחַ: ד לֹא-כֵן הָרָשָׁעִים כִּי אִם-כִּמְץ
אֲשֶׁר-תִּדְפְּנוּ רוּחַ: ה עַל-כֵּן | לֹא-יִקְמוּ
רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט וְחֲטָאִים בַּעֲדַת
צִדִּיקִים: ו כִּי-יִדְרַע יְהוָה דֶּרֶךְ צִדִּיקִים
וְדֶרֶךְ רָשָׁעִים תֵּאָבֵד:

ב א לְמָה רָגַשׁוּ גוֹיִם וְלֹא־מִיִּם יִהְיוּ-
רִיק: ב יִתְצַבּוּ | מַלְכֵי-אַרְצַי וְרוֹזְנִים
נוֹסְדוּ-יַחַד עַל-יְהוָה וְעַל-מִשְׁיָחוֹ:
ג נִתְתָּקָה אֶת-מוֹסְרוֹתֵימוֹ וּנְשָׁלִיכָה
מִמֶּנּוּ עֲבָתֵימוֹ: ד יוֹשֶׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק
אֲדָנִי לְעַג-לָמוֹ: ה אֲזַ יְדַבֵּר אֱלֹהֵימוֹ
בְּאָפוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יִבְהַלְמוּ: ו וְאֲנִי נִסְכָּתִי
מִלְכִּי עַל-צִיּוֹן הִר-קָדְשִׁי: ז אֲסַפְּרָה
אֶל חֵק יְהוָה אֲמַר אֵלֵי בְנֵי-אַתָּה אֲנִי
הַיּוֹם לְדָתִיךָ: ח שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאַתְּנָה
גוֹיִם נַחֲלֶתְךָ וְאַחֲזֶתְךָ אֶפְסֵי-אַרְצִי:
ט תִּרְעַם בְּשִׁבְט בְּרוֹזַל כָּכִלִי יוֹצֵר
תִּנְפַּצֵּם: י וְעַתָּה מַלְכִּים הַשְׁכִּילּוּ
הַיּוֹסְרוּ שְׁפָטִי אֲרָץ: יא עֲבָדוּ אֶת-יְהוָה
בִּירָאָה וְלִילּוּ בַרְעֵדָה: יב נִשְׁקוּ-בָר

מְדוּתִיךָ שֶׁל רַחֲמִים הַתְּנוּבוֹת
בְּתוֹרָתְךָ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר: יְהוָה | יְהוָה
אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אַרְךָ אֲפִים וְרַב חֶסֶד
וְאַמֶּת: נוֹצֵר חֶסֶד לְאֵלָפִים נִשְׂא עוֹן
וּפִשַׁע וְחֲטָאָה וְנִקָּה, שְׂאִינָן חוֹזְרוֹת
רִיקָם מִלִּפְנֵיךָ: עֲזָרְנוּ אֱלֹהִי יִשְׁעֵנוּ עַל
דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל
חַטֹּאתֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: בְּרוּךְ יְהוָה
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

בְּקִשָּׁה אַחֵר אֲמִירַת תְּהִלִּים לְשִׁבְת
וַיִּוֹּט
יְהִי רַצוֹן מִלִּפְנֵיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּזִכּוֹת סֵפֶר
רֹאשׁוֹן, שְׁנִי, שְׁלִישִׁי, רְבִיעִי, חֲמִישִׁי
שֶׁבַת־הַלִּים שְׁקָרָנוּ לִפְנֵיךָ שֶׁהוּא כְּנֹד
סֵפֶר בְּרֹאשִׁית, שְׁמוֹת, וִיקְרָא, בְּמִדְבָּר,
דְּבָרִים וּבְזִכּוֹת מְזֻמּוּרֵיוּ וּבְזִכּוֹת
סֵלָה:

לקונוי

תשעה תקונין ב

מוהר"ר

כה

ממפרשי התורה, קדם שמתחיל לבאר איזה באור, צריך לו מתחלה לשפד תפלתו לפני השם ותברך, כדי לעורר לב העליון, להשפיע עליו דבורים בנחלי אש, ואחר־כך יתחיל לבאר, כי אחר־כך נפתח הצור ויוזבו מימיו, הינו באורי התורה:

ג ויש חלוק בין באור שאדם מבאר בינו לבין עצמו, לבין באור שאדם מבאר לרבים, כי כשדורש רבים, וקדם הבאור הוא מקשר את עצמו עם נשמותיהם ושופד שיחו ותפלתו לפני השם ותברך, בודאי: הן אל כביר לא ימאס (איוב לו) (א); אבל תפלת יחיד, אפשר שמואסין בתפלתו. וזה בחינת: ודברת אל הסלע לעניהם - שתפלתך תהיה בשעה שהצבור מקבצים. וזה (ה): הקהל את העם:

ד וזהו החלוק בין הלומד מתוך הספר ובין השומע מפי החכם עצמו, כי השומע מפי החכם עצמו, בודאי נתקשר נשמתו עם נשמת החכם בשעת תפלתו בנ"ל, ויש לזה האדם חלק בבאור הזה, כי על־ידי התפלה נתוסף קדשה למעלה, וכל תפלה היוצאת מהרבה נשמות, היא מוספת קדשה למעלה ומעוררת ביותר לב העליון בנ"ל, ולב העליון שופד מימי הבאור ביותר. הכל לפי רב אנשים, כן יותר קדשתו, בבחינת (תהלים כב): ואתה קדוש יושב תהלות ישראל - על־ידי תהלות ישראל נתוסף קדשתו. גם כל אלו האנשים העומדים בשעת הדרוש, נכנעו רשעתם על־ידי הטוב שבחכם הדרוש; ולפי ההכנעה, כן נכנעים האויבים, הינו הקלפות השוכנים סביב לב העליון, בבחינת (חזקאל ט): ואת ירושלם שמתיה בתוך הגוים; והיא לב, בבחינת (ישעיה כ): דברו על לב ירושלם:

וזה בחינת מטה, שאמר הקדוש־ברוך־הוא למשה: קח את מטה והקהל את העדה. מטה זה בחינת ממשלת וכו' הצדיק, שנעשה על־ידי עבודתו, שעל־ידו נכנעים כל האויבים, הן למטה הן למעלה, וזהו (תהלים ק): מטה עזך ישלח ה' מציון; הינו המצוות ומעשים טובים, שהן ציינים לדברים עליונים, שמהם נעשה מטה עז להכניע אויבים, וזה: וזה בקרב איבך. נמצא, מי שהוא אצל החכם בשעת באור התורה, נמצא שנכנע הרע שלו בנ"ל:

ז והיו: שפכי כמים לבך נכח פני ה' (איכה ב), פני ה' זה בחינת באורי ודרושי התורה, כמו (ויקרא יט): והדרת פני קנן. וכן זה הדרת־פנים, והם שלש־עשרה תקוני דקנא, והם שלש־עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן (ד), שצריך לשפד שיחו ותפלתו קדם שממשיך באורי התורה בנ"ל. וזהו: ויפלו על פניהם - כששמעו המריבה, הכינו שעל־ידי באורי התורה, שהם בחינת פנים בנ"ל, מחמת הנפילה הנ"ל, מחמת זה התחיל המריבה:

ח ובשמת־תפלל קדם הדרוש, צריך להתפלל בתחנונים, ויבקש מאת הקדוש־ברוך־הוא מתנת־חנם, ולא יתלה בזכות עצמו, אף־על־פי שעבדו נעורר מטה עזו של עבודתו, אין זה המטה כדי להתנאות, אלא כדי להכניע הרע שבעדה, כי ברבים יש בהם טובים ורעים, וצריך להכניע הרע שברעים בנ"ל. אבל לפני השם ותברך יעמוד כדל ויכרש, וידבר תחנונים, ולא יתלה בשום זכות. וזהו (דברים ט): ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר - שצריך לדבר תחנונים בשעה שיוצא לומר, הינו קדם הדרוש:

ב

לשון רבנו זכרנו לברכה

פרקא תליהא דספרא דצניעותא

תשעה תקונין ויקרין אתמסרם לדקנא. כל מה דאתמסר ולא אתגלויא, עלאה ויקרא אשתבת, והוא גנויא ויקרא. נימין על נימין מקמי פתחי דאדנין עד רישא [דפמאן]. מרישא האי לרישא אחרא. אשתבת מתחת תרין ניקבין ארמא מלא דלא אתחזיא. עלעין אתחפין מהאי גיסא ומהאי גיסא. בהו אתחזון תפוחין סמקין בורדא. בחד חוטא תלון אכמין תקיפין עד חדוין. שפון סמקין בורדא אתפגון. ועירין נחתין בגרונא ומחפין קנדא. רברבין וועירין נחתין בשקולא. באלין אשתבת נפר ותקור:

א דע, שיש נשמה בעולם, שעל־ידי נתגלה באורי ופרושי התורה, והיא מסבלת ביסורין. פת במלח תאכל ומים במשוה תשתה, כי כך דרכה של תורה (אבות פ"א). וכל מפרשי התורה הן מקבלין מואת הנשמה, וואת הנשמה, כל דבריה בנחלי אש, כי אי אפשר לקבל ולשאב מימי התורה, אלא מי שדבריו בנחלי אש, בבחינת (ירמיה כב): הלא כה דברי באש. וכשהנשמה הוואת נופלת מבחינת: הלא כה דברי באש; ואין דבריה בנחלי אש, ודבריה נצטננו - אזי נסתלקת, וכשנסתלקת, אזי נסתלק באורי התורה הנמשכת על־ידיה, ואזי כל מפרשי התורה אין יכולין להשיג שום באור התורה, ואז נעורר מריבה על הצדיקים. כי עקר המחלוקת שבעולם נעשה על־ידי הסתלקות באורי התורה, כי הבאור הוא תרוץ על קשיות ומריבות. וזה בחינת (במדבר כ): מדבר ציון, שהוא בחינת דבור מצנן, ששם מתה מרים, בחינת הנשמה הסובלת מריבות השעבוד על התורה, ואז נסתלק הבאר, הינו בחינת באורי התורה, ואז: וידב העם עם משה; הינו בחינת המריבה שנתעורר בנ"ל. ואלו מפרשי התורה נקראים בשביל זה מורים, מחמת שמקבלים על־ידי הנשמה הנ"ל, המכנה בשם מרים. גם הם מורים את מוריהם (א), כפאמרי: ומתלמדי יותר מכלם (תנתינ) (ב); וזה שאמר להם משה: שמעו נא המורים:

ב ומי שרוצה להמשיך באורי התורה, צריך מתחלה להמשיך לעצמו דבורים חמים בנחלי אש בנ"ל, והדבור נמשך מלב העליון, בחינת (תהלים עג): צור לבבי; וצריך לשפד שיחו בתפלה לפני השם ותברך, ועל־ידי תפלתו נכמרו רחמי השם ותברך עליו, ונפתח לב העליון, כי עקר הרחמים הוא בלב, ונשפע מלב העליון דבורים, ועל־ידי הדבור ממשיך באורי התורה גם־כן ממש. ולב הנ"ל הוא בחינת סלע, שמשם הדבור, בבחינת: מלי בסלע (משלי יח); וסלע הוא בחינת צור, בבחינת (תהלים קח): פתח צור ויוזבו מים; והוא בחינת לב, בחינת: צור לבבי; והלב נכמר ברחמים ומשפיע דבורים חמים, בבחינת (שם לב): חם לבי בקרבי, בהגיגי תבער אש, דברתי בלשוני. וכלל הזה כתובים כל באורי התורה, בבחינת (משלי יא): כתבם על לוח לבך; ומי שרוצה לקח איזה באור, צריך לו לקח מהלב הנ"ל, בתפלה בבקשה בנ"ל ובשביל זה צריך כל אחד

(א) כמאמר בפירוש רש"י שם. (ב) ועיין ברכות ט, (ג) שם, ועיין בספר מי תהיל. (ד) ועיין וזר אחרי דף סב ע"א.

רר

אֶרֶץ חַיִּים

נפילת אפים הלכה ר

לְבוּשֵׁי הַלְבוּשׁ

אֶת הַיָּצֵר הָרַע וְהַמְּנִיעוֹת, שֶׁאֵין מִהֶפְכִּין הַיָּצֵר הָרַע וְהַמְּנִיעוֹת לְבַחֲנִית טוֹב נִפְלָא, כִּי נַעֲשִׂין מִהַמְּנִיעוֹת בַּחֲנִית כַּח הַמְּסַדֵּר שֶׁהוּא מַעֲכָב וּמוֹנֵעַ אֶת הַמַּחֲזִין מִלְּצֵאת חוּץ לְגִבּוֹל, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִית 'כֶּתֶר' שֶׁהוּא עֶקֶר הַתִּקְוָה כִּנ"ל.

וּמַחֲמַת שְׂאֵדָם הָרָאוֹן נִכְרָא בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא, וְכֵן הִיָּתָה כָּל הַשְּׁגָתוֹ כִּנ"ל, עַל-כֵּן עֲדִין לֹא הִיָּה לוֹ שְׁלֵמוֹת, וְעֶקֶר שְׁלֵמוֹתוֹ הִיָּה נִגְמָר אִם הִיָּה עוֹמֵד בְּנִסְיוֹן שֶׁל אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעֶקֶר אֲסוּר עַץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע - הוּא בַּחֲנִית זֹאת, שֶׁאֲסוּר עָלָיו הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ שֶׁלֹּא יֵאָכֵל כְּזֹאת שֶׁעַל-יָדָהּ יִכְנס מִחוּץ לְדַעַת וְלִחְקוֹר בַּחֲנִית טוֹב וָרָע, מִהֵיכָן נִמְשָׁךְ הַטּוֹב וְהָרָע, הֵינּוּ בַּחֲנִית חֲקִירוֹת וִידִיעוֹת בְּדִרְכֵי הַנִּהְגוּת וְיִתְבָּרֵךְ, שֶׁאֲסוּר עָלָיו לְכַנֵּס בְּזֶה מֵאַחֵר שֶׁלֹּא זָכָה עֲדִין לְתַלְתֵּן בַּחֲנִית הַכֶּתֶר עַל-יָדֵי מַעֲשֵׂי הַטּוֹבִים. וְאִם הִיָּה זֹכֶה לַעֲמֵד בְּנִסְיוֹן זֶה וְהִיָּה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ - הִיָּה זֹכֶה עַל-יָדֵיהָ לְתַלְתֵּן אֶת בַּחֲנִית הַכֶּתֶר, וְהִיָּה מַשִּׁיג בַּחֲנִית הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנִּלְבָּשׁ בְּשִׁלְמוֹת עַל-יָדֵי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא, וְאִזְ הִיָּה מִתְבַּטֵּל אַחֲרֵית עֵץ הַדַּעַת לְגַמְרֵי, כִּי עֶקֶר אַחֲרֵיתוֹ אִזְ לֹא הִיָּתָה כִּי אִם מִבְּחִינַת הַשִּׁבְיָה, שֶׁהִיָּתָה מִחֲמַת שְׁנִכְרָאוֹ הָעוֹלָמוֹת בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא כִּנ"ל.

יֵא. וְזֶהוּ בַּחֲנִית אֲסוּר חֲמֵץ בְּפֶסַח שֶׁהוּא חֲמור מְאֹד, שֶׁהוּא בַּחֲנִית חֲטָא עַץ הַדַּעַת, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמִוּתָא, כְּמוֹכָא (וְהֵר פִּנְחָס דָּף רנא): "מִחֲמַצֵּת" (שְׁמוֹת יב, יט) - 'תִּמְנָן חֲמֵץ תִּמְנָן מֵת'. כִּי חֲמֵץ הוּא בַּחֲנִית חֲמור הַמּוֹחַ כִּנ"ל, שֶׁבָּא עַל-יָדֵי הַמִּתְנָה וְשֶׁהִיָּה כִּנ"ל. וְכָל זֶמֶן שֶׁאִין זֹכִין לְתַלְתֵּן הַמַּחֲזִין עַל-יָדֵי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא עַל-יָדֵי תְּפִלָּה וּמַצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אִזְ עֲדִין אִינוֹ זֹכֶה לְבַחֲנִית הַכֶּתֶר כִּנ"ל, וְעַל-כֵּן אֲסוּר לוֹ לְהַחֲמִיץ אֶת מִחוּץ בְּשׁוֹם יְדִיעָה וְהַשְּׁגָה כִּנ"ל.

וְיִשְׁרָאֵל בְּמַצְרִים שֶׁהָיוּ בְּגִלוֹת גָּדוֹל מְאֹד וְהָיוּ מִשְׁקָעִים בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁעֵרֵי טְמֵאָה שֶׁנִּפְלְאוּ לָשֵׁם עַל-יָדֵי חֲטָא אֲדָם הָרָאוֹן, כְּמוֹכָא (שְׁמִי' הַפְּנוּת פֶּסַח דְּרוֹשׁ א), וְלֹא הִיָּה אֲפָשֶׁר לְגַאֲלָם כִּי אִם עַל-יָדֵי שְׂאִיר עֲלִיָּהֶם הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ אֲדָם גָּדוֹל מְאֹד לְהַשִּׁיג אֱלֹקֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּהָאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כְּמוֹכָא בְּפָנוּת.

וְזֶה בַּחֲנִית חֲטָא אֲדָם הָרָאוֹן שֶׁאֲכָל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁעַל-יָדֵיהָ נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת, וְנִמְשָׁךְ הָעֲצָבוֹת, חֵס וְשֵׁלוֹם, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמִוּתָא, בַּחֲנִית (בְּרַאשִׁית ג, ו): "בְּעֶצְבוֹן תֵּאָכְלֶנָּה". כִּי אֲדָם הָרָאוֹן הִיָּתָה הַשְּׁגָתוֹ עֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹכָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרַאשִׁית רַבָּה ט, י: תַּחֲנוּמָא חֲתָה ו), עַד שֶׁכָּל הַמַּלְאָכִים הָיוּ מִקְנָאִין אוֹתוֹ וְכו', כְּמוֹכָא (פְּרָקִי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פְּרָק יב), אָבָל כָּל הַשְּׁגָתוֹ הִיָּתָה עֲדִין בְּבַחֲנִית אֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא לְבַד בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא כָּלָל, כִּי לֹא זָכָה לְהַשְּׁגָתוֹ עַל-יָדֵי תְּפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהָקִיד מִקֶּדֶם, וְכִּשְׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּרָאוֹ בְּעֶצְמוֹ בְּהַשְּׁגָה עֲצוּמָה הַזֹּאת. וְכָל עֶקֶר בְּרִיאָתוֹ וְהַשְּׁגָתוֹ הַכֹּל הִיָּה עַל-יָדֵי אֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא לְבַד, כִּי בִשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְהָאָדָם לֹא הִיָּה עֲדִין מִי שְׁעוֹר אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא, כְּמוֹכָא בְּסִפְרִים (שְׁמִי' מִמְּרֵי רַבִּי נְשֵׁא). וְעַל-כֵּן מִחֲמַת שֶׁהַשְּׁגָתָה אֲדָם הָרָאוֹן הִיָּה בְּבַחֲנִית אֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא לְבַד בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא כָּלָל, עַל-כֵּן עֲדִין הִיָּה צְרִיךְ תְּקוּן הָאָדָם עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ, וְכְמוֹכָא בְּסִפְרִים (עַץ חַיִּים שְׁמִי' לט פְּרָק א), שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים אִזְ עַד שֶׁתְּפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְיִמְתִּין בְּזוּגוֹ עַד שֶׁבֶת וְלֹא יַעֲבֹר עַל חֲטָא עַץ הַדַּעַת, שֶׁאִזְ הִיָּה זֹכֶה לְתַלְתֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהִיָּה הַכֹּל מִתְקַן אִזְ כְּמוֹ שֶׁהִיָּה לְעֵתִיד.

וְלִכְאוּרָה הַדְּבָר תְּמוּהָ: אִיזָה תְּקוּן הָיוּ צְרִיכִין הָעוֹלָמוֹת מֵאַחֵר שֶׁעֲדִין לֹא הִיָּה שׁוֹם חֲטָא וּפְגָם כָּלָל? וְגַם מִה עֲנִין עַץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע? אִף כָּל עֶקֶר הַתְּקוּן שֶׁהָיוּ צְרִיכִין הָאָדָם וְהָעוֹלָמוֹת אִזְ, הַכֹּל הִיָּה בְּסוֹד תְּקוּן שְׁבִירַת פְּלִים וּמִיתַת הַמַּלְכִּים, כִּיזָּע בְּכִתְבֵי הָאֲרָ"י ז"ל (עַץ חַיִּים שְׁמִי' לו פְּרָק ב), וְכָל עֶקֶר הַתְּקוּן שֶׁהָיוּ צְרִיכִין, הַכֹּל הִיָּה מִחֲמַת שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת נִכְרָאוּ בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא, וְעַל-יָדֵיהָ נִגַּע אִיזָה פְּגָם דֵּק מִן הַדֵּק בְּבַחֲנִית 'כֶּתֶר', וּמַשֵּׁם נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשַׁל בַּחֲנִית שְׁבִירַת פְּלִים וְכו', כְּמוֹכָא בְּכִתְבִים (עַץ חַיִּים שְׁמִי' ט' פְּרָק ב), שֶׁהַכֶּתֶר אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הִיָּה בּוֹ שְׁבִירָה - נִגַּע בּוֹ אִיזָה בַּחֲנִית פְּגָם, בַּחֲנִית בְּטוֹל. וְעֶקֶר הַפְּגָם הִיָּה מִחֲמַת שֶׁלֹּא הִיָּה עֲדִין אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא, כִּי הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בַּחֲנִית הַמְּסַדֵּר וְהַמִּשְׁבֵּי וְכו' אִינוֹ נִתְתַּקֵּן בְּשִׁלְמוֹת, כִּי אִם כְּשֶׁמִּשְׁבְּרִין

חטא אדם הראשון שאכל מעץ הדעת טוב ורע

העולמות נבראו בלי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא, וְעַל יָדֵיהָ נִגַּע אִיזָה פְּגָם דֵּק מִן הַדֵּק בְּבַחֲנִית 'כֶּתֶר'

אסור עץ הדעת טוב ורע - שלא יכנס מחוץ לדעת ולחקר בחינת טוב ורע

שאינו זוכין לתקן המחשבות אסור לו לתחמין את מחוץ בשום ידיעה וחשבה

אור גדול מאוד לחשיג אלקותו יתברך (שער בחירה גדולה)

כל הארץ
והשנים
הוא בחינת
מחין גדולים
מאד שנים
למעלה
מפדיונות
שבאו רק למי
שעה לצד
הנאלץ

שאי אפשר לזכות לתקן את הכח המסדר הנ"ל שעל-ידו משיגין 'אמצעותא דעלמא' שהוא אור האין סוף, כי אם כשיורדין תחלה לעמקי הקלפות להעלות ניצוצי השמחה שהם ניצוצי הקדושה לברך ממש, שזהו בחינת 'מי ימר' הנאמר שם בהתורה הנ"ל, עין שם היטב, אבל עכשו בשעת גאלה הראשונה בשעת יציאת מצרים, אז אי אפשר להתחיל פסדר לברך תחלה ניצוצי הקדושה מעמקי הקלפות על-ידי עשיית המצות בשמחה, ולעלות אחר-כך בבחינות הנאמרים בהתורה הנ"ל, עד שיוכו לתקן המסדר והמישב, עד שיוכו על-ידי-זה להשיג אמתת השגת אלקותו יתברך, כי אז במצרים נאחזו בהם הקלפות מאד, ולא היה להם כח להעלות השכינה מגלותה בהדרגה פסדר, על-כן הפליא השם יתברך חסדו עמנו והאיר עליהם התגלות אלקותו בהארה נפלאה שלא בהדרגה ושלא פסדר, ועל-ידי-זה נתבטלו הקלפות ויצאו השכינה ויכנסת ישראל ממש. וההארה העליונה הבאה מלמעלה בפסח שאז עדין אין זוכין להמשיך הכח המסדר והמישב מבחינת 'פתר' כנ"ל, זאת ההארה היא בחינת מצה, שהיא בחינת מחין גדולים מאד, כי בבחינת חמץ שהוא בחינת חמוץ המח, שם נאחזו אז הסטרא אחרא מאד, מחמת שעדין לא זכו להמשיך בחינת כח המסדר והמישב את המחין מבחינת 'פתר', וכנ"ל.

וַעֲלֶי-בֶן באמת חמל עליהם השם יתברך והאיר עליהם הארה נפלאה אז כנ"ל. אבל מחמת שכל הארץ היה עדין בלי אתערותא דלתתא, כי היה קדם קבלת התורה, על-כן עדין לא זכו לבחינת 'פתר' כנ"ל, על-כן אסור אז החמץ באסור חמור מאד, כי השגתם והארחתם אז היה רק לפי שעה, כמובא, בבחינת חפזון, כמו שכתוב (דברים טו, א): "כי בחפזון יצאת וכו', ולא יראה לך חמץ", כי אסורים להחמין מחם ודעתם כלל בהשגתם העצומה, מאחר שעדין לא תקנו את כח המסדר והמישב שהוא בחינת 'פתר' כנ"ל, על-כן עדין לא נתתקן החמץ בקדושה, ועל-כן אז בפסח אז החמץ הוא סטרא דמותא ממש, כי הוא בחינת 'עץ הדעת טוב ורע' ממש, מאחר שעדין לא תקנו את הפתר, על-כן אסור עליהם ההמתנה והשהיה בדעתם, כי אין זוכין עדין לבחינת הפתר שהוא בחינת המתנה כנ"ל. על-כן כל אכילתם צריך להיות מצה לבד, כי כל הארץ והשגתם אז הוא בחינת מחין גדולים מאד שהם למעלה ממדרגתם שבאו רק לפי שעה לצד הגאלה כנ"ל, שכל זה הוא בחינת מצה, שהוא בחינת מחין גדולים מאד שמקבלין בחפזון שלא בהדרגה ושלא פסדר, מחמת שעדין לא תקנו את הכח המסדר והמישב את המחין שאז יורדין המחין בהדרגה פסדר. ומחמת זה אסור החמץ עתה באסור חמור מאד, כי אם ירצה להמתין ולהחמין מחו באור ההשגה הגדולה הזאת - יכול לתעות מאד, כי התגבר הסטרא אחרא מאד, שהם הכפירות ובלבול המחין, וכל זה מחמת שעדין לא תקנו את הכח המסדר הנ"ל, והמחין יורדין בחפזון שלא פסדר.

וְזֶה הוא תקף הנס של הגאלה של פסח, שהשם יתברך עשה עמנו חסד נפלא ונורא מאד שאנו זוכין להארה גדולה כזאת שאין אנו ראויים לזה, על-ידי אתערותא דלעלא, כי בלא זה לא היה אפשר להגאל בשום אופן. כי אי אפשר לקבל אז המחין פסדר על-ידי כח המסדר הנ"ל, מחמת שבמצרים נאחזו בהם הקלפות מאד, וכבר מבאר בהתורה הנ"ל,

כי אי אפשר
לקבל אז
המחין פסדר
על-ידי כח
המסדר,
מחמת
שבמצרים
נאחזו בהם
הקלפות
מאד

יב. **אֲבָל** אחר-כך אחר יום ראשון של פסח נסתלק הארה הגדולה הזאת ולא נשאר רק הרשימו, ואז מתחילין לקבל המחין בהדרגה פסדר על-ידי ספירת העמר, כי רוע (פרי-עין חיים ספירת העמר פרק א), עד שזוכין בשבועות על-ידי קבלת התורה לתקן גם המסדר והמישב את המחין, כי נמשך עליהם הארה מבתר עליון כנ"ל, שאין זוכין לזה כי אם על-ידי מצות ומעשים טובים בשמחה, שזהו בחינת קבלת התורה וכנ"ל.

וַעֲלֶי-בֶן אז צריכין להביא שתי הלחם מחמץ דיקא, כמו שכתוב (ויקרא כג, יז): "חמץ תאפינה",

אחר-כך אחר
יום ראשון
של פסח
נסתלק
הארה
הגדולה
הזאת ולא
נשאר רק
הרשימו

רבותינו זכרונם לברכה: "ולא-תתורו אחרי לבבכם" - זהו מינוח, ואחרי עיניכם - זהו נאוף, כי זה תלוי בזה כנ"ל. ועל-ידי חקמה עם אמונה נצול כנ"ל.

קז. "אסתר בינונית היתה, לא ארפה ולא קצרה" - הענין, שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "בשביל צניעות שהיתה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול, ובשביל צניעות שהיה בשאול זכה ויצא ממנו אסתר המלכה"; וברחל כתיב: "רחל בתך הקטנה", ובשאול נאמר: "משכמו ומעלה גבה מכל-העם", ואסתר, ממצע בין שאול ורחל - "בינונית היתה".

קח. ידוע שלמוד הזהר מסגל מאד מאד. ודע, שעל-ידי למוד הזהר נעשה חשק לכל מיני למודים של התורה הקדושה, והלשון הקדוש של הזהר מעורר מאד לעבודת השם יתברך, והינו השבח שמשבח ומפאר את העובד ה', והינו הלשון הרגיל בזהר לומר: "זפאה" וכו' על כל מצוה ועבודה, ולהפך הצעקה שצועק: "וי וכו', וי לה, וי לנשמתה" על הסר מעבודת ה' - אלו הלשונות מעוררים מאד את-האדם לעבודתו יתברך.

קט. רבי שמעון ברי-יוחאי קדש כל-כף את-לשון תרגום, עד שאפלו

שאר דברים הנכתבים בלשון תרגום יש להם כח לעורר להשם יתברך.

קי. יש כמה שטותים ובלבולים המתדבקים ומתחברים בהמח, ובפרט בלבולי האמונה; ועל-ידי השנה נפרדים מהמח. וביותר מועיל השנה לאמונה כנ"ל.

קיא. "אולת אדם תסלף דרכו, ועל ה' יזעף לבו". פרוש: מי שאינו מקשר ומקרב לצדיק אמתי, אזי כל עבודתו הוא רק כמו מי שמעקם עצמו ומתדמה לחברו כקוף בפני אדם; וזהו: "אולת אדם תסלף דרכו", הינו שהאדם על-ידי אולתו כל עבודתו הוא רק בבחינת "תסלף דרכו", כמו מי שמסלף ומעקם עצמו אחר חברו כנ"ל; והטעם: כי "ועל ה' יזעף לבו", הינו להצדיק, שהוא בחינת "על ה'", כי "מי מושל בי - צדיק" - "יזעף לבו", הינו שחולק על-הצדיק ואינו מקרב אליו, על-ידי זה: "תסלף דרכו", שהוא רק כמי שמעקם עצמו כנ"ל. כי אין ממש בעבודה כי אם על-ידי הצדיק האמתי, פמוכא במקום אחר.

קיב. איתא: אם התורה היתה נכתבת בסדר, היו יודעין כל ענש ושכר של כל לא-תעשה ועשה. הנה יש עברה, שענשה של עברה ההיא שהיא בעל-חוב תמיד, ואפלו נעשה כל טעדיק דאפשר והתפעלות - לא

יועיל כלל, ויהיה בעל-חוב תמיד. ולפעמים גורם העברה שמפיל גם אחרים להיוותם בעלי-חובות; ולזה יש עת שנעשה כמה בעלי-חובות בעולם, זהו מחמת העברה הנ"ל שנתגברה בעולם חס ושלום.

ועצה לזה: לשוב בתשובה בכלליות, ולהתחנן לפני השם יתברך להצילו מעברה זו, ולהתחרט בכלליות על-עברה זו. ועת לשוב על-זה הוא כשהוא במחין-דגדלות, אזי טוב להתחרט ולבקש מאת הבורא יתברך על-זה ולשוב בתשובה; כי מחין דקטנות הוא בחינת בעל-חוב, כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "עשרה קבין שנה ירדו לעולם, תשעה נטלו עבדים", שנה הוא בחינת מחין-דקטנות, עבדים - בחינת "עבד לזה לאיש מלוה", ולזה כשהוא במחין-דגדלות, אזי העת לשוב על-זה ולבטל הענש של בעל-חוב, בחינת מחין דקטנות כנ"ל.

קיד. העולם אמרים: מי שהקדוש-ברוך-הוא רוצה לעשותו נצר - הוא לקח אשתו ממנו; כי אשה כשרה היא בחינת "אשת-חיל עטרת בעלה", וכשמתה חס ושלום, הוא בחינת "נפלה עטרת ראשנו" - ראשי-תבות נציר.

קיד. עכשו בנקל יותר לעמד בנסיון; כי הראשונים שעמדו בנסיון כבר שברו כל-כף קלפה הזאת של

תאנה זו, עד שעכשו בקל יכולים לעמד בנסיון, ואפלו איש פשוט לגמרי יכול עכשו לעמד בנסיון. ועל-כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "תקפו של יוסף - ענותנותו של בעז, תקפו של בעז - ענותנותו של פלטי כז' ליש", כי תקף הנסיון של יוסף הצדיק היה דבר קל ופשוט אצל בעז שהיה אחריו, וכן תקף הנסיון של בעז היה קל ופשוט אצל פלטי, כי כל מי שהיה אחריו יותר - הנסיון קל אצלו יותר כנ"ל; ועל-כן עכשו בנקל לעמד בנסיון אפלו איש פשוט לגמרי כנ"ל.

קטז. עקר הנסיון של כל אדם בעולם-הזה הוא בתאנה הזאת של נאוף; ואפלו תאנה-ממון, אף-על-פי שהיא תאנה גרועה מאד וכו' וכו', והיא עבודה-זרה ממש, אף-על-פי-כן עקר הנסיון הוא בתאנה הזאת.

קטז. אחד היה מדבר עמו, והיה משבח את-איש אחד שמתנהג בישר, ואמר עליו בלשון אשכנז שהאיש הזה הוא 'ארינטליף'. ענה הוא זכרוננו לברכה ואמר שעל איש ישראל אין שיקף לומר 'ארינטליף'; כי אמות העולם יש להם הנהגות נימוסיות מה שהשכל והישר מחייב, שזה נקרא 'ארינטליף', אבל ישראל, עם קדוש, אפלו אלו המצוות שהם מצד דרך-ארץ, מה שהישר והשכל מחייב, אפלו אלו המצוות אין עושין

מחמת דרך-אֶרֶץ, מצד חייב השָׁכֵל והיָשָׁר, רק מגזרת המֶלֶךְ הבורא יתברך שמו שצוה עלינו בתורתו לעשות כֵּךְ.

וזה שאמר דוד המֶלֶךְ עליו השלום: "דרך מצותיך אֶרֶץ", הינו שאפלו המצות וההנהגות שנגזרים "דרך", דהינו שהם מדרך-אֶרֶץ, שמצד הדרך-אֶרֶץ והיָשָׁר מחייבים להתנהג כֵּךְ, כגון לבלי לגזל את-חֲבֵרוֹ וכיוצא בזה, ואמר דוד המֶלֶךְ עליו השלום שאפלו אלו המצות שהם בחינת דרך פנ"ל - "מצותיך אֶרֶץ", הינו שאיני מקיימם מצד דרך-אֶרֶץ, כי אם מחמת מצות התורה הקדושה; וזהו: "דרך - מצותיך אֶרֶץ", שאפלו המצות שהם בחינת דרך, שהם מצד דרך-אֶרֶץ וכו' פנ"ל, אף-על-פי-כן: "מצותיך אֶרֶץ", שאיני מקיימם חס ושלום מצד גמוסיות ודרך-אֶרֶץ, כי אם "מצותיך אֶרֶץ", שאני רץ לקיים מצותיך שגזרת עלינו בתורה.

ועל-כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "ישראל קרויים אדם, ואין העכו"ם קרויים אדם", כי 'אדם' הוא ראשי-תבות: "ד'ך מ'צותיך א'ר'ץ"; כי ישראל, עם קדוש, אפלו המצות שהם מצד השָׁכֵל ודרך-אֶרֶץ, גם אותן המצות אינם מקיימים מצד היָשָׁר, כי אם מחמת מצות התורה הקדושה פנ"ל, ועל-כן הם קרויים 'אדם',

בחינת "ד'ך מ'צותיך א'ר'ץ" וכו' פנ"ל.

ואלה מוסר על הראשונים, מה שלקטנו ואספנו שושנים ופרחים נאים מתוך שיחות מוהר"ן הקדוש אשר עדין המה פתחים.

קיו. בכפר אסאטאן סמוך לעיר מעדוודיווקע, ושם היה דר חמיו זכרוננו לברכה, ושם היה עקר גדולו; ושם הולך נהר גדול, ועליו גדלים קנה וסוף הרבה למאד מאד. היה דרכו בקדש של אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק וקדוש לברכה שהיה לוקח לפעמים ספינה קטנה, ושט עמה בעצמו לתוך הנהר הנ"ל; אף-על-פי שלא היה יכול היטב להנהיג ספינה זאת, אף-על-פי-כן היה שט עמה עד אחורי הקנה וסוף, עד המקום שלא היו רואין אותו עוד, ושם עשה מה שעשה בעבודת השם יתברך, בתפלה והתבודדות, אשר לו, כי באמת זכה למה שזכה, כנראה בחוש בספריו הקדושים.

מענין הספינה הנ"ל, שהלך עם הספינה לתוך הנהר, והוא לא ידע להנהיג הספינה, וכשפא תוך הנהר רחוק מהיבשה ולא ידע כלל מה לעשות, כי הספינה מתנדדת וכמעט שיטבע חס ושלום; ואז צעק להשם יתברך והרים ידי אלו פראוי. וכן כשהיה תלוי בידיו על-החומה

בטבריה כשרצה לברח מהעפוש רחמנא לצלן וכו', וראה תחתיו היס-פגרת וכמעט כמעט שיפל כמבאר במקום אחר, בספור הנסיעה שלו לארץ-ישראל; אז גם-כן צעק בלבו להשם יתברך פראוי.

והיה רגיל לספר זאת, ורצה להכניס בלבנו שכן צריך כל-אחד ואחד לצעק להשם יתברך ולשא לבו אליו יתברך, כאלו הוא באמצע הים, תלוי על חוט השערה, והרית-סערה סוער עד-לב השמים עד שאין יודעין מה לעשות, וכמעט אין פנאי אפלו לצעק; אבל באמת בודאי אין לו עצה ומנוס כי אם לשא עיניו ולבו להשם יתברך. וכך צריכין בכל-עצ' להתבודד ולצעק להשם יתברך, כי האדם בספנה גדולה בזה העולם כאשר יודע כל-אחד בנפשו, והבן הדברים היטב.

קיוח. שמעתי בשם רבנו זכרוננו לברכה שאמר בלשון תמא: על-השם יתברך קשה קשיות הרבה מאד; ומה-טוב ומה-נעים להאיש הזה שזוכה לדעת שלם, שיושב לו וראה ויודע שאינו קשה שום קשה כלל, והכל נכון ויָשָׁר, "כִּי-יִישָׁרִים דרכי ה'". וכן אנכי שמעתי פעם אחד שאמר: על-השם יתברך קשה קשיות וכו'; וכוונתו היה כמתלוצץ מזה שקשה לקצת בגי-העולם קשיות גדולות הרבה על-השם יתברך חס ושלום, אבל באמת בודאי אסור

להרהר חס ושלום אחרי דרכיו יתברך, כי בודאי צדיק ה' בכל-דרכיו וכו', רק שאי אפשר לשכל האנושי להבין דרכיו ונהגותו את-העולם בשום אופן.

קיוז. איני זוכר היטב לענין מה נדבר הענין, אבל זה אני זוכר, שבסוף אמר: כשאחזין בזה וכו' - והפליג בתנועותיו למעלה גדולה מאד כשאחזין בזה, דהינו כשאחזין בזה שהוא מרצה וחספז ומשתוקק מאד שחברו יהיה איש כשר וצדיק אף-על-פי שהוא לא יהיה חס ושלום - וזהו מעלה גדולה מאד. גם נזכרתי שאמר אז זה הלשון: שהוא מרצה שאף-על-פי שאני איני זוכה חס ושלום לעבד את ה', על-כל-פנים יעבד ישראל השני את-השם יתברך - וזהו דבר גדול מאד כשאחזין בזה.

כך שמעתי מפיו הקדוש; ולפי דעתי נדמה לי שזהו דבר פשוט מאד, כי בודאי אני רוצה וחספז מאד ומשתוקק ומתגעגע מאד שיהיו כל-ישראל כשרים וצדיקים אמתיים, אפלו אם חס ושלום חס ושלום לא אוזה אני לזה, על-כל-פנים יהיו חברי בגי-גילי וכל-ישראל צדיקים נוראים אמתיים. כי זה עקר האהבה והרחמנות שצריכין לרחם אחד על-חברו ועל-כל-ישראל, שיוכרו לתכלית האמת, להיות פרצונו הטוב באמת, שהוא טובתן של ישראל, וכמבאר לעמוד הבא

ל. גאון מעבכת את משיח, ומטריד את האדם מן העולם.
מ. הפסוק "אם יעלה לשמים שיאו", והפסוק "כי לא לעולם חסון" - הם מסגלים לשבר את הגאון.
גנבה וגזלה

- א. מי שנפתה לבו לגזל, וכיון שהתיר לעצמו גזלת חברו - הרי הוא מוכן לכל חטא ועון, ואין תקנה להסירו מדרך הרעה.
ב. בעון הגזל הגבאי עולה, ורעב הנה, ובני אדם אוכלים בשר בנייהם.
ג. מי שאינו מזהה את אחרים מממונו, על-ידי זה גזלנים באים עליו.
ד. הגזל את חברו שזה פרוטה פאלו נוטל נשמתו ונשמת בניו ובנותיו; ואפלו גרמא.
ה. מי שלא חס על ממון חברו, בידוע שהוא גנב.
ו. אונאת ממון מתר להנאות את עבדו.
ז. מי שקופץ ידו מצדקה, גזלנים באים עליו.
ח. מי ששם בטחונו על הגוים, לסוף לוחקין משלו בעל-כרחו.
ט. על-ידי הדינים והמלמדים שאינם טובים, גם שוחטים - על-ידי זה השונאים אוכלים פרנסתם של ישראל.

י. מי שמערב משקיו במים - גנבים באים עליו.
יא. מי שנוטל חלק מגנבה, לסוף שיתגלה הדבר.
יב. עיר שיש בה גנבים, בידוע שהרב אהב שחד.
יג. על-ידי דברים בטלים באים גנבים.
יד. מתר לגנב דעת הבריות כדי להציל נפש מישראל.
טו. מי שמבזבז פני חברו, לסוף שמקים עדות שקר כדי שיגזל ממון.
טז. מי שיש לו בטחון מעוריו, הוא נצול מגזלנים.
יז. על-ידי שמיעת דברי שטות הגנבים באים.
יח. על-ידי שקר גנבים באים.

חלק שני

- א. על-ידי גנבות דעת בא חס ושלום חלי הראה וקזה.
ב. על-ידי גנבות דעת בא לידי הרהורי זנות עם גויה.
ג. על-ידי גנבה מפסיד את הדעת.
ד. הגנבה מזיק לעינים.
ה. על-ידי אמירת תקון חצות נצול מגנבים.
ו. מי שיש לו צער גדול בנים יקרא בכל יום מעשה בראשית. גם על-ידי הקריאה נצול מעלילות של גזלה.

זעקב בן דוסאי. ר' זעקב בר סיסי. ר' זעקב עמסוניא. ר' זעקב בר יוחאי. ר' זעקב גרוסה. ר' זעקב דקסרין. ר' זעקב בר אימי. זעקב קרחה. זעקב בן זעקב מבית גופנין.
ר' זעקב. ר' זעקב בן טבלא. ר' זעקב נפחא. ר' זעקב חקולא. ר' זעקב בן אלעזר. ר' זעקב בר אחא דשמעמא. ר' זעקב בן פנחס דאגדתא. ר' זעקב בן אלעאי. ר' זעקב. ר' זעקב רבה. ר' זעקב דבי בר אמי. זעקב דבי ר' ינאי. ר' זעקב בר אבדימי. (ב. ח. ט.)

ר' זעקב ברב אדא. ר' זעקב בר שמאל בר מרתא. ר' זעקב אבוה דרב שמאל. ר' זעקב בר אשי. ר' זעקב בר יונתן. ר' זעקב בר אבא בר מחסיה. ר' זעקב בר יוסף. ר' זעקב בר יוסי. ר' זעקב איש כפר עכו. ר' זעקב דיבאה. ר' זעקב פסקאה. ר' זעקב סקסאה. ר' זעקב בר יעקב בר גיורי. ר' זעקב איש כפר עיטוש. ר' זעקב בן אלישיב. ר' זעקב מגדלאה. ר' זעקב בר מרי. ר' זעקב בר מריון. ר' זעקב בר אוריון. ר' זעקב בר נחמי או בר נחמן. ר' זעקב בר מנחם. ר' זעקב בר חלוב. ר' זעקב ברב אמי. ר' זעקב בר אבא. ר' זעקב ברב אידי. ר' זעקב בריה דר' חייא בתובה. ר' זעקב בר חייא. ר' זעקב בר ריפא. ר' זעקב בר חנינא. זעקב סחורה. ר' זעקב בר קפרא. ר' זעקב

בן קרמא. ר' זעקב בר גופתא. ר' זעקב ברבי. ר' זעקב בר אבין. ר' זעקב בר אשיון. ר' זעקב בר זירא. ר' זעקב בר יסנא. ר' זעקב בר יהודה. ר' זעקב בריה דרב יהודה בר יחזקאל. ר' זעקב בריה דרבה בר ברין. ר' זעקב תלמיד ר' פפא. ר' זעקב ברב משרשיא. ר' זעקב בריה דרב. ר' זעקב אריצפא. ר' זעקב בן לוי. ר' זעקב דמן קרטיגנון. ר' זעקב הכהן. ר' זעקב רבא. ר' זעקב בר נפתלי. ר' זעקב בר סבירין. ר' זעקב בר סימון. ר' זעקב בר תרדיון.

ר' יקים איש תדיר. יקים איש צורות שעשה תשובה. ר' ירמיה בן אלעזר (ב. ח. ט.). אבא ירמיה. ר' ירמיה בר אבא. ר' ירמיה בר תחליפא. ר' ירמיה דשפשב. ר' ירמיה (ב. ח. ט.).

ר' יששכר דכפר מנדי. ירמיה בר אחא. ר' ירמיה ביראה. ר' ירמיה מגופתא. ר' ירמיה מדיפתי. ר' ירמיה בר' חנינא. ר' ירמיה דרומיא. ר' ירמיה ספרא. ר' ירמיה רבה. ר' ישבאב הסופר, הוא ר' ישבב מעשרה הרוגי מלכות. בר' ושיטא.

ר' ישמעאל בן פאפי כהן גדול. ר' ישמעאל בן אלישע כהן גדול מעשרה הרוגי מלכות. ר' ישמעאל סתם. ר' ישמעאל בן חנניה. ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא. ר' ישמעאל בן ר' אלעזר בן עזריה. ר' ישמעאל בן אלעזר. ר' ישמעאל בר' יוסי.

תעניות, כי איני יודע כלל איך להתנהג בזה כי אם עליך לבד אני סומך עצמי באמת, שתדריכני באמתך ותלמדני איך להתנהג בעניני תעניות, וכרצונך אעשה.

ובכן תרחם עלי אבי אב הרחמן, טוב ומטיב לכל, ותעזרני ותושיעני שאזכה מהרה לשבור ולבטל מדת הפעם ממני. ותצילני מן הפעם ומן האכזריות ומן הקפדות. ולא אכעוס לעולם, ולא אקפיד על שום דבר ולא על שום אדם שבעולם, רק אזכה ברחמיך להיות טוב ומטיב לכל. ועל ידי זה תצילני ברחמיך הרבים מפל מיני שונאים ומקטרגים, שלא יהיה להם שום פח להלשין ולקטרג עלי כלל.

רבוננו של עולם, "הצילני מיד אויבי ומרודפי. הצילני נא מיד אחי מיד עשו, כי ירא אנכי אותו פן יבוא והפני אם על בנים. ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים, אשר לא יספר מרב". חוסה עלי כרב רחמיך, חוסה על נפשי האמללה מאד, העניפה והניעה מאד, אשר "אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי". כי אתה יודע כמה שונאים ואויבים ומקטרגים עומדים עלינו בכל עת. והנני מודה ומתודה כי אני בעצמי החיב, ואנכי סבתי בנפשי כל זה, ועוררתי אותם על ידי מעשי הרעים וחסאי ועוונותי ופשעי העצומים

מאד. ולא די לי בכל זה, כי אם עוד הוספתי חטא על פשע, ולא נזהרתי ולא שמרתי עצמי מאש הרעה של הפעם, עד אשר נבער בי אש הפעם כמה וכמה פעמים בלי מספר. ועל ידי עון הגדול הזה של הפעם, עוררתי המקטרג והשונא הגדול שהוא "עשו איש שעיר", ועל ידו נתעוררו כמה וכמה מקטרגים ומלשינים ושונאים עלינו, עד אשר רבו כמו רבו השונאים והאויבים מאד, עד אשר איני יודע כלל מה לעשות, ואיני יודע להיכן לברח מפניהם. כי רבים קמו עלי רבים מאד, ופגעו פיהם לבלי חק פצו עלינו פיהם, "אמרו בלענו. מי יתן לי אבר פיונה אעופה ואשכנה, הנה ארחיק נדד אלین במדבר סלה. אחישה מפלט לי מרוח סעה מסער", צעק לפי אל יי, אל אתן פוגת לי אל תדום פת עיני.

רבוננו של עולם כבר סדרתי כמה תחנונות ובקשות, וכבר פרשתי כל שיחתי לפניך כל אשר מצאה ידי לדבר. ואם אמנם לפי עצם פגמי המרבים מאד, עדין לא התחלתי לדבר כלל, אבל אין אתי יודע עד מה לדבר יותר, וגם אין לי שום עצה ותקנה אחרת כי אם תפלה ותחנונים. עזרני פי עליך נשענתי, "קרבה אל נפשי גאלה למען אויבי פדני, יי נחני בצדקתך למען שוררי הישר לפני דרכך". חוס וחמל עלי מלא רחמים,

חוס ורחם עלי מלא חסד מלא טוב מלא רצון. יהמו ויכמרו המון מעיד ורחמיך עלי, על נרדף כמוני, על חסר דעה חסר עצה כמוני. הושיעה אדוני המלך, הושיעני מלא ישועות והצלות, עשה מה שתעשה ברחמיך הגדולים, באפן שאזכה לשוב אליך באמת ובלב שלם, ותגער בכל המסטינים והמקטרגים עלי, ותצילני מיד כל אויבי ומרודפי, ותמלט נפשי מיד כל מיני שונאים ואויבים בגשמיות ורוחניות.

רבוננו של עולם אתה יודע את כל לבבי, מה אומר לפניך יושב מרום ומה אספר לפניך שוכן שחקים הלא כל הנסתרות והנגלות אתה יודע, אתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל חי אתה חופש כל חדרי בטן ובוהן כליות ולב, אין דבר נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך, טוב ומטיב לכל, שבעני מטובך וזנבני להיות טוב לכל, ותכפר ותמחל ותסלח לי על כל החטאים והעוונות והפשעים ועל כל הפגמים והקלקולים שגברתי על ידי עון הפעם, ותרחה עלי מעתה ותחמל עלי בחמלתך הגדולה, ותטיב לי מטובך האמתי, ותהיה עמי תמיד, ותצילני מעתה מן הפעם ומן הקפדות, שלא אכעוס ולא אקפיד אפלו בלבי על שום אדם ולא על שום דבר שבעולם, ולא אבא לידי כעס וקפדות לעולם. ותאיר עלי באור פניך, ותצוה ברחמיך

להחזיר לי המחין דקדשה שנסתלקו ממני על ידי עון הפעם. ותמשיך עלי צלם אלהים אור פני מלך חיים. ותחנני מאתך במתנת חנם, ותשפיע עלי שפע החכמה והבינה והדעת דקדשה, עד אשר אזכה להארת פנים דקדשה. ותזכני שתהיה אכילתי בקדשה גדולה תמיד בבחינת ענג שבת, עד שלא יהיה להסטרך אחר שום חלק מאכילתי. ואזכה להכניע הכבד לפני המוח. ויתגבר המוח והשכל דקדשה על הכבד הכועס, ולא יהיה שום שליטה וממשלה להכבד כלל. רק כל הממשלה והשליטה יהיה להמוח שלי. עד אשר אזכה שיאיר בפני צלם אלהים, ואזכה להיות בגדר האדם דקדשה. ותעזרני ותושיעני להכניע ולשבור ולבטל ממני מדת הבחמיות. ואזכה לצאת מבהמה לאדם, עד אשר על ידי זה יהיה מוראי על כל חית הארץ ועל כל השונאים, כמו שכתוב: "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ". ותגרש מפנינו כל האויבים וכל השונאים שבעולם. ותקדם בנו מקרא שכתוב: "וכחותי מפניו צרו ומשנאיו אגוף, האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך. פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך".

ותזכני ברחמיך הרבים להרבות בצדקה, ואזכה לפזר צדקה הרבה, לעניים הגונים הרבה. ועל ידי זה לעמוד הבא

חזרה לתוכן העניינים

יום שישי

לנצח עוד יום

ק"ו ע"א חזנהו, ראה השד את אנשי ביתו של רב פפא דקא שדו מיא

מפומא דחצבא, שקודם שהם שותים מהכר הם שופכים מעט מים לארץ.

אמר להם אותו השד: אי הוה ידענא דרגליותו, אם הייתי יודע שאתם רגילים למועבר הכי לשפוך קצת מים לפני שאתם שותים - לא **איעביב!** לא הייתי צריך להתעכב לפני ששאתי את המים. שמכין שאתם שופכים מעט מים מהכר אין לחשוש למזיקים.

כי אתא רב דימי מארץ ישראל, הביא עמו ברייתא ואמר: פעם אחת אירע שמם הראשונים, שלא נטלם אדם לפני הסעודה - **האכילו בשר חזיר**, שהיה חנוני ישראל, שהיה מוכר בשר שחוט כשר לישראל, וכשהיה גוי נכנס לחנותו היה מאכילו בשר חזיר ונבילות. פעם אחת נכנס יהודי לחנותו והתישב לאכול ולא נטל את ידיו קודם האכילה, וסבור היה החנוני שהוא גוי והאכילו בשר חזיר. (ובנמפרשם הסביר אין הותר לו למכור בשר חזיר).

וכן אירע, שמים אחרונים הוציאו את האשה מבעלה. ובמסופר במסכת יומא, שפעם אחת התאכסנו רבי מאיר ורבי יוסי ורבי יהודה אצל בעל אכסניה. והפקידו רבי יוסי ורבי יהודה את כספם אצלו למשמרת. למחרת, כשבאו לבקש את כספם, אמר להם בעל האכסניה שלא היו דברים מעולם. פיתו אותו ומשכרו לחנות, והשקוהו יין, וראו שהיו ערשים דבוקים על שפמו. אמרו לאשתו שבעלה אמר להם שתתן להם את כספם. וכדי שתאמין להם שבאו בשליחות בעלה נתנו לה סימן, שבאותו יום אכל בעלה ערשים. נתנה להם את כספם. וכששמע זאת בעלה, לאחר שהתערער מיינו, גירשה מביתו. ואם היה אותו איש נהנה במים אחרונים לא היה קורה המקרה הזה שדרך נוטלי מים אחרונים לקח את שממם בידיהם הרטובות, ולא היה ניכר שהוא אכל ערשים, ולא היו רבי יוסי ורבי יהודה יכולים לתת לאשתו סימן.

בי אתא רב מארץ ישראל אמר: נבם ראשונים, שלא נטלם האוכל, האכילו אותו בשר נבלה. מים אחרונים שלא נטל האוכל, אחר הסעודה - **הרגו את הנפס!** שהוא גרס באותו מעשה במסכת יומא, שלאחר שבעלה שמע את המעשה, הוא הרגה נולא הוציאה מביתו.

אמר רב נחמן בר יצחק: וסימנך שתדע מי מהשניים אמר שמים אחרונים הוציאו אשה מבעלה, ומי אמר שהרגו את הנפס:

אתא רב דימי - "אפקה", אתא רבין - "קט לה". והיינו, תעשה לך סימן כאלו שני הדברים היו באותה אשה, גם הוציאו אותה מבעלה וגם הרגו אותה. הראשון, שהוא רב דימי, אמר שהוציאו אותה מבעלה. והשני, שהוא רבין, אמר שהרגו אותה.

נזאי אפשר לומר להפך שהראשון אמר הרגו את הנפס והשני אמר הוציאו מבעלה. שאחר שהרגה לא שייך לומר שהוציאו אותה מבית בעלה.

והם היו יודעים שרב דימי בא מארץ ישראל ולכן לבבל לפני שרבין בא מארץ ישראל לבבל. ולכן ידעו להבחין שרב דימי, שהוא הראשון שבא לבבל, אמר "מים אחרונים הוציאו אשה מבעלה", ואילו רבין, שבא אחריו, אמר "מים

אחרונים הרגו את הנפס". נמצינו למדים שהיו שתי גרסאות כיצד היה המעשה:

במים ראשונים - שהאכילו נבלה, או שהאכילו חזיר. ובמים אחרונים - שהוציאו אשה מבעלה, כלומר שגירשה בעלה, או שהרגה.

רבי אבא מתני חרא מהני שתי גרסאות במים ראשונים, וחרא מהני שתי גרסאות במים אחרונים. ובשניהם הוא גרס לחומרא.

ברישא הוא גרס מים ראשונים האכילו בשר חזיר, שהוא חמור מבשר נבלה לפי שיש בו שני איסורים, שהוא גם נבילה.

ובסיפא גרס מים אחרונים הרגו את הנפס.

איתמר: חמי האור, מים שהוחמו באש -

חזקיה אמר: אין נוטלין מהן מים ראשונים לידים. (ונחלקו הראשונים אם חולק חזקיה על זה ששנינו בעל דף קה א, מים ראשונים נטלים בין בחמים בין בצונן).

ורבי יוחנן אמר: נוטלין מהן מים ראשונים לידים.

אמר רבי יוחנן: שאלתי את רב גמליאל בנו של רבי, האם נוטלים ממים שהוחמו באש, ואוכל תרומת היה ולכן היה דוהר בהלכות נטילת ידים. ואמר לי, **כל גדולי גליל עושין כן**, שנוטלים בחמי האור.

חמי טבריא -

חזקיה אמר: אין נוטלין מהן מים ראשונים לידים. אבל מטבילין בהן הדדים כאשר יש במים ארבעים סאה. (נשלטילת ידים מועיל טבילה במקוה,

ולא רק נטילה בכלי).

ורבי יוחנן אמר: כשנטמא כל גופו הרי הוא טובל כן, שראויים הם לטבילת כל גופו להטחה, אבל **בהן פנוי ידיו ורגליו**. לפי שחמי טבריה ראויים לטבילת גופו, ולא לטבילת ידים לאכילה. נפנוי ורגליו אינם צריכים טבילה, ואנב ידיו אמר אותם. ופרקינן: והלא טבילת ידים לאכילה מועילה יותר מנטילת ידים, כפי שלמדנו במסכת תנא, שחלחלין מספיק בנטילת ידים, ולמעשה ולקדש צריך טבילת ידים. והשטא, **כל גופו טובל בהם -** בחמי טבריא, טבילת פנוי ידיו ורגליו לא כל שכן שתרעילי!

אמר רב פפא: לטבול בחמי טבריה במקומן, כשהם מחוברים למעין - **דכולי עלמא לא פלוגי דרשי לטבול בהם את ידיו**, ככל מעינות ומקואות.

משקל מינייהו במנא, לקחת מהם מים בכלי ולטיל בהם את ידיו - **דכולי עלמא לא פלוגי דאסיר**. וחמי טבריא גרועים מסתם חמי האור שנוטלין בהם ידים, כיון שלא היתה להם אף פעם שעת הכושר, שמשעת ביאתן לעולם הם חמי.

בי פלוגי חזקיה ורבי יוחנן, דפסקיניהו בבת בירתא, כשעשה חריץ קטן בקרקע והמים נמשכים לשם. ובאותו מקום אין שעור של ארבעים סאה (נשורו שעור מקוה), אבל המים שבו מחוברים למקוה.

דמו - רבי יוחנן סבר, גזרינן בת בירתא אטו מנא! שחוששים שמא לא יתן אל לבו לחיבור של המים למקוה, ואמרו שכמו שמותר לטבול בהם ידים כך מותר לטול מהם ידים בכלי. ובכלי

בדאי שאסור לטול מהן ידים, כפי שהתבאר. **ומר - חזקיה סבר, לא גזרינן בת בירתא מחשש שיטול במנא**, ומותר לטבול את ידיו בבת בירתא. **כתנאי**, מחלוקתם של חזקיה ורבי יוחנן תלחיה במחלוקת תנאים.

דאיתא בתוספתא של מסכת ידים: **מים שנפסלו משתיית בהמה**, כגון מים שנסרחו, או חמי טבריא, כשהם בכלים הרי הם פסולים לנטילת ידים. שמים שנפסלו משתיית בהמה אינם כשרים לנטילת ידים.

אבל להטביל ידיו בקרקע באותם מים, הרי הם כשרין. לפי שיש למים האלו הכשר של מקוה על אף שאינם ראויים לשתיית בהמה, ורק בנטילת ידים צריך מים הראויים לשתיית בהמה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בקרקע רק טובל בהן כל גופו (היכן שהוא צריך לטבול את גופו), אבל לא טובל בהם את פנוי ידיו ורגליו. שאין טבילת ידים מועילה במים שנפסלו משתיית בהמה.

והיונן בה: **השטא, כל גופו טובל בהן היכן שהוא** טמא וצריך טבילה. פנוי ידיו ורגליו לא כל שכן שיכול הוא לטבול בהם. ומדוע אמר רבי שמעון בן אלעזר שאין טובלים בהן ידיו?

ומשינן: אלא, לאו, חכמים ורבי שמעון בן אלעזר נחלקו היכן דפסקיניהו בבת בירתא, שעשה חריץ בקרקע והמים נמשכים לשם.

ומדובר כשאין בהם ארבעים סאה אבל מחוברים הם למקוה.

ובהא פלוגי תנא קמא ורבי שמעון בן אלעזר: דמו, רבי שמעון בן אלעזר סבר, שגזרינן בת בירתא אטו מנא, ואם נתייר לו לטבול ידיו בבת בירתא הוא יבוא גם כן לטול ידיו במים שבכלי, אפילו היכן שאינם ראויים לשתיית בהמה.

ומר תנא קמא סבר, לא גזרינן בת בירתא מחשש שיטול במים אלו בכלי.

והוה מחלוקתם של חזקיה ורבי יוחנן. וחזקיה סבר כתנא קמא שמטבילים ידים בבת בירתא. ורבי יוחנן סבר כרבי שמעון בן אלעזר שאין מטבילים ידים בבת בירתא. **אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאי:** זה שהצריכו חכמים נטילת ידים לחולין זהו מפני סרך תרומה.

והיינו, שתקנו חכמים שיהיו "סתם ידים" טמאות כ"שניות לטומאה", וחייבו את הכהנים לטול ידיהם לפני אכילת תרומה, כדי שלא יפסלוה במגע הידים.

ולכן, תקנו גם נטילת ידים לכל אדם, ואף לאכילת חולין, שמתוך כך יהיו הכהנים רגילים לטול ידיהם ולא יפסלו את התרומה. **ועוד טעם לנטילת ידים - משום מצוה!** ומבארין: מאי "מצוה"?

אמר אבוי: מצוה לשמוע דברי חכמים שתקנוה. רבא אמר: מצוה שיש לה סמך מהתורה היא, שיש לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערין שדרש את הפסוק.

דנתיב בפרשת הוב "וכל אשר יגע בו הזב, וידיו לא שטף במים - וכבס בגדיו, ורחץ במים, וטמא עד הערב".

אמר רבי אלעזר בן ערך - מכאן, סמכו חכמים לנטילת ידים מן התורה. וכדמפרש ואיל. **אמר ליה רבא לרב נחמן: מאי, כיצד משמע מפסוק זה דין נטילת ידים?**

קו:

לד א מיי פ"א מהל'
מקואות הלכה ב
טוש"ע א"ח סי' קסא
סעיף א:
לה ב מיי פ"ה מהל'
ביאת מקדש הלכה
מ

ל' ג מ"י פ"ו מהלכות
זרכות הלכה יז סמג
עשין כז עוש"ע א"ח קי'
קסד סעיף א:

לפריות (זו היא) פליגא
דבך נחמן דאמר רב
נחמן כ' כלומר דאפי'
רונה ליהול דידו לא
שבקינן ליהול לא
לפרק. עד פרק העלין
של אצבעות: לתרומה
לקדוש שני. לקדוש
ידים ורגלים במקדש עד
לפרק שלישי: עד כאן
לחולין כלומר עד פרק
דאשון לחולין עד פרק
שני לתרומה: (ו)שמואל
דאמר ע"כ בין לחולין ובין
לתרומה לקרא. כלומר
עד פרק ראשון: לחומרא.
עד פרק שלישי: לבני

הוא) לכאורה ז"ל ורש ששת
דאמר וכו' ואמנם אפשר
דדבינו היה גורם בדברי
שמואל בין לתרומה לקולא.

עַד הַפֶּקֶד ⁶קִדְשׁוֹ
בַּפֶּקֶד ⁷וְכָל
בְּנוֹף חֲרָץִים בְּנִשְׁלָתָם
יָדִים וְרַגְלִים בְּמִקְלָד
לְחֹלִין עַד כָּאן לְתַרְוֹ
כָּאן בֵּין לְחֹלִין בִּ
וְרַב שֶׁשֶׁת אֲמַר עַד
לְתַרְוֹמָה לְקֹלָא אֲמַר
עַד כָּאן בֵּין לְחֹלִין
דְּקֹלָא דְּהַא רַב
אֲמַר עַד כָּאן בֵּין
אֵת שְׁתֵּי יָדָיו שְׁחָרְזָה

עַד הַפֶּרֶק. הַשִּׁי שֶׁבְּאַחַמֶּנֶּה אֲלֻפְנוֹת דִּבְיוֹ דְּמִשּׁוֹ סֶרֶךְ תְּרוּמָה בְּעִלְמָה הוּא דִּזּוֹ אִם נָטַל בְּמָה שְׁנוּעָה בְּמֵאֵל דִּהִינּוּ רָשָׁי אֲלֻפְנוֹת: לַתְּרוּמָה עַד הַפֶּרֶק. פֶּרֶק הַשְּׁלִישִׁי וְהוּא בִּגְבַה־הֵד: קִידוּשׁ יָדִים וְרַגְלִים. מִן הַכִּיּוֹר: עַד הַפֶּרֶק. הָעֲלִיּוֹן מִקּוֹם חֲזוֹר הִיד וְהַזְרוּעַ: עַד לֵאן

וּמִשְׁמַלְמֶלֶךְ. פֶּרֶק הַחֲזוֹן וְהַמְּוִשָּׁה	יָדִים וְרַגְלִים בְּמִקְדָּשׁ
שׁוֹן וְלִמְוִמֶּלֶךְ פֶּרֶק הַשְּׁלִישִׁי הָאֵל	בְּמִבְּלִיָּה שְׁחֻצִין
מִשְׁמַלְמֶלֶךְ פֶּרֶק דְּבָרֵי הָאֵל	יָדִים לְחֻלּוֹת יְבִיקְדוּשׁ
וְרַגְלֵי תַּמְרוּמָה לְפִיכָּה הַמְּוִשָּׁה עַל	אֲמֹר רַב עַד כָּאן
עֲמֻלָּה הַרְגִּיל אֶף חֲזוֹן יָקָר מְדִי	וְשִׁמְשֹׁמֶל אֲמֹר עַד
שִׁמְלָה הַרְגִּיל צֵה: וְמִשְׁמַלְמֶלֶךְ	לְחֻמְרָא לְתַרְמוּמָה
וְלִבְלָד חֲסִיר מְעֻנָּסָה וְתַלְמִימָא:	

בר הדיא הוה קאימנא קמיה דרבי אמר ואמר
בין לתרומה לחומרא ולא תימא רבי אמר משום
מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי הוא ליוזא
חולין בין לתרומה לחומרא אמר רב גוטל אדם
מתנה עליהן כל היום כולו אמר להו רבי אבינא לבני
פקא

ז'ן ל'כך ובסוף אלו דברים (ס' ד' ע"ג.) מילה היו יושבי ציבית
 פתח בית מדרשו (ס' ע"ג.) מן ג' מומרים דלמד מברך לטוב
 ומרוב חכמה וליהנות ולפיק מנופלים אל אכל כסף בעלזא אכלו
 לאלול חקנים שהיו מוכרים בעליהם בירושלם וביצורא לפניהם תוככות
 ע'ג' א' היינו משום דר'א' לטעמיה דהסיב וכו' כפת דקומה הרה
 כ'כנת סבירה אל דלמדי ברה אמת מעין א' אל בשעלי להוסיף
 ומה שאין לו טעמן עשוי ל'כך בתחלה אה' היינו אלף ב'ת
 אפילו ב'ת פ'ת מ'כר' מברכין (ס' ד' ע"ג.) אה' ל'כך אל אחד
 ד'ר' וי' יומן דרב ב'ר אל מוסיף לו הי' הסיבה ואינ' דלמדי א'
 וט' השנה משמע דמיייר' בצברה ל'תחלה א' בצברה משמע דמיייר'
 לכי'ר' יתבי וק' מבעיה אל הי' הסיב אלף א' וכו' דלמ' א'
 אל' נספק' אל ל'כר'ת המון ל'כר' דכי'ר' וי' אל' ד'ר' בצרה
 א' ל'כר' ל'כר' וי' משום דמומרי' ואור' ד' אל' הנהא ב'ת אמת א'
 א'צ' דלמדי ל'מיי'ר' דש'א' תמס דמנ' דמלי' הסיבה ב'ת מ'כר' א'
 מ'מ' אה' אל לקאשוי ע'ר ל'ר' מ'תמני' ו'אשוי' וי' אל' לה'י
 א' ש'כר' המון אלף ב'רי'ה' ע'ר א'י'ר' בצרה ד'כסוף מדעי'
 ו'ל' נ'כ'ר' ד'כ'ר' ובצרה ד'כסוף ע'ר לקאשוי דמנ' ב'ת ב'ת
 ו'ב'ת'ה'ל' ו'ה' ד'כ'ר' ל'ר' מ'כ'ר' ו'ל' מ'תמני' משום דמ'כ'ר' א'
 ו'ל' ש'כ'ת'ה'ל' אל' ד'ל' ב'ת אמת ל'כר' ד'י'ן אלף וי' מ'תקנ'ין
 א'ה' מ'כר' לעמלו א'ה' ד'מיי'ר' ע'ר א'ה' מ'תמני' דמיייר' בצרה
 כ'ך לחב'ר' מ'מ' מיי'ת ר'א'ה' ד'כ' א'מ'ר' נ'כ'ל וי'כ'ל נ'ה'ה' ב'ד'כ'ה'
 כ'ך ב'ר'כ' א'ש'כ'ו' כ'ן ב'ר'כ' א'ח'ר'ו' אל' ד'ל' ת'כ'ל' ד'ר' ב'ת
 הקש'ה' ה'ר' ב' א'כ'ר'ס' כ'ן ה'ר' א'ה' ד'נ'כ'ס'ת'ה'ל' מ'ת'ה'ל' מ'ל'ת'
 כ'ן ח'ול'ץ' ו'ה'כ' ק'למ'ר' ד'מ'ול'ץ' וי'ל' ד'ה'כ' א'י'ר' ל'כ'ר'ה' ד'מ'וכ'ה'
 כ'ח'ול'ץ' ש'ע'ר' ע'ר ה'ס'ת' מ'ת'ה'ל' ד'ל' המ'י'ר' וי'כ'ר' ב'ת
 ו'א'ש' (ס' ע"ג.) אל' ד'ר' ש'כ'ר' ע'ט'ל'ת' ל'כ'ר' מ'מ' כ'ן ל'כ'ר' ב'ת'ה'ל'
 ד'ל'מ'ר'ת'ן ב'צ'י'ק' ד'ע'ר'כ'ו' כ'ן (ד' ע"ג.) **אמר רב** ע'ר ב'ת'ן א'ח'ו'י'
 כ'ן ו'ה'ה' מ'ל'ר' ד'כ'ר' ב'ד'י'ו מ'ת'ה'ל' כ'ק'ו'ט'ר'ס' ד'כ'ר' ה'פ'ק' ל'כ'ר' אל' פ'ק'
 ה'פ'ק' ה'מ'ר'ת'ן מ'ק'ו'ס' ח'ור' א'ה' ו'ר'ו'ע' ו'ל' א'ה' ל'פ'ק' כ'ק'ו'ט'ר'ס'
 כ'ל' ה'א'כ'כ'ת'ה'ל' מ'מ' כ'ח'ול'ר' אל' פ'ק' ה'א'כ'כ'ת'ה'ל' ע'ר כ'כ'ו'ס' ו'ש'מ'אל'
 כ'ש'מ'ע'ו'ס' ד'כ'ר' אל' כ'ח'ו'ר'ה' ל'כ'ר' ת'מ'ר' ע'ר ע'מ'ל' ד'ל'כ'ר' אל'
 א'י'ט'ר' ע'ר ש'כ'ב'ה' ה'ר' כ'ק'ו'ט'ר'ס' ד'כ'ר' א'ה' ע'ר ל'כ'ר' ש'מ'אל' א'ה'
 ו'ת'מ'ר'ה'ל' כ'ן פ'ס'ת' ד'ר' פ'ק' ע'ר ה'ק'ט' ד'כ'ק'ו'ט'ר'ס' ד'כ'ר' ע'ט'ל'ה'
 כ'ח'ול'ץ' כ'ן א'ה' ו'ל' א'ש'כ'ר' ל'כ'ר' כ'ן מ'ד'ת'ה'ל' ב'כ'ר' ה'א'מ'ר' מ'ש'ק'י' ל'
 מ'ת'מ'כ'י' ד'ר' ע'ט'ל'י' ו'כ'ר'ה'ל' ע'ר ה'כ'ר'ה'כ'ו'ס' ו'כ'ר' ו'כ'ר' ע'ט'ל'י'
 כ'ר'ה'כ'ו'ס' א'ה' כ'ר' א'ה' ל'כ'ו'ן כ'ן א'ה' ל'ת'ה'ל' א'ה' כ'ק'ו'ט'ר'ס' ד'כ'ר' ע'ט'ל'י'
 כ'ש'מ' מ'ק'ו'ס' ח'ור' א'ר'ו'ע' ו'כ'ן פ'ק' כ'ק'ו'ט'ר'ס' ב'כ'ר' א'ר'ו'ע' (ל'כ'ר'
 כ'ן מ'ק'ו'ס' ש'מ'ע'י'ן כ'ן ל'ת'ה'ל' מ'תמני'ה'ל' א'ה' ל'ת'ה'ל' מ'א'י'ל'י'ס' א'ה'ן
 מ'ל'ד'ר'ה' א'ה' מ'ק'ו'ס' ו'ש'ת' ו'ש'ת' ו'ש'ת' ו'ש'ת' ל'כ'ר' ל'כ'ר' ל'ת'ה'ל'
 ד' ע'ט'ל' ו'כ'ר'ה'ל' ע'ר ה'כ'ר'ה'כ'ו'ס' מ'ש'מ'ע' ד'ע'ל'ת' א'ח'ז'ע' א'ה' מ'
 י'ס' ק'מ'י' ל' ב'צ'י'ת' א'ה' ש'ה' ע'ל' א'ה' כ'כ'ל' א'ה' כ'ק'ט'ה' ו'ש'ת' מ'כ'ר'כ'
 א'ה' ו'מ'ר'כ'ה' ו'ע'ל'ת' כ'ל' א'ה' ד'ל' ע'צ'ר'י'ן (ד' ע"ג.) ק'מ'י' ר' י'ד'ו'ה'
 א'ה' כ'ן מ'פ'ק'ו'ר' א'ה' ו'ל' פ'ק' כ'ק'ו'ט'ר'ס' ד'כ'ר' א'ה' ע'ר ש'כ'ב'ה' ד'כ'ר'
 כ'כ'מ'י' ד'ק' ו'ת'נ' ד'כ'י' מ'נ'ש'ה' ד'ר' ו' ק'צ'ו'ר'ת' ו'מ'ש'ע' ד'ל'ר'י'ה'י' ק'צ'ו'ר'ת'
 כ'ר'ב'ל'ל' א'ה' מ'ג'י'ע' ע'ר ק'צ'ו'ר'ת' ו'מ'ר'כ'ה' מ'פ'ר'ש' כ'ר'י'ט' כ'ן ק'צ'ו'ר'ת'
 (ס' ע"ג.) **אמר ר'א'ב'ה'** ד'י'ו' ש'ח'ר'ת' ו'מ'ר'כ'ה' ע'ר'י'ן ב'ל' ה'ר'ו'ם' מ'כ'ר'
 מ'פ'ס'ק'י' ב'ן ע'ט'ל'ת' ד'י'ס' ל'ט'ע'ד'ה' ו'א'מ'ר' ב'כ'ר' א'לו ד'כ'ר'ס' (ב'כ'ר'ס' ב'ג')
 ו'ה'ש'ת'ה'ל' מ'ע'ו'ל'ת' מ'ל'י' א'פ'י'ל' כ'ן א'ה' ו'א'מ'ר' ר'י' א'ה' ל'כ'ר' מ'ש'מ'ת'ה'
 א'י'ט'ר' ע'ר א'ה' כ'כ'ל' מ'כ'מ'ד'ו' ל' א'י'מ' י'ו' ו'ל' ו'כ'ר' ל'כ'ר'ת' א'ה'

האי

(א) [ערכין יט: תוספתא
דידיס רפ"ב], (ב) מכאן שייך
עוד לע"א, (ג) [ע"כ שייך
לע"א], (ד) ז"ל שפרישית
לרב ששת. מהר"ם,
(ה) [וע"ע תוס' שנה זב.
ד"ה ומהר"ם וכו']

מוסף רש"י
קידוש ידים ורגלים
במקדש עד הפרק.
מקום חיצור הכף והזרוע
(ערבין יט:).

תניא נמי הכי: שניים שאכלו - מצוה ליחלק ולברך כל אחד בפני עצמו.

במה דברים אמורים - שהיו שניהם "סופרים", שידועים לברך כל אחד בפני עצמו. אבל כאשר אחד מהאוכלים הוא סופר, ואחד מהאוכלים הוא בור שאינו יודע לברך, הרי הסופר מברך ובור יוצא ידי חובתו, מדין שומע כעונה.

כף ידו של האדם מתחלקת לארבעה חלקים: לשלשה פרקים הנמצאים באצבעות (הפרק הראשון נמצא בתחילת האצבעות, שבו נמצאות הצפורניים, הפרק השני נמצא באמצע האצבעות, והפרק השלישי נמצא בסוף האצבעות, במקום חבור האצבעות לכף היד). ולפרק רביעי, שהוא בסוף כף היד, במקום חבור כף היד לזרוע.

ונחלקו בגמרא עד היכן הוא חייב נטילת ידיים. **תנו רבנן: נטילת ידיים** שצריך לחולין היא עד הפרק השני שבאמצע האצבעות. כיון שחייב הנטילה הוא משום סרך תרומה, מספיק אם יטול את המקום שרגל הוא לנגוע במאכל, דהיינו בראשי האצבעות.

אמר רבה בר בר חנה: הוה קאימנא הייתי עומד קמיה דרבי אמי ורבי אסי. אויתו לקמיהו, הביאו לפניהם, כלכלה דפירי סל של פירות, ואכלו.

ולא משו ולא נטלו וידיהו לפני שאכלו את הפירות.

ולא יתבו לי מידי לאכול כדי שאוכל להצטרף עמהם לזמון.

וברין חד חד לחודיה, שכל אחד מהם ברך לעצמו.

שמע מינה ממעשה זה, תלת שלשה דברים:

א. **שמע מינה אין נטילת ידיים לפירות**, ולכן לא נטלו רבי אמי ורבי אסי את ידיהם.

ב. **ושמע מינה אין מזמנן על הפירות**, שאין מצוות זמון נהגת בשלשה שאכלו פירות. ולכן לא נתנו רבי אמי ורבי אסי לרבה בר בר חנה לאכול כדי שיוכל להצטרף עמהם לזמון.

ג. **ושמע מינה** מזה שברכו כל אחד ואחד בפני עצמו ברכה אחרונה ולא הוציא האחד את חבריו בברכה אחרונה, מוכח **ששנים שאכלו מצוה ליחלק ולברך כל אחד בפני עצמו**, כיון שאין כאן שלשה הראויים להצטרף לזמון.

דכתיב בוב "ידיו לא שטף במים", ומשמעות הפסוק הוא - **הא שטף** הוב ידיו במים הרי הוא טהור, ודבר זה אינו נכון, כי **הא טבילה** של כל גופו במקוה בעי, ואין מועילה לו נטילת ידיו.

אלא, **הכי קאמר קרא**: הנוגע בוב, וכמו כן אדם אחר שאינו זב, אלא **שלא שטף**, נטל, ידיו במים, הרי הוא טמא. [נאסמכתא בעלמא היא. רש"י]. ומשמע שיש טומאות שנטהרות על ידי נטילת ידיים.

אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא: לא אמרו שצריך נטילת ידיים לפירות, אלא **משום נקיות**.

סבור מינה, חובה ליטול ידיים לפירות הוא דליכא, **הא מצוה**, מדרבנן, איכא.

אמר להו רבא: לא חובה היא, ולא מצוה היא, אלא רשות היא.

ודברי רבא פליגא על דרב נחמן **דאמר רב נחמן**: הנוטל ידיו לפירות - אינו אלא מגסי הרוח!

ואסור לנהוג בגסות רוח, מפני שנראה הדבר כדרך גאווה שמחמיר יותר משאר האנשים. ורק היכן שידוע שאין ידיו נקיות צריך הוא ליטול ידיו. [רבינו יונה בברכות].

ק"ו ע"ב נטילת ידיים לתרומה - צריך עד הפרק השלישי שזוהו סוף האצבעות.

קידוש ידים ורגלים מן הכיור שצריך במקדש - עד הפרק העליון שהוא מקום חבור כף היד לזרוע.

וכל דבר שחוצץ בטבילה בגוף שנחשב לחציצה ופוסל את הטבילה של גוף האדם, חוצץ גם בנטילת ידיים לחולין, ובקידוש ידיים ורגלים במקדש. שאם נמצא עליהם איזו שהיא חציצה, נפסלת נטילת הידים, ונפסל קדוש הידים והרגלים.

אמר רב: עד כאן עד הפרק השני, זוהי נטילה לחולין. ועד כאן עד הפרק השלישי זוהי נטילה

ורגיל בתרומה, ולפיכך הרגיל את עצמו להחמיר אף בחולין עד הפרק השלישי כדי שיהיה רגיל כך גם בתרומה.

דהא רבי מישא, בר בריה דרבי יהושע בן לוי, הוא לזוואי שהוא היה לוי, ואינו רגיל באכילת תרומה. **ואמר - עד כאן עד הפרק השלישי בין לחולין בין לתרומה לחומרא**. ורואים שכך הוא סבר מעיקר הדין ולא מחמת הרגל של תרומה.

אמר רב: נוטל אדם את שתי ידיו שחרית, ומתנה עליהן שהנטילה תועיל לכל היום כולו, ובלבד שיזהר מלטנפם ולטמאם. ויכול הוא לאכול כל היום בלי נטילה, על סמך הנטילה הראשונה שנטל.

לתרומה, ורב סבר כמו הברייתא והיה מראה על עצמו בידו עד היכן צריכה להיות הנטילה.

ושמואל אמר: עד כאן, עד סוף הפרק השלישי, בין לחולין בין לתרומה לחומרא, שאין חילוק בין תרומה לחולין ובשניהם הולכים לחומרא.

ורב ששת אמר: עד כאן עד סוף הפרק השני

- בין לחולין בין לתרומה, לקולא. שבשניהם מספיק לטול עד סוף הפרק השני.

אמר בר הדיא: הוה קאימנא הייתי עומד קמיה דרב אמי, ואמר: עד כאן, עד סוף הפרק השלישי, בין לחולין בין לתרומה, לחומרא. שבשניהם צריך עד סוף הפרק השלישי.

ולא תימא, רבי אמי שעשה כך משום דכהן הוא

עֲשֵׂה מִזְמוֹת: ה' הָרַף מֵאֵף וַעֲזֹב חֲמָה אֶל-תִּתְחַר אֶךְ-לְהַרְע:
 ב' כִּי-מֵרַעִים יִפְרֹתֶנּוּ וְקוֹץ יִהְיֶה הֶמָּה יִירָשׁוּ-אֶרֶץ: וְעוֹד מַעַט
 וְאֵין רֶשַׁע וְהַתְּבוֹנָנָת עַל-מִקְוָמוֹ וְאֵינֶנּוּ: וְעֹנִים יִירָשׁוּ-אֶרֶץ
 וְהַתְּעַנְּגוּ עַל-רֹב שָׁלוֹם: י' זֶמֶס רֶשַׁע לְצַדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שְׁנוֹי:
 י" אֲדֹנִי יִשְׁחַק-לִי כִּי-רָאָה כִּי-יָבֵא יוֹמוֹ: י" חָרַב | פִּתְחוּ רִשְׁעִים
 וְדַרְכוֹ קִשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֲבִיוֹן לְטָבוֹחַ יִשְׂרָאֵל: י" חָרַפָּם
 תָּבוֹא בְּלִפְסָם וְקִשְׁתוֹתָם תִּשְׁבַּרְנָה: י" טוֹב מַעַט לְצַדִּיק מִהֶמּוֹן
 רֶשָׁעִים רַבִּים: י" כִּי זִרְעוֹת רֶשָׁעִים תִּשְׁבַּרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים
 יִהְיֶה: י" יוֹדַע יִהְיֶה יְמֵי תַמִּימִם וְנִחַלְתָּם לְעוֹלָם תִּהְיֶה:

רש"י

ארשיע כמותו ואצליח כמותו: (ח) הרף מאף. הרף מהרשיע שלא יבא עליך אף: ועזוב. דבר המביא עליך חמתו של הקב"ה: (ט) כי מרעים. שאתה רואה עתה מצליחים הם יכרתו: (י) ועוד מעט. כשתמתין עוד מעט תראה כי אין הרשע: והתבוננת על מקומו ותסתכל על מקום שהיה שם ואיננו כי מת ואבד: (יב) וחרק. כמו חרקן שן ארקי"נט בלע"ז, (יכח יד): (יד) חרב פתחו. הרשעי'

מצודות ציון

ומקום: (ח) הרף. מלשון רפיון: (יב) זומם. ענין ממענה: וחורק. ענין שחיקת השנים כהתקנף: (יז) מהמון. ענין רביון: רבים. גדולים ומשונים: (יז) זרועות. ענין חזק:

יהיה לזמן רב כי כשיהיה עוד זמן מעט ואין הרשע וכאשר תתבונן להסתכל על מקומו ותראה שאיננו: (יא) ועננים. אבל עננים ירשו ארץ לאורך ימים והיה מעננים ברוב שלום: (יב) זומם. הרשע חושב רעה על הצדיק ובקצפו חורק עליו שני: (יג) ה'. אבל ה' ישחק על הרשע כי ראה שבא יום מיתתו טרם יעשה הרעה ולא יספוק לעשותה: (יד) פתחו. ר"ל הוציאו מתערה: להפיל מת: (טו) חרבים. אבל חרבים תבוא בלב הרשעים ההם: תשברנה. לכל יוכלו לירות בהם החצים: (טז) טוב. המעט שיש להצדיק יותר טוב מעושר רב שבדי הרשעים: (יז) כי זרועות. לפי שיושבר חזק הרשע ולא ישאר עשרו בידו אבל הצדיקים סומך ה' ומה שיש בידם תתקיים: (יח) ימי תמימים. כמה שנים

י' לֹא-יִבְשׁוּ בַּעַת רָעָה וּבִימֵי רַעְבוֹן יִשְׁבְּעוּ: ב' כִּי רֶשָׁעִים |
 יֵאָבְדוּ וְאֵיבֵי יִהְיֶה כִּיקָר כָּרִים כָּלוּ בַּעֲשָׂן כָּלוּ: ג' לֹה רֶשַׁע
 וְלֹא יִשְׁלָם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן: ד' כִּי מִבְּרָכִיו יִירָשׁוּ אֶרֶץ
 וּמִקְלָלָיו יִפְרֹתֶנּוּ: ה' מִיְהוָה מִצַּעְדֵי-גִבּוֹר פּוֹנְנוּ וְדַרְכּוֹ יַחְפִּיז:
 ו' כִּי-יִפֹּל לֹא-יִוָּטֵל כִּי-יִהְיֶה סוֹמֵךְ יָדָיו: ז' נָעַר | הָיִיתִי
 גַּם-אֶקְנָתִי וְלֹא-רָאִיתִי צַדִּיק נָעוֹב וְזָרְעוֹ מִבֶּקֶשׁ-לֶחֶם: ח' כָּל-
 הַיּוֹם חוֹנֵן וּמְלֹה וְזָרְעוֹ לְבִרְכָּה: ט' סוֹר מֵרַע וְעֲשֵׂה-טוֹב וּשְׁכֹן
 לְעוֹלָם: י' כִּי יִהְיֶה | אֲהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא-יַעֲזֹב אֶת-חֲסִידָיו

רש"י

מאתו לעול' תהיה: (ב) ביקר כרים. כאור ענן בקר הנראה שחרית מלבין על מרחבי בקעה שאינו מתקיים, כרים מישור כמו כר נרחב (שפעה ל'): ביקר. לשון אור יקרות וכריה י"ח, ויש פותרין ביקר כרים, ככבוד כבשים שמפסמין אותן לטבח: (כא) לזה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן. הקב"ה שהוא צדיקו של עולם חונן משלו ונותן לזה שהלוח מה שהוא גזול ממנו: (כב) כי מבורכיו. של צדיקו של עולם

מצודות ציון

(ב) ביקר. מל' יקר: (כא) חונן. מומל: (כג) מצעדי. דרכו ופסיעותיו: כוננו. מלשון הכנס: (כד) יפול'. ענין נפילה כמו ופסול מעל הגמל (בראשית כ"ד): ה' יזמין להם די סיפוקם: (ב) ביקר כרים. כהיקר הנעשה לכשבים אשר יפטמו אותם להשמינם למהר עת שחיתם כן טובות הרשעים בעוה"ז לטרדם לגהינם: כ"ל. כי אחר המיתה יכלו ובעשן הגהינם יהיו כלים: (כא) לזה רשע. כשלא מצאה יד לגזול לוקח בהלואה ואינו משלם והצדיק המלוה אותו חוננו ונותנו לו במתנה לכל יענש בעבורו: (כב) כי מבורכיו. כי בעבור כשרון המעשה הזה יגזור אומר ויקם ואת אשר יברכם יירשו הארץ ואת אשר יקללם יכרתו: (כג) מזה מצעדי וגו'. מצעדי הגבר בתורה המה כוננו מה' ר"ל ה' מכונן ומיישר צעדיו: ודרכו. ה' חפץ דרכו ומצליחו בו: (כד) כי יפול'. אף אם יהיה נוטה לא יושלך לארץ: (כה) נער וגו'. ר"ל בנערותי ובזקנותי הסתכלתי לראות הנעשה בצדיק: ולא ראיתי. להיות נעוב מכל וכל וזרעו ישאלו לחם: (כו) כ"ל היום. לפי שכל הימים היה חונן עניים ומלוה להם ולזה מהראוי שהיה זרעו לברכה: (כו) סור מרע. לכן סור מרע ועשה טוב ותשכון במנוחה לעולם: (כח) אוהב משפט. שלם

מצודות דוד

יהיו: ונחלתם. מעט מהטובה שהנחיל להם המקום יהיה שמור אצלם לעולם כל ימי חייהם: (יט) בעת רעה. כי לא עליהם תהיה: ישכעו. כי ה' יזמין להם די סיפוקם: (ב) ביקר כרים. כהיקר הנעשה לכשבים אשר יפטמו אותם להשמינם למהר עת שחיתם כן טובות הרשעים בעוה"ז לטרדם לגהינם: כ"ל. כי אחר המיתה יכלו ובעשן הגהינם יהיו כלים: (כא) לזה רשע. כשלא מצאה יד לגזול לוקח בהלואה ואינו משלם והצדיק המלוה אותו חוננו ונותנו לו במתנה לכל יענש בעבורו: (כב) כי מבורכיו. כי בעבור כשרון המעשה הזה יגזור אומר ויקם ואת אשר יברכם יירשו הארץ ואת אשר יקללם יכרתו: (כג) מזה מצעדי וגו'. מצעדי הגבר בתורה המה כוננו מה' ר"ל ה' מכונן ומיישר צעדיו: ודרכו. ה' חפץ דרכו ומצליחו בו: (כד) כי יפול'. אף אם יהיה נוטה לא יושלך לארץ: (כה) נער וגו'. ר"ל בנערותי ובזקנותי הסתכלתי לראות הנעשה בצדיק: ולא ראיתי. להיות נעוב מכל וכל וזרעו ישאלו לחם: (כו) כ"ל היום. לפי שכל הימים היה חונן עניים ומלוה להם ולזה מהראוי שהיה זרעו לברכה: (כו) סור מרע. לכן סור מרע ועשה טוב ותשכון במנוחה לעולם: (כח) אוהב משפט. שלם

תהילים פרק לו

עא

לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרֹת: ^א צַדִּיקִים יִירָשׁוּ-אֶרֶץ וַיִּשְׁכְּנוּ לָעֵד עָלֶיהָ: ^ב פִּי-צַדִּיק יִהְיֶה חֲכָמָה וְלִשְׁוֹנוֹ תִּדְבֵּר מִשְׁפָּט: ^ג תּוֹרַת אֱלֹהִיו בִּלְבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֶׁרְיוֹ: ^ד צוּפָה רָשָׁע לְצַדִּיק וּמִבִּקֵּשׁ לְהִמִּיתוֹ: ^ה יְהוָה לֹא-יַעֲזֹבֵנוּ בִידּוֹ וְלֹא יִרְשָׁעֵנוּ בַּהֲשַׁפְטוֹ: ^ו קוֹה אֶל-יְהוָה וְשֹׁמֵר דְּרָכָיו וִירוֹמֶמֶה לְרֶשֶׁת אֶרֶץ בְּהִפְרֹת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: ^ז רְאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעַרֵּה כְּאֹזֶרֶח רַעְנָן: ^ח וַיַּעֲבֹר וַהֲגָה אֵינֶנּוּ וְאִבְקֶשְׁהוּ וְלֹא נִמְצָא: ^ט שְׁמֹר־תָּם וְרֹאֵה יִשְׂרָאֵל אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם: ^י וּפְשָׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדוֹ אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרֹתָהּ: ^{יא} וְתִשׁוּעַת

רש"י

לברכה: (א) פי צדיק יהיה. תחלה בלבד חכמה לראות דין שפסקה תורה לכל דבר, ואח"כ לשונו תדבר משפט: (א) לא תמעד אשוריו. לא יחליקו צעדיו: (ד) ומתערה. משריש כמו (ישעיה י"ט) ערות על יאור, ובלשון משנה יש הרבה אילן שנפשה ומעורה בקליפה: כאזרח רענן. כאחד מאזרחי הארץ

מצודות ציון

(א) יהגה. ידבר: (א) תמעד. ענין הסלקה והשמטה: אשוריו. רגליו שפוסק בהם: (ד) ערין. חזק: ומתערה. נשק ומעורה וכן ערות על יאור (שפיט י"ט): אזרח. ענין אילן הנטוע מזמן רב והוא שאלו מלשון כגון כאורח (ויקרא כ"ד) אשר יאמר על מושב הארץ: רענן. רענן כמו והיה עליו רענן (ירמיה י"ז): (יא) אחרית. סוף:

הרשעים: ושומר דרכו. מבלי לעשות להם כמעשה: (ד) רשע ערין. החזק ברשע: ומתערה. והוא נשרש כאילן הנטוע מזמן רב והוא רטוב ומלוחלח ור"ל שהיה ממולא בכל טוב: (א) ויעבור. פתאום עבר מן העולם והנה איננו: (א) שמר תם. שמר דרך תם וראה דרך ישר ללכת בה כי יש אחרית טוב לאיש המבקש שלום כל אדם להתנהג עם כל בישרות ובתמימות: (א) יחדיו. כולם כאחד: אחרית וגו'. סופם לכריתתה: (א) ותשועת. אבל תשועת צדיקים היא מה' והוא מעוֹם בעת צרה והוא דבר

תהילים פרק לח

עב

צַדִּיקִים מִיְהוָה מְעוֹם בָּעֵת צָרָה: ^א וַיַּעֲזֹרֵם יְהוָה וַיִּפְלְטֵם וַיִּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיִּשְׁיֶעֱם כִּי חָסוּ בוֹ: ^ב לֹחַ מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר: ^ג יְהוָה אֶל-בִּקְצֶפֶךָ תוֹכִיחֵנִי וּבְחַמְתְּךָ תִּסְרֹנֵנִי: ^ד כִּי-חֲצִיךָ נִחַתוּ-בִּי וְתִנַּחַת עָלַי יָדְךָ: ^ה אֵין-מָתָם בְּבִשְׂרִי מִפְּנֵי זַעֲמֶךָ אֵין-שָׁלוֹם בְּעַצְמִי מִפְּנֵי חַטָּאתִי: ^ו כִּי-עֲזָרְתִּי עָבְרוּ

רש"י

אחרית' נכרת' ונשמדו יחדיו: (א) מזמור לדוד להזכיר. לאומרו בשעת צרה להזכיר צרתם של ישראל לפני הקב"ה וכנגד כל ישראל אמרו: (ג) נחת. נזקקו ל' נחת נופל בנטיית קשת ולפי שעל ידי דריכת הקשת נזדקק החצים כתיב נחתו בי וכן (שמות ט"ו) אריק חרבי היה לו לכתוב אריק תערי אלא לפי שכשמצויאין חרב מתערה התער ריק ממנה לכך תולה הריקות בחבר וכן (לעיל י"ח) ונחתה קשת נחושה ואין הנו"ן שורש בתיבה שאם היתה שורש היה לו לומר' נחתו בי אבל נו"ן של נחתו וכן של ותנחת אינ' שורש ונופל' לפרקים כמו ונו"ן של גוף, נשך, נדר, נקם, כשמתפעל יאמר ניגף נישך נידר ניקם כמו ננגף נשך ננדר ננקם שהדגש בא בתיבה במקום נו"ן, וכן עלה נדף (ויקרא כ"ו), עיני נגרה (איכה ג') כמו ננדה נגרה כן יאמר נחתו כמו נחתו וכן ונחתה קשת נחושה (ש"ב כ"ה) כמו ונחתה שדרך החי"ת להתנהג כמנהג דגשות ברוב מקומות כגון כחש לו וממשקל דגוש

מצודות ציון

(א) ויפלטם. ויילס: (ב) תוכיחני. תיסרני. ענין פורעניות ועונש: (ג) נחתו. ונחתה. ענין ילידה כמו (מ) ויפלטם. (מ) כי חסו בו. ודרך ה' להושיע את החוסים בו: (א) להזכיר. המזמור הזה נעשה להזכיר את המדוכא ביסורין להתפלל לה' כדברים האלה: (ב) ובחמתך. מלת אל משמשת בשתים כאלו אמר אל בחמתך תיסרני: (ג) נחתו בי. כבר ירדו בי חצי היסורים וכבר ירדה עלי מכת ידך ודי בזה: (ד) אין מתום. אין מקום תם ושלם בבשרי מהיסורים הבאים עלי מפני כעסך: מפני חטאתי. מהיסורים הבאים מפני חטאתי: (ה) עברו ראשי. המשיל מרבית העון כאלו בא במים עמוקים ועוברים את הראש ממעל: כמש"א כבד. כמו לעמוד הבא

מצודות דוד

המתקיים: (מ) כי חסו בו. ודרך ה' להושיע את החוסים בו: (א) להזכיר. המזמור הזה נעשה להזכיר את המדוכא ביסורין להתפלל לה' כדברים האלה: (ב) ובחמתך. מלת אל משמשת בשתים כאלו אמר אל בחמתך תיסרני: (ג) נחתו בי. כבר ירדו בי חצי היסורים וכבר ירדה עלי מכת ידך ודי בזה: (ד) אין מתום. אין מקום תם ושלם בבשרי מהיסורים הבאים עלי מפני כעסך: מפני חטאתי. מהיסורים הבאים מפני חטאתי: (ה) עברו ראשי. המשיל מרבית העון כאלו בא במים עמוקים ועוברים את הראש ממעל: כמש"א כבד. כמו לעמוד הבא

מסכת בבא בתרא

פרק א

א. השתפין שרצו לעשות מחצה בחדר, בונין את הכתל באמצע. מקום שנהגו לבנות גויל, גזית, פסיסין, לבנים, בונים. הכל כמנהג המדינה. בגויל, זה נותן שלשה טפחים, וזה נותן שלשה טפחים. בגזית, זה נותן טפחים ומחצה, וזה

רבינו עובדיה מברטנורה

בבא בתרא ענינה לדבר בחלוק הקרקעות, והדין בענין הדירות המשותפות והשכונות, וביטול מקח וממכר כמות הנמצא ולדבר ענין הממכרים והקנינים, והיאך ראוי לרדן אותם, והערבות, והירושות. וסידר החלק הזה באחרונה, בשביל שכולה קבלה ודברי סברות, ולא התבאר מן התורה, (הרמב"ם). והתוספות כתבו מעט סדר בבא בתרא אחר בבא מציעא, דקאי אחר פרקא דלעיל דאירי נמי ברינו שותפין, הבית והעליה של שנים וכו'.

פרק א השותפין שרצו לעשות מחיצה. בחצר שאין בה דין חלוקה מיירי, שאין בה כדי ארבע אמות לכל אחד מן השותפין. להכי קתני שרצו דמשמע דוקא שניהם רוצים. אבל אין אחד מהם יכול לכוף את חבירו. דאילו בחצר שיש בה דין חלוקה, כל אחד יכול לכוף את חבירו לחלוק. והשתא אשמועינן דכיון שרצו לחלוק והחזיק כל אחד מהם ברוח המגיע לו כפי מה שנתפשר, **בונין את הכותל באמצע.** שזה נותן מחלקו חצי מקום עובי הכותל וכן זה: **גויל.** אבנים שאינם משופות ומתקנות: **גזית.** אבנים משופות ומתקנות במגירה: **כפסיסין.** אריח. שהוא חצי לבנה, והוא טפח ומחצה. והלבנה שלשה טפחים: **הכל כמנהג המדינה.** הכל לאתויי אתרא דנהיגי

נותן טפחים ומחצה. בכפסיסין, זה נותן טפחים, וזה נותן טפחים. בלבנים, זה נותן טפח ומחצה, וזה נותן טפח ומחצה. לפיכך אם נפל הכתל, המקום והאבנים של שניהם:

ב. וכן בגנה, מקום שנהגו לגדר מחציתין אותו. אבל בפקעה, מקום שנהגו שלא לגדר אין

לעשות מחיצה בלולבי גפנים וענפי עצים, שעושים כפי המנהג. ובלבד שתהא המחיצה עבה שלא יוכל אחד מהם להביט בשל חבירו, דהיך ראיא שמיא היזק. וגובה הכותל והמחיצה אין פחות מארבע אמות: **זה נותן שלשה טפחים.** שכותל הגויל צריך טפח יותר מכותל הגזית בשביל ראשי האבנים שכולטות לחוץ שאינן חלקות: **ובכפסיסין זה נותן טפחים.** שעובי כותל הכפסיסין טפח יותר מעובי כותל הלבנים, לפי שמשים אריח מכאן ואריח מכאן, שהם שלשה טפחים וטפח באמצע שנותן שם טיט לחברן. וכותל העשוי מלבנים נותן לבניה שלימה לעובי הכותל שהיא שלשה טפחים ואין צריך טיט באמצע: **המקום והאבנים של שניהם.** הא קמשמע לן דאע"ג דנפלו האבנים לרשותא דחד מינייהו, אי נמי דקדים חד ופניניהו לרשותיה מהו דתימא להוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה. קמ"ל:

ג. וכן בגינה. הכי קאמר, וכן בגינה סתם כמקום שנהגו לגדרו הוא, ומחייבים אותו שלקח מקום שם לגדרו: **אבל בפקעה,** סתם, הרי הוא כמקום שנהגו שלא לגדרו, ואין מחייבים אותו. אלא אם רצה חבירו לגדרו, כונס בתוך שלו:

מחציתין אותו, אלא אם רוצה כונס לתוך שלו ובונה, ועושה חזית מבחוץ. לפיכך אם נפל הכתל, המקום והאבנים שלו. אם עשו מדעת שניהם, בונין את הכתל באמצע, ועושין חזית מכאן ומכאן. לפיכך אם נפל הכתל, המקום והאבנים של שניהם:

ג. המקיף את חבירו משלש רוחותיו, וגדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית, אין מחציתין אותו. רבי יוסי אומר, אם עמד

רבינו עובדיה מברטנורה

ד. כותל חצר. של שותפין: **עד ארבע אמות.** דבהכי סגי ליה להזיק ראיא: **בחזקת שנתן.** כשהו תובעו חצי היציאה וזה אומר כבר נתתי חלקי, נאמן, עד שיביא התובע עדים שתבעו ולא נתן. דמשפט זה גלוי לכל שחוכה עליו לסייעו ולא היה זה בונהו משלו אלא היה מביאו לבית דין: **סמך לו כותל אחר.** לאחר שבנה האחד למעלה מארבע אמות הרבה ולא רצה לסייעו בהגבהתו, סמך השני כותל אחר כנגד כותל זה כדי לסמך ולתת תקרה מכותל לכותל, אע"פ שלא נתן עליו עדיין התקרה, **מגלגלין עליו את הכל.** דגלי דעתיה דניחא ליה בהגבהה דהאיך: **בחזקת שלא נתן.** אם בא הראשון ותבעו לרדן לאחר שסמך את כתלו לכותל ראשון, ואומר לו תן חלקך כמה שהגבהתי אותו, וזה אומר נתתי חלקי, אינו נאמן אלא בעדים. שאין משפט זה גלוי, ועד שחיבובהו ב"ד אינו עשוי ליתן:

ה. כופין אותו. את בן החצר שאינו רוצה לסייע לבני החצר: **לבנות.** לחצר בית שער להיות שומר הפתח יושב שם בצל

יִשְׁכַּכְנָה, בְּמָקוֹם יִשְׁגַּלְנָה (דברים כח, לו).
אוּ וּבִשְׁחוּרִים, בְּמָקוֹם וּבַעֲפֻלִּים (דברים כח, כז). **וְכִי־יֵצֵא כְהֵן, פָּסוּל**. הֵנָּה:
 וְיֵשׁ עוֹד דְּבָרִים שֶׁנִּהְיָו בָּהֶן הַסּוֹפְרִים כְּמוֹ
 שֶׁהִעֲתִיקוּ אִישׁ מִפִּי אִישׁ, כְּמוֹ בְּאוֹתוֹת גְּדוּלוֹת
 וְקִטְנוֹת הַנִּקְדוֹת וְהַמְשׁוּכוֹת. וְעוֹד נִהְיָו בְּמִנְיָן
 הַשִּׁטִּין לַעֲשׂוֹתָם לֹא פָחוֹת מִמֶּה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים
 מִ"ב, וְלֹא יוֹתֵר מִס'. וְעוֹד נִהְיָו בְּרָאשֵׁי הַשִּׁטִּין
 לַמַּעֲלָה מִשִּׁירַת הֵיחָל ה' שִׁטִּין, וְהָהִתְחַלְתָּ:
 הַבָּאִים (שְׁמוֹת יד, כח), בִּבְבִּשָּׁה (שְׁמוֹת יד, כט), ה'
 (שְׁמוֹת יד, לו), מֵת (שְׁמוֹת יד, לו), בְּמִצְרַיִם (שְׁמוֹת יד,
 לא) וְכֵן לַמָּשָׁה מִהַשִּׁירָה ה' שִׁטִּין, וְהַתְחַלְתָּ:
 וְתִקַּח (שְׁמוֹת טו, כ), (אֲחֵרִי) (שְׁמוֹת טו, כ), סֹס (שְׁמוֹת
 טו, כא), וְיִצְאֻ (שְׁמוֹת טו, כב), וְיִבְאֻ (שְׁמוֹת טו, כג),
 (וְיִהְיֶה) לַמַּעֲלָה מִשִּׁירַת הָאֵינוֹ שֶׁשָּׁה שִׁטִּין,
 וְהַתְחַלְתָּ: וְאֶעֱיֶדָה (דברים לא, כח), אֲחֵרִי (דברים לא,
 כט), הִדְרָךְ (דברים לא, כט), בְּאֲחֵרִית (דברים לא, כט),
 לְהַכְעִיסוֹ (דברים לא, כט), קֹהֵל (דברים לא, לו) וְלִמְשָׁה
 ה' שִׁטִּין, וְהַתְחַלְתָּ: וְיָבֵא (דברים לב, מד), וְיִדְבֹר
 (דברים לב, מה), (דְּבָרִי) אֲשֶׁר (דברים לב, מה), הַזֹּאת
 (דברים לב, מז), (אֲשֶׁר) (דברים לב, מז), וְכָל אֵלֹ
 הַדְּבָרִים לַמַּצּוֹה, וְאֵם שֶׁנָּה לֹא פָסַל (וּכְלַל מִלְשוֹן
 הַטּוֹר).

סימן רעו דין תְּלִיֵּת הַדִּלּוֹג, וְדִין
הַמוֹעֵד בְּכַתִּיבַת הַשֵּׁם, וְכו' י"ג סעיפים
א. * טַעַם וְדִלְגַּת תְּכָה אוּ יוֹתֵר, יָכוֹל

לְתִלּוֹתָהּ בֵּין הַשִּׁטִּין אֲכָל לֹא בְּרוּחַ
 שִׁטִּין דָּף לְדָף.

**ב. בִּיאָף עַל פִּי שְׁאוּמֵר בְּתַחֲלַת
 הַסֵּפֶר שְׁכוּתָבוּ לְשֵׁם קִדְשַׁת סֵפֶר
 תּוֹרָה, בְּכָל פַּעַם שְׁכוּתָב שֵׁם
 מִהַשְׁמוֹת שְׁאֵינָם נִמְחָקִים צָרִיף לִזְמֵר
 שְׁכוּתָב לְשֵׁם קִדְשַׁת הַשֵּׁם. וְאֵם לֹא
 עָשָׂה כֵן, פָּסוּל** (כֹּן נִרְאָה מֵרֹאשׁ וְכֹן כְּתָב סֵפֶר
 וסו"ת). הֵנָּה: כְּתָב שֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵים לְשֵׁם
 קִדְשָׁה, אֵינוֹ פָּסוּל, דְּהֵינּוּ כְּמִקְדִּישׁ בְּעַלִּי מוֹמִין
 לַמִּזְבֵּחַ, דְּאֵינּוּ קְדוּשִׁים (בית יוסף בְּשֵׁם רִשְׁבִּי"ז).

**ג. * כְּשִׁכּוּתָב הַשֵּׁם, אֶפְלוּ מִלֶּךְ
 יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ, לֹא
 יִשְׁכַּכְנָה. וְאֵם הִיָּה כּוֹתֵב שְׁנֵי שְׁמוֹת
 זֶה אַחֵר זֶה, יִמְתָּר לְהַפְסִיק בִּינֵיהֶם,
 וְכִשְׁחִזֹּר לְכַתֵּב שֵׁם שְׁנֵי צָרִיף לְחִזֹּר
 לִזְמֵר שֶׁהוּא כּוֹתֵבוּ לְשֵׁם קִדְשַׁת
 הַשֵּׁם.**

**ד. * כְּשִׁטּוּבֵל הַקֶּלֶמוֹס לְכַתֵּב הַשֵּׁם,
 לֹא יִתְחִיל מִיַּד הַשֵּׁם לְכַתֵּב, שְׁמָא
 יִהְיֶה עָלָיו רְבוּי דִּין וְלֹא יֵצֵא הַכְּתָב
 מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹן לְהַנִּיחַ אוֹת אַחַת
 מִלְּכַתֵּב קֶדֶם הַשֵּׁם, וּבְכַתּוֹת הָאוֹת
 יִתְחִיל לְכַתֵּב וְאֵם לֹא עָשָׂה כֵן, יִחַפֵּשׂ אַחֵר
 אוֹת שֶׁצָּרִיכָה דִּין, וְיִמְלֶאנָה, וְכוּתָב אֶת הַשֵּׁם (בית
 יוסף בְּשֵׁם מ"ב).**

באר הגולה

חסר אות אחת שפסול נלמד ממשנה דאפי' כ' אחת מעכבין מנחה דף כ"ט ע"א ושם בגמ' דף ל"ד ע"א ובהא דר"ש
 בבריי' ב"ב דף ט"ו ע"א: ח ממימרא דרב יצחק נדרי' דף ל"ז ע"ב. א' לי הטור מדבריו אביו הראש' בסו' י' הלכות ס"ת
 וכן משמע מדבריו רש"י גבי פלוגתא דתנאי בחליות השם מנחות דף ל' ע"ב: ב עיין במה שציניתי לעיל ריש סימן רע"ד:
 ג לשון הרמב"ם מ"מס' מהירושלמי פ"ה דברכות וכו' מלך ישראל מהא דאמר' גבי תפל' אבל מלכי א"ה פוסק שם
 בבבלי דף ל"ב ע"ב: ד ג"ז במ"ס וברירושלמי שם וכו' הב"י שבין שם לשם משיב שלום לכל אדם: ח ב"י לדעתו וכו'
 שנכון הדבר לכתוב כל השמות שאינם נמחקין לשמן כמ"ש הר"י אסכנדרני בבירור טור א"ח והביאו הב"י: ו ג"ז במ"ס:

**ה. * כְּתָב הַאֲזָכְרוֹת בְּדִין וְזֶרֶק
 עֲלֵיהֶם זָהָב, פָּסוּל.**

**ו. * שִׁכַּח לְכַתֵּב הַשֵּׁם כְּלוּ, תוֹלָה
 אוֹתוֹ בֵּין הַשִּׁטּוֹת. אֲכָל מִקְצַת
 הַשֵּׁם בְּשִׁטָּה וּמִקְצָתוֹ תְּלוּי, פָּסוּל.
 ז. * מִתָּר לְכַתֵּב הַשֵּׁם עַל מָקוֹם
 הַמְחָק וְעַל מָקוֹם הַגָּרֵד. וְאֵין חִלּוּק
 בֵּוֹה בֵּין סֵפֶר תּוֹרָה לְשָׂאֵר סִפְרִים (כ"ב בס"ח).**

**ח. * צָרִיף שִׁיחֵיו כָּל אוֹתוֹת הַשֵּׁם
 בְּתוֹף הַדָּף, וְלֹא יֵצֵא מֵהֶם כָּלָל
 חוּץ לְדָף.**

**ט. * אֲסוּר לְמַחֵק אֶפְלוּ אוֹת אַחַת
 מִשְׁבָּעָה שְׁמוֹת שְׁאֵינָם נִמְחָקִים,
 וְלֹא מֵאוֹתוֹת הַנִּטְפָּלוֹת מֵאֲחֵרֵיהֶם
 כְּנֻן כָּי' שֶׁל אֱלֹהִיךָ וְכ"ם שֶׁל
 אֱלֹהֵיכֶם. וְאֵלוּ הַשְּׁבָעָה שְׁמוֹת: שֵׁם
 הַתְּנִיחַ; וְשֵׁם אֲדֻנּוֹת; וְאֵל, אֱלֹהִים,
 אֱלֹהִים; שְׁדִי; צִבְאוֹת. וְיֵשׁ גּוֹרְסִין
 בָּם כֹּן אֱהִי"ה אֲשֶׁר אֱהִי"ה (סו"ר).**

**י. * כְּתָב אֵל מֵאֱלֹהִים, יֵה מִהַשֵּׁם,
 אוּ שְׁכַתֵּב שֵׁם יֵה, אֵינוֹ נִמְחָק.
 אֲכָל שֶׁד מִשְׁדֵּי וְצַב מִצְבָּאוֹת,
 נִמְחָקִים. הֵנָּה: וְכֵן אִם מִדְּאֵי אוּ אִם מֵאֵהָהּ
 (ירושלמי פ"ק דמגילה). וְיֵשׁ מִחֲמִירֵין בְּהָה (תוס' פ'
 * שְׁבוּעוֹת הַעֲדוֹת בְּשֵׁם ר"ח). וְהֵשֶׁם שְׁכוּתָבִין בְּסוֹדֵרִין**

באר הגולה

ז כן פי' הראש"ש: ח ברייתא שבת דף ק"ב ע"ב וכפי' הג"י וה"ה לכל התורה וכמ"ש לעיל סי' רע"א סעיף ו': ב בריי'
 מנחות דף ל' ע"ב וכו"ש שו"ר: י רמב"ם בפ"א מהל' תפילין וזכרנו בר כר חנה שם וזכרני יצחק ברייתא וכניוסת
 הר"ף וכו' רבינו ירוחם וכו' לדעת הראש"ש והמחק הוא בעוד' לחה והגרידה הוא לאחר שנתייבשה: ב תוספות שם
 בשם ר"ת וש"פ בשמו וכו' הרמב"ם בתשובה: * ברייתא שבונוח דליה ע"א: * ברייתא שם ע"ב: ג שם סוף ע"א:
 ח טור מדברי תשובת אביו הראש"ש כלל ג' והמדרכי שם במנחות בשם ר"י וכו' אע"פ דאדורתי למוחק שם מלא תעשון כן
 הא תיקון הוא: כתב הרמב"ם כס"י מהלכות יסודי התור' כתבי קדש כולו ופירושויהן ביאוריהן אסור לשרפן או לאבדן
 ביד והמאבדן ביד מנין אותו מתב מרדו' אבל אפיקורו' שכתב ס"ת ושרף כדלקמן סי' רפ"א: * ע הגהות פרימיוני בשם
 רבינו שמחה (והוא להדיא במסכת סופרי' פ"ה הלכה ב') * ברייתא שבת ס"א ע"ב ואם היה בא' ממני מתכת והתיכו
 לעמוד הבא

הַמִּדְרָכִי בְשֵׁם רַי' בֵּר
שֶׁמֶשׁוֹן. וְטוֹר וְשֶׁאֵר
פּוֹסְקִים מִהֵיחָד דְּנִחִית
קָמָה דְּרָבָא יוֹמָא לֹא וְנו.
גַּם בִּרְתָּא דְּשֵׁם לֵב
וּבְחֻכְמִים טוֹר בְּשֵׁם
הַר"ף וְכֵה"ג וְרַב
פִּלְטוֹי וְרִיח.
חַמְדִּיכִי עַל פִּי אֶסְרִי
בְּעֻגְלָה בְּרוּכָה אֶסְרִי
פְּתִית אֵלּוּ הַמַּתִּים זְכוֹי
אֵל טוֹר וְהַמִּדְרָכִי בְשֵׁם
סֹדֶר רַב עֲמֹרִם.

לעמוד הבא

תָּא חֲזִי, לְכַתֵּר דְּמִית יִצְחָק, וְעָשׂו
אֶתְפָּרֵשׁ לְסִטְרֵיהּ, מַה כְּתִיב וַיִּקַּח
עָשׂו אֶת נָשָׁיו וְגו' מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו.
דְּשִׁבְקָא לִיה לַיַּעֲקֹב קָרָן וְרִינוּחַ
שְׁעִבּוּדָא דְּמִצְרַיִם, וְאַרְעָא. וְזִבְיָן לִיה
חֻלְקֵיהּ מִן מִצְרַתָּא דְּכַפְלָתָא, וְאַזֵּל
לִיה מִן אֲרָעָא וּמִן מְהִימְנוּתָא
וּמְחֻלְקֵיהּ, דְּאַזֵּל לִיה מִכְּלָא.

תָּא חֲזִי, כְּמַה הָוֵה חֻלְקֵיהּ דְּיַעֲקֹב
טָבָא כְּכֻלָּא. בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתָּאֵר עָשׂו
בְּהַדְרָא וְאַתְּפָרֵשׁ מַגִּיה וְאַזֵּל לִיה
לְחֻלְקֵיהּ וּלְעַדְבֵיהּ, וְאַשְׁתָּאֵר יַעֲקֹב
אַחִיד בְּאַחְסֶנְתָּא אָבוּי וּבְאַחְסֶנְתָּא
אַבְהָתִי. וְעַל דָּא וַיִּלָּךְ אֶל אֶרֶץ מִפְּנֵי
יַעֲקֹב אָחִיו. מָאִי מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו.
דְּלֹא כָּעַד חֻלְקֵיהּ וְאַחְסֶנְתִּיהּ וְעַדְכָּא

תרגום לשון הוזהר

וּנְכַנְסִים בְּחֻשְׁבוֹן. אֲבָל עָשׂו שְׂאִינוּ בְּחֻלְקָא שֶׁל צֶדֶד
הָאֻמוּנָה, עָשָׂה חֻשְׁבוֹנוֹ אַחֵר שְׁמַת יִצְחָק, וּנְפָרֵד
חִלְקוֹ לְמָקוֹם אַחֵר.

בֹּא רָאָה, אַחֲרֵי שְׁמַת יִצְחָק וְעָשׂו נִפְרֵד לְצֶדֶד
שְׁלוֹ, מַה כְּתוּב? וַיִּקַּח עָשׂו אֶת נָשָׁיו וְגו' מִפְּנֵי
יַעֲקֹב אָחִיו. שְׁהָשְׂאִיר לַיַּעֲקֹב קָרָן וְרִינוּחַ שְׁעִבּוּד
מִצְרַיִם, וְהָאֶרֶץ, וּמָכַר לוֹ חִלְקוֹ בְּמַעֲרַת
הַמִּכְפִּלָּה, וְהִלָּךְ לוֹ מִן הָאֶרֶץ וּמִן הָאֻמוּנָה
וּמִחֻלְקוֹ, שֶׁהָלַךְ לוֹ מִהֶכַל.

בֹּא רָאָה כְּמַה הָיָה חִלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב טוֹב בְּכָל
מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁאָר עָשׂו עִמּוֹ וּנְפָרֵד מִמֶּנּוּ וְהִלָּךְ
לוֹ לְחִלְקוֹ וּלְגוּרְלוֹ, וְנִשְׁאָר יַעֲקֹב אָחִיו בִּירֶשֶׁת
אָבוּי וּבִירֶשֶׁת אָבוּתִיו. וְעַל זֶה וַיִּלָּךְ אֶל אֶרֶץ
מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. מַה זֶה מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו?
שֶׁלֹּא רָצָה חִלְקוֹ וִירֶשֶׁתוֹ וּגְוַרְל הָאֻמוּנָה שְׁלוֹ.
אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, עָלָיו כְּתוּב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי
חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

דְּמַהִימְנוּתָא דִּילִיָּה. וְכַאֲהַ חֻלְקֵיהּ
דְּיַעֲקֹב עָלִיָּה כְּתִיב, (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חִלַּק
ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ:

וְאַלְהָ הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ
אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.
רַבִּי יִיסָא פִתַּח וְאָמַר, (שְׁבִדִּיה א) הִנֵּה
קִטָּן נִתְתִּיף בְּגוּיִם בְּזוּי אֶתָּה מָאֵד.
תָּא חֲזִי, כִּד עֲבַד קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא
עַלְמָא, וּפְלַג אֲרָעָא לְשִׁבְעָה תַּחֲוּמִי
פְּלִיגִין לְקַבִּיל שְׁבַעִין רַבְרָבִין מִמֶּנּוּ.
וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא פְּלִיג לֹון לְשִׁבְעִין
עַמִּין כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיה,
כְּמַה דָּאֵת אֲמַר, (דְּבָרִים ל"ב) כִּהְנַחֵל עֲלִיוֹן
גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יָצַב גְּבֻלַּת
עַמִּים.

וּמִכְּלָהוּ רַבְרָבִין מִמֶּנּוּ דְּאַתְּמַסְרוּ

לְשִׁאָר עַמִּין לֹא אִית בְּהוּ בְּזוּי קַמִּיָּה
כְּמִמְנָא דְּעָשׂו. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין
דְּסִטְרָא דְּעָשׂו סִטְרָא מִסְּאָבָא אִיהוּ,
וְסִטְרָא דְּמִסְּאָבָא אִיהוּ קִלְנָא קַמִּיָּה
קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא. מְאִינִין דְּרָגִין
זְעִירִין דְּכַתֵּר רִיחָא סְרִיקָתָא
דְּקוֹסְטְרִי סוּמָקִי קָא אֶתִּיא, וְעַל דָּא
הִנֵּה קִטָּן נִתְתִּיף בְּגוּיִם, בְּזוּי אֶתָּה
מָאֵד. דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ג) עַל גְּחֹנֶף תִּלְךָ
וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. מָאֵד,
כְּמַה דָּאֵת אֲמַר אֲדוֹר אֶתָּה מִכָּל
הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

תָּא חֲזִי, בְּדְרָגִין תַּתְּאִין אִית דְּרָגִין
עַל דְּרָגִין, כְּלָהוּ מִשְׁנִיִּין דָּא מִן דָּא,
וּכְלָהוּ דְּרָגִין קַסְטִירִין אֵלִין, וְקַשִּׁירִין
אֵלִין בְּאֵלִין, וּמִלְכוּ אֶתְפָּרֵשׁ דָּא מִן
דָּא, וּמִלְכוּ אֶתְקַשְׁר בְּמִלְכוּ. דָּא עֵייל,
וְדָא סְלִיק, אֲחִידִין בְּקַשְׁרָא חֲדָא.

הַהוּא קַשְׁרָא מִשְׁחָתָא חֲדָא לִיה,
וְתַלְתָּ קַשְׁרִין לְהַהִיא מִשְׁחָתָא. בְּכָל

תרגום לשון הוזהר

מִמְנֵים הֵם בְּאוֹתוֹן דְּרָגוֹת שְׁלֻמְעֵלָה. וְעַל זֶה כָּל
דְּרָגָה וְדְרָגָה מִתְעַשְׂרֶת בְּמִקְוֹמוֹת יְדוּעִים כְּרִאוּי.
וּכְשֶׁנִּפְרְדוֹת הַדְּרָגוֹת נִמְצָא קֶשֶׁר הַמַּפְסִיק, עַד
שִׁמְתְּקִשְׁרִים לְצֶדֶד שְׁנֵאָרָא לָהֶם, וְהַדְּרָדִים שֶׁל
דְּרָגוֹת הַטְּמָאָה שֶׁהֵם בְּצֶד שְׂמָאל, כֻּלָּם נִפְרָדִים
לְכַמָּה דְּרָכִים וּשְׁבִילִים מִצְדֵי הַגְּבוּרוֹת הָאֻמוּנוֹת,
לְכֹן תְּלוּיוֹת הַגְּבוּרוֹת לְמִשְׁה לְאַלְף אֲלָפִים וְרִבּוֹא
רִבּוּבוֹת. וְעַל זֶה הִנֵּה קִטָּן נִתְתִּיף בְּגוּיִם בְּזוּי אֶתָּה
מָאֵד, כְּמִן שְׂאֻמְרִי.

בֹּא רָאָה, וְאַלְהָ הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ
אֲדוֹם, בְּאֶרֶץ – בְּצֶד שֶׁל הַדְּרָגָה שְׁלוֹ שְׁהִיא
דְּרָגַת עָשׂו, שְׁכֻתוֹב עָשׂו הוּא אֲדוֹם, וְכֻלָּם בָּאִים
מִצֶּד שֶׁל רִיחַ הַטְּמָאָה. לִפְנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי

דיליה דאיהו דרגא דעשו. דכתיב
עשו הוא אדום, וכלהו קאתו
מסטרך דרוח מסאכא. לפני מלך
מלך לבני ישראל, בגין דאינון דרגין
דקיימין בי תרעי לתתא קדמאי.

ובגין כך, אמר יעקב, יעבר נא
אדני לפני עבדי. בגין דרגין דיליה
קדמאין אינון לאעלא. ובגין כך
לפני מלך מלך לבני ישראל. דעד
קען לא מטא זמנא דמלכו שמיא
לשלטאה ולאחאחאדא בבני ישראל.
ובגין כך אמר יעבר נא אדני לפני
עבדי.

וכד שלימו אלין דרגין בקדמייתא,
לבתר אחער מלכו שמיא לשלטאה
על תתאי. וכד שרא, שרא דנעירא
דכל שבטין דאיהו בגימין. כמה דאת
אמר, (תתלים ח) שם בגימין צעיר רודם
וגו'. וביה שארי לאחערך מלכותא,

תרגום לשון הוזהר

ישראל – משום שאותן דרגות שעומדות בבית
השערים למטה קודמות.

ולכן אמר יעקב יעבר נא אדני לפני עבדי,
בשביל דרגותיו הראשונות הן להכנס, ומשום
כך לפני מלך מלך לבני ישראל. שעד עכשו
טוים הגיע זמנה של מלכות השמים לשלט
ולהאחו בבני ישראל, ולכן אמר יעבר נא אדני
לפני עבדי.

ובכששלמו דרגות אלו בתחלה, אחר כך
מתעורר מלכות השמים לשלט על התחתונים,
ובכששורה, שורה בקטן של כל השבטים, שהוא
בגימין, כמו שנאמר (תתלים ח) שם בגימין צעיר
רודם וגו'. ובו שורה להתעורר המלכות. אחר כך

תא חזי, יעקב הא אוקמוה. ישראל
אוף הכי נמי. ואף על גב דדרגין
אינון חד. ישורון, אמאי אקרון
ישראל בשמא דא. אלא ישראל
ישורון כלל חד. ישורון, כמה דאת
אמר, (איוב ל) ישור על אנשים, בגין
דנטיל שורה להאי סטרא ולהאי
סטרא, ובגין אינון תרין שורין אקרי
ישורון, ודא הוא ישראל. ישראל על
דנטיל רבו ותוקפא מפלא. ישראל
(ס"א ישורון) על אינון חולקי תרין סטרין
תרין שורין דקא אמרן, וכלא חד.

ואינון שמיהן פלהו סלקי לחד.
יעקב עבדי, זמנין דאיהו עבד
פעבדא דאית ליה פקודא דמאריה
ולמעבד רעוניה. וכן ישראל פחרתי
בו, לאשראה עליה, וכלא כרזא

תרגום לשון הוזהר

להשרות עליו, והכל הוא בסוד עליון. כתוב
(ישעיה מג) בראך יעקב ויצרך ישראל, וכתוב כה
אמר ה' עשך. כל הדרגות הללו עולות לאחד,
והרי נאמר, בור"א, יוצ"ר, עושה"ה, וכל
הדרגות אלה על אלה וכלן אחד.

אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא
התרגע בהם מכל העמים עובדי עבודת כוכבים
ומזלות, משום שבכלם כתוב (דברים י) הכל המה
מעשה תעתעים בעת פקדתם יאבדו, בשעה
שהקדוש ברוך הוא עתיד לבצר אותם מן
העולם וישאר הוא לבדו, כמו שנאמר (ישעיה ב)
ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

רבי יהודה פתח ואמר, (שם סא) אל תיראי
תולעת יעקב מתי ישראל אני עורתיך נאם ה'
וגאלך קדוש ישראל. בא ראה, כל העמים
עובדי עבודת כוכבים ומזלות של העולם,
לעמוד הבא

ספר ליום ראשון ראשון
א לחודש **יום שישי**

פֶּן-יֵאָנֵף | וְתִאָּבְדוּ דָרְךְ פִּי-יִבְעַר
כַּמְעֹט אַפּוֹ אֲשֶׁרִי כִל-חֹסִי כּוֹ:

ג א מִזְמוֹר לְדָוִד בְּכֹרְחוֹ מִפְּנֵי |
אֲבָשָׁלוֹם בְּנוֹ: ב יְהוָה מְהִירָבּוֹ צָרִי
רַבִּים קָמִים עָלַי: ג רַבִּים אֲמָרִים
לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לֹא בָאֱלֹהִים סֵלָה:
ד וְאַתָּה יְהוָה מִגֵּן בַּעֲדִי כְבוֹדִי וּמִרִים
רֹאשִׁי: ה קוֹלִי אֶל-יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי
מִהָרָ קִדְשׁוֹ סֵלָה: ו אֲנִי שִׁכְבָּתִי
וַאֲשַׁנָּה הַקִּיצוֹתִי כִי יְהוָה יִסְמְכֵנִי:
ז לֹא-אֵירָא מִרַכְבוֹת עִם אֲשֶׁר סָבִיב
שְׁתוֹ עָלַי: ח קוֹמָה יְהוָה | הוֹשִׁיעֵנִי
אֱלֹהִי כִי-הִכַּיִת אֶת-כָּל-אֹיְבֵי לִחִי שְׁנֵי
רָשָׁעִים שִׁבְרָתִי: ט לִיהוָה הִישׁוּעָה עַל-
עֵמֶךְ בִּרְכָתְךָ סֵלָה:

ד א לַמְנַצֵּחַ בְּגִיטוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד:
ב בִּקְרָאִי עֲנֵנִי | אֱלֹהִי צִדְקִי בַּצָּר
הִרְחַבְתָּ לִּי חֲנּוּי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי: ג בְּנִי
אִישׁ עַד-מָה כְבוֹדִי לְכַלְמָה תַּאֲהֲבוֹן
רִיק תִּבְקָשׁוּ כְּזָב סֵלָה: ד וְדַעוּ כִּי-
הַפִּלָּה יְהוָה חֲסִיד לֹא יְהוָה לְשִׁמְעַ
בִּקְרָאִי אֵלָיו: ה רְגֹזוּ וְאַל-תִּחַטְּאוּ
אֲמָרוּ בְּלִבְכֶּם עַל-מִשְׁכַּבְכֶּם וְדַמּוּ
סֵלָה: ו זָכְחוּ זִכְרִי-עֲדָק וּבִטְחוּ אֶל-
יְהוָה: ז רַבִּים אֲמָרִים מִיִּירָאֲנוּ טוֹב
נִסָּה-עָלֵינוּ אֹר פִּנְיָ יְהוָה: ח נִתְמַה
שְׁמִתָּה בְּלִבִּי מַעַת דִּגְגָם וְתִירוּשָׁם
רְבוּ: ט בְּשָׁלוֹם יַחֲדוּ אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן
כִּי-אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לִכְטַח תוֹשִׁיבֵנִי:

א א אֲשֶׁר־יֵהְיֶה אֲשֶׁר | לֹא הִלֵּךְ
בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חֲטָאִים לֹא
עָמַד וּבְמוֹשָׁב לְצִים לֹא יָשָׁב: ב כִּי אִם
בְּתוֹרַת יְהוָה חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה
יוֹמָם וְלַיְלָה: ג וְהִזָּה כַּעֲזֹ שְׁתוּל עַל-
פִּלְגֵי מַיִם אֲשֶׁר פָּרִיו | יִתֵּן בְּעֵתוֹ
וְעִלְהוּ לֹא-יָבוּל וְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה
יַצְלִיחַ: ד לֹא-כֵן הִרְשָׁעִים כִּי אִם-כִּמְצֹ
אֲשֶׁר-תִּדְּפֵנוּ רוּחַ: ה עַל-כֵּן | לֹא-יִקְמוּ
רְשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט וְחֲטָאִים בַּעֲדַת
צִדִּיקִים: ו כִּי-יִדְּעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צִדִּיקִים
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֵּאֲבֹד:

ב א לְמָה רָגַשׁוּ גוֹיִם וְלֹא-מִיִּם יִהְיוּ-
רִיק: ב יִתְיַצְּבוּ | מַלְכֵי-אַרְצֵי וְרוֹזְנִים
נוֹסְדוּ-יַחַד עַל-יְהוָה וְעַל-מִשְׁיָחוֹ:
ג נִתְתָּקָה אֶת-מוֹסְרוֹתֵיהֶם וּנְשָׁלִיכָה
מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵיהֶם: ד יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק
אֲדֹנָי לַעֲגֹלָמוֹ: ה אֲזַ יְדַבֵּר אֱלֹהֵימוֹ
בְּאָפוֹ וּבִחְרוֹנוֹ יִבְהַלְמוּ: ו וְאֲנִי נִסְכָּתִי
מִלְכֵי עַל-צִיּוֹן הִרְקִדְשִׁי: ז אֲסַפְּרָה
אֶל חֶק יְהוָה אֲמַר אֵלֵי בְנֵי-אַתָּה אֲנִי
הַיּוֹם לְדָתִיךְ: ח שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאַתְּנָה
גוֹיִם נַחֲלֶתְךָ וְאַחֲזֶתְךָ אֶפְסֵי-אַרְצֵי:
ט תִּרְעַם בְּשִׁבְט בְּרוּזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר
תִּנְפֹּצֵם: י וְעַתָּה מְלָכִים הִשְׁכִּילוּ
הִוָּסְרוּ שְׁפָטֵי אֲרָץ: יא עֲבָדוּ אֶת-יְהוָה
בִּירָאָה וְלִילּוּ בַרְעֵדָה: יב נִשְׁקוּ-בָר

מְדוּתִיךְ שֶׁל רַחֲמִים הַתְּחוּבוֹת
בְּתוֹרָתְךָ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר: יְהוָה | יְהוָה
אֶל רַחוּם וְחַנוּן, אַרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד
וְאַמֶּת: נוֹצֵר חֶסֶד לְאֵלָפִים נִשְׂא עוֹן
וּפִשַׁע וְחֲטָאָה וְנִקָּה, שְׁאִינֶן חוֹזְרוֹת
רִיקָם מִלִּפְנֵיךְ: עֲזָרְנוּ אֱלֹהִי יִשְׁעֵנוּ עַל
דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל
חַטֹּאתֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: בְּרוּךְ יְהוָה
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

בְּקִשָּׁה אַחֵר אֲמִירַת תְּהִלִּים לְשִׁבְת
וִיו"ט
יְהִי רַצוֹן מִלִּפְנֵיךְ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּזִכּוֹת סֵפֶר
רֹאשׁוֹן, שְׁנִי, שְׁלִישִׁי, רִבִּיעִי, חֲמִישִׁי
שִׁבְתֵּהֶם שְׁקָרָנוּ לִפְנֵיךְ שֶׁהוּא כִנָּגֵד
סֵפֶר בְּרֵאשִׁית, שְׁמוֹת, וִיקְרָא, בְּמִדְבָּר,
דְּבָרִים וּבְזִכּוֹת מִזְמוּרָיו וּבְזִכּוֹת
סֵלָה:

ה' א למנצח אלהי החיילות מזמור לדוד: א אמרי תאזניה יהיה בינה הגיגי: ג הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי כייאליך אתפלל: ד יהיה בקר תשמע קולי בקר אערוף לך ואצפה: ה כי לא אלהי חפץ רשע אתה לא יגרף רע: ו לא יתנצבו הוללים לנגד עיניך שנאת כל פעלי און: ז תאבד דברי כזב איש דמים ומרמה יתעב ו יהיה: ח ואני ברך חסדך אבוא ביתך אשתחנה אלהי כלי קדשך ביראתך: ט יהיה ונחני בעדקתך למען שוררי כשר הישר לפני דרכך: י כי אין בפינו נכונה קרבם היות קרב פתוח גרוגם לשונם יחליקון: יא האשימם אלהים יפלו ממעצותיהם ברב פשעיהם הדיחמו כיימרו בך: יב וישמחו כל חוסי בך לעולם ירגנו ותסוף עלינו ויעלצו בך אחבי שמך: יג כייאתה תברך צדיק יהיה כצפה רצון מעטרנו: ו א למנצח בנגינות על השמינית מזמור לדוד: ב יהיה אל באפך תוכיחני ואל תחמתך תסרני: ג חנני יהיה כי אמלל אני רפאני יהיה כי נבחרו עצמי: ד ונפשי נבחרה מאד ואת ואתה יהיה עדמתי: ה שובה יהיה חלצה נפשי הושיעני למען חסדך: ו כי אין פמות זכרך בשאול מי יודה לך: ז געתי באנחתי אשחה

ט בור ברה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל: ח ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו חסו ירד: ט אודה יהיה כצדקו ואזמרה שם יהיה עליון: ח א למנצח על הגתית מזמור לדוד: ב יהיה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים: ג מפני עוללים וינקים יסרת עז למען צורריך להשביט אויב ומתנקם: ד כייאראה שמך מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים אשר כוננתה: ה מה אגוש כייצחקנו וכן אדם כי תפקדנו: ו ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד ודדר תעשרהו: ז תמשילהו במעשי ידך כל שמה תחת יגליו: ח צנה ואלפים כלם וגם פמות שדי: ט צפור שמים ודגי הים עבר ארחות ימים: י יהיה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ: ט א למנצח על מות לבן מזמור לדוד: ב אודה יהיה בכל לבי אספדה כל נפלאותיך: ג אשמחה ואצלצה בך אזמרה שמך עליון: ד בשוב אויבי אהור יפשו ויאבדו מפניך: ה כיעשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק: ו גערת גוים אבדת רשע שמם מחית לעולם ועד: ז האויב תמו חרבות לגצח וערים נתשת אבד זכרם המה: ח ויהיה

לעולם ישב כונן למשפט פסאו: ט והוא ישפט תכל בצדק דין לאמים במישורים: י ויהי יהיה משגב לך משגב לעתות בצרה: יא ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עצבת דרשיו יהיה: יב זמרו ליהיה ישב עליון הגידו בעמים עלילותיו: יג כיידרש דמים אותם זכר לא שכה צעקת עניים: יד חנני יהיה ראה עניי משנאי מרוממי משערי מות: ט למען אספדה כל תהלתך בשערי בת ציון אגילה בישועתך: ט טבעו גוים בשחת עשו ברשתיו טמנו נלכדה ורגלם: ח נודע יהיה משפט עשה בפעל בפיו נוקש רשע הגיון סלה: ט ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים: י כי לא לגצח ישבח אביון תקנת עניים עניים תאבד לעד: כ קומה יהיה אליעז אגוש ישפטו גוים על פניך: כא שיתח יהיה מורה להם ידעו גוים אגוש המה סלה: ב חודש שבת קודש י א למה יהיה תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה: ב בגאות רשע ידלק עני יתפשו במזמות זו חשבו: ג כיי הלל רשע על תאנות נפשו ובצע בור נאץ ו יהיה: ד רשע בגבה אפו כל ידרש אין אלהים כל מזמותיו: ה יחילו ודלו ודרכיו בכל עת מרום

לקונוי

תשעה תקונין כ

מוזכר

הבח מאדום כדי לענש הרשעים בחרבא וקטלא, והן נבראים בבחינת (תהלים סח): אדני יתקדמו המבשרות צבא רב; והן מענישין את הרשעים, בבחינת (שם קא): כי מלאכיו יצוה לך וכו' על שחל ופתן תדרוך וכו'.

ח ואלו הכחות הרוחניות, הינו המלאכים, הן לפי התחדשות התורה, והתחדשות התורה - לפי הקדשה שנתוסף למעלה בנ"ל, לפי רבות הקדשה, כן נמשך רבוי התורה; ולפי רב התורה, כן רבוי המלאכים הנ"ל. וכן להפך, הינו שלפעמים הקדשה בליכך מועטת, עד שהמלאכים הנבראים מחדשי התורה, הם מעוטי כח, שאין כח בידם לקבל כח לענש את הרשעים בחרבא וקטלא, ואין להם כח אלא להכניע את הרשעים בלבד ולהביא מרד בלבבם, אבל לא לענש אותם בחרבא להעביר אותם:

ט ולפעמים גם להכניע אותם בלבד אין כח למלאכים האלו, שכליכך הם מעוטי כח מחמת מעוט הקדשה הנ"ל, ואין להם אלא הכח הזה, לעורר כח האומות על הרשעים המוציאי דבת הארץ. כמו עכשו בגלות, שאין לנו כח לענש בעצמנו את הרשעים, אלא בדיניהם, בבחינת (חבקק א): רשע מכתיר את הצדיק עליכן יצא משפט מעקל. כי הרשע מסבב את הצדיק, ואין לנו כח בעצמנו לדחות אותו, אלא במשפטיהם, לדון אותו בדיניהם, ולקבל מהם כח לדרף את הרשע:

ידע, שלפעמים הוא סבה מאת השם ויתברך, שרשע יכתיר את הצדיק, והצדיק אין לאל ידו לדחות את הרשע אלא עלידי משפטיהם. ועלידי כח המשפט יוצא משפט הקדשה, שנפל בין הקלפות, הצדיק הוא מוציא אותו מבין הקלפות, ויוצא המשפט מעקולו, כי נתעקל בין הקלפות בבחינת (תהלים קנז): ומשפטים כל ידעום; ועכשו הוא יוצא מעקולו ונתישר מעקולו, והוא: על כן יצא משפט מעקל:

י ולפעמים גם זה הכח אין להם, ואין להם כח לא לענש בנ"ל, ולא לענש בדיניהם בנ"ל, ולא להביא מרד בלבבם, ואין להם כח אלא להשתית אותם בלבד, שלא לדבר סרה בפנינו, כדי שלא יקנסו דבריהם באוני המוןעם; ולפעמים גם זה הכח אין להם - הכל לפי מעוט הקדשה:

וזהו: וישלח משה מלאכים אל מלך אדום (שם כ"ב ח"ל). מלאכים - הנ"ל, מלך אדום - בנ"ל. כח אמר אחיד ישראל - הינו המלאכים האלו נתתו ממאמרות סתורות של ישראל בנ"ל, בבחינת: יתקדמו המבשרות צבא רב. אותה ידעת את התלאה אשר מצאתנו, וירדו אבתינו מצרים. אותה ידעת - דיקא, כי כל העושים עלידי, ובפרט גלות מצרים, שהיה על פנים הברית, כידוע, ועל פנים הברית חרב בא, בבחינת (ויקרא כ): חרב נוקמת וכו' (ה), והוא קמנה על חרב בנ"ל.

וזהו טעות שמעיה משה, שהקדוש ברוך הוא אמר למשה: קח את המטה והקהל את העדה ודברת אל הסלע לעיניהם - שיקח ממשה עזו, שיש לו ממוצות וממעשים טובים שלו; והקהל את העדה - כי בשעת הקהל, שיש בהם גם רעים, צריך מטה עז כדי להכניע רשעתם בנ"ל, ואחר כך: ודברת אל הסלע לעיניהם - אין דבור אלא נחת (שבת ס"ג וז"ל שח"ש סמך לסוף: ועי' וזר תנא רע"ב: ודברת אל הסלע וכו' בדבור ופיוס וכו') - שישפך שירו ותפלתו בתחנונים גדל וברש. אל הסלע, הינו לב העליון בנ"ל. לעיניהם - דיקא, שהיה הקהל בשעת מעשה, כדי שיקשר את עצמו עם נשמתם בנ"ל. והוא לא כן עשה, שזכר טובו וצדקתו בשעת תפלתו, שלא השתמש עם המטה בשביל הקהל, אלא השתמש עם המטה בשעת תפלתו. וזה בחינת: וידם משה את ידו. ידו זה תפלתו, כמו שכתוב (שמות י): ויהי ידיו אמונה; תרגומו: פרישן בצלו - שהרים את תפלתו, ולא קשר את עצמו עם הקהל. ויד את הסלע במטחו פעמים - בבניכול, הבה צור ויזכרו מים (תהלים עח) - שהקהל לב העליון, כמו שלוקחין איהו דבר בכח ובאנס, כי בא בכח מעשיו הטובים. והוא הכאת הסלע פעמים: הכאה אחת - שלקח באורי התורה בכח ובאנס, ולא בקש מתנת חנם בנ"ל; והכאה אחת - כי מי שדחק את השעה, שעה דחוקתו (ברכות ס"ד. ועיבודי ע"ה), ונסתלק קדם זמנו, ועל הסתלקותו - השכינה, שהיא הלב הנ"ל, היא מיללת ובוכה עליו. והוא: פעמים - כי מתו משה ואהרן עלידי הכאה, כמו שכתוב: המה מי מריבה וכו'. ובשביל זה אין לאדם לדחוק את עצמו על שום דבר, אלא יבקש בתחנונים, אם יתן לו השם ויתברך - יתן, ואם לאו - לאו. והוא: וען לא האמנתם בי, הינו התפלה בנ"ל, שהרים תפלתו מתפלת הקהל, שלא קשר את עצמו עם הקהל, והתפלה היא אמונה, כמו: ויהי ידיו אמונה. להקדישני לעיני בני ישראל - להקדישני דיקא, כי עלידי התפלה של רבים נתקדש השם ויתברך בנ"ל. לכן לא תביאו וכו' אל הארץ - רמז על הסתלקותו, כי הקדשה גם כן נתוסף למעלה בשעת פטירת הצדיק, כידוע. נמצא, מה שנסקר עלידים נשלם עלידים:

ו ובכחות התורה שממשיכין, זוכין לארץ ישראל, כמו שכתוב (תהלים קד): ויתן להם ארצות גוים וכו'; אבל ארץ ישראל היא אחת משלושה דברים שבאים עלידי יסורין (ברכות ה), ועקר היסורין הם המונעים הרשעים, מוציאי דבת הארץ, וצריך להכניע מתחלה אלו הרשעים ולענש אותם בחרבא וקטלא, ועלידיהו יבולין אחר כך לילך לארץ ישראל. וכח הזה לענש את הרשעים אי אפשר אלא בשמקבלין את הכח הזה מאדום, כי זה הכח שלו, בבחינת: ועל חרבך תחיה (בראשית כ), והוא יונק ממזל מאדים (ה).

ז ודע, שעלידי כחות הרוחניות, הנבראים מאותיות התורה שחדש, הכחות האלו הן מלאכים ממש, והן מקבלין

(ה) עיין וזר פיוסם דף רטו. (ו) עיין וזר וזר דף רטו ע"ב וזר וארא דף כו.

רה

אֶרֶץ חַיִּים

נפילת אפים הלכה ר

לְקוּמֵי הַלְבוּת

דבר ה' נעשה ונשמע, נמצא, שאמרו שמה שידבר ה' יעשו וכו', נמצא שבאמת הם עושין אחר שישמעו דברי ה', כמבאר בפסוק: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", אף לפי זה קשה, אם כן מה מצלתם שהקדימו נעשה לנשמע, הלא כבר הקדימו לומר שיעשו מה שידבר ה' כנ"ל?

אך באמת הענין מבאר היטב על פי הנ"ל, כי זה עקר מצלת קדשת ישראל בבחינה הנ"ל, דהינו שישאל אמרו שהם אינם רוצים לחקר שום חקירה בטעמי המצות ובדרכי השגתו והנהגותיו יתברך, רק כל אשר ידבר ה' "נעשה" - מיד, תכף בלי שום שאלה וחקירה כלל, ואחר-כך: "ונשמע", כי 'נשמע' לשון הבנה בלב, כמבאר בפרוש רש"י (בראשית מא, טו) ובדברי רבותינו ז"ל בכמה מקומות (ברכות מ: ערובין קב:), הינו שישאל אמרו שכל אשר ידבר ה' יעשו מיד - כפי אשר יצא מפי משה רבנו, בלי שום חקירה ושאלה אחר שום טעם כלל, ואחר-כך על-ידי-זה: "ונשמע", כי על-ידי עשיית המצות באמת בתמימות בשמחה - זוכין אחר-כך להשיג מה שמשגיגין, על-ידי שזוכין לתקן בחינת הכח המסדר שהוא בחינת 'כתר' וכו' כנ"ל, ששם מקור השמחה, כידיע, וזה גדל מצלת ישראל.

ויעל-בן באמת וכו' על-ידי-זה לשני כתרים שהם בחינת שמחה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת פח:). שבישעה שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע' ירדו מלאכים ונתנו שני כתרים בראש כל אחד וכו', שגאמר (ישעיה לה, ט'): "ושמחת עולם על ראשם". כי אלו ההשגות והעדוים שזכו על-ידי 'נעשה ונשמע', הם בחינת כתרים, בחינת שמחה, בחינת: "ושמחת עולם על ראשם", כי וכו' לבחינת 'כתר' שהוא בחינת המסדר והמישב כנ"ל.

יד. **אבל** העפום האפיקורסים הם מזהמת הנחש, מפגם עץ הדעת טוב ורע, שאינם בני אמונה, וקדם שעושים שום עבדא טובה והם משקעים עדן בתאוותיהן הרעות, הם רוצים תכף להשיג בשכלם

כי אז מעלין בחינת החמץ לשרשו העליון בקדשה העליונה, שהוא בחינת כח המסדר, שהוא בחינת המתן, בחינת 'כתר', שזהו בחינת חמץ שנעשה על-ידי המתנה ושהיה וכו', כנ"ל.

יג. וזהו החלוק שבין ישראל לעכו"ם. כי בישאל נאמר (דברים ז, ט): "כי אתם המעט מכל העמים" - 'שאתם ממעטין עצמכם כשאני משיפע לכם טובה' (חליו פט. והבא ברש"י שם), שפשהשם יתברך מאיר עליהם הארת התנוצצות אלקותו יתברך - אינם רודפים לחקר אחר חקירות וידיעות וחכמות, רק הם מתחזקים באמונה ורודפים אחריו מיד, בבחינת (שיר-השרים א, ט): "משכני אחרך נרוצה", שמתכף כשהשם יתברך מתחיל למשכם אליו, אזי תכף הם רצים אחריו, וקמו שפרש רש"י שם: 'אני שמעתי משלוחיך שאתה רוצה למשכני אליך ואני תכף רצתי אחרך' וכו'. ותכף כשישראל מתחילין לרדף אחריו יתברך, אזי השם יתברך עושה עצמו כמו מי שבורח ומסתיר ומעלים עצמו, בבחינת (שם ח, ט): "ברח דודי" וכו', בבחינת (שם ח, ט): "פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר" וכו', ואחר-כך צריכין להתחיל בהדרגה פסדר לרדף אחריו ולבקשו ולעבדו בעבדות ובמעשים טובים בשמחה, עד שנוזהל למצאו בהתגלות נפלא יותר ויותר, שכל זה הוא בחינת פסח ושכועות כנ"ל. כי על-ידי מעשיהם הטובים בשמחה זוכין לתקן המסדר והמישב, ואזי זוכין למה שזוכין, דהינו בחינת השגת התשעה היכלין וכו' הנ"ל.

וזהו בחינת (שמות כד, ט): "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", שהקדימו נעשה לנשמע (שבת פח:), ולכאורה אי אפשר להבין הדבר כלל, איך אפשר לעשות קדם שישמעו? האמת שהתורה שבה אדם על זה שמגדל תשובתם להשם יתברך הקדימו נעשה לנשמע, כמבאר בדברי רבותינו ז"ל (שם) גדל שבת ישראל בזה, אבל אף-על-פי-כן קשה הדבר מאד, איך יציר ענין זה, ואיך עולה על הדעת לעשות קדם שנשמע? אף באמת בהתורה גופה מבאר הענין היטב, כי מבאר בפסוק שתשובתם היתה כך: "כל אשר

שתי חלקים - מעליו בחינת הסמי לשרשו העליון בקדשה העליונה

כשישאל מתחילין לרדף אחריו עושה עצמו כמו מי שבורח עצמו

מעלת ישראל שכתב אמרו שאינם רוצים חקירות (ושכלות

ההשגות שזכו על-ידי נעשה ונשמע, הם כתרים, בחינת שמחה

העפום רוצים תכף לחשיג לחשיג חקירות בדיעות אלקותו יתברך

ואיך עולה על הדעת לעשות קדם שישמעו

לְבַתְרֵים הַנ"ל, בַּחֲנִינָה: "שְׂמַחַת עוֹלָם", כִּי עַל-יְדֵיָּהּ זֹכִינ׳ לְבַחֲנִינָה כְּתָר׳ שֶׁהוּא מְקוֹר הַשְּׂמַחָה, כִּנ"ל.

טו. הַכֹּהֵן, שֶׁעָקַר תְּקוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל-יְדֵי שְׂמַקְדִּימִין עֲשִׂיהַ לְשִׁמְיעָה, שֶׁזֶהוּ בַּחֲנִינָה אֲמוּנָה, דִּהְיָנוּ שְׂמַקְדִּימִין לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה עַל-יְדֵי הָאֲמוּנָה לְבַד, אֶף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מְבִינִין בָּהֶם שׁוֹם טַעַם. וְאָז עַל-יְדֵי-זֶה, עֲשִׂית׳ הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה, זֹכָה לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה, עַד שֶׁזֹּכָה לְהַמְשִׁיךְ בִּרְכַת הַשָּׁכַל, וּלְתַקֵּן הַמְסָדֵר וְהַמִּישָׁב שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה כְּתָר׳, וְאָז זֹכָה עַל-יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמַּעַכָּב לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת הַתְּשָׁעָה הַיְכָלִין הַנ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשִׁיגִין אֱלָקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא אֹר הָאֵין סוֹף כִּנ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג שׁוֹם הַשְּׂגָה אֲמִתִּית בְּהַשְׁגַת אֱלָקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִם כְּשֶׁזֹּכָה לְקַבֵּל וְלַהֲמִשִּׁיךְ כַּח הַמְסָדֵר וְהַמִּישָׁב, שְׂנַמְשָׁךְ מִבַּחֲנִינָה כְּתָר׳, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה הַמוֹנֵעַ וְהַמַּעַכָּב אֶת הַמַּחֲסִין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקַר הַשְּׂגַת אֹר הָאֵין סוֹף בְּבַחֲנִינָה מְטִי וְלֹא מְטִי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין הַתְּשָׁעָה הַיְכָלִין הַנ"ל כִּנ"ל. וְזֶה הַכַּח שֶׁל הַמְסָדֵר וְהַמִּישָׁב אֵין זֹכִינ׳ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׂיהַ וְעוֹבְדָא דִּיקָא, דִּהְיָנוּ עַל-יְדֵי עֲשִׂית׳ הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה כִּנ"ל, וְאָז דִּיקָא זֹכָה לְהַשִּׁיג אֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמַּעַכָּב דִּיקָא, בְּבַחֲנִינָה מְטִי וְלֹא מְטִי כִנ"ל, שֶׁזֶהוּ בַּחֲנִינָה מְכַלִּית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדְע׳.

וְזֶה הַתְּכַלִּית אֵין מִי שֶׁזֹּכָה כִּי אִם הַצְדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעְלָה מְאֹד, כִּי אֶף-עַל-פִּי שֶׁהַכָּל אוֹמְרִים שֶׁתְּכַלִּית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדְע׳, אָבָל אֵין מִי שֶׁיַּדַּע פְּרוֹשׁ דְּבָר זֶה בְּשִׁלְמוֹת כִּי אִם מִי שֶׁאוֹחֵז בְּזֶה, דִּהְיָנוּ שֶׁזֹּכָה לָזֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, כְּאֲשֶׁר הַבְּנֵי מִפִּי רַבְּנוּ ז"ל, כְּמַבָּאֵר בְּשִׁיחוּתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שִׁיחוֹת הַר"ן סִימָן ג: תתי מוה"ר סִימָן רפכ"רפג). וְאָז כְּשֶׁזֹּכָה לָזֶה, אָז הַיְדִיעָה וְהָעֵצֶר הַיְדִיעָה הַכָּל אֶחָד, כִּי עַל-יְדֵי שְׂנִיָּהֶם דִּיקָא נִגְמַר הַיְדִיעָה וְהַשְּׁגָה, כִּי שְׂנִיָּהֶם אֶחָד, בְּבַחֲנִינָה מְכַלִּית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדְע׳, שֶׁהִיא לֹא נִדְע׳ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא הָעֵצֶר הַיְדִיעָה, הוּא בְּעַצְמוֹ הַיְדִיעָה. וּבִאֲמַת אֵין מִי שֶׁיְבִינ׳ עֲנָן זֶה בְּשִׁלְמוֹת כִּי אִם הַזֹּכִינ׳ לָזֶה, אֲשֶׁרֵי לָהֶם.

הַמַּגְשֵׁם בְּתַאֲוֹת - לְהַשִּׁיג חֲקִירוֹת בִּידִיעַת אֱלָקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְהֵם רוֹצִים לְהַקְדִּים הַנִּשְׁמָע לַנַּעֲשֶׂה, שֶׁבְּתַחֲלָה יִגְלֶה לָהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כָּל סוּדוּתֵינוּ, וְיִגְלֶה לָהֶם כָּל דְּרָכֵי הַנְּהַגוּתֵינוּ וְטַעַמֵי כָּל הַמִּצְוֹת, וְאָז אֶפְשָׁר הִיוּ מְרַצִּים לַעֲשׂוֹת אֵיזָה מִצְוָה.

כִּי בּוֹדָא אִם הִיוּ רוֹאִים אֹר הַמִּצְוָה בְּשִׂרְשָׁהּ שֶׁהִיא מְאִירָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהִיא תְּכַלִּית כָּל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבְּעוֹלָם וְלַמַּעְלָה מִכָּל הַתַּעֲנוּגִים, לְמַעְלָה מִכָּל הַטּוֹבוֹת וְהַהֲפָלָחוֹת וְכו' וְכו', בּוֹדָא מִי פְתִי יִסוּר הַנָּה שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְקַבֵּל טוֹב נִפְלֵא וְנִצְחִי כִּזֶּה? ! בְּפִרְט שֶׁיְכַלִּין לְקַנּוּתוֹ בְּדָמִים קָלִים - לְזַכּוֹת בְּעַד 'גְּדוּל' אֶחָד לְקַנּוּת צִיצִית לְטַלִּיתוֹ, אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם אֵינוּ יָכוֹל לְקַבֵּל אֹר הַצִּיצִית, כִּי 'שֶׁכֶּר מִצְוָה בְּהִיא עֲלֵמָא לִיכָא' (קִדּוּשִׁין ט:), כִּי אֹר כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה נַעֲלָה וְנִשְׁגָּב מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁרֵי הַזֹּכָה לַעֲשׂוֹתָם בְּשִׂמְחָה! כְּרֹאוּ לָנוּ לְשַׁמַּח אֲשֶׁר זָכָה אוֹתָנוּ מִשֶּׁה רַבְּנוּ, עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לְהַצְלִיחָה אֲמִתִּית וְנִצְחִית כְּזֹאת, וְרֹאוּ לָנוּ לִזְכּוֹר אֲשֶׁרֵינוּ מִה טוֹב חֲלָקֵנוּ וְכו', אֲשֶׁרֵנוּ וְכו', בְּכָל יוֹם בְּשִׂמְחָה רַבָּה נִפְלְאָה עַד אֵין קֶץ וְתְכַלִּית, כִּי אֵנוּ זֹכִינ׳ לְהֵאֱמִין בּו' יִתְבָּרֵךְ וּבְמִשָּׁה עֲבָדוֹ וּבְתוֹרָתוֹ וּבְמִצְוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים, וְלַשְׁמַח בָּהֶם עַל-יְדֵי הָאֲמוּנָה לְבַד, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה אַחֲרֵי-כֵן לְמָה שְׂנִזְכָּה, כָּל אֶחָד לְפִי מִדְּרָגָתוֹ.

אָבָל הַעֲכוּ"ם הַרְשָׁעִים הַחוֹקְרִים הַהוֹלָכִים בְּדְרָכֵיהֶם - אֵינֶם רוֹצִים לְהֵאֱמִין בְּסוּדוֹת כְּנִגּוֹת הַמִּצְוֹת, וְאוֹמְרִים דְּבָרִים בְּדוּיִים עַל מִשָּׁה רַבְּנוּ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם, וּמְפַרְשִׁים טַעַמִּים שֶׁל שְׁטוֹת וְהַכָּל עַל מִצְוֹתֵינוּ יִתְבָּרֵךְ וְהַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים, כִּי הֵם רוֹצִים לְהַשִּׁיג וְלַהֲבִין קֶדֶם הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁזֶהוּ עָקֵר פֶּגַם חָטָא 'עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע', שֶׁהִסִּיתוֹ הַנֶּחֱשׁ הַקְּדוּמוֹנִי, וְאָמַר לוֹ: שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ מְטַעֵה אוֹתוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג: ה): "כִּי יַדַּע אֱלֹקִים כִּי בַיּוֹם אָכַלְתֶּם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם" וְכו'. וְזֶה עָקֵר הַנִּסְיוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי-זֶה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי שֶׁהַקְּדִימוֹ עֲשִׂיהַ לְשִׁמְיעָה, דִּהְיָנוּ לַעֲשׂוֹת כָּל אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' בְּלִי שׁוֹם שֶׁאֵלָה וְחֲקִירָה כָּלָל, וְאַחֲרֵי-כֵן יִזְכּוּ לְהִבִּין כְּפִי מַה שִּׁזְכּוּ עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם כִּנ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכּוּ

אִם הִיוּ יוֹדְעִים מַה זֹּאת מִצְוָה, בּוֹדָא הִיוּ מְקוֹמִים בְּחִדּוֹר

הַחֲבִדֵּל בִּין הַנּוֹרָאִים שֶׁאֵין מְאִמִּינִים בְּסוּדוֹת לְבִין יִשְׂרָאֵל שְׂעִמְדוֹ בְּנִסְיוֹן

עָקֵר תְּקוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל-יְדֵי שְׂמַקְדִּימִין עֲשִׂיהַ לְשִׁמְיעָה

הַתְּכַלִּית אֵין מִי שֶׁזֹּכָה כִּי אִם הַצְדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעְלָה מְאֹד

בהתורה "כי מרחקם ונהגם" וכו' בסימן ז' בלקוטי תנינא, עין שם.

אבל ידעתי שיש בגי' אדם שכשהם נפלים חס ושלום מעבודת ה', מכל-שכן וכל-שכן אותן שנמשלים באיזה תאוה רעה או בעברה חס ושלום, הם שנאים ומתגרים במי שעוסק בעבודת ה' ורוצים להפילו חס ושלום, ומחלישים את ידעתו מאד ומביאים אותו בכמה לשונות, וגם אמרים לו שגם הוא וכל כמו שנפיל הוא חס ושלום, ורחמנא לצלן.

כמו שראיתי כמה מהחסידים של עכשו, שלפני כמה שנים התחילו קצת בעבודת ה', ואחר-כך נפלו למה שנפלו, כל-אחד לפי נפילתו ורחמנא לצלן, ואחר-כך כשראו בגי' הנעורים הרבים בשנים פשנותו ורר בעבודת ה' והתחילו להתפלל בהתלהבות בלב שלם ולהתמיד בלמוד וכו', באשר מצוי עכשו כמה בגי' הנעורים הפשרים המשתוקקים מאד מאד להשם יתברך ומתחילים להתפלל בכל-לב בכונה גדולה וכו', וכשראים אלו החסידים הנפולים אותם הם שוחקים מאד מהם ומביאים אותם, ומחלישים את ידעתם מאד מאד, ואמרים להם שאין ממש בעבודתם וכו'; וכל זה מחמת קנאה, מחמת שהם נפלו הם רוצים חס ושלום שגם השאר יהיו כמוהם ורחמנא לצלן. ובאמת צריך שיהיה בהפך כנ"ל.

קב. ענה ואמר: "חזקו ואמצו כל-המיתלים לה'"; "כל-המיתלים" דיקא, אפלו אם אינם זוכים לשום קדשה ועבודה חס ושלום, רק מיתלים לברך אה-על-פי-כן חזקו ואמצו ואל תפלו משום דבר שבעולם, יהיה איך שיהיה, כמבאר מזה בדברינו כמה וכמה פעמים.

יותר ויותר מזה צריך כל-אחד ואחד לחזק את-חברו לבל ופל בדעתו משום דבר שבעולם; ואפלו אם הוא יודע בעצמו שהוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן יחזק את-חברו, כי את-חברו בקל יותר לחזק מלחזק את-עצמו, כי "אין חבוש מתיר את-עצמו מבית האסורים".

כי אין רעה גדולה מנפילה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה לענין מלחמה הגשמית על-פסוק "אל-תיראו ואל-תערצו" וכו': "אל-תיראו" - משפעת הקלגסים, ואל-תערצו" - מקול הקרנות" וכו', שכל הדברים האלה עברים על-מי שחפץ לכנס בעבודת ה', שפמה מיני מלחמות ופחדים ושפעת הקלגסים וקול הקרנות והצרות וכו' וכו' עברים על-כל-אחד ואחד, וכמבאר בדברינו מזה, וצריך לעמוד על-עמדו לבלי להניח את-מקומו בשום אופן בעולם, ולצפות לישועה תמיד, ולבלי להתרחק ולנוס ממנו יתברך חס ושלום, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם

לברכה לענין מלחמה, שתחלת מפלה - ניסה רחמנא לצלן, כי "אנה מפניך אברה, אם-אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנגד" וכו', כי השם יתברך בכל-מקום; כי צריכין להיות עקשן גדול בעבודת ה' כמבאר בדברינו, עין שם.

וכשיזכה לבלי להפיל את-חברו אף-על-פי שידע בעצמו שהוא רחוק מעבודתו, אדרבא, יחזקו בכל-מיני התחזקות, ויחיהו וישיבהו בכל-מיני דבורים המשיבים את-הנפש וכו', על-ידי זה כול להיות שאחר-כך יזכה גם הוא לחזק ולשוב לעבודת ה' על-ידי זה.

קבא. פעם אחד הוכיח אותנו להתפלל בכונה ובכחות, כמבאר בספריו הרבה שצריכין להכריח עצמו מאד לתפלה ולהתפלל בכל הכחות; ואמר שתפלה שלכם בכח - הוא כמו שמשכתי אני את-החבל עם האנקור כשהייתי על-הספינה, הינו שבהייתי על-הספינה היה פעם אחד שעת הדחק, שהיו מכריחים את-כל-אנשי הספינה שימשכו בכל-כחם את-החבל הנ"ל, והייתי מושך בכל-כחי החבל - אבל באמת לא הכנסתי שום כח, רק היה לפני, כי הכרחתי להראות לפניהם באלו אני מושך בכל-כחי - כך הוא התפלה שלכם בכח ובכונה; כלומר שצדין אין אנו מכניסין כל-כחנו

באמת לתוך התפלה.

קכב. שמעתי בשמו שאמר, שאם לא היה ממתין בבטחון לישועת ה' - כבר היה איש נסע ומטלטל, כמו כל-הנסעים ומטלטלים עצמם בשביל הפרנסה, כנהוג עכשו. והפונה, כי אמר זאת לענין הנהגת הבית בפרנסה ומלבושים ושאר צרכי הבית, שעל-פי רב חסר לאדם הרבה, כגון לזה חסר מלבוש פשוט, ויש שחסר להם מלבושים חשובים או דירה וכו' - שצריכין להמתין לישועת ה' ולבלי לדחק את-השעה למלאות החסרון תכף ומיד, רק צריכין להמתין עד-ירחם ה'; ואמר על-עצמו ענין הנ"ל, שאם לא היה ממתין, כגון כשהיה חסר לו איזה דבר אם היה דוחק את-השעה שיהיה דוקא תכף - היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעל-חוב, עד שהיה מכרח להיות נסע ומטלטל, כמו שאנו יודעים ענין הנסעים, שהם מכרחים תמיד לסע על-המדינה מחמת שהם תמיד בעלי-חובות.

וענין זה צריכים לידע מאד, וצריכין ללמד עצמו להרגיל את-עצמו בזה מאד, כי לכל-אדם חסר הרבה, אפלו בעלי-בתים ועשירים גדולים, מכל-שכן מקבלים, אפלו החשובים והגדולים, וצריך לזהר להסתפק במעוט ולהנהיג ביתו כפי השעה

והזמן. ואם נדמה לו שצריך מלבוש, או לאשתו ובניו, אף-על-פי שמקרה לו - אל ידחק השעה ללוות ולהקיף ולהיות בעל-חוב, אף ימתין עד-יבוא עתו, וטוב לסבל דחק אפלו במזונות, וכל-שכן במלבושים ודירות וכו' - ולא להיות בעל-חוב חס ושלום; ומוטב שיהיה בעל-חוב לעצמו או לבני-ביתו במלבושים - מלהיות בעל-חוב להחננוי או לאחרים. כי בכל עניני פרנסה צריכין להתמתין עד שיבוא עתו כנ"ל, כמו שכתוב: "ענינו כל אליך ישפרו ואתה נותן להם את-אכלם בעתו".

כבד. מענין קצת אנשים שמתקרבם לעבודת השם יתברך ואחר-כך מתרחקין, ענה ואמר: אף-על-פי-כן יקר אצל השם יתברך ההתקרבות בעצמו, אף לפי שעה, אף-על-פי שאחר-כך נעשה מה שנעשה חס ושלום. ואמר: הלא על שעת מתן תורה נאמר: "לפכתני באחת מעיניך", ואיתא במדרש: "מהו 'באחת מעיניך', אלא שפעין השגית כבר היו מסתכלין על-העגל", נמצא שבשעת מתן-תורה כבר היה דעתם לפרש חס ושלום - ואף-על-פי-כן היה יקר בעיני השם יתברך מאד ההתקרבות בעצמו, כמו שכתוב: "לפכתני באחת מעיניך", כי זה בעצמו יקר מאד בעיני השם יתברך.

כבד. פעם אחת שאל אותי בלשון תמה: השמעת ממני דברי-מוסר? ואמר שאינו יכול לומר דברי-מוסר, כי כל דבור-מוסר שלו הוא מטפל ומרחץ בדמעות (בלשון אשכנז אמר בזה הלשון: אטליקס ווארט פון מוסר איז ביא מיר פון וואסין מיט דערעניו, ומתמת זה אינו יכול לומר מוסר בפרוש).

ובתחלה היה אצלנו קצת תמיה מה שאמר שאינו אומר מוסר, כי לפי דעתנו כל-דבריו הם דברי מוסר גדול מאד מאד, כאש בערת ממש. אף באמת לא היה רגיל לומר דברי-מוסר בפרוש בדרך המוכיחים, אכל אף-על-פי-כן כל-דבריו וכל-שיחותיו היה רק מענין עבודת ה', וכל דבריו היו כגחלי-אש ממש; ומי שזכה לשמע דבור מפיו היה נכנס בקרבו כאש בערת ממש. ואי אפשר לבאר ולצייר לא בכתב ולא בפה עצם תבצרת קדשת דבוריו שניצאו מפיו הקדוש והנורא בקדשה ובטהרה, אשר כל-דבור ודבור שלו, אפלו בשיחת-חלין, מכל-שכן בשהיה מדבר בעבודת ה' או בשהיה אומר ומגלה תורה, היה כל-דבור ודבור מאיר ומזהיר ומתלהב כאש להט, רשפי רשפי שלהבת; ומי שהיה מאזין ומקשיב לדבריו באמת ובתמימות היה כל-דבור ודבור שלו פורץ ונכנס בקרבו בלפת-אש ממש, עד שכל-אחד מהשמעים היו נמשכין

על-ידי דבוריו להשם יתברך בהתקשרות נפלא והתלהבות גדול להשם יתברך באמת. ועל-פי רב היה נדמה לנו באותו שעה שעמדנו לפני הדרת קדשתו הנורא שבדאי לא יהיה לנו עוד שום בחירה, כי בודאי בהכרח להיות פרצון השם יתברך, ואי אפשר לפרד עוד מהשם יתברך, מכל-שכן לשנות רצונו יתברך לעבר חס ושלום אפלו איזה דבר קל בעלמא; כי הלב היה נמשך מאד מאד להשם יתברך על-ידי דבוריו הקדושים, אשר אי אפשר לשער ולצער.

גם עכשו כל מי שיעסק בספרי רבנו הקדוש והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה ויעין ויסתכל בהם באמת ובתמימות - בודאי יתלהב לבו מאד להשם יתברך; כי כל דבריו כגחלי-אש.

כבד. בחג הסוכות תק"ע, אז אמר מענין האתרוג, שלפי בחינת הימים-נוראים ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה כמובא לעיל. ובאותה השנה לא היו מצויים אתרוגים, והיו העולם סבורים שלא יהיה להם אתרוגים כלל; ולא היה שום אתרוג במדינה עד ערב סוכות, שעשה השם יתברך נסים ונסב סבות בדרך גס שבאו אתרוגים לקצת עירות. והיו נתנים אז קמון הרבה בעד אתרוג, בקצת קהלות נתנו חמשים אדמים ויותר בעד אתרוג אחד. וגם לקהלת ברסלב בא אתרוג

מהדר מאד ליד רבנו זכר צדיק לברכה, והיה שמחה גדולה מאד לרבנו ז"ל, ואמר להביא לו פלי-זמר מגדל השמחה, ושלשה ימים רצופים היה לו חיות גדול מן האתרוג, והיה בריא כל אותן השלשה ימים, ולא היה מרגיש כלל החולאת הקשה שהיה לו, מגדל השמחה שהיה לו מן האתרוג.

וגם אחר סוכות ספר הרבה מן האתרוג, ואמר שאין אנו יודעים כלל גדל יקרת מעלת מצות אתרוג; והרי אנו רואין שישאל מפזרים קמון הרבה בשביל מצוה זו, יותר מעל שאר מצות, ובודאי לא על-חנם הוא, מסתמא מצוה זו היא יקרה מאד מאד אשר אין לשער, רק שאין אנו יודעין גדל מעלתה. אפשר אם היו יודעין גדל מעלת מצוה זו - היו עשים מה שהיו עשים בשביל מצוה זו; כי ישראל עם קדוש הם חכמים וקשה להטעותם, ובודאי בשהם מפזרים קמון הרבה בשביל מצוה זו - לא לחנם הוא. ועוד האריך בספור זה, והפליג מאד במעלת מצות אתרוג.

כבד. ליל מוצאי-שבת של שבת-תשובה שנת תק"ע לפ"ק דברו ממשיח, כי היו מפרסמים שאמרו שבשנה זו יבוא. וידעתו לא היתה נוטה לזה, ואמר אז שקדם שיבוא משיח לא אחד יהיה שיעקב על-אמונה, כי בפה צדיקים שיהיו אז לעמוד הבא

אות ד

דעת

- א. פַּעֲמִים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבִיא עַל הָאָדָם דְּבָרִים, כְּדִי שְׂיָבִין מִהַדְּבָרִים רַחֲמָנוּתוֹ וְאַלְקוּתוֹ וְיִתְבָּרַךְ.
- ב. מִי שֶׁמָּחוּ מְבַלְבֵּל יְהִיָּה רָגִיל בַּתְּפִלָּה חֲבִיקוּק הַנִּבְיָא.
- ג. גַּם לְמוֹד שׁו"ךְ [שְׁפָתֵי-כַהֵן] סִגְלָה לָזֶה; גַּם אֲכִילַת חֲטִיִּם.
- ד. מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם מוֹלִידִין טַבַּע בְּאָדָם לְפִי טַבָּעִם.
- ה. טַבַּע דְּגֵן מְבִיא דַּעַת לְאָדָם.
- ו. חֲמָא וְרִיחָנִי פִּקְחִין.
- ז. עַל-יְדֵי הַמַּחֲלָקֶת אֵין הַדַּעַת מִשְׁבֶּכֶת.
- ח. אָדָם מַצְטַעַר מִדְּבַר הַנִּרְאָה לְעֵינָיו, יוֹתֵר מִהַצְטַעַר שֶׁמִּיִּדְעָה.
- ט. הַעוֹסֵק בַּתוֹרָה וּבִגְמִילוּת חֲסִידִים זֹכֶה לְהִבְנֶה.
- י. עַל-יְדֵי פֶת שְׁחִירִית נִתְחַכֵּם.
- יא. הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְשַׁרֵּה נְבוֹאָתוֹ עַל נְבִיא שֶׁל שְׁלִיחוֹת בְּהִפְסָק, אִפְלוּ אֵינּוּ חֲכָם.
- יב. הַחֲכָמִים יְכוּלִּים לְהַשְׁיג בַּחֲכָמָה דְּבָרִים הִרְבֵּה שְׂאִין בְּשֶׁכֶּל הַטַּבַּע לְהַשְׁיג.
- יג. הַרוּצָה לְהַחֲכִים - יִדְרִים.
- יד. כְּשֶׁאָדָם רוּצָה לִידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאִיזֵה דָּבָר, יִפְתַּח סֵפֶר וְיִבִּין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג.
- טו. שְׁמֵן זַיִת מְפַקֵּחַ הַלֵּב.

- טו. מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּתְּמִימוֹת נַעֲשֶׂה מִשְׁכִּיל.
- יז. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֲמוּנָה, זֹכֶה אַחֲרֶיכָךְ לַעֲבֹד אֶת הָשֵׁם בְּדַעַת גָּדוֹל.
- יח. עַל-יְדֵי יִרְאָה תִּזְכֶּה לְדַעַת.
- יט. עַל-יְדֵי הַכֶּרֶת צִדִּיקִים תִּזְכֶּה לְכִנּוּי וְדַעַת.
- כ. מִי שֶׁהוּא הַצָּנֵעַ לֶכֶת מַחֲשׁבוֹתָיו צְלוּלִים.
- כא. מִה שְׂרָאָה עֵין, יוֹתֵר נִקָּל לְהִבִּין אוֹתוֹ הַדָּבָר.
- כב. מִי שֶׁיִּשְׁמַר אֶת עַצְמוֹ מִבְּשׂוּלֵי עַפְרוֹסִים וּמִנֶּסֶךְ, זֹכֶה לְחֻכְמָה וּמִבִּין בְּכָל סֵפֶר.
- כג. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּאוּנָה לֹא יִזְכֶּה לְהִבִּין מִמַּשְׁלַת הָשֵׁם וְיִתְבָּרַךְ עַל הַכֹּל.
- כד. כְּשֶׁאֵין אִתּוֹ עֹשֶׂה חֶסֶד, עַל-יְדֵי-זֶה אֵין לָךְ דַּעַת.
- כה. כְּשֶׁאִתּוֹ עֹשֶׂה שׁוֹם הַזֶּקֶק, יִדְעֶה לְהוֹי לָךְ שְׂפָגְמַת בְּדַעַת.
- כו. מִי שֶׁנִּתְגַּלֶּה לוֹ אִיזֵהוּ שְׁכָל, בִּידוּעַ שְׁיִתְרוֹמֵם בַּמַּהֲרָה אִיזֵהוּ הַתְרוֹמָמוֹת.
- כז. כְּשֶׁעֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּכָל לַב, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נֹתֵן לְבוֹ לְדַעַת תַּאֲוָתוֹ וּרְצוֹנוֹ.
- כח. מִי שֶׁלֹּא תָקַן עֲוֹנוֹתָיו, אֵינּוּ יָכוֹל לִידַע אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
- כט. עַל-יְדֵי אֲמַת תִּזְכֶּה לְדַעַת דְּרָךְ ה'.
- ל. גַּם עַל-יְדֵי הַכִּנְסַת-אֲרָחִים.
- לא. כְּשֶׁתַּעֲשֶׂה חֶסֶד שֶׁל אֲמַת עִם צִדִּיקִים, תִּזְכֶּה לְדַעַת שְׁכָל הַדְּרָכִים, הֵן תַּפְלָה, הֵן אֲכִילָה, הֵן שְׂאֵר

- ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן קַמְחִית וְאָחִיו יִשְׁכָּב בְּהָנִים גְּדוּלִּים. ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן סַתְרִיָּאל אוֹ פַּתְרִיָּאל מַעֲרַקְתָּא דְּלִבְנָה. ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן גְּמִלְיָאל. ר' יִשְׁמַעֲאֵל שְׁזוּרִי. ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן זִירֹד. ר' יִשְׁמַעֲאֵל אָבִיו שֶׁל ר' יִנְאִי. ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן נַחֲמָן. ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן כָּפֶר יִמָּא אוֹ דִּימָא. ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן יְהוֹשֻׁעַ. ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן יַעֲקֹב בֶּר אַחָא. ר' יִשְׁמַעֲאֵל אָבִיו דְּר' יוֹדָן. ר' יִשְׁעִיָּה. ר' יִתָּא.
- אות כ. כְּדִי. רַב כְּהֵן אָחִיו שֶׁל ר' חִיָּא בֶּר אָבָא. ר' כְּהֵן. רַב כְּהֵן בֶּר אָבוּן. רַב כְּהֵנָא קָמָא. רַב כְּהֵנָא ב' (וי"א ג' תח"ט). רַב כְּהֵנָא בֶּר נַחוּנְיָה, שְׁמַעֲיָה דְּרַב יְהוּדָה. רַב כְּהֵנָא בֶּר נַחֲמָנִיָּה. רַב כְּהֵנָא בֶּר רַב חִינְנָא סָבָא. רַב כְּהֵנָא חֲמוּנָה דְּרַב מִשְׁרָשִׁיא. רַב כְּהֵנָא בֶּר תַּחְלִיפָא. רַב כְּהֵנָא בֶּר מַלְכִּיזִי. רַב כְּהֵנָא רַבִּיָּה דְּרַב. רַב כְּהֵנָא בֶּר נַחֲמָן. רַב כְּהֵנָא בֶּר יִרְמְיָה. רַב כְּהֵנָא אַחֲוָה דְּרַב יְהוּדָה בֶּר פִּפְרָא. ר' כְּרוּסְפָדָּאי (כ' תח"ט).
- אות ל. לוּדָא. ר' לוּטִי. לוֹי הַסֵּרֵד. לוֹי סָתָם הוּא לוֹי בֶּן סִיסִי. בֶּר לִיוְאִי. ר' לוֹי סָבָא. ר' לוֹי סוּכְיָה. לוֹי בֶּר שְׁמוּאֵל. ר' לוֹי בֶּר שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָנִי. לוֹי בֶּר בּוּדִי אוֹ בֶּן בִּירְיִי. לוֹי בֶּר בּוּטָא. רַב לוֹי בֶּר לַחֲמָא אוֹ בֶּר חֲמָא. לוֹי בֶּר הַנָּא בֶּר חִיָּא. ר' לוֹי בֶּן פִּרְטָא. ר' לוֹי בֶּן פִּנְטִי אוֹ בֶּר פִּאטִי. ר' לוֹי בֶּן פִּיטוּם. רַב לוֹי בֶּר טַרְפוּן.

- לוֹי בֶּר חִיָּתָא. ר' לוֹי בֶּר חִיָּא. ר' לוֹי בְּרִיָּה דְּר' זְעִירָא. ר' לוֹי צִנְפְּרִיָּא. ר' לוֹי בֶּר יַעֲקֹב. ר' לוֹי בֶּר רַבִּי. לוֹי בֶּר טַבְּרִי. לוֹי בֶּר יַצְחָק. רַב לוֹי בֶּר חִינִי. רַב לוֹי בֶּר בְּרַכְיָה.
- רַב לוֹיטָס אִישׁ יִבְנָה. ר' לוֹיטָס חוּזָאָה. ר' לוֹלְאִינִי בֶּר טַבְּרִי. לוֹלְגִנוּס חֲבִירוֹ שֶׁל פְּפוּס שְׁנֵהֲרַג עַל קִידּוּשׁ הָשֵׁם. רַב לוֹלְגִנוּס דְּרוּמִי. בֶּר לוֹלִיתָא. רַב לִינְגִּטִי. לַחֲמָא בֶּר לִוְאִי. רַב לִינְא. לִילִי בֶּר מֵאנִי אוֹ בֶּר מִמָּל. ר' לִיל בֶּר אֶלֶם.
- אות מ. ר' מְאִיר. ר' מְאִירִי בֶּר רַב פִּינְזָא. מְאִירִי בֶּר אַבוּהִי. רַב מְאִירִי בֶּר מֶר. רַב מְרִי. רַב מְאִירִי בֶּר חֲסָדָא. מְרִי בֶּרֶב הוּנָא בֶּר יִרְמְיָה בֶּר אָבָא. מְרִי בֶּר אִיסָק (ב' תח"ט). רַב מְרִי בֶּר אִיסוּר גִּיּוֹרָא, (רַב מְרִי) בֶּר רַחֵל בַּת שְׁמוּאֵל. רַב מְרִי בְּרִיָּה דְּרַב כְּהֵנָא. מְרִי בֶּר מֶר עוֹקֶבָא. רַב מְרִי בְּרִיָּה דְּרַב אֲשִׁי. אָבָא מֶר בְּרִיָּה דְּרַב פִּפְרָא. אָבָא מְרִי רִישׁ גְּלוּתָא. אָבָא מְרִי. אָבָא מְרִי אַחֲוָה דְּר' יוֹסִי. מֶר יִנְוָקָא, וּמֶר קָשִׁישָׁא, בְּנִי רַב חֲסָדָא. מֶר בְּרִיָּה דְּרַבִּינָא. מֶר בְּרִיָּה דְּרַב יוֹסֵף. מֶר קָשִׁישָׁא בְּרִיָּה דְּרַבִּינָא. מֶר בֶּר יִשְׁמַעֲאֵל. מֶר. מֶר בֶּר אַחָא בְּרִיָּה דְּרַבִּינָא. מֶר בֶּר רַב אֲדָא בֶּר אַהֲבָה. מֶר בֶּר אִידָאִי. מֶר בֶּר אֲמִימֶר. (מֶר בֶּר אֲשִׁי). מֶר בֶּר רַב אֲשִׁי שְׁחָתָם הַתְּלִמּוּד, וְטַבִּימִי חָתָם. מֶר בְּרִיָּה דְּרַב סָמָא בֶּרֶב אֲשִׁי. מֶר בֶּר הַמְדוּרִי. מֶר בֶּר חִיָּיָא. (מְרִי סָבָא).

יתרבה השלום בעולם, ונזכה לשלום בשלמות באמת, לשלום שיש לו פה ודבור, שיהיה שלום בין אדם לחברו, וידבור יחד באהבה ושלום דברי אמת וצדק, ויעזר כל אחד את חברו לעבודתך וליציאתך. ותמהר ותחיש לגאלנו, ותביא לנו את משיח צדקנו. ותכניע ותשבר ותמגר ותכלה את שער של ארם נפילה אחר נפילה, ויפלו ולא יקומו. המה יכרעו ויפלו, ואנחנו נקום ונתעורר. וישכן ישראל בטח בך, ותשים שלום בין כל עמך ישראל לעולם. וטוב יהיה בעיניך לברכנו ולברך את כל עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך הטוב. ויקים מקרא שכתוב: "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול. יהי שלום בחילך שלום בארמנותיך. וכל בנך למודי יי, ורב שלום בנך, למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. למען בית יי אלהינו אבקשה טוב לך. יי עז לעמו יתן, יי יברך את עמו בשלום. יהיו לרצון אמרי פי, והגיון לבי לפניך, יי צורי וגואלי".

תפילה נח

מוסד על תורה ניה בליקוטי מוהר"ן

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, החונן לאדם דעת, שתחנני ברחמיך הרבים ותשפיע עלי חכמה בינה ודעת מאתך, ותזכני לדעת שלם דקדשה, עד שיהיה לי כח על ידי שלמות הדעת להמשיך השלשה

השפעות, שהם אכילה ושתיה ומלבושים שהם כלולים בדעת התורה. ותעזרני ותזכני שיהיה דעתי נכלל בהשלשה אבות אברהם יצחק ויעקב. ואזכה לתורת חסד ללמד תורה על מנת ללמודה, ולהכניס דעת דקדשה בחברים ותלמידים, ולקנות נפשות רבות, להכניסם תחת כנפי השכינה, ולקרנם באמת לעבודתך. ותשפיע עלי יראת שמים ויראת חטא. ואזכה שתהיה יראתי קודמת לחכמתי. ותמשיך עלי שפע החן והחסד, ותהיה עם פי בעת הטיפי ודבורי עם בני אדם לקרבם אליך, ותעזרני שאזכה לידע ולדקדק איך להוציא חכמתי, שיהיו דבורי דברי חן ותפארת, ולא יהיו נבזים, ויהיו דברי ערבים לשומעיהן, באפן שיתקבלו דברי בעיני כל. ויתעוררו כלם לעבודתך באמת על ידי דבורי, שתזכני לדבר בקדשה גדולה, דבורים יפים ונאים באמת לאמתך, "דבר דבר על אפניו", כרצונך הטוב.

ובכן תזכני ברחמיך הרבים בזכות שלשת אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ובכח זכות משה רבנו עליו השלום, ובזכות כל הצדיקים האמתיים, ותעזרני ותושיעני מעתה שאזכה לשמירת הברית באמת בקדשה ובטהרה גדולה. ותעזר רחמי הצדיקים האמתיים שירחמו עלינו על חלושי כח כמנונו, וילחמו בעדנו,

ונכניעו וישברו ויפילו ויבטלו כל הצרים הרודפים אחרינו הנלחמים עמנו בכל עת. ונכניעו ויבטלו קלפת עמלק, שהוא פגם הברית, ממני ומכל כל עמך בית ישראל.

רבוננו של עולם עשה למען שמך, ועזרני מעתה שאזכה להתחכם בחכמה אמתית ולחוס על נפשי באמת להציל את עצמי מבאר שחת, מן השאול תחתיות, ותהיה לי נפשי לשלל למלטה מענשים קשים ומרים חס ושלום, למלטה מחרפות ובושות גדולות, ולקשר עצמי בקשר אמיץ וחזק אליך באמת. ואמנהר למלט נפשי, ואנצל כעכי מיד וכצפור מפח יקוש. מלא רחמים, חוסה עלי כרב רחמך כרב חסדיך, כרב חנינותיך כרב ישועתך, וזכני לשמירת הברית באמת, וחנני מאתך חכמה בינה ודעת דקדשה, חכמה הטובה מקלי קרב, חכמה אמתית שאזכה להנצל על ידי מפח יוקשים, ואחמל ואחוס וארחם על עצמי מעתה, ולא אלך עוד אחרי שרירות לבי הרע. ואתה תהיה בעזרנו תמיד, והצדיקים האמתיים ילחמו לפנינו עד שנזכה בכחם לבטל קלפת עמלק, למחות שמו וזכרו מן העולם, ולבטל פגם הברית ממנו ומזרענו ומכל עמך בית ישראל מעתה ועד עולם.

ובכן תזכני ברחמיך הרבים לחדש חדושיך דאורייתא בשבת על חד תרין,

חדושיך אמתיים דקדשה, חדושיך שיהיו לזנות ולרצון לפניך. ונזכה להשפיע לחם משנה ביום השבת שהוא משנה תורה, ותזכנו לשפע כפולה, להמשיך שפע כפולה משנה תורה ביום השבת קדש, ועל ידי קדשת שבת יהיה נמשך השפע לכל העולמות, ותעזרני ותושיעני לקבל שבת קדש בשמחה גדולה ביראה ואהבה ובקדשה וטהרה גדולה, ולענג את השבת בכל מיני ענג. ועל ידי קדשת שבת יהיה נמשך רפואת הנפש ורפואת הגוף לנו ולכל ישראל, ותרפאנו מכל מקאובינו ומכל תחלואינו. ותעלה רפואה שלמה לכל מכותינו, (וכפרט החולל פלוגי בן פלוגי וכו'). אל נא רפא נא לנו כי אתה ידעת את מקאובינו בגוף ונפש. רפאנו יי ונרפא הושיענו ונשענה כי תהלתנו אתה. ותמשיך עלינו על ידי קדשת שבת, הארת התשובה עלאה, ונזכה מהרה לשוב בתשובה שלמה לפניך באמת. ותזכנו לתשובה מאהבה כרצונך הטוב.

ותמשיך חן וחסד והוד והדר ותפארת על כל כשרי הדור האמתיים. ותמן להם חן וחסד ורחמים בעיניך ובעיני כל רואם. ותרפאם מכל תחלואיהם ומכל מקאוביהם. ויהיו מקבדים בעיני הבריות, וכל אחד ואחד, לפי פשרותו בן קבל לפי הדר, ויתגדל בעיני הבריות. ועל ידי לעמוד הבא

חזרה לתוכן העניינים

שבת קודש

לנצח עוד יום

ק"ז ע"א אמר להו רבי אבינא לבני פקתא

דערבות (הבקעה של המדינה ששמה ערבות), שהמים לא היו מצויים שם באותה מדינה.

כגון אתון, אתם, דלא שכיח לכו מיא, שאין לכם מספיק מים, משו ודיוכו טלו את ידיכם מצפרא, מהבקר, ואתנו עליהו לכולא יומא ותתנו שהנטילה של הבוקר תועיל לכם לכל היום, כך שלא תצטרכו ליטול ידיכם במשך היום.

איכא דאמרי: דוקא בשעת הדחק - אין, מותר להתנות. אבל שלא בשעת הדחק וכגון במקום שמוציים מים לא מועיל תנאי.

ופלוגא רבי אבינא חולק על דרב, שהתיר בכל אופן להתנות, ואפילו שלא בשעת הדחק.

ואיכא דאמרי: אפילו שלא בשעת הדחק נמי התיר רבי אבינא להתנות, והיינו דרב. וזה שאמר רבי אבינא את דבריו לבני פקתא דערבות עצה טובה הוא השמיע להם, כיון שהמים לא היו מצויים אצלם.

דרבם של משקי השדות היתה לשאוב מים מן היאורים בדלים ולשפוך את המים מהדללים לתוך צינורות, ומשם היו המים זורמים אל השדות, להשקותם.

אמר רב פפא: האי אריאתא, צינור שמוכיל מים מן היאור דלאי ששאבו מים מן היאור בדלי, ושפכו אותם מהדלי לתוך הצינור - אין גוטלין ממנו לידים. אין מכניסין את הידים לתוך הצינור כדי שהמים יעברו על הידים ויחשב לו הדבר כנטילת ידים, כיון דלא אתו המים על ידיו מבח גברא אלא הם זורמים ובאים מאליהם, שהרי הוא גוטל ידיו במקום מרוחק מהאדם השופך, ונמצא שכבר נגמר כוחו של האדם. ולנטילת ידים בעינן כח גברא.

(ונטילת ידים גם כן אין כאן, שאין כאן שער מקוה במים שבעינן).

ואי מקרב לגבי דולא ואם מניח הגוטל את ידיו סמוך למקום שפיכת המים מהדלי לצינור, דקאתו שזא בידים המים על ידיו מבח גברא - גוטלין ממנו לידים שיש כאן נטילת ידים שבאה מבח גברא, דהיינו מבח השופך את המים לצינור. ואי בזיע דולא בכונס משקה, שיש נקב בדלי שבו שואבים את המים מההיאור, וגודלו של הנקב הוא בשיעור של 'כונס משקה' (דהיינו, שאם יושקע את הדלי ביאור יכנסו מים מההיאור לתוך הדלי דרך החור), ובאותה עשה ששופך את המים מהדלי לצינור מהקלים המים שבדלי בקילוח (שהוא ניכר) אל ההיאור דרך אותו נקב - מולף לוינו. נעשים המים שבעינן מחוברים למים שביאור באמצעות המים הנשפכים מהנקב שבדלי, ומטביל בה בצינור את הידים, כמו שיכול להטביל ביאור עצמו.

(ואף על פי שתמיד צריך לעירוב מקאות נקב בשיעור של שפופרת הנדר. כאן מספיק חיבור קטן, שאין זו נטילה גמורה.) ואמר רבא: כלי שנוקב, וגודלו של הנקב

ק"ז ע"ב אמר ליה שמואל וכו עבדין בדין?

וכי עושים כך לאכול בלי נטילת ידים?

אמר ליה רב: דעתו קצרה עליו! איסטנטיס אני, ולכן, אף על פי שנטלתי ידי אני יכול לאכול בידו בלא מפה.

הוא בכונס משקה (שמשקה יכול להכנס מבחוץ דרך סדק הנקב) - אין גוטלין ממנו לידים. שאין לו שם כלי, ורבנן תקנו שתהיה נטילת הידים בכלי דוקא.

ואמר רבא: כלי שאין בו כמות של רביעית מים - אין גוטלין ממנו לידים.

והיונן בה: אני, והאמר רבא: כלי שאין מחזיק בית הקבול שלו רביעית מים - אין גוטלין ממנו לידים. ומשמע, הא אם הכלי מחזיק רביעית, אף על גב דלית ביה כעת רביעית גוטלים ממנו, ומשמע שלא צריך רביעית מים לנטילת ידים, אלא מספיק שהכלי יכול להחזיק רביעית, ומשנינן: לא קשיא. הא שמשמע שצריך רביעית מים היינו לחר גברא הבא ליטול ידיו. והא שמשמע שלא צריך רביעית מים היינו לתרו אנשים.

דהיינו, שהיה בכלי רביעית מים וגטל כבר אדם אחד מהכלי. ולכן, אף על גב שבזמן נטילת השני לא היה כבר בכלי רביעית מים, מועיל, הואיל ואותם שיורי המים שנשארו בכלי באו מכלי שהיה בו רביעית מים, וגם מתחילה כוונו ליטול אחד אחרי השני.

(ויש מפרשים שמדובר באופן שלא פסק הקולח של הראשון. דהיינו, שהשני שם את ידיו מתחת ידי הראשון והקולח של הראשון ממשיך, ונטל את ידיו של השני.)

דתנן במסכת ידים: מי רביעית - גוטלין מהם לידים לאחר, ואפילו לשנים. ומשמע שרביעית מועילה לשני אנשים הגוטלים את ידיהם. אמר ליה רב ששת לאמימר: האם קפדינות

אמנא? האם אתם מקפידים על כלי שלם לנטילת ידים?

אמר ליה אמימר: אין!

ואחזותא, האם אתם מקפידים שיהיה למים מראה מים, שלא ישתנה מראיהם?

אמר ליה אמימר: אין!

אשיעורא - האם אתם מקפידים על שיעור רביעית לנטילת ידים? אמר ליה אמימר: אין!

איכא דאמרי, הכי אמר ליה אמימר: אמנא ואחזותא, על כלי כשר ועל מראה מים, אכן קפדינן. אבל אשיעורא על שיעור רביעית - לא קפדינן!

דתנן: מי רביעית גוטלין לידים לאחר, ואפילו לשנים. ומשמע שלא צריך רביעית מים, שהרי לשני הגוטל את ידיו אין רביעית מים.

ודחינן: ולא היא! אין ראייה מהברייתא. כי שאני רחם, זה שהכשירה הברייתא רביעית אפילו לשנים, משום דקאתו מימיו בלי השני משורי תורה. כיון שבתחילה היה בכלי רביעית, מספיק בזה אפילו לנטול השני, ואפילו שאין לו רביעית. אבל לכתחילה, כשבא אחד ליטול ידיו מכלי, ודאי צריך רביעית מים בכלי.

אתקין עשה רב יעקב מנהר פקוד, נטלא נטלה של זכוכית בת רביעיתא. שהיה בה שיעור של

כי סליק רבי זיורא לארץ ישראל, אשכחניהו מצא לרבי אמי ויהי רבי אמי דקמלוי שהיו אוכלים ובורכים את ידיהם בבלאא חממות. בחממות (מין כלי) בלויים ובלי נטילת ידים.

אמר להם רבי זיורא: תרו גבוי רברבי כוותיכו, שני אנשים גדולים כמותכם, ליטעו בדרב

רביעית, והיה שומר אותה כדי שכל אדם שבא לעשות כלי לנטילת ידים יוכל למדור את גודלו, ולברוק האם יש בו רביעית, על ידי שישזה אותו לנטלה.

אתקין רב אשי בהוצל, כוזה נטלה העשויה מחסר בת רביעיתא שהיה בה שיעור של רביעית, כדי שיוכלו למדור על ידה נטלות אחרות לשיעור רביעית.

ואמר רבא: מגופת חבית כסוי המכסה את החבית שתקנה, שחקק בצד הפנימי שלה שיהיה לה בית קבול ותוכל להחזיק רביעית מים - גוטלין ממנה לידים. שנטילת ידים. ואף על פי שבתחילתה לא נעשה כדי להשתמש בצד הפנימי שלה, אלא נועדה לשמוש של סגירת החבית, מכל מקום, אחר שחקק בה היא נחשבת ככלי גוטלין ממנה לידים.

(ויש מפרשים שמתחילה היה לה בית קבול אלא שלא היה יכולה לעמוד על הקרקע בלי שיסמכו אותה על משוה אחר. ואחר כך תקנה שתוכל לעמוד אפילו בלי סמיכה.)

תניא נמי הכי: מגופת חבית שתקנה - גוטלין ממנה לידים.

חמת וכפישה, נדרות של עור שתקנן - גוטלין מהם לידים.

שק וקופה שסתמן אינם מיועדים לקבלת מים, הרי אף על פי שמקבלים מים, כגון שהם מרוחים בופת, ואין המים נשפכים מהם, אין גוטלין מהם לידים! לפי שהם אינם עשויים לקבלת מים, ולכן אין להם תורת כלי לנטילת ידים.

איבעיא להו: מי שלא גטל ידיו - מהו לאכול במפה? מי חיישין דלמא נגע, או לא חוששים? האם יכול הוא לפרוש מפה על ידיו, כך שלא יגע באוכלים ויהיה מותר לו לאכול אפילו בלי נטילת ידים?

תא שמע: איתא במשנה בסוכה: וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה - גוטל במפה ואוכל בלי ליטול ידים. ואוכלו חוץ לסוכה, שבפחות מכביצה אין חיוב סוכה שאין זו אכילת קבע. ואין מברך אחריו ברכת המזון. לפי שהוא סבר שצריך אכילה שיש בה שביעה.

דייקנן: מאי לאו, מה שאמרה המשנה 'פחות מכביצה' משמע, הא אם היה אוכל כביצה - בעי נטילת ידים. ומשמע שלא מספיק בברכת מפה על ידיו, (וזה שברך את ידיו במפה כשאכל פחות מכביצה, משום נקיות עשה כך.)

ודחינן: דלמא זה שאמרה המשנה פחות מכביצה, אין לו כדי להשמיענו שאם היה אוכל כביצה היה נטל את ידיו ולא כורך אותם במפה, אלא המשנה באה להשמיענו ולדייק: הא אם היה אוכל כביצה, בעי אכילה בסוכה, ובעי ברכה לאחריה.

תא שמע: דשמואל אשכחיה מצא לרב דקאכיל במפה (ובלי נטילת ידים).

ושמואל וסבורים אתם שרב אכל בברכת מפה ובלי נטילת ידים?

והא רב - דעתו קצרה קאמר! והיינו שנטל את ידיו ואף על פי כן כרך את ידיו במפה מטעם שהיה איסטנטיס. ומעולם הוא לא התיר לאכול בלי נטילת ידים!

קז.

• • •

ואמרין: אישמיטתיה נעלם מרבי זירא, הא דאמר רב תחלינא בר אבימי אמר שמואל: התירו אכילה על ידי מפה בלי נטילת ידים לכהנים, שהם אוכלי תרומה חריזים הם ולא חוששים שמא יגעו באוכל בידיהם, ולא התירו אכילה במפה לאוכלי טהרות, לישראלים האוכלים חולין בטהרה, שאינם מורגלים להזהר כמו הכהנים, וחוששים שמא יגעו באוכל בידיהם.

ורבי אמי ורבי אסי שאכלו בכריכת מפה בלי נטילת ידים - כהנים הוו, ולהם מותר לאכול על ידי כריכת מפה.

איבעיא להו: אדם האוכל מחמת מאכיל, והיינו, שאוכל על ידי שחבירו מאכילו, שתוחב לו את האוכל בפיו, האם צריך האדם האוכל נטילת ידים, או שמא כיון שאינו נוגע בידי באוכל לא צריך נטילה?

תא שמע: דרב הונא בר סחורה הוה קאי קמיה, דרב המנונא. בלם ליה רב הונא לרב המנונא אומצא תחלן לו חתיכת בשר ופת עמה. ואכיל. אמר ליה רב הונא לרב המנונא: אי לאו דרב המנונא את, לא ספינא לך! לא הייתי נתן לך לאכול בלי נטילת ידים.

ומבארין: מהו המעלה של רב המנונא, שנתן לו רב הונא לאכול בלי נטילת ידים?

מאי טעמא, לאו, בודאי משום דזהיר רב המנונא ולא נגע ויודע הוא להזהר ולא לנגוע באוכל בידי. ומוכח מזה שהיכן שאין חשש שיגע בידי באוכל, מותר לאכול בלי נטילת ידים. והוא הדין לאוכל מחמת מאכיל, מותר לו לאכול בלי נטילת ידים שהרי אין חשש שמא יגע באוכל בידי.

ודחינן: לא! אין זה הטעם מדוע רב הונא נתן לרב המנונא לאכול, אלא שרב הונא ידע דורוהו הוא רב המנונא ורואה את הנוהל וקדים ומשי ידיו וקדם ונטל את ידי קודם לכן, ולכן נתן לו רב הונא לאכול. ואין ראייה שאוכל מחמת מאכיל לא צריך נטילה.

תא שמע: דאמר רבי זירא אמר רב: לא יתן אדם פרוסה של לחם לתוך פיו של שמש, אלא אם כן יודע בו בשמש שנטל ידיו!

והשמש, המשמש בסעודה, מברך על כל כוס וכוס של יין שהוא שותה. כיון שאינו יודע אם יתנו לו עוד כוס לשותה, הרי אחר כל שותיה ושתיה הוא מסיח את דעתו, ולכן על השתיה החדשה הוא צריך לברך.

ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה שהוא אוכל בסעודה, בטוח הוא שלא יגענו ממנו לחם, ולכן אינו מסיח דעתו מהאכילה. **ורבי יוחנן אמר:** מברך השמש על כל פרוסה ופרוסה.

ואמר רב פפא: בשלמא דרב, שאמר שאינו מברך על כל פרוסה, ורבי יוחנן שאמר שמברך על כל פרוסה לא קשיא. ואפשר ליישב שאין דבריהם סותרים זה את זה.

כי הא שאמר רב שאינו מברך על כל פרוסה מדובר דאיכא אדם חשוב בסעודה, ובטוח השמש שהוא ימשיך שיתנו לו עוד לחם, ולכן אינו מסיח דעתו מלאכול עוד. וכן הא שאמר רבי יוחנן שמברך על כל פרוסה מדובר בדליכא אדם חשוב, שאינו בטוח שיתנו לו עוד לאכול, ולכן הוא מסיח את דעתו מלאכול

עוד. **מכל מקום,** הא קאמר רבי זירא בשם רב שלא יתן אדם פרוסה לתוך פיו של שמש אלא אם כן יודע שנטל ידיו. ומוכח שאף על פי שהשמש לא נוגע בפרוסה אלא הבעל הבית נותן לו לתוך פיו מכל מקום אסור לו לאכול ללא נטילת ידים. ונפשט ספק הגמרא.

ודחינן: **שאני שמש,** שלכן לא נותנים לו בלי שיטול את ידי קודם, משום דטרידו הוא לשמש את המסובין, ועשוי לשכוח שלא נטל את ידיו, ויבא לנגוע ולאכול בלי נטילת ידים. אבל שאר אדם שאיננו טריד, אולי מותר לתת לו לאכול בלי נטילת ידים, כאשר מישרו אחר מאכילו. ולא חוששים שיגע באוכל וזהו שהשמש נוגע כל הזמן באוכל כשמשגיח למסובים. אין זו נגיעה שמחייבת בנטיילה. שרק מי שנוגע ואוכל חייב לנטול.

הנו רבנן: לא יתן אדם המתארח אצל חבירו, פרוסה לשמש בלא רשות מבעל הבית בשעה שהכוס בידו - בין שהכוס בידו של השמש, בין שהכוס בידו של בעל הבית, שמא יאירע דבר קלקלה בסעודה. שמא יכעס בעל הבית בשעת שתיתו על זה שהאורח נתן לשמש, ועלול היין להיזק לו, ויחנק. וגם בלי זה חוששים שמא יתן בעל הבית את עינו במה שהאורח נותן לשמש ועלול הוא לשפך את הכוס. וכן כשהכוס ביד השמש חוששים שמתוך שהוא טריד בלקיחת הפרוסה יספך הכוס על השלחן ויהיה קלקול בסעודה.

והשמש שלא נטל ידיו - אסור ליתן פרוסה לתוך פיו.

איבעיא להו: המאכיל את חבירו והוא עצמו אינו אוכל, האם המאכיל צריך נטילת ידים כיון שהוא מכניס לתוך פיו של האוכל, או שמא כיון שהוא עצמו אינו אוכל אינו צריך נטילת ידים?

תא שמע: דתני רבי מנשה: רבן שמעון בן גמליאל אומר: אשה הצריכה להאכיל את בנה הקטן ביום הכיפורים, מדיחה את ידה האחת במים ונותנת פת לבנה קטן. ואף על פי שאסור להדיר את הידים ביום הכיפורים, לצורך האכילת בנה התירו לה.

אמרו עליו על שמאי הזקן, שלא רצה להדיר אפילו את ידו האחת ולהאכיל בידו אחת את התינוק ביום הכיפורים, וגזרו עליו שיואכיל בשתי ידיו את התינוק, אחר שיטול אותם.

ורואים מזה שהמאכיל, אפילו שאינו אוכל, צריך נטילת ידים.

ודחינן: **אמר אבוי:** ההם, מה שחייבו אותו ליטול את ידיו - משום שיתבא. רוח רעה השורה על הידים שלא נטלו אותם בבקר. אבל אם היה נטל את ידיו בשחרית יתכן לומר שאפילו לא היה שומר את ידי וזהו לא היו נחשבות כידים נטולות, גם כן לא צריך ליטול את ידי קודם שהיה בא להאכיל את חבירו. שלא תקנו חכמים נטילה למאכיל את חבירו.

תא שמע: דאבוב דשמואל אשכחיה מצא לשמואל דקא בכי כשהוא בוכה. אמר ליה אבוי אמאי קא בכית, מדוע אתה בוכה?

אמר לו שמואל רבאי רבי הכה איתי, ושאלו אבוי אמאי מדוע הכה אותך, וענה שמואל דאמר לי, שהאשים אותי - דקא ספית לבראי ולא משית ידך. שכעסו היה

על שהאכילתי את בנו ולא נטלתי את ידי. אמר לו אבוי של שמואל לשמואל: ואמאי לא משית? מדוע אכן לא נטלת את ידיך?

אמר ליה שמואל לאבוי: וכי הוא, בנו של רבי, אכיל, אבל, ואנא משנינא? וכי אני צריך ליטול את ידי? והלא אני בעצמי לא אכילתי, אלא רק האכילתי!

אמר ליה אבוי של שמואל: לא מסתתיה, לא די לו לרבך בכך דלא גמיר, שאינו בקי בהלכה שהמאכיל אינו צריך ליטול ידיו, אלא אפילו מימחא נמי מחזי? הוא עוד הכה אותך? וה לבתא:

האוכל מחמת מאכיל - צריך האדם האוכל נטילת ידים אף על פי שאינו נוגע באוכל. **מאכיל** את חבירו ואינו אוכל בעצמו - המאכיל אינו צריך נטילת ידים.

מתניתין:

צורר [אורח] אדם בשר וגבינה במטפת אחת. ובלבד, שלא יהו נוגעין הבשר והגבינה זה בזה, והגמרא מפרשת הטעם מה אכפת לנו שיגעו זה בזה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: שני אכסנאן, אורחים באכסניה, אוכלין על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה, ואין חוששין שמא יאכל האחד משל חבירו.

גמרא:

שנינו במשנה שמותר לצרור גבינה ובשר ובלבד שלא יגעו זה בזה.

ודחינן בה: וכי נוגע זה בזה הגבינה בבשר מאי הוי מהו החשש, הלא צונן בצונן הוא ואין מבליעים זה בזה.

ומשנינן: **אמר אבוי:** נהי דקליפה שלקלף כל אחד מהם לא בעי לא צריך שאינם בולעים זה מזה, הדחה להדיר את כל אחד מהן במקום נוגעם מי לא בעי? ולכן אמרה המשנה שלא יגעו זה בזה, כי שמא יבא לאוכלן קודם הדחה.

שנינו במשנה: רבן שמעון בן גמליאל אומר שני אכסנאן אוכלין על שלחן וכו'.

אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל: לא שנו שמותר לשני אכסנאים לאכול על שלחן אחד בשר וגבינה, אלא שאין מכירין זה את זה. אסור. שחוששים שמא יתן האחד לחבירו משלו בעוד שחבירו אוכל את האוכל שלו, ונמצא אוכל בשר בחלב.

תניא נמי הכי: רבן שמעון בן גמליאל אומר: שני אכסנאים שנתארחו לפונדק אחד כאשר זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום, וכאשר זה בא בחתיכתו בחתיכת בשר וזה בא בגבינתו, הרי הם אוכלין על שלחן אחד - זה בשר וזה גבינה, ואין חוששין שמא יתן האחד לחבירו.

אלמא, רואים שרק היכן שאינם מכירין זה את זה, שזה בא מהצפון וזה בא מהדרום, רק שם התיר רבן שמעון בן גמליאל שיאכלו ביחד על אותו שולחן.

ולא אסור שיאכלו שני אנשים בשר וגבינה על שולחן אחד אלא בתפוסה אחת, כאשר הם אוכלים ב"כרף אחד, אכילה משותפת בסמוך זה לזה.

שוהה בעשייתו? אמרו לו - יאמרו: כל הסריקין אסורין, וסריקי ביתוס מותרין! ? והיינו, שלא חלקו חכמים בתקנתם, וכיון שאסרו לעשות סריקין במצות, בכל אופן אסרו אותם, שאנשים לא ידעו לחלק בין סריקין סתם לסריקי ביתוס. ואם כן, גם אצלנו בנידון שלנו, לא חלקו בין אחים שאינם מקפידים לאחים המקפידים. וכיון שבסתם אחים אסרו לאכול על שלחן אחד, גם באחים המקפידים אסרו.

המכירים זה את זה אך ומקפידים זה על זה, שאין האחד אוכל משל חברו מהו? האם אומרים כיון שהם מקפידים זה על זה כ"אינן מכירים" נחשבים, או שמא כיון שסוף סוף מכירים זה את זה, לא התירו להם לאכול על שלחן אחד?

אמר ליה אביי: נלמדנו במסכת פסחים אין עשין "סריקין", מצות מצוירת, בפסח. כיון שהוא שוהה בעשייתם עלולים הם להחמיץ. שאל ביתוס בן זונין את חכמים, הרי אפשר לעשות את הסריקין בדפוס שאו אינו

ותמדין: בתפיסה אחת סלקא דעתך? והלא אפילו בלי שלחן אחד גם כן אסור להם לאכול אכילה משותפת שנוגעים המאכלים ביחד? ומדוע אמרה הבריייתא שדוקא בשלחן אחד אסור?

ומשנינן: אלא, זה שאסרה הבריייתא היינו "בעין תפיסה אחת", כשמכירים זה את זה, ולכן אסור לאכול בשלחן אחד.

אמר ליה רב יומר בר שלמיא לאבבי: שני אחין

רֹאשִׁי כַּמֶּשֶׁא כְּבֹד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי: הַבְּאִישׁוֹ נִמְקוּ חֲבוּרָתִי מִפְּנֵי
אוֹלָתִי: ז נְעוּתִי שְׁחָתִי עַד־מָאֵד כָּל־הַיּוֹם קֹדֶר הִלַּכְתִּי:
ח כִּי־כִסְלִי מָלְאוּ נִקְלָה וְאִין מָתָם בִּבְשָׁרִי: ט נִפְגַּתִּי וְנִדְבַּעִתִּי
עַד־מָאֵד שְׁאֲגִיתִי מִנְהֻמַּת לִבִּי: י אֲדֹנָי נִגְדָה כָּל־תַּאֲוֹתִי
וְאֶנְחָתִי מִמֶּךָ לֹא־נִסְתַּרְהָ: י"א לִבִּי סַחֲרָהר עֲזָבֵנִי כַּחַי וְאוֹר עֵינַי
גַּם־הֵם אֵין אֵתִי: י"ב אֶהְבֵּי | וְרַעִי מִנְּגֵד נִגְעִי יַעֲמָדוּ וְקִרְוֵבִי
מִרְחָק עֲמָדוּ: י"ג וַיִּנְקְשׁוּ | מִבִּקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רַעְתִּי דִּבְרוּ
הוֹת וּמִרְמוֹת כָּל־הַיּוֹם יֶהְגּוּ: י"ד וְאִנִּי כַּחֲרֹשׁ לֹא אֶשְׁמַע וְכֹאֲלִם

רש"י

(ז) נְעוּתִי: ל' אחזתו עוית, אישטורדיש'ין
בלע"ז: (ח) כִּסְלִי מָלְאוּ נִקְלָה: במחשבתו אני
קל בעיני עצמי: (ט) נִפְגַּתִּי: נחלפתי ל' ויפג
לבו (בראשית ט"ח), מאין הפוגות (איכה ב'): (י) כָּל
תַּאֲוֹתִי: אתה יודע צרכי: (יא) סַחֲרָהר: מוקף
יגון וזהו מתיבות הכפולות כמו (ויקרא י"ג)
ירקק אדמדמם סגלגל חמרמרו (איכה א')

מצודות ציון

מי יחם עליו (ס"ח כ"ב): (ז) נִמְקוּ: ענין המסה:
חֲבוּרָתִי: מל' חבורה והוא מכה שנגרר הדם תחתיה:
אוֹלָתִי: מלשון אויל ושוטה: (ז) נְעוּתִי: ענין עקוס
כמו והעמיתו אנשי הויל (קבלה ט"ז): שְׁחָתִי: מלשון
שחית וכפיפה: קֹדֶר: ענין שמרות: (ח) כִּסְלִי: הוא
חלק השדרה הסמוך להללוים וכן נאמר על הכסלים
(ויקרא י'): נִקְלָה: ענין מוקד ושרפה כמו קליי נאש (ס"ט
כ'): (ט) נִפְגַּתִּי: ענין רפיון וחלשות כמו ויפג לבו
(בראשית ט"ח): (יא) סַחֲרָהר: ענין סנונו כמו סחרו אל

חלשות ודכאות רוח מנהמת הלב לא מהשפה והחן: (י) נִגְדָה כָּל תַּאֲוֹתִי: הרפואה והשקטה שאני
מתאוה הלא המה נגדך ובידך לעשותם. ואנחתי. ומה ואני שואני מתאנח להתחרט על עונותי
לא נסתרה ממך ומהראוי א"כ למלאות תאוותי: (יא) לִבִּי סַחֲרָהר: לבי מסובב ביגון ואנחה וכוחי עזב
אותי והלך ממני: אֵין אֵתִי: לא נשארה בהם: (יב) מִנְּגֵד נִגְעִי: כשאני בנגעי וצעירי יעמדו מנגד ולא
קרבו אלי לעזרה: (יג) וַיִּנְקְשׁוּ: טמנו עליו מוקש: ידברו הוות. ידברו לי דברי שברון רוח: (יד) וְאִנִּי

לֹא יִפְתַּח־פִּיו: י"ד וְאֵהִי בְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־שָׁמַע וְאִין בְּפִיו
תִּזְכָּחוֹת: י"ה כִּי־לִךְ יִהְיֶה הוֹחֲלָתִי אֶתְהָ תַעֲנָה אֲדֹנָי אֱלֹהֵי:
י"ו כִּי־אִמַּרְתִּי פֶן־יִשְׁמַחוּ־לִי בְמוֹט רִגְלִי עָלִי הַגְדִּילוּ: י"ז כִּי אֲנִי
לַעֲלֹל נִכּוֹן וּמִכְאוּבִי נִגְדִי תִמִּיד: י"ח כִּי־עֲוֹנִי אֲדַאֵג
מִחֲטָאתִי: י"ט וְאִיבִי חַיִּים עֲצָמוּ וְרַבּוֹ שְׁנָאִי שָׁקֵר: כ' וּמִשְׁלָמִי
רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׁטַנּוּנִי תַּחַת רְדוּפִי (רַדְפִּי קרי) טוֹב: כ"א אֶל־
תַּעֲזָבֵנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי: כ"ב חוֹשָׁה לַעֲזֹרְתִי אֲדֹנָי
תִּשׁוּעָתִי: ל"א לְמַנְצַח לְיִדְיָתוֹן (לְיִדְוֹתוֹן קרי) מִזְמוֹר לְדָוִד:

רש"י

ולמה כי לך הוחלתי שתגאלני ותושיעני
מהם: (יז) כי אמרתי פן ישמחו לי. לךך אנו
שותקים כי אומרים אנו בלבנו אם נשיכם
עוות שמ' יראו במפלגתו וישמחו לנו במוט
רגלנו ויגדילו עלינו לומר הלא הייתם
מתפארים בתשועתכם: (יח) כי אני צִלְעֵי
נכון. לךך אנו דואגים פן ישמחו לנו לפי
שמומדים אנו במכות ומוכנים ומוזמנים

מצודות ציון

אֶרֶץ (יחמ"ה ט"ז): (י"ד) הוֹחֲלָתִי: ענין הממנה כמו
והסולמי לנכרסם (ש"ס ל"ב): (י"ה) בְּמוֹט: ענין המעדה
וענייה לפול כמו לעת תמוט רגלם (דברים ל"ב): הַגְדִּילוּ:
מלשון גדול: (י"ז) צִלְעֵי: ענין חגר הסולע על ירכו:
נכון מל' הנטה: (כ) עֲצָמוּ: ענין רכיו כמו עֲלָמוּ לִי
אלמנטווי (יחמ"ה ט"ז): וְרַבּוֹ: גדלו: (כא) יִשְׁטַנּוּנִי: מל'
שקנה ועטירה לזנה כמו וישקוט עשו (בראשית ט')

להתגאות עלי ומה אם אהיה נלקה בכל גופי: (יח) צִלְעֵי נכון. אני מוכן ורגיל להיות צולע מחולשת
הגוף והדברים המכאיבים אותי המה מוזמנים תמיד נגדי לבוא עלי: (יט) כי עֲוֹנִי אֲנִיד: אני בעצמי
אגיד עוני כי יודע אני בעצמי שחטאתי ולזה אדאג פן יבוא העונש וישמחו עלי: (כ) וְאִיבִי: אבל
אויבי ימי חייהם רבו וגדלו: (כא) וּמִשְׁלָמִי וגו'. גם הם ימי חייהם רבו וגדלו: תַּחַת: במקום שאני
רודף ורזיז להיטיב עמהם: (כב) אֶל תַּעֲזָבֵנִי: הואיל ולא אוכל בעצמי להשיב מה להם לכן אל תעזבני
אתה ותחשב לתשובה על לעגם: (כג) חוֹשָׁה: מהר לעזור לי כי אתה מעולם לי לישועה ואין על מי

תהילים פרק ל"ט

עה

אֲמַרְתִּי אֲשֶׁמְרָה דְרָכֵי מַחְטָא בְלִשְׁוֹנִי אֲשֶׁמְרָה לִפִּי מַחְסוֹם
בְּעַד רָשָׁע לִנְגִדִי: נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה חֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכֹאבִי
נֶעְכַּר: חֶסֶל לִבִּי | בִּקְרָפִי בְּהִגְיִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבְרָתִי בְלִשְׁוֹנִי:
ה הוֹדִיעֵנִי יְהוָה | קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי מַה־הִיא אֲדַעֶה מַה־חֹדֶל אֲנִי:
ו הִנֵּה טַפְחוֹת | נָתַתָּה יָמִי וְחֹלְדִי כֹאֵן נִגְדָּךְ אֶדְ-פֶּל־הֶבֶל

רש"י

המשוררים וגם כלי שיר היה שם ששמו ידוע ומודרש אגדה על הדתות ועל הדינים והגזירות של צרה הנגזרת על ישראל: (ב) אמרתי אשמרה דרכי וגו' אנחנו היה בלבנו לשמור את עצמנו על כל הצרות הבאות עלינו שלא נהרהר ונדבר קשה אחר מדת הדין אע"פ שהרשע נלגדנו המציר לנו: מחסום כמו לא תחסום שור (דברים כ"ה) אמושלמנט"ט בלע"ז ונאלמו דומיה ימים רבים וגם החשינו מטוב אפילו מדברי תורה

מצודות ציון

(א) לידותיו. שם כלי נגון: (ב) דרכי. מהגני: מחסום. ענין דבר ההוסס צפי הנהמה של מוסק ולא מחלל כמו לא תחוסם שור (דברים כ"ה): (ג) דומיה. ענין שמקם כמו לך דומיה מהלה (לשון ע"ה): החשיתי. ענין שמקם כמו החשיתי מעולם (ישעיה ט"ז): נעכר. ענין השתתף כמו עכרם אומי (בראשית ל"ד): (ד) בהגני. מל' הגין ודעור: (ה) מה היא. כמו כמה: חדל. היא הפוך מן חלל כמו כשכ כשכ וענינו זמן העולם: (ו) הבל. יש העל שהוא ענין פורעניות ולרוע כמו

להמתין לי להיות לעזרה: (ב) אמרתי. חשבת בלבי אשמרה מנהגי מחטוא בלשוני לדבר מה מול מלת הדין. אשמרה לפי מחסום. אשמור עצמי כאלו היה על פי מחסום אשר ימנע הדבור ר"ל עם כל הכאב הבא עלי לא אצעק להתרעם: בעוד רשע נגדי. בזמן אשר הרשע הבא לבקרני עומד לנגדי כי אחשוב כאשר אצעק אז ישמח בצרתי: (ג) נאלמתי דומיה. כ"כ ארגיל עצמי בשתיקה עד שנעשיתי כאלם בעבור השתיקה. החשיתי מטוב. כי שתקתי מלדבר גם דברים טובים ונחומים כי פן ברבות הדברים אצעק ואחרעם: וכאבי נעכר. עם כי כאבי נעכר עכ"ז אתאפק ואחריש: (ד) חסל. הלב אשר בקרבי נתחמם מאד מאש החלי: בהגני. כשהגה יוצא מפי בוערת כאש כי ההבל חם מאד: דברתי בלשוני. מוסב על תבער אש לומר תבער כאש שכאדבר בלשוני וכפל הדבר במ"ש: (ה) הודיעני. הודיע לי סוף ימי מתי אמות ועד מעט המה ימי חיי הלא אבחר למות מחלי זה מלסכול צער גדול ולמות אח"כ בזמן קצר: מה היא. כמה היא וכפל הדבר במ"ש: מה חדל אני. כמה מהזמן אחיה עם יושבי חלד: (ו) טפחות. קצובות כדבר הנמדד בטפה: וחלדי. זמני בעולם הוא כאין נגד שנותיך אשר לא יתמו: אך כ"כ הבל וגו'. כל ההבלים היא בכל אדם איש לא נעדר בפגעי הזמן. נצב סלה. הדבר הזה נצב לעולם ולא ישנתה להיות מי מבני אדם

תהילים פרק ל"ט

עו

כֹּל־אָדָם נֶצַב סִלָּה: אֶדְ-פֶּעֱלָם | יִתְהַלֵּךְ־אִישׁ אֶדְ-הֶבֶל
וְהַמִּיּוֹן יִצְבֹּר וְלֹא־יֵדַע מִי־אֲסַפֵּם: וְעַתָּה מַה־קְוִיתִי אֲדֹנִי
תוֹחֲלֹתִי לָךְ הָיָא: מִכֹּל־פִּשְׁעֵי הַצִּילֵנִי חֲרַפְתָּ נָבֵל אֶל־
תִּשְׁמִינִי: נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ: הִסֵּר
מַעֲלִי נִגְעָךְ מִתַּגְרֵת יָדְךָ אֲנִי כְלִיתִי: בַּתוֹכְחוֹת עַל־עוֹן |
יִסְרַת אִישׁ וְתַמָּס כַּעַשׁ חֲמוּדוֹ אֶדְ הֶבֶל כֹּל־אָדָם סִלָּה:

רש"י

חיינו ומצבנו: (ז) אך בצלם. בחושך, פירשו דונש ל' צלמות, ומנחם פירשו צלם ממש כמו כי בצלם אלהים עשה את האדם (בראש"י), ולא יתכנו דבריו: אך הבל. הוא כל ההמיה ותאוה שלהם: יצבר. תבואה בשדה כל ימות הקציר: ולא ידע מי אספם. אינו יודע מי אספם לבית שמא לפני האסיף ימות: (ח) ועתה מה קויתי. מה היא השאלה אשר אני שואל ומייחל ממך אינו אלא שמפשעי הצילני: (ט) חרפת נבל. חרפת הנבל אל תשימיני הבא גם עליו נגעים ומכאובות שלא יוכל לומר לי אתם לוקים ואנו אין אנו לוקים והתפלה הזאת גרמה להביא ייסורי חלאים עליהם: (י) כי אתה עשית. שהבאת עלינו צרה: (יא) מתגרת ירך. ממורא מכותיך, תגרת

מצודות ציון

זהכל כל ונחשך ילך (קבלת ו'): (ז) בצלם. מלשון צלמות ומוסר: יהיון. ענין קצון המזון כמו ומי אובד כסמון (שם ט'): יצבור. מל' לצור ומל': אספם. יתקסם לצית: (ח) תוחלתי. מקומי: (יא) מתגרת. מלשון מגר ומלחמה כמו אל ממלגו כס (דברים ט'): כליתי. מל' כליון: (יב) בתוכחות. ענין פורעניות ויסורים כמו

חדל מהבלי הזמן מפגעיו: (ז) אך בצלם וגו'. האיש הלא בחושך ילך ולהבל וריק קובץ המון עושר רב כי הוא צובר ואינו יודע מי יאספם הבית כי פן ימות ואיש אחר יאספנו: (ח) ועתה. הואיל וקניני העולם הבל המה מה יהיה א"כ תקותי אל ה' ומה הוא הדבר אשר אחיה מיחל לך עליה: (ט) מכל פשעי. ר"ל ע"כ תקותי שתצילני מן העונש הבא על פשעי ואל תשים אותי להיות לחרפה בעיני הנבל: (י) נאלמתי. הלא בבוא עלי העונש הייתי כאלם ולא התרעמתי כי אמרתי הלא אתה עשית ולא תעשה עול במשפט: (יא) הסר. לזה הסר מעלי הנגעים הבאים ממך עלי כי כבר כליתי ממלחמות ירך ודי בזה: (יב) בתוכחות. בשיעור התוכחות הראיות על העון כן תיסר את האיש בעונש הגוף וגם תמס חמדות

ודלת לחצר. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל החצרות ראויות לבית שער. כופין אותו לבנות לעיר חומה דלתים ובריח. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל העירות ראויות לחומה. כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר. שנים עשר חדש. קנה בה בית דירה, הרי הוא כאנשי העיר מיד:

ו. אין חולקין את החצר, עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה. ולא את השדה, עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה.

רבינו עובדיה מברטנורה

ומרחיק את בני רשות הרבים מלהצין בחצר: ודלת. לשער החצר: לא כל החצרות ראויות לבית שער. חצר שאינה סמוכה לרשות הרבים אינה ראויה לבית שער. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. דאפילו שאינה סמוכה לרשות הרבים זמנין דדחקי רבים ועיילו ואתו: לא כל העירות ראויות לחומה. עיר שאינה סמוכה לגבול האויבים אינה צריכה לחומה. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. דאפילו אינה סמוכה לגבול האויבים צריכה לחומה, דזמנין דמקרו ואתו גייסות: ויהא כאנשי העיר. לשאת עמהם בעול: שנים עשר חדש. והאידינא דנייד, נהוג עלמא שלשים יום:

ו. אין חולקין את החצר. אין אחד מן השותפין יכול לכופ את חבריו לחלוק החצר עד שיהא בו ארבע אמות לכל אחד מן השותפין חוץ מן הפתחים, שכל בית שבחצר צריך שיהיה לפני פתחו ארבע אמות לפרק משאו מעל חמורו, וחוץ מאותן ארבע

בפחות מקאן, יחלוקו. וכתבי הקדש, אף על פי ששניהם רוצים, לא יחלוקו:

פרק ב

א. לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חברו, ולא שיח, ולא מערה, ולא אמת המים, ולא נברכת בובסין, אלא אם בן הרחיק מפתל חברו שלשה טפחים, וסד בסידי. מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים

רבינו עובדיה מברטנורה

שארין זרעים, כגון שחורש לאילנות, קשה לכותל: מי רגלים. ממסמסים את הלבנים שהם של טיט יבש. לכך המטיל מים סמוך לכותל עשוי מלבינים צריך להרחיק שלשה טפחים. ובכותל של אבנים מרחיק טפח. ושל אבן קשה כגון צונמא, אינו צריך להרחיק כלל: הרחים. קשים לכותל, שמנידים את הקרקע בגלגול חביטתן: מן השכב. היא הרחים התחתונה: הרכב. היא העליונה הרוכבת על זו. והיא קצרה טפח מן התחתונה: שלשה מן הכליא. בסיס שבונים מטיט ואבנים שמושבים התנור עליו, והוא רחב מלמטה צר מלמעלה, ושפה העליונה של כליא שעליה התנור יושב היא כמות התנור. וצריך שירחיק בסיס זה מן הכותל שלשה טפחים מתחתיתו, שהן ארבעה משפתו העליונה, לפי שהכל התנור מזיק לכותל:

ב. גובה ארבע אמות. חלל מפי התנור עד התקרה. כדי שלא יאחו האור בתקרה: עד שיהא תחתיו מעזיבה. טיח של טיט שלשה טפחים, שלא תבער תקרה תחתונה של

או מכור לי חלקך במה שהוא שוה: וכתבי הקודש. תורה נביאים וכתובים: לא יחלוקו. ודוקא כשהם בכרך אחד. אבל בכרכים הרבה כל ספר בפני עצמו, אם רצו חולקים:

פרק ב לא יחפור. בור. עגול: שיח. ארוך וקצר: מערה. מקורה בקירוי: נברכת הכובסין. חפירה מרובעת ומי גשמים מתקבצים בה. עשויה לכבס בגדים: אלא אם כן הרחיק מכותל. מכותל בורו קאמר. וכותל הבור אין עביו פחות משלשה טפחים. נמצא מחלל בורו לחלל בור של חברו ששה טפחים. ואסור לאדם לסמוך אחד מן הנזקים לסוף המיצר שלו בשוה אלא א"כ הרחיק השיעור הראוי, ואע"פ שאין לחבירו שם כותל, שמא ימלך חברו ויבנה בצד המיצר שלו ונמצא זה מזיקו: וסד בסידי. את כותלי חפירתו: הגפת. פסולת הזיתים לאחר שנעצרו בבית הבר: הסלעים. אבנים שהאור יוצא מהן. שכל אלו קשים לחומה ומרפין את הכותל. ולא בכותל דבור קאי השתא: זרעים. קשים לכותל, שמחלידים את הקרקע ומעלין עפר תיחוח: ואת המחרישה. אע"פ

אף על פי שמכונן כדי שלא יעלה אבק על הכתב, מפל מקום דרך בזיון הוא, אלא יהיה פני הכתב למעלה, ויפרש עליו בגד.

סימן רעה דין תפירת ספר תורה, ובו ד' סעיפים

א. אין תופרין ספר תורה אלא בגידי בהמה או חיה הטהורים. ולא יתפר כל היריעה מראשה לסופה, אלא נתיח בראשה מעט ובסופה מעט שלא יהיה תפור, וכל השאר יהיה תפור מראש ועד סוף. ויתפר מבחוץ (תורת הדשן סי' ג').

ב. ישיש בספר תורה שני עמודים, אחד בראשו ואחד בסופו, ומה ששיר גליון בראשו ובסופו יכרך על העמודים ויתפרנו בגידים, וישאר בין העמוד לדרך שתי אצבעות. ובשעת הדחק, שאי אפשר לתפרה בגידין, אם נתפרה במשי סביב העמודים, קורין בה. מיהו אם אפשר לתקנה בגידין, אף על פי שכבר נתפרה במשי, אין קורין בה עד שיתקנה (ת"ה סי' נ"א).

ג. אם נקרע רב תפירה שבין יריעה ליריעה, וצדין מחברות בחמש או שש תפירות של קניא, פשר (שם סימן ג').

ד. אם יריעה אחת אינה תפורה עמו, אפלו היא מצחת עמו, אין קורין בו.

סימן רעט דיני הגהת ספר תורה ושלל ישהנו ממנה, ובו ה' סעיפים

א. ספר תורה שאינו מגה, אסור להשהותו יותר משלשים יום, אלא יתקן או יגזו. והוא הדין לשאר ספרים (רש"י וביט יוסף בשם הגהות ממוני ורבנו ירוחם נתיב ג'). ואין להגיה שום ספר על פי הסבאר, כי אם בראיה ברורה שיש בו טעות (הרב ר' דוד כהן בית ט"ו וזרם קדמונים).

ב. קראו בספר תורה בצבור ונמצא בו טעות, מוציאין ספר תורה אחרת ומתחיל ממקום שנמצא הטעות, ומשלימין שבועה על אותם שקראו במטעה. ואם נמצא הטעות באמצע קריאת התורה, גומר קריאתו בספר הפשר ומכרך לאחריה ואינו מכרך לפניה, כי ברכה שברך לפניה בספר תורה הפסול, וכן קריאה שקראו בו, עלתה להם בדיעבד. הגה: ואין חלוק בזה בין שנמצא הטעות בספר תורה ראשונה בין שנמצא הטעות בשניה שקורין בה חובת היום למפסיד וצין בא"ח סימן קמ"ג.

באר הגולה

לוקח רמב"ם שם: א בריי עירובין דף צ"ח ע"א: א ויש מסכת סופרי: ב מגיל' דף י"ט ע"ב ומפרש טעמא כדי שלא יקרע: ג טור בשם תשו' אביו הראש וכו' בסמ"ג והמדרכי וש"פ: ד ברייתא ב"ב דף י"ד ע"א: ה רמב"ם בפ"ט מהלכות ס"ת: ו ת"ה סי' ג: ז מימרא דרב שמואל בר חלמיש א"ר יונתן וכפי' הראש"ש שם בגיטין דף ס' ע"א: א מימרא דרב אמי חתובות דף י"ט ע"ב:

סימן רפ נקרעה היריעה לאחר תפירתה, ובו ב' סעיפים

א. ספר תורה שנקרעה בו יריעה בתוך שני שיטות, יתפר. בתוך ג', לא יתפר. במה דברים אמורים, בלשון שאין עפוצו נקר. ואם נקר הגויל שהוא עפוצו, תופר אפלו קרע הפא בתוך ג'. אבל לא יותר (ריב"ש). ג וכן בין דף לדף יובין תכה לתכה, יתפר. ה וכל הקריעות אין תופרין אותם אלא בגידים שתופרין בהם הקריעות זו לזו. הגה: ויש אומרים שנוהגין לתפרם במשי (ת"ה סי' נ"א וזר"ש קלל ג' וסו"ת). וכן נוהגין האדנא, אבל העקר לתפרם בגידין, אם אפשר (שם ופוסקים וריב"ש). ויש אומרים דמתר לדבק עליו קלף מבחוץ, כל זמן שמתר לתפרם, ולדבק הקריעה על ג' כך (שם סי' ל"א). וכן אם נחסר דבר, כותבין על הקלף הדבוק (מהרי"ק שרש קכ"ב). וכן נהגו וצין לקמן סימן ר"ץ. י ובכל הקריעים יזהר שלא תחסר אות אחת או תשתנה צורתה או תחלק. הגה: ואם נחלק שום אות על ידי הקריעה, פסולה, ולא מהני מה שמדבקו מאחוריו (שם). וכן יזהר שלא יתחב המחט תוך הכתב, אלא חוץ לכתב.

ב. ספר תורה שבלו ממנו יריעות

ג. ספר תורה שנמצאו בו שלש טעיות, אסור לקרות בו עד שיגיהנו, כי הוא מחזק במטעה.

ד. ספר תורה שיש בו ג' טעיות בכל דף ודף, יתקן. ואם היו ד', יגזו. ואם היה רב הספר מגה, והשאר יש בו ד' טעיות בכל דף, ונשאר אפלו דף אחד מאותו השאר המשבש בלא ד' טעיות, הרי זה יתקן. ה במה דברים אמורים, שכתב המלא חסר, לפי שהוא גנאי לתלות כל כך ביני שיטי. אבל אם כתב החסר מלא, אפלו יש בכל דף ודף כמה טעיות, יתקן, לפי שאין הגרירה גנאי כמו התליה. הגה: וכשגודר, ירחיב האות שלפניו ושל אחרי קצת, שלא יהא מקום הגדר הפסק בתבה (ב"י ויודעי ח"ק).

ה. אם דלג שני שיטין או ג', לא ימחק שלשה שיטין לכתב במקומם ארבעה או ה' להכניס מה שדלג, מפני שממעט הכתב ומחזי כמגמר (פ' בעור גמר שיש בו גזני הרבה). וטוב לסלק היריעה. ומכל מקום הסופרים נהגו לתקן, וכמו שנתבאר לעיל ריש סי' רע"ה.

באר הגולה

ב ב"י בשם מורו ה"ה מהר"ר יעקב בי רב ז"ל ליישב דברי הרמב"ם שמש"ש בתשובה שמברכין על הפסול היינו לענין קריאה בצבור דהוא מתקנת נביאים ועזרא ומ"ש בחיבורו בהיפוך הוא לענין קיום מצות עשה לכתוב כ"א ס"ת וכיון שכן יש לסמוך עליו בדיעבד וכן כ' הרשב"ץ בשם הר"ן: ג הרשב"א בתשו': ד לשון הרמב"ם בפ"ו מהס"ת מבריתא מנחות דף כ"ט ע"ב וכדמפרש שם: פ"י כתובים מתקנן: ח שם עובדא דאתא לקמיה דרב אבא: ו טור בשם תשו' אביו הראש: א לשון הרמב"ם ספ"ט מהלכו' ספר תורה מממרא דרב ועירי וכו' אמר רב מנחות דף ל"א ע"א: ב שם משמיה דרבא וכפי' הרמב"ם בפ"ט מהלכות ס"ת: ג אבעאי שם ולא נפשטא ומשמע ליה דלא מיתסר אלא מדרבנן וספיקא לקולא אינ' שהי' מפרש שהבעאי היה אם יכול לקרות בו בלא תפירה ולא נפשטא ופסק לחומרא דצריך שתתפר: ד כן היה גירסת הרמב"ם והראש"ש: ה שם בגמ': ו ל' הרמב"ם שם וכו' הראש"ש והטור ומהר"ק בשרוש קכ"ג:

פג. באר הנו"ה

הַכָּבוֹד יוֹם הַכַּפּוּרִים סִימָן תַּרְכֵּב תַּרְכָּב

ב. בַּיּוֹמֻצִיָּאִין סִפֵּר תוֹרָה וְקוֹרִין שְׁלֹשָׁה 'בְּפִרְשֵׁת 'עֲרִיֹת עַד סוֹף הַפִּרְשָׁה, "וְהַשְׁלִישִׁי מִפְּטִיר 'בִּיּוֹנָה יוֹמִסִּים מִי אֶל כְּמוֹד 'וּמִכְבָּר לִפְנֵיהָ וְלֵאחֶיהָ, וְיֹאם חָל בַּשֶּׁבֶת מִזְכִּיר בַּהּ שֶׁל שֶׁבֶת וְחוֹתֵם בְּשֵׁל שֶׁבֶת: הַגֵּה 'וְאֵין אוֹמְרִים 'עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה בְּמִנְחָה (הַגְהוֹת מִיּוֹמֵי סוֹף הַלְבוּת יוֹם כַּפּוֹר וּמַהֲרִיל וּמִנְהָגִים וּמִנְהָגִים):

ג. "יֹאם חָל בַּשֶּׁבֶת "אוֹמְרִים עֲדָתְךָ וְאוֹמְרִים אֲבִינוּ מִלִּפְנֵינוּ: הַגֵּה וּבִמְדִינוֹת אֵלֶּיךָ "אֵין אוֹמְרִים "עֲדָתְךָ "וְלֹא אֲבִינוּ מִלִּפְנֵינוּ: **ד.** "יֹאֵין נוֹשְׂאִין כַּפֵּים בְּמִנְחָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. וְכֵהֵן שֶׁעֲבָר וְעַלָּה לְדוֹכֵן. הִרִי זֶה "נוֹשֵׂא כַּפָּיו וְאֵין מוֹרִידִין אוֹתוֹ:

תַּרְכָּב סִדֵּר תַּפְּסֵלָת נְעִילָה. וְכו' ו' סְעִיפִים:

א. לְנְעִילָה "אוֹמֵר אֲשֶׁרִי וְקִדִּישׁ וְאִינוּ אוֹמֵר וְכֹא לְצִיּוֹן: הַגֵּה וְכִכֵּר כְּתִבְתִּי דְּהִמְנָה בְּמִדִּינוֹת אֵלֶּיךָ לֹמֵר אֲשֶׁרִי וְכֹא לְצִיּוֹן "קִדֵּשׁ נְעִילָה: **ב.** יִמָּן תַּפְּסֵלָת נְעִילָה "כְּשֶׁהַחֲמָה בְּרֹאשׁ הָאֵילָנוֹת, כְּדִי שִׁישְׁלִים אוֹתָהּ כְּמוֹד לְשִׁקִּיעַת הַחֲמָה. "צִירִיךָ שְׁלִיחַ צִבּוֹר לְקַצֵּר בְּסִלְיֹחוֹת וּפְסוּקִים שְׁבָאֲמַצֵּעַ הַתַּפְּסֵלָה, וְגַם אֵין לוֹ לְמִשְׁחָה בְּתַפְּסֵלָתָהּ:

באר היטב

ג. עֲרִיֹת. הַתּוֹסֵפוֹת בְּמִנְחָה דָּף לֹא כָתֹב הַשֵּׁעַם, בְּשִׁבְלִי שֶׁהַנִּשְׁמִים מִקְשָׁטוֹת לְכַבֹּד הַיּוֹם. וּבְמִדְרָשׁ אֵיתָא, כְּשֶׁם שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הִזְהִיר שֶׁלֹּא לְגַלוֹת עֲרֹךְ כֶּךָ לֹא יִגְלֶה עֲרֹת צְנוּתוֹתָיו. וְכִשְׁ"ו כָּתֹב הַשֵּׁעַם, דְּנִפְשׁוּ שֶׁל אֶדָם חֲשָׁקָה בְּעֲרִיֹת טַפִּי מִכָּל הַעֲבוּרוֹת, עַל כֵּן מִזְהִירִין עַל זֶה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם קָדוֹשׁ וְנֹרָא, עֵינֵי שָׁם. וְכֵן בְּמִיתָב בְּנֵי **ג.** בִּיּוֹנָה, לִפִּי שֶׁשׁ בּוֹ כַּח הַחֲשׂוֹכָה, וְשָׂאִין כּוֹלִין לְכִרַּח מִה' יִתְבָּרֵךְ. לְכַבֹּשׁ: כָּלֵל עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה רַק חוֹתְמִין מִגֵּן דָּוִד. אִם אֵין שְׁהוּת, יִדְלַג אֲבִינוּ מִלִּפְנֵינוּ לְהַתְחִיל נְעִילָה בְּזִמְנָהּ. וְעֵינֵי סִימָן תַּרְכָּב. וְטוֹב לֹמֵר מַעֲט סִלְיֹחוֹת בְּנִחַת מִהֲרָבָה בְּמִדְרָשָׁה, אֲחֵרִיֹתִים: **ה.** עֲדָתְךָ. דְּכָתִיב בּוֹ מִשְׁפָּטֶיךָ תִּתּוֹם רַבָּה, וְאֵינוּ מִכְבָּשִׁים רַחֲמִים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, לְכַבֹּשׁ:

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

ב. ו. וְקוֹרִין שְׁלֹשָׁה. וּמִתְחִילִין מִן כְּמִצְעָה אֶרֶץ מִצְרַיִם פִּרְשָׁה רֵאשׁוֹנָה, עַד וְחֵי בָהֶם, שְׁנֵי אֲלֶהֶךָ אֲנִי ד', שְׁלִישִׁי הוּא הַמִּפְטִיר (לְכַבֹּשׁ): **ז. בְּפִרְשֵׁת עֲרִיֹת.** מִשְׁם שֶׁנִּפְשׁוּ שֶׁל אֶדָם מִחֲמַדְתָּן, וְאִם יֵשׁ אֶחָד שֶׁנִּשְׁטָא יִחְזֹר בְּחִשְׁבּוֹה. וּמִפְטִיר בִּיּוֹנָה, שֶׁמְדַבֵּר מִן הַחֲשׂוֹכָה, וְעוֹד, שָׂאִין כּוֹלִין 'לְכִרַּח מִן ה' יִתְבָּרֵךְ. אֲחֵרֹתִים: **ח. וְהַשְׁלִישִׁי מִפְּטִיר בִּיּוֹנָה.** וְאֵין אוֹמְרִים קִדִּישׁ עַד הַסֵּפֶר, "רַק חֲצִי קִדִּישׁ לִפְנֵי הַעֲבוֹדָה קִדֵּשׁ תַּפְּסֵלָתָהּ [נִרְכִּי מִשְׁחָה]: **ט. וּמִכְבָּר לִפְנֵיהָ וְלֵאחֶיהָ.** רֹצֵה לֹמֵר, כְּדֹרֵךְ "שֶׁבֶר בְּשִׁחְרִית, שְׁאוֹמֵר גַּם עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה: **י. וְאֵין אוֹמְרִים עַל הַתּוֹרָה וְכו'.** פִּרְשׁ, אֲנוּ אֵין מִנְהַגֵּנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתֹב הַשִּׁלְחָן עֲרוֹךְ, אֵלֹא אֵין אוֹמְרִים כָּלֵל עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה בֵּין כִּשְׁחֵל בַּשֶּׁבֶת בֵּין כִּשְׁחֵל בַּחֹל, רַק חוֹתְמִין מִגֵּן דָּוִד, וְהַשֵּׁעַם, שֶׁהִרָּב כִּכֵּר פִּסֵּק הַעֲבוּדָה מִהַשְׁחָר "וּבִכֵּר עֲלֶיהָ שְׁחִירִית. כְּשֶׁמוֹצִיאִין הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּמִנְחָה "אֵין אוֹמְרִים עַל הַכֵּל וְלֹא שִׁמְעִי יִשְׂרָאֵל רַק גְּדוּלוֹ. בְּנֶסֶח אֲבִינוּ מִלִּפְנֵינוּ יֵשׁ לֹמֵר רַע גִּזְרֵי בְּנִשְׁמָה אֲחַת (כִּי שִׂכִּים לְהַדְרִי, דְּהִינוּ שִׁקְרָה הוּא יִתְבָּרֵךְ רַע שִׁישׁ בְּגוֹרָה, וְמֵה שֶׁנִּשְׁאָר בְּגוֹרָה יִהְיֶה לְרַחֲמִים), וְהַמִּפְטִירִים בְּגוֹרָה בֵּין רַע לְגוֹר צִירִךְ לְמַחֲוֹת, וּבִפְטֵר הַחֲנֻכִּים שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בֵּן נְשׁוֹ"ו, עֵינֵי שָׁם): **ג. יא. אוֹמְרִים עֲדָתְךָ.** כִּשְׁאָר שֶׁבֶת, וְאוֹמְרִים אֲבִינוּ מִלִּפְנֵינוּ אֵף שֶׁהוּא שֶׁאֵלֵת צְרִכִּים, הֵלֵא "הוּא שֶׁעַת גָּמַר דִּין, וְאִם לֹא עָכְשׁוּ אִמְתִּי: **יב. אֵין אוֹמְרִים עֲדָתְךָ.** דְּכָתִיב בּוֹ מִשְׁפָּטֶיךָ תִּתּוֹם רַבָּה,

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

ב. ו. וְכִנְיָהִם, כִּי הָאֵדָם חוֹשֵׁב כְּמֵה פְעֻמִּים לֵאשׁ אֵת עֲצֻמוֹ שָׂאִין יָכוֹל לְמַקֵּן בְּשׁוּם אִפֹּן וְעַל כֵּן יִתְנַגֵּחַ תְּמִיד בְּאִפֹּן אֶחָד, וְאִם יִגְדֹר עֲלֵיו הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמוֹת יָמוּת. אֲבָל טַעֲמוֹ הוּא, שֶׁסּוֹף דְּבַר יִהְיֶה, כִּל מֵה שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא רֹצֵה מִנְּפִשׁוֹ שִׁחְתָּן מִכְרָח הוּא לְמַקֵּן, וְכֵאֵל עוֹד פִּעֵם וּפְעֻמִּים לְעוֹלָם הַחַיִּים וְכֵאֵל בְּרוּךְ יִכְבֹּד לְמַקֵּן, וְאִם כֵּן לִמֵּה לוֹ כִּל הַעֲמֵל לְמוֹת וּלְסַבֵּל חֲבוֹט הַקֶּכֶר וְשֶׁאֵר צוּרוֹת וְחֻזְרוֹת עוֹד הַשֵּׁעַם, וְרֹאשִׁי מִיּוֹנָה, שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא רֹצֵה מֵאִתּוֹ שִׁלְךָ וְיִצְבֵּא, וְהוּא מֵאֵן בְּזֶה וְנֶס לֵב, מִקּוֹם שֶׁלֹּא יִשְׁרַע עֲלֵיו עוֹד הַשְׁכִּינָה לְבָבָתָהּ כִּידִיר, וְרֹאשִׁי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּכֵן וְנִבְלַע בְּדֵג יִהְיֶה שֶׁם בְּמַעֲשֵׂי כְמֵה יָמִים, וְלִפִּי הַנִּרְאָה בְּרֹאשִׁי לֹא יָכוֹל לְהַתְקִים דְּבַר ה' יִתְבָּרֵךְ, וּמִכָּל מִקּוֹם רֹאשִׁי שֶׁסּוֹף דְּבַר ה' יִהְיֶה שֶׁרֹּצוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ תִּתְּקֵם וְיִלָּךְ וְיִצְבֵּא, כֵּן הוּא הָאֵדָם בְּעִנְיָנוּ. וְהוּא שֶׁאִמְרוּ בְּאִבּוֹת, וְאֵל בִּיטְרִיךָ יִצְרֵךְ שֶׁהַשָּׁאֵל בֵּית מִנּוֹס לֹא שֶׁל כְּרֹחַ אֶתָּה נִטְרָה וְכו': **ז. כִּי הַקֹּדֶשׁ הוּא**

ספר הוזהר

(דף קצ"ב) תתקפז

פרשת וישלח

ספר הוזהר

(דף קצ"א) תתקפח

עֲזַרְתִּיךָ נָאִם יְיָ וְגֹאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל.
תָּא חֲזִי, כָּל עַמּוּן עֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת דַּעֲלָמָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא יְהִי לֹון לְמַמְנָן שְׁלִטְנִין וְדִיעִין
בְּמָה דִּאֲתָמֵר. וְכִלְהוּ אֲזִילֵי בְּתֵר
אַלְהֵהוֹן, בְּמָה דְכִתְיֵב, (מִכָּה ד) כִּי כָל
הָעַמִּים יִלְכּוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיו.
וְכִלְהוּ אוֹשְׁדִין דְּמִין וּמִגִּיחִין קִרְבָּא
גּוֹלִין קִשְׁחִין וּמִנְאַפִּין, וְאַתְעֲרַבִי (דף
קצ"א) בְּכִמְהָ עֹבְדֵין לְבִישׁ,
וְאַתְתַּקְּפוּ בְּחִילָהוֹן לֹא בְּאִשָּׁא.

וְיִשְׂרָאֵל לִית לֹון תַּקְפָּא וְחִילָא
לְנַצְחָא לֹון בִּר כְּפּוּמָהוֹן, כְּתוּלְעָתָא
דָּא דְלִית לָהּ תַּקְפָּא וְחִילָא אֲלֵא
כְּפּוּמָא, וּבְכּוּמָא מִתְּבֵר כְּלָא, וְעַל דָּא
אֶקְרוּן יִשְׂרָאֵל תּוּלְעָתָא.

תוּ אַל תִּירָאִי תּוּלְעָתָא יַעֲקֹב, מַה
תּוּלְעָתָא לִית לְבִרְיָה דַּעֲלָמָא כְּהָאִי
תּוּלְעָתָא דְמָשִׁי דְסִיסְטָטָא, דְּמִנְהָ נִפְקִי
כָּל לְבוּשֵׁי יֶקֶר טִיסְטָרִי דְּמַלְכִין,

לְבָתֵר זֶרַע זֶרַעִין וּמִיתָא, וּלְבָתֵר
מַהוּא זֶרַע דִּאֲשָׁתָאֵר מִגִּיחֵי אֲתַקְיִים
בְּמַלְקְדָּמִין וְהָא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא. כִּף
יִשְׂרָאֵל אִינוּן כְּהָאִי תּוּלְעָתָא. דָּאִף עַל
גַּב דְּמִתִּין, יִתְהַדְרוּן וְיִתְקַיְימוּן
בַּעֲלָמָא בְּמַלְקְדָּמִין.

וְהָא אֲתָמֵר (ר"א ל"ג דְּכָמִיב) (יִרְמִיָּה יח) (כ"י)
[הִנֵּה] כַּחֲמֵר בֵּינִי הִיוֹצֵר בֵּין אֲתָם
בְּיַדִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל. מָאי כַּחֲמֵר. אֲלֵא
דָּא הוּא חֲמֵר דְּהֵהוּא זְכוּכִית, דָּאִף
עַל גַּב דִּאֲתָבֵר אֲתַתְּקֵן וְאִית לִיה
תַּקְנָה בְּמַלְקְדָּמִין.

מָתִי יִשְׂרָאֵל, דָּא אִילָנָא דְחִי, דְּבִגִּין
דִּישְׂרָאֵל אִינוּן אֲתַדְבָּקוּ בְּאִילָנָא
דְּחִי, בְּגִין כִּף יְהִי חִיִּין לְהוֹן
וּיקוּמוּן מַעֲפָרָא וְיִתְקַיְימוּן בַּעֲלָמָא,
וְיִהוּן לַעַם חַד לְמַפְלַח לִיה לְקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. בְּמָה דָּאֲתָ אֲמֵר (סְפָרִי א)
לְקָרָא כָּלִם בְּשֵׁם יְיָ לַעֲבֹדוּ שְׂכָם
אֲחֵד.

תרגום לשון הוזהר

בו, שִׁמְנָה יוֹצִיאִים כָּל לְבוּשֵׁי כְבוֹד, לְבוּשֵׁי
הַמַּלְכִים, אַחֵר כִּף זֹרַעַת וְדָעִים וּמָתָא, וּמָאִתָּא
הַזֶּרַע שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנָּה מִתְקַנְתָּ כְּמוֹ מִקְדָּם
וְהִירִיָּה בְּקִיּוּם – כִּף יִשְׂרָאֵל הֵם כְּמוֹ הַתּוּלְעָתָא
הַזֶּה, שֶׁאֵף עַל פִּי שְׁמַתִּים, יִחְזְרוּ וְיִתְקַיְמוּ
בְּעוֹלָם כְּמוֹ מִקְדָּם.

וְהִירִי נֶאֱמַר (שְׁכָתוּב) (יִרְמִיָּה יח) (כ"י) כַּחֲמֵר בֵּינִי
הִיוֹצֵר בֵּין אֲתָם בְּיַדִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל. מַה זֶּה כַּחֲמֵר?
אֲלֵא וְהוּא חֲמֵר שֶׁל אוֹתָהּ זְכוּכִית, שֶׁאֵף עַל גַּב
שֶׁנִּשְׁבֵּר – נִתְקַן, וְיֵשׁ לוֹ תַּקְנָה כְּמוֹ מִקְדָּם.

מָתִי יִשְׂרָאֵל – זֶה עֵץ הַחַיִּים. שֶׁמֶשׁוּם
שִׁישְׂרָאֵל דְּבוֹקִים בְּעֵץ הַחַיִּים, לָכֵן יִהְיוּ לָהֶם
חַיִּים וְיִקְוּמוּ מִן הַעֲפָר וְיִתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם וְיִהְיוּ

רַבִּי אֱלֶעָזָר וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ אֲזִילֵי
בְּאַרְחָא, וּמָטָא זְמָנָא דְקָרִיאַת שְׁמַע,
וְקָם רַבִּי אֱלֶעָזָר וְקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע
וְצִלֵי צִלּוֹתֶיהָ. לְבָתֵר אֲמֵר לִיה רַבִּי
יִצְחָק, וְהָא תְּנִינן דַּעַד לֹא יַפּוּק בִּר
נִשׁ לְאַרְחָא אֲבַעִי לִיה לְנִטְלָא רְשׁוֹ
מִמָּאִרְיָה וְצִלֵי צִלּוֹתֶיהָ.

אֲמֵר לִיה, בְּגִין דְּכִד נִפְקִינָא לֹא הָוָה
זְמַן צִלּוֹתָא וְלֹא מָטָא זְמָנָא דְקָרִיאַת
שְׁמַע, הַשְׁתָּא דְשִׁמְשָׁא נְהִיר צִלִּינָא.
אָבֵל עַד לֹא נִפְקִינָא לְאַרְחָא כְּעִינָא
כְּעוֹתָא מִגִּיחֵי וְאַמְלַכְנָא בִּיה, אָבֵל
צִלּוֹתָא דָּא לֹא צִלִּינָא.

דְּהָא אָנָּא אֲשִׁתְּדִלְנָא בְּאוֹרִיָּתָא
מִפְּלָגוֹת לִילִיא, וְכִד אֲתָא צִפְרָא עַד
כְּעֵן לֹא הָוָה עֲדָנָא לְצִלֵי צִלּוֹתָא.
בְּגִין דְּהֵהִיא שְׁעָתָא דְקִדְרוּתָא דַּצִּפְרָא

תרגום לשון הוזהר

לְהַתְּפִלָּל תְּפִלָּה, מְשׁוּם שְׁאוֹתָהּ שַׁעָה שֶׁל קִדְרוּת
הַשְׁחַר נִמְצְאָתָא אֲשֶׁה מְדַבֵּרַת עִם בַּעֲלָה וְהֵם בְּסוֹד
כְּאֵדָּה, שְׁהִיא רוֹצֶה לְלַכֵּת לְמַשְׁכְּנָהּ עִם עֲלְמוּתֶיהָ
שִׁישְׁבוֹת עִמָּה, וְלָכֵן לֹא צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְסִיק
דְּבוּרָם כְּשֶׁמְחַבְּרִים כְּאֵדָּה וְלִהְיוֹת דְּבֵר אַחֵר
בִּינִיָּהם.

וְעַכְשָׁו שְׁהֵאִיר הַשְּׁמֶשׁ, הוּא זְמַן הַתְּפִלָּה
לְהַתְּפִלָּל, כְּמוֹ שְׁבָאִירוֹהוּ, שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים ע"ב)
יִירָאוּךְ עַם שְׁמֶשׁ. מַהוּ עַם שְׁמֶשׁ? לְשֹׁמֵר אוֹר
הַשְּׁמֶשׁ עֲמִינוּ לְהָאִיר לָהּ, שְׁהִיא יִרְאֶה עִם הַשְּׁמֶשׁ
צָרִיךְ, וְלֹא לְהַפְרִידָם. וְכִשְׁלָא מֵאִיר הַיּוֹם, הוּא
לֹא יִרְאֶה עִם הַשְּׁמֶשׁ, וְצָרִיךְ לְחַבֵּר אוֹתָם כְּאֵדָּה,
וְהוּא עִם שְׁמֶשׁ.

הִלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית שְׁדָה אֲחֵד יִשְׁבוּ. וְקִפּוּ
עֵינֵיהֶם וְרָאוּ הֵר אֲחֵד שְׁהִיו עוֹלִים בְּרוּמוֹ בְּרִיּוֹת
מְשׁוֹת. פַּחַד רַבִּי יִצְחָק. אֲמֵר לוֹ רַבִּי אֱלֶעָזָר,

זָקְפוּ עֵינֵיהֶוּ וְחָמָא לִיה לטורא דְהוּו סִלְקוּ בְרוּמִיה בְּרִיין מְשַׁנִּין, דְּחִיל רַבִּי יִצְחָק, אָמַר לִיה רַבִּי אֲלֵעָזָר אֲמַאי דְּחִילת. אָמַר לִיה חֲמִינָא דְּהָאִי טוֹרָא אִיהוּ תַקִּיף, וְחֲמִינָא אֲלִין בְּרִיין דְּאִינִין מְשַׁנִּין וְדְחִילנָא דְּלֹא יִקְטְרְגוּ לָן, אָמַר לִיה מָאן דְּדְחִיל מַחֲטָאוֹי דְּבִידִיה אִית לִיה לְמַדְחַל. תָּא חֲזִי, לֹא אֲלִין מְאִינִין בְּרִיין תַּקִּיפִין דְּהוּו מְשַׁתְּפַחִין בְּטוֹרָא.

פְּתַח וְאָמַר. וְאֵלֶּה כְּנִי צָבָעוֹן וְאֵיהָ וְעֵנָה הוּא עֵנָה אֲשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִים וְגו', הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזִי, לֹא אֲלִין אִינִין דְּכָתִיב בְּהוּ (דְּבָרִים ג') הָאִמִּים לְפָנִים יֵשְׁבוּ בָּהּ וְגו' וְכִנִּי עֲשׂוּ יִירָשׁוּם וְגו'.

אֲבָל אֲלִין דְּקָאָמַר קָרָא אֲשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִים בְּמִדְבָּר, יָמִם כְּתִיב. אֲלִין הוּו בְּרִיין מְשַׁנִּין. דְּכַד הָוּא אֶתְרָף

קִין מַעַל אֲפִי אֶרֶץ כְּדָכְתִּיב, (בְּרֵאשִׁית י') הֵן גְּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךְ אֶסְתֵּר, וְכָתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד וְאוּקְמוּהָ.

מִבְּנֵי בְנוֹי כְּסִטְרָא דְּרוּחִין וְעֲלֵעוּלִין וּמִזִּיקִין וְאֲלִין קִימִין, דְּהָא כַּד בְּעָא לְאֶתְקַדְשָׁא יוֹמָא דְּשַׁבְתָּא, אֶתְבְּרִין מִהֵהוּא סִטְרָא רִוחִין קִימִין סִטִּירִין (גִּי' טְהִירִין) בְּלֹא גּוֹפָא. וְאֲלִין לֹא אִינִין מִיּוֹמָא דְּשַׁבְתָּא וְלֹא מִיּוֹמָא שְׁתִּיתָאָה, וְאֶשְׁתְּאָרוּ אֲלִין תְּרִין יוֹמִין בְּהוּ בְּסַפְקָא, וְכִגִּין כִּף לֹא אֶתְקִימִין לֹא (דף קעח ע"ב) מִהֵאֵיל וְלֹא מִהֵאֵיל.

וְאֲזָלוּ וְאֶתְפַּשְׁטוּ בְּהֵהוּא סִטְרָא דְּקִין וְאֲגֻלִּימוּ בְּהֵהוּא סִטְרָא וְלֹא אֶתְגֻּלִּימוּ לְאֶתְקִימָא וְאֶקְרוּן יִמִּים חֶסֶר, דְּלֹא אֶתְקִימִין לֹא כִיּוֹמָא דָּא וְלֹא כִיּוֹמָא דָּא, וְאֶתְחַזִּין לְכִנִּי נִשָּׂא. וְאִיהוּ אֲשַׁבַּח לֹון וְאֲלֵפִי לִיה לְאִיִּתְאָה

מִמְזוּרִין לְעֵלְמָא. וְאִינִין אֲזָלִי כִינִי טוֹרָא וְקִימִין בְּגוֹפָא זְמָנָא דְּחָא כִיּוֹמָא, וְלִכְתֵּר מִתְּפַשְׁטִי מִנִּיהָ.

תָּא חֲזִי, עֵנָה דָּא אִיהוּ מִמְזוּרָא הָוָה, דְּאֶתָּא צָבָעוֹן עַל אֲמִיה וְאוֹלִיד מִמְזוּרָא, וְדָא אֶתָּא מִסְטְרָא דְּרוּחַ מִסְאָבָא דְּאֶתְדַּבֵּק בִּיהָ. וְכִגִּין כִּף אֲשַׁבַּח לֹון וְהוּו אוֹלְפִי לִיה כָּל זִינִין דְּסִטְרָא מִסְאָבָא כִּגִּין דָּא.

וְתָא חֲזִי, אֲלִין אִינִין וְכִמְהָ אֶתְרִין מִתְּפַרְשֵׁן אֲלִין מֵאֲלִין, כְּלָהוּ אֶתִּין מִהֵהוּא סִטְרָא וְאֲזָלִי בְּמִדְבָּרָא וְאֶתְחַזִּין תַּמָּן. בְּגִין דְּמִדְבָּרָא אֶתְרָא חֲרוּב וְאִיהוּ בִי מוֹתְבָא דְּלָהוֹן. וְעַם כָּל דָּא, כָּל כִּר נֶשׁ דְּאֲזִיל בְּאוּרְחוֹי דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְדְחִיל לִיה לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא לֹא מִסְתַּפִּי מִנִּיהוּ. אֲזָלוּ וְאֶעֱלוּ בְּטוֹרָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּגוֹנוֹנָא דָּא כָּל אִינִין טוֹרִין חֲרוּבִין אֶתְרָא בִי מוֹתְבָא דְּלָהוֹן. אָמַר לִיה, הִכִּי הוּא, וְכָל אִינִין דְּמִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוּרִיִּיתָא עֲלִיִּיהוּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים קכ"א) יִי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ יִי יִשְׁמֹר צִאתֶךָ וּבּוֹאֶךָ מִצַּתָּה וְעַד עוֹלָם.

פְּתַח רַבִּי אֲלֵעָזָר וְאָמַר, הַלְלוּיָהּ אוֹדָה יִי בְּכָל לֵבָב בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעַדָּה, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזִי, דְּוֹד מִלְכָּא כָּל יוֹמֵי הָוָה מִשְׁתַּדֵּל בְּפּוֹלִיחָא דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָוָה קָם בְּפִלְגוּת לִילֵילָא וּמִשְׁבַּח וּמוֹדָה בְּשִׁירִין וְתוֹשִׁבָּהוּ, בְּגִין לְאֶתְקַנָּא דּוֹכְתִּיה בְּמִלְכּוֹ דְּלֵעִילָא. דְּכַד אֶתְעַר רִוח צָפוֹן בְּפִלְגוּת

תרגום לשון הווהר

אוֹתוּ לְהִבִּי מִמְזוּרִים לְעוֹלָם, וְהֵם הוֹלְכִים בֵּין הַהָרִים וְעוֹמְדִים בְּגוֹף פֶּעַם אַחַת בְּיוֹם, וְאַחֵר כִּף מִתְּפַשְׁטִים מִנֵּהוּ.

בָּא רָאָה, הָעֵנָה הָזֶה הִנֵּה מִמְזוּר, שָׂבָא צָבָעוֹן עַל אֲמוֹ וְהוֹלִיד מִמְזוּר, וְהָוָה בָּא מִצַּד רִוח הַשְּׁמָמָה שְׂנֵדֵבֶק בּוֹ, וְלָכֵן מִצָּא אוֹתָם וְלִמְדוּ אוֹתוֹ כָּל מִינֵי צִד הַשְּׁמָמָה בְּשִׁבְלִי וְהָ.

וְבָא וְרָאָה, אֵלֶּה הֵם וְכִמְהָ אֶתְרִים נִפְרָדִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, כֻּלָּם בָּאִים מֵאוֹתוֹ צִד וְהוֹלְכִים בְּמִדְבָּר וְנִגְרָאִים שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁהַמִּדְבָּר הוּא מְקוֹם חֶרֶב וְהוּא בֵּית מוֹשָׁבָם. וְעַם כָּל זֶה, כָּל אִשׁ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדִרְכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיִרְאָה מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא פוֹחַד מִמֶּה. הִלְכוּ וְנִכְנְסוּ בְּהָר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּמּוֹ זֶה כָּל אוֹתָם הָיִים חֲרָבִים, מְקוֹם מוֹשֵׁב שְׁלָהֶם הוּא. אָמַר לוֹ, כִּף

תרגום לשון הווהר

כְּכָתוּב (בְּרֵאשִׁית י') הֵן גְּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךְ אֶסְתֵּר, וְכָתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, וּבְאֵרוּהוּ.

מִבְּנֵי בְנוֹי כִּבְד צִד שֶׁל רוּחוֹת וּסְעוּרוֹת וּמִזִּיקִים וְאֵלֶּה עֲמָדוֹ, שְׁהִי כְּשֶׁרָצָה לְהִתְקַדֵּשׁ יוֹם הַשַּׁבָּת, נִבְרָאוּ מֵאוֹתוֹ צִד רוּחוֹת קִמּוֹת מְעוּפּוֹפּוֹת (מִצִּיאוֹת) כָּל גּוֹף, וְאֵלֶּה אִינִים לֹא מִיּוֹם שַׁבָּת וְלֹא מִיּוֹם שֵׁשִׁי, וְנִשְׁאָרוּ אֵילוּ יוֹמִים בְּהֵם בְּסַפְקָא, וְלָכֵן לֹא הִתְקִימוּ לֹא מִזֶּה וְלֹא מִזֶּה.

וְהִלְכוּ וְהִתְפַּשְׁטוּ בְּאוֹתוֹ צִד שֶׁל קִין, וְהִתְלַבְּשׁוּ בְּאוֹתוֹ צִד, וְלֹא הִתְלַבְּשׁוּ לְהִתְקַיֵּם, וְנִקְרָאוּ יִמִּים חֶסֶר, שֶׁלֹּא הִתְקִימוּ לֹא בְּיוֹם זֶה וְלֹא בְּיוֹם זֶה, וְנִגְרָאִים לְכִנִּי אֲדָם. וְהוּא מִצָּא אוֹתָם וְלִמְדוּ

לְמָה אֶתָּה פּוֹחַד? אָמַר לוֹ, רִאִיתִי שֶׁהָרָה הָזֶה קִשָּׁה, וְרִאִיתִי אֶת הַבְּרִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן מְשֻׁנוֹת, וּפְחַדְתִּי שֶׁלֹּא יִצְרוּ לָנוּ. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁפּוֹחַד – מִחֲטָאִים שְׂבִידֵי לוֹ שֶׁל פֶּחַד. בָּא רָאָה, אִין אֵלֶּה מֵאוֹתָן בְּרִיּוֹת קְשׁוֹת שֶׁהֵן נִמְצְאוֹת בְּהָרִים.

פְּתַח וְאָמַר: וְאֵלֶּה כְּנִי צָבָעוֹן וְאֵיהָ וְעֵנָה הוּא עֵנָה אֲשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִים וְגו'. פְּסוּקָה זֶה בְּאֵרוּהוּ, אֲבָל בָּא רָאָה, אִין אֵלֶּה אוֹתָם שְׁכָתוּב בְּהֵם (דְּבָרִים ג') הָאִמִּים לְפָנִים יֵשְׁבוּ בָּהּ וְגו', וְכִנִּי עֲשׂוּ יִירָשׁוּם וְגו'.

אֲבָל אֵלֶּה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב אֲשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִים בְּמִדְבָּר, יָמִם כְּתוּב (דְּבָרִים ג'), אֵלוֹ הֵיוּ בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת. שֶׁכֹּאֲשֶׁר גִּרְשׁ קִין מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה,

ה' א למנצח אלהי החיילות מזמור לדוד: א אמרי תאזניה יהיה בינה הגיגי: ג הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי כהן אלהי אתפלל: ד יהיה בקר תשמע קולי בקר אערוף לך ואצפה: ה כי לא אלהי חפץ רשע אתה לא יגרף רע: ו לא יתנצבו הוללים לנגד עיניך שנאת כל פעלי און: ז תאבד דברי כזב איש דמים ומרמה יתעב ו יהיה: ח ואני ברך חסדך אבוא ביתך אשתחנה אלהי כלי קדשך ביראתך: ט יהיה ו לחני בצדקתך למען שוררי כשר הישר לפני דרכך: י כי אין בפינו נכונה קרבם היות קרב פתוח גרוגם לשונם יחליקון: יא האשימם אלהים יפלו ממעצותיהם ברב פשעיהם הדיחמו כיומרו בך: יב וישמחו כל חוסי בך לעולם ירגנו ותסוף עלינו ויעלצו בך אחבי שמך: יג כייאתה תברך צדיק יהיה כצפה רצון מעטרנו: ו א למנצח בנגינות על השמינית מזמור לדוד: ב יהיה אל באפך תוכיחני ואל תחמתך תסרני: ג חנני יהיה כי אמלל אני רפאני יהיה כי נבחרו עצמי: ד ונפשי נבחרה מאד ואת ואתה יהיה עדמתי: ה שובה יהיה חלצה נפשי הושיעני למען חסדך: ו כי אין פמות זכרך בשאול מי יודה לך: ז געתי באנחתי אשחה

ט בור ברה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל: ח ישוב עמלו בראשו ועל ארדו חסו ירד: ט אודה יהיה בצדקו אומרה שם יהיה עליון: ח א למנצח על הגתית מזמור לדוד: ב יהיה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים: ג מפני עוללים וינקים יסרת עז למען צורריך להשקית אויב ומתנקם: ד כייארה שמך מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים אשר כוננתה: ה מה אגוש כיוצקנו וכן אדם כי תפקדנו: ו ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד ודדר תעשרהו: ז תמשילהו במעשי ידך כל שמה תחת ידגליו: ח צנה ואלפים כלם וגם פמות שדי: ט צפור שמים ודגי הים עבר ארחות ימים: י יהיה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ: ט א למנצח על מות לבן מזמור לדוד: ב אודה יהיה בכל לבי אספדה כל נפלאותיך: ג אשמחה ואצלצה בך אומרה שמך עליון: ד בשוב אויבי אהור יפשו ויאבדו מפניך: ה כיעשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק: ו גערת גוים אבדת רשע שמם מחית לעולם ועד: ז האויב תמו חרבות לגצח וערים נתשת אבד זכרם המה: ח ויהיה

לעולם ישב כונן למשפט פסאו: ט והוא יושפט חבל בצדק ידיו לאמים במישורים: י ויהי יהיה משגב לך משגב לעתות בצרה: יא ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עצבת דרשיו יהיה: יב זמרו ליהיה ישב עליון הגידו כעמים עלילותיו: יג כידרש דמים אותם זכר לא שכה צעקת עניים: יד חנני יהיה ראה עניי משנאי מרומי משערי מות: ט למען אספדה כל תהלתך בשערי בת ציון אגילה בישועתך: ט טבעו גוים בשחת עשו ברשתיו טמנו נלכדה ורגלם: ח נודע יהיה משפט עשה בפעל בפיו נוקש רשע הגיון סלה: י ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים: יג כי לא לגצח ישבח אביון תקנת עניים עניים תאבד לעד: כ קומה יהיה אליעז אגוש יושפטו גוים על פניך: כא שיתח יהיה מורה להם ידעו גוים אגוש המה סלה: ב חודש שבת קודש י א למה יהיה תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה: ב בגאות רשע ידלק עני יתפשו במזמות זו חשבו: ג כיהלל רשע על תאנות נפשו ובצע בור נאץ ו יהיה: ד רשע בגבה אפו כל ידרש אין אלהים כל מזמותיו: ה יחילו ודלו ודרכיו בכל עת מרום

משפטיך מנגדו כל־צוריו יפית בהם : אמר בלבו בל־אמוט לדר ודר אשר לא־ברע : ז אלה פיהו מלא ומרמות ותף תחת לשונו עמל ואון : ח ישוב במארב חצרים במסתרים יברג נקי עיניו לחלכה יצפנו : ט יארב במסתר בארלה בספה יארב לחטוף עני יחטף עני במשכו ברשתו : י ודפה ידפה ישח ונפל בעצומיו חלפאים חל פאים : יא אמר בלבו שכה אל הסתיר פניו בל־ראה לנצח : יב קומה יהיה אל נשא ידך אל־תשכח עניים : יג עלימה א נאץ רשע אלהים אמר בלבו לא תדרש : יד ראתה כִּי־אתה א עמל וכעס תביט לתת בדרך עליך יעזוב חלכה לתום אתה א היית עוזר : טו שכר זרוע רשע זרע תדרוש־רשעו בל־תמצא : טז יהיה מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו : יז תאות עניים שמעת יהיה תקין לפם תקשיב אזנך : יח לשפט יתום ורגר בלי־יוסף עוד לערץ אנוש מן־הארץ :

עפעפיו יבחנו בני אדם : ה יהיה צדיק יבחן ורשע ואהב חמס שונאה נפשו : ו ימטר על־רשעים פחים אש וגפנית ורוח זלעפות מנת כוסם : ז כִּי־צדיק יהיה צדקות אהב ישר יחזו פנימו : יב למנצח על־השמינית מזמור לדוד : ב הושיעה יהיה כִּי־גמר חסיד כִּי־פסו אמונים מפני אדם : ג שוא ידרב אש את־רעהו שפת חלקות בלב ולב ידברו : ד יכרת יהיה כל־שפתי חלקות לשון מדברת גדלות : ה אשר אמרו א ללשוננו גגברי שפתינו אתנו מי אדון לנו : ו משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר יהיה אשית בלשע יפית־לו : ז אמרות יהיה אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים : ח אתה־יהיה תשמרם תצורנו א מן־הדור זו לעולם : ט סביב רשעים יתהלכון כרם זלות לבני אדם :

יג למנצח מזמור לדוד : ב עד־אנה יהיה תשפחני נצח עד־אנה אסתיר את־פניך ממני : ג עד־אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבכי יומם עד־אנה א ירום איבי עלי : ד הביטה ענני יהיה אלהי האירה עיני פן־אישן המות : ה פן־יאמר איבי יכלתיו צרי לגילו כי אמוט : ו נאני א בססדך

בטחתי יגל לפי בישועתך אשירה ליהודה כי גמל עלי :

יד למנצח לדוד אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו התעייבו עליה אין עשה־טוב : ב יהיה משמים השקוף על־בני־אדם לראות היש משקיל דרש את־אלהים : ג הכל סר יחדו נאלחו אין עשה־טוב אין גם־אחד : ד הלא ידעו כל־פעלי און אכלי עמי אכלו לחם יהיה לא קראו : ה שם א פחדו פחד כִּי־אלהים בדור צדיק : ו עצת־עני תבישו כי יהיה מחסהו : ז מי יתן מציון ישועת ישראל בשוכי יהיה שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל :

טו מזמור לדוד יהיה מי־יגור באהלך מי־ישכן בהר קדשך : ב הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו : ג לא־רגל א על־לשונו לא־עשה לרעהו רעה וחרפה לא־נשא על־קרבו : ד נבזה א בעיניו נמאס ואת־יראי יהיה וכבד נשבע להרע ולא ימר : ה כספו א לא־נתן בנשך ושחד על־נקי לא־לקח עשה אלה לא ימוט לעולם :

טז מכתם לדוד שמרני אל כִּי חסיתי כך : ב אמרת ליהודה אדני אתה טובתי בל־עליך : ג לקדושים אשר־בארץ המה ואדירי כל־חפצ־

כס : ד ירבו עצבותם אחר מהרו בל־אסוף נספיהם מדם ובל־אשא את־שמותם על־שפתי : ה יהיה מנת־חלקי וכוסי אמה תומיך גורלי : ו חבליים נפלו־לי בנעמים אף־נחלת שפחה עלי : ז אברך את־יהודה אשר יעצני אף־לילות יסרוני כליותי : ח שויתי יהיה לנגדי תמיד כי מימיני בל־אמוט : ט לכן א שמח לבי ויגל בבדרי אף־פשוי ישכן לבטח : י כי א לא־תעזב נפשי לשאול לא־תתן בסדך חסידך לראות שחת : יא תודיעני ארח חיים שבע שמחות את־פניך נעמות כימינך נצח :

יז תפלה לדוד שמעה יהיה א צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה : ב מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים : ג בחנת לפי א פקדת לילה צרפתי בל־תמצא זמתי בל־יעבר־פי : ד לפעלות אדם בדבר שפתיך אני שמרתי ארחות פריץ : ה תמן אשרי במעגלותיך בל־נמוטו פעמי : ו אני־קראתיך כִּי־תענני אל הט־אזנך לי שמע אמרתי : ז הפלה חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים כימינך : ח שמרני כאישון בת־עין בצל כנפיהך תסתירני : ט מפני רשעים זו שדוני איבי בנפש יקיפו עלי : י חלבמו סגרו פִּימו דברו בגאות :

י^א אֲשֶׁרֵנוּ עָתָה סִבְבוּנִי סִבְבוּנוּ עֵינֵיהֶם
לְשִׁיתוֹ לְנֻטוֹת בָּאָרֶץ: י^ב דְּמִינוּ בְּאַרְיֵה
יִכְסֹף לְטְרוֹף וְכִכְפִּיר יֵשֵׁב בְּמִסְתָּהִם:
י^ג קוֹמָה יִהְיֶה קֹדֶמָה פָּנָיו הַכְרִיעָהוּ
פְּלִטָה נִפְשִׁי מִרְשָׁע חֲרָבָה: י^ד מִמָּתִים
יָדָךְ | יִהְיֶה מִמָּתִים מַחְלֵד חֲלָקִים
בְּחַיִּים וְצִפּוֹנָךְ תִּמְלֹא בִטְנִים
יִשְׂבְּעוּ בָּנִים וְהַנִּיחוּ יִתְּרָם לְעוֹלְלֵיהֶם:
טו אֲנִי בַצֵּדָק אֶחְיֶה פִּגְיוֹ אֲשַׁדְּעָה
בְּהַקְיֹץ תְּמוֹנָתְךָ:

ג לחודש

יח א לִמְנַצֵּחַ | לַעֲבֹד יִהְיֶה לְדוֹד אֲשֶׁר
דָּבָר | לִיהוָה אֶת־דְּבָרֵי הַשִּׁירָה
הַזֹּאת בְּיוֹם | הַצִּיל־יִהְיֶה אוֹתוֹ מִכַּף
כָּל־אֹיְבָיו וּמִיָּד שְׂאוֹל: ב וַיֹּאמֶר
אֲרַחֲמֶךָ יִהְיֶה חֲזָקִי: ג יִהְיֶה | סִלְעִי
וּמִצּוֹדֹתַי וּמִפְּלִטִי אֵלַי צוּרִי אֶחְסֶה־בּוֹ
מִגִּי וְקִרְי־יִשְׁעִי מִשְׁגָּבִי: ד מַהֲלֵל
אֶקְרָא יִהְיֶה וּמִן־אֹיְבֵי אוֹשָׁע:
ה אֶפְפוּנִי חֲבִל־מוֹת וְנַחֲלִי בְּלִיעַל
יִבְעֲתוּנִי: ו חֲבִלִי שְׂאוֹל סִבְבוּנִי
קִדְמוֹנִי מוֹקֵשׁ מוֹת: ז בַּצֵּר־לִי | אֶקְרָא
יִהְיֶה וְאֶל־אֱלֹהֵי אֲשֻׁרָע יִשְׁמַע מִהִיכְלוֹ
קוֹלִי וְשׁוֹעֲתִי לִפְנָיו | תְּבוֹא בְּאֲזָנָיו:
ח וּתְגַעַשׁ וּתְרַעַשׁ | הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי
הָרִים יִרְגְּזוּ וְיִתְגַּעַשׁוּ כִּי־תִרָה לוֹ:
ט עֲלֶה עֲשֵׂן | בְּאִפּוֹ וְאֲש־מִפְּיוֹ תֵּאָכֵל
גִּחְלִים בַּעֲרוֹ מִמֶּנּוּ: י וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרֶד
וַיַּעֲרֹפֵל תַּחַת רַגְלָיו: יא וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוֹב

וַיַּעֲף וַיֵּדָא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: יב יֵשֶׁת
הַשֶּׁף | סִתְרוּ סִבְיוֹתָיו סִכְתּוֹ חֲשֻׁכַת־
מַיִם עָבִי שְׁחָקִים: יג מִנְּגֶה נִגְדּוּ עָבִיו
עָבְרוּ כְּרֹד וְגִחְלִי־אֵשׁ: יד וַיִּרְעֹם
בְּשָׁמַיִם | יִהְיֶה וְעֲלִיוֹן יִתֵּן קֶלֶף כְּרֹד
וְגִחְלִי־אֵשׁ: טו וַיִּשְׁלַח חֲצִיו וַיִּפְצֹץ
וּבְרָקִים רָב וַיַּהֲמֵם: טז וַיִּרְאוּ | אֶפְיָקִי
מִיָּם וַיִּגְלוּ מוֹסְדוֹת תָּבֵל מִגַּעְתָּהֶךָ
יִהְיֶה מְנַשְׁמַת רוּחַ אַפָּךָ: יז יִשְׁלַח
מִמְרוֹם יִקְחֵנִי יִמְשְׁנֵנִי מִמַּיִם רַבִּים:
יח יִצְיֵלְנִי מֵאִיְבֵי עֹז וּמִשׁוֹנְאֵי כִּי־אֶמְצֹא
מִמֶּנִּי: יט יִקְדְּמוּנִי בְּיוֹם־אִיְדִי וַיַּהֲרִי־
יִהְיֶה לְמִשְׁעָן לִי: כ וַיּוֹצִיאֵנִי לְמִרְחֹב
?חֲלֹצָנִי כִּי חֲפֹץ כִּי: כא יִגְמֹלְנִי יִהְיֶה
כַּצִּדְקִי כְּכֹר יְדִי יֵשִׁיב לִי: כב כִּי־
שְׁמֹרֹתַי דֹּרְכֵי יִהְיֶה וְלֹא־רָשָׁעֹתַי
מֵאֲלֵהִי: כג כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לִנְגְדִי
וְחִקְתִּיו לֹא־אֶסִּיר מִנִּי: כד וַאֲהִי תָמִים
עִמּוֹ וְאֲשַׁתְּמֹר מַעֲוִי: כה וַיִּשְׁבֵּב־יִהְיֶה
לִי כַּצִּדְקִי כְּכֹר יְדִי לִנְגֹד עֵינָיו: כו עִם־
חֲסִיד תִּתְחַסֵּד עִם־גֹּבֵר תָּמִים תִּתְמָם:
כז עִם־נָבֵר תִּתְבַּרֵּר וְעִם־עֹלָקִשׁ תִּתְפַּתֵּל:
כח כִּי־אֲתָה עִם־עֲנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם
רַמּוֹת תִּשְׁפִּיל: כט כִּי־אֲתָה תֹאכֵר גְּרִי
יִהְיֶה אֱלֹהֵי יְגִיָּה חֲשָׁפִי: ל כִּי־כָךְ אֶרְץ
גְּדוּד וּבְאֱלֹהֵי אֲדוֹלֶג־שׁוֹר: לא הָאֵל
תָּמִים דֹּרְכּוֹ אִמְרַת־יִהְיֶה צְרוּפָה מִגֵּן
הוּא לְכֹל | הַחֲסִים בּוֹ: לב כִּי מִי אֵלֹהִים
מִבְּלַעֲדֵי יִהְיֶה וּמִי צוּר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ:

לקונוי

תשעה תקונין ב

מוזכר

כט

בחינות הנ"ל: א. קח את המטה בנ"ל; ב. והקהל את העדה בנ"ל - להכניע רעתם בנ"ל; ג. ודברתם אל הסלע - בתחנונים בנ"ל; ד. לעיניהם - שיקשר עמקם בנ"ל; ה. להמשיך דבורי אש בנ"ל; ו. להמשיך תורה בנ"ל; ז. בריאת המלאכים בנ"ל; ח. לקבל פח מאדם להכניע את השונאים בנ"ל; ט. לבוא לארץ-ישראל בנ"ל; ואלו תקונין דאתמסר לזון הורש: כל מה דאתמסר ולא אתגליא - רמז על נשמת בחינת מרים שנסתלק בנ"ל; אשתבח - פרוש, אשתבח עכשו עלידי זון הנה כל מה שהיה משתבח עלידי נשמת שנסתלק. ועכשו מסדר וחולק תשעה תקונין:

תקונא קדמא: נימין על נימין מקמי פתחי דאדנין עד רישא דפומא. נימין - בחינת שערות, בחינת שערי ציון (תהלים 10), בחינת מטה עזך ושלח מציון בנ"ל. מקמי פתחי דאדנין - הינו קדם ששמעו אם יכולין לקבל, עד רישא דפומא, פתחו פיהם ואמרו: געשה. וזוהו (בזכות קוב): דקדמי פמכו לאדניכו. תקונא תנינא: מרישא האי לרישא אחרא - הינו להכניע רעתם בנ"ל, וכוה מוציא אותם מתחת רשות דסמרא-אחרא, ומכנים אותם תחת רשות הקדשה, וזוהו: מרישא האי לרישא אחרא. תקונא תליתאה: אשתבח מתחות תרין נקבין ארחא מליא דלא אתחויא - הינו בחינת חטם, בחינת: ודברתם אל הסלע בנ"ל, בחינת (ישעיה מו): ותהלתו אחטםלך. ארחא מליא - כי אין מחסור ליראיו (תהלים לו), וזה מליא. ויראה היא בחינת תפלה, בחינת (משלי 16): יראת ה' היא תתהלל, בחינת חטם, בחינת (ישעיה 48): ותריוהו ביראת ה'. דלא אתחויא - כי צריך להקטין את עצמו, ולא יתלה בזכותו בנ"ל, בבחינת (משלי 16): אל תתהדר לפני מלך. תקונא רביעאה: עלעין אתחפון מהאי גיסא ומהאי גיסא - הינו בחינת התקשרות עם נשמותיהם, והם מחפין אותו מכל צד. תקונא חמישאה: אתחזין תרין תפוחין סמין בורדא. תפוחין - זה בחינת מפתחי הלב שנפתחים, שנבקר רחמי לב העליון ונשפע דבורים חמים, דבורי אש, בחינת סמקא בורדא בנ"ל. תקונא שיתאה: בחד חוטא תלון, אכמין תקיפין עד חדוין - זה בחינת המשכת התורה בנ"ל, שהם בחינת (שיר ה): תלמים שחרות בעורב, שהם תלי תלים של הלכות (עורבין כא), הנמשכים עד חדוין, עד מעוי (10), בבחינת (תהלים 10): ותורתך בתוך מעי:

ותללן בחד חוטא - בבחינת (שם 1): וסביבו נשערה מאד, שהקדוש-ברוך-הוא מדרקק עם הצדיקים בחדו (בזכות קבא), וכשפוגמים בחדו השערה, אזי אין פח בידם להמשיך אלו הלכות הנ"ל. תקונא שביעאה: שפון סמקא בורדא אתפנון - הינו בריאת מלאכים בנ"ל, בבחינת (שם 1): וברוך פיו כל צבאם. סמקא בורדא, בבחינת (שם 1): משרתיו אש לזהם. תקונא תמינאי: זעירין נחתין בגרונא ומחפין קדלא - הינו לקבל פח מאדם להכניע אויבים הפונים ערף.

וירעו לנו המצרים, ונצעק אל ה' אלקינו, וישלח מלאך - פרוש חכמינו וזרונם לברכה (1): זה משה. ויצאנו - כי פגם הברית הוא פגם הדעת, בבחינת (בראשית 1): וידע אדם; והקול הוא מעורר הדעת, בבחינת הקול מעורר הפנה (2):

ובשביל זה: ונצעק וכו', וישמע את קולנו - והקול מעורר הדעת. וישלח מלאך - זה משה, בחינת דעת, ועלידי התגלות הדעת בתקונו, אז: ויצאנו. ובשביל זה אומרים את ההגדה בקול רם, כי הגאולה היתה עלידי קול, בבחינת: וישמע את קולנו, ובשביל זה נקראת בשם "הגדה", להורות על תקון הברית, בבחינת (דברים 1): ויגד לכם את בריתו. ועקר המצוה ביו, להורות על תקון הדעת, בבחינת: בחמרא ורחמי פקחין (סנהדרין 10), ובבחינת: תירוש - זכה נעשה ראש (שם), הינו דעת. אעברה נא בארץ - שרצו לילך לארץ-ישראל דרך פחות של אדם בנ"ל, לקבל ממנו פח לעגש את הרשעים בחרבא וקטלא, כדי שייכלו לילך בדרך המלך, מלכו של עולם, ולא בשביל תענוגי העולם הזה. וזה: לא גלף בשדה וברם ולא נשתה מי כהר - זה בחינת תענוגי העולם הזה. כל זה אין רצוננו, אלא רצוננו: בדרך המלך גלף - כדי שלא נענוגו אותנו הרשעים מליף בדרך מלכו של עולם. ויאמר אליו אדום, לא תעבר ב, פן בחרב אצא לקראתך - כל זאת מחמת מעוט פח הקדשה בנ"ל. וזהו: ואנחנו בקדש, עיר קצה גבולך - הינו מחמת שהקדשה בליף במדרגה פחותה, שהוא בגבול הממאנה נוגעת, ובשביל זה: ויאמר לא תעבר ב, וכו'; כי מי שהוא במדרגה תחתונה, אין להתגרות ברשעים, כי צדיק ממנו בולע (ב"מ דף קא):

ויאמרו אליו במסלה נעלה - בחינת מסלות בלבבם (תהלים 10), להביא מרד בלבבם. ואם מימך נשתה - מימך זה בחינת משפט, בבחינת (עמוס 1): ויגל פמים משפט; הינו כי לפעמים צריך לכך את הרשעים במשפטיהם. ונתתי מכרם - תרגומו: את דמיהו, הינו השחד שמקבלין, וצריך למן להם ממון כדי להוציא משפט מן העקול ברצונם. רק אין דבר, ברנלי אעברה - אני רוצה לילך ולעבר בכך כדי להשתית את הרשעים, כדי שלא יגסו דבריהם ברנלי, הינו המונעם, המכנים בשם רגלין, כמו (שמות 18): וכל העם אשר ברנליך. ויאמר לא תעבר - וכל זה הוא מחמת מעוט הקדשה בנ"ל, כי צריך לשפך תפלתו קדם התורה ולקשר את עצמו עם הנפשות השומעים, ועלידיהו נתוסף קדשה יתרה למעלה, בבחינת (משלי 1): ברככם הדרת מלך; ולפי רבות הקדשה, כן רבוי הארת התורה, ולפי רב הארת התורה, כן נתרבו פחות המלאכים, ולפי פחות המלאכים, כן יכול לעגש את הרשעים מוציא דבה:

וזה פרוש פרקא תליתאה: תשעה תקונין ופירין אתמסרו לדקנא, הינו לזון היושב בשיבה לדרש, נמסר לו תשעה

(1) ויקר' פ"א ומוכא בפרש"י שם. (2) עיין ברכות כד ע"ב ובהרא"ש ורמב"ם וזה שם ובש"ע אור"ח סימן קא [וכס"י פ"א סעיף ד]. (3) עיין בספר מי תתיל.

רו

אֶרֶץ חַיִּים

נפילת אפים הלכה ר

לְקוּמֵי הַלְבוּת

הִרְאִינוּ, כִּי זֹכֵכִין לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בְּשִׁמְחָה בְּאִמּוּנָה לְבַד כִּנּוּל, עַד שֶׁזֹּכֵכִין עַל־יְדֵי־זֶה לְהַשִּׁיג הַשְּׂגַת הַכֶּתֶר לְתַקֵּן בַּחֲנִינֵת הַמִּסְדֵּר וְהַמְּשִׁיב הַנּוֹל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂין הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנּוֹל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא מְשִׁיגִין אֹרֶז הָאֵין סוּף בְּבַחֲנֵינֵת מְטִי וְלֹא מְטִי וְכוּ', כִּנּוּל.

כִּי הִידִיעָה וְהַעֲדָר הִידִיעָה הֵם בַּחֲנִינֵת הִרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, שֶׁבְּאִמּוּנָה שְׂנִיָּהם אֶחָד, כִּי עַל־יְדֵי שְׂנִיָּהם דִּיקָא נִמְשָׁךְ הַהֲשָׁגָה בְּבַחֲנֵינֵת מְטִי וְלֹא מְטִי, וְעַל־כֵּן בְּאִמּוּנָה הַהֲשָׁגָה הַזֹּאת הוּא בַּחֲנִינֵת הַשְּׂגַת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנּוֹל, דְּלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יְדִיעֵין וְכוּ' (וְהָרֵךְ נִחַ דָּף סוּה), שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינֵת 'מַתְּכִלִית הִידִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדְעָ כִּנּוּל.

הִידִיעָה
וְהַעֲדָר
הִידִיעָה הֵם
בַּחֲנִינֵת
הִרְדִּיפָה
וְהַמְעַכֵּב

טו. וְזֶהוּ (שְׁמוֹת ל, יב): **כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** כְּשֶׁתִּרְצֶה לְמַנּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֵז צְרִיכִין שְׂמִירָה וְתַקְוָן שֶׁלֹּא יִשְׁלַט סִטְרָא דְּמוֹתָא, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַמְּנִינִן, כִּמּוּ שְׁכָתוּב (שם): וְלֹא יִהְיֶה בְּהֵם נִגְף בְּפִקְדֵי אֲתָם - כִּי הַמְּנִינֵת בַּחֲנִינֵת מִיתָה שׁוֹלֵטָה, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַמְּנִינִן, כִּי עֶקֶר אַחֲרִית הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, הִיא מִבַּחֲנִינֵת מְנִינִן, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא הִיא בַּחֲנִינֵת "בְּקָשׁוֹ חֲשִׁבְנוֹת רַבִּים" כִּנּוּל.

כְּשֶׁתִּרְצֶה
לְמַנּוֹת אֶת
יִשְׂרָאֵל
צְרִיכִין
שְׂמִירָה

וְכִי שֶׁזֹּכֵה לְהַשְׁגָּה זֹאת - הוּא מִתְקֵן חֲטָא אֲדָם הִרְאִינוּ, וּמִבְּטֵל סִטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת הַכְּפִירוֹת, שֶׁהֵם "בְּקָשׁוֹ חֲשִׁבְנוֹת רַבִּים" (קִהְלָה ז, כט), שֶׁנִּמְשָׁכִין מִכֶּמֶךְ עֵץ הַדַּעַת, שֶׁעֶקֶר הַכֶּמֶךְ הִיָּה בְּבַחֲנֵינֵת "בְּקָשׁוֹ חֲשִׁבְנוֹת רַבִּים", כִּמּוּ שֶׁפֶּרֶשׁ רַש"י עַל פֶּסוּק (שם): "הָאֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם יֶשֶׁר וְהִמָּה בְּקָשׁוֹ חֲשִׁבְנוֹת רַבִּים", שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל חֲטָא אֲדָם הִרְאִינוּ, עֵין שֵׁם.

הַזִּכָּה לְמִטִּי
וְלֹא מְטִי
מִתְקֵן חֲטָא
אֲדָם הִרְאִינוּ

כִּי זֶה יְדוּעַ, שֶׁהֲשֵׁם־יִתְבָּרֵךְ הוּא לְמַעַלָּה מִהֶמְנִינִן וְהַמְּסַפֵּר, בְּבַחֲנֵינֵת: 'לִפְנֵי אֶחָד מֶה אֲתָה סוֹפֵר' (ספֵר וַיִּצְדָּק פָּרָק א), וְכָל עֶקֶר הַמְּנִינִן וְהַמְּסַפֵּר שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת רַבּוֹי - מִתְחִיל אַחֵר הַבְּרִיאָה, כִּי אַחֵר הַבְּרִיאָה יֵשׁ כִּמּוּ גִּוְנִין וּפְרָטִים, וְשֵׁם שֶׁיֵּךְ מְנִינִן שֶׁהוּא רַק מִבְּקוּם הַרְבּוּי. וְזֶה הַדְּבָר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג בְּשׁוּם דַּעַת אֲנוּשִׁי, אִיךָ נִמְשָׁךְ הַרְבּוּי שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת מְנִינִן וּמְסַפֵּר, מִקְּדוֹר הָאֲחֵדוּת, דִּהְיִינוּ בַּחֲנִינֵת פְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרֵךְ, כִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג עֲכָשׁוּ בְּהַדַּעַת, כִּי אִם בְּאִמּוּנָה לְבַד שֶׁמְשַׁמְּכִין לָנוּ הַצְדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנּוֹל שֶׁזֹּכֵכִין לְהַשְׁגַּת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנּוֹל, כִּי אֵלּוּ הַצְדִּיקִים הַזֹּכֵכִין לְהַשְׁגָּה זֹאת, הֵם כּוֹלְלִין וּמְיַחֲדִין כְּלָלִיּוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת מְסַפֵּר וּמְנִינִן שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינֵת אַחֵר הַבְּרִיאָה כִּנּוּל, הֵם כּוֹלְלִין הַכֹּל בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה בְּשֶׁרֶשׁ הָאֲחֵדוּת, כִּי הֵם מְשִׁיגִין הַשְּׂגַת אֱלִיקוּתוֹ וְאֲחֵדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְיִתְעַלֶּה בְּבַחֲנֵינֵת מְטִי וְלֹא מְטִי, בְּבַחֲנֵינֵת רְדִיפָה וּמְעַכֵּב, עַד שֶׁנַּעֲשִׂין אֲצֻלָּן תְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנּוֹל.

הַצְדִּיקִים
כּוֹלְלִין
מְסַפֵּר -
אַחֵר
הַבְּרִיאָה,
בְּשֶׁרֶשׁ
הָאֲחֵדוּת -
קִדְּם
הַבְּרִיאָה

כִּי עֶקֶר חֲטָא אֲדָם הִרְאִינוּ הִיָּה שֶׁהִסְתַּכֵּל בְּמַה דִּלָּא הוּוּ לִיָּה רִשׁוֹ, כִּמּוּבָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (תְּקוּנֵי וְהָרֵךְ תְּקוּנֵי יט, מב), הִנְנוּ כִּנּוּל, כִּי הוּא לֹא זִכָּה עֲדִין לְתַקֵּן הַכַּח הַמְּסַדֵּר וְהַמְּשִׁיב וְכוּ' כִּנּוּל, עַל־כֵּן הִיָּה צְרִיף לְבָלִי לְהַתְּמִיץ מִחוּ בְּהַשְׁגָּתוֹ, וְלְבָלִי לְרַדֵּף כָּלֵל לְהַשִּׁיג וְלַחֲקֹר בְּמַה שֶּׁאֵין לוֹ רִשׁוּת, רַק לְהִאֲמִין בְּהֲשֵׁם־יִתְבָּרֵךְ לְקִים הַמְּצוּה שֶׁצִּוָּה עָלָיו לְבָלִי לְאָכֹל מַעַץ הַדַּעַת, וְהוּא עֶבֶר עַל זֶה וְהִרְהָר אַחֵר הֲשֵׁם־יִתְבָּרֵךְ וְאַחֵר מַצּוּתָיו וְאָכֹל מַעַץ הַדַּעַת, וְהִסְתַּכֵּל בְּמַה דְּלִית לֵה רִשׁוֹ לְאִסְתַּכְּלָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִגְזֹר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת.

חֲטָא אֲדָם
הִרְאִינוּ
שֶׁהִסְתַּכֵּל
בְּמַה דִּלָּא הוּוּ
לִיָּה רִשׁוֹ

כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָכֹל מַעַץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע וָרָצָה לִידַע שֶׁרֶשׁ הַטּוֹב וְהָרַע קִדְּם שִׁתְּקֵן אֶת הַכַּח הַמְּסַדֵּר וְכוּ', עַל־יְדֵי־זֶה נָפַל לְכְּפִירוֹת, כִּמּוּ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוּתֵינוּ וְ"ל (סְנֵהדְרִין לח), כִּי הִיָּה בַּחֲנִינֵת "נִרְגָּן מִפְּרִיד אֱלוֹהִי" (מְשַׁלֵּי טו, כח) - שֶׁהַפְּרִיד אֱלוֹהִי שֶׁל עוֹלָם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה כ, ב), שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת כְּתֹר שֶׁנִּקְרָא 'פֶּלֶא', בַּחֲנִינֵת 'אֶלֶף', כִּי־דָעַ (תְּקוּנֵי וְהָרֵךְ תְּקוּנֵי טט, קט), דִּהְיִינוּ שֶׁעָשָׂה פְּרוּד בֵּין בַּחֲנִינֵת הַדַּעַת וּבֵין בַּחֲנִינֵת הַכְּתֹר, שֶׁהַפְּרִיד הִרְדִּיפָה מִהַמְעַכֵּב. וְעַל־יְדֵי־זֶה נָפַל לְגִמְרִי וְנִשְׁבֵּר וְנִתְבַּטֵּל הַדַּעַת וְהַהֲשָׁגָה לְגִמְרִי, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִבִּין שׁוּם הַשְּׂגָה שְׁלֵמָה בְּבַחֲנֵינֵת מְטִי וְלֹא מְטִי הַנּוֹל, כִּי אִם מִקְּדוּשׁ דְּמַעַט הַצְדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזֹּכֵכִין לְזַכֵּךְ עֲצָמָן מִזִּמְמַת הַנֶּחֱשׁ לְגִמְרִי, שֶׁהֵם מִתְקַנְיִן חֲטָא אֲדָם

עָשָׂה פְּרוּד
בֵּין בַּחֲנִינֵת
הַדַּעַת וּבֵין
בַּחֲנִינֵת הַכְּתֹר

וְאֵלֶּיךָ הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין בְּשֶׁרֶשֶׁם לְמַעַלָּה הֵם גְּבוּהִים וְנִעְלָמִים מֵאֵד מֵאֵד בְּתַכְלִית הַהֶעָלֶם, כִּי הֵם בַּחֲנִינֵת אֲוֵרוֹת הַצְּחָצְחוֹת שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִהַסְפִּירוֹת, כִּי 'לִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יְדִיעֵין וְכוּ' כִּנּוּל, אֲבָל אֶף־עַל־פִּי־כֵן מִחֲמַת הִרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב

הַתְּשׁוּעָה
הַיְכָלִין שֶׁרֶשׁ
כָּל הַסְפִּירוֹת
שֶׁהֵם שֶׁרֶשׁ
הַמְּסַפֵּר
(הַמְּנִינִן)

מצות
שקלים לצורך
קרבנות צבור
וקטרת
ומלאכת
המפסול

וְזֶהוּ בַּחֲנִינָה מִצְוַת שְׁקָלִים לְצֹרֶךְ קִרְבָּנוֹת צִבּוּר וְקִטְרֶת
וּמִלֹּאכֶת הַמִּשְׁכָּן (רש"י שְׁמוֹת כה, ב). כִּי עַל-יְדֵי
מִצְוַת שְׁקָלִים שֶׁמֵּבִיאִין מֵהֶם קִרְבָּנוֹת וְקִטְרֶת, עַל-
יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ שְׂמֵחָה, בַּחֲנִינָה (משלי כו, ט): "קִטְרֶת יִשְׁמַח
לֵב" כִּנ"ל, וְכֵן בְּקִרְבָּנוֹת כְּתִיב 'שְׂמֵחָה', כִּמּוּ שְׂכֵתִיב
(דברים יב, ז): "וְשִׂמְחָתָם בְּכָל מִשְׁלַח יָדָם", וְכֵן
בְּפִסּוּקִים הַרְבֵּה, שְׁעַל-יְדֵי הַשְׂמֵחָה הַזֹּאת שֶׁל קִרְבָּנוֹת
וְקִטְרֶת, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינָה עֲשִׂית הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה -
עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִין הַקֹּדֶשׁ מֵהַקְּלָפוֹת, עַד שְׂזוּכִין
לְהִשָּׁגָה תִּשְׁעָה הִיכָלִין הַנ"ל כִּנ"ל. וְאֵיךְ כְּשֶׁזּוּכִין
לְהִשָּׁגָה זֹאת - נִתְבַּטֵּל סֵטְרָא דְּמוֹתָא וְהַכְּפִירוֹת
הַנֶּאֱחָזִין בְּהַמְּנִין וְהַמְּסָפֵר, כִּי נִכְלָל הַמְּסָפֵר וְהַמְּנִין
בְּאַחֲדוּתוֹ 'תִּבְרָךְ כִּנ"ל.

נִתְבַּטֵּל
סֵטְרָא
דְּמוֹתָא
שְׂחוּתָא
הַסֵּטְרָא
אֲחֵרָא
הַנֶּאֱחָזִין
בְּהַמְּנִין

וְעַל-כֵּן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לִתֵּן שְׁקָלִים לְצֹרֶךְ קִרְבָּנוֹת
וְקִטְרֶת בַּעַת הַמְּנִין, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה בָּהֶם
גִּנְיָה בִּפְקֹד אֹתָם, כִּי נִתְבַּטֵּל סֵטְרָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא
הַסֵּטְרָא אֲחֵרָא הַנֶּאֱחָזִין בְּהַמְּנִין, הוּא נִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי
הַשְׁקָלִים שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַקִּרְבָּנוֹת וְקִטְרֶת, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָה
עֲשִׂית הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל הַמְּנִין
בְּאַחֲדוּתוֹ 'תִּבְרָךְ עַל-יְדֵי הִשָּׁגָה תִּשְׁעָה הִיכָלִין הַנ"ל,
כִּנ"ל.

הַשְּׂחָה
הַתִּשְׁעָה
הִיכָלִין חַיִּים
בַּחֲנִינָה
מִחֲצִית
הַשְּׁקָל

י. וְזֶה בַּחֲנִינָה מִחֲצִית הַשְּׁקָל, 'מִחֲצִית הַשְּׁקָל' דִּיקָא,
בַּחֲנִינָה מִחֲצִית הַשְּׁקָל תְּרוּמָה לַה'. כִּי הִשָּׁגָה
הַנִּפְלְאָה הַזֹּאת שֶׁהֵם הִשָּׁגָה תִּשְׁעָה הִיכָלִין הַנ"ל,
שְׂזוּכִין עַל-יְדֵי הַשְּׁקָלִים, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָה עֲשִׂית הַמִּצְוָה
בְּשִׂמְחָה, זֹאת הַהִשָּׁגָה הִיא בְּכַחֲנִינָה 'מִחֲצִית הַשְּׁקָל',
שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינָה 'מִטִּי וְלֹא מִטִּי', בְּכַחֲנִינָה רִדִּיפָה וּמַעֲפָב,
שֶׁצִּירִיף לַעֲמֹד עַל הַמִּשְׁקָל תְּמִיד, כִּי אִם יִרְדֹּף לְהִשָּׁגָה
יֹתֵר מִהֶרָאוּי לְפִי בַּחֲנִינָה - תִּתְבַּטֵּל הַהִשָּׁגָה לְגַמְרִי,
כִּי רַבּוּי הַשְּׂמֵן גֹּדֵם כַּבּוּי הֵנּוּ, וְאִם יַעֲפֹב וְיִמְנַע
הַהִשָּׁגָה לְגַמְרִי - גַּם כֵּן לֹא יִשָּׁג כָּלָל, עַל-כֵּן זֹאת
הַהִשָּׁגָה הִיא בְּכַחֲנִינָה 'מִחֲצִית הַשְּׁקָל'. וְצִירִיף תְּמִיד
לְהַכְרִיעַ הַמִּשְׁקָל לְמַעְלָה - לְכָלֵל בְּאַחֲדוּתוֹ 'תִּבְרָךְ
תְּמִיד בְּרָצוּא וְשׁוּב, בְּכַחֲנִינָה "מִחֲצִית הַשְּׁקָל תְּרוּמָה
לַה'", אֲשֶׁרִי הַזֹּכָה לָזֶה!

וְעַל-כֵּן נִצְטוּר לִתֵּן שְׁקָלִים בַּעַת הַקֶּמֶת הַמִּשְׁכָּן. כִּי
כָּל תְּדָרִי הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּכְלֵיהֶם,

הַנ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה מִכָּה הַרְדִּיפָה בְּהַמַּעֲפָב, עַד שְׁנַעֲשִׂין
כְּבִיכּוֹל בַּחֲנִינָה הִיכָלִוֹת בְּהַהִשָּׁגָה בְּכַחֲנִינָה מְסָפֵר וּמְנִין,
כִּי הֵם תִּשְׁעָה הִיכָלִין. וְאֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הִיכָלִין שֶׁרָשׁ כָּל
הַסְּפִירוֹת שֶׁהֵם שֶׁרָשׁ הַמְּסָפֵר וְהַמְּנִין, כִּי אֵלּוּ הַתִּשְׁעָה
הִיכָלִין הֵם אוֹרוֹת הַצִּחְצִחוֹת שֶׁהֵם שֶׁרָשׁ הַסְּפִירוֹת
כְּיָדוּעַ, שֶׁמִּשְׁשׁ נִמְשָׁכִין כָּל הַמְּסָפֵרִים שְׁבַעוּלָם, שֶׁהֵם
בַּחֲנִינָה כְּלָלִיּוֹת הַבְּרִיאָה כִּנ"ל.

וְעַל-כֵּן הֵם בְּמִסְפֵּר 'תִּשְׁעָה הִיכָלִין', 'תִּשְׁעָה' דִּיקָא,
כִּי מִסְפֵּר תִּשְׁעָה הוּא שֶׁרָשׁ כָּל הַמְּסָפֵרִים
שְׁבַעוּלָם, כְּיָדוּעַ בַּחוּשׁ, שֶׁהַמְּסָפֵר כָּלָה אֶצֶל תִּשְׁעָה,
כִּי אַחֵר תִּשְׁעָה חוּזֵר הַמְּסָפֵר לְמִקּוּר הָאֲחֻדּוֹת שֶׁהוּא
עֹשֶׂהָ, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה אֶחָד, כִּי עֹשֶׂהָ הוּא עֲשִׂירִית
אֶחָד, וְכֵן הוֹלֵךְ הַמְּסָפֵר עַד תִּשְׁעָה עֲשִׂירִית, וְאַחֲרֵי-כֵן
חוּזֵר וְנִכְלָל בְּאֶחָד שֶׁהוּא מֵאָה אַחַת, וְכֵן לַעוּלָם,
כְּיָדוּעַ, נִמְצָא, שֶׁעַקֵּר שֶׁרָשׁ הַמְּסָפֵר הוּא תִּשְׁעָה,
וְאַחֲרֵי-כֵן חוּזֵר הַכֹּל וְנִכְלָל בְּאַחֲדוּתוֹ.

כִּי כֵן הַדָּבָר בְּאַמְתָּה, שֶׁהַמְּסָפֵר וְהַמְּנִין חוּזֵר וְנִכְלָל
תְּמִיד בְּאַחֲדוּתוֹ 'תִּבְרָךְ, שֶׁזֶּה עַקֵּר תִּקּוּן כָּל
הָעוֹלָמוֹת, כִּי בְּאַמְתָּה שֶׁרָשׁ הַמְּסָפֵר נִמְשָׁךְ מֵאַחֲדוּתוֹ
'תִּבְרָךְ עַל-יְדֵי בַּחֲנִינָה תִּשְׁעָה הִיכָלִין הַנ"ל, שְׁנַעֲשִׂין
עַל-יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמַּעֲפָב הַנ"ל, שֶׁהֵם בְּכַחֲנִינָה 'מִטִּי
וְלֹא מִטִּי', רָצוּא וְשׁוּב, רָצוּא וְשׁוּב, שֶׁהֵם שְׁבִים וְרָצִים
תְּמִיד וְנִכְלָלִין בְּאַחֲדוּתוֹ 'תִּבְרָךְ, וְאֵינִם נִפְרָדִים לַעוּלָם
מִמִּקּוּר הָאֲחֻדּוֹת 'תִּבְרָךְ. וְעַל-כֵּן הֵם רַק תִּשְׁעָה הִיכָלִין,
כִּי אַחֵר שֶׁמִּגִּיעִין לְבַחֲנִינָה תִּשְׁעָה הִיכָלִין הַנ"ל, אֵיךְ
אֶל מְקוֹם שֶׁהֵם הוֹלְכִים שֶׁם הֵם שְׁבִים לְלִכְתָּ בְּרָצוּא
וְשׁוּב, בְּכַחֲנִינָה 'מִטִּי וְלֹא מִטִּי', וְחוּזֵרִים וְנִכְלָלִים
בְּאַחֲדוּתוֹ 'תִּבְרָךְ.

עַקֵּר שֶׁרָשׁ
הַמְּסָפֵר הוּא
תִּשְׁעָה,
וְאַחֲרֵי-כֵן
חוּזֵר הַכֹּל
וְנִכְלָל
בְּאַחֲדוּתוֹ

שֶׁרָשׁ הַמְּסָפֵר
נִמְשָׁךְ
מֵאַחֲדוּתוֹ
יִתְבָּרַךְ עַל-
יְדֵי בַּחֲנִינָה
תִּשְׁעָה
הִיכָלִין

נִמְצָא, שְׂאֵלּוּ הַתִּשְׁעָה הִיכָלִין שֶׁהֵם שֶׁרָשׁ כָּל
הַמְּסָפֵרִים שְׁבַעוּלָם, הֵם מְקַשְּׂרִים וּמִיחֻדִּים
בְּאַחֲדוּתוֹ 'תִּבְרָךְ. וְיִמִּי שְׂזוּכָה לְהִשָּׁגָה זֹאת אֵיךְ נִתְבַּטֵּלִין
כָּל הַכְּפִירוֹת וְנִתְבַּטֵּל סֵטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה
"בְּקִשׁוֹ חֲשִׁבָנוֹת רַבִּים", שֶׁהֵם הַחִקְיֹרוֹת וְהַכְּפִירוֹת
הַנִּמְשָׁכִין מִהֶרָבוּי, כִּי זֶה הַצִּדִּיק שְׂזוּכָה לְהִשָּׁגָה זֹאת,
זוֹכָה לְכָלֵל כָּל הַמְּסָפֵרִים וְהַמְּנִין שֶׁהֵם בָּאִים אַחֵר
הַבְּרִיאָה לְכָלֵל הַכֹּל מִמִּקּוּר הָאֲחֻדּוֹת, עַל-יְדֵי הִשָּׁגָה
הַתִּשְׁעָה הִיכָלִין הַנ"ל, כִּנ"ל.

לְכָלֵל כָּל
הַמְּסָפֵרִים
שֶׁהֵם בָּאִים
אַחֵר
הַבְּרִיאָה
מִמִּקּוּר
הָאֲחֻדּוֹת

יהיו צעקים בקול גדול על-אמונה כמוני היום עד שיהיה נחר גרונם (שורן בלשון אשכנז אין רייסן דיא קילי), ולא יועיל. ומה שכתוב: "כל-הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש ואמר לו", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה שיאמרו לפני הצדיקים 'קדוש' - הוא כפשוטו; כי בודאי הצדיקים שישארו או ויתחזקו וישארו באמונתם הקדושה, יהיו ראויים לומר לפניהם אפלו יותר מזה, מאחר שישארו קיימים באמונה ולא יניחו עצמם לפל ולטעות חס ושלום אחר העולם. ויהיה כמה מפרסמים ומנהיגים של שקר; ואין ספק שלא ימצא אז קבוץ כמוני היום, שנמצאים כמה בני-אדם שמתקבצים יחד שחפצים באמת לשמוע דבר ה', ואף-על-פי שיהיו אז איזה כשרים בדור, אף יהיו מפזרים. ענה ואמר: כתב זאת זכרון בספר למען ידעו בימים הבאים שפבר היה מי שידע זאת מקדם, וידעו להתחזק באמונה בו יתברך ובצדיקיו האמתיים.

קבו. פעם אחד היה מדבר מענין אלול, ואמר שמה שנהגין לומר 'תקונים' באלול, שהנגון של התקונים, וגם המתלישות-הלב שיש לכל-אחד אז מחמת שכל-אחד מתאחר אז בבית-המדרש יותר מרגילותו, מקל זה נעשה דברים עליונים ותקונים גדולים למעלה.

קבח. ספר בשבחו שידע כל דברי ה'עץ חיים' ו'פרי עץ חיים' וכל כתבי האר"י ז"ל מספר הזהר, והעקר מן התקונים; והמובן מדבריו היה שזה היה בימי נעוריו. והפליג מאד כמה פעמים בשבח גדלת קדשת התקונים-זהר, והיה רגיל לעסוק בו ביותר גם בכל השנה, אפלו שלא בימי אלול, ואמר שבספר התקונים כלולים כל החכמות שבעולם וכו'.

קכב. עקר התגברות התאנה הידועה, דהינו תאנת המשגל, הוא רק מחמת עצבות ומרה-שחורה; וצריכין להתגבר מאד בכל-עז להיות אף שמח תמיד. ואמר: אפלו כשנפלים לפעמים לתוך רפש וטיט, שקשה לו מאד לצאת משם - צועקין וצועקין וצועקין; ואמר בלשון אשכנז בזה הלשון: אין אפלו אז מעפלט אין אה בלאטי אריין - שרייט מען אין מע שרייט אין מע שרייט; והגביה ידיו קצת, ולא אמר יותר. ואמר שלענין המחשבות והבלבולים שמבלבלים לאדם בענין זה, שדיה לצרה בשעתה, ולא יכלל עצמו כלל וכלל בענין זה, לא קדם ולא אחר-כך.

קכ. שמעתי בשמו לענין המפרסמים בעלי-מופת, ספר מעשה שמלך אחד היה לו שני בנים, אחד היה חכם ואחד שוטה; ופעם את-השוטה ממנה על-האוצרות, והחכם לא היה

לו שום התמנות, רק ישב אצל המלך תמיד. והיה קשה להעולם מאד שזה שאינו חכם יש לו כל-ההתמנות, והכל באים ונכנסים אצלו להכניס או להוציא מן האוצרות, וזה החכם אין לו שום התמנות כלל. והשיב להם המלך: וכי זה הוא מעלה, מה שהוא לקח אוצרות מוכנים ומחלקם להעולם? כי זה החכם יושב אצלי ויחשב מחשבות ויבא על-עצות חדשות שאיני יכול לבוא עליהם, ועל-ידי אלו העצות אני בוכש מדינות שלא הייתי יודע מהם כלל, אשר מאלו המדינות נמשכים ובאים כל האוצרות שלי; אבל זה הממנה לקח אוצרות מוכנים ומחלקם להעולם. על-כן בודאי גדלה ושיגבה מאד מעלת החכם על הממנה, אף-על-פי שנגרעה שאין לו שום התמנות, כי ממנו נמשכים כל האוצרות כנ"ל.

שיחות וספורים וענינים שהיה אצל כ" תורה ומעשה.

קכא. כשכתבתי לפני התורה "ואלה המשפטים" (בסימן ייד, חלק א מלקיט מוד"ק) המתחלת: "כשיוש דינים חס ושלום על ישראל, על-ידי רקודין והמקאת-כף נעשה המתקת הדינים" וכו', אמר לי: כף אמרתי; שעכשו נשמע גזרות חס ושלום על-ישראל, והנה הלכים וממשמשים לבוא ומי הפורים האלה (כי התורה הזאת נאמרה בסוף לפורים), יהיו ישראל מרקדים וימחאו-כף -

ועל-ידי-זה ימתיקו הדינים. וחסר וכפל דבריו, ואמר כפה קלא: כף אמרתי.

וכונתו היתה להעיר לכבנו שגדע ויבין שכל דברי תורתו הקדושה, אף-על-פי שיש בה עצמות גדול ונורא מאד מאד ורזין עלאין וסודי סודות עמקים ורחבים מנינים בכל-דבור ודבור, אף-על-פי-כן עקר כונתו שנשמע ונקבל דבריו הקדושים בפשיטות, לשמר ולעשות ולקיים את-כל-דברי תורתו בפשיטות ובתמימות. כמו למשל התורה הקדושה הזאת, שנאמר שם שעל-ידי המקאת-כף ורקודין נמתקין הדינים, היתה כונתו כפשוטו, שיחזקו עצמן לשמח בימי שמחה כגון פורים וחגגה וימים טובים או חתנה, וכיוצא בזה כל מיני שמחה של מצוה, שיחזקו עצמן בשמחה גדולה עד שיצפו להתעורר לרקודין והמקאת-כף, ועל-ידי-זה ימתיקו הדינים, כי כל דברי התורה לא בשמים היא לאמר שאין מי שיכול לזכות לזה, להמתיק הדינים על-ידי המקאת-כף ורקודין, כי-אם גדולים בגי'עליה; רק כל אחד מישראל יש לו כח הזה כשיקיים הדברים כפשוטן באמת ובתמימות, וכן בכל הדברים הנאמרים שם בהתורה הקדושה, וכן כל מה שנאמר בכל-תורה ותורה, כי "לא המדרש הוא העקר אלא המעשה".

ושים ענין היטב היטב ותסתכל ופה

שיחות ק"ב

הר"ן

עב

שיחות

שיחה ק"ג

הר"ן

עב

בכל-תורה ותורה, ותשים לבך להבין בכל מקום העבדות והעצות והמסור וההתעוררות היוצאים משם על-פי פשוטן של דברים, ותבקש מהשם יתברך שניאיר עיניך לזכות לזה, להבין הדברים היטב למעשה, כי כל דבריו וזכרונם לבקרה פלם נצרכים ומכרחים לעבדות ועצות טובות לעבדו יתברך; ואפלו בקצת מקומות אשר לפום ריהטא בהשקפה ראשונה אין מבינים היטב איך נגזע הענין הזה לעבדא לפי מדרגתו, אף-על-פי-כן באמת יש שם עצות נפלאות והתעוררות נורא לשוב אליו יתברך ממקום שהוא שם, ואם תשים עיניך ולבך שם היטב בודאי תמצא גם שם עצות ודרכים טובים לפי מדרגתך.

כי כל דבריו וזכרונם לבקרה הם פלליות גדול, וכל תורה ותורה כלול מכל התורה פלה ומכל בני-אדם שבעולם כל-דרגא ודרגא, מן תכלית קצה העליון עד תכלית קצה התחתון; הינו שעם כל תורה ותורה ושיחה שלו יכול לעבד את-השם יתברך הגדול במעלה בתכלית המעלה, וכן אפלו הקטן והפחות בתכלית דיוטא התחתונה כול גם-כן לשוב להשם יתברך ולמצא עצות לנפשו על-ידי אותה התורה בעצמה, כי הם פלליות נפלא מאד.

ק"ב. בלקוטי מוהר"ן חלק ראשון סימן י"ד, המתחלת: "תקעו

וכו', להמשיך שלום" - זאת התורה אמר בשפת-חנכה, ואז באותו העת נפטר הרב הקסיד המפרסם מורנו הרב רבי גדליהו זכר צדיק לברכה, אב-בית-דין דקהלת לינין, ורמז באותה התורה הספד להרב הנ"ל, פי הזכיר אז בתוך התורה מה שאמר רבותינו זכרונם לבקרה: "אין מספידין בחנכה". גם אמר אז שעכשו קשה לומר תורה, פי כשנסתלק צדיק קשה לומר תורה, פי כל צדיק נסתלק עם כל חלקו שיש לו בהתורה; פי כל-צדיק וצדיק יש לו חלק בהתורה, וכשנסתלק - נסתלק עם כל חלקו שיש לו בהתורה, על-כן קשה אז לומר תורה; ואף-על-פי-כן אמר אז תורה נפלאה.

מה שכתוב שם באות ד' על מאמר רבותינו זכרונם לבקרה: "מפני מה תלמיד-חכמים אין בניהם תלמידי-חכמים, על-שלא ברכו בתורה תחלה" - שמעתי ממנו זכרונם לבקרה עוד בזה, פי ההולדה נמשכת פפי המאכלים שאכל תחלה וכו', וצריך כל-אדם לברך ולקדש את בחינת ה'תחלה', דהינו מה שהוא תחלה וקדם לההולדה, דהינו האכילה וכל-עסקיו וכו', עד שנימשיך ההולדה בקדשה ובטהרה בראי; וזהו: "על שלא ברכו בתורה תחלה", שלא ברכו וקדשו בקדשת התורה את התחלה, דהינו מה שהוא תחלה וקדם לההולדה כנ"ל, פי צריך לברך

ולקדש את בחינת תחלת ההולדה הנ"ל בהתורה, ואז יהיה גם בנו תלמיד-חכם וכנ"ל.

ק"ג. מה שכתוב בהתורה המדברת מגדל אסור גזלה וחמדה אפלו במחשבה (בסימן ס"ט חלק א') פרוש על "הגזל את-חברו", שפרוש "ויליכנו אחריו אפלו למדי" דהינו "למודי ה'", הינו הבנים וכו', עין שם; שמעתי מפיו הקדוש שאמר שכן שמע שהיו לומדים בן הגמרא הנ"ל במקום ששמע.

ק"ד. שיף לסימן ער"ה בלקוטי חלק ראשון, המתחלת: "דע שכל-מצוה וכו' נעשה ממנה גר" וכו', עין שם. עתה שמעתי מאחד ששמע גם-כן זה הענין מפיו הקדוש, ובאר הדבר יותר קצת, שאמר שיש אחד שגר שלו אינו יכול לדלק פי אם איזה שעה, והוא מחפש עם הגר אותה שעה שדולק, ואחר-כך נקלה הגר ואין לו במה לחפש; ויש אחד שגר שלו דולק איזה שעות יותר, ויכול לחפש יותר, אבל אחר-כך נפסק; ויש שגר שלו דולק יום אחד, ויש שדולק עוד יותר ויותר; אבל יש אחד שיש לו הרבה גרות נפלאים כאלו שדולקים ומאירים לעולם ועד ואינם נכבים לעולם, והוא זוכה לחפש בגנוזא דמלכא תמיד, לעולמי עד ולנצח נצחים, אשרי לו.

והנה מזה מובן שגם אנשים פשוטים

פשוטים וזכים בעולם-הבא לחפש בגנוזא דמלכא, אבל החפוש שלהם הוא רק לפי שעה, כפי המצות שלהם; ובודאי גם זה הוא זכיה גדולה ונפלאה מאד מאד, כי אפלו כשמחפש בגנוזא דמלכא איזה שעה יוכל גם-כן למצא שם אוצרות נפלאים שיוכל לחיות בהם חיי עולם-הבא לנצח, אבל חיייו יהיה רק פפי מה שיומצא באותה השעה. אבל מי שזוכה שגרות מצותיו מאירין ודולקין יותר ויותר - בודאי ימצא רב טוב בגנוזא דמלכא יותר ויותר, וכן כל-אחד ואחד כפי מה שגרות מצותיו דולקין יותר. אבל הצדיק הגדול זוכה לחפש תמיד בגנוזא דמלכא, וגרות שלו לא יכפו לעולם ועד; ועוד יש בזה דברים בגו, ודי בזה.

ק"ה. דבר עם איש אחד שהיה רחוק מהשם יתברך מאד, ואמר לו שירגיל עצמו להתאמץ על ענינו. ואמר אז התורה "יש-הכל אשר נעשה על-הארץ" וכו' (בסימן ק"ט חלק א'), שמבאר שם שעל-ידי אנהה שמתאמחין לשוב אליו יתברך נפסקין מחבל הטמאה ונתקשרין לחבל הקדשה. וכן אמר אחר-כך עוד כמה תורות על אנהה, שהיא יקרה מאד.

ק"ו. שיף להתורה "מלא כל הארץ כבודו", שמעתי מאיש אחד מאנשי שלומנו ששמע מפיו הקדוש בבאור יותר קצת. והענין, שהאדם

תענוגים - כלם הם דרך ה'.
לב. על-ידי רנה של שמחה תהיה פר-
דעת.

לב. מי שמשלמין לו רעה תחת טובה,
הקדוש-ברוך-הוא מרחם עליו ונתן
לו שכל גדול בעבודת הבורא.

לה. לפי הגדלת מעשים טובים של
אדם - בן הקדוש-ברוך-הוא
מעמיק מחשבותיו של אדם, הינו
שנתן לו מח גדול.

חלק שני

א. דע, פי לכל העולמות ולכל נברא
יש לו קומה מיוחדת ובנוי מיוחד.
למשל: מין האריה - קומתו נבדל
ממין הצאן, הן בכחו, והן בכנף
איבריו, והן בקולו; וכן במין
האריה בעצמו יש הבדל בין כל
אחד ואחד, וכן בכל הנבראים.
וההבדלים הן כלם רמוזים בתמונת
האותיות ובצירופיהם, והזוהר
להבין את התורה יוכל להבין
רמזות כל ההבדלים שבין כל
הנבראים; וגם ידע התאחדותם,
הינו ראשיתם ותכליתם, פי
בראשית ובתכלית הם באחדות,
בלי הבדל.

ב. דע: לפי גדל ידיעת התורה וטובעי
העולם - בן נמסר ונשפעת העולם
תחתיו. ולפיכך היו נכנעים האריות
תחת דניאל, פי דניאל היה חכם
גדול, וכל רז לא אנסי לה, והיה
ידע טבע האריה; והטבע מתנהגת

בידיעת התורה, והיא תחת יד
הידיעה.

(אמר הפשטיק: שמעתי מפי מורנו ורבינו הרב רבי נתן ובר
צדיק לברכה, שזה האות ב' שכן לאות א' הקדוש לו, לפי
שמבאר שם: "והזוהר להבין את התורה יוכל להבין רמזות כל
ההבדלים וכו'", שזה הוא בחינת כל טבעי העולם, ועל-ידי
סובב הולך סיון ב': דע, לפי גדל ידיעת התורה וטבעי
העולם" - הינו כפי שזוהר להבין צירופי אותיות התורה; כי כפי
גדל הבנתו באותיות התורה ובצירופיהם וכו' - כמו בן גדלה
ידיעתו בטבעי העולם, והבן. ועין בלשון הלכות יורה דעה
הלכות מילה הלכה ה' אות כ"ג ואת כ"ד משם עד גמר ההלכה,
עין שם באור נפלא בזה ויבצע לך לעד.

והאמת שמי ששפטי בעין טובה, בעין אמת, בלב ישר - אין
קשה לו כלל. אדרבא, ראה מנה נפלאות גדלת השם וצדיקו
האמתיים, ולהתנגדים הדומים על צדיק עתה, הפביטם
מעקרא בספריו הקדושים ברע עין לחפש ולבקש עליה - לא
יפיק שום באור, פי אחר כל הדברים והאמת האלה תפס
ובקש תואנה ועליה לדבר על הצדיק הנ"ל ותלמידיו וזאת
יגן עליה. עתה בגאון ובזיו, אף אף-על-פי-כן לא יוכלו
להתאפק מלהביט מה ששמעתי מעט בזה, וקשקש קאי, ועד
ארגיע לשון שקר, ואמת ה' לעולם, ויצילנו מרוב פשיית,
באשר עד-הנה צורנו רחמי וחסדי, כל לא יעזבו לנצח, אמן
מן ויהי רצון.

ועין גם-כן בלשון א' סיון י"ט בתהוה "תפלה לחבוקק"
והבין קצת; ועין שם גם-כן סיון י"ז.

ג. על-ידי ההשגה שהאדם משיג
שהקדוש-ברוך-הוא הוא אחד ואין
שני לו, על-ידי-זה מכריח את
מלאכי מרום שגלמיו בגלם, ולילך
בשליחותו.

ה. כשבא לאדם הרהורי עבודה-זרה
והוא מבטל אותם במחשבת
אמונתו, אזי נעשה מהרהוריו
בחינת טל של ברכה. גם על-ידי-
זה המחש שלו נתקנס ואין נתפבל
לעולם; אפלו כשנתיגע המחש על-
ידי שמשוטט באיזה עיון עמק, אזי
הקדוש-ברוך-הוא מזמין לו
מחשבות הנתנים ניקח למחוי.

מבוג. מגבילה אחוי דר' אבא בר
כהן. ר' מונא. ר' מונא בר תנחום.
מונבז. ר' מנסא בר אידי. מטי. ר'
מיאשה. ר' מיאשה בר בריה דרבי
יהושע בן לוי. ר' מנשא. ר' מנשא בר
ימיה. ר' מישון בר נגרא. מלאי אביו
של ר' אלעזר. ר' מלוך ערבא. רב
מלפני. רב מלפני. רב ממין.

ר' מנא. ר' מנא בר תנחום. ר' מנא
דשאב. ר' מנא בצפורין. ר' מנא. ר'
מנאמן. ר' מנהמא בר זעירא. ר'
מנהמא. ר' מני דצור. ר' מני בריה
דר' יונה. ר' מני. ר' מני בר פטיש. ר'
מני בר חלקיה.

מנחם חברו של הלל. מנחם בן
סיגנאי. רב מנחם. ר' מנחם בר'
סימאי. ר' מנחם בן כפרי. ר' מנחם
אחיה דר' גוריון. ר' מנחם דמן גלנא.
מנחם יודפאה. ר' מנחם בן גופתא. ר'
מנחם איש כפר שערס. ר' מנחם בר
תנחום. ר' מנחם בן מבסימא אחוי
דיונתן קופה. ר' מנחם בן נפח. ר'
מנחם טלמאי. ר' מנחם חתניה דר'
אלעזר בר אבונא. ר' מנחמה. מנחם
בר' יהודה בר לוי.

רב מניומי. ר' מניומי בר חלקיה.
מניומי בריה דרב נחומי. מנימין בר
חייא. מנימין גר המצרי. מנימין
סקסקאה. מנימין בר איהי. רב מנסא
בר בריה דרב מנסא. רב מנסא ברבא.
רב מנשה. רב מנשה בר זביד. רב
מנשיא בר גדא. רב מנשיא בר

שגובלי. מנשיא בן עזת. רב מנשיא
בר ימיה. רב מנשיא בר ימיה
מדפתא. רב מנשיא בר יהודה. רב
מנשיא בן יעקב. רב מנשיא בר
תחליפא. רב מנשיא. רב מנשיא בריה
דרבא. מנשיא בר מנשה. ר' מנשי. ר'
מעדיא. רב מרדכי. ר' מריון. רב
מריון בר אבין. מרימר האחרון.
מרימר בר חנינא. בר מרינא. רב
מרינוס אביו של רב שבתאי. ר'
מרינוס בר אושעיא. רב מרינוס. רב
משון בר נגרא.

רב משרשיא בר חלקאי. רב
משרשיא. רב משרשיא בן רבא. רב
משרשיא בר חנין. רב משרשיא בריה
דרב אחא. רב משרשיא בר רב. רב
משרשיא בן בנו של רב אחא בר רב.
רב משרשיא בריה דרב חייא. רב
משרשיא ברב אמי. רב משרשיא
בריה דרב נתן. רב משרשיא בריה דרב
אידי. רב משרשיא ברב דימי. רב
משרשיא מתוסנאי. רב משרשיא בר
פקוד. רב משרשיא בריה דרב ביבי.
רב מתון. מתנא (או מתניא או מתניה) בן
שמואל. רב מתנא בן חרש. רב מתנה.
מתניהו בר יהודה. מוקרט, הקבור
יחד עם יונתן בן עוזיאל.

אות נ. נאנאי בריה דר' יוסף בר רבא.
[נאנאי] נגדא. ר' נהוראי. ר' נהוראי
אמורא. נהוראי בר שיגייא. אבא
נהוראי. ר' נהוראי סבא. רב נהילאי.
רב נהילאי בר אידי. נזירא בר נזירא.

זה יהיה נעשה אצלם כלי וציון לקבל בתוכם משנה תורה, חדושים דאורייתא, לחדש בשבת חדושי תורה בכפלים.

ותרחם עלינו, ותעזר לנו ברחמיך הרבים, ותשמרני שלא נהיה נכשלים בגאות חס ושלום, ונזכה להרגיש שפלותנו בכל האיברים תמיד. ותשפיע עלינו מאתך חכמה דעה בינה והשכל, באפן שנוכל להפיק דרכי הענוה באמת בלי שטויות ושיקרים. עד שנוזכה לענוה שלמה באמת לאמתו. ותושיענו ברחמיך הרבים, ותשמר את פינו מלשון הרע ורכילות ומפל מיני דבורים פגומים, שלא יצא מתוך פינו שום דבור רע על שום בר ישראל שפעולם, ולא שום דבור פגום כלל.

אלהי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, ותהיה בעזרנו שלא יזיק לנו פגם הדבור והלשון הרע של בני העולם, שלא נהיה נלפדים בגאונם על-ידי חטאת פיהם חס ושלום. ומעתה תעזר לנו ולכל ישראל שנהיה נשמרים מפגם הדבור, ונזכה כלנו לקדש את פינו תמיד בקדשה גדולה. ותשמרנו מגאות וגדלות, ותעלה את השכינה מגלותה אשר ירדה בגלות גדול על-ידי פגם הגאווה הבא על-ידי עון לשון הרע חס ושלום. רחם עלינו למען שמך, ועזרנו מעתה לתקן כל זה, ותשמרנו ותצילנו מעתה מעון

לשון הרע החמור מאד, ומכל מיני פגם הדבור, ונזכה לקדש את דבור פינו בכל מיני קדשות. ועל-ידי-זה נזכה לקבל הארת שבת קדש מפקחי הדור האמתיים בשלמות, ותציל אותנו מכל מיני גאות ונבחות וגסות הרוח, ותזכנו לענוה אמתיית בשלמות, ונזכה לחיים אמתיים חיים דקדשה, ולרפואה שלמה בגוף ונפש, ולתשובה שלמה מאהבה הנמשך מקדשת שבת קדש. ותשביענו מטובך, ותזכנו לטעם טעם קדשת שבת המחיה את כל העולמות, כאמור טועמיה חיים זכו. ותשפיע עלינו חיים ארוכים חיים טובים, חיים שיש בהם יראת שמים, חיים שנוזכה בהם לסור מרע לגמרי, ולשוב בתשובה שלמה באמת, ולעבד אותך באמת ובלב שלם ובענוה אמתיית כל ימי חיינו אנחנו וזרענו מעתה ועד עולם, עד שנוזכה לחיים נצחיים, ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים. אמן נצח סלה ועד.

תפילה נט

מיוסד על תורה נ"ט בליקוטי מוהר"ן

"אשרי שומרי משפט עשה צדקה בכל עת. צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך". רבונו של עולם מלא רחמים, אוהב משפט. ופני ברחמיך הרבים למשפט דקדשה, שאזכה לשפט עצמי בכל עת על כל הדברים אשר אני עושה, ולחשב דרכי

ולישב דעתי היטב בכל יום ויום, להשפט בעצמי הן על העבר הן על העתיד, עד שאזכה להוציא משפטי לאור, לברר לי דרך ישרה שאלך בה, באפן שאזכה לעשות רצונך ולשמר חקיך ומשפטיך באמת, ולא איגע לריק ולא אלד לבהלה, ולא אטה מן המשפט האמת והישר, ולא אטעה את עצמי חס ושלום רק אזכה לשפט ולדון את כל עסקי ומעשי באמת לאמתו, למען אזכה לשוב אליך באמת כרצונך הטוב. "במשפטיך חייני ואשמרה עדות פיד". חוס וחמל עלי בחסדיך העצומים, ותזכני שיהיה יצר הטוב שופטי. ואזכה להתבודד בכל יום ולהסתפל על עצמי היטב היטב, ולרחם עלי ולהשפט בעצמי על כל המעשים אשר עשיתי מעודי עד היום הזה, ולחשב עצות ותחבולות, איך למלט נפשי מני שחר, ולקבל עלי קבלה חזקה בלב שלם באמת לשמר מצותיך וחקיך ומשפטיך תמיד, עד שיתלהב לפי בהתלהבות גדול וחזק מאד אליך באמת כרצונך הטוב, עד שאזכה על-ידי התלהבות הלב לכלות ולשרף ולבער כל הרע שנאחז בי, הן הרע שנאחז בי על ידי מעשי הרעים, הן הרע שנאחז בי על ידי אחרים, שאני עוסק לדבר עמהם ביראת שמים לקרבם לעבודתך, באשר גזרת עלינו על ידי חכמיך הקדושים שכל אחד

מישראל מחיב להשתדל לקרב בני אדם לעבודתך, כי כל ישראל צריכים זה בזה. אבל אתה יודע רבוי המניעות שיש על זה, וגדל התגרות הרע שמתגרה בזה האיש העוסק לקרב רחוקים לעבודתך, כי הרע של אלו האנשים רוצה להתאחז בלב המקרבם חס ושלום, להטות לכבו חס ושלום מהשם יתברך.

על כן באתי לפניך להפיל תחנתי מול קדשתך, שתרחם עלינו ברחמיך הרבים ותחמל עלינו בחמלתך הגדולה, ותשפיע עלינו חכמה ובינה ודעת דקדשה, וימשך עלינו מעין החכמה היוצא מבית יי, ותזכנו למשפט דקדשה, ולכלכל דברינו במשפט, עד שיתעורר אש המשפט וישרף כל הרע של כל הרחוקים המתקרבים לעבודתך על ידנו. ויהיה לנו כח להחזיר אנשים רבים בתשובה שלמה לפניך ולקרב נפשות רבות לעבודתך באמת ולבנות מהם היכל הקדש, לגדל ולרומם ולנשא ולהעלות כבודך הגדול על ידם, כי זה עקר כבודך כשהרחוקים מתקרבים לעבודתך, כמו שכתוב: "רם על כל גוים יי על השמים כבודו". ולא יזיק לנו הרע שלהם כלל, רק נזכה להכניע ולשרף ולבער הרע מלבבנו על-ידי אש המשפט דקדשה, ויתלהב הלב בהתלהבות גדול וישב על פסא המשפט, ויהיה נשרף כל הרע לגמרי,

תקון הכפלי

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שפדורנו ולכל הצדיקים האמתיים שזכני עפר קדושים אשר בארץ המה ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבנו נחמן מן פיגא זכותו תגן עלינו, אמן.

והריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קדושא בריך הוא ושכינתיה ברחילו ורחימו על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

לכו נרננה ליהנה. נריעה לצור ישענו: ונקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו: כי אל גדול יהנה. ומלך גדול על-כל-אלהים:

מז * מכתם לדוד שמרני אל כִּי-חֲסִיתִי בך: ב אמרת ליהנה אדני אתה טובתי בל-עליך: ג לקדושים אשר-בארץ המה ואדירי בל-חפצי-כם: ד ירבו עצבותם אחר מהרו בל-אסיר נספיהם מדם ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהנה מנת-חלקי וכוסי אתה תומיק גורלי: ו חבלים נפלו-לי בנעמים אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהנה אשר יעצני אף-לילות סרוני כליותי: ח שויתי יהנה לנגדי תמיד כי מימיני בל-אמוט: ט לכן שמח לפי ויגל בבוהי אף-בשרי ישפן לבטח: י כי לא תעזב נפשי לשאול לא-תתן חסיד חסידך לראות שחת: יא תודיעני ארח חיים שבע שמחות את-פגיו נעמות בימני נצח:

כב * לדוד משפיל אשרי נשוי-פשע בסוי חטאה: ב אשרי-אדם לא

יחשב יהנה לו עון ואין ברוחו רמיה: ג כִּי-הִתְרַשְׁתִּי בְּלוֹ עֲצָמִי בְּשֹׁאֲנִי בַל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי לדך נהפך לשדי בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך ועוני לא-כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ליהנה ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל בל-חסיד א אליך לעת מצא וְכִלְשָׁף מִים רַבִּים אֲלֵיוֹ לֹא יָגִיעוּ: ז אתה סתר לי מצר תצרני רגי פלט תסובבני סלה: ח אשפילך א ואורך בדרוך-ו חלף איצעה עליך עיני: ט אל-תהיו ב כסוס כפרד אין הבין במתג-ורסן עדיו לכלום בל קרב אליך: י רבים מכאובים לרשע והבוטח ביהנה חסד יסובבנו: יא שמחו ביהנה וגילו צדיקים והרנינו בל-ישרי-לב:

מוא * למנצח מזמור לדוד: ב אשרי משפיל אל-הל ביום רעה ימלטהו יהנה: ג יהנה י שמרנה ויחיהו אשר ואשר בארץ ואל-תתנהו בנפש איביו: ד יהנה יסעדנו על-ערש דוי בל-משפכו הפכת בחילו: ה אני אמרתי יהנה חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך: ו אויבי יאמרו רע לי מתי זמות ואבד שמו: ז ואם-בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ-און לו יצא לחוץ ידבר: ח יחד עלי יתלחשו בל-שנאי עלי יחשבו רעה לי: ט דבר בליעל יצוק בו ואשר שכם לא-יוסף לקום: י גם-איש שלומי א אשר-בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי

עקב: יא ואתה יהנה חנני והקימני ואשלמה להם: יב בזאת ידעתי כי חפצת בי כי לא-ירע איבי עלי: יג ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם: יד ברוך יהנה אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן:

מב * למנצח משפיל לבני-קרח: ב כאל תערג על-אפיקי-מים בן נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה נפשי אלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים: ד היתה-לי דמעתי להם יומם ולילה באמר אלי בל-היום איה אליהך: ה אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבר בסף אדדם עד-בית אלהים בקול-רננה ותודה המון חוגג: ו מה-תשתוחחי נפשי ותחמי עלי הוהלי לאלהים כיעוד אודנו ישועות פניו: ז אלהי עלי נפשי תשתוחח על-פן אזכרך מארץ נהן וחרמונים מהר מצער: ח תהום-אל-תהום קורא לקול צנורך בל-משפריך וגליך עלי עברו: ט יומם יצה יהנה חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חי: י אומרה לאל סלעי למה שכתתני למה-קדר אלה בלחץ אויב: יא ברצח בנעצמותי חרפוני צוררי באמרם אלי בל-היום איה אליהך: יב מה-תשתוחחי נפשי ומה-תחמי עלי הוהלי לאלהים כי עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

נב * למנצח אל-תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את-הבית

להמיתו: ב הצילני מאיבי אלהי ממחקומי תשגבני: ג הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני: ד כי הנה ארבו לנפשי נגורו עלי עזים לא-פשעי ולא-חטאתי יהנה: ה בלי-עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה: ו ואתה יהנה אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד בל-הגונים אל-תחן בל-בגדי און סלה: ז ושובו לערב יחמו כפלב ויסובבו עיר: ח הנה יביעון בפייהם חרבות בשפתותיהם כימי שמע: ט ואתה יהנה תשחק-למו תלעג לכל-גוים יעזו אליך אשמרה כי-אלהים משגבי: יא אלהי חסדו חסדי יקדמני אלהים יראני בשררי: יב אל-תהרגם פן-ישכחו עמי הניעמו בחילך והורידמו מגגנו אדני: יג חטאת-פימו דבר-שפתימו וילכדו בגאונם ומאלה ומפכש יספרו: יד בלה בחמה בלה ואינמו וידעו כי-אלהים משל ביעקב לאפסי הארץ סלה: טו ושובו לערב יחמו כפלב ויסובבו עיר: טז המה יענו יניעון לאכל אם-לא ישבעו וילינו: יז ואני אשר עזך וארגן לבקר חסדך כי-היית משגב לי ומנוס ביום צר-לי: יח עזי אליך אומרה כי-אלהים משגבי אלהי חסדי:

עז * למנצח על-יחיו ידותון לאסף מזמור: ב קולי אל-אלהים ואצעקה קולי אל-אלהים והאזין אלי: ג ביום צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם

נפשי: ^ה ואזכרה אלהים ואהמיה
אשיחה ^ו ותתעטף רוחי סלה: ^ה אחזת
שמרות עיני נפשמתי ולא אדבר:
^ו חשכתי ימים מקדם שנות עולמים:
^ז ואזכרה נגינתי בלילה עם-לכבי
אשיחה ויחפש רוחי: ^ח הלעולמים
ינח ^א אדני ולא-יסיף לרצות עוד:
^ט האפס לנצח חסדו גמר אמר לדר
דר: ^י השבח חנות אל אם-קפץ באף
רחמי סלה: ^{יא} ואמר חלתי היא
שנות ימין עליון: ^{יב} ואמר אֶזְכֹּר
מעללי-יה ^{יג} פי-אזכרה מקדם פלאף:
^{יד} והגיתי בכל-פעלך ובצללותיך
אשיחה: ^{טו} אלהים בקדש דרבך מי-
אל גדול כאלהים: ^{טז} אתה האל עשה
פלא הודעת בעמים עזך: ^{טז} גאלת
בזרוע עמך בני-יזעקב ויוסף סלה:
^{יז} ראוב מים ^{יח} אלהים ראוב מים יחילו
אף ירגזו תהמות: ^{יח} זרמו מים ^{יח} עבות
קול נהנו שחקים אף-תצציד יתהלכו:
^{יט} קול רעמך ^{יט} בגלגל האירו ברקים
תכל רגזה ותדעש הארץ: ^כ פים דרפך
ושבילך ושכילך במים רבים ועקבותיך
לא נדעו: ^{כא} נחית כצאן עמך ביד-
משה ואהרן:

כחציר יחלף: ^א בבקר יציץ וחלף
לערב ימולל ויבש: ^ב פי-כלינו באפך
ובחמתך נבלנו: ^ג שתי שתי עונתנו
לנגדך עלמנו למאור פניך: ^ד כי כל-
ימינו פנו בעברתך פלינו שנינו כמו-
הגה: ^ה ימי-שנותינו בהם שבעים שנה
ואם בגבורת ^ו שמונים שנה ורהבם
עמל ואון פי-גז חיש ונעפה: ^ז מי-
יודע עז אפך וידיעתך עברתך:
^ח למנות ימינו פן הודע ונבא לבב
חכמה: ^ט שובה יהנה עד-מתי והנחם
על-עבדיך: ^י שבענו בבקר חסדך
וגרנגה ונשמחה בכל-ימינו:
^{יא} שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו
רעה: ^{יב} יראה אל-עבדיך פעלך
והדרך על-בניהם: ^{יג} ויהי ^{יד} נעם אדני
אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה
עלינו ומעשה ידינו כוננה:
כה ^א הודו ליהנה קראו בשמו
הודיעו ^ב בעמים עלילותיו:
^ג שיריו-לו זמרו-לו שיחו בכל-
נפלאותיו: ^ד התהללו בשם קדשו
ישמח לב ^ה מבקשי יהנה: ^ו דרשו
יהנה ועזו בקשו פניו תמיד: ^ז זכרו
נפלאותיו אשר-עשה מפתיו
ומשפטי-פיו: ^ח זרע אברהם עבדו בני
יעקב בחייו: ^ט הוא יהנה אלהינו
בכל-הארץ משפטיו: ^י זכר לעולם
בריתו דבר צוה לאלף דור: ^{יא} אשר
ברת את-אברהם ושבועתו לישחק:
^{יב} ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית
עולם: ^{יג} לאמר לך אתן את-ארץ-
בנען חבל נחלתכם: ^{יד} בהיותם מתי

מספר כמעט וגרים בה: ^א ויתהלכו
מגוי אל-גוי מממלכה אל-עם אחר:
^ב לא-הניח אדם לעשקם ויזכח
עליהם מלכים: ^ג אל-תגעו במשיחי
ולנביאי אל-תרעו: ^ד ויקרא רעב על-
הארץ כל-מטה-לחם שכר: ^ה שלח
לפניהם איש לעבד נמכר יוסף:
^ו ענו בכבל רגלי רגלו כחל באה
נפשו: ^ז עד-עת בא-דברו אמרת
יהנה צרפתהו: ^ח שלח מלך ויתירהו
משל עמים ויפתחהו: ^ט שמו אדון
לביטו ומשל בכל-קנינו: ^י לאסר
שריו בנפשו וזקניו יחכם: ^{יא} ויבא
ישראל מצרים ויעקב גר בארץ-חם:
^{יב} ויפסר את-עמו מאד ויעצמהו
מצרי: ^{יג} כה הפך לבם לשנא עמו
להתנכל בעבדיו: ^{יד} שלח משה עבדו
אהרן אשר בחר-בו: ^{טו} שמו-כם דברי
אתותיו ומפתים בארץ חם: ^{טז} שלח
חשך ויחשך ולא-מרו את-דברו דברו:
^{יז} כה הפך את-מימיהם לדם וימת את-
דגתם: ^{יח} שרץ ארצם צפרדעים בחריו
מלכיהם: ^{יט} אמר ויבא ערב פנים
בכל-גבולם: ^כ נתן גשמייהם כרד אש
להבות בארצם: ^{כא} ויך גפנם ותאנתם
וישפר עץ גבולם: ^{כב} אמר ויבא
ארבה וילק ואין מספר: ^{כג} ויאכל
כל-עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם:
^{כד} ויך כל-בכור בארצם ראשית לכל-
אוגם: ^{כה} ויוציאם בכסף וזהב ואין
בשכטיו כושל: ^{כו} שמח מצרים
בצאתם פי-נפל פחדם עליהם:
^{כז} פרש ענן למסך ואש להאיר לילה:

מ שאל ויבא שלו ולחם שמים
ישביעם: ^א מא פתח צור ויזובו מים
הלכו בעצות נהר: ^ב פי-זכר את-דבר
קדשו את-אברהם עבדו: ^ג ויוצא
עמו כששון ברנה את-בחייו:
^ד וייתן להם ארצות גוים ועמל
לאמים יירשו: ^ה מה בעבור ^ו ישמרו
חקיו ותורתיו ינצרו הללויה:
קלז ^א על נהרות ^ב בכל שם ישכנו
גם-בכינו כזכרנו את-ציון:
^ג על-ערכים בתוכה תלינו כנורותינו:
^ד כי שם שאלנו שובינו דברי-שיר
ותוללנו שמחה שירו לנו משיר
ציון: ^ה אף נשיר את-שיר-יהנה על
אדמת נכר: ^ו אם-אשכחך ירושלם
תשכח ימיני: ^ז תדבק-לשוני ^ח לחכי
אם-לא אזכרכי אם-לא אעלה את-
ירושלם על ראש שמחתי: ^ט זכר
יהנה ^י לבני אדום את יום ירושלם
האמרים ערו ^{יא} ערו עד היסוד בה:
^{יב} בת-בכל השודה אשרי שישלם-לך
את-גמולך שגמלת לנו: ^{יג} אשרי ^{יד}
שיאחו ונפץ את-עלליך אל-הסלע:
כג ^א הללויה ^ב הללו-אל בקדשו הללויה
ברקיע עז: ^ג הללויה בבבורותיו
הללויה כרב גדלו: ^ד הללויה בתקע שופר
הללויה בגבל וכנור: ^ה הללויה בתף
ומחול הללויה במנים ועגב: ^ו הללויה
בצלצלי-שמע הללויה בצלצלי תרועה:
^ז כל הנשמה תהלל יה הללויה:
מי יחן מציון וישעת ישראל: ^ח בשב וזהה
שבות עמו, גל יעקב ישמח ישראל: ^ט ותשועת
צדיקים מקוהו. מעותם פעת צרה: ^י ויעזרם יהנה
ויפלטם. ויפלטם מרשעים וישעם כי חסו בו:

לקוטי

תפלה לחבוק יט

מוהר"ן

כה:

בתכלית הרחוק מהתפלה, עכשו נתקרב בתכלית הקרוב, כי התפלה הפך את התבה. וזה שנקרא ברתיקלא - בתיקול דוקא הודיע את זאת: מה אית לבו בחדר קרשילתא דאתא דרבי חנינא בן דוסא דעתיא לשדא בה תכליתא לצדיקא לעילא דאתי:

(עד כאן לשון רבנו ז"ל)

[סיום המשפט, דהינו: רב יהודה הנראה משמע, ושאר המאמרים באלה, המובאים שם בבבאיתא אחר מאמרי רבה בר בר חנה, שהם: אמר לי רבנא בר נתן (וכ'), ומעשה ברבי אליעזר דרבי יהושע - הכל יבוא על גבול בספר לקוטי חנינא בסיון ג' דף יח. דף נא ראה שם, תבטא מרעע לנפשי:]

עד הנה עוררנו רחמיו לסים מאמרי המשפט, אשר הסתירו בהם גנואי דמלכא בלחו חנאי ובלחו אמורי. כען אציתו למלוי דגמיון בהדרתא, שפר עלה לחויה באפי מלכותא. בהבטתא יגלה לבון קצת להודיעתא, נגדלת הבורא גמיון עליון הצפונים בספרא דצניעותא. אתיא ותמתיא די עבר עמנא אלקא שמיא לגלות לנו עמיו דאורייתא, בדרך נפלא ונורא השווה לכל נפש זכות להתקרב עליהם לדי ברא בלא למעבר לה רעותא. בדרך שמה לעלא מן כל ברכותא ושיירתא:

ספרא דצניעותא

יט

תפלה לחבוק חביא על שגינות וכו': (תבטק ז)

איתא בספרא דצניעותא פרקא קדמא (נדר חריב דף קטז): עד לא תוי מתקלא, לא תוי משגיחין אפין באפין:

א כי קשה להעולם: על מה צריך לנסע להצדיק לשמע מפי, הלא אפשר לעין בספרים דברי מוסר! אך באמת הוא תועלת גדול, כי יש חלוק גדול בין השומע מפי הצדיק האמת בעצמו, ובין השומע מפי אחר האומר בשמו, מכל-שכן כששומע מפי ששומע מפי השומע, כי יורד בכל פעם מדרגא לדרגא, רחוק מפי הצדיק, וכן בין השומע מפי הצדיק למען בספר, הוא חלוק גדול ביותר:

ב כי צריך לזכר את הפנים, שייכל כל אחד לראות את פניו בפנים שלו כמו במראה, עד אשר בלא תזכרה ובלא מוסר יתחנך חברו תפך על מעשיו, רק ממה שצופים בפנים שלו, כי עלידי שצופים בפנים שלו, יראה את עצמו כמו במראה, איד פניו משקע בחשך:

ג כי גדל יקר הערך של לשון הקדש, שבו נברא העולם, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (ב"ר פ"ח ח"א בפרי"י): לואת יקרא אשה, כי מאיש לקחה זאת (בראשית ז) - לשון נופל על לשון, מכאן שנברא העולם בלשון הקדש. וזה בחינת הנה, בחינת (תהלים ט): וְלִלְכָה לְלִלְכָה יתקו; הנה בחינת הדבור של לשון הקדש, שבו נברא העולם. וזה בחינת: לואת יקרא אשה; הנה הדבור, כמו (בראשית

טו): וזאת אשר דבר להם. ועלידי לשון הקדש רוממנו מכל הלשונות, שכל הלשונות העמוס נופלים עלידי לשון הקדש, הנה שהרע שיש להלשון של האמת אחיה בו, נתבטל ונפיל עלידי לשון הקדש, ואין לו שליטה על ישראל, וזה בחינת: לשון נופל על לשון:

והרע הכולל, שכל הרעות של שבעים לשון בלולין בו, דהינו תבערת המדירה של האות נאוף, שכל השבעים לשון משקעים ובלולין בו, טפל ונתבטל, ואין לו שליטה עלידי לשון הקדש. וזה בחינת: מדירה של שבעין בוכבין הנזכר בזהר הקדוש (ויקרא דף תא), הנה הרע הכולל, שהוא תבערת המדירה של האות נאוף, שכל השבעין אמות בלולין בו. וזה בחינת חשמ"ל: חיות אש ממלכות (תהלים ט). חיות אש - בחינת חנה, אשה; הנה בחינת לשון הקדש ב"ל, שעלידו מתמלל ומשתמר אש המדירה של שבעין בוכבין. וזה בחינת מ"ל מ"חשמ"ל, שהם בחינת מדירה של שבעין בוכבין, שנשמלל ונתבטל עלידי לשון הקדש, כי עלישם זה נקרא לשון הקדש, כי כל מקום שאהה מוצא נדר ערוה, אהה מוצא קדשה (ב"ר קדושם ט' ד"ה), וזה שפרש רש"י (בראשית טו): עיבן יעוביאש את אביו ואת אמו ודבק באשתו - מכאן שנאמר להם ערויות, רוח הקדש אומרת בן, רוח הקדש הנה לשון הקדש (א), כמו (תהלים ט): וברוך פיו כל צבאם, שעלידי לשון הקדש נאמר ונתקשר התאווה של האות נאוף, הנה המדירה של שבעין בוכבין, שאין לו שליטה על ישראל עלידי לשון הקדש, בבחינת לשון נופל על לשון ב"ל, שהרעות שמות (ט) נתבטל עלידי רוח הקדש.

(א) עין נדר אחרי דף טא. (ב) סוה דף ג.

לקוטי הלכות

נפילת אפים הלכה ד

ארח חיים

בי עקר תקון המסדר והמליש הוא על-ידי השמחה, כי המסדר והמליש הוא בחינת 'קתר' ששם מקור השמחה, בחינת (ישעיה לה, י): "ושמחת עולם על ראשם", "על ראשם" דקא, זה בחינת 'קתר' שהוא למעלה מהראש שהוא בחינת המחין. כי השמחה מרחבת המחין ואז יש להם כח לסבל מה שמשגיגין מאור האין סוף ולכלי להרס את הגבול, אבל העצבות, חס ושלום, מצמצם את הדעת עד שהוא קטן מהכיל את האור, ואז אינו יכול לסבל אפילו מעט ניצוצי האור שמאירין לו, ויכול להרס את הגבול, חס ושלום. ועל-כן עקר ההשגה על-ידי השמחה, בבחינת (שם ב): "אין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה".

עקר השמחה על-ידי השמחה

ג. ויבין בן שבט ויום-טוב ושאין זמים שאין אומרים בהם תחנון אין בהם נפילת אפים. כי שבת הוא מעין עולם הבא שאז תגדל השמחה מאד, בחינת (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו", בחינת (שם כה, ט): "ואמר ביום ההוא וכי זה ה' קיינו לו נגילה ונשמחה בישועתו" וכי, וכן ביום-טוב וכל הימים שאין אומרים בהם תחנון - כלם הם בחינת ימים טובים שמאיר בהם הארת שבת. ועל-כן אין אומרים אז ודי ואין נופלים אז על פניהם, כי אז אין שליטה להקלפות שהם בחינת עצבות, ועל-כן אז השמחה בשלמות, ואין צריכין אז לירד לעמקי הקלפות להעלות השמחה משם, כי אז אין להקלפות שהם העצבות שליטה כלל, ואז נחזיר בחינת שלמות השמחה שלעתידי כנ"ל, ועל-כן אז ממילא זוכין להשיג אור אין סוף בבחינות הנ"ל, שעקר השגתו על-ידי השמחה, כי אז הם ימי שמחה ואין צריכין אז לירד להעלות ולברר השמחה מהקלפות, כי אז אין להקלפות שהם העצבות שום שליטה כלל, ואז מאיר השמחה ממילא מעצם תוספת קדושה שבאותו היום, שזאת התוספת קדושה של אלו הימים שאין אומרים בהם תחנון הוא בחינת שבת שהוא מעין עולם הבא, שאז הוא עקר השמחה, ועל-ידי זה נכללין באור האין סוף בבחינות הנ"ל, ואין צריכין

שאינו אומרים תחנון אין צורך להחיות השמחה מסקלפות

אז ודי דברים ולא נפילת אפים כלל, מחמת גדל השמחה שמאיר אז כנ"ל:

ד. וזה בחינת פורים, שעקר מצות פורים הוא לשמח בכל עת, לשמח את עצמו בכל מיני שמחה, כמו שכתוב (אסתר ט, כב): "לעשות אותם ימי משתה ושמחה", וכמו שנהגים כל ישראל לשמח בכל מיני שמחות בפורים, שזהו עקר מצות פורים. כי עקר הכניעת הסטרא אחרא שהוא זמנת הנחש הוא בפורים, כי אז מכניעין קלפת הקן-מלך שהוא עקר זמנת הנחש שנמשך על-ידי חטא עין הדעת, שמשם אחיזת הקן הרשע, ימח שמו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תלוי קלט:): "הקן מן התורה מנין, שנאמר (בראשית ג, יא): 'המן העץ' וכי נמצא, שהמן הרשע ימח שמו הוא בחינת פגם עין הדעת טוב ורע שעל-ידי זה נמשך זמנת הנחש. ועקר זמנת הקן זמנת הנחש, הוא בחינת עצבות ומרה שחורה שמתגברת בכל עת על ישראל ואינם מניחים אותם לשמח, כי עקר הסטרא אחרא הוא עצבות כנ"ל, שזה נמשך מפגם עין הדעת, בחינת (שם ג, י): "בעצבון תאכלנה" שנגזר אז, בחינת (שם ג, י): "ותעצב אל לבו" הנאמר ברור המבול, שכל זה נמשך על-ידי פגם עין הדעת, כידוע.

בי עקר הקדושה הוא שמחה, דהינו לשמח בהשם-יתברך, כי מי שיש לו אמונה שלמה בהשם-יתברך בודאי ראוי לו לשמח תמיד בהשם-יתברך, וזה הדבר אי אפשר לבאר בקצב, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלביה, וכבר מבאר בדברינו מזה כמה פעמים. והמן ועמלק שהם בחינת המחקרים והכופרים, מהם נמשך עקר העצבות והמרה שחורה.

בי עקר השמחה היא שמחת המצות, בחינת (תהלים יט, ט): "פקודי ה' ישרים משמי לב", ומי שמאמין בהשם-יתברך ובתורתו הקדושה בתמימות ובכפישטות כמו שכל ישראל מאמינים, בודאי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשית המצות, שאנו זוכין לעשות נחת רוח ליצרנו ובוראנו יתברך, ואנו קונים לנו חיי עולם

עקר מצות פורים לשמח את עצמו בכל מיני שמחה

מי שיש לו אמונה שלמה בודאי ראוי לו לשמח תמיד בהשם-יתברך, וזה הדבר אי אפשר לבאר בקצב

עקר השמחה היא שמחת המצות

גיד הנשה פרק שביעי חולין

עין משפט
גר מצות

א [טו"ש"ע י"ד סימן ג'
 סעיף ב']:
 צ"ג ב מ"י פ"ח מהלכות
 מאכלות אקורות
 הלכה א והלכה ה סמג
 לאזין קט':
 צ"ד ג מ"י פ"ג מהלכות
 אבות הטומאה הלכה
 א':
 צ"ה ד מ"י פ"ד מהלכות
 מאכלות אקורות
 הלכה יח ופ"ח הלכה ה:

תורה אור השלם
1. נבלה וטרפה לא
יאכל לטמאה בה אני
ויקרא כב ח
2. וכל בדיקה מפרסת
פרסה ושסעת שסע שתי
פרסות מעלת גרה
בבדיקה אתה תאכל:
דברים יד ו

דבינו גרשום

אפי' לא קדם וסילקו
כלומר אפי' לא קדם
לסילקו אם אנו נותן
עם בחיבתו וברכשו הוה מן
המקובל ודבר אחר
דבר אחר וסאנינו
מיוהר עליו כלומר אם
אנו נותן עמו כעבור:
וסכר ר' יהודה איסור
הוא איסור כלומר
איסור (גיד) [גיד] חל
על איסור (גיד) [סומא]
כלומר שסומא הוא נאסר
הנה ובסוף נאסרה
הגם כהנה נאסרה
ואחרי איסור כהנה נאסרה
על איסור ודל. דיקא
ומי דקתא ודל מבני
ערבא נאסר על הגשה
כלומר דמשרו חומרא
דאסורו ודל מבני נח
לילי אסורו טבאני

[illegible]

קִימוֹן שֶׁל מִיט לְבָסוֹן דְּרֹאֲקִין
עָלִיו וְנִסְבְּלִין חֲסוֹנוֹ וְלֹא אִמְרֵי
שֶׁזְּכָלֵנוּ עוֹן כִּין וְנֶכֶן וְיִטְרֵן
לְדַחֵם מִיָּרִי כְּגוֹן שֶׁלֹּא הִיא

אֶפְיֹלוֹ תִּימָא לֹא קִדְּרִי
דְּבֵר אַחֵר ^א וְכֹל מִין
אֶת מִינוֹ כְּמִי שְׁאִינוֹ
וּמִכְבֹּל: ^ב מִתְנִי' יְהוֹ-
בְּמִתָּה דְּכִין הַיְּהוּדָה ^א
ר' יְהוּדָה וְהֵלֵא מִכְּבִי
וְעִידִין בְּחִמָּה מִמָּוֶה
בְּסִינִי נֶאֱמָר אֵלֶּא שֹׁכֵב
ר' יְהוּדָה אִיסוּר חֵלֶן
יְהוּדָה אוֹמֵר ^א יִכּוֹל
מִשְׁמַם בְּגָדִים בְּכִית
יִנְבֵּאל וְטִרְפָּה לֹא
שְׂאִיסוּרוֹ מִשּׁוּם
שְׂאִין אִיסוּרוֹ מִשּׁוּם
מִשּׁוּם כִּל תֶּאֱכֹל טָמֵא
בְּגִידֵי תַּעֲסֵם וְעוֹ
אִיסֵּר אִיסוּר טוֹמָא
אִין בְּגִידֵי בְּנוֹת
הַנֶּזֶף כִּל בְּחִמָּה
שֶׁתִּים ור"ש דְּפִיכּוֹר
בְּנוֹת תַּעֲסֵם וְקִסְבֵּר
וְאִיסוּר טוֹמָא בְּהִרְיָ
יִתְרָה נֹהֵג בְּשִׁילִי
אִמְרָה אוֹמֵר אִין נֹהֵג
הֵי מִלִּי גְבִי מְהוּרֵי
בְּחִמָּה תֶּאֱכֹלוּ אִבִּי
מִצִּית אִמְרָה דְּהַרְוִי
וְהַנֶּזֶף ^א עַל אִלוֹ מִצִּית
הַמֵּת וְעַל כּוֹת מִן
עַל מֵת מִלֵּא עַל
וּא"ד יִחְנֵן לֹא בְּצִר
נִתְקַשְּׁרוּ אֲבִירֵי בְּנוֹת
קִדְּמֵי אַע"ג דְּאִיסוּר
גִּיד חִיל עֲלֶיהָ ^א שְׁכֵן
יִדְּקָב נָמִי קִדְּתָנִי ^א
יַעֲקֹב נֶאֱסַר דִּין הַנֶּזֶף
מִתּוֹרַת לָהֶם גּוֹפֵא ^א
בְּחִמָּה מִמָּוֶה רְבִי

בפרק כל הבשר (לקמן דף קה.) גבי כוית צשר שפנל למחך יורה של
החלב אמר רב צשר חלב מותר ואי אמרת אפשר לקוחטו אסור
אמאי חלב מותר חבלה היא פירוש חבלה שנגזל צשר נעשה
נגלה ובשפנלנו א"כ אסור כל החלב מפני שהוא מיון:

סל את מינו כמי שאינו ואת שאינו מינו רבה עזרי ומבשרו.
הקדש צ"ח פסירם צלחם פסירם תלוקה בהמה (מסכת כהן)
תלוקה צ"ח של ע"ה משקין מים וסוכר וזו רובע מים (סוכה כו)
השקד ואי רובע צ"ח י"א לא בר קיבולו טומאה הוא והנך מיעוטא
ממאס מילי בדרבא וקומחא לא עז אלל נעלז בו פטור אלל לקדשה
הוא צ"ח מינו ומיעור והשקא פסירי עזרין רובע אחת לא קומחא כ"ח
אלת מינו כמי שאינו ושאינו מינו דהיינו הגזר רב על מים טמאים
מיעוטא נעלזת וקומחא פטור רוב צנעל אמות מים טמאים וי"א
רובע מילי דהשקא אינו נאסר אלל מנה המיקור שמעבר בו וי"א
אפשר להבדילו וכל מקום ששמו הימור הוא ולפיכך שייך לומר
אלל כח אלל הנה דמיו עזר מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח
המקום מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח מנוח
טומאה כמו פסירם כסמך במסקא ואמר דיקא נמי דקמי' ו' וכן'
המיקור אלל ע' המיקור ככל מקום והנהל הכהן רבינו עזראל ד"ח יעשר ד'
המיקור מותר אלל ו' והנה פסיר' ו' יהודה ואלל אלל נאסר עזר
כול להקשות דלמרינן בפרק בהמה המקשה (לעיל דף ע"ה) הפילה
רובע למי' דהנה דלוקא רובעא גריס בהמה וטמאה להחריב ד'
הנה דהנה אלל כח תלך שור אלל כשכ' שו' ואלו אלל הנה
הנה דהנה אלל כח תלך שור אלל כשכ' שו' ואלו אלל הנה

אפילו הימא בשלא קדם ומלכו. ולא מיתסרי שחר חתיבות אלא משום חתיבת היתר קמיתא: **דכל מין ומינו.** כגון נבלה ושחוטא: **ודבר אחר.** כגון מצלין ורוטב מיין דהיתר אינו מצטלו לאיסור ולא מוסיפו אלא סלקהו כמי שאינו בקדשה זו ונשארו הנבלה והרוטב

ותמה טעם בראשונה תחלה צדק
אלה צדק הרעוב עליה ואח"כ תורה
מש וקדשה ומחיות ומנוסה ומקנה
ראשונה על הצלה ואחרת הכל מפני
אין עתה להלך ואל תחיות בצלעה
ואת"כ שכן פתן ואל תחיות הרעוב
לצדו אין זו כדי לצלע שניהם:
בראשית ואינו נהוג טעמא. שם
אלך דין הנה על טעמא למד"י
בגדין טעם לוקח משום טעמא ולא
משום דין ולמד"י אין טעם בגדין
פטר מלכות לצדקו על שכן הוא
והסוד חייבה עליו אלך בטעמא אינו
נזהר: מנצי ענין לחסר. דרשני
(לפסוק) על פן וגו' ועדיין טעמא
מוסרת להן עד מתן תורה: אמרו
לו. פסוק זה שהסוד עליו שכתב
נלמד עד דין שכן הסודי אלו שכתב
במקומו לאחר שנלמד כפינו וכתב
וסדר משא אל הסוד כפי המקרה
זה על השטח על כל הסוד בני
האדם

אמר ר' יהודה מחיים
ולום קסבר יש בגדין
בשלי דאיסור גיד
הדרי קאמי וזי מצית
תנן ב'נוה בשלל ר'
בשלי וחלבו מותר
דרחמנא נהג ר' זכ
בטמאה אומר ר'
ו בהדי הדרי קאמי
ואת הניור מגולל על
דקשיא לן על בית
רמית כולו לא כ' כות
א אלא לנפל שלא
אלמא איסור טומאה
אמא קדים אתי איסור
איסור נוהג בבני נז
היה וזהו אמר מבני
ועדיין בהמה טמאה
ואוכל גיד הנשה של
היה מחייב שמים
ורבי

אִינוּ נוֹסֵף בְּכֵלֵינוּ. וְעַל כִּרְכֹךְ אִיִּשׁוּר טוֹמְאָהוּ חֵן עַל הַשְּׁלִיטָה שֶׁהָיָה לִּי יִיְרֵמֹה טוֹמְאָהוּ דְּמִיִּשְׁמֵר אֶת חֵן עַל שְׁמֵרֵהוּ וְהָיָה יִיְרֵמֹה אִיִּשְׁמֵר טוֹמְאָהוּ: כֹּל בְּצִהְתָּם. וְאִשְׁכְּלוּ וְגִדְּרוּ דְּמֵהָא וְהָיָה נִסְקָא לִּי הִיִּמֵּר שֶׁלֹּא בְּחִשּׁוּת מַעַל עֲבָרָה בְּחֵמֶה הִתְקַשְׁפָּה (לְעֵיל טעם): טַוּיִר מִגְּלָה. אִם הֵאֱחָל עֲלֵיהֶם נִטְמָא דְּכַמִּי (בַּמִּדְבָּר ו') הָיִים הָרַשָּׁשִׁים יִפְלוּ וְיִגְלָהוּ חֲמֹרֵהוּ דְּמִכְּדִי [סם] וְגַלּוּ רַשָּׁשׁ יִכְוִן טַוּיִר: טַוּיִר: וְעַל הַיִּסְכָּה, לְדַלֵּק עֲדִיין כִּיִּת שֶׁכָּן בְּכֵלֵינוּ וְכִיִּת יִיְרֵמֹה לְדִמְיָה שֶׁלֹּא מִטְמָא בְּחָלָל. אֲלֹמָה מַחְלָה נִטְרָפִין אֲכִרְסִי קוֹדֵם לְגִידִין וְיִפְ"ם שֶׁ טוֹמְאָה אִשְׁרֵי חֵייל עֲלֵיהֶם: וְטַוּיִר אַע"פ אִיִּשְׁמֵר טוֹמְאָה קִדְּים אִשְׁרֵי יוֹדִי וְגִידֵינוּ עֲלֵינוּ שָׁק. אִיִּשְׁמֵר חֲמֹרֵהוּ הוּא יִיְרֵמֹה כֵּן חָלוּק עַל חֲתִרִם וְחֹרֵה וְחֹרֵהוּ מִכְּדִי מִכְּדִי נִטְמָא בְּכֵן נָר' יִיְרֵמֹה דְּמִקָּן וְהָלֵךְ מִכְּדִי עֲקָב כ' יִיְרֵמֹה גַּמ'. טַעֲמָה דְּרַבִּי יִיְרֵמֹה מִשּׁוֹם הָיָה טַעֲמָה הוּא מַחְלִיף מִכְּדִי עֲקָב דְּקוֹדֵם מִמֵּן מִכְּדִי נָר' עַל הוּא:

שיך לומר סלק: **ובי תיבא אין בגדין בנ"מ.** לפי זה היה יכול
היה לומר מותרת להן דשבעת דמטעם או כי חלול קבורה גזירה
היה להקשות למאי דבעי מפקד להמיר דשבעת ד"ר (היה מסור
ד"ר י"ח) יסודע דמ"ק כ"ר שמעון דבסמך מ"ש מי שגידו אסור
דשעין ומה עתה שבה מותרת: **במבואה גורח.** ומה
לא חלבו חכמינו א"ר הדישק א"ר גרמי לא אלא עמיא מיעי פריך
כיון דלא שיך זה כל בביתא תחלונו ועוד כי לומר דילמא שאני
והו ושב ועו אכל גיד אסור הכמוה למי מוסק שישט על ספק:
וכי

(א) לקמן קח. מנחות כג,
(ב) [זנחים סט:] נדה מב:
(ג) ע"ש, (ג) [פסחים כב,]
(ד) לעיל פט: (ה) ג"ז לעיל
פט: מיר מט: (ו) [לעיל
ג: לקמן קב,] (ז) פסחים
כב, (ח) [אמור פרשה ד'
(ט) עין רש"ל ורש"א,
(י) [דף קא,] (כ) [ד"ה
רוזין]

גליון הש"ס
תוס' ד"ה (בע"א)
בשקדים וכו' יסבור אפשר
לסוחטו מותר. ק"ל ה"א
מראה דה"א שמעמ"א בע"ז
הוא ר"י דקבר במפורש
לאפשר לקוחטו אסור:

הנהגות הב"ח
(א) תוד"ה (בע"א) נשקדם
יסוד ראשון נעשה ליסוד
ינעשה נסך כל"ל ומיבת
יין נמחק: (ב) ד"ה סלק
יסוד ואי רובא ליר ציר

הנהרות מזהר"
לנרא
[א] תורה" (מעבר לדף)
בשקדים וכו' אפילו נפלו
המים לבקור יסבור אפשר
לסוחטו מותר. נ"ב פ'
המים יסבור מהו יסבור
לפסח לסוחטו מותר כלא
שחמיר צוה לענין דלא
למירין חז"ל יך איה מלא
גם אותה חמיר ועיין
לקמן קמ ע"א רב ור"ח
ור' יוחנן וכו' ועיין ע"א
ע. ע"ב וכתוב: ד"ה
חוקים וכו' ודו"ק:

מוֹפֶה רִשִׁי
יִכָּל מִיָּן וּמִיָּן וּדְבַר
אֲחֵר. שֶׁסֵּם מִיָּן, לְהוֹדִיעַ
מִיָּן לְחִסּוֹר שֶׁנִּתְעַבֵּר עִם
מִיָּת וּבִשְׁאֵט מִיָּת לְהִתֵּר,
שֶׁבָּרָא אֶת מִיָּנוּ. לְהוֹדִיעַ
לְהִתֵּר שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל לָנוּ
נִבְטְלוּ לְחִסּוֹר, דְּמִיָּן בְּמִיָּת
לֹא נִבְטֵל, וְלֹא חוֹסֶפֶת הוּא
וְסוֹפֵף עָלָיו לְהִיטֵב שְׂמִיעָה
לְחִסּוֹר וְלֹא יוֹכֵל מִיָּן אֲחֵר
לְרַחֵם עָלָיו וּבְטֵלוֹ, אֲחֵר
שֶׁלֹּא יִכָּל מִיָּן לְהִתֵּר, כֹּל
יִירָשֶׁה שֶׁאֵינוֹ מִיָּת שֶׁל הִיתֵר
עַל הַחִסּוֹר וַיִּבְטְלוּ וְלָקְחוּ

[illegible]

